

๒๕๕๓
๒๕๕๓
๒๕๕๓

การวิเคราะห์เรื่องสั้นของคำรงค์ อารีกุล

ปริญญานิพนธ์

ของ

ปิยะมาศ กาญจนเรืองโรจน์

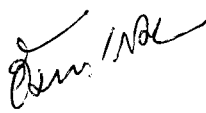
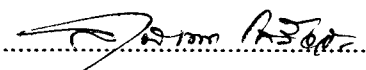
14 ก.พ. 2543

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย
กันยายน 2542
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

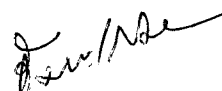
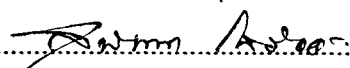
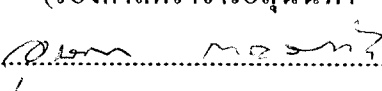
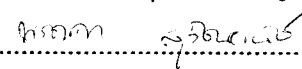
๒๕๕๓

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

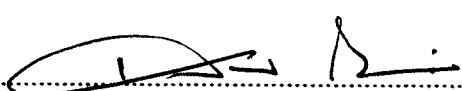
คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร สุขเกษม)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุนันtha โสรจ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร สุขเกษม)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุนันtha โสรจ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์อุษณา กาญจนทัต)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์พรธาดา สุวณวนิช)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ 27 เดือน กันยายน พ.ศ. 2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร สุขเกษม ประธานกรรมการ และรองศาสตราจารย์สุนันtha ไตรจักษ์ กรรมการควบคุม ที่ให้คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์อุษณา กาญจนทัต และอาจารย์พรธาดา สุวัธนวิช กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่ดีมีผลให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคุณนิติ – คุณลักขณา กาญจนเรืองโรจน์ ผู้วางรากฐานชีวิตที่งดงามให้กับผู้วิจัย และให้ความสนับสนุนทางการศึกษาจนผู้วิจัยได้ประสบความสำเร็จในวันนี้

ขอขอบพระคุณคุณหะจู แซ่เตียว และคุณเพ็ญแข แซ่ตั้ง ที่กรุณาให้ที่พักอาศัยแก่ผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาการศึกษา

ขอขอบพระคุณคุณดำรงค์ อารีกุล ที่กรุณาจัดหาหนังสือที่หายากบางเล่ม และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอบคุณสำหรับน้ำใจและความช่วยเหลือของกัลยาณมิตรที่เรียนปริญญาโทด้วยกัน

ขอบใจคุณปิยะกาญจกา กาญจนเรืองโรจน์ น้องสาวที่คอยเป็นเพื่อนพูดคุยด้วยความสนุกสนานในยามที่ผู้วิจัยเหนื่อยล้า

คุณค่าและประโยชน์อันพึงได้จากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องแสดงกตัญญูทวดเวทิตาต่อพ่อ แม่ และผู้มีพระคุณในชีวิตของผู้วิจัย

ปิยะมาศ กาญจนเรืองโรจน์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	5
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2 วิเคราะห์กลวิธีการเขียนเรื่องสั้นของ คำรงค์ อาริกุล	21
การวางโครงเรื่อง	22
การสร้างตัวละคร	66
การสร้างฉาก	147
การนำเสนอทัศนะ	165
การสร้างอารมณ์ขัน	174
3 วิเคราะห์พัฒนาการการเขียนเรื่องสั้นของ คำรงค์ อาริกุล	199
พัฒนาการด้านรูปแบบ	201
พัฒนาการด้านกลวิธีการเขียน	218
การสร้างตัวละคร	218
การสร้างฉาก	224
พัฒนาการด้านเนื้อหา	229
4 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	237
บรรณานุกรม	243
ประวัติย่อของผู้วิจัย	250

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

บันเทิงคดีเป็นงานเขียนประเภทหนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นจากประสบการณ์และจินตนาการของตน เพื่อให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินบันเทิงใจเป็นสำคัญ รูปแบบของบันเทิงคดีมีหลายประเภท เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย บทละคร เป็นต้น

เรื่องสั้นของไทยน่าจะมีพัฒนาการมาจากการเขียนประเภทนิทาน และต่อมาเมื่อได้รับแบบอย่างการเขียนเรื่องสั้นจากตะวันตกจึงทำให้มีลักษณะบางประการแตกต่างไปจากนิทานของไทยแต่เดิมคือ มีความสมจริงและมีแก่นเรื่องที่สะท้อนปัญหาของสังคมหรือแสดงความคิดของผู้แต่งที่กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม ในสมัยรัชกาลที่ 5 ผู้อ่านให้ความสนใจเรื่องสั้นตามแบบตะวันตกเป็นอย่างมาก นักเขียนที่สำคัญในระบายนั้น เช่น สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๕ สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๖ และกรมหลวงพิชิตปรีชากร เป็นต้น แต่ละท่านมีแนวการเขียนของตนเองซึ่งสะท้อนความคิดและสภาพความเป็นไปในสมัยนั้น ๆ นอกจากนี้ยังแทรกมุขตลกไว้ในเนื้อเรื่องและบทเจรจาอีกด้วย

เรื่องสั้นแนวชาตินิยมซึ่งเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่มีความนิยมมาก บางเรื่องอาจมีความมุ่งหมายเพื่อสร้างความชาตินิยมโดยตรง บางเรื่องอาจใช้ความชาตินิยมเพื่อสื่อความคิดอย่างหนึ่งอย่างใดของผู้เขียนที่มีต่อสังคม นักเขียนเรื่องสั้นแนวชาตินิยมยุคแรก ๆ ในวรรณกรรมไทยมีหลายคน เช่น ฮิวเมอริสต์ อ.ร.ค. ป.อินทรปาลิต เป็นต้น

ในยุคต่อมาก็มีนักเขียนเรื่องสั้นแนวชาตินิยมอีกหลายคน เช่น ไมตรี ลิมปิชาติ ศุ บุญเลี้ยง ประภาส ชลศรานนท์ พิง ลำพระเพลิง ดำรงค์ อารีกุล เป็นต้น บทบรรณาธิการในมติชนสุดสัปดาห์ ได้กล่าวถึงนักเขียนเรื่องสั้นแนวชาตินิยมรุ่นใหม่ว่า “เป็นสิ่งที่ไม่ได้เรียกง่าย ๆ ว่าย่อทางอารมณ์ขันอย่างเลื่อนลอย หากแต่ภายในเสียงหัวเราะนั้นมีอะไรที่แหลมคมอยู่ด้วย” (บทบรรณาธิการ. 2538 : 4) ความแหลมคมที่ว่านี้ หมายถึงการที่นักเขียนได้แสดงแนวความคิดที่มีต่อสังคมหรือนำเหตุการณ์ในสังคมมาเสียดสี หรือล้อเลียนโดยใช้อารมณ์ขันเป็นสื่อ นอกจากนักเขียนจะต้องมีแรงบันดาลใจ มีความมุ่งหมายที่จะเขียนเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกขันตามความประสงค์ของตนแล้ว นักเขียนบางคนอาจสอดแทรกแนวคิดบางประการในงานเขียนนั้นด้วย

ทัศนีย์ กระต่ายอินทร์ กล่าวไว้ในอารมณ์ขันในวรรณกรรมร้อยแก้วของไทยระหว่าง พ.ศ. 2453 - 2516 ว่า “อารมณ์ขันสามารถแทรกซึมเข้าไปได้ในทุกสถานการณ์ และมีประโยชน์

หลายด้านคือ ชี้ให้เห็นจุดบกพร่องของสังคม ลดความตึงเครียดของเหตุการณ์ในสังคม สร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน เสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น สร้างความสนุกสนานรื่นเริงทั้งทางตรงและทางอ้อม เพิ่มพูนสติปัญญาโดยการแทรกความรู้โดยผู้รับเกือบไม่รู้ตัว และช่วยให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข” (ทัศนีย์ กระต่ายอินทร์. 2521 : 225)

ในบรรดานักเขียนแนวข้างรุ่นใหม่ ดำรงค์ อารีกุล เป็นผู้หนึ่งที่มีผู้อ่านกลุ่มหนุ่มสาวนิยมในผลงานของเขา ซึ่งไพลิน รุ่งรัตน์ มีความเห็นว่าชื่อของดำรงค์ อารีกุล เป็นที่รู้จักกันดีในฐานะนักเขียนเรื่องรัก ๆ แบบสนุกสนานของวัยรุ่น งานของเขามีลักษณะคล้ายกับประมุข อุณหภูม และศุภักษร ในด้านเนื้อหาของเรื่อง แต่ในด้านการใช้ภาษา ดำรงค์ อารีกุล จะใช้ภาษาที่นุ่มนวลและสอดคล้องกับรสนิยมของวัยรุ่นในปัจจุบันมากกว่า เช่น เรื่องเสน่ห์หาห้าแตร และอะไรอยู่ในกระโปรง (ไพลิน รุ่งรัตน์. 2531 : 38)

ดวงตา วรรณศิลป์ กล่าวถึงการเริ่มงานเขียนของดำรงค์ อารีกุล ไว้ว่าเมื่อเขาเรียนจบจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ.2518 งานเขียนครั้งแรกของเขาที่ได้ตีพิมพ์ในนิตยสารลลนาคือเรื่องโสกนาฏกรรมของผู้เปลี่ยนแกนไปทางซ้าย อีกไม่กี่เดือนต่อมาก็มีปฏิกิริยาจากผู้อ่านได้ตอบอย่างฉับพลันเนื่องจากเป็นเรื่องที่เขียนประชดเสียดสีขบวนการนักศึกษาฝ่ายซ้ายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 (ดวงตา วรรณศิลป์. 2532 : 16)

ต่อมาเขามีงานเขียนอีกหลายเรื่องที่ได้รับคามนิยมและตีพิมพ์หลายครั้ง เช่น เรื่องสั้นชุดอะไรอยู่ในกระโปรง และเรื่องสั้นชุดเสน่ห์หาห้าแตร ตีพิมพ์ถึง 4 ครั้ง โดยเฉพาะเรื่องสั้นชุด “อะไรอยู่ในกระโปรง” เป็นรวมเรื่องสั้นที่มีวิธีการนำเสนออย่างน่าสนใจคือ เริ่มต้นแนะนำผู้อ่านด้วยการ “เปิดใจผู้เขียน” เล่าถึงสาเหตุการเปิดกระโปรงของแต่ละเรื่อง ถัดมาเป็นการ “เปิดประตูสำนักพิมพ์” คือสำนักพิมพ์เทศกคดี แล้วก็มาถึงการ “เปิดเทือกเถาเหล่ากอ” คือการบอกผู้อ่านว่าเรื่องสั้นแต่ละเรื่องเคยลงตีพิมพ์ครั้งแรกในนิตยสารอะไร พ.ศ.ไหน แล้วจึงประเดิมด้วยเรื่องสั้น “อะไรอยู่ในกระโปรง” ไปจนถึงเรื่องสุดท้ายคือ “สุขาวดี อยู่ไหนหนา” เรื่องสั้นชุดอะไรจะขนาดนั้น ได้ตีพิมพ์ถึง 3 ครั้ง เรื่องสั้นชุดจักรยานแดงในรั้วสีเขียว ตีพิมพ์ถึง 7 ครั้ง ผลงานของเขาบางเรื่องได้นำไปสร้างเป็นละครโทรทัศน์ เช่นเรื่องเสน่ห์หาห้าแตร เรื่องจักรยานแดงในรั้วสีเขียว ได้นำไปสร้างเป็นภาพยนตร์โดยเปลี่ยนชื่อใหม่ว่าจักรยานสีแดง ซึ่งประสบความสำเร็จได้รับความนิยมจากผู้ชมวัยรุ่นจำนวนมาก

ไพลิน รุ่งรัตน์ กล่าวไว้ในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ว่า การเขียนเรื่องสั้นแนวข้างไม่ใช่เรื่องง่าย พื้นฐานรายละเอียดของเรื่องจำเป็นไม่น้อย แม้จะสอบผ่านในด้านภาษาไปได้แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าคนอ่านจะหัวเราะด้วยทุกครั้งเสมอไป บางครั้งอาจเป็นเรื่องตลกร้ายที่ทำให้คนอ่านอ่านแล้วหัวเราะเสียงดังแต่ในใจเจ็บปวดรำไห้ บางครั้งอาจจะเป็นเรื่องที่ทำให้คนอ่านรู้สึกเหมือน

หลุดเข้าไปในโลกหัวเราะและเป็นสุข เพราะทำยากอย่างนี้นักเขียนอย่างนี้จึงหายาก คำรงค์ อารีกุล จึงเป็นนักเขียนคนหนึ่งที่ทำไต่ยากยิ่งในบ้านเรา (ไพลิน รุ่งรัตน์. 2533 : 40 - 42)

คำรงค์ อารีกุล เป็นนักเขียนเรื่องรักเบาสมองสนุก ๆ เขาพยายามถ่ายทอดความนึกคิด และพฤติกรรมของตัวละครหนุ่มสาวที่เป็นนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เขาพิถีพิถันในการวางโครงเรื่อง ให้ผู้อ่านติดตามอย่างสนุก และเมื่อจบเรื่องผู้อ่านก็จะเหลือรอยยิ้มไว้เสมอ ดังที่ไพลิน รุ่งรัตน์ กล่าววิจารณ์ไว้ว่า คำรงค์ให้ความสำคัญกับการวางโครงเรื่อง เรื่องจะมีความตื่นเต้น เช่น เรื่อง กระดาษห่อไฟ มีการหักมุมด้วยการเปลี่ยนพฤติกรรมหรือเปลี่ยนสถานภาพของตัวละครในตอนจบ ซึ่งจะเป็นวิธีที่เขาใช้มากในการเขียนเรื่องของเขา ส่วนสำนวนภาษาในการเขียนเรื่องสั้น คำรงค์ อารีกุล ใช้ภาษาทันสมัย สะดุดใจผู้อ่านในกลุ่มวัยรุ่น เขาจะตั้งชื่อเรื่องแปลก ๆ ขว่นให้สงสัย เช่น อะไรอยู่ในกระโปรง ไกลกระโปรงเอาไว้ให้อบอุ่น รูปหล่อออกไปเหอะ แต่เมื่ออ่านเรื่องแล้วก็จะ เป็นเรื่องสนุก ๆ เกี่ยวกับความรักของนักศึกษาวัยรุ่น ไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับเรื่องทางเพศที่เสื่อมเสีย ศีลธรรม ไพลิน รุ่งรัตน์ กล่าวถึงท่วงทำนองเขียนของคำรงค์ อารีกุล ไว้ว่า คำรงค์มีท่วงทำนอง การใช้ภาษาแบบเดียวกับประมูต อุณรุท คือใช้ท่วงทำนองของภาษาพูดค่อนข้างเป็นกันเองกับ คนอ่าน และมีทำทียืยวนกวนใจเล็กน้อย เป็นต้นว่า “ที่ประตูล้างน้ำนั่นเอง เขาสะดุดขาทางเกง แทะบะมัว และก่นสบถถึงนรกหมกไหม้” หรือ “ผมทิ้งแขนขาไปกับพื้นอย่างสิ้นเรี่ยวแรงเหมือน แมลงสาบโดนไปกอนเขียว” (ไพลิน รุ่งรัตน์. 2531 : 38)

ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่างานเขียนของคำรงค์ อารีกุล มีกลวิธีการเขียนที่น่าสนใจ เพราะมีการวางโครงเรื่องที่ชวนติดตามและมีการใช้สำนวนภาษาที่ทันสมัย รวมไปถึงการใช้อารมณ์ขันในรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์กลวิธีการเขียนเรื่องสั้นของคำรงค์ อารีกุล ว่าคำรงค์ อารีกุล มีวิธีการอย่างไรที่ทำให้งานเขียนของเขามีลักษณะเฉพาะตัวที่โดดเด่นจนได้รับความนิยมในหมู่วัยรุ่นปัจจุบัน

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการเขียนเรื่องสั้นของคำรงค์ อารีกุล
2. เพื่อวิเคราะห์พัฒนาการการเขียนเรื่องสั้นของคำรงค์ อารีกุล

ความสำคัญของการศึกษากันคว่ำ

ทำให้ทราบกลวิธีและพัฒนาการในการเขียนเรื่องสั้นของดำรงค อารีกุล ซึ่งจะเป็นประโยชน์ และแนวทางในด้านการศึกษาวรรณกรรมประเภทจำขึ้นแก่ผู้สนใจต่อไป

ขอบเขตของการศึกษากันคว่ำ

ผู้วิจัยจะวิเคราะห์หลักวิธีการเขียนของดำรงค อารีกุล จากเรื่องสั้นที่พิมพ์รวมเล่มแล้ว ดังนี้

1. เรื่องสั้นชุดรูปหล่อรูปไปเหอะ	จำนวน 9 เรื่อง
2. เรื่องสั้นชุดใกล้กระโปรงเอาไว้ให้อบอุ่น	จำนวน 7 เรื่อง
3. เรื่องสั้นชุดแหกคอกเขียว	จำนวน 13 เรื่อง
4. เรื่องสั้นชุดอะไรจะขนาดนั้น	จำนวน 9 เรื่อง
5. เรื่องสั้นชุดจักรยานแดงในรั้วเขียว	จำนวน 1 เรื่อง
6. เรื่องสั้นชุดอะไรอยู่ในกระโปรง	จำนวน 8 เรื่อง
7. เรื่องสั้นชุดเสน่ห์หาห้าแต้ม	จำนวน 9 เรื่อง
8. เรื่องสั้นชุดมันไม่ธรรมดา	จำนวน 9 เรื่อง
9. เรื่องสั้นชุดเป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า	จำนวน 17 เรื่อง
10. เรื่องสั้นชุดกอดกลมไว้อย่าให้หยอย	จำนวน 14 เรื่อง
11. เรื่องสั้นชุดถึงไหนถึงกัน	จำนวน 17 เรื่อง
12. เรื่องสั้นชุดมันดีเหลือเกิน	จำนวน 16 เรื่อง
13. เรื่องสั้นชุดอะนี่อะไรแว็บแว็บ	จำนวน 17 เรื่อง
14. เรื่องสั้นชุดไม่แอบอุ่นไอหญิงจะอิงใคร	จำนวน 9 เรื่อง
15. เรื่องสั้นชุดยัง...มันยังไม่รู้ตัว	จำนวน 1 เรื่อง
16. เรื่องสั้นชุดเพราะรักคิดตา จึงมาติดตาม	จำนวน 13 เรื่อง
รวมจำนวนเรื่องที่น่าสนใจทั้งสิ้น 169 เรื่อง	

นิยามศัพท์เฉพาะ

กลวิธีการเขียน หมายถึงวิธีการที่ผู้เขียนทำให้งานเขียนของเขามีลักษณะเด่นและน่าสนใจ ได้แก่ การวางโครงเรื่อง การสร้างตัวละคร การสร้างฉาก การสร้างอารมณ์ขัน การนำเสนอทัศนะ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้ามดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นเพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ในการศึกษาวิเคราะห์
2. ศึกษาเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล จากหนังสือรวมเรื่องสั้น จำนวน 16 ชุด ตามรายชื่อที่กล่าวไว้ในขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า
3. วิเคราะห์กลวิธีการเขียนเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล ในด้านต่อไปนี้
 - 3.1 การวางโครงเรื่อง
 - 3.2 การสร้างตัวละคร
 - 3.3 การสร้างฉาก
 - 3.4 การสร้างอารมณ์ขัน
 - 3.5 การนำเสนอทัศนะ
4. พัฒนาการการเขียนเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล
5. เสนอผลการศึกษาแบบการพรรณนาวิเคราะห์

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

เอกสารที่ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์เรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลงานการประพันธ์ของดำรงค์ อารีกุล
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องสั้น
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและหลักเกณฑ์การสร้างอารมณ์ขัน
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องการใช้ภาษา

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพัฒนาการในงานเขียน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องสั้น

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลงานการประพันธ์ของดำรงค์ อารีกุล

บทความ บทวิจารณ์หรือข้อเขียนของบุคคลที่กล่าวถึงเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล จากวารสารและหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

หนังสือพิมพ์วัฏจักร 17 กันยายน 2534 กล่าวถึงดำรงค์ อารีกุล ในบทความเรื่อง “ดำรงค์ อารีกุล ตัวอักษรอารมณ์ดีของคนอารมณ์ดี” ว่างานเขียนในอดีตของดำรงค์ชิ้นหนึ่งสร้างความสือฮาให้วงการวรรณกรรมอย่างมากเมื่อปี 2518 คือเรื่อง “โศกนาฏกรรมของผู้เปลี่ยนแกนไปข้างซ้าย” เป็นเรื่องเสียดสียั่วล้อนักศึกษาฝ่ายซ้ายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และต่อมาเรื่องนี้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “รกร้างไปข้างซ้าย” ดำรงค์ให้ความสำคัญกับการนำเสนอมาก เน้นความสนุกสนานแก่ผู้อ่าน แต่แ่ก่คิดแนวคิดในสาระของเรื่องก็คงมีอยู่แล้วแต่ใครจะค้นหาได้มากนักน้อยแค่ไหน นี่คือนิสัยความสามารถของนักเขียนแต่ละคนที่จะอวดฝีมือลายมือออกมา เช่น เรื่องอริษฐานเลยซิจะเป็นเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ วิธินำเสนอเปิดฉากโดยใช้เด็ก ให้เด็กดำเนินเรื่องเพราะเด็กคือความหวังใหม่ เรื่องนี้จึงประสบความสำเร็จมาก เด็กกับผู้หญิงจะชอบขอให้เขียนภาค 2

หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายสัปดาห์ 22 - 28 กรกฎาคม 2539 กล่าวถึงดำรงค์ อารีกุล ในบทความเรื่อง “ดำรงค์ อารีกุล ตัวหนังสือยิ้มได้” หน้า 56 ว่าหลายคนรู้จักดำรงค์ ผ่านงานเขียนที่ผลิดมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2531 อาทิ ละครอยู่ในกระโปรง ไกลกระโปรงเอาไว้ให้อบอุ่น ไม่แอบอุ่นไอหญิงจะอิงใคร ฯลฯ ผลงานของเขาที่มุ่งนำเสนอในแนวข้างขันเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักอ่าน งานเขียนของดำรงค์ อารีกุล จะสะท้อนลักษณะนิสัยของผู้เขียนเอง งานเขียนบางเรื่องของดำรงค์ อารีกุล ก็เกิดจากแรงบันดาลใจจากหนังสืออื่น ๆ เช่น เรื่องจักรยานแดงในรั้วเขียวก็ได้มาจากการอ่านเรื่องหลายรักของ โดบี ซึ่งแปลโดยเทศภักดิ์ นิยมเหตุ เป็นหนังสือที่เขียนถึงนักศึกษาของอเมริกา ซึ่งผู้เขียนได้นำมาเปลี่ยนเป็นเรื่องนักศึกษาไทย

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องสั้น

การศึกษาวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น มีผู้เสนอแนวทางในการศึกษาไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

ชวน เพชรแก้ว ได้สรุปหลักเกณฑ์ในการวิจารณ์นวนิยาย เรื่องสั้นว่าควรพิจารณาถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ประวัติของผู้แต่ง ผู้วิจารณ์ควรกล่าวถึงพร้อมผลงานโดยย่อ ๆ เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถึงตัวผู้แต่งพอสมควร
2. แนวคิดของผู้แต่ง ผู้วิจารณ์ควรสรุปให้เห็นว่าเรื่องนั้นแสดงแนวคิดอะไร เป็นแนวคิดแนวใด สอดแทรกอยู่อย่างไร และสาเหตุของแนวคิดนั้นน่าจะเกิดจากอะไร
3. โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง ผู้วิจารณ์ควรแยกออกจากกันให้ได้ว่าทั้งสองเป็นคนละอย่างกัน
4. ตัวละคร ผู้วิจารณ์ควรกล่าวถึงตัวละครในแง่ของลักษณะนิสัยว่าเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและโครงเรื่องอย่างไร มีเหตุการณ์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับลักษณะนิสัยของตัวละครปะปนอยู่บ้างหรือไม่ เนื้อเรื่องถูกตัวละครพาให้ดำเนินไปตามลักษณะนิสัยของตัวละครหรือไม่
5. ฉาก ผู้วิจารณ์ควรกล่าวถึงฉากว่า ฉากช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นตัวละครได้ชัดเจนเพียงใด เป็นผลต่ออารมณ์ เข้ากับท้องเรื่องและการดำเนินเรื่องหรือไม่ โดยสรุปก็คือการใช้ฉากมีความสมจริงเพียงไร
6. สำนวนภาษาและบทสนทนา ผู้วิจารณ์ควรพิจารณาว่าผู้แต่งใช้สำนวนภาษาและบทสนทนาเหมาะสมกับตัวละครหรือช่วยให้ทราบบุคลิกของตัวละครหรือไม่ บทสนทนาช่วยในการดำเนินเรื่องหรือไม่ สำนวนภาษาให้ความหมายที่ชัดเจน สุภาพและไม่ยึดเชื้อ
7. กลวิธีในการแต่ง ผู้วิจารณ์ควรพิจารณาว่าผู้แต่งใช้กลวิธีอะไรมาช่วยในการดำเนินเรื่อง และแทรกข้อคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อสอนผู้อ่านในเรื่องอย่างไร
8. คุณค่าของหนังสือ ผู้วิจารณ์ควรพิจารณาคุณค่าจากหนังสือที่วิจารณ์นั้นว่า ผู้เขียนได้มุ่งแสดงคุณค่าให้แก่ผู้อ่านในด้านใดบ้าง (ชวน เพชรแก้ว. 2521 : 185)

สุวนีย์ มกรพันธ์ กล่าวว่าการศึกษารื่องแต่งบันเทิงคดีอาจกำหนดแนวทางการศึกษาได้ดังนี้

1. โครงเรื่อง (Plot) คือเค้าโครงที่ผู้เขียนวางไว้หรือทิศทางของเรื่องเปรียบเสมือนโครงของบ้านที่มีแต่เสาและโครงจั่วข้างบนยังไม่มีฝา
2. ตัวละคร (Character) เป็นตัวละครแบบสมจริงหรือตัวละครอุดมคติ บุคลิกของตัวละครแต่ละตัวที่สำคัญมีผลต่อการดำเนินเรื่องอย่างไร แง่คิดใดบ้างที่ได้จากตัวละคร
3. ฉาก (Setting) สัมพันธ์ต่อเหตุการณ์หรือไม่เพียงใด การบรรยายฉากสมจริงหรือไม่
4. บทสนทนา (Dialogue) บทสนทนาที่ดีจะต้องช่วยการดำเนินเรื่อง บทสนทนาควรจะเหมาะสมกับสถานภาพและบุคลิกของตัวละครและเป็นคำพูดที่ใช้สนทนาอย่างสมจริง

5. กลวิธีการแต่ง อาจทำในรูปจดหมายโต้ตอบกันหรือเป็นนิทานเล่าไปเรื่อย ๆ
6. วิเคราะห์ความหมายของชื่อเรื่องเพื่อหาแนวคิด ชื่อเรื่องย่อจะมีความสัมพันธ์กับโครงเรื่อง
7. แง่คิดเกี่ยวกับทศนะ นี่คือจุดสำคัญที่ต้องค้นหา “สาร” ที่ผู้แต่งต้องการเสนอให้แง่คิดใดบ้าง (สุวณีย์ มกรพันธ์. 2525 : 153 - 155)

ธวัช ปุณโณทก ได้กล่าวถึงการวิจารณ์นวนิยายหรือเรื่องสั้นว่า ผู้วิจารณ์จะต้องวิเคราะห์แยกแยะศึกษาวิจารณ์ทุกแง่มุมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นแบบอัตวิสัย ในส่วนที่ควรศึกษาอย่างละเอียดมี 3 ประการ ดังนี้

1. การพิจารณาในแง่เนื้อหา ผู้วิจารณ์ต้องวิเคราะห์แยกแยะแต่ละแง่มุมอย่างละเอียด ดังนี้

- 1.1 การวิเคราะห์โครงเรื่อง ผู้เขียนได้ผูกโครงเรื่องมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นลำดับ สมเหตุสมผล หรือต่อเนื่องกันเพียงไร เหตุการณ์ในเรื่องเป็นภาพสะท้อนสังคมที่สมจริงเพียงใด

- 1.2 วิเคราะห์ตัวละคร ผู้เขียนสร้างไว้อย่างมีชีวิตเพียงไร ตลอดจนการให้รายละเอียด ภูมิหลังของตัวละครเหมาะสมกับบทบาทที่ปรากฏในเรื่องเพียงไร

- 1.3 วิจารณ์แก่นของเรื่อง ผู้เขียนจะแทรกไว้ในตอนดำเนินเรื่องหรือบุคลิกของตัวละครหรือคำพูดที่ถกเถียงกัน แนวโน้มแก่นของเรื่องส่วนใหญ่จะเป็นแนวคิดเกี่ยวกับชีวิต สังคม หรือปรัชญาที่เกี่ยวข้องด้วยชีวิต

- 1.4 วิเคราะห์ฉาก ศึกษาเหตุการณ์ในเรื่องมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศที่ผู้เขียนสร้างไว้เพียงไร มีความสมจริงมากน้อยเพียงไร

- 1.5 วิเคราะห์บทสนทนา คือศึกษาคำพูดระหว่างตัวละครซึ่งมีส่วนในการแสดงออกทางพฤติกรรมของตัวละคร และช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจอุปนิสัยของตัวละครได้ชัดเจนขึ้น บทสนทนามีส่วนช่วยในการดำเนินเรื่องหรือให้แนวคิด แง่คิดแก่ผู้อ่าน

2. พิจารณาแง่ศิลปะการประพันธ์ คือศึกษากลวิธีการดำเนินเรื่อง การถ่ายทอดความคิด ทศนะของผู้เขียนอย่างเป็นลำดับ ผู้วิจารณ์จะต้องแยกแยะพิจารณาเป็นส่วน ๆ ดังนี้

- 2.1 กลวิธีการดำเนินเรื่อง หมายถึงการลำดับโครงเรื่องอย่างมีศิลปะ จะเอาตอนใดขึ้นก่อน - หลัง หรือจะใช้วิธีการย้อนเรื่องไปมา การดำเนินเรื่องในปัจจุบันมี 4 แบบ คือ

- การดำเนินเรื่องโดยเขียนจดหมายเป็นตอน ๆ คือศิลปะการประพันธ์เป็นการพรรณนาในจดหมายเป็นตอน ๆ

- การดำเนินเรื่องโดยลำดับเหตุการณ์ คือ ดำเนินเรื่องตามเวลาปฏิทิน ไม่นิยมเล่าย้อนกลับไปมา
- การดำเนินเรื่องโดยขึ้นต้นด้วยเหตุการณ์ตอนท้ายเรื่อง ก็จะเริ่มต้นด้วยจุดสูงสุดของเรื่องแล้วเล่าย้อนเหตุการณ์มาตอนต้น
- การดำเนินเรื่องแบบช่วงชีวิตหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงสำคัญอย่างใหญ่หลวง คือการดำเนินเรื่องโดยเสนอเหตุการณ์ตอนหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลงของชีวิต ซึ่งมักจะเป็นตอนสำคัญและเกิดการขัดแย้งอย่างมาก

2.2 แนวคิดของเรื่อง คือส่วนที่เป็นความคิดเห็นที่ผู้เขียนสอดแทรกลงไปในวรรณกรรม โดยเสนอทัศนะผ่านตัวละคร

3. พิจารณาจากผลสะท้อนการอ่าน เราอาจแยกได้ 2 ประเด็น คือ

3.1 ความเพลิดเพลินทางด้านอารมณ์ คือนิยายนั้นสามารถเร้าใจผู้อ่านให้ติดตามเรื่องโดยตลอด ไม่เบื่อหน่าย ก็ถือว่าเป็นผลสะท้อนจากการอ่านที่ดีได้

3.2 ประเทืองปัญญา คือพิจารณาด้านที่นิยายนั้นได้ให้แนวคิด ความรู้ใหม่ ๆ อย่างมีสาระเพียงใด สามารถยกระดับแนวคิด จิตใจของผู้อ่าน และสามารถให้คนทุกระดับความรู้ อ่านเข้าใจและเข้าถึงแนวคิดเหล่านั้น (ชววิช ปุณโณทก. 2527 : 105 - 110)

สายทิพย์ นุกุลกิจ ได้เสนอแนวทางการอ่านและพิจารณาประเมินค่าเรื่องสั้นว่า ผู้อ่านควรพิจารณาประเด็นสำคัญต่อไปนี้

1. วิเคราะห์รูปแบบของเรื่องสั้นว่ามีรูปแบบการเขียนแบบใด เป็นแบบเก่าที่นิยมใช้เหตุการณ์เป็นหลัก หรือแบบใหม่ที่นิยมใช้ความคิดความรู้สึกของตัวละครที่มีต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นหลัก เรื่องสั้นที่ยึดเหตุการณ์เป็นหลัก หรือเรื่องสั้นประเภทที่มีโครงเรื่องนั้นมีแนวการเขียนเน้นในด้านใดมากที่สุด เช่น เน้นโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บรรยากาศ หรือแนวคิด และเรื่องสั้นที่ยึดเอาความคิดความรู้สึกของตัวละครเป็นหลัก หรือเรื่องสั้นประเภทไม่มีโครงเรื่อง มีแนวการเขียนแบบใด เช่น การเขียนแบบอัตถนิยม การเขียนแบบเสียดสี การเขียนแบบเหนือจริง ฯลฯ

2. วิเคราะห์จุดมุ่งหมายในการแต่ง เพราะผู้แต่งย่อมมีเจตนาที่จะแสดงถึงอะไรสักอย่างหนึ่งเสมอ ก็คือสิ่งที่ปรากฏในรูปของสารัตถะ (Theme) หรือแก่นของเรื่อง บางครั้งผู้แต่งอาจแสดงแนวคิดหรือปรัชญาในการแต่งเรื่องนั้น ๆ ผู้วิจารณ์ก็ต้องพิจารณาแนวคิดดังกล่าวนี้ว่าเหมาะสมกับเนื้อเรื่องหรือไม่

3. วิเคราะห์เนื้อเรื่อง ได้แก่การพิจารณาว่าองค์ประกอบของเรื่องสั้นมีความสมจริงมากน้อยเพียงไร องค์ประกอบควรพิจารณาที่ละส่วน คือ

- การวิเคราะห์โครงเรื่อง พิจารณาว่าปมของเรื่องคืออะไร จุดสุดยอดของเรื่องอยู่ตรงไหน ผู้แต่งใช้วิธีการเปิด - ปิด เรื่องอย่างไร ผู้เรื่องได้สมเหตุผลผลและมีความต่อเนื่องกันหรือไม่

- การวิเคราะห์ตัวละคร พิจารณาได้ว่าตัวละครใดเป็นตัวเอก ตัวใดเป็นตัวประกอบ และวิเคราะห์ลักษณะนิสัยได้ว่ามีอุปนิสัยที่คงที่หรือไม่ ถ้าตัวละครมีอุปนิสัยที่ไม่คงที่ ควรพิจารณาว่าการเปลี่ยนแปลงนิสัยของตัวละครสมเหตุผลผลหรือไม่ ตัวละครเหล่านี้มีลักษณะสมจริงหรือไม่

- การวิเคราะห์บทสนทนา พิจารณาคำพูดของตัวละครว่าสอดคล้องกับภูมิหลังของตัวละครหรือไม่ และมีความสมจริงหรือไม่

- การวิเคราะห์ฉาก พิจารณาว่าสถานที่และเวลาที่เกิดเรื่องนั้น ๆ ผู้แต่งพรรณานาถได้ถูกต้องชัดเจนสมจริงหรือไม่

- การวิเคราะห์บรรยากาศ พิจารณาว่าบรรยากาศที่ผู้แต่งบรรยายไว้ดูสมจริงและสอดคล้องกับฉากหรือไม่

- การวิเคราะห์แก่นเรื่อง ได้แก่การวิเคราะห์หาจุดมุ่งหมายของผู้แต่งที่ต้องการจะสื่อไปยังผู้อ่าน

4. วิเคราะห์ศิลปะการแต่ง นับเป็นส่วนสำคัญยิ่ง เพราะศิลปะการแต่งจะแสดงให้เห็นถึงฝีมือและความสามารถเฉพาะตัวของผู้แต่งแต่ละคน การวิเคราะห์ศิลปะการแต่งจึงหมายถึง

4.1 การวิเคราะห์กลวิธีการแต่ง คือการพิจารณาว่าผู้แต่งมีวิธีการทำให้งานเขียนของเขามีลักษณะเด่น แปลก น่าสนใจอย่างไร กลวิธีที่ควรพิจารณาจึงได้แก่ กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง กลวิธีการเล่าเรื่อง กลวิธีการเปิด - ปิดเรื่อง กลวิธีการเรียงลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง กลวิธีการสร้างความสนใจใคร่รู้ กลวิธีการสร้างตัวละครและฉาก เป็นต้น

4.2 การวิเคราะห์ท่วงทำนองการแต่งของผู้เขียน ได้แก่ การพิจารณาเรื่องการใช้คำ การใช้สำนวนโวหาร วิธีการเรียบเรียงประโยค และทัศนคติของผู้แต่งว่ามีลักษณะเฉพาะตัวอย่างไร

5. วิเคราะห์คุณค่าของเรื่องสั้น พิจารณาว่าผู้อ่านได้รับความสนุกสนาน ได้แนวคิดในการดำเนินชีวิตหรือไม่ อย่างไร (สายทิพย์ นุกุลกิจ. 2537 : 167 - 169)

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและหลักเกณฑ์การสร้างอารมณ์ขัน

Bernard S.Coyne ได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับอารมณ์ขันไว้ 3 ทฤษฎี คือ

1. ความเหนือชั้นและการลดชั้น (Superiority and Degradation) กล่าวว่า ผู้หัวเราะจะมีความรู้สึกว่าตนดำรงอยู่ในตำแหน่งสูงกว่า และสิ่งที่นำมาหัวเราะจะอยู่ในตำแหน่งที่ได้รับการดูหมิ่นเหยียดหยาม

2. ความไม่เหมาะสม ความผิดหวังจากสิ่งที่คาดหวัง และความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ที่ไปด้วยกันไม่ได้ (Incongruity , Frustration of Expectation and Bisociation) กล่าวว่า ความขบขันมักเกิดจากสิ่งที่ไม่ได้ส่วนกัน ส่วนที่ทำให้คนหัวเราะได้คือความต่างกันอันน่าประหลาดของสิ่งที่ได้พบ

3. ความโล่งใจและการปล่อยวางจากการยับยั้งชั่งใจ (Relief of Tension and Release From Inhibition) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า การหัวเราะเป็นสัญญาณว่าความพยายามทุกอย่างสิ้นสุดลงแล้วอย่างสมหวัง ทำให้เกิดความโล่งใจ (ทัศนีย์ กระต่ายอินทร์. 2521 : 15 - 16 ; อ้างอิงมาจาก Bernard S. Coyne : 1974)

ไกล์รู้ง อามระดิษ ได้สรุปคำอธิบายอารมณ์ขันและวรรณกรรมแนวขันขันของนักวรรณคดีอังกฤษและอเมริกันว่ามีลักษณะที่น่าจะนำมาพิจารณาดังนี้

1. งานชิ้นใดที่จะจัดเป็นวรรณกรรมขันขันหรือไม่ ต้องพิจารณาที่ความรู้สึกตอบสนองของผู้อ่านว่าขบขันหรือไม่ โดยไม่เน้นหลักเกณฑ์อื่นในด้านรูปแบบหรือฉันทลักษณ์

2. คำว่า Humor ที่แปลว่าอารมณ์ขัน ในทางวรรณคดีถือว่าเป็นรสอย่างหนึ่งในงานเขียน ซึ่งอาจจะอยู่ส่วนใดส่วนหนึ่งของงานเขียนก็ได้ ดังนั้นวรรณกรรมที่มีอารมณ์ขันแทรกอยู่จึงไม่อาจเรียกได้ว่าวรรณกรรมแนวขบขัน วรรณกรรมแนวนี้นี้จะต้องมีความขบขันเด่นที่สุดในเรื่องเมื่ออ่านแล้วอารมณ์ความรู้สึกหลักคืออารมณ์ขัน แม้บางเรื่องอาจจะให้แนวคิดแต่จะต้องมีความขบขันควบคู่อยู่ด้วยในลักษณะที่เท่าเทียมกัน

3. การสร้างอารมณ์ขันในวรรณคดีชาติต่าง ๆ มีความคล้ายคลึงกันคือ ความขบขันจะแทรกอยู่ในองค์ประกอบสำคัญของเรื่อง เช่น โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร และการใช้ภาษา ซึ่งอาจจะอยู่ในองค์ประกอบเดียวหรือหลายองค์ประกอบช่วยเกื้อหนุนกัน และควรมีลักษณะต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ ความขบขันที่สืบเนื่องในองค์ประกอบสำคัญนี้จะแสดงให้เห็นถึงน้ำเสียงและบรรยากาศที่ขบขันในลักษณะต่าง ๆ เช่น ขบขันอย่างครั้นเครง เบิกบาน หรือขบขันอย่างล้อเลียนหรือขบขันอย่างเยาะเย้ยก็ได้

(ไกล์รู้ง อามระดิษ. 2533 : 14 - 15)

เจตนา นาควัชร ให้ความคิดเกี่ยวกับอารมณ์ขันในวรรณคดีไว้ว่า การแสดงออกซึ่งอารมณ์ขันในงานศิลปะนั้นกระทำได้หลายทาง อาจจะเป็นด้วยการสร้างตัวละครที่ตลกด้วยวัตถุหรือสิ่งของที่มีลักษณะชวนขัน ด้วยเหตุการณ์ที่ตลกหรือด้วยคำพูดที่เรียกเสียงหัวเราะก็ได้ บางครั้งศิลปินก็อาจจะใช้วิธีการต่าง ๆ นี้โดยลำพัง บางครั้งก็นำวิธีการหลาย ๆ แบบมาใช้ร่วมกัน นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงคุณค่าของเรื่องชวนขันไว้ด้วยว่า เรื่องตลกชวนขันจะต้องเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นเพื่อสำเร้งอารมณ์เท่านั้น มีนักเขียนจำนวนไม่น้อยที่พยายามสื่อความคิดและพยายามที่จะสร้างอิทธิพลต่อสังคมด้วยเรื่องตลก (เจตนา นาควัชร. 2521 : 81 - 96)

ม.ล.ศุ่ย ชุมสาย กล่าวถึงหลักเกณฑ์การสร้างอารมณ์ขันว่า ในนวนิยายหรือรสนิยายจะทำให้ผู้อ่านหัวเราะตลอดไปไม่ได้แน่นอน แต่มีบทสรวลแทรกอยู่เป็นตอน ๆ เท่านั้น และมีหลักเกณฑ์การสร้างอารมณ์ขันดังนี้

1. เปลี่ยนทิศทางไปอย่างกะทันหัน
2. ให้ผู้อ่านคิดถึงสิ่งที่ปกปิดที่คนสนใจอยู่แล้ว
3. เล่าถึงเรื่องเกินจริงที่เป็นไปได้ (Possible) แต่ไม่น่าจะเกิดขึ้นได้ (Impossible)
4. ตีประสมการณ์ผิด
5. เหน็บเพราะไม่ถูกเส้นกัน
6. ลวงให้คิด
7. ใช้คำที่มีสับสนเสียงคล้าย ๆ กัน แต่มีความหมายไปอีกอย่างหนึ่ง
8. สัญชาตญาณไร้สสารรูป (Incongruous Percept)
9. เล่าเรื่องเหลวไหล (ซึ่งใช้ได้เฉพาะสำหรับเด็กเท่านั้น)
10. ใช้ตรรกวิจารณ์ผิด ๆ
11. ล้อสังคม
12. ความคิดไร้สสารรูป (Incongruous Thought)
13. เรื่องสัปดน

(ม.ล.ศุ่ย ชุมสาย. 2520 : 152 - 156)

หลวงวิจิตรวาทการ ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันไว้ดังนี้

1. Baroque หมายถึงความแปลกประหลาดพิศดารหรือมีรูปร่างพิศดารมาเป็นต้น
2. Contraste หมายถึงการขัดกันหรือการแย้งกัน เช่น ผู้ชายแต่งตัวเป็นผู้หญิง หรือผู้หญิงแต่งตัวเป็นผู้ชาย เป็นต้น

3. De gradation หมายถึง การลดชั้น คือการกระทำให้ต่ำกว่าธรรมดา เช่น สิ่งที่ต้องทำให้แข็งแรงกลับทำให้อ่อนแอ เป็นต้น
(หลวงวิจิตรวาทการ. 2516 : 223)

ประสงค์ ราชณสุข จำแนกอารมณ์ชั้นตามคำกล่าวของแมคเบอร์ เนย์ และราช ไว 5 ประการ คือ

1. อารมณ์ชั้นแบบปัญญาชน เป็นอารมณ์ชั้นที่ต้องใช้ความคิดถึงจะชั้น ได้แก่ การหักมุมโดยไม่คาดฝัน การใช้คำพูดที่เสียดสี ประชดประชัน เล่นคำ
2. อารมณ์ชั้นแบบชาวบ้าน เป็นอารมณ์ชั้นประเภทที่เข้าใจง่าย ๆ เช่น การพูดเกินจริง การพูดสองแง่สองมุม การพูดแบบสัปดน
3. อารมณ์ชั้นแบบเล่าเรื่องซ้ำชั้น ได้แก่การเล่าเรื่องซ้ำชั้นแทรกในคำพูด
4. อารมณ์ชั้นแบบล้อเลียน
5. อารมณ์ชั้นแบบใช้เฉพาะการเคลื่อนไหว

(ประสงค์ ราชณสุข. 2528 : 115)

ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์ กล่าวถึงลักษณะอารมณ์ชั้นไว้ 10 ประการ คือ เรื่องของคนที่น่าสนใจมาก ๆ เชื่อมมาก ๆ การใช้สำนวนให้เกิดอารมณ์ชั้น การหักมุมชนิดที่ผู้ฟังคาดไม่ถึง เรื่องของปฏิกิริยว่องไว การเสียดสีประชดประชัน อารมณ์ชั้นแบบสองแง่สองง่าม อารมณ์ชั้นแบบบริสุทธ์ การพูดผิดโดยไม่ตั้งใจ การใช้ท่าทางประกอบการพูด

(ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์. 2524 : 213 - 218)

ประกิจ จันตะเคียน ได้ศึกษากลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้นของอาจินต์ ปัญงพรค์ พบว่ามีกลวิธีการสร้าง 6 แบบ คือ

1. การสร้างเรื่องให้จบแบบพลิกความคาดหมาย
2. การสร้างอารมณ์ชั้นโดยการสรุปความในตอนท้าย
3. อารมณ์ชั้นที่เกิดจากพฤติกรรมของตัวละคร
4. การทำให้เป็นเรื่องสัปดน
5. การใช้ตรรกวิทยาผิด ๆ
6. การสร้างอารมณ์ชั้นที่เกิดจากการใช้ภาษา

(ประกิจ จันตะเคียน. 2524 : 97 - 110)

จากหลักเกณฑ์การสร้างอารมณ์ชั้นที่กล่าวมาแล้วนี้ ผู้วิจัยใช้ หลักต่อไปนี้ในการวิเคราะห์อารมณ์ชั้นของคำรงค์ อารีกุล

1. การสร้างเรื่องให้จบลงแบบพลิกความคาดหมาย
2. การใช้เรื่องสัปดนสร้างอารมณ์ขัน
3. การเล่าเรื่องเกินจริงที่เป็นไปได้ แต่ไม่น่าจะเกิดขึ้น
4. การสร้างตัวละครให้มีพฤติกรรมในลักษณะที่ชวนขัน
5. การใช้ตรรกวิทยาผิด ๆ
6. การใช้ภาษาในการสร้างอารมณ์ขัน ฯลฯ

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องการใช้ภาษา

วิชา กงกะนันท์ ให้ความหมายของคำว่า โวหารภาพพจน์ (Figures of speech) ว่าเป็นศิลปะของการใช้ภาษาอย่างหนึ่ง กล่าวคือ เป็นวิธีการพูดหรือเขียนที่ผู้พูดหรือผู้เขียนอย่างหนึ่ง แต่ความหมายเป็นอย่างอื่นบ้าง ให้มีความหมายกำกวม หนักเบา คลุมเครือ หรือเข้มข้นต่างไปบ้าง ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อที่จะขยายความให้ชัดเจนขึ้นบ้าง หรือเพื่อย้ายทอดอารมณ์ความรู้สึก ความคิด ความฝัน หรือความรู้ให้กว้างขวางลึกซึ้งมากขึ้นหรือน้อยลงตามภูมิปัญญาของผู้อ่านหรือผู้ฟังบ้าง และได้รวบรวมโวหารลักษณะต่าง ๆ ที่มีผู้ใช้ในชีวิตประจำวันและในวรรณคดีไว้ 13 ประการ ดังนี้

1. เมตาฟอรั (Metaphor) เป็นโวหารที่เปรียบเทียบของสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบเทียบกับกันว่าเป็นสิ่งเดียวกันหรือเท่ากันทุกประการ โดยใช้คำว่า เป็น เท่า คือ ฯลฯ ในการเปรียบเทียบ เช่น ถนนและเป็นสังขยา หรือใช้การรวมประโยคเข้าเป็นกลุ่มคำ เช่น ผมสีแดงเลา เป็นต้น

2. สิมิลี (Simile) เป็นโวหารที่เปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบเทียบกับเหมือนกัน โดยใช้คำ เหมือน คล้าย ดุจ ดูราว กล ประหนึ่ง เพียง ดัง ฯลฯ ในการเปรียบเทียบ

3. สมพจน์ (Synecdoche) เป็นโวหารที่กล่าวถึงส่วนใดส่วนหนึ่งของส่วนทั้งหมด แต่ให้ความหมายคลุมหมดทุกส่วน เช่น “ยังมีอีกสิบปากที่เขาต้องหาเลี้ยง” แปลว่า เขาต้องเลี้ยงดูคนอื่นอีกสิบคน

4. นามนัย (Metonymy) เป็นโวหารที่เอ่ยถึงสิ่งหนึ่งแต่ให้มีความหมายเป็นอย่างอื่น มีวิธีการใช้หลายวิธี เช่น เอ่ยชื่อคนเพื่อหมายถึงผลงานของเขา เอ่ยชื่อสถานที่แต่หมายถึงคนที่อาศัยอยู่ ณ สถานที่นั้น เช่น “ไม่มีปฏิกิริยาจากทับแก้ว” หมายถึงไม่มีปฏิกิริยาจากนักศึกษาหรืออาจารย์ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร ณ พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม

5. ปฏิภาวะ (Oxymoron) เป็นโวหารที่นำคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกันมารวมกัน เพื่อให้เกิดคำที่มีความหมายใหม่ หรือความหมายที่ให้ความรู้สึกขัดแย้งหรือเพิ่มความเข้มข้นให้แก่ความหมายของคำแรก เป็นต้น

6. ปฏิภาคพจน์ (Paradox) เป็นโวหารที่ใช้ข้อความที่มีความหมายขัดกัน ไม่ว่าผู้ใช้จะจงใจหรือไม่ก็ตาม เป็นข้อความที่กล่าวถึงสิ่งที่แปลกแต่จริง

7. อวตพากย์ (Synesthesia) เป็นโวหารที่ใช้คำแทนผลของสัมผัสที่ผิดไป เช่น “รสของความสุข”

8. อติพจน์ (Hyperbole) คือ การพูดเกินความจริง เพื่อเน้นความรู้สึกมิใช่เพื่อหลอกลวง เช่น “ผมรักคุณเท่าฟ้า”

9. อธิพจน์ (Overstatement) เป็นโวหารที่เกิดจากการพูดหรือเขียนประหนึ่งโอ้อวด โดยมีเจตนาให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านรู้สึกขบขัน

10. ปฏิรูปพจน์ (Allusion) เป็นข้อความที่ดัดแปลงมาจากข้อความที่รู้จักกันคืออยู่แล้ว เช่น วาตะของนักปราชญ์ รัฐบุรุษ กวี หรือสุภาษิต คำพังเพย หรือผลงานของผู้อื่น

11. บุคลาธิษฐาน (Personification) เป็นการใช้ภาษาในลักษณะที่ทำให้ดูเหมือนว่าสรรพสิ่งทั้งหลายที่ไม่ใช่คนเป็นคน โดยให้สรรพสิ่งเหล่านั้นแสดงออกปฏิกิริยาต่าง ๆ ราวกับเป็นคนหรือกำหนดบทบาทและฐานะให้สรรพสิ่งเหล่านั้นจนดูประหนึ่งว่าเป็นคนก็ได้ เช่น เรียกข้าวว่า “แม่โพสพ”

12. อุทาหรณ์ (Analogy) เป็นการเปรียบเทียบเรื่องราวเหตุการณ์ หรือความคิดสองอย่างที่ไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบว่าคล้ายกันโดยใช้การเปรียบเทียบข้อความ เช่น “ไอ้เรื่องความคิดของคนนี้ ผมก็เห็นว่ามันเหมือนกับตะเกียงที่จุดขึ้นเพื่อส่องทางให้พ้นจากความมืดในใจ” (ไผ่แดง : 280)

13. ปฏิปจฉา (Rhetorical question) เป็นศิลปะของการใช้คำถาม เป็นคำถามที่เรียกร้องความสนใจมากกว่าต้องการคำตอบ และถ้ามีคำตอบก็มักจะเป็นคำตอบปฏิเสธ เช่น “ขับรถภาษาอะไร อยากตายหรือ” “ฝนแล้งอย่างนี้ชาวไร่ชาวนาจะอย่างไรกัน” (วิภา กงกะนั้นนท์. 2533 : 35 - 55)

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพัฒนาการในงานเขียน

ธัญญา สังขพันธานนท์ ได้ศึกษาภาพรวมและลักษณะเฉพาะบางประการในเรื่องสั้นสมัยรัชกาลที่ 7 พบว่า ความก้าวหน้าและการขยายตัวของเรื่องสั้นไทยในสมัยรัชกาลที่ 7 มีพื้นฐานมาจากพัฒนาการของเรื่องสั้นในระยะแรกเริ่ม ซึ่งคลี่คลายมาจากรูปแบบของเรื่องเล่าแบบเก่า

อันได้แก่ นิทาน ตำนานหรือนิยายปรัมปรา มาสู่รูปแบบการเขียนที่ได้รับอิทธิพลจากเรื่องสั้นตะวันตก จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เขียนขึ้นในระยะนี้จะเห็นได้ว่า แม้เรื่องสั้นจะมีปริมาณมาก แต่แนวเรื่อง กลับมีน้อย และค่อนข้างซ้ำซาก แนวเรื่องที่ยอมรับคือแนวเรื่องเกี่ยวกับความรัก เกี่ยวกับชีวิตครอบครัว และแนวเรื่องเกี่ยวกับสังคม ซึ่งมีจำนวนน้อยมาก ดังนั้นความสอดคล้องระหว่างแนวเรื่อง แนวคิด และการนำเสนอจึงมุ่งไปที่การสื่อความบันเทิงมากกว่า แก่นเรื่องของเรื่องสั้นในระยะนี้จึงได้แก่ แก่นเรื่องที่แสดงให้เห็นอานุภาพของความรัก เสนอข้อคิดและการตีความเกี่ยวกับความรัก แสดงความคิดเกี่ยวกับชีวิตคู่ แสดงภาวะด้านจิตใจของตัวละคร แสดงให้เห็นค่านิยมบางอย่างที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และแสดงปัญหาทางสังคม หากพิจารณาลักษณะการแต่งและกลวิธีในการนำเสนอเรื่องสั้นในช่วงนี้อาจสรุปลักษณะเด่น ๆ ได้ดังนี้

1. เรื่องสั้นส่วนใหญ่เป็นเรื่องสั้นประเภทมีโครงเรื่อง แต่เป็นโครงเรื่องที่ไม่น่าซับซ้อน
2. โครงเรื่องมักมีเหตุการณ์บังเอิญเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้เรื่องขาดเหตุผลและความเป็นไปได้
3. ลักษณะของโครงเรื่องมักจะเป็นสูตรสำเร็จที่พบมากเช่น สูตรความเข้าใจผิด สูตรชายพบหญิง สูตรต้นร้ายปลายดี ฯลฯ
4. การเริ่มเรื่อง การดำเนินเรื่อง และการจบเรื่อง หลุดพ้นจากการเล่าเรื่องแบบนิทาน สัญลักษณ์ของเรื่องสั้นสากลมากขึ้น
5. นิยมใช้การเขียนจดหมายของตัวละคร แทรกในการดำเนินเรื่องเพื่อเชื่อมโยงเหตุการณ์
6. บทสนทนามีความสมจริง มีการใช้ภาษาร่วมสมัยกับภาษาที่ใช้ในสังคมเวลานั้น
7. ตัวละครในเรื่องส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มบุคคลในสังคมชั้นสูง มีฐานะและมีเกียรติ
8. เริ่มให้ความสำคัญต่อรายละเอียดของฉาก สถานที่ และบรรยากาศ
9. การเล่าเรื่องมีหลายลักษณะ เช่น ผู้เขียนเป็นผู้เล่า การเล่าเรื่องโดยตัวละครที่ใช้สรรพนามบุรุษที่ 1
10. เรื่องสั้นส่วนใหญ่เขียนในแนวสมจริงหรือสัจนิยม

โดยภาพรวมเรื่องสั้นในช่วงเวลานี้ได้บ่งบอกถึงความเปลี่ยนแปลงคลี่คลายของเรื่องสั้นไทย ว่าเริ่มมีแนวโน้มที่จะพัฒนามากขึ้นทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เมื่อมองลึกไปในด้านเนื้อหาและแนวคิด เรื่องสั้นในช่วงนี้ก็มีลักษณะเฉพาะทั้งในด้านแนวเรื่อง แก่นความคิด ตลอดจนแนวนิยมในการแต่งและกลวิธีการแต่ง (ธัญญา สังขพันธานนท์. 2541 : 9 - 19)

ตรีศิลป์ บุญขจร ศึกษาพัฒนาการนวนิยายไทย พ.ศ.2475 - 2500 โดยใช้วิธีศึกษาในแง่แนวคิด และความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับสังคมพบว่า สภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมือง มีอิทธิพลต่อทิศทางและพัฒนาการนวนิยายไทยอย่างเด่นชัด ตลอดระยะเวลา 25 ปี นวนิยายไทยเติบโตด้านปริมาณเป็นอย่างมาก ส่วนด้านคุณภาพพัฒนาไปค่อนข้างช้า นวนิยายไทยมีพัฒนาการจากนวนิยายแนวพาฝันมาสู่นวนิยายเพื่อชีวิต จากนวนิยายเรีงรมย์มาสู่นวนิยายเรีงปัญญา และพัฒนาจากนวนิยายที่สะท้อนหรือได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมาสู่การมุ่งเสนอนวนิยายเพื่อนำหรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (ตรีศิลป์ บุญขจร. . 2521)

ภิญโญ กองทอง ได้ศึกษาลักษณะก้ำวหน้าของเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ.2510 - 2516 พบว่าวรรณกรรมในช่วงนี้อยู่ในภาวะปรับเปลี่ยนไปสู่ความก้ำวหน้าทั้งทางด้านรูปแบบและเนื้อหา ลักษณะก้ำวหน้าด้านรูปแบบมีปรากฏในโครงเรื่องคือ ไม่ใช่เรื่องสั้นที่เน้นโครงเรื่อง ผู้เรื่องให้ต้นตื้นเร้าใจ แต่จะยึดสถานการณ์เป็นจุดดำเนินเรื่อง เน้นว่าตัวละครจะอย่างไรเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์นั้น เรื่องไม่จำเป็นต้องมีอุปสรรคหรือมีปมให้แก้เหมือนเรื่องสั้นแบบเก่า และเรื่องสั้นบางกลุ่มมีโครงเรื่องที่ไม่เน้นความเป็นเหตุเป็นผล ไม่มีเอกภาพ ด้านตัวละครในเรื่องสั้นช่วงนี้ไม่แจ่มชัด ไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน แสดงออกในเชิงแปลกแยก ปฏิเสธกฎเกณฑ์สังคม ด้านการใช้ภาษามีการใช้ตัวเลข เครื่องหมายวรรคตอน ใช้ภาษาที่มีข้อความไม่สัมพันธ์กัน และใช้คำที่มีความหมายหลายนัย ด้านกลวิธีการนำเสนอ นักเขียนใช้วิธีให้ตัวละครเล่าเรื่องของตนเอง นักเขียนเล่าโดยล่องรู้จิตใจของตัวละคร และการใช้สัญลักษณ์ ส่วนลักษณะก้ำวหน้าด้านเนื้อหา พบว่าเป็นเรื่องสั้นที่แสดงแนวคิดด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา (ภิญโญ กองทอง. . 2528)

วาสนา อ่อนสินิล ได้ศึกษาพัฒนาการด้านแนวคิดในเรื่องสั้นของศรีดาวเรือง พบว่าในระยะแรกมุ่งเสนอแนวคิดเกี่ยวกับกรรมกรที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุนในด้านต่าง ๆ และแนวคิดเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตของชนชั้นล่างที่ได้รับความบีบคั้นทางเศรษฐกิจ ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมจากสังคม ซึ่งเป็นการเสนอแนวคิดเพียงด้านเดียว เป็นมุมมองที่ขาดความสมจริง ต่อมาเธอจึงมองภาพของกรรมกรอย่างเข้าใจว่าทั้งฝ่ายกรรมกรและฝ่ายนายทุนต่างก็มีทั้งคนดีและคนไม่ดีปะปนกันไป ส่วนสาเหตุที่ชาวบ้านยากจนนั้นก็อาจเกิดจากการที่ชาวบ้านมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น เล่นการพนัน เป็นต้น นอกจากนั้นเธอยังเสนอแนวคิดอื่น ๆ เช่น แนวคิดเกี่ยวกับบุคคลต่าง ๆ ในสังคม การเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ศาสนา โดยได้สะท้อนภาพปัญหาที่เกิดขึ้น วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และเสนอแนวทางแก้ไข ในส่วนของแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิสตรี เธอเสนอถึงปัญหาของสตรีโดยเห็นว่าถูกกดขี่จากบุรุษ ไม่เสนอปัจจัยที่ทำให้บุรุษต้องกดขี่สตรีเลย ทำให้เห็นว่าเธอไม่มีพัฒนาการทางด้านนี้ แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติและระบบนิเวศ เธอสะท้อนภาพของธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไป สภาพแวดล้อมเป็นพิษอันเนื่องมาจากการที่มนุษย์นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ

มาใช้มากขึ้น และแนวคิดเกี่ยวกับชีวิต เธอเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเริ่ม การสิ้นสุดของชีวิต ตลอดจนวิธีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่ต้องมีจุดหมายของตนเอง (วาสนา อ่อนสินิล. 2539 : 173 - 175)

เสถียร จันทิมาธร ศึกษาพัฒนาการงานเขียนนวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ โดยแบ่งพัฒนาการงานเขียนออกเป็น 3 ยุค คือ

ยุคที่ 1 นวนิยายเรื่องชัยชนะของคนแพ้ กับเรื่องไม่มีข่าวจากโตเกียว เป็นการเขียนในแนวโรแมนติก ตัวละครตกเถียงปัญหาชีวิต ความรัก ด้วยถ้อยคำหรุ ๆ

ยุคที่ 2 เรื่องความรักของวัลยา ได้พัฒนาการเขียนไปสู่แนวเรียลลิสติก เป็นนวนิยายที่ไม่มีไคลแมกซ์ ตัวละครตกเถียงกันทางความคิดมากกว่าเป็นกิจกรรมที่ลงมือทำ ตัวละครเป็นสื่อในการเสนอทัศนะเกี่ยวกับชีวิต ความรัก ความเสมอภาคทางเพศ ส่วนเรื่องปิตาภมีลักษณะการแก้ปัญหาที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นกว่าเรื่องความรักของวัลยา

ยุคที่ 3 เรื่องไฟเย็นสะท้อนให้เห็นชีวิต ความเป็นอยู่ และการปฏิบัติของคนในแถบลาตินอเมริกา ส่วนเรื่องบัวบานในอะเมซอน ให้ความรู้เกี่ยวกับป่าและเผ่าพันธุ์อินเดียนแถบลุ่มแม่น้ำอะเมซอนมากกว่าอรรถรสทางด้านนวนิยาย สาเหตุที่งานเขียนยุคนี้ไม่พัฒนาในช่วงนี้เป็นผลมาจากสภาพทางการเมือง (เสถียร จันทิมาธร. 2521 : 11)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องสั้น

ทัศนีย์ กระต่ายอินทร์ เขียนปริญญานิพนธ์เรื่อง “อารมณ์ขันในวรรณกรรมร้อยแก้วของไทยระหว่าง พ.ศ.2543 - 2516” ได้ข้อสรุปว่า นักเขียนจะใช้อารมณ์ขันเพื่อความบันเทิงเป็นสำคัญ และมีจุดมุ่งหมายในการชี้แนะจุดบกพร่องของสังคมหรือพฤติกรรมของบุคคลในสังคม ตลอดจนเสนอแนะวิธีแก้ไขให้ดีขึ้น โครงเรื่องและเนื้อหาจะสัมพันธ์กับสังคมในยุคนั้น กลวิธีที่นักเขียนใช้ในการสร้างอารมณ์ขันสรุปก็คือ สร้างตัวละครให้มีบุคลิกที่น่าขัน วางโครงเรื่องง่าย ๆ ที่ผู้อ่านมักจะคาดคิด สร้างเนื้อเรื่องจากสภาพสังคมและพฤติกรรมของบุคคลในสังคมด้วยวิธีเหน็บแนม ล้อสังคม สร้างเรื่องสัปดน สร้างเรื่องให้เกินจริง นำวรรณคดี หรือรูปแบบทางฉันทลักษณ์มาเขียนในแนวขำขัน นำเรื่องของตนเองมาแทรกไว้ในเรื่อง สร้างเนื้อเรื่องหรือเหตุการณ์ให้ไม่สัมพันธ์กัน ใช้สัญลักษณ์ ใช้ภูมิหลังทางสังคมประกอบเรื่อง จบเรื่องแบบปิดความคาดหมาย ตีประสมการณืผิด สร้างความขัดแย้งในตัวเอง ใช้ตรรกวิทยาผิด ๆ และใช้ภาษาอย่างมีศิลปะ เช่น การเลือกคำ การตีความหมาย การบรรยาย การพรรณนาและสำนวนโวหาร (ทัศนีย์ กระต่ายอินทร์. 2521)

นงลักษณ์ แซ่มโซติ เขียนปริญญานิพนธ์เรื่อง “หาสรสในวรรณกรรมร้อยกรองของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ.2532 - 2475” ได้ข้อสรุปว่า ผู้แต่งสร้างหาสรสเพื่อผ่อนคลายความเครียดจากสังคมเพื่อล้อเลียนเนื้อหาวรรณกรรม เพื่อเสียดสีเหน็บแนมบุคคลหรือสังคม

กลวิธีที่ผู้แต่งใช้ส่วนใหญ่ใช้บรรยายลักษณะ พฤติกรรมของตัวละครและสภาพเหตุการณ์ออกมาตรง ๆ การเลือกเสียงและความหมายของคำให้นัยประหวัดสร้างภาพไปในทางนำขึ้น การสร้างภาพพจน์ การใช้สัญลักษณ์ การสร้างยกย่อง การสร้างลักษณะขัดแย้ง การเขียนแบบรีวิว การดำเนินเรื่องให้ผู้อ่านประหลาดใจหรือพลิกความคาดหมาย

หาสรสมีความสัมพันธ์กับสังคมในแง่สังคมเป็นเครื่องบันดาลใจให้ผู้แต่งสร้างหาสรสในรูปแบบของการเสียดสีเหน็บแนมเป็นเครื่องมือสำหรับจับจุดบกพร่องของสังคม เพื่อนำไปสู่ทางแก้ไข และยังสะท้อนแนวคิด ค่านิยม อุปนิสัยของคนไทย ตลอดจนสภาพบางประการของสังคมในสมัยนั้นด้วย (นงลักษณ์ แซ่มโซติ. 2521)

✓ ประทีป เหมือนนิล เขียนปริยฐานิพนธ์เรื่อง “วิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องสั้นของ มนต์ จรรงค์” ได้ข้อสรุปว่า มนต์ จรรงค์ นิยมสร้างโครงเรื่องด้วยการบรรยายฉาก ตัวละครหรือบรรยายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นปมปัญหา หรือแนวคิดสำคัญ เพื่อนำเข้าสู่เรื่องอย่างรวดเร็ว แล้วใช้ข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการชิงรักหักสวาท การแก้แค้น การหลอกลวง เป็นต้น โดยผู้ประพันธ์ทำตัวเป็นผู้รู้แจ้งเห็นจริง และปิดเรื่องแบบเศร้า ตัวละครเป็นชาวบ้านในชนบทที่แสดงพฤติกรรมอย่างสมจริง การใช้สำนวนภาษาง่าย ๆ ขณะเดียวกันก็แสดงโลกทัศน์ในเรื่องกฎแห่งกรรม และปัญหาสังคมในชนบท นอกจากนี้เป็นที่สังเกตว่าชีวประวัติและบุคลิกภาพของมนต์ จรรงค์ มีอิทธิพลปรากฏอยู่ในเรื่องของเขอย่างชัดเจน (ประทีป เหมือนนิล. 2523)

✓ สุริย์ ตั้งสมบุรณ์ เขียนปริยฐานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์เรื่องสั้นของประมุล อุณหภู” ได้ข้อสรุปว่า โครงเรื่องส่วนใหญ่จะดำเนินเรื่องตามปฏิทิน ใช้ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์เป็นสำคัญ ปิดเรื่องด้วยการพลิกความคาดหมาย ตัวละครที่ปรากฏมีทั้งตัวละครที่เป็นมนุษย์ ตัวละครที่เทียบเท่ามนุษย์ และตัวละครที่เป็นสัตว์ บทสนทนาช่วยดำเนินเรื่อง เสนอตัวละคร เสนอแนวคิด ฉากเป็นฉากกรุงเทพฯ

ลักษณะเฉพาะที่ปรากฏคือ เนื้อเรื่องเน้นพฤติกรรมและอารมณ์ของตัวละครเพื่อมุ่งแสดงปัญหาของปัจเจกชน การใช้ภาษามีการเลือกสรรถ้อยคำมาใช้อย่างประณีต เช่น การเลือกใช้เสียงในคำ การใช้คำและการใช้โวหารภาพพจน์ (สุริย์ ตั้งสมบุรณ์. 2536)

✓ ประกิจ จันตะเทียน เขียนปริยฐานิพนธ์เรื่อง “วิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องสั้นของ อาจันต์ ปัญจพรรค์” ได้ข้อสรุปว่า อาจันต์ ปัญจพรรค์ นิยมเสนอเรื่องด้วยการเล่าเรื่องซึ่งส่วนใหญ่เป็นประสบการณ์ชีวิตของตนเอง สร้างโครงเรื่องด้วยการบรรยายฉากหรือบรรยายตัวละครเพื่อนำเข้าสู่เรื่อง แล้วใช้ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์ โดยให้ตัวละครที่ใกล้ชิดเหตุการณ์เป็นผู้เล่าเรื่องหรือผู้แต่งเล่าเรื่องเอง โดยทำตัวเป็นผู้รู้แจ้งเห็นจริงและปิดเรื่องแบบหักมุม ตัวละครมีลักษณะสมจริงและยังได้สอดแทรกอารมณ์ขันไว้เสมอ แสดงให้เห็นโลกทัศน์เกี่ยวกับชีวิตและสังคม แสดงค่านิยมของกลุ่มบุคคลที่ปรากฏชื่อในเรื่อง ให้แง่คิดในด้านมนุษยธรรม เรื่องสั้นเกือบทุกเรื่องให้ข้อคิด

อันเป็นสาระประโยชน์ ช่วยให้ผู้อ่านมองโลกในแง่ดีและเข้าใจชีวิตมนุษย์มากขึ้น (ประกิจ จันตะเคียน. 2524)

กนกวรรณ สุวรรณวิทย์ เขียนปริญญาานิพนธ์เรื่อง “อารมณ์ขันในวรรณกรรมของ ไมตรี ลิมปิชาติ” ได้ข้อสรุปว่า การสร้างอารมณ์ขันในวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี มีกลวิธีสร้างอารมณ์ขัน 3 ด้าน คือ เนื้อหา ภาษา และกลวิธีในการประพันธ์

เนื้อหา ได้แก่ การสร้างเรื่องเกินจริง สิ่งที่ยังไม่เคยมีใครทำมาก่อน สิ่งที่ไม่ควรนำมาเปิดเผย เรื่องสัปดน ลักษณะรูปร่างของคน พฤติกรรมของคน เรื่องที่ไม่สัมพันธ์กันและเรื่องเข้าใจผิด

การใช้ภาษา ได้แก่เรื่องเสียง การใช้คำหรือกลุ่มคำ การใช้สำนวน และการใช้ภาษาภาพพจน์

การใช้ภาษาเพื่อเสียงมีการใช้คำสัมผัส ล้อสำเนียงภาษา การใช้คำหรือกลุ่มคำ การใช้สำนวนเดิมและเปลี่ยนแปลงสำนวน การใช้ภาษาภาพพจน์ การใช้ความเปรียบ ได้แก่ การอุปมา อุปลักษ์ณ์ บุคลาธิษฐาน การกล่าวเกินจริง

กลวิธีในการประพันธ์ ใช้วิธีการปิดเรื่องแบบพลิกความคาดหมาย หรือหักมุม จบ กลวิธีในการสร้างอารมณ์ขันในวรรณกรรมประเภทสารคดี แบ่งได้ 2 ด้าน คือ เนื้อหา และการใช้ภาษา

เนื้อหา ได้แก่ การใช้เรื่องเกินจริงหรือสิ่งสมมุติ สิ่งที่ไม่ควรนำมาเปิดเผย สิ่งที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน เรื่องสัปดน รูปร่างและพฤติกรรมของคน

การใช้ภาษา ได้แก่ การใช้คำหรือกลุ่มคำ การใช้สำนวนและการใช้ภาษาภาพพจน์ (กนกวรรณ สุวรรณวิทย์. 2539)

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมา จะได้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล ต่อไป

บทที่ 2

วิเคราะห์กลวิธีการเขียนเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล

เรื่องสั้นเป็นบันเทิงคดีประเภทหนึ่งที่ผู้แต่งสร้างขึ้นจากประสบการณ์ และจินตนาการของตนเพื่อให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินเป็นสำคัญ การสร้างเรื่องสั้นมีลักษณะที่แตกต่างกัน นักเขียนแต่ละคนจะมีกลวิธีการนำเสนอเรื่องที่นำเสนอที่น่าสนใจตามความถนัดของตน

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวว่า กลวิธีการแต่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ลีลา” หรือ ผู้เขียนเป็นผู้เลือกวิธีการที่จะทำให้เรื่องดำเนินไปตามโครงเรื่องที่ผูก และให้บรรลุความมุ่งหมายที่ต้องการ โดยผู้เขียนเป็นผู้เลือกตัวละคร ฉาก อารมณ์ และปรัชญาที่อาจจะแทรกไว้ในเรื่องตามที่เห็นสมควร (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. 2514 : 76)

ชลธิรา กลัดอยู่ อธิบายว่า กลวิธีการเขียนเป็นแนวการเขียนอย่างหนึ่งที่ผู้แต่งจงใจใช้เพื่อเสนองานเขียนของตนให้ออกมาในรูปแบบต่าง ๆ การกำหนดโครงสร้างของเรื่องด้วยการวางเค้าโครงเรื่อง การลำดับเรื่องราว วิธีดำเนินเรื่องจากเริ่มต้นไปสู่จุดจบ การกำหนดลักษณะตัวละคร การสร้างฉาก วิธีการเสนอแนวคิด การวางจุดมุ่งหมายต่าง ๆ (ชลธิรา กลัดอยู่. 2511 : 211 - 212)

กุหลาบ มัลลิกะมาส กล่าวว่า กลวิธีในการแต่งวรรณคดีเป็นคุณสมบัติสำคัญยิ่งในการทำให้เรื่องมีคุณค่าในทางวรรณคดี กลวิธีเป็นความสามารถและเป็นฝีมือของผู้แต่ง (กุหลาบ มัลลิกะมาส. 2538 : 190)

ธวัช ปุณโณทก กล่าวว่า กลวิธีการแต่ง หมายถึง การลำดับโครงเรื่องอย่างมีศิลปะ โดยตั้งใจว่าจะเอาตอนใดขึ้นก่อนหรือหลัง หรือจะใช้วิธีการย้อนเรื่องไปมา ซึ่งผู้เขียนมีความมุ่งหมายที่จะเร้าใจผู้อ่านให้ติดตามเรื่องโดยตลอด (ธวัช ปุณโณทก. 2527 : 107)

ชวน เพชรแก้ว กล่าวว่า ในด้านกลวิธีการแต่งนั้นต้องถือว่าผู้แต่งได้ใช้กลวิธีอะไรมาช่วยในการดำเนินเรื่อง เช่น ใช้การเขียนจดหมาย หรือใช้วิธีให้มีผู้เล่าเรื่องและเสนอเรื่องเป็นตอน ๆ อย่างไร นอกจากนี้ผู้แต่งได้แทรกข้อคิดไว้ในเรื่องอย่างไร (ชวน เพชรแก้ว. 2520 : 186)

จากความเห็นข้างต้นสรุปได้ว่า กลวิธีการแต่ง หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่นักเขียนใช้อย่างมีศิลปะในการประพันธ์วรรณกรรมให้น่าสนใจ ได้แก่ การวางโครงเรื่อง การสร้างตัวละคร การสร้างฉาก การเสนอแนวคิด การดำเนินเรื่องไปตามโครงเรื่องที่ผูกไว้

ผู้วิจัยจะวิเคราะห์กลวิธีการเขียนเรื่องสั้นของคำรงค์ อารีกุล ในประเด็นต่อไปนี้

1. การวางโครงเรื่อง
2. การสร้างตัวละคร
3. การสร้างฉาก
4. การนำเสนอทัศนะ
6. การสร้างอารมณ์ขัน

การวางโครงเรื่อง

ผู้ทรงคุณวุฒิได้อธิบายความหมายของโครงเรื่อง ไว้ดังนี้

กุหลาบ มลลิกะมาส กล่าวว่า โครงเรื่อง หมายถึง เหตุการณ์ในเรื่องที่อาจบอกว่าตัวละครเกิดอย่างไร พุดอย่างไร แต่ไม่มีการบรรยายหรือวิเคราะห์ตัวละครเหล่านั้น การวิเคราะห์โครงเรื่องต้องคำนึงถึงเนื้อเรื่อง ต้องแสดงถึงปัญหาขัดแย้งที่สำคัญที่เกิดขึ้นกับตัวละครเอก มีผลทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อวิถีชีวิตตัวละครเอกในเรื่อง (กุหลาบ มลลิกะมาส. 2525 : 101)

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ อธิบายว่า โครงเรื่อง หมายถึง การกำหนดเค้าโครงเรื่อง เหตุการณ์ พฤติกรรม หรือความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นตลอดเวลาในเรื่อง ซึ่งมีความผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โครงเรื่องที่ดีต้องประกอบด้วยพฤติกรรมและความขัดแย้ง นอกจากนี้ส่วนที่รองลงมามีการดำเนินต่อสู้และอุปสรรค (รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. 2521 : 200)

สุพรรณิ โกศลวัฒน์ อธิบายว่าโครงเรื่อง คือ เค้าโครงเรื่องที่คุณประพันธ์วางไว้ตั้งแต่เริ่มเรื่องไปจนกระทั่งจบเรื่อง ซึ่งเหตุการณ์ต่าง ๆ และการกระทำของตัวละครเป็นส่วนที่ทำให้เรื่องดำเนินไป (สุพรรณิ โกศลวัฒน์. 2530 : 6)

สายทิพย์ นุกุลกิจ กล่าวว่าโครงเรื่อง คือ เค้าโครงเรื่องที่คุณแต่งกำหนดไว้ว่าจะแต่งเรื่องไปในทำนองใด จึงจะสามารถดึงดูดใจผู้อ่านให้ติดตามเรื่องไปจนจบ ลักษณะดังกล่าวนี้จำเป็นต้องอาศัยกลวิธีการผูกปม การคลายปมและการหน่วงเรื่อง ตลอดจนกลวิธีการเปิดเรื่อง การปิดเรื่องและกลวิธีการดำเนินเรื่องที่ดิของผู้อ่าน วิธีการผูกปมที่ดีนั้นต้องประกอบด้วยข้อขัดแย้ง อุปสรรค และการต่อสู้ (สายทิพย์ นุกุลกิจ. 2537 : 162)

การแบ่งเรื่องสั้นหากแบ่งตามลักษณะการแต่งแล้วมี 4 ชนิดคือ

1. เรื่องสั้นชนิดผูกเรื่อง คือ เรื่องสั้นที่ให้ความสำคัญแก่โครงเรื่อง ผู้แต่งมักจะสร้างสถานการณ์แปลก ๆ ซับซ้อน ชวนให้ฉงนและจบลงอย่างที่ไม่ถึงหรือจบลงเกินความคาดหมายของผู้อ่าน

2. เรื่องสั้นชนิดเน้นความคิด คือ เรื่องสั้นที่ผู้แต่งต้องการเสนอแนวคิดหรือทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยใช้เหตุการณ์ที่เกิดในเรื่อง หรือบทสนทนาระหว่างตัวละครเป็นกลวิธีนำเสนอแนวคิดนั้น ๆ เช่น แนวคิดทางการเมือง แนวคิดด้านความรัก แนวคิดด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

3. เรื่องสั้นชนิดเน้นตัวละคร คือ เรื่องสั้นที่ผู้แต่งถือว่าตัวละครเป็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่อง ตัวละครมีความสำคัญกว่าโครงเรื่อง เพราะเหตุการณ์ในเรื่องเกิดจากพฤติกรรมของตัวละคร ผู้แต่งจึงนิยมเขียนถึงลักษณะหรืออุปนิสัยอย่างหนึ่งอย่างใดของตัวละครให้เห็นเด่นชัดเป็นพิเศษ เพื่อชี้ให้เห็นว่าลักษณะหรืออุปนิสัยดังกล่าวนี้เองที่นำผลอย่างหนึ่งอย่างใดมาสู่ตัวละครเองหรือคนอื่น หรือจะกล่าวว่าผู้แต่งกำหนดให้เนื้อเรื่องดำเนินไปตามพฤติกรรมของตัวละครเอกก็ได้

4. เรื่องสั้นชนิดเน้นบรรยากาศหรือสถานการณ์ คือ เรื่องสั้นที่ผู้แต่งต้องการสร้างบรรยากาศของเรื่องให้ดูสมจริง จนผู้อ่านรู้สึกว่าได้ร่วมรับรู้เหตุการณ์นั้นด้วยตนเองและได้ข้อคิดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น เรื่องสั้นชนิดนี้มักเกี่ยวกับการสอบสวน อาชญากรรม เหตุการณ์น่าตื่นเต้นหรืออุบัติเหตุ เป็นต้น

ประทีป เหมือนนิล แบ่งโครงเรื่องออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. การเปิดเรื่อง คือ จุดเริ่มต้นของเรื่องซึ่งถือว่าเป็นตอนสำคัญที่จะดึงดูดความสนใจให้ผู้อ่านติดตามเรื่องต่อไป ในวรรณกรรมไทยประเภทบันเทิงคดีโดยทั่วไปนิยมเปิดเรื่องหลายวิธี เช่น เปิดเรื่องโดยการบรรยาย เปิดเรื่องโดยการพรรณนา เปิดเรื่องโดยใช้สถานการณ์หรือการกระทำของตัวละคร และเปิดเรื่องโดยการใส่บทสนทนาหรือเปิดเรื่องโดยใช้สุภาษิต บทกวี บทเพลง ข้อความที่คมคาย ชวนคิด ชวนให้ฉงนสนทน่อ่านติดตาม

2. การดำเนินเรื่อง คือ ส่วนที่ผู้แต่งสร้างความขัดแย้งที่เร้าใจ แล้วคลี่คลายความขัดแย้งนั้นอย่างแนบเนียนไปจนถึงเป้าหมายสุดยอดในตอนปิดเรื่อง ทั้งนี้ต้องอาศัยกลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง และกลวิธีการเล่าเรื่องที่เหมาะสมด้วย กลวิธีในการดำเนินเรื่องนั้นผู้เขียนอาจจะเล่าเรื่องตามลำดับปฏิกิริยา เล่าเรื่องย้อนต้น หรือเหตุการณ์เกิดต่างสถานที่สลับกันไปมาแต่เรื่องราวมักต่อเนื่องกันไปโดยตลอด

3. การปิดเรื่อง คือ จุดจบของเรื่อง ซึ่งนับได้ว่าเป็นช่วงที่มีความสำคัญมากเพราะจะเป็นตอนประเมินผลให้รู้ว่า ผู้อ่านมีความประทับใจวรรณกรรมนั้นมากน้อยเพียงใด มีวิธีการปิดเรื่องหลายวิธีเช่น ปิดเรื่องแบบหักมุม ปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม ปิดเรื่องแบบสุกนาฏกรรม หรือปิดเรื่องแบบสมจริงในชีวิต หรือให้แนวคิดอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ผู้อ่าน (ประทีป เหมือนนิล. 2523 : 15 - 23)

จากความเห็นดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า โครงเรื่อง คือ ลำดับเหตุการณ์หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ผู้แต่งกำหนดขึ้น เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามเรื่องราวตั้งแต่ต้นไปจนจบ โดยอาศัยวิธีการผูกปม คลี่คลายปม และปิดเรื่องแบบใดแบบหนึ่ง

การศึกษาเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล ผู้วิจัยจะศึกษาโครงเรื่องตามลักษณะการแต่งเรื่องสั้น 4 ชนิด ดังต่อไปนี้

1. โครงเรื่องของเรื่องสั้นชนิดผูกเรื่อง

เรื่องสั้นชนิดนี้จะให้ความสำคัญกับโครงเรื่องเป็นพิเศษ ผู้แต่งมักผูกปมปัญหาไว้ โดยสร้างสถานการณ์แปลก ๆ และซับซ้อน ขวนให้งงงวย สร้างความกระหายใคร่รู้แก่ผู้อ่านเข้มข้น ทุกทีจนใกล้จะปิดเรื่องและจะจบลงอย่างที่ไม่คาดไม่ถึง จากการศึกษาเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล พบว่า มีโครงเรื่องของเรื่องสั้นชนิดผูกเรื่องมากที่สุด ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

1.1 การเข้าใจผิด

โครงเรื่องนี้ผู้แต่งจะผูกปมให้ตัวละครเข้าใจผิดกันอยู่อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็นการสร้างสถานการณ์ให้เป็นเรื่องเหมือนจริง แล้วตัวละครก็จะพยายามแก้ปัญหานั้นหลาย ๆ วิธี หรือพยายามสืบหาความจริงเกี่ยวกับสถานการณ์นั้น ๆ ในที่สุดก็สามารถแก้ปัญหานั้นได้หรือปัญหานั้นลุล่วงไปได้ดีโดยบังเอิญ ดังตัวอย่างจากเรื่องต่อไปนี้

เรื่องจักรยานแดงในรั้วสีเขียว

เป็นเรื่องราวของนิสิตชายหญิงคู่หนึ่ง ซึ่งเป็นน้องใหม่ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง นิสิตชายขอขี่จักรยานสีแดงของนิสิตหญิงเพื่อไปทำธุระ แต่จักรยานสีแดงที่จอดอยู่มีจำนวนมาก เขาจึงพยายามไขกุญแจรถอยู่หลายคัน จนสามารถใช้ได้ในคันที่สี่แล้วขี่ออกไปโดยไม่รู้ว่ารถคันนั้นไม่ใช่รถของนิสิตหญิงแต่เป็นรถของรุ่นพี่คนหนึ่งที่ถูกใจกันไว้ รุ่นพี่เห็นเหตุการณ์ที่ลานจอดรถทั้งหมดและเข้าใจผิดคิดว่าเขาพยายามขโมยรถจึงจับเขาในข้อหาลักขโมย แต่รุ่นพี่จะยังไม่ทำโทษ จนกว่าเขาจะพิสูจน์ตัวเองได้ว่าไม่ได้ขโมยจักรยานโดยใช้เวลาสองวัน เขาพยายามติดตามหานิสิต

หญิงผู้ที่ให้ยืมจักรยานเพื่อจะให้มาเป็นพยานแต่ก็หาไม่พบ เมื่อครบกำหนดสองวันแล้ว ขณะที่เขากำลังจะถูกทำโทษด้วยการถูกรุ่นที่ถีบลงน้ำจากหอสูง นิสิตหญิงผู้นั้นก็ปรากฏตัวขึ้นรอบบอกว่าเธอป่วยจึงหยุดเรียนไป เขาจึงรอดพ้นจากข้อกล่าวหาและรู้สึกเป็นมิตรกับนิสิตหญิงคนนั้น

(จักรยานสีแดงในรั้วสีเขียว : 29 - 87)

เรื่องนี้ผู้แต่งสร้างสถานการณ์ให้เกิดการเข้าใจผิดคือ รุ่นที่คิดว่าตัวละครเอกเป็นคนขโมยจักรยาน เพราะเห็นเขาพยายามไขกุญแจจักรยานสีแดงอยู่หลายคันแล้วจึงรถของรุ่นที่คนหนึ่งไป จึงจะลงโทษตามระเบียบ แต่ก็ให้เวลาเขาพิสูจน์ตัวเองว่าไม่ได้เป็นขโมยโดยการหาตัวเจ้าของจักรยานมายืนยัน เขาพยายามตามหาเจ้าของทุกหนทุกแห่งภายในเวลาสองวันที่กำหนดแต่ไม่สามารถหาเจ้าของจักรยานพบ ทำให้ผู้อ่านคาดว่าเขาต้องถูกลงโทษแน่นอน แต่ในตอนจบของเรื่องขณะที่เขากำลังจะถูกทำโทษโดยการถีบลงจากหอสูง เจ้าของจักรยานก็ปรากฏตัวขึ้นอย่างกะทันหันเขาจึงรอดพ้นจากการถูกทำโทษราวปาฏิหาริย์

เรื่องกระดาดห่อไฟ

เป็นเรื่องของผู้ชายคนหนึ่ง เขาคิดว่าภรรยาของเขาไม่เคยรักเขาเลย เพราะเธอมักจะคบหากับผู้ชายมากหน้าหลายตา โดยบอกว่าเป็นเรื่องงานและไม่ค่อยให้ความสนใจเขา ต่อมาเขาถูกญาติหักหลังฟ้องร้องเรื่องที่ดินมรดก ซึ่งอาจส่งผลให้ต้องติดคุกหลายปี เมื่อเขาเล่าเรื่องนี้ให้เธอฟังเธอก็ผลุนผลันออกจากบ้านไป ทำให้เขาเสียใจที่เธอไม่สนใจเขา เมื่อถึงวันขึ้นศาลเขากลับรอดพ้นคดีได้อย่างปาฏิหาริย์ เธอยิ้มอย่างดีใจและชวนเขาไปยังเทวสถานศักดิ์สิทธิ์แห่งหนึ่งเพื่อรำแก้บน เพราะตอนที่เธอผลุนผลันออกจากบ้านไปในคืนนั้น ก็เพื่อมาบนบานขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองเขา ทำให้เขาดีใจมากที่รู้ว่าเธอรักและเป็นห่วง

(กระดาดห่อไฟ : อะไรอยู่ในกระโปรง : 65 - 81)

เรื่องนี้ผู้แต่งสร้างสถานการณ์ให้เกิดการเข้าใจผิด ตัวละครชายเข้าใจผิดคิดว่าตัวละครหญิงไม่รักเขาเลย เพราะพฤติกรรมของเธอทำให้เขาเข้าใจไปอย่างนั้น ทำให้ผู้อ่านคาดว่าสุดท้ายเธอคงจะมีคนรักใหม่และเลิกกับเขาไปในขณะที่เขากำลังตกอยู่ในภาวะลำบาก แต่เรื่องกลับจบลงอย่างที่ผู้อ่านคาดไม่ถึง แท้จริงแล้วเธอรักและไม่เคยคิดนอกใจเขาเลย อีกทั้งยังบนบานขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองเขาอีกด้วย

เรื่องเพื่อนบ้านที่ดี

เป็นเรื่องของผู้ชายคนหนึ่งที่เขาติดตามพฤติกรรมของผู้หญิงคนหนึ่ง ที่พักอยู่ห้องติดกัน ในวันที่เธอจัดงานเลี้ยงฉลองในหมู่เพื่อน จนผู้รักของเขาโกรธที่ใส่ใจผู้หญิงอื่นมากกว่า จึงหนีกลับบ้านไป เมื่อผู้หญิงคนนั้นส่งแขกคนสุดท้ายซึ่งเป็นผู้รักของเธอกลับแล้ว ปรากฏว่าเธอล็อกห้องแล้วลืมกุญแจไว้ในห้องจึงไม่สามารถเข้าห้องได้ ต้องรอนจนเช้าเพื่อขอกุญแจสำรองจากเจ้าของตึก เขาจึงชวนให้เธอนอนค้างที่ห้องของเขา เมื่อผู้รักหนุ่มของเธอและผู้รักสาวของเขา รู้เรื่องจึงเข้าใจผิดและขอลูกกับเขาทั้งสอง จากนั้นมาทั้งเขาและเธอจึงเป็นผู้รักกันที่สุดในที่สุด

(เพื่อนบ้านที่ดี : ไกลกระโปรงเอาไว้ให้อบอุ่น : 67 - 105)

เรื่องนี้ผู้แต่งสร้างสถานการณ์ให้เข้าใจผิดคือ ผู้รักของฝ่ายชายและหญิงคิดว่าเขาทั้งสองคนนอกใจโดยคบหารักใคร่รัก จึงบอกเลิกรักกันไปด้วยความโกรธ แต่เรื่องกลับจบอย่างที่คุณอ่านคาดไม่ถึงคือ เขาและเธอไม่ยอมอธิบายใด ๆ ให้ผู้รักของตนเข้าใจเลย แต่กลับให้ความสนิทสนมกันมากขึ้นจนกลายเป็นผู้รักกันไปในที่สุด

นอกจากเรื่องที่เป็นตัวอย่างในข้างต้นแล้ว ยังปรากฏเรื่องสั้นอีกหลายเรื่องที่เป็นโครงเรื่องของการเข้าใจผิด เช่น เรื่องถ้ามองสยองเชิร์ช เรื่องคลื่นหลอนในเรือนหมอก เรื่องแฝด กันไปหมด เรื่องบุรุษลึกลับ เรื่องนิสิตใหม่จากแดนสนธยา เรื่องราตรีนี้เหมาะที่จะตาย เรื่องคนไม่เอาไหน เป็นต้น

ผู้แต่งกำหนดโครงเรื่องที่ผูกปมให้ตัวละครเกิดการเข้าใจผิดต่อกันนี้จำนวนมาก โดยจะเป็นการผูกเรื่องให้ตัวละครสองฝ่ายเข้าใจผิดกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วตัวละครก็พยายามที่จะแก้ปัญหา หรือพยายามค้นหาความจริงเกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดขึ้น สุดท้ายเรื่องจบลงตรงที่ว่าปัญหาการเข้าใจผิดที่เกิดขึ้นนั้นได้คลี่คลาย หรือเปิดเผยความจริงออกมา ไม่ทิ้งปัญหาเหล่านั้นไว้ให้ค้างคาใจผู้อ่าน

1.2 การผิผแผน

โครงเรื่องประเภทนี้มักสร้างให้ตัวละครฝ่ายหนึ่งวางแผนเพื่อจะแกล้งให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับผลอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือวางแผนเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งเกิดพฤติกรรมอย่างที่ผู้วางแผนต้องการ แต่สุดท้ายเรื่องราวกลับไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้มีหน้าซ้ำผู้ที่ถูกแกล้งยังได้รับผลเสียอีกจากการศึกษาพบว่ามีโครงเรื่องประเภทนี้ประมาณ 7 เรื่อง ดังเช่นเรื่องเพลงยาวถึงสาวพินหยิน เรื่องสาวมิดสัน เรื่องเรื่อรักเรื่อพิบพิียบ เรื่องรักแบบว่าคมคายและไฮเทค เรื่องขบวนการล่ารัก เรื่องหัวใจเรากลมกลมกลิ้งหลุนหลุน และเรื่องตะกายหอยหญิง เป็นต้น ดังตัวอย่างจากเรื่องต่อไปนี้

เรื่องเพลงยาวถึงสาวพินเขิน

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งที่ถูกเพื่อนบังคับให้เขียนจดหมายรักให้ เขาไม่ค่อยชอบเพื่อนคนนี้สักเท่าไรนัก เพราะเพื่อนคนนี้ตัวสูงใหญ่กว่าเขาและมักจะแกล้งเขาบ่อย ๆ เขาจึงคิดแกล้งเพื่อนคนนี้ด้วยการเขียนจดหมายขึ้นสองฉบับ ฉบับหนึ่งเขาเขียนโดยใช้คำพูดหวาน ๆ อีกฉบับหนึ่งเขาใช้คำพูดไม่ค่อยสุภาพนัก เมื่อเพื่อนมารับจดหมายจากเขา ๆ จึงส่งฉบับที่ใช้คำพูดหวาน ๆ ให้อ่าน แล้วเขาแอบสลับหีบของที่มีจดหมายใช้คำพูดไม่สุภาพปิดผนึกส่งให้เพื่อนคนนั้น เขาคิดว่าเพื่อนของเขาจะต้องไม่สมหวังในเรื่องความรักแน่นอน แต่ต่อมาไม่นานเพื่อนก็มาขอบคุณเขาที่ช่วยเขียนให้จนคนรักยอมรับรัก และเล่าให้เขาฟังว่าเธอบอกว่าหลังจากอ่านจดหมายแล้วก็รู้สึกชอบทันที เพราะเป็นจดหมายที่ใช้คำพูดซื่อ ๆ ตรงไปตรงมา ไม่ใช่คำพูดหวาน ๆ มาหลอกลวงกัน ทำให้เขารู้สึกผิดหวังมากที่จดหมายฉบับนั้นทำให้เพื่อนสมหวังในความรัก

(เพลงยาวถึงสาวพินเขิน : มั่นไม่ธรรมดา: 57 - 69)

เรื่องนี้ผู้แต่งสร้างสถานการณ์ชวนให้ผู้อ่านอยากติดตามเรื่องไปจนจบ โดยให้ตัวละครเอกแกล้งเขียนจดหมายรักแบบไม่สุภาพนักส่งให้ผู้หญิงคนที่เพื่อนเขาสนใจอยู่ เพื่อแกล้งไม่ให้เพื่อนสมหวังในความรัก เพราะเพื่อนคนนี้นักชอบบึ้งแกเขาอยู่เสมอ ทำให้ผู้อ่านคิดว่าเขาต้องแกล้งเพื่อนได้สำเร็จและอาจจะถูกเพื่อนทำร้ายเล็ก ๆ น้อย ๆ ด้วยความโกรธ แต่เรื่องกลับจบลงแบบที่ผู้อ่านคาดไม่ถึงคือ ผู้หญิงคนนั้นยอมรับรักเพื่อนของเขาเพราะชอบที่เนื้อความในจดหมายใช้คำพูดที่ตรงไปตรงมา จึงทำให้เขาผิดหวังที่วางไว้

เรื่องหัวใจเรากลมกลมถึงหลุนหลุน

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งที่ชอบรักนักกีฬาหญิง ซึ่งเธอไม่สนใจอะไรเลย นอกจากเรื่องกีฬาเท่านั้น ส่วนเขาไม่ค่อยมีความสามารถทางด้านกีฬามากนัก แต่เขาก็พยายามจะเอาใจเธอโดยการชวนเธอไปเล่นสนุกเกอร์ เขาพยายามคุยอวดว่าเขาเป็นลูกศิษย์ของนักสนุกเกอร์ระดับหนึ่งของประเทศและสอนเธอเล่นสนุกเกอร์ เมื่อเขาไปส่งเธอที่บ้านปรากฏว่าเธอเป็นลูกสาวของนักสนุกเกอร์ระดับหนึ่งของประเทศที่เขาพูดถึงนั่นเอง เธอรู้สึกตกใจในท่าทางของเขาและมีความรู้สึกเป็นมิตรกับเขามากขึ้น

(หัวใจเรากลมกลมถึงหลุนหลุน : อะไรจะขนาดนั้น : 51 - 72)

ผู้แต่งสร้างเรื่องราวให้ตัวละครชายวางแผนทำให้ผู้หญิงที่เขารักสนใจในตัวเขา เขาจึงอวดว่าตนเองเป็นศิษย์ของนักสนุกเกอร์ระดับหนึ่งของประเทศ และพยายามสอนวิธีการเล่นให้เธอ แต่เรื่องกลับจบลงอย่างคาดไม่ถึงเพราะเธอเล่นสนุกเกอร์เก่งมาก และเธอเป็นลูกสาวของนักสนุกเกอร์ระดับหนึ่งของประเทศ แต่เธอก็ไม่ได้ติดสัมพันธ์กับเขาทำให้เขารู้สึกมีความหวังขึ้นบ้าง

เรื่องตะกายหอย

เป็นเรื่องของนิสิตชายหญิงสองคนในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ซึ่งวางแผนกันว่าจะลอบเข้าไปร่วมงานเลี้ยงซึ่งจัดเฉพาะสำหรับนิสิตหญิงเท่านั้น โดยการแต่งตัวเป็นผู้หญิง ในที่สุดเขาทั้งสองคนเข้าไปร่วมงานได้โดยไม่มีใครสงสัย แต่สุดท้ายเพื่อนคนหนึ่งทำวิกลจริตทำให้ความจริงปรากฏเขาจึงวิ่งหนีกลับหอพักไป ส่วนเพื่อนอีกคนหนึ่งกลับหอบมาในสภาพบอบช้ำ เพราะถูกนิสิตหญิงรุมทำร้าย ทั้งสองพูดคุยกันอย่างสนุกสนานและตกลงกันว่าปีหน้าจะหาวิธีอื่น ๆ เข้าไปร่วมงานอีก

(ตะกายหอย : เสน่ห์ห้าแฉก : 147 - 162)

เรื่องนี้ผู้แต่งให้ตัวละครชายสองตัววางแผนว่าจะหาทางไปร่วมงานเลี้ยงของกลุ่มนิสิตหญิงให้ได้ โดยการแต่งตัวเป็นผู้หญิงแล้วลอบเข้าไปในงานได้สำเร็จ แต่ในที่สุดความจริงก็เปิดเผยเขาถูกจับได้จึงถูกนิสิตหญิงรุมทำร้าย แต่เขาก็ไม่เชื่อและวางแผนล่วงหน้าไว้ว่าปีหน้าจะลอบเข้าไปในงานนี้อีกให้ได้

โครงเรื่องในลักษณะของการผิดแผนนี้ ส่วนใหญ่ผู้แต่งมักจะสร้างให้ตัวละครที่เป็นฝ่ายวางแผนแก่งอีกฝ่ายหนึ่งให้ได้รับผลไปในทางที่ไม่ดีแต่กลับต้องผิดหวัง เพราะแผนที่วางไว้ไม่เป็นผล หรือกลับไปส่งเสริมให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับผลดีไปเสียอีก นอกจากนี้เป็นเรื่องของตัวละครชายที่วางแผนต่าง ๆ นานาในการที่จะได้เป็นคู่รักกับผู้หญิงที่ตนหมายปอง แต่สุดท้ายก็ผิดหวังบ้าง หรือสมหวังบ้าง โดยฝ่ายหญิงยอมรับเป็นมิตรที่ดีด้วย และฝ่ายชายก็ได้รับความอับอายจากแผนที่ตนเองวางไว้

1.3 การแก้เผ็ด

โครงเรื่องลักษณะนี้ผู้แต่งจะผูกเรื่องราวให้ตัวละครสองฝ่ายมีเรื่องขัดใจกัน หรือฝ่ายหนึ่งไม่พอใจอีกฝ่ายหนึ่ง จนทำให้มีการแก้เผ็ดกันโดยการแก่งกันกลับไปมาบ้าง หรือฝ่ายหนึ่งแก้เผ็ดอีกฝ่ายหนึ่งฝ่ายเดียวบ้าง จนในที่สุดก็จะมีฝ่ายหนึ่งถูกแก่งมากกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง หรือการแก้เผ็ดนั้นก็จะเป็นการส่งผลดีให้อีกฝ่ายหนึ่ง หรือส่งผลให้ตัวละครทั้งสองฝ่ายเป็นมิตรที่ดีต่อกันในที่สุด ดังตัวอย่างในเรื่องต่อไปนี้

เรื่องยืมหนอย่น้ำหน้าม้าจำเป็น

เป็นเรื่องราวของผู้ชายคนหนึ่ง เขารู้สึกสงสารบรรดาผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของรายการโทรทัศน์รายการหนึ่ง ที่ชอบแกล้งผู้คนที่ได้ฉายแล้วเฉลยทีหลังว่าเป็นเรื่องล้อเล่น เขาพยายามสืบว่ารายการนี้จะไปถ่ายทำที่ไหนเพื่อจะได้ไปหาทางแกล้งกลับบ้าง ครั้นเขาได้ไปออกรายการ หน้าม้าก็บอกให้เขาเอาหนอยูดปลายก๊อกน้ำไว้แล้วจะรีบไปหาภาชนะมารอง เขาจึงแกล้งปล่อยน้ำให้ไหลเลอะเทอะบริเวณนั้น ต่อมาเขาพบว่ามีภาพตัวเองปรากฏอยู่ในรายการถ่ายทอดสดรายการหนึ่ง พิธีกรประกาศให้เขารับรางวัลภายในเวลาที่กำหนด เมื่อเขาขึ้นไปรับรางวัลบนเวทีทุกคนก็หัวเราะและชูป้ายยืมหนอย่น้ำหน้าม้าจำเป็น เขาจึงรู้ว่าเขตกเป็นเหยื่อของรายการนี้ไปเรียบร้อยแล้ว

(ยืมหนอย่น้ำหน้าม้าจำเป็น : อะไรอยู่ในกระโปรง : 25 - 38)

เรื่องนี้ผู้แต่งให้ตัวละครแกล้งกันไปแกล้งกันมา โดยให้ตัวละครเอกแกล้งผู้จัดทำรายการโทรทัศน์รายการหนึ่ง เพราะเขาเห็นว่ารายการนี้มักชอบแกล้งคนให้ได้ฉายเสมอ ๆ เขาจึงต้องการแกล้งผู้จัดทำรายการนี้ให้ได้บ้างและเขาก็แกล้งได้สำเร็จ ทำให้ผู้อ่านคาดเดาว่าเรื่องน่าจะจบลงโดยเขาเป็นผู้ชนะเพราะเขาได้ทำในสิ่งที่เขาต้องการแล้ว แต่ตอนจบของเรื่องกลับกลายเป็นว่าเขาถูกผู้จัดทำรายการโทรทัศน์แกล้งกลับจนได้

เรื่องเรื่องของคนหมากี่เกี่ยว

เป็นเรื่องของผู้ชายกลุ่มหนึ่งที่วางแผนจะแกล้งชายคู่รัก โดยวางแผนไว้ว่าในวันที่ผู้ชายคนนั้นพาครอบครัวไปต่างจังหวัด พวกเขาจะนำหมาตัวเมียไปให้หมาตัวผู้ที่เฝ้าบ้านหลังนั้นผสมพันธุ์แล้วพวกเขาก็จะเข้าไปประบาสีหลังคาบ้านจนเลอะเทอะ หวังว่าจะให้ชายคนนั้นอับอายจนกระทั่งต้องเปลี่ยนกระเบื้องมุงหลังคาใหม่ เพราะสีที่พวกเขาเลือกไปละเลงไว้มันเป็นสีชนิดพิเศษที่ไม่สามารถนำสีอื่นมาทาทับได้ หลายวันผ่านไปภาพหลังคาบ้านหลังนี้ก็ไปปรากฏบนปกนิตยสารฉบับหนึ่ง พร้อมคำชื่นชมว่าเป็นศิลปะล้ำยุค ทำให้พวกเขาเศร้าใจ และอีกไม่กี่เดือนถัดมาผู้ชายคนนั้นก็ให้คนนำกล่องของขวัญมาให้พวกเขา ในกล่องเป็นหมาตัวเมียของพวกเขานั่นเองและมีลูกของมันอีกครอกหนึ่ง

(เรื่องของคนหมากี่เกี่ยว : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 173 - 185)

เรื่องนี้ผู้แต่งสร้างสถานการณ์ให้ผู้อ่านติดตามเรื่องไปอย่างตื่นเต้นโดยตลอดคือให้ตัวละครกลุ่มหนึ่งกลั่นแกล้งชายคู่รักหวังให้เขาได้ฉาย โดยการแอบขึ้นไปละเลงสีบนหลังคาบ้านให้เลอะเทอะ แต่เรื่องกลับกลายเป็นว่ามีนิตยสารหลายฉบับให้ความชื่นชมเห็นว่าเป็นศิลปะล้ำยุคจึงพากันถ่ายรูปลงหนังสือพร้อมบทสัมภาษณ์เจ้าของบ้าน ทำให้ผู้ชายคนนั้นกลายเป็นคนมีชื่อเสียง

ในสังคม ผู้อ่านคิดว่าเรื่องน่าจะจบลงเพียงเท่านี้แต่ผู้แต่งก็ยังสร้างสถานการณ์ให้เรื่องจบลงอย่างที่ไม่ผู้อ่านคาดไม่ถึงคือ ผู้ชายคนนั้นได้ส่งหมาตัวเมียกลับมาพร้อมกับลูกหมาอีกครอกหนึ่งคืนให้พวกเขา ทำให้พวกเขาารู้สึกผิดหวังและเสียใจมากที่แก๊งชายผู้นั้นไม่สำเร็จ แถมพวกเขายังถูกแก๊งกลับอีกอย่างเจ็บแสบ

เรื่องกวนมาตั้งแต่เกิด

เป็นเรื่องของนิสิตชายในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เขาตั้งใจไว้ว่าเมื่อเรียนจบจะต้องเป็นนักหนังสือพิมพ์ให้ได้เพราะเขารักอาชีพนี้มาก ต่อมาเมื่อนิสิตหญิงคนหนึ่งซึ่งเรียนต่างมหาวิทยาลัยมาขอสัมภาษณ์ในหัวข้อเวลาว่างของนิสิตนักศึกษาเพื่อนำข้อมูลไปทำรายงานส่งอาจารย์ เขาตอบคำถามเธอแบบไม่เต็มใจนักและแกล้งต่อว่าเธอต่าง ๆ นานา เมื่อเขาเรียนจบจึงไปสมัครงานเป็นนักข่าวของหนังสือพิมพ์รายวันฉบับหนึ่ง โดยต้องเข้าไปสมัครที่ห้องรองผู้อำนวยการโดยตรง เขาตกใจมากที่พบว่ารองผู้อำนวยการก็คือนิสิตหญิงคนที่เคยไปสัมภาษณ์เขานั่นเอง เธอเป็นลูกสาวผู้อำนวยการหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ เธอจึงแกล้งต่อว่าเขากลับบ้างและให้เขาทดลองงานโดยการออกไปสัมภาษณ์นิสิตนักศึกษาในหัวข้อการใช้เวลาว่างมาให้เธอดูผลงานก่อน ถ้าผลเป็นที่น่าพอใจก็จะรับไว้ทำงาน

(กวนมาตั้งแต่เกิด : อะไรจะขนาดนั้น : 21 - 33)

เรื่องนี้ผู้แต่งให้ตัวละครหญิงแกล้งตัวละครชาย ที่เคยแกล้งพูดจาต่อว่าถากถางเธอต่าง ๆ นานา โดยในตอนท้ายของเรื่องเมื่อตัวละครชายไปสมัครงานในบริษัทที่บิดาของตัวละครหญิงเป็นผู้อำนวยการ ซึ่งเธอเป็นผู้สัมภาษณ์เขา ๆ จึงถูกแกล้งกลับไปบ้าง เช่นเดียวกับที่เขาแกล้งเธอมาก่อนและเธอก็ไม่รับปากว่าจะรับเขาเข้าทำงานหรือไม่

โครงเรื่องประเภทนี้ผู้แต่งจะกำหนดให้ตัวละครเกิดการขัดใจกัน หรือไม่พอใจกัน จนต้องมีการแก้แค้นกันด้วยการแกล้งกลับไปบ้าง หรือการแกล้งกันกลับไปกลับมา แต่ในตอนจบของเรื่องมักจะมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกแกล้งมากกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง หรือการแก้แค้นที่หวังจะให้เขาได้อับอายกลับเป็นการส่งผลดีให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง

1.4 การอำพรางความจริง

เป็นโครงเรื่องที่ตัวละครฝ่ายหนึ่งอำพราง ปกปิด หรือปิดบังความจริงกับอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้ฉ้อโกงหรือเพื่อให้เกิดผลตามที่ตนต้องการ เมื่อความจริงเปิดเผยขึ้นฝ่ายที่อำพรางความจริงก็สมหวังบ้างผิดหวังบ้าง ดังปรากฏในเรื่องต่อไปนี้

เรื่องขอเล่นด้วยคน

เป็นเรื่องของผู้ชายคนหนึ่งที่ยังไม่มีคู่รัก เขาพยายามทุกวิถีทางที่จะเข้าไปทำความรู้จักกับผู้หญิงที่เขาสนใจแต่ก็ต้องผิดหวังทุกครั้งไป วันหนึ่งเขาไปเที่ยวที่ห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง ก็มีผู้หญิงคนหนึ่งเข้ามาทักทายเขาอย่างสนิทสนมแล้วพูดถึงเรื่องแต่งงาน ทำให้เขารู้สึกตกใจและคิดว่าเธอคงจะจำคนผิด หรือไม่ก็อาจเป็นผู้หญิงที่เขาเคยไปทำความรู้จักไว้นั่นเอง แต่เขาก็ตอบตกลงจะแต่งงานกับเธอ เธอจึงหัวเราะแล้วบอกว่าเธอเป็นหน้าม้าของทีมงานถ่ายทำรายการโทรทัศน์รายการหนึ่ง รู้สึกแปลกใจที่เขาพูดคุยด้วยทั้งที่ไม่รู้จักกันอย่างหน้าตาเฉย ทางทีมงานจึงชวนเขาเข้าทำงานเป็นหน้าม้าด้วย ทำให้เขาดีใจที่ได้มีโอกาสเข้าไปพูดคุยทำความรู้จักกับผู้หญิง และได้เงินค่าตัวอีกด้วย

(ขอเล่นด้วยคน : มั่นไม่ธรรมดา : 9 - 21)

เรื่องนี้ผู้แต่งสร้างสถานการณ์ให้ตัวละครหญิง แสร้งอำพรางความจริงบางอย่างโดยทำที่เป็นเข้ามาตีสันทักกับตัวละครชาย ตัวละครชายก็พูดคุยกับเธออย่างสนิทสนมทั้ง ๆ ที่ไม่รู้จักกัน และเขายังตอบตกลงแต่งงานกับเธออีกด้วย แท้ที่จริงเป็นเพียงการสร้างสถานการณ์หลอก ๆ เท่านั้น เพราะเธอเป็นหน้าม้าของรายการโทรทัศน์รายการหนึ่ง ที่ทำทีเข้ามาพูดคุยกับเขาเพื่อบันทึกรายการทางโทรทัศน์โดยไม่ให้เขารู้ตัว

เรื่องส่งหัวใจมาซึ่รัก

เป็นเรื่องของผู้ชายคนหนึ่งที่หลงรักผู้หญิงที่มีความสามารถและมีชื่อเสียง ในขณะที่เขาเป็นคนที่ไม่มีความสามารถอะไรเลย เมื่อเขาได้รู้จักกับเธอเขาจึงแกล้งสร้างสถานการณ์ปิดบังความจริงขึ้นเพื่อให้ผู้หญิงเห็นว่าตนเองเป็นคนเก่งที่สามารถแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เธอจึงรักและภูมิใจในตัวเขามาก ต่อมาเขากลับคิดได้ว่าที่เขาทำไปเป็นการหลอกลวง จึงตัดสินใจเปิดเผยความจริงทั้งหมด แต่เธอกลับรักเขามากขึ้นที่เขาเป็นคนกล้ายอมรับความจริง

(ส่งหัวใจมาซึ่รัก : อะไรจะขนาดนั้น : 137 - 152)

เรื่องนี้ผู้แต่งสร้างตัวละครเอกให้อำพรางความจริงว่าตนเป็นคนเก่ง มีความสามารถจนตัวละครหญิงหลงรัก แต่สุดท้ายเขาก็ไม่สามารถหลอกลวงเธอได้อีกต่อไป จึงเปิดเผยความจริงทั้งหมดให้เธอฟัง แต่เธอกลับรักเขามากขึ้นเพราะเขาเป็นผู้ชายที่กล้ายอมรับความจริง

เรื่องเผชิญปริศนาลึกลับ

เป็นเรื่องของชายคนหนึ่งที่ถูกคู่อริแกล้ง โดยการขโมยรถจักรยานยนต์ที่มีราคาแพงของเขาไป แล้วแกล้งสร้างปรัมปณิคนานใหญ่ โดยให้เห็นล้อรถจักรยานยนต์ไพล่ออกมา เพื่อให้เขาเข้าใจผิดคิดว่ารถของเขาอยู่ในปรัมปณิคนั้น เขาจึงพยายามที่จะทำลายปรัมปณิคนั้นเพื่อนำรถกลับคืนมาแต่ก็ต้องตกใจสุดขีดเมื่อพบว่ามิเพียงล้อ ๆ เดียวเท่านั้น แต่สุดท้ายเรื่องกลับคลี่คลายไปว่าเพื่อนของเขาที่อยู่ชานเมืองโทรศัพท์มาบอกว่า พบรถจักรยานยนต์จอดอยู่หน้าบ้านมีป้ายเขียนว่าเป็นของเขา เขาดีใจมากจึงรีบเดินทางมาทันทีและพบรถอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์

(เผชิญปริศนาลึกลับ : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 199 - 213)

ผู้แต่งให้คู่อริของตัวละครแกล้งขโมยรถจักรยานยนต์ของเขาไป แล้วทำทีเป็นสร้างปรัมปณิคนั้นมาเพื่ออำพรางให้เขาคิดว่ารถอยู่ในปรัมปณิคนั้น แต่สุดท้ายความจริงก็เปิดเผยว่าภายในปรัมปณิคนั้นมีเพียงล้อรถจักรยานยนต์เพียงล้อเดียวเท่านั้น ส่วนรถของเขาถูกนำไปทิ้งไว้ที่ชานเมืองและรถก็ยังอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์

เรื่องโนปิงปองไม่มีปัญหา

เป็นเรื่องของชายคนหนึ่งที่วางแผนแกล้งให้เพื่อน ๆ ของเขาคดเคี้ยว โดยบอกว่าในงานเลี้ยงฉลองเปิดร้านขายรถจักรยานยนต์แห่งใหม่ของเพื่อนคนหนึ่ง เขาและเจ้าของร้านจะเชิญท่านนายกรัฐมนตรีมาเป็นประธานเปิดงานเลี้ยง เมื่อถึงวันงานทุกคนต่างวางตัวไม่ถูกเพราะไม่เคยได้พบกับนายกรัฐมนตรีแบบใกล้ชิดเช่นนี้ จึงทำให้ทำสิ่งใดผิด ๆ ถูก ๆ สุดท้ายเขาจึงยอมบอกความจริงกับเพื่อน ๆ ว่าผู้ชายคนนี้ไม่ใช่นายกรัฐมนตรีแต่บังเอิญหน้าตาเหมือนนายกรัฐมนตรีเท่านั้น

(โนปิงปองไม่มีปัญหา : ถึงไหนถึงกัน : 23 - 37)

ผู้แต่งให้ตัวละครเอกร่วมมือกับเจ้าของร้านขายรถจักรยานยนต์อำพรางความจริงกับเพื่อน ๆ ว่า จะเชิญนายกรัฐมนตรีมาเป็นประธานในการเปิดงานเลี้ยงฉลองร้านใหม่ จนเพื่อน ๆ หลงเชื่อและวางตัวไม่ถูกเมื่ออยู่ต่อหน้านายกรัฐมนตรี แต่สุดท้ายความจริงก็เปิดเผยว่าชายคนนั้นไม่ใช่นายกรัฐมนตรีแต่เป็นเพียงคนที่หน้าตาเหมือนกันเท่านั้น

โครงเรื่องที่เป็นการอำพรางความจริง ผู้แต่งจะให้ตัวละครฝ่ายหนึ่งปิดบังความจริงกับตัวละครอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อประโยชน์บางอย่างตามต้องการของตน เช่น ปิดบังเพื่อความสุข สนุก ปิดบังเพื่อแกล้งให้อีกฝ่ายหนึ่งงุนงง หรือปิดบังเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งรัก ในตอนจบของเรื่อง ส่วนใหญ่แล้วฝ่ายที่อำพรางความจริง มักจะปกปิดความจริงได้สมหวังดังใจปรารถนา แต่ก็มีบางเรื่องที่ฝ่ายอำพรางความจริงต้องผิดหวัง เนื่องจากเหตุการณ์ไม่ดำเนินไปตามความคาดหมาย

1.5 การรักข้างเดียว

โครงเรื่องนี้ผู้แต่งจะให้ตัวละครฝ่ายชายหลงรักตัวละครฝ่ายหญิง แล้วก็จะทำทุกวิถีทางที่จะได้เข้าไปทำความรู้จักสนิทสนม พยายามเอาอกเอาใจ คิดตามรับใช้ บางอย่างไม่ยอมทำก็ต้องทำเพื่อพิชิตใจฝ่ายหญิง แต่ในตอนจบก็เป็นการรักข้างเดียวเพราะผู้หญิงไม่รักตอบ ดังปรากฏในเรื่องต่อไปนี้

เรื่องราตรีวิปลาสไฟธาตุแตก

เป็นเรื่องของผู้ชายคนหนึ่งที่หลงรักผู้หญิงคนหนึ่ง เขาพยายามจะชวนเธอไปเที่ยวกันตามลำพังสองคนแต่เธอก็ปฏิเสธตลอดมา วันหนึ่งเธอบอกให้เขามาหาเธอที่บ้านเพื่อให้เขาอุ้มเธอ ซึ่งแต่งตัวเป็นนางเงือกเพื่อไปงานแฟนซี ทำให้เขาดีใจมากที่เธอเลือกเขา เมื่องานแฟนซีผ่านพ้นไปเขาคิดว่าเธอคงจะเริ่มมีใจให้กับเขาบ้างจึงโทรศัพท์ไปชวนเธออีก แต่เธอก็ปฏิเสธอย่างไม่เหลือเหลือใจอีกเช่นเคย

(ราตรีวิปลาสไฟธาตุแตก : ใกล้เคียงโครงเรื่องเอาไว้ให้อบอุ่น : 11 - 25)

เรื่องนี้ผู้แต่งสร้างตัวละครให้รักฝ่ายหญิงเพียงข้างเดียว และพยายามเอาใจฝ่ายหญิงทุกอย่าง แม้กระทั่งอดทนอุ้มเธอซึ่งแต่งตัวด้วยชุดเงือกไปในงานแฟนซีตลอดงาน หลังจากงานครั้งนั้นแล้ว เมื่อเขาโทรศัพท์ไปหาเธอเพื่อชวนไปเที่ยว เธอก็ตอบปฏิเสธและไม่สนใจตัวเขาเหมือนเดิม

เรื่องเศร้าในพฤติกรรมของเจ้าหล่อน

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งที่ถูกผู้หญิงขอร้องให้ช่วยแสดงตัวเป็นคู่รักคนใหม่ของเธอ เพราะเธอต้องการบอกเลิกกับคู่รักเก่าซึ่งเขาก็ตอบตกลงทันที เพราะเธอเป็นผู้หญิงที่ทันสมัย สวย ปรารถเปรี้ยว แตกต่างกันอย่างมากกับผู้หญิงอีกคนหนึ่งที่เขาหลงรักแต่ไม่สมหวังเขาและเธอนัดคู่รักเก่าของเธอที่สวนสาธารณะแห่งหนึ่งเพื่อจะบอกเลิกกัน เมื่อเขาแสดงตัวเป็นคู่รัก

ของเธอเรียบร้อยแล้ว เขาก็พยายามจะเป็นคู่รักตัวจริงของเธอให้ได้ แต่ก็ไม่สำเร็จเพราะรสนิยมต่างกันมาก สุดท้ายเขากับเธอก็ต้องแยกทางกัน เขาจึงคิดที่จะกลับไปหาคนรักเก่าที่เป็นคนหัวโบราณ ปรากฏว่าเธอมีคู่รักไปแล้ว คู่รักของเธอก็คือชายหนุ่มคนที่เป็นคู่รักเก่าของสาวทันสมัยคนนั้น

(เสร์ราในพฤติกรรมของเจ้าหล่อน : เสน่ห์ห้าแฉก : 109 - 127)

เรื่องนี้ตัวละครชายหลงรักผู้หญิงข้างเดียวถึงสองคน คนแรกเป็นผู้หญิงหัวโบราณ เรียบร้อย แต่ผู้หญิงก็ไม่รักตอบ ต่อมาเขาก็หลงรักผู้หญิงที่ทันสมัย ปราดเปรี้ยว เขาสู้อุตส่าห์ทำทุกอย่างตามที่เธอบอกแต่ในที่สุดเธอก็ไม่รักเขาและจากเขาไป พอเขาจะกลับไปหาหญิงคนเดิมอีกเธอก็มีคนรักใหม่ไปแล้ว

เรื่องเล่นไม่เลิก

เป็นเรื่องของชายหนุ่มที่หลงรักผู้หญิงฝ่ายเดียว เขาพยายามจะเข้าไปทำความรู้จักกับเธอแต่ก็พบกับอุปสรรคคือบ้านเธอมีสุนัขที่ดุมาก เขาก็พยายามทุกวิถีทางที่จะเข้าไปทำความรู้จักกับเธอให้ได้ สุดท้ายเขาก็ถูกสุนัขปีศาจกัดใส่เขาทุกครั้งที่พยายามจะเข้าไปหาเธอที่บ้าน แต่เขาก็บอกกับตัวเองว่าจะต้องคิดวิธีที่จะเข้าไปหาเธอที่บ้านให้ได้

(เล่นไม่เลิก : มันไม่ธรรมดา : 71 - 85)

ผู้แต่งให้ชายหนุ่มหลงรักผู้หญิงข้างเดียว แม้จะพยายามเข้าไปทำความรู้จักกับเธอเท่าใดก็ไม่สมหวัง ทั้งยังถูกสุนัขของเธอปีศาจกัดอีกด้วย

การรักข้างเดียวทุกเรื่องผู้แต่งจะกำหนดให้ตัวละครชายหลงรักตัวละครหญิง จนกระทั่งยอมทำทุกอย่างเพื่อเป็นการเอาใจเธอ แต่สุดท้ายก็ต้องผิดหวังเพราะฝ่ายหญิงไม่รักตอบ

1.6 การผิดสัญญา

เป็นโครงเรื่องที่มักให้ตัวละครสองฝ่ายทำสัญญากันไว้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่ในที่สุดอีกฝ่ายหนึ่งก็ไม่สามารถรักษาสัญญาไว้ได้ แต่เรื่องก็ลงเอยด้วยดีเพราะมีเงื่อนไขพิเศษที่อีกฝ่ายหนึ่งพอใจ ดังเรื่องต่อไปนี้

เรื่องสนามหญ้าหน้าบ้าน

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งที่ได้สัญญากับคนรักของเขาก่อนที่จะเดินทางไปเรียนต่อต่างประเทศว่า จะเก็บที่ดินผืนใหญ่นั้นไว้ปลูกเรือนหอเพื่อจะได้มีสนามหญ้าหน้าบ้านกว้างสุดสายตา เมื่อเธอจากไปได้ไม่นานก็มีนายหน้าค้าที่ดินมาติดต่อขอซื้อที่ดินผืนนี้จากเขาหลายคน แต่เขาก็ปฏิเสธถึงแม้ว่าจะได้ราคาสูงสักเท่าใดก็ตาม แต่ปัญหาก็เกิดขึ้นคือมีนักธุรกิจใหญ่คนหนึ่งซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของประธานบริษัทที่เขาทำงานอยู่มาติดต่อขอซื้อที่ดินแปลงนั้น ถ้าเขาตกลงแบ่งขายที่ดินนั้นประธานบริษัทจะเลื่อนตำแหน่งให้เขาเป็นผู้บริหารระดับสูง เขาจึงตอบตกลงแบ่งขายที่ดินให้แล้วเขาก็ลงมือปลูกเรือนหอรับการกลับมาของหญิงคนรัก เมื่อเธอกลับมาแล้วรู้ว่าเขาขายที่ดินไปเธอโกรธมาก แต่เขาก็บอกว่าเขามีข้อแม้ในสัญญาซื้อขายว่าต้องทำเป็นสนามกอล์ฟเท่านั้น และเขากับเธอมีสิทธิ์ที่จะใช้สนามนี้ได้ไม่ว่าจะตีกอล์ฟหรือเดินเล่น เธอจึงพอใจและหายโกรธเขา

(สนามหญ้าหน้าบ้าน : ไม่แอบอุ่นใจหญิงจะอิงใคร : 37 - 59)

เรื่องนี้ผู้แต่งสร้างให้ตัวละครชายสัญญากับคู่รักว่าจะไม่ขายที่ดินที่จะเก็บไว้สร้างเรือนหอ แต่เขาก็ผิดสัญญาเพราะต้องขายที่ดินผืนนั้นไป แต่เรื่องก็ลงเอยด้วยดีเพราะเขามีข้อแม้ในสัญญาซื้อขายที่ดินว่าจะต้องทำเป็นสนามกอล์ฟเท่านั้น และเขากับเธอก็มีสิทธิ์ใช้สนามนี้ได้ตามต้องการ

เรื่องสัญญาสุภาพบุรุษ

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งที่ชอบรักเพื่อนหญิงในกลุ่มของเขาเอง แต่เขาได้ให้สัญญากับน้ำของเธอว่าจะไม่รักเธอแบบคู่รัก เขาเสียใจมากจนไม่กล้าสู้หน้าเธอและเพื่อนคนอื่น สุดท้ายเธอและเพื่อนคนอื่น ๆ จึงไปตามให้เขากลับมาเข้ากลุ่มเหมือนเดิมและมีความรักให้กันแบบพี่น้อง

(สัญญาสุภาพบุรุษ : ถึงไหนถึงกัน : 173 - 184)

ผู้แต่งให้ตัวละครชายสัญญากับน้ำของตัวละครหญิงไว้ว่า จะต้องคบกับเธอแบบเพื่อนเท่านั้น แต่เขาก็ผิดสัญญาเพราะเขาหลงรักเธอแบบคู่รัก สุดท้ายเรื่องก็จบลงด้วยดีเพราะตัวละครหญิงเสนอว่าให้มีความรักให้กันแบบพี่น้องแทน

ผู้แต่งมักจะนิยามวงโครงเรื่องให้เป็นการผัดผวนกันระหว่างตัวละครชายและหญิง โดยจะมีเรื่องของความรักเข้ามาเกี่ยวข้อง แล้วฝ่ายหนึ่งก็ไม่สามารถรักษาสัญญาที่ให้ไว้ได้ แต่เรื่องก็จบลงด้วยดีเพราะตัวละครสามารถหาทางออกที่อีกฝ่ายหนึ่งพอใจ

1.7 การจับปลาสองมือ

เป็นโครงเรื่องที่กำหนดให้ตัวละครฝ่ายชายมีคู่รักในเวลาเดียวกันถึงสองคน แต่ไม่สามารถยึดไว้ได้ต้องพลาดไปหมด ตรงกับสุภาษิตที่ว่า “จับปลาสองมือ” ดังนี้

เรื่องเล่นจะเอ็กกันใหม่เธอ

เป็นเรื่องของผู้ชายคนหนึ่งที่มีคู่รักสองคนในเวลาเดียวกัน แต่ผู้หญิงทั้งสองคนเรียนอยู่คนละสถาบันกับเขา และเมื่อทางสถาบันของเขาจัดงานเลี้ยงฉลองปิดภาคเรียน เธอทั้งสองคนจึงขอให้เขาพาเธอมางานด้วย ทำให้เขารู้สึกลำบากใจมากจึงไปขอให้เพื่อนสนิทของเขาช่วยเหลือในการสับหลักไม่ให้ผู้หญิงทั้งสองคนพบกัน แต่เมื่อถึงวันงานจริง ๆ เธอทั้งสองก็จับได้ว่าเขามีคู่รักสองคนในเวลาเดียวกัน และปรากฏว่าเธอทั้งสองคนเป็นเพื่อนเก่ากันสมัยเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พวกเธอจึงบอกเลิกรักกับเขาทั้งสองคน

(เล่นจะเอ็กกันใหม่เธอ : ละครขนาดสั้น : 35 - 50)

โครงเรื่องแนวนี้นี้ปรากฏเพียงเรื่องเดียว โดยผู้แต่งจะสร้างสถานการณ์ให้ตัวละครเอกจับปลาสองมือ คือรักผู้หญิงทั้งสองคนพร้อมกัน แต่สุดท้ายเธอทั้งสองก็รู้ความจริง ทำให้ผู้อ่านคาดว่าผู้หญิงทั้งสองคนจะต้องทะเลาะกันเพื่อแย่งตัวเขา แต่เรื่องกลับจบลงอย่างที่ไม่ผู้อ่านคาดไม่ถึงคือเธอทั้งสองไม่ทะเลาะกันแต่กลับดีใจที่ได้พบกัน เพราะเป็นเพื่อนเก่าสมัยเรียนมัธยมมาด้วยกัน เธอทั้งสองจึงร่วมมือกันบอกเลิกรักเขาไป

1.8 โครงเรื่องในลักษณะอื่น ๆ

จากการศึกษาเรื่องสั้นทั้ง 169 เรื่อง ผู้วิจัยพบว่า ยังมีเรื่องสั้นอีกประมาณ 20 เรื่องไม่เน้นปมปัญหา ไม่สามารถจัดเข้าพวกเดียวกับโครงเรื่องที่กล่าวมาข้างต้นได้ เพราะเป็นเรื่องราวที่ผู้แต่งบรรยายแสดงทัศนะหรือความต้องการของตน โดยผ่านตัวละครและเหตุการณ์ต่าง ๆ มาสู่ผู้อ่าน ดังเช่นเรื่องเนื้อหุ้มทอง เรื่องลูกสูบให้คุณ เรื่องเทพบุตรโลกันตร์ เรื่องกัวอ้ายเหยียดตัวเอง เรื่องลัมซุนเส่งซื่อนี้ไม่มีวันจืดจาง เรื่องมนุษย์เจ้าปัญหา เป็นต้น เรื่องสั้นเหล่านี้ไม่เห็นการผูกเรื่องที่ชัดเจน อาจกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องสั้นที่ไม่มีโครงเรื่องแน่นอนตายตัว

จากการศึกษาการวางโครงเรื่องของเรื่องสั้นชนิดผูกเรื่องพบว่า ผู้แต่งนิยายกำหนดโครงเรื่องแบบให้ตัวละครเข้าใจผิดกันมากที่สุด โดยให้ตัวละครสองฝ่ายเข้าใจผิดกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วพยายามแก้ปัญหาก็พยายามค้นหาความจริงเกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดขึ้น สุดท้ายเมื่อปัญหาการเข้าใจผิดคลี่คลาย หรือความจริงถูกเปิดเผยปัญหานั้นก็ลุล่วงไปด้วยดี รองลงมาเป็นโครงเรื่องในลักษณะของการผัดแพน โดยให้ตัวละครที่เป็นฝ่ายวางแผนแก้งอีกฝ่ายหนึ่งให้ได้รับผลไปในทางไม่ดี แต่แผนที่วางไว้กลับส่งเสริมให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับผลดีไปเสียอีก นอกจากนี้ยังมีการวางแผนของตัวละครชายที่จะได้เป็นคู่รักกับผู้หญิงที่ตนหมายปอง แต่สุดท้ายก็ผัดแพนและฝ่ายชายก็ต้องได้รับความอับอายจากแผนของตน ลำดับถัดมาเป็นโครงเรื่องการแก้เผ็ดกันของตัวละคร โดยผู้แต่งจะกำหนดให้ตัวละครเกิดการขัดใจกัน จนต้องมีการแก้เผ็ดกันด้วยการแก้งกัน แต่ในตอนจบของเรื่องมักจะมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกแก้งมากกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง หรือการแก้เผ็ดที่หวังจะให้เขาได้อับอายกลับเป็นการส่งผลดีให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง ถัดมาเป็นโครงเรื่องแบบอำพรางความจริง ผู้แต่งจะให้ตัวละครฝ่ายหนึ่งปิดบังความจริงกับตัวละครอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อประโยชน์บางอย่างตามความต้องการของตน เช่น ปิดบังเพื่อความสนุกสนาน ปิดบังเพื่อแก้งให้อีกฝ่ายหนึ่งจน หรือปิดบังให้อีกฝ่ายหนึ่งรับรัก ในตอนจบของเรื่องส่วนใหญ่แล้วฝ่ายที่อำพรางความจริง มักจะปกปิดความจริงได้สมหวังดังใจปรารถนา แต่ก็มีบางเรื่องที่ฝ่ายอำพรางความจริงต้องผิดหวัง เนื่องจากเหตุการณ์ไม่ดำเนินไปตามความคาดหมาย ถัดมาเป็นโครงเรื่องแบบรักข้างเดียวของตัวละครชาย ซึ่งทุกเรื่องผู้แต่งจะกำหนดให้ตัวละครชายหลงรักตัวละครหญิง จนกระทั่งยอมทำทุกอย่างเพื่อพิชิตใจเธอ แต่สุดท้ายก็ต้องผิดหวังเพราะฝ่ายหญิงไม่รักตอบ ต่อมาเป็นโครงเรื่องแบบผัดคำสัญญา กันของตัวละครชายที่มีต่อตัวละครหญิง แล้วฝ่ายชายก็ไม่สามารถรักษาสัญญาที่ให้ไว้ได้ แต่เรื่องก็จบลงด้วยดี เพราะฝ่ายชายสามารถหาทางออกที่ฝ่ายหญิงพอใจ ต่อมาเป็นโครงเรื่องแบบจับปลาสองมือ ซึ่งปรากฏเพียงเรื่องเดียวคือ ให้ตัวละครฝ่ายชายมีคนรักในเวลาเดียวกันสองคน แต่ผู้หญิงทั้งสองคนเป็นเพื่อนเก่าสมัยเรียนมัธยมมาด้วยกัน ทั้งสองจึงร่วมมือกันบอกเลิกรักฝ่ายชายไป นอกจากนี้ยังมีบางเรื่องที่มีโครงเรื่องไม่แน่นอนตายตัว จึงไม่สามารถจัดเข้าพวกกับโครงเรื่องแบบใดได้

2. โครงเรื่องของเรื่องสั้นชนิดเน้นตัวละคร

เรื่องสั้นชนิดนี้ผู้แต่งถือว่าตัวละครเป็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่อง ตัวละครมีความสำคัญกว่าโครงเรื่อง เพราะเหตุการณ์ในเรื่องเกิดจากพฤติกรรมของตัวละคร ผู้แต่งจึงนิยมเขียนถึงลักษณะหรืออุปนิสัยอย่างใดอย่างหนึ่งของตัวละครให้เด่นชัด เพื่อชี้ให้เห็นว่าลักษณะหรืออุปนิสัยดังกล่าวนำผลอย่างใดอย่างหนึ่งมาสู่ตัวละครหรือผู้อื่น หรือจะกล่าวว่าผู้แต่งกำหนดให้เนื้อเรื่องดำเนินไปตามพฤติกรรมของตัวละครเอกก็ได้ จากการศึกษาเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล พบว่ามีโครงเรื่องของเรื่องสั้นชนิดเน้นตัวละครหลายลักษณะ ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

2.1 การเน้นลักษณะนิสัยของตัวละคร

ลักษณะนิสัย เป็นบุคลิกภาพโดยรวมของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลที่แสดงออกมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการคิด การแสดงความรู้สึกเชิงอารมณ์ และการแสดงพฤติกรรมโดยทั่ว ๆ ไป ลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะที่ถาวร เมื่อแสดงออกมาอย่างไรก็เป็นอย่างนั้นตลอดไป

ดังนั้นโครงเรื่องของเรื่องสั้นที่ผู้แต่งเน้นลักษณะของตัวละคร หมายถึง ผู้แต่งสร้างให้ตัวละครมีลักษณะที่แสดงออกมาอย่างไร ก็จะทำให้ตัวละครยังคงแสดงลักษณะอย่างนั้นตลอดไป เช่น ความเจ้าชู้ ความหลงใหลในบางสิ่งบางอย่าง ความขวยโวโอ้อวด ความดื้อรั้นถือตนเป็นใหญ่ ความขี้อาย ความมีอารมณ์ขัน ความเจ้าปัญญา เรื่องมาก ความเจ้าระเบียบ เป็นต้น

2.1.1 ความเจ้าชู้

ผู้แต่งสร้างให้ตัวละครชายมีลักษณะเด่นในด้านความเจ้าชู้ เกิดความรักกับผู้หญิงได้โดยง่ายและบางครั้งก็รักทีละหลายคน และพยายามทำทุกวิถีทางที่จะทำให้ผู้หญิงมาเป็นคู่รักให้ได้ แต่ตอนจบของเรื่องมักจะผิดหวัง เพราะผู้หญิงที่เขารักมีคู่รักอยู่แล้วหรือถ้าไม่มีคู่รักเธอก็ไม่ยอมรับรักจากเขา หรือเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังปรากฏในเรื่องต่อไปนี้

เรื่องตะกายขาเหม่ม

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่ง เขาหลงรักผู้หญิงที่พักอยู่คอนโดมีเนียมเดียวกันกับเขา จึงเข้าไปทำความรู้จักกับเธอและเดินเอบริบคกับเธอทุกวัน ทำให้เขาและเธอสนิทสนมกันมาก ครั้งหนึ่งเมื่อเขาไปรับประทานอาหารเย็นที่ห้องพักของเธอปรากฏว่าคู่รักของเธอกลับมาพอดี เขาจึงต้องแอบหลบที่ระเบียงหลังเพราะกลัวคู่รักเธอไม่พอใจ และหลังจากนั้นไม่นานเธอกับคู่รักจึงแต่งงานกัน

(ตะกายขาเหม่ม : กอดลมไว้อย่าให้หงอย : 21 - 32)

เรื่องเทวีในฝัน

เป็นเรื่องของชายหนุ่มเจ้าชู้คนหนึ่ง เขาอยากรู้จักกับผู้หญิงคนหนึ่งในห้องสรรพสินค้า จึงแกล้งเดินเข้าไปไหว้เธอ เธอรู้สึกสับสนในการกระทำของเขามาก เพราะไม่เคยรู้จักกันมาก่อน แต่เขายกเธอว่าอยากให้เธอมาเป็นคู่รักของเขา และในที่สุดเขาทั้งสองก็เลิกที่อยู่กัน จากนั้นเธอก็ติดต่อมาว่าอยากพบเขา เขาจึงรีบแต่งตัวออกไปพบแต่ก็ต้องผิดหวังอย่างมาก เพราะผู้หญิงที่เข้ามาพบไม่ใช่เธอกลับเป็นคนใช้ในบ้านเธอ คนใช้ของเธอบอกเขาว่าเจ้านายส่งหล่อนมา เพราะหล่อนมีความใฝ่ฝันตรงกันกับเขา

(เทวีในฝัน : กอดลมไว้อย่าให้หอย : 163 - 174)

เรื่องเปิดประตูออกน้อยได้ไหม

เป็นเรื่องของชายหนุ่มที่มีนิสัยเจ้าชู้และชอบร้องเพลงเป็นชีวิตจิตใจ ขณะที่เขาจีรรถจักรยานยนต์ไปบ้านเพื่อน ฝนก็ตกลงมาอย่างหนัก เขาจึงตั้งใจจะหลบฝนเข้าไปในตู้โทรศัพท์ แต่บังเอิญว่ามีผู้หญิงคนหนึ่งกำลังใช้โทรศัพท์อยู่ เขาหลงรักเธอทันทีและหยิบเสื้อผ้าที่ซ่อนอยู่ในลิ้นชักออกมาฉีก พร้อมทั้งสืบทัดร้องเพลงรักเกี่ยวกับเธออย่างดังกลางสายฝน ทำให้เธอตกใจกลัวจึงโทรศัพท์แจ้งให้ตำรวจมาจับโทษฐานเมาแล้วก่อความไม่สงบ

(เปิดประตูออกน้อยได้ไหม : มันดีเหลือเกิน : 7 - 19)

เรื่องมีความรักอะปาวเหวแล้วมันภูมิใจ

เป็นเรื่องของชายหนุ่มที่มีนิสัยเจ้าชู้มากจนเป็นที่รู้กันดีในหมู่เพื่อนฝูง เมื่อพวกเพื่อนของเขาที่มีอาชีพเป็นช่างภาพจะพาสาวสวยมาถ่ายแบบที่บ้านพัก จึงห้ามไม่ให้เขาออกมาดูการถ่ายภาพให้อยู่บริเวณหลังบ้านตลอดเวลา แต่บังเอิญนางแบบสาวเธอเดินไปพบและพูดจากับเขา เขาหลงรักเธอทันทีแต่เธอก็ต้องจากเขาไปเรียนต่อที่ต่างประเทศ ทำให้เขาผิดหวังในความรัก

(มีความรักอะปาวเหวแล้วมันภูมิใจ : มันดีเหลือเกิน : 197 - 212)

โครงเรื่องในลักษณะการเน้นที่นิสัยความเจ้าชู้ของตัวละครนี้ ผู้แต่งจะกำหนดให้ตัวละครชายเจ้าชู้มักจะแสดงอาการก้อร่อก้อดิกเมื่อพบผู้หญิงสวย ๆ และพยายามทำทุกวิถีทางที่จะได้รู้จักกับเธอ โดยไม่สนใจว่าพฤติกรรมที่แสดงออกไปนั้นจะทำให้เธอประหลาดใจอย่างไร เช่น การยกมือไหว้เธอ เดินตาม หรือร้องเพลงเกี้ยวเธออย่างดั่ง เป็นต้น แต่สุดท้ายเขาก็ไม่สามารถได้เธอมาเป็นคู่รักเพราะเธอมีคู่รักอยู่แล้ว หรือไม่เธอก็ไม่สนใจเขาเลย

2.1.2 ความหลงใหลในบางสิ่งบางอย่างเป็นพิเศษ

โครงเรื่องประเภทนี้ผู้แต่งจะเน้นลักษณะนิสัยของตัวละครที่มีความหลงใหลในสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นอย่างมาก จนถึงขั้นยอมลงทุนสร้างสิ่งที่ตัวเองหลงใหลไว้ใช้เอง หรือยอมทนรับความลำบากเพื่อสิ่งที่ตัวเองรัก แต่สุดท้ายตัวละครก็ไม่สามารถได้ในสิ่งที่ตัวเองปรารถนา หรือไม่ประสบผลสำเร็จในสิ่งที่ตัวเองนิยมชมชอบ ดังปรากฏในเรื่องต่อไปนี้

เรื่องสุฝุ่นอันจิตจืด

เป็นเรื่องของชายหนุ่มที่รักรถจักรยานยนต์เป็นชีวิตจิตใจ เขาต้องการเปลี่ยนรถจักรยานยนต์ที่เขาใช้อยู่เป็นรถจักรยานยนต์ซอปปเปอร์คันใหญ่ จึงพยายามใช้เงินเดือนที่ได้รับมาอย่างประหยัดที่สุด และซื้อนิตยสารเกี่ยวกับรถจักรยานยนต์ซอปป์มาอ่านทุกฉบับ เพื่อศึกษาติดตามว่ารถรุ่นใดทันสมัยที่สุดและมีราคาเท่าใด อีกทั้งยังแวะเวียนเข้าไปในร้านขายรถจักรยานยนต์หลายร้านเพื่อเดินชมรถรุ่นต่าง ๆ อยู่บ่อย ๆ แต่สุดท้ายเขาก็ซื้อได้เพียงรถจักรยานยนต์ที่มีขนาดเล็กและน้ำหนักเบาว่ารถจักรยานยนต์ปกติทั่วไป เพราะเขามีเงินไม่มากพอ

(สุฝุ่นอันจิตจืด : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 73 - 83)

เรื่องหัวใจเลื้อยได้

เป็นเรื่องของนิสิตชายที่เรียนอยู่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง มีนิสัยรักสัตว์ทุกชนิด เขาเก็บสุนัขจรจัดตัวหนึ่งเข้ามาเลี้ยงที่หอพักและพามันเข้าห้องเรียนด้วย แต่มันก็สร้างความเดือดร้อนให้กับเพื่อนคนหนึ่งขณะกำลังเรียนหนังสือ เขาจึงพามันกลับไปฝากแม่ของเขาเลี้ยงไว้ที่บ้าน ต่อมาเมื่อเขาอาสาเลี้ยงม้าเทศให้กับคณะสัตวแพทย์ มันก็สร้างความเดือดร้อนให้กับคนอื่นอีก จนทำให้เขาต้องขัดใจกับเพื่อนคนนั้น แต่เขาก็กังไม่เข็ดต้องการจะอาสาเลี้ยงช้างให้กับภาควิชาสัตวบาลอีก เพราะมีนิสัยที่รักสัตว์เป็นชีวิตจิตใจ

(หัวใจเลื้อยได้ : แหกคอกเขียว : 25 - 39)

เรื่องสาวนักร้อง

เป็นเรื่องของหญิงสาวคนหนึ่งที่มีนิยมนิยมชมชอบการส่งฉลากสินค้าเข้าชิงรางวัลไปตามบริษัทต่าง ๆ เธอจะเลือกซื้อเฉพาะสินค้าที่มีฉลากให้ส่งเข้าชิงรางวัลเท่านั้น และภายในบ้านของเธอก็มีเฟอนิเจอร์เท่าที่จำเป็น เพราะเธอหวังว่าจะได้สิ่งของต่าง ๆ มาฟรีจากการจับฉลากชิงรางวัล เธอให้สามีของเธอเขียนชื่อที่อยู่ลงในฉลากชิงรางวัลเป็นจำนวนหลายใบจนเขารู้สึกเบื่อบ้างจึงขอร้องให้เธอเลิกส่งฉลากเข้าชิงรางวัลเสียที ในที่สุดเธอก็ยอมรับปากกับสามีว่าจะเลิกส่งฉลากเข้าชิงรางวัล แต่มีข้อแม้ว่าเขจะต้องไปเป็นคู่ของเธอในการเล่นเกมส์โชว์ทางโทรทัศน์แทน เพื่อแลกกับรางวัลต่าง ๆ ที่จะได้ถ้าหากว่าสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง

(สาวนักร้อง : ไกลกระโปรงเอาไว้อ้อวอด : 27 - 65)

ลักษณะนิสัยที่ผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครชื่นชอบในบางสิ่งบางอย่าง ไม่ว่าจะเป็นรถจักรยานยนต์ สัตว์ หรือการนิยมส่งฉลากเข้าชิงรางวัล ล้วนเป็นสิ่งที่ตัวละครยึดมั่นที่จะทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ชื่นชอบ แต่สุดท้ายก็ไม่สามารถได้ในสิ่งที่ตนปรารถนา เพราะเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้เรื่องราวพลิกผันอยู่เสมอ

2.1.3 ความคุยโวโอ้อวด

ผู้แต่งจะเน้นให้ตัวละครมีนิสัยชอบคุยโวโอ้อวดในเรื่องของตนเอง บางเหตุการณ์ก็พูดเกินจริงเพื่อให้ผู้ฟังคิดว่าตนเองเป็นคนมีความสามารถสูง หรือบางเหตุการณ์ก็แสดงพฤติกรรมเพื่อให้คนอื่นคิดว่าตนเองเป็นคนมีฐานะดี แต่สุดท้ายผู้ที่มึนนิสัยเช่นนี้ก็ทำให้เป็นที่น่าเบื่อหน่ายในหมู่เพื่อนฝูง ดังปรากฏในเรื่องต่อไปนี้

เรื่องโดนกว่าจะโดนกระต๊อบได้

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งที่มีนิสัยชอบคุยโวโอ้อวด เขาพยายามที่จะคุยอวดเพื่อน ๆ ว่าเขาเคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วงเมื่อเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ และภาพของเขากำลังถูกทหารเข้ากวาดล้างที่โรงแรมแห่งหนึ่งก็ถูกแพร่ภาพออกข่าวโทรทัศน์ไปทั่วโลก แต่เพื่อน ๆ รู้จักนิสัยของเขาดีจึงไม่ค่อยสนใจฟังอีกทั้งยังพูดขัดคอเขาอีกด้วย

(โดนกว่าจะโดนกระต๊อบได้ : มนต์เหลือเกิน : 153 - 167)

เรื่องกลืนสีและกองซีเมนต์

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งที่ชอบวางมาด พุดจาโอ้อวด เขาเป็นส่วนร้านขายเหล็กกับเพื่อน ๆ แต่เขากลับชอบวางมาดว่าเขาเป็นเจ้าของแต่เพียงผู้เดียว วันหนึ่งเขาได้รู้จักกับผู้หญิงคนหนึ่ง จึงชวนมาถ่ายแบบขึ้นปกนิตยสารฉบับหนึ่ง เมื่อคู่รักของเธอรู้ข่าวจึงไม่พอใจ แล้วต่อว่าเขา แต่เขากลับพุดจาถูกคู่รักของเธอไปต่าง ๆ นานาจนคู่รักของเธอโกรธ จึงแกล้งโดยการขโมยรถจักรยานยนต์ของเขาไป แล้วโบกปูนทับมิดชิดทำให้เขาโกรธมาก

(กลืนสีและกองซีเมนต์ : เป็นพระเอกเอาไว้ยาให้เศร้า : 145 - 159)

เรื่องก๊วยฮัยเหยตัวเอง

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งที่ชอบพุดจาคุยโม้อวด และไม่ยอมที่จะเสียหน้า วันหนึ่งเขานั่งดื่มเหล้ากับกลุ่มเพื่อน ทุกคนพุดคุยกันถึงเรื่องความกลัวพร้อมทั้งเล่าประสบการณ์ความกลัวของทุกคนที่ละคน มีเพียงเขาคนเดียวที่บอกว่าไม่เคยกลัวอะไรเลย จึงทำให้เพื่อน ๆ ปรบเร้าถามคำถามเดิมเช่นนี้จนไม่ได้นอนทั้งคืน

(ก๊วยฮัยเหยตัวเอง : อ๊ะน้องอะไรแว๊บแว๊บ : 137 - 149)

โครงเรื่องที่เน้นนิสัยความคุยโวโอ้อวด ผู้แต่งจะให้ตัวละครพูดเกินความจริงเพื่อโอ้อวดให้ผู้อื่นคิดว่าตนเองเป็นคนเก่งบ้าง หรือเป็นคนมีฐานะดีบ้าง แต่นิสัยเช่นนี้ย่อมไม่เป็นที่ปรารถนาของคนในสังคม จึงส่งผลให้ผู้ฟังรู้สึกเบื่อหน่าย หรือการพุดจาคุยโวมากเกินไปก็นำความเดือดร้อนมาสู่ตัวผู้พูดเอง

2.1.4 ความคิดอันถือตนเป็นใหญ่

ลักษณะนิสัยเช่นนี้ของตัวละครส่งผลให้มีความเชื่อมั่นในความคิดของตนสูงว่าสิ่งที่ตนคิดจะต้องถูกแม้ว่าผู้อื่นจะทัดทานอย่างไรก็ไม่ฟัง แต่สุดท้ายความคิดของตัวละครก็เป็นความคิดที่ไม่ถูกต้องนัก ดังเรื่องต่อไปนี้

เรื่องขโมย ขโมย กางเกงใน

เป็นเรื่องของชายวัยกลางคนคนหนึ่งเขาเป็นคนถือรั้น อวดดี ยโส เชื่อความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ เขาซื้อรถจักรยานยนต์ฮาล์เลย์เวดิสันรุ่นสงครามโลกครั้งที่สองมาใช้คันหนึ่ง เมื่อใช้ไ้ระยะหนึ่งเครื่องยนต์เริ่มหลวม เพื่อนของเขาซึ่งเป็นช่างซ่อมรถจักรยานยนต์บอกว่า

ให้นำรถมาพิตเครื่องใหม่ได้แล้ว แต่เขากลับนำรถไปซ่อมร้านอื่นเพราะกลัวว่าเพื่อนของเขาจะนำอะไหล่รถชนิดอื่นใส่ให้ และก็ไม่เชื่อในฝีมือการซ่อมของเพื่อนมากนัก ทั้ง ๆ ที่เพื่อนคนอื่น ๆ ที่ใช้รถจักรยานยนต์ฮาล์ยเดวิดสันก็นำมาให้เพื่อนคนนี้ซ่อมเหมือนกัน กระทั่งเวลาผ่านไปหนึ่งเดือนเขาไปดูรถของเขาที่ซ่อมอยู่เห็นว่าห้องเกียร์หายไป หลังจากที่ไวยวายอยู่นานเขาก็เข้าใจว่าร้านนี้กำลังจะย้ายร้านไปที่ใหม่ จึงขนย้ายห้องเกียร์ของเขาไปก่อน เขาจึงติดตามจนได้ห้องเกียร์ครบทุกชิ้นแล้ว ก็ยกรถจักรยานยนต์ขึ้นรถสองแถวกลับมาที่ร้านเพื่อนของเขา เพื่อขอร้องให้เพื่อนช่วยซ่อมให้และยอมรับว่าประเมินความสามารถของเพื่อนผิดไปพร้อมกล่าวขอโทษขอโพย

(ขโมย ขโมย กางเกงใน : มนต์เหลือเกิน : 20 - 30)

เรื่องอยากเตะโด่งเรอนักสักร้อยหลา

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งที่มีความเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง ว่าเป็นนักแก้ปัญหาได้สมองทุกชนิดด้วยความเฉียบแหลม เขาซื้อห้วงกลมาจากร้านค้าโดยไม่ยอมซื้อค่าเฉลี่ยวิธีถอดห้วงออกจากกันมาด้วย แม้ว่าเจ้าของร้านจะเตือนอย่างไรก็ตาม เมื่อเขาถือห้วงกลขึ้นบนรถประจำทางที่มีผู้โดยสารเป็นจำนวนมาก ห่วงกลก็เกี่ยวเข้ากับกำไลของผู้หญิงคนหนึ่ง เขาพยายามถอดห้วงกลออกจากกำไลอยู่นานแต่ก็ไม่สามารถถอดออกได้ จึงกลับไปร้านอีกครั้งเพื่อให้เจ้าของร้านถอดให้ แล้วเขาก็ขึ้นรถประจำทางคันเดียวกันกับเธอและห่วงกลก็เกี่ยวเข้ากับกำไลของเธออีก สุดท้ายเขาจึงยอมให้ห่วงกลติดไปกับกำไลของเธอแล้วไปส่งเธอที่บ้าน พร้อมทั้งสัญญาว่าจะกลับมาหาเธออีกเพื่อถอดห้วงกลออกให้ได้

(อยากเตะโด่งเรอนักสักร้อยหลา : เสน่ห์ห้าแฉก : 81 - 91)

โครงเรื่องประเภทนี้ผู้แต่งจะเน้นลักษณะนิสัยดีอัน ถือตนเป็นใหญ่ของตัวละคร จนทำให้ตัวละครมีความเชื่อมั่นในความคิดของตนสูงและเชื่อว่าความคิดของตนเป็นสิ่งที่ดีที่สุด ถูกต้องที่สุด แต่ผลสุดท้ายตัวละครก็ต้องประสบปัญหายากอันเนื่องมาจากลักษณะนิสัยดีอันถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่นั้นเอง

2.1.5 ความซื่อาย

โครงเรื่องที่เน้นนิสัยความซื่อายนี้ ผู้แต่งมักจะสร้างให้กับตัวละครชายที่หลงรักตัวละครหญิง แต่ก็ไม่กล้าเข้าไปทำความรู้จักกับเธอ ได้แต่แสดงอาการเงินอายออกมาต่าง ๆ นานา แต่สุดท้ายเขาก็ได้รู้จักกับเธอและเธอก็มีความรู้สึกเป็นมิตรกับเขาด้วยเช่นกัน ดังเรื่องต่อไปนี้

เรื่องมันอยู่ที่ใจเดียว ๆ

เป็นเรื่องของชายคนหนึ่งที่มีตัวเตี้ยมาก เมื่อเขาพบผู้หญิงที่มีตัวเตี้ยพอ ๆ กับเขา เขาจึงอยากจะบอกรักเธอแต่เขาเป็นคนขี้อายมากจึงไม่กล้าพูดกับเธอ เมื่อพบหน้าเธอจึงได้แต่สั่น แกร่ง มือเท้าเย็น เพื่อนคนหนึ่งจึงนำลูกอมมทานิยมมาให้เขามทำให้เขามั่นใจมากขึ้นแล้วกล้าเข้าไปคุยกับเธอ ต่อมาเพื่อนนำขวดน้ำมันมาให้เขาเอาไปป้ายผู้หญิง ปรากฏว่าผู้หญิงคนนั้นยอมซ้อนท้ายรถเขาไปเที่ยวด้วยดี ทำให้เกิดข่าวลือว่าเขาใช้น้ำมันพรายได้ผล เพื่อนคนอื่น ๆ ที่รู้ข่าวจึงสนใจอยากใช้บ้าง สุดท้ายเพื่อนที่นำมาให้ต้องเฉลยว่าลูกอมมทานิยมก็คือลูกหินธรรมดาที่เก็บมาจากภูเขา ถ้ำธาร ส่วนน้ำมันพรายก็เป็นน้ำมันที่เหลือจากการทำอาหารไม่ใช่ของวิเศษอะไรเลย

(มันอยู่ที่ใจเดียว ๆ : กอดลมไว้อย่าให้เหงา : 117 - 127)

เรื่องความรักมันจึกเดียว

เป็นเรื่องของเด็กหนุ่มขี้อายคนหนึ่ง เวลาที่เขาอายุก็จะทำอะไรเป็น ๆ ออกมาไม่ว่าจะเป็นตัวสั้นเท็ม ทั้งผมตัวเอง แอบซ่อนตัวหลังเสาไฟฟ้า เขาหลงรักผู้หญิงที่เรียนอยู่สถาบันเดียวกัน แต่ก็ไม่กล้าพูดคุยกับเธอ เขามักจะจีรจกัรยานตามเธอทุกวันจากหอพักจนถึงมหาวิทยาลัย อยู่มาวันหนึ่งเธอป่วยจึงไม่ได้ออกจากหอพักเหมือนเคย ผู้หญิงที่เป็นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของหอพักได้ช่วยเหลือเขาโดยการต่อโทรศัพท์ทำให้เขาได้พูดคุยกับเธอ ต่อมาเขาและเธอได้รู้จักกัน เธอแนะนำให้เขาแก้ความขี้อายหรือการเงินเมื่อคุยกับผู้หญิง โดยหลับตาเวลาคุยกับเธอแล้วค่อย ๆ ลืมตาขึ้นเมื่อรู้สึกว่ามีอายุแล้ว

(ความรักมันจึกเดียว : เสน่ห์ห้าแฉก : 43 - 59)

ลักษณะนิสัยความขี้อายนี้ผู้แต่งจะกำหนดให้กับตัวละครชายที่กำลังมีความรัก ซึ่งโดยปกติแล้วผู้ชายจะไม่ค่อยขี้อายนัก แต่ผู้แต่งก็สร้างให้ตัวละครชายเป็นคนขี้อายและแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาเพื่อระงับความอายที่ท่วมท้น เพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกขบขัน

2.1.6 ความรักสันโดษ

โครงเรื่องแนวนี้ตัวละครเป็นคนที่รักสงบ ไม่ค่อยชอบเข้าสังคม มีความพอใจในสิ่งที่ตัวเองมีอยู่ และเป็นคนที่มีความสามารถ มีตำแหน่งหน้าที่การงานดี ถึงแม้คนอื่นจะ

มองว่าตัวละครเป็นคนที่หยาบกระด้าง ไม่มีความพิถีพิถัน แต่สุดท้ายตัวละครก็มีความสุขกับชีวิต รักและความเป็นอยู่ของตัวเอง ดังเรื่องต่อไปนี้

เรื่องนางเนื้อเจือกลางยา

เป็นเรื่องของวิศวกรหนุ่มคนหนึ่ง เขาไม่ค่อยพิถีพิถันในการแต่งตัว เป็นคนสมถะ ไม่ชอบเข้าสังคม พุดจาตรงไปตรงมา จนเป็นที่เลื่องลือในบริษัทว่าเขาเป็นคนดิบ คนเถื่อน ไม่ค่อยมีใครพูดคุยด้วย ต่อมาผู้หญิงคนหนึ่งทำงานอยู่บริษัทเดียวกันก็ขออาศัยรถของเขากลับบ้านด้วยเพราะรถเธอเสีย ในระหว่างทางฝนกำลังจะตกเขาจึงแวะที่บ้านเพื่อให้อาหารสุนัขก่อน เธอรู้สึกแปลกใจที่บ้านของเขามีลักษณะคล้ายโกดังเก็บของมากกว่าเป็นบ้าน แต่ภายในสะอาด สบาย อีกทั้งยังเป็นบ้านที่ไม่มีบันไดเพราะเขาใช้เชือกโหนขึ้นลงแบบทาร์ซาน เขาช่วยดูแลหาอาหารให้เธอเป็นอย่างดีและไปส่งเธอที่บ้านหลังจากที่ฝนหยุดตกแล้ว ทำให้เธอรู้สึกประทับใจในตัวเขา เพราะเขามีอุปนิสัยที่แตกต่างจากที่คนอื่นพูดถึงมาก ในวันต่อมาเธอจึงไปหาเขาอีกครั้งเพื่อนั่งคุยและรับประทานอาหาร เธอรู้สึกไว้อย่างยิ่งและอบอุ่นเวลาที่อยู่ใกล้เขา ส่วนเขาก็มีความรู้สึกดี ๆ กับเธอด้วยเหมือนกัน

(นางเนื้อเจือกลางยา : ไกลกระโปรงเอาไว้อบอุ่น : 199 - 232)

เรื่องหนุ่มห้ามกับทรมวย

เป็นเรื่องของวิศวกรหนุ่มคนหนึ่ง เขาเป็นเผด็จผู้หนึ่งที่แต่งตัวตามสบาย ไม่พิถีพิถัน ใช้ชีวิตสมบุกสมบัน ไม่ชอบเข้าสังคมเพราะเขารู้สึกว่าในสังคมมีแต่การปั้นหน้าหลอกหลวงกัน ไม่เหมือนกับเผด็จผู้ที่พิถีพิถันในการแต่งตัวมาก เขาผิดหวังจากคู่รักคนเก่าเพราะเธอไม่ชอบรสนิยมการแต่งกายของเขา ต่อมาเขามีคู่รักคนใหม่เป็นคนที่มียุโรปนิสัยเข้ากับเขาได้เป็นอย่างดี และเขารู้ในภายหลังว่าคู่รักของเขาก็คือน้องสาวของเธอ ส่วนคู่หมั้นของเธอก็คือพี่ชายฝาแฝดของเขาเอง

(หนุ่มห้ามกับทรมวย : อะไรรู้ในกระโปรง : 83 - 95)

ทั้งสองเรื่องตัวละครมีอาชีพเป็นวิศวกรทั้งคู่ และผู้แต่งเน้นให้มีอุปนิสัยที่เหมือนกันคือ รักสันโดษ ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย ไม่พิถีพิถัน ไม่ชอบเข้าสังคม ทำให้ตัวละครทั้งสองมีบุคลิกไม่เป็นที่ดึงดูดใจของเพศตรงข้าม หรือมีบุคลิกที่ไม่น่าคบหาเท่าที่ควร แต่ด้วยความที่เป็นคนจริงใจ ตัวละครทั้งสองจึงมีความสุขกับผู้หญิงที่เขารักและเข้าใจเขาในที่สุด

2.1.7 ความเข้มข้น ประณีต

ตัวละครจะมีอุปนิสัยที่ทำทุกอย่างด้วยความเข้มข้น ประณีต ประคิดประคอง จึงส่งผลให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นกับตัวละครมากมาย แต่สุดท้ายเหตุการณ์เหล่านั้นก็ผ่านพ้นไปด้วยดี ดังปรากฏในเรื่องต่อไปนี้

เรื่องเร็วอีกหน่อยจะได้ไหม

เป็นเรื่องของชายหนุ่มที่มีอาชีพเป็นช่างเขียน บุคลิกเรียบร้อย การดำเนินชีวิตของเขาสงบ ทำงานทุกอย่างด้วยความเข้มข้น แต่เขามีคู่รักเป็นสาวปราดเปรียวทันสมัย ทำสิ่งใดรวดเร็วแข่งขันกับเวลาไปหมดทุกอย่าง เมื่อวันเวลาผ่านไปความสัมพันธ์ระหว่างเขาและเธอก็แน่นแฟ้น จนถึงขั้นจะมีความสัมพันธ์ทางเพศกัน แต่เขาก็ปฏิบัติต่อเธอแบบเชื่องช้าอ้อยอิ่งจนเสียงนาฬิกาปลุกที่เธอตั้งไว้ดังขึ้นเสียก่อน เพราะเธอต้องรีบไปทำงานแต่เช้าทำให้เขาไม่ค่อยพอใจนัก จากนั้นได้มีวันหยุดติดต่อกันหลายวันเธอจึงชวนเขาไปเที่ยวต่างจังหวัด และทั้งสองต่างก็สัญญาว่าจะปรับตัวเข้าหากันโดยฝ่ายหญิงจะทำอะไรให้ช้าลง ส่วนเขาก็จะทำอะไรให้เร็วขึ้นเช่นกัน แล้วทั้งสองก็ไปเที่ยวด้วยกันอย่างมีความสุข

(เร็วอีกหน่อยจะได้ไหม : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 11 - 19)

เรื่องผู้มีสุนทรินหัวใจ

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งที่มีรักศิลปะและความละเอียดถี่ถ้วน ชีวิตประจำวันของเขาดำเนินไปอย่างเชื่องช้า เรียบร้อย และผ่านพ้นไปอย่างประณีตทุกกิจกรรม เขาพบผู้หญิงคนหนึ่งที่บ้านอาหารประจำของเขา ๆ มองด้วยความพอใจเพราะเธอหน้าตาดี เธอเดินมาหาเขาที่โต๊ะอาหารแล้วบอกว่าเป็นนักทดสอบตลาดสินค้าชนิดหนึ่ง เธอต้องการให้เขาลองชิมสินค้าของเธอทั้งห้าชนิดโดยการเคี้ยวให้รู้รสแล้วคายทิ้ง พร้อมทั้งบ้วนปากด้วยน้ำเปล่าก่อนที่จะชิมสินค้าถัดไป มันเป็นเรื่องน่าเกลียดที่จะทำอย่างนั้นเขาจึงขอร้องเธอว่าขอกลิ่นสินค้านั้นจะดีกว่า ซึ่งเธอก็ตกลงตามที่ขอจนการทดสอบผ่านไปด้วยดี แล้วเธอก็ขอตัวกลับ จากนั้นไม่นานเขาก็พบเธออีกที่ร้านอาหารแห่งนั้น เธอบอกว่าถูกไล่ออกจากที่ทำงานแล้ว เพราะทำผิดกฎของการทดสอบสินค้านั้นมาให้เขากลิ่นลงไป ทางบริษัทรู้เรื่องนี้เพราะส่งคนมาประเมินการปฏิบัติงานของเธอโดยเธอไม่รู้ตัว แต่เธอก็ได้งานใหม่แล้วเป็นพนักงานหยั่งตลาดน้ำหอมผู้ชาย เธอฉีดน้ำหอมลงบนฝ่ามือที่ละกลืนแล้วเขาก็จับมือเธอขึ้นมาเพื่อทดสอบว่าชอบกลิ่นใดที่สุด จนเขาคิดในใจว่าจะพูดกับเธออย่างไรดีจะให้เลิกใช้วิธีนี้กับคนอื่น เพราะเขาหลงรักและหวังเธอเข้าแล้ว

(ผู้มีสุนทรินหัวใจ : รูปหล่อรอไปหอะ : 87 - 101)

ผู้แต่งมักจะกำหนดให้ตัวละครที่มีอุปนิสัยเป็นการทำงานด้วยความซื่อซำ ประณิตนี้มีใจรักในศิลปะ มีอาชีพเป็นช่างเขียน เพราะอาชีพนี้ต้องทำงานด้วยความเรียบร้อย ละเอียด ประณิตแล้วอุปนิสัยเช่นนี้ทำให้ตัวละครต้องพบกับเรื่องราวที่เป็นปัญหาต่าง ๆ ทั้งที่เกิดขึ้นกับตัวละครเอง หรือที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น แต่สุดท้ายปัญหาต่าง ๆ ก็ผ่านพ้นไปด้วยดี

2.1.8 ความมีอารมณ์ขัน

ตัวละครที่ผู้แต่งสร้างขึ้นจะเป็นคนมองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน เธอเชื่อว่าการหัวเราะเป็นยาอายุวัฒนะ นิสัยเช่นนี้ของตัวละครส่งผลให้คนที่อยู่ใกล้พลอยมีความสุขไปด้วยดังนี้

เรื่องจะเป็นอย่างนี้อีกนานไหม

เป็นเรื่องของหญิงสาวคนหนึ่งเธอเป็นคนอารมณ์ดีเห็นอะไรเป็นเรื่องน่าขำไปหมดแล้วเธอก็จะหัวเราะได้บ่อย ๆ วันหนึ่งเธอไปชมภาพยนตร์เรื่องหนึ่งเธอก็หัวเราะตลอดเรื่อง จนทำให้เขาซึ่งนั่งอยู่ข้างเธอรู้สึกประหลาดใจ เมื่อชมภาพยนตร์จบแล้วเขาจึงตัดสินใจเข้าไปทำความรู้จักกับเธอ และเมื่อคบค้ากันจนสนิทสนมเขาจึงขอให้เธอแก่นิสัยหัวเราะพรวดพราด แต่เธอกลับตอบว่าการหัวเราะเป็นยาอายุวัฒนะไม่เห็นมีอะไรต้องแก้ไข ถึงแม้เขาจะพูดว่าการหัวเราะพรวดพราดทำให้เสียบุคลิกเธอก็ไม่สนใจ เขาจึงตัดสินใจจะเลิกคบกับเธอ แต่เมื่อเวลาผ่านไปไม่นานเขาก็คิดถึงเธอจึงโทรศัพท์ไปหาและนัดพบเธอ ในวันนี้เธอไม่หัวเราะและพูดเก่งเหมือนเคย เธอทำท่าเหมือนหุ่นยนต์คือ นั่งตัวแข็งเวลาพูดก็เกร็งไม่เป็นธรรมชาติ เขาจึงรู้สึกว่าเขาคนเดิมที่ชอบหัวเราะนั้นดูดีกว่ามากจึงขอให้เธอเป็นแบบเดิมจะดีกว่า เมื่อเขาและเธอเข้าใจกันดีแล้ว เธอจึงชวนเขาไปเที่ยวที่บ้าน เขาพบว่าคุณปู่คุณย่าของเธอก็อารมณ์ดีและหัวเราะร่าเริงเหมือนเธออีกทั้งร่างกายยังแข็งแรง หน้าตาก็ดูอ่อนกว่าวัยเมื่อพบกับสภาพที่อารมณ์ดีอย่างนี้เขาจึงร่วมหัวเราะไปด้วยอย่างกลมกลืน

(จะเป็นอย่างนี้อีกนานไหม : มั่นไม่ธรรมดา : 87 - 103)

โครงเรื่องนี้ผู้แต่งเน้นให้ตัวละครเป็นคนมีอารมณ์ขัน และเชื่อว่าการหัวเราะเป็นยาอายุวัฒนะ เพราะการเป็นคนมีอารมณ์ดีจะทำให้ไม่เครียด เนื่องจากความเครียดเป็นการบั่นทอนสุขภาพ และจะนำมาซึ่งโรคร้ายต่าง ๆ ดังนั้นจึงทำให้ตัวละครมีความสุขในชีวิตประจำวัน และทำให้คนรักของเขามีความสุขเมื่ออยู่ใกล้เธอด้วย

2.1.9 ความเจ้าปัญหา เรื่องมาก

ผู้แต่งสร้างโดยเน้นที่นิสัยของตัวละครที่เจ้าปัญหา เรื่องมาก กว่าจะได้สิ่งที่ถูกใจก็ต้องใช้เวลานาน ส่งผลให้งานของเขาดำเนินไปด้วยความเชื่องช้า ไม่ก้าวหน้า แต่สุดท้ายก็สามารถทำงานให้เสร็จสิ้นด้วยดี ดังนี้

เรื่องมนุษย์เจ้าปัญหา

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งที่มีนิสัยเจ้าปัญหา ทำงานด้วยความเชื่องช้าเพราะตัดสินใจช้า เขามีอาชีพเป็นนักเขียนและร่วมหุ้นกับเพื่อนเปิดสำนักพิมพ์ เพื่อนของเขาเป็นนักเขียนระดับมืออาชีพอยู่แล้วจึงมีผลงานออกสู่ท้องตลาดอย่างสม่ำเสมอ ส่วนเขาเริ่มงานอาชีพนี้ทีหลังเพื่อน และเขาเป็นคนเขียนต้นฉบับช้ากว่าจะเขียนจบก็ใช้เวลานาน เมื่อถึงเรื่องรูปแบบปกก็มีปัญหาอีกคือไม่มีแบบที่เขาถูกใจเลย ดังนั้นงานเขียนของเขาจึงออกสู่ท้องตลาดช้ามาก ในขณะที่งานเขียนของเพื่อนขายไปได้มากแล้ว

(มนุษย์เจ้าปัญหา : ไม่แอบอ่านโอหังจะอิงใคร : 121 - 134)

2.1.10 ความเจ้าระเบียบ

ผู้แต่งสร้างตัวละครที่มีนิสัยเจ้าระเบียบ เธอบังคับให้สามีของเธอทำตามกฎระเบียบที่เธอเป็นผู้กำหนดให้ได้ทุกข้อ ถ้าเขาฝ่าฝืนฝ่าฝืนทำผิดเธอก็จะโวยวายทันที ทำให้ชีวิตคู่ของเธอไม่มีความสุขเท่าที่ควร ดังนี้

เรื่องอังศุมาลินทนไม่ได้ค่ะ

เป็นเรื่องของผู้หญิงคนหนึ่งที่มีนิสัยเจ้าระเบียบมาก เมื่อเธอแต่งงานกับผู้ชายคนหนึ่ง เธอตั้งกฎเกณฑ์ให้เขามากมาย เมื่อเขาทำผิดบ่อย ๆ เธอจึงขอย้ายจากเขา เขาก็ขอเธอด้วยการชวนเธอไปรับประทานอาหารนอกบ้าน บังเอิญมีโจรเข้ามาปล้นร้านอาหารพอดีและยิงปืนขู่ เขาจึงกระโจนเข้ากอดเธอแล้วหมอบลงที่พื้น ตำรวจมาจับตัวโจรไว้ได้ทันเพราะมีพลเมืองดีโทรศัพท์ไปแจ้งและมีแพทย์มาดูแลเพื่อมีผู้ได้รับบาดเจ็บด้วย เธอคิดว่าเขาถูกยิงเพราะเสื้อเป็นสีแดงเต็มไปหมดจึงยอมคืนดีกับเขา เมื่อแพทย์ดูอาการแล้วก็บอกไว้ว่าไม่เป็นไรเพราะมันเป็นเพียงชอสรฟริกเท่านั้น ทั้งสองคนจึงกลับบ้านแต่เขาก็คิดว่าสักวันหนึ่งต้องมีเหตุการณ์ให้ทะเลาะกันอีกเพราะความเจ้าระเบียบของเธอ

(อังศุมาลินทนไม่ได้ค่ะ : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 181 - 193)

(อังศุมาลินทนไม่ได้ค่ะ : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 181 - 193)

2.2 การเน้นลักษณะทางกายภาพของตัวละคร

ลักษณะทางกายภาพเป็นลักษณะประจำตัวของมนุษย์ เช่น รูปร่าง หน้าตา สัดส่วน ผิวพรรณ และคุณสมบัติอื่น ๆ ซึ่งแต่ละคนจะมีลักษณะเด่นที่แตกต่างกันและจะคงอยู่อย่างนั้นไม่เปลี่ยนแปลง

ดังนั้นโครงเรื่องของเรื่องสั้นที่ผู้แต่งเน้นลักษณะทางกายภาพของตัวละคร จึงกล่าวถึงตัวละครที่มีลักษณะเด่นอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น มีรูปร่างหน้าตาแปลก มีความขี้ริ้วและร่างกายผิดปกติ มีความบึกบึนล่ำสัน หรือความสามารถพิเศษแปลก ๆ ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

2.2.1 ความขี้ริ้ว และผิดปกติของร่างกาย

โครงเรื่องในลักษณะนี้ผู้แต่งจะเน้นถึงรูปร่างและหน้าตาของตัวละครที่ผิดปกติไปจากตัวละครอื่น โดยกล่าวถึงตัวละครที่มีลักษณะอ้วนเกินไป หลังโก่งงอ ไม่มีดั้งจมูก และร่างกายผอมจนมีรูปหน้าเสียมตอบ ดังปรากฏในเรื่องต่อไปนี้

เรื่องสังคมไม่ทอดทิ้งคนอ้วน

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งที่อ้วนมาก เขารู้สึกว่าเขาอัปลักษณ์มากที่อ้วนเหมือนหมู ทั้ง ๆ ที่คนในครอบครัวมีรูปร่างที่สมส่วน จึงขอร้องให้เพื่อนที่เรียนเกี่ยวกับวิชาวิทยาศาสตร์ ศึกษาถึงการแตกตัวของไขมันในมนุษย์และทำอย่างไรเขาจึงจะผอมได้ แต่เพื่อนปฏิเสธเพราะไม่เห็นว่าเขาจะนำเกลียดแต่อย่างไร เขจึงน้อยใจเก็บตัวอยู่แต่ในบ้าน เพื่อน ๆ จึงรวมกลุ่มกันจัดงานเลี้ยงขึ้นเพื่อขอโทษเขา ๆ จึงเปลี่ยนใจไม่ลดความอ้วน กลับกินของที่เพื่อนจัดหามาอย่างเต็มที่

(สังคมไม่ทอดทิ้งคนอ้วน : ธีระน้อมอะไรแว็บแว็บ : 199 - 211)

เรื่องโรงเรียนกวดวิชา

เป็นเรื่องของชายวัยกลางคนคนหนึ่ง มีผิวสีชาดเผือก รูปร่างผอมสูง เดินหลังโก่ง โดยโน้มศีรษะและลำตัวไปข้างหน้า เพื่อน ๆ จึงคิดว่าสาเหตุที่ทำให้เขาเดินหลังโก่งมากขึ้นทุกวันเป็นเพราะเขารำแครงกับการเรียนและการงานมากจนเกินไป สมัยที่เป็นนักเรียนเขาเป็นคนเรียนหนังสือเก่ง เมื่อเรียนจบจึงมักจะชวนคู่รักของเขาเข้าร่วมกลุ่มกับบรรดานักวิชาการหัวก้าวหน้าของประเทศ เขามักจะติติงคู่รักของเขาว่าอ่านหนังสือที่ไม่มีประโยชน์ ไร้สาระ เขาเป็นนักวิจารณ์หนังสือและวิจารณ์นักเขียนทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่อย่างไม่ไว้หน้าใคร สุดท้ายคู่รักของเขาก็ทนความเอาจริงเอาจังในชีวิตของเขาไม่ได้จึงหนีจากเขาไป และเขาก็ไม่มีเพื่อนที่เป็นนักเขียนทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่เลย

(โรงเรียนกวดวิชา : ไม่เอาบ่อนไอหึงจะอิงใคร : 147 - 159)

เรื่องหนุ่มของแฝดกับไอ้ปิ่นโต

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่ง ลักษณะเด่นของเขาคือจมูกที่ไร้คิ้วโดยสิ้นเชิง เพราะไม่มีกระดูกอ่อนอยู่ภายในและเนื้อส่วนบนก็หายไปทำให้แลเห็นโพรงจมูกชัดเจนเพื่อน ๆ จึงตั้งฉายาให้เขาต่าง ๆ นานา เพื่อล้อเลียนความผิดปกติของเขา แต่เขาก็ไม่โกรธกลับหัวเราะชอบใจในฉายาที่เพื่อนตั้งให้ เขาต้องการรถจักรยานยนต์รุ่นเก่าที่ผู้หญิงคนหนึ่งประกาศขายแต่ไม่มีเงินมากพอที่จะไปสุ้ราคาจึงได้แต่เที่ยวไปดูรถที่บ้านของเธอบ่อย ๆ จนสนิทกับเธอมากขึ้นเธอก็อนุญาตให้เขาลองขี่รถจักรยานยนต์คันนั้นได้โดยมีเธอซ้อนท้ายไปด้วย เพื่อน ๆ ของเขาจึงคิดวิธีที่จะทำให้ทั้งสองคนเป็นคู่รักกัน โดยมีเพื่อนคนหนึ่งไปขอให้เธอแต่งงานกับเขา ซึ่งเธอก็ตอบตกลงเพราะอายุก็มากแล้วและพ่อแม่ก็เสียชีวิตหมด

(หนุ่มของแฝดกับไอ้ปิ่นโต : เป็นพระเอกเอาไว้ย่อให้เศร้า : 119 - 133)

เรื่องเทพบุตรโลกกันตร์

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งที่มีรูปหน้ายาวรี รูปร่างผอมมาก ผอมยาวสยายถึงกลางหลังพร้อมทั้งคาดสายรัดสีดำไว้บนหัว เขามักจะตำหนิติเตียนคนอื่นบ่อย ๆ เขาต้องการซื้อรถจักรยานยนต์ซอเปอร์มือสองต่อจากผู้อื่น เขาไปดูรถตามที่เจ้าของประกาศขายมาสองที่ ทั้งสองที่ ๆ เขาไปก็ต้องถูกรุมซ้อมกลับมาทุกครั้ง เพราะนิสัยที่ชอบตำหนิติเตียนและรูปร่างที่มีลักษณะยืวน จนเจ้าของรถนั้นได้สั่งให้ลูกน้องรุมทำร้าย

(เทพบุตรโลกกันตร์ : เป็นพระเอกเอาไว้ย่อให้เศร้า : 135 - 143)

ความขี้ริ้วและความผิดปกติทางกายของตัวละครที่ผู้แต่งสร้างขึ้นนี้ ไม่มีผลกระทบทางจิตใจ เพราะตัวละครส่วนใหญ่จะยอมรับในสภาพที่ผิดปกติของตัวเองได้เป็นอย่างดีและมีความสุขแม้จะถูกเพื่อนล้อเลียนอย่างไรก็ตาม

2.2.2 ความบิกบีนล้ำสัน

ผู้แต่งสร้างให้ตัวละครชายมีลักษณะที่บิกบีนล้ำสันอยู่หลายเรื่อง แต่ตัวละครที่มีลักษณะเช่นนี้เป็นคนดี จะใช้พลังกำลังไปในทางที่ดี เป็นผู้กล้าหาญที่พวกอันธพาลเกรงขามแต่ในทางตรงกันข้ามอาจจะเป็นที่ดูแปลกตาของคนทั่วไปที่ตัวละครบิกบีนล้ำสันแต่มีจิตใจเป็นผู้หญิงหรือตัวละครใช้พลังกำลังที่เหนือกว่าช่วยเหลือผู้อื่น ดังปรากฏในเรื่องต่อไปนี้

เรื่องวัวดีไม่กินหญ้าใกล้คอก

เป็นเรื่องของชายวัยกลางคนคนหนึ่ง มีรูปร่างสูงใหญ่ มีกล้ามเนื้อมัด ตัดผมสั้นเกรียน แต่งชุดทหารพรานดูน่าเกรงขาม เขารักหลานสาวคนเดียวของเขามาก ดังนั้นเมื่อรู้ว่าเธอต้องเข้าร่วมชมรมของกลุ่มผู้ใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะ ซึ่งมีแต่ผู้ชายล้วน ๆ เขาจึงเรียกเพื่อน ๆ เหล่านั้นมาพบที่บ้าน ในครั้งแรกที่พบกันเพื่อนทุกคนของหลานสาวรู้สึกกลัวเขามาก เพราะรูปร่างที่น่าเกรงขาม แต่เมื่อเขาพูดสั่งห้ามไม่ให้ทุกคนคิดกับหลานสาวอย่างคนรัก ทุกคนก็รู้สึกขบขันที่เขาไม่เสียใจเล็กน้อย และมีกิริยาท่าทางกริครายเหมือนผู้หญิง

(วัวดีไม่กินหญ้าใกล้คอก : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 135 - 146)

เรื่องผู้พิทักษ์ธรรม

เป็นเรื่องของเด็กหนุ่มคนหนึ่งเขาเป็นคนตัวสูงใหญ่ เป็นนักกล้ามอยู่ในชมรมเพาะกายมีกล้ามเนื้อมัด ๆ เขารักความเป็นธรรมและความถูกต้องในทุกเรื่อง ถ้าเขาเห็นเพื่อนทำอะไรผิดจะท้วงติงทันที เขาต่อต้านกลุ่มคนที่ขายตัวผิหน้าโรงภาพยนตร์ จึงสร้างความแค้นเคืองให้กับกลุ่มคนเหล่านี้เป็นอย่างมาก จนเป็นเหตุให้เขาถูกกลุ่มจิ๊กโก๋รุมทำร้าย แต่เขาก็ต่อสู้จนกลุ่มจิ๊กโก๋วิ่งหนีไป และบังเอิญมีนักข่าวผ่านมาพบเหตุการณ์เข้า จึงเป็นข่าวขึ้นหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ในวันรุ่งขึ้น และสิ่งที่ตามมาคือตำรวจควมชันเรื่องการขายตัวผิมากขึ้นจนหมดไปจากโรงภาพยนตร์ทุกแห่ง ส่วนเขาก็ยังคงเป็นคนดีที่พยายามรักษาความถูกต้องและช่วยเหลือสังคมต่อไป

(ผู้พิทักษ์ธรรม : แหกคอกเขียว : 41 - 53)

เรื่องอ่อนหัดเข้ม

เป็นเรื่องของเด็กหนุ่มคนหนึ่งเขาเป็นลูกชาวสวนผักมาจากต่างจังหวัด ร่างกายกำยำล่ำสันเพราะจับจอบขุดดินมาตั้งแต่เด็ก เขาเข้ามาเรียนวิชาเกษตรในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง และเมื่ออาจารย์สั่งให้ขุดดินยกร่องเขาก็ขุดได้รวดเร็วกว่าเพื่อน ๆ คนอื่น เมื่อทำงานเสร็จเขาก็เห็นเพื่อนหญิงร่วมห้องคนหนึ่งกำลังขุดดินอยู่ เขาก็หลงรักเธอและหาวิธีที่จะทำความรู้จักกับเธอ โดยแบบขุดดินยกร่องให้จนเสร็จในตอนกลางคืนแล้ววางจดหมายรักไว้บนแปลงฉบับหนึ่ง แต่พอรุ่งขึ้นปรากฏว่าเขาขุดดินผิดแปลงไปหนึ่งล๊อคแทนที่จะขุดยกร่องให้เธอกลับไปขุดให้เพื่อนชาย

ของเขาคือคนหนึ่ง ทำให้เพื่อน ๆ ล้อเขาจนอายต้องหลบหน้าเพื่อนฝูง รุ่นพี่ต้องเข้ามาช่วยเหลือ โดยห้ามทุกคนล้อเขาอีก และสอนให้เขาพูดชวนผู้หญิงคนที่สนใจไปร่วมงานรับน้องได้สำเร็จ

(อ่อนหัดเข้ม : แหกคอกเขียว : 137 - 149)

เรื่องเดือนข้ามมิติ

เป็นเรื่องของเด็กหนุ่มคนหนึ่งรูปร่างสูงใหญ่หน้าตาเหมือนมนุษย์โบราณ มีเท้าใหญ่หยาบกร้าน เขาเป็นเด็กกำพร้าจากภาคอีสานที่ได้ทุนจากรัฐบาลมาเรียนที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพ เขาจับสัตว์ต่าง ๆ ที่อยู่ในสระน้ำของมหาวิทยาลัยกินเป็นอาหาร จากพฤติกรรมเช่นนี้จึงทำให้คนอื่น ๆ มองเขาเป็นตัวประหลาดและไม่กล้าคบกับเขา แต่มีเพื่อนผู้ชายคนหนึ่งเข้าใจเขาและคบเขาเป็นเพื่อน เขาชอบกินขนมหวานเมื่อเขาและเพื่อนไปกินขนมหวานที่ร้านข้างมหาวิทยาลัย แม่ค้าที่ขายก็เป็นสาวมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน พูดคุยกับเขาอย่างดี ทำให้เขาหลงรักเธอและไปกินขนมร้านเธอทุกวัน จนอันธพาลเจ้าถิ่นที่มาติดพันเธอไม่พอใจจึงรวมทำร้ายเขา และเพื่อนจนต้องวิ่งหนีข้ามมหาวิทยาลัย วันหนึ่งฝนตกหนักมากเขาหิบนมและมีดออกไปจากหอพัก เพื่อนคิดว่าเขาจะไปแก้แค้นจึงตามไปอย่างไม่สบายใจนัก แต่ปรากฏว่าเขาออกไปล่าสัตว์ จับปลาที่ออกมาระเบิงฝนแรกเท่านั้น ไม่ได้คิดอาฆาตพยาบาทกับใครเลย

(เดือนข้ามมิติ : แหกคอกเขียว : 121 - 135)

โครงเรื่องนี้ผู้แต่งเน้นถึงลักษณะความบึกบึนลำสันของตัวละคร และให้ตัวละครใช้ความแข็งแรงนี้ช่วยเหลือผู้อื่นหรือเสียสละเพื่อส่วนรวม แต่บางครั้งพฤติกรรมของผู้มีรูปร่างเช่นนี้อาจจะดูตลกขบขัน เป็น ๆ เข้ากับแนวเรื่องที่ตลกขบขันได้ดี

2.2.3 ความสามารถพิเศษ

ผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครในเรื่องมีความสามารถพิเศษในด้านการเปลี่ยนเสียงของคนอื่นได้หลายเสียง และสามารถร้องเพลงได้ไพเราะ จนเขาตั้งความหวังไว้ว่าจะต้องเป็นนักร้องที่มีชื่อเสียงให้จงได้ แต่ตัวละครก็ไม่สามารถได้ทำงานที่ตัวเองรักเพราะมีอุปสรรค หรือต้องหันไปทำอาชีพอื่นที่เกี่ยวกับการใช้เสียงเหมือนกัน ดังปรากฏในเรื่องต่อไปนี้

เรื่องเกือบได้แกรมมี่เนะ

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งที่มีความสามารถในการเลียนเสียงผู้อื่น และสามารถร้องเพลงเลียนเสียงของนักร้องคนอื่น ๆ ได้ไพเราะมาก ความใฝ่ฝันของเขาคืออยากเป็นนักร้องมากจึงตระเวนสมัครเข้าเป็นนักร้องตามค่ายเพลงต่าง ๆ แต่เมื่อทางค่ายเพลงเรียกตัวเขาไปทดสอบเสียง ปรากฏว่าทางค่ายปฏิเสธที่จะรับเขาเพราะเขาสามารถทำเสียงเลียนแบบคนอื่นได้มากเกินไป จนค่ายเพลงประเมินว่าจะทำให้ทางค่ายขายเพลงของเขาไม่ได้เพราะไม่รู้จะเน้นจุดขายใดเด่นขึ้นมา

(เกือบได้แกรมมี่เนะ : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 215 - 228)

เรื่องจะอ้วนแล้วเป็นไง

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งที่มีพรสวรรค์ในด้านการร้องเพลงได้ไพเราะมาก แต่ก็ถูกปฏิเสธการรับเข้าเป็นนักร้องจากค่ายเพลงต่าง ๆ เพราะความอ้วนเป็นอุปสรรค เขาจึงให้เพื่อนถ่ายรูปของเขาโดยเน้นให้เห็นชัดเจนว่าอ้วนเพียงใดแล้วส่งไปยังค่ายเพลงอีกค่ายหนึ่ง และค่ายเพลงนั้นก็ติดต่อเรียกตัว แต่ปรากฏว่าไม่ได้ให้เป็นนักร้อง กลับให้เขาเป็นผู้แสดงประกอบเพลงไม่อ้วนเอาเท่าไร ทำให้เขาเสียใจมากที่ไม่ได้เป็นนักร้อง

(จะอ้วนแล้วเป็นไง : มนต์ดีเหลือเกิน : 65 - 76)

เรื่องป๊าปบลูส์

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งที่มีความสามารถในการเลียนเสียงพูดของบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงสังคมได้หลายเสียง เมื่อเขาไปนั่งเล่นในสวนสาธารณะแล้วแกล้งทำเสียงเลียนแบบนักการเมืองดัง ๆ หลายท่าน ทำให้ตำรวจเข้าใจผิดคิดว่าเขาเป็นโจรที่แอบโทรศัพท์ไปขู่เอาเงินของคนในวงการเมือง จึงนำตัวไปสอบสวนและเมื่อทราบความจริงจึงยอมปล่อยตัว จากนั้นก็ฝากเขาเข้าทำงานกับทีมงานนักพากย์ซึ่งทำรายได้ให้เขามากมาย

(ป๊าปบลูส์ : อยู่น้องอะไรแว็บแว็บ : 88 - 102)

จากการศึกษาการวางโครงเรื่องของเรื่องสั้นชนิดเน้นตัวละครในเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล พบว่ามี 2 แบบ คือ

1. โครงเรื่องแบบเน้นลักษณะนิสัยของตัวละคร ผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครชายมีลักษณะนิสัยเด่นด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ความเจ้าชู้ ความหลงใหลบางสิ่งบางอย่าง ความขุขี้โอ้อวด ความดื้อรั้นถือตนเป็นใหญ่ ความขี้อาย ความรักสันโดษ ความเชื่องช้าประณีต ความมีอารมณ์ขัน ความเจ้าปัญญา และความเจ้าระเบียบ ผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครชายมีลักษณะนิสัยดังกล่าวเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้ชายทั่วไปที่มักมีนิสัยแสดง ๆ กล้าแสดงออก หรือไม่ก็เป็นผู้ชายที่มีนิสัยเหมือนผู้หญิง เช่น ความขี้อาย ทั้งนี้ก็นำไปสู่แนวเรื่องที่ตลกขบขัน

2. โครงเรื่องแบบเน้นลักษณะทางกายภาพของตัวละคร ผู้แต่งจะสร้างตัวละครที่มีรูปร่างหน้าตา และลีลาท่าทางแปลกไปจากปกติ เช่น บิกีนีล่าสัน ตัวใหญ่ อ้วนเกินไป ผอมเกินไป หลังโก่งงอ ไม่มีดั้งจมูก มีลีลาท่าทางที่แปลก ๆ มีความสามารถพิเศษที่แปลก ๆ ซึ่งเป็นลักษณะของตัวละครชายที่สร้างความตลกขบขันได้ดี สอดคล้องกับแนวเรื่องที่เน้นอารมณ์ขัน

3. โครงเรื่องของเรื่องสั้นชนิดเน้นแนวคิด

เรื่องสั้นชนิดนี้ผู้แต่งต้องการเสนอแนวคิด หรือทัศนะต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยใช้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง หรือบทสนทนาระหว่างตัวละครเป็นกลวิธีนำเสนอแนวคิดนั้น ๆ เช่น แนวคิดทางการเมือง แนวคิดด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม แนวคิดด้านความรัก ฯลฯ จากการศึกษาเรื่องสั้นของ คาร์ล อารีกุล พบว่ามีโครงเรื่องของเรื่องสั้นชนิดเน้นแนวคิดหลายเรื่อง ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

3.1 แนวคิดทางการเมือง

ผู้แต่งเสนอแนวคิดทางการเมืองไว้ 2 เรื่อง คือ เรื่องไปด้วยใจไม่มีใครจัดตั้ง เป็นเรื่องของคนที่ประชาชนต้องการนายกรัฐมนตรีที่มาจากกาเลือกตั้งเข้ามาบริหารประเทศ แต่ถ้าเหตุการณ์ไม่เป็นไปอย่างที่ต้องการ ประชาชนก็ต้องออกมาเดินขบวนเรียกร้อง แม้ว่าจะเกิดเหตุการณ์อะไรที่รุนแรงก็ต้องทำเพื่อประโยชน์ของชาติบ้านเมือง ดังนี้

เรื่องไปด้วยใจไม่มีใครจัดตั้ง

เป็นเรื่องของผู้ชายกลุ่มหนึ่งที่ชุมนุมกันขับไล่นายกรัฐมนตรีที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง พวกเขาตั้งใจว่าจะชุมนุมด้วยความสงบ แต่ก็เกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้นเมื่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองสลายฝูงชนด้วยอาวุธสงครามมีผู้คนบาดเจ็บล้มตายจำนวนมาก แล้วทหารก็จับกุมหัวหน้าและกลุ่มแกนนำผู้ชุมนุมไปกักขัง ทำให้ผู้ชุมนุมจับกลุ่มกันมากขึ้นก่อจลาจลและทำลายสิ่งของ แม้พวกทหารจะบอกให้อยู่ในความสงบอย่างไรก็ไม่เป็นผล มีผู้ชุมนุมอีกกลุ่มหนึ่งก่อตัวขึ้นอย่างสงบในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง พวกเขาจึงไปร่วมชุมนุมด้วย ถึงแม้ไม่รู้ว่าจะมีเหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้นอีกหรือไม่ เพราะมันเป็นเรื่องประโยชน์ของชาติบ้านเมือง พวกเขาจึงต้องไปด้วยใจสมัครไม่ได้ไปเพราะมีใครจัดตั้ง

(ไปด้วยใจไม่มีใครจัดตั้ง : มนต์สิทธิ์เลื้อเกิน : 137 - 152)

เรื่องมุมมองน้องอะไรแว๊บแว๊บ ผู้แต่งเสนอแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างทางการเมืองแบบรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางทำให้บ้านเมืองพัฒนาช้า การเลือกนักการเมืองเข้ามาบริหารประเทศมักเป็นระบบอุปถัมภ์ของผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น เป็นลักษณะผูกขาด ควรจะแก้ไขโดยการกระจายอำนาจออกสู่ท้องถิ่นให้มีสภาพตาบด สอนให้ชาวบ้านพึ่งตัวเองได้ มีการทำเกษตรแบบผสมผสาน มีกินมีใช้ มีความรู้ทางการเมือง แล้วระบบการเลือกที่มีนักการเมืองแบบผูกขาดก็จะหายไป ในที่สุด ดังนี้

เรื่องมุมมองน้องอะไรแว๊บแว๊บ

เป็นเรื่องของผู้ชายกลุ่มหนึ่งพวกเขาตกลงกันว่าจะซื้อรถจักรยานยนต์ไปเที่ยวกันที่ซานเมือง พอไปถึงซานเมืองถนนที่พวกเขาซื้อไปนั้นกลับสิ้นสุดลงกลางทุ่ง จึงจอดรอนั่งกินเหล้ากัน ใต้ต้นไม้ พอคืนมีเด็กขี่จักรยานผ่านมา พวกเขาจึงถามถึงถนนสายนี้ว่าทำไมไม่สิ้นสุดลงแค่นี้ไม่ทะลุออกถนนใหญ่ เด็กจึงอธิบายไปถึงว่ามันเป็นเรื่องของการเมืองสร้างเพื่อแสดงผลงานเท่านั้น การเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นระบบอุปถัมภ์ เพราะโครงสร้างทางการเมืองแบบรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางจึงทำให้บ้านเมืองพัฒนาช้า พวกเขาอายุที่มึนกว่าเด็กจึงขอตัวซื้อรถกลับกรุงเทพฯ ด้วยความสงบเสงี่ยม

(มุมมองน้องอะไรแว๊บแว๊บ : อะไรน้องอะไรแว๊บแว๊บ : 103 - 113)

3.2 แนวคิดด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม

ผู้แต่งแสดงแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในสังคมที่มีการจราจรคับคั่งและกำลังเป็นปัญหาเรื้อรังอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งยากต่อการแก้ไข คือ ปัญหามลพิษในอากาศที่เกิดจากการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ของเครื่องยนต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรถจักรยานยนต์สองจังหวะ ผู้แต่งได้กล่าวถึงปัญหาและข้อเสนอแนะไว้ในเรื่องสั้น 3 เรื่อง ต่อไปนี้

เรื่องจะเพื่อชาติสักครั้งให้ลิ้มวิชาแพะหมกเมียด

เป็นเรื่องของผู้ชายกลุ่มหนึ่งที่ซื้อรถจักรยานยนต์เป็นพาหนะ และบางคนก็มีอาชีพเป็นช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ จึงรู้ดีว่ารถจักรยานยนต์สองจังหวะที่คนในสังคมนิยมใช้กันนั้นมีการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิเศษ จึงคิดวิธีที่จะทำวิดิทัศน์เรื่องพิษภัยของรถจักรยานยนต์สองจังหวะ ออกแจกจ่ายเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับรู้และพวกเขามีความหวังว่าในอนาคตรถจักรยานยนต์สองจังหวะจะหมดไปจากสังคมไทย

(จะเพื่อชาติสักครั้งให้ลิ้มวิชาแพะหมกเมียด : มนต์เหลือเกิน : 77 - 90)

เรื่องวันนี้ไม่ตก

เป็นเรื่องของชายคนหนึ่งที่ได้เป็นตัวแทนของผู้จัดจักรยานยนต์รับจ้าง ซึ่งมีโอกาสเข้าไปร่วมงานวันพบปะผู้ค้าโอกาสในสังคมที่ทำเนียบรัฐบาล เขาบอกกับเจ้าหน้าที่ว่า ปัญหาของเขาก็คือ ต้องการให้ประเทศไทยเปลี่ยนระบบการผลิตจักรยานยนต์จากเครื่องยนต์สอง จังหวะไปเป็นสี่จังหวะ เพราะรถที่มีเครื่องยนต์แบบสองจังหวะมีการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ ทำให้เกิด ควันขาวออกมาทางท่อไอเสีย จึงอยากให้หน่วยงานของรัฐศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรถจักรยานยนต์สอง จังหวะและสี่จังหวะ ว่าแบบไหนก่อมลภาวะที่เป็นอันตรายมากกว่ากัน แล้วออกกฎหมายให้ทาง โรงงานเลิกผลิตรถจักรยานยนต์ชนิดนั้น ๆ เมื่อเขาบอกปัญหาแก่เจ้าหน้าที่แล้วก็เดินตระเวนไปรอบ ๆ ทำเนียบและได้พูดคุยกับผู้ค้าโอกาสในสังคมหลายคน ทำให้เขารู้สึกเศร้าใจที่ในสังคมยังมีคนที่ นำสารอยู่อีกมากมาย

(วันนี้ไม่ตก : ถึงไหนถึงกัน : 161 - 171)

เรื่องพอกันทีกับอีแต๋

เป็นเรื่องของชายคนหนึ่งให้สัมภาษณ์กับหน่วยเฉพาะกิจของรัฐบาลที่ออกมา สอบถามเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของประชาชน เขาบอกว่าอยากให้รัฐบาลมีคำสั่งให้เลิกผลิตรถ จักรยานยนต์สองจังหวะเสียที เพราะรถชนิดนี้มีการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ เกิดควันขาวออกมาทาง ท่อไอเสีย ทำให้สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ รัฐบาลควรจะสนับสนุนให้มีการผลิตจักรยานยนต์แบบ สี่จังหวะแทน เพราะมีการเผาไหม้ที่สมบูรณ์ครบวงจร เมื่อให้สัมภาษณ์เรียบร้อยแล้วเขาก็ไปหา เพื่อนที่ร้านขายรถจักรยานยนต์แห่งหนึ่ง แล้วตกลงกับเพื่อน ๆ ว่าจะซื้อรถจักรยานยนต์แบบสี่จังหวะ จากต่างประเทศมาใช้ให้เหมือนกันทุกคน เพราะรถจักรยานยนต์แบบสี่จังหวะที่ผลิตใน ประเทศไทยไม่ไหว

(พอกันทีกับอีแต๋ : อ๊ะน้องอะไรแว็บแว็บ : 127 - 136)

จากการวิเคราะห์ทั้งสามเรื่องดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าผู้แต่งต้องการเสนอแนวคิด เกี่ยวกับปัญหาของรถจักรยานยนต์สองจังหวะที่ประชาชนนิยมใช้กันอยู่นั้น มีการเผาไหม้ไม่ สมบูรณ์ จึงปล่อยก๊าซต่าง ๆ ออกมาเป็นควันขาวทางท่อไอเสีย แล้วส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นพิษที่กำลังเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน ผู้แต่งจึงเสนอความคิดว่า รัฐบาลควรจะสนับสนุนการผลิต รถแบบสี่จังหวะมาใช้แทน หรือถ้าผลิตไม่ได้ก็ควรที่จะสั่งซื้อจากต่างประเทศ

3.3 แนวคิดด้านความรัก

ผู้แต่งเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความรักของหนุ่มสาวสมัยใหม่ที่เลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตก ที่ว่าเมื่อรักกันก็มาใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน แต่ผู้แต่งก็ยังไม่ทิ้งวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทยคือ สร้างให้ตัวละครมาใช้ชีวิตคู่ด้วยกันทั้งที่ยังไม่ได้แต่งงาน แต่ทั้งสองคนก็ยังไม่ได้มีความสัมพันธ์แบบสามีภรรยาต่อกันเลย ดังนี้

เรื่องทาสคู่

เป็นเรื่องของชายคนหนึ่ง เขาอยู่บ้านเดียวกับคู่รักในบ้านหลังนั้นจะมีของทุกอย่างที่เหมือนกันเป็นคู่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นอะไรก็ต้องมีสองอัน มีสีและลายเดียวกัน เธอไม่ยอมนอนเตียงเดียวกับเขาเพราะยังไม่ได้แต่งงานกัน เธอหมกมุ่นแต่การหาซื้อของเป็นคู่กันเข้าบ้าน จนเขาเสียใจว่าเธอไม่เคยสนใจเขาเลย และคิดว่าสักวันหนึ่งเขาจะต้องเลิกกับเธอ จึงคิดจะหนีเธอไปทั้งที่ยังรักเธอในตอนเช้ามีดของวันรุ่งขึ้น เขาจึงเก็บเสื้อผ้า แล้วปีนขึ้นไปบนต้นไม้เพื่อมองรถประจำทางและพระอาทิตย์ที่กำลังจะขึ้นพ้นขอบฟ้า มองเพลินจนลั่นटकดันไม้ขาด เธอต้องพาเขาไปเข้าฝือกและดูแลเขาอย่างใกล้ชิด จนเขาไม่อยากจากเธอไปอีก

(ทาสคู่ : ละครอยู่ในกระโปรง : 39 - 55)

ส่วนเรื่องสับสนในสายฝน ผู้แต่งเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความรักและการแต่งงานว่า การแต่งงานหลายครั้งของหญิงหรือชายเกิดขึ้นได้เพราะความจำเป็น มิได้เกิดขึ้นเพราะความเจ้าชู้หรือความสำส่อนอย่างที่คนทั่วไปเข้าใจ ดังเช่นผู้หญิงในเรื่องนี้ต้องแต่งงานถึง 4 ครั้ง ด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน ดังนี้

เรื่องสับสนในสายฝน

เป็นเรื่องของผู้ชายคนหนึ่งเขามีนัดไปงานเลี้ยงกับผู้หญิงคนหนึ่ง แต่เธอก็ต้องวุ่นวายอยู่กับลูก ๆ ของเธอทั้งสามคนจนต้องให้เขารอเป็นเวลานาน และระหว่างเดินทางไปงานเลี้ยง เธอเล่าให้เขาฟังว่าลูกของเธอทั้งสามคนมาจากคนละพ่อ เธอแต่งงานมาแล้วสี่ครั้ง ครั้งแรกแต่งงานหลังจากเรียนจบมหาวิทยาลัยใหม่ ๆ ยังไม่รู้จักความรักดี ครั้งที่สองจึงเลือกความรักเป็นตัวแทน แต่สามีของเธอกลับไม่ซื่อสัตย์ต่อเธอ ครั้งที่สามเธอถูกสามีปอกลอกให้อามรดกที่ดินไปค้าประกันเงินกู้ยืมสิบล้านเพื่อตั้งบริษัท เมื่อธุรกิจไม่ประสบผลสำเร็จเธอจึงตั้งทนายฟ้องเรียกทรัพย์สินคืนจากเขา ทำให้เธอแต่งงานครั้งที่สี่กับทนายหนุ่มคนนั้น แต่ก็ต้องเลิกกันอีกเพราะเขาไม่เชื่อใจเธอคิดว่าเธอจะมีคนอื่นซ่อนอยู่ เขารับฟังเธอเล่าอย่างตั้งใจเพราะเขายังเป็นโสดและคิดว่ามันจะเป็นประสบการณ์ให้ประคับประคองชีวิตครอบครัวของเขาได้ดีที่สุด เมื่องานเลี้ยงเลิกแล้วเขาก็ไปส่ง

เธอที่บ้านและหลังจากนั้นไม่นานเธอก็โทรศัพท์มาชวนเขาไปงานเลี้ยงที่บ้านเธอ แล้วบอกว่าจะ
แนะนำสาวน้อยน่ารักให้เขารู้จักอีกด้วย

(สับสนในสายฝน : รูปหล่อรอไปหอะ : 117 : 137)

3.4 แนวคิดด้านครอบครัว

ผู้แต่งต้องการเสนอว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุด ที่จะหล่อหลอม
พฤติกรรมของเด็ก ถ้าหากครอบครัวไม่มีความสุข พ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ลูกเพียงพอ ก็จะส่งผล
ให้ลูกมีพฤติกรรมที่แปลกออกไปจากเด็กคนอื่นเพื่อเรียกร้องความสนใจ หรืออาจจะกลายเป็นคน
ลึกลับขโมยน้อย ดังปรากฏในเรื่องต่อไปนี้

เรื่องมันจะไหวหรือ

เป็นเรื่องของเด็กสาวคนหนึ่ง เธอไม่ยอมตั้งใจเรียนหนังสือและพยายามทำผิดกฎ
ของโรงเรียนทุกข้อ เพื่อเรียกร้องความสนใจจากพ่อแม่ที่ทำงานยุ่งจนไม่มีเวลาให้เธอ ต้องส่งเธอมา
อยู่โรงเรียนประจำ จนสุดท้ายทางโรงเรียนทนกับพฤติกรรมของเธอไม่ไหวจึงเรียกพ่อแม่ให้มารับ
ตัวเธอกลับบ้าน พ่อกับแม่จ้างครูสอนพิเศษมาสอนหนังสือให้เธอที่บ้าน เธอก็กลั่นแกล้งครูจนทน
ไม่ได้ลาออกไปหลายคน สุดท้ายมีครูผู้ชายคนหนึ่งเห็นว่าเธอไม่อยากเรียนเขาก็ไม่สอน จนเธอ
โกรธที่เขาไม่นั่งเฉย ๆ รับเงินเดือนของพ่อเธอ จึงทะเลาะกับเขาอย่างรุนแรงและทำร้ายจนเขาได้รับ
บาดเจ็บ แต่เขาก็อดทนที่จะอยู่สอนหนังสือเธอ ทำให้เธอเห็นความตั้งใจจริงของเขาและสำนึกผิด
จึงยอมเรียนหนังสือกับเขาด้วยดี

(มันจะไหวหรือ : รูปหล่อรอไปหอะ : 21 - 33)

เรื่องสาวมายากล

เป็นเรื่องของหญิงสาวคนหนึ่งที่มีนิสัยชอบลึกลับขโมยน้อยอยู่เสมอ ๆ ถ้ามี
โอกาส ต่อมาเธอได้รู้จักกับผู้ชายคนหนึ่ง เขาแปลกใจมากที่เธอมีนิสัยเช่นนี้ทั้งที่ฐานะทางบ้านของ
เธอก็ไม่ได้ยากจนอะไรเลย เธอจึงบอกว่าเธอมีความเก็บกดที่พ่อแม่ของเธอทะเลาะกันทุกวัน จึงหนี
ไปอยู่กับคุณตาที่เป็นนักมายากล จึงเรียนรู้วิชาการซ่อนสิ่งของมาใช้กับของที่ขโมยมาได้อย่างเนบ
เนียน และนำของเหล่านั้นไปแจกเด็ก ๆ ที่ยากจน สุดท้ายเธอจึงให้สัญญากับเขาว่าจะเลิกขโมยของ
คนอื่นเด็ดขาด

(สาวมายากล : เสน่ห์หาหัวแค้น : 129 - 146)

ผู้แต่งเสนอแนวคิดที่ว่าในปัจจุบันนี้สังคมเปลี่ยนไป ลูก ๆ หลาน ๆ มักมองไม่เห็นความสำคัญของพ่อแม่ หรือญาติผู้ใหญ่ในบ้าน มักปล่อยปละละเลยไม่ดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร บางครั้งก็นำคนแก่ไปไว้บ้านพักคนชราทำให้คนแก่เหล่านั้นน้อยใจ ผู้แต่งจึงต้องการให้ผู้อ่านรับรู้ถึงความรู้สึกของคนแก่ที่ถูกหลานทอดทิ้ง แล้วให้ลูกหลานทุกคนหันมาให้ความสำคัญกับคนแก่บ้างดังนี้

เรื่องอาการน่าเป็นหอย

เป็นเรื่องของชายคนหนึ่งเขาไปกินเหล้าที่ร้านเหล้าและบังเอิญได้พบชายชราคนหนึ่ง ชายชรากินเหล้าและสูบบุหรี่จัด แต่ท่าทางมีความสุขมาก เขาจึงชวนนั่งร่วมโต๊ะด้วย ชายชราเล่าให้เขาฟังว่าเพิ่งหนีออกมาจากบ้านพักฟื้นคนชรา ลูกหลานไม่มีเวลาดูแลเห็นคนแก่เป็นคนน่ารำคาญ จู้จี้ พอเขาได้ฟังชายชรานั่งถึงความเสียใจ น้อยใจและความเบื่อกที่ต้องอยู่ตามลำพังไม่มีลูกหลานดูแลที่บ้านพักคนชราแล้ว เขาสัญญากับตัวเองว่าเขาจะไม่ทอดทิ้งพ่อแม่ของเขาเด็ดขาด

(อาการน่าเป็นหอย : ใช้น้องอะไรแว็บแว็บ : 77 - 78)

3.5 แนวคิดด้านอาชีพ

ผู้แต่งเสนอแนวคิดด้านอาชีพว่า ใครทำอาชีพอะไรก็ตามย่อมมีอุดมการณ์ยึดมั่นในอาชีพของตน และพยายามทำตามอุดมการณ์ของตนให้ดีที่สุด แม้ว่าอาชีพนั้นจะมีรายได้น้อยก็ตาม ดังปรากฏในเรื่องต่อไปนี้

เรื่องคำสาปทางวัฒนธรรม

เป็นเรื่องของชายคนหนึ่งมีอาชีพเป็นนักเขียน เขารู้ดีว่านักเขียนในเมืองไทยเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่นกันหลายคน เพราะรายได้ไม่พอเลี้ยงชีพ ผู้คนสมัยนี้อ่านหนังสือกันน้อยมาก เพราะหันไปสนใจการชมภาพยนตร์หรือฟังเพลงกันหมด แต่เขาก็ไม่คิดจะเปลี่ยนอาชีพกลับตั้งใจผลิตงานเขียนดี ๆ มีคุณภาพออกสู่ตลาดเหมือนเคย พร้อมกับแนะนำหนังสือดี ๆ ให้เพื่อนคนหนึ่งไปอ่าน และบอกเพื่อนคนนั้นว่าให้แนะนำต่อไปยังเพื่อน ๆ อีกต่อหนึ่ง เพื่อจะได้เพิ่มจำนวนคนอ่านหนังสือให้มากขึ้น ส่วนเขาก็จะยึดอาชีพนักเขียนต่อไป

(คำสาปทางวัฒนธรรม : ใช้น้องอะไรแว็บแว็บ : 32 - 47)

เรื่องพันธุ์หายาก

เป็นเรื่องของหนุ่มใหญ่คนหนึ่งที่กำลังวุ่นวายอยู่กับอาชีพนักร้องอิสระไม่สังกัดค่ายเพลงใด เขาคิดว่าการเข้าสังกัดในค่ายเพลงใหญ่ ๆ จะทำให้มีหลักประกันความมั่นคงในอาชีพ

ก็จริงอยู่ แต่จะถูกจำกัดความคิด ไม่มีอิสระที่จะทำอะไรตามที่ต้องการเลย ดังนั้นเขาจึงตั้งใจผลิตงานเพลงด้วยตนเอง แม้จะลำบากและอาจจะทำรายได้ให้ไม่มากนักก็ตาม

(พันธุ์หายาก : อ๊ะน้องอะไรเว็บเว็บ : 20 - 31)

3.6 แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรม

ผู้แต่งต้องการเน้นแนวคิดที่ว่า คนที่มีสติไม่สมประกอบหรือคนที่มีฐานะทางสังคมอยู่ในระดับกลาง แต่พวกเขาจิตใจมีคุณธรรมยิ่งกว่าพวกที่มีร่างกายแข็งแรงสมประกอบหรือพวกที่มีฐานะร่ำรวย ดังนี้

เรื่องบิกสมอล

เป็นเรื่องของชายคนหนึ่งที่มีสติไม่สมประกอบวิ่งข้ามถนนเพราะเห็นลูกโป่งสวรรค์ที่พ่อค้าเดินขายอยู่ฟากตรงข้าม ทำให้รถยนต์ที่แล่นมาเฉี่ยวร่างเขาล้มลงและชายฉกรรจ์ก็ลงมาจากรถมทุบตีเขาด้วยความโกรธที่วิ่งตัดหน้ารถ พ่อค้ามีชายคนหนึ่งผ่านมาเห็นเหตุการณ์เข้าจึงช่วยเขาไว้ทันและพามาอยู่บ้านด้วยความสงสาร พร้อมกับสอนให้ทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ และเมื่อถึงเทศกาลวันเด็กก็คิดจะจัดงานวันเด็กให้เขา แต่เขาถูกกลุ่มมรดชิงจับตัวไป ผู้ชายคนนั้นและเพื่อน ๆ จึงออกตามหาและพบว่าเขาถูกกลุ่มมรดชิงพาไปที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง แล้วเกลี้ยให้เขาคลานใต้โต๊ะเหมือนสุนัข พวกเขาจึงเข้าไปที่ร้านอาหารนั้นแล้วบังคับให้กลุ่มมรดชิงยื่นเรียงแถวเพื่อให้เขาชกหน้าคนที่เกลี้ยเขา แต่เขาไม่ยอมชกกลับร้องไห้แล้วบอกว่าสงสารขอให้ปล่อยตัวไป พวกเขาจึงคิดว่าอยากให้เสียงพูดของคนสติไม่สมประกอบนี้สะท้อนอยู่ในจิตสำนึกของทุกคนให้เลิกหลงผิดกับการรังแกคนที่อ่อนแอกว่าเสียที

(บิกสมอล : กอดลมไว้อย่าให้หอย : 79 - 91)

เรื่องขอบคุณคะ

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่ง เขามักจะหยุดรถจักรยานยนต์ของเขาเพื่อดูความน่ารักของเด็ก ๆ ที่โรงเรียนอนุบาลแห่งหนึ่งเสมอ ขณะที่เขาเดินทางไปทำงาน วันหนึ่งเขาเห็นเด็กคนหนึ่งกำลังจะเดินข้ามถนนตรงทางม้าลาย เขาจึงชะลอรถเพื่อให้เด็กข้ามแต่รถเก๋งที่ตามหลังมาไม่ยอมหยุดจึงชนท้ายรถจักรยานยนต์เขาอย่างจัง แรงปะทะทำให้รถจักรยานยนต์ของเขาพุ่งไปข้างหน้า และตัวเขาหลุดลอยจากเบาะรถกระแทกกับพื้นถนนแล้วรถยนต์คันนั้นก็ขับหนีไป เขาพยายามลุกขึ้นและไปโรงพยาบาล ปรากฏว่าเขาแขนหักเมื่อเข้าเฝือกแล้วก็กลับมาพักรักษาตัวที่บ้าน เมื่อหายจากอาการบาดเจ็บเขาก็ยังปฏิบัติเหมือนเดิมคือ จอดรถให้คนข้ามตรงทางม้าลาย และคิดว่าไม่ว่าจะขับรถราคาแพงสักเพียงใดที่สำคัญที่สุดก็คือการรักษาสุขภาพและมีความสุขให้แก่กันนั่นเอง

(ขอบคุณคะ : มนต์ดีเหลือเกิน : 229 - 239)

3.7 แนวคิดด้านความเชื่อ

ผู้แต่งเสนอว่าคนไทยมักจะมีเชื่อในเรื่องโชค ดวง ต่าง ๆ อยู่มาก แม้แต่ในคนรุ่นหนุ่มสาวส่วนใหญ่ก็นับถือและเชื่อในเรื่องนี้ แต่ผู้แต่งก็ไม่ได้แสดงให้เห็นว่าการยึดถือปฏิบัติตามคำทำนาย โดยเฉพาะคำทำนายในเรื่องเนื้อคู่ จะปรากฏผลให้ตัวละครจะต้องรักกันไปจนแก่เฒ่า หรือการไม่ปฏิบัติตามคำทำนายแล้วตัวละครจะต้องเลิกร้างต่อกัน และผู้แต่งยังเสนอว่าการใช้ชีวิตคู่จะต้องมีการปรับตัวเข้าหากัน ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับคำทำนายเพียงอย่างเดียว ดังปรากฏในเรื่องต่อไปนี้

เรื่องพुरुเข้า

เป็นเรื่องของชายหนุ่มและหญิงสาวที่ต่างก็ไม่เชื่อในเรื่องของหมอดู เคยมีหมอดูทำนายชะตาชีวิตให้เขาทั้งสองคนว่าเป็นคนโชคไม่ดี และทั้งสองมีดวงที่ไม่สมพงศ์กัน เมื่อทั้งสองคบหากันแบบคู่รักก็เกิดอุปสรรคขึ้นมากมาย แต่สุดท้ายทั้งสองคนจึงตกลงที่จะเป็นคู่รักกันต่อไปเพื่อพิสูจน์คำทำนาย

(พुरुเข้า : ไม่แอบอุ่นใจหญิงจะอิงใคร : 61 - 79)

เรื่องดอกไม้นายภมร

เป็นเรื่องของหญิงสาวคนหนึ่งที่ไม่เชื่อในเรื่องคำทำนายของหมอดูมาก เธอเลิกกับคู่รักคนเก่าเพราะหมอดูทำนายว่ามีชะตาที่ขัดแย้งกัน และเธอก็ซื้อคอนโดมีเนียมอยู่ตามลำพัง เพราะหมอดูทำนายว่าเธออยู่บ้านเดียวกันกับพ่อแม่ไม่ได้เพราะลัคนามันทับกัน ต่อมาเมื่อเธอพบผู้ชายคนหนึ่งที่มีลักษณะตรงกับที่หมอดูทำนายไว้ เธอจึงชวนเขาให้มาอยู่กับเธอทันทีทั้งที่ไม่ได้รู้จักนิสัยใจคอกันมาก่อน เพราะเชื่อว่าคำทำนายของหมอดูจะทำให้เธอและเขาอยู่ด้วยกันแบบสามภรรยาได้จริง แต่สุดท้ายทั้งสองคนก็ต้องแยกทางกันเพราะมีนิสัยที่ต่างกันโดยสิ้นเชิง

(ดอกไม้นายภมร : โกลักระโปรงเอาไว้อบอุ่น : 124 - 198)

3.8 แนวคิดการนับถือคนมีเงิน

ผู้แต่งต้องการเสนอว่าคนในสังคมปัจจุบันไม่ค่อยมีความจริงใจให้แก่กัน ส่วนใหญ่แล้วจะเข้าทำนองสุภาษิตที่ว่า “มีเงินนับเป็นน้อง มีทองนับเป็นพี่” ดังนี้

เรื่องตั้งใจติดดิน

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งที่เป็นลูกของมหาเศรษฐี แต่เขาเป็นคนดีไม่ดูถูกคนอื่น ต่อมาเขาทดลองเปลี่ยนพาหนะที่ใช้จากรถยนต์มาเป็นรถจักรยานยนต์ ปรากฏว่าทั้งคนรักและเพื่อนฝูงที่เคยพูดจากับเขาเป็นอย่างดี กลับไม่ยอมคบหาสนิทสนมรักใคร่เขาเหมือนเดิมเพราะคิดว่าฐานะทางบ้านเขาเริ่มซบเซา ทำให้เขาเสียใจมากที่ไม่มีใครคบกับเขาด้วยความจริงใจเลย

(ตั้งใจติดดิน : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 187 - 197)

จากการวิเคราะห์โครงเรื่องของเรื่องสั้นชนิดเน้นแนวคิดในเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล พบว่าผู้แต่งเสนอแนวคิดที่เน้นปัญหาทางสังคมหลายด้าน ได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษอันเกิดมาจากการใช้รถใช้ถนนที่มีการจราจรติดขัด รถปล่อยควันดำออกมามาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งรถจักรยานยนต์สองจังหวะที่มีการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ ปัญหาด้านครอบครัวที่ถูกหลอมนักมองไม่เห็นความสำคัญของพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่ และปล่อยปละละเลยนำคนแก่ไปไว้ที่บ้านพักคนชรา แนวคิดทางการเมืองการปกครองที่ยังไม่มีการกระจายอำนาจออกสู่ท้องถิ่น บ้านเมืองจึงยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร แนวคิดด้านชีวิตคู่ที่หนุ่มสาวในปัจจุบันนิยมใช้ชีวิตคู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน แนวคิดด้านอาชีพ ผู้เขียนเสนอว่า ใครทำอาชีพใดก็ตามควรมีอุดมการณ์ยึดมั่นในอาชีพของตน แม้ว่าอาชีพนั้น ๆ จะมีรายได้ก็ตาม แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมผู้แต่งแสดงความเห็นไว้ว่า บางครั้งคนที่ไม่สมประกอบกลับมีจิตใจดีงามกว่าคนที่ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์เสียอีก และคนในสังคมส่วนใหญ่มักจะคบหากันเพื่อหวังผลประโยชน์จากกัน แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องความเชื่อคำทำนายที่คนไทยส่วนใหญ่ยังเชื่อกันอยู่มาก แม้ในคนรุ่นใหม่ที่ยังเป็นหนุ่มเป็นสาว

4. โครงเรื่องของเรื่องสั้นชนิดเน้นบรรยากาศหรือสถานการณ์

หมายถึง เรื่องสั้นที่ผู้แต่งต้องการสร้างบรรยากาศของเรื่องให้ดูสมจริง จนผู้อ่านรู้สึกว่าได้ร่วมรับรู้เหตุการณ์นั้นด้วยตนเองและได้ข้อคิดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เรื่องสั้นชนิดนี้มักเกี่ยวกับการสืบสวน อาชญากรรม อุบัติเหตุ หรือเหตุการณ์น่าตื่นเต้นชวนให้ติดตามหลาย ๆ เหตุการณ์ต่อเนื่องกันและมีการพลิกผัน เป็นต้น จากการศึกษาเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล พบว่ามีโครงเรื่องของเรื่องสั้นชนิดเน้นบรรยากาศหรือสถานการณ์อยู่หลายเรื่อง ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

เรื่องยังมันยังไม่รู้ตัว

เป็นเรื่องของนิสิตหนุ่มที่กำลังเรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยเปิดแห่งหนึ่ง เขาอยากได้รถจักรยานยนต์มาก แต่พ่อของเขาไม่ยอมซื้อให้ เขาจึงต้องหาเงินเองโดยการเข้าทำงานที่โรงงานแห่งหนึ่ง และร่วมลงทุนกับเพื่อนผู้หญิงที่ทำงานที่เดียวกันขายของเงินผ่อนให้กับคนงานในโรงงาน และรับเป็นเจ้ามือแทงหวยใต้ดิน ในที่สุดก็รวบรวมเงินพอที่จะซื้อรถจักรยานยนต์ได้ แต่บังเอิญมีคนจำนวนมากแทงหวยตามเลขท้ายรถจักรยานยนต์ของเขาและเป็นเลขที่ถูกรางวัล แต่เขาไม่มีเงินมากพอที่จะจ่ายเพราะมีคนถูกรางวัลและเพื่อนผู้หญิงที่เป็นหุ้นส่วนกับเขาก็หายตัวไป แต่ในวันรุ่งขึ้นเหตุการณ์ก็คลี่คลาย เพราะเพื่อนหญิงคนนั้นชวนเขาไปรับเงินจากเจ้ามือใหญ่ในตลาด เธอเห็นว่างวดนี้คนแทงเลขเดียวกันมากจึงไม่กล้ารับไว้เอง เมื่อคนงานรับเงินไปแล้วต่างพากันหยุดงานเพื่อฉลองที่ถูกหวย จนทำให้ระบบการผลิตของโรงงานล่าช้าลง หัวหน้างานจึงเรียกทั้งสองคนเข้าพบ

และจะไต่ออกโทษฐานใช้เวลางานหาผลประโยชน์ส่วนตัว แต่เขายอมรับผิดแต่ผู้เดียว เพราะเขาคิดว่าได้รัจริยานยนต์อย่างที่ตั้งใจแล้วและก็ควรที่จะกลับไปมุ่งหน้าเรียนให้จบแล้วหางานทำต่อไป
(ยังมันยังไม่รู้ตัว : 7 - 128)

เรื่องนี้ผู้แต่งสร้างให้เหตุการณ์หลายอย่างเกิดขึ้นกับตัวละครอย่างต่อเนื่องและน่าตื่นเต้น เริ่มต้นด้วยให้ตัวละครมีปัญหาทางการเงิน เขาจึงต้องไปทำงานหาเงินด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ไปทำงานที่โรงงาน ร่วมหุ้นกับเพื่อนทำการค้า อีกทั้งยังเป็นเจ้ามือรับแทงมวยใต้ดินด้วย ต่อมาเกิดเหตุวุ่นวายขึ้นคือมีคนแทงมวยถูกหลายคนจนเขาไม่มีเงินจ่าย และเพื่อนที่ร่วมลงทุนก็หายตัวไป จนให้คิดว่าเพื่อนของเขาหนีไป และเขาต้องเป็นผู้รับกรรมชดใช้เพียงผู้เดียว แต่เรื่องก็ไม่ร้ายอย่างที่คิด กลับกลายเป็นว่าเพื่อนของเขาไม่ได้หนีหายไปไหน แต่ได้นำมวยเหล่านั้นไปส่งต่อให้กับเจ้ามือใหญ่ในตลาด และได้รับเงินมาจำนวนมาก เขาจึงไม่ต้องชดใช้นี้สินทั้งหมด แต่เขาก็ถูกไต่ออกจากงานโทษฐานใช้เวลางานหาผลประโยชน์ส่วนตัว ในที่สุดเขาก็กลับไปเรียนต่อให้จบ

เรื่องไปขโมยวัวกันเถาะที่รัก

เป็นเรื่องของนิสิตหญิงในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เธอต้องการจะช่วยชีวิตวัวตัวหนึ่งที่ภาควิชาวศตบาลเลี้ยงไว้ และจะฆ่ามันเพื่อเป็นอาหารในงานเลี้ยงฉลองของภาควิชา เธอจึงชวนเพื่อนชายคนหนึ่งมาช่วยและขอความร่วมมือจากยามของมหาวิทยาลัยให้เปิดประตูรั้ว เพื่อเธอจะได้ขับรถบรรทุกวัวผ่านออกไป ครั้นเมื่อเธอขับรถถึงบ้านก็ปรากฏว่าวัวหายไป เธอจึงขับรถย้อนกลับมาดูก็ไม่พบวัวตัวนั้น รุ่งขึ้นนิสิตของภาควิชาวศตบาลก็ออกตามหาวัวตัวนั้นทั่วทั้งมหาวิทยาลัย นิสิตคนหนึ่งแจ้งว่าพบวัวตัวนั้นที่วัดแห่งหนึ่งใกล้ ๆ มหาวิทยาลัย นิสิตภาควิชาวศตบาลจึงพากันไปที่วัดเพื่อนำวัวกลับมา หลวงพ่อขอขมาขบถาตชีวิตวัวไว้ พวกเขาได้รับปากว่าจะไม่ฆ่าวัวและนำวัวกลับมา และพากันคิดว่าวัวตัวนั้นเป็นวัววิเศษ รู้ตัวว่าจะถึงชาติจึงหนีมาพึ่งวัด

(ไปขโมยวัวกันเถาะที่รัก : เสน่หาห้าแตร : 61 - 79)

เรื่องนี้ผู้แต่งสร้างสถานการณ์ชวนฉงนว่า เมื่อตัวละครนำวัวใส่รถไปแล้วพอถึงบ้านปรากฏว่าวัวหายไปเมื่อย้อนกลับไปดูก็ไม่พบ ทำให้น่าสงสัยว่าเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น และวัวหายไปได้อย่างไร สุดท้ายเรื่องกลับคลี่คลายอย่างสมเหตุสมผลโดยผู้แต่งสร้างเหตุการณ์ให้วัวเดินลงจากรถตอนที่รถติดไปแดง และไปอาศัยอยู่ในวัดใกล้มหาวิทยาลัยเหมือนจะรู้ว่าวัดเป็นที่พึ่งที่ปลอดภัยของมัน

เรื่องการวานตัว แต่ว ไต้

เป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่งที่มีนิสัยขี้เล่น แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เก่งและทันทั่วทั้งที่ เมื่อเขาและเพื่อนขี่รถจักรยานยนต์คันละคันเพื่อไปทำธุระ พวกเขาถูกตำรวจตรวจที่ด่านจราจร รถของเพื่อนผ่านไปได้เพราะมีหลักฐานครบถ้วน แต่รถของเขาเป็นรถที่มีขนาดเล็กเกินกว่าที่จะมีป้ายทะเบียนอนุญาตขับขี่ เขาจึงยกรถขึ้นเหน็บเอวแล้วบอกว่าซื้อไปให้ลูกขี้เล่น จึงรอดพ้นจากการถูกปรับ

(การวานตัว แต่ว ไต้ : เป็นพระเอกเอาไว้รอให้เสร็จ : 85 - 93)

ผู้แต่งสร้างสถานการณ์ให้ผู้อ่านรู้สึกตื่นเต้น ว่าตัวละครจะแก้ปัญหาอย่างไร เมื่อเขาถูกตำรวจตรวจหลักฐานการอนุญาตให้ใช้รถจักรยานยนต์ แต่ก็สามารถผ่านพ้นมาได้เพราะเขาสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างที่ผู้อ่านคาดไม่ถึง

เรื่องตายแล้วไปไหน

เป็นเรื่องของตัวละครกลุ่มหนึ่งที่ต้องการรู้ว่าผีมีจริงหรือไม่ จึงชวนกันเล่นผีด้วยแก้ว จากนั้นจึงเชิญดวงวิญญาณให้พาถ้วยเคลื่อนไปตามตารางที่พวกเขาเขียนไว้ มุ่งไปยังคำตอบที่พวกเขาถาม สมาชิกคนหนึ่งในกลุ่มเสนอว่าเขาเคยพบผู้หญิงคนหนึ่งในงานลีลาศแล้วยังให้เธอยืมเสื้อแจ็คเก็ตไปตัวหนึ่ง แต่พอรุ่งขึ้นไปหาเธอที่บ้านปรากฏว่าพี่ชายเธอบอกว่าเธอตายไปนานแล้ว จึงต้องการเชิญวิญญาณเธอมาลงถ้วย ขณะที่กำลังถามคำถามดวงวิญญาณอยู่นั้น เพื่อนคนหนึ่งในกลุ่มเกิดอาการชักทำให้ทุกคนตกใจมาก แล้วเขาก็เปลี่ยนจากอาการชักมาเป็นจำที่เห็นเพื่อน ๆ เชื้อและตกใจ ทำให้เพื่อน ๆ กลัวและเลิกเล่น หลังจากที่เขากลับถึงบ้านแล้วก็ได้กลิ่นบู๊และพบเสื้อแจ็คเก็ตของเพื่อนแขวนอยู่ในตู้เสื้อผ้าของเขา

(ตายแล้วไปไหน : กอดลมไว้รอให้หยอ : 139 - 152)

ผู้แต่งสร้างบรรยากาศให้สืกลับน่ากลัว โดยให้ตัวละครต้องเผชิญกับเหตุการณ์สยองขวัญคือ ตัวละครชายตัวหนึ่งให้พี่สาวซึ่งตายไปแล้วยืมเสื้อแจ็คเก็ตไป เสื้อของเขาจึงหายไปพร้อมกับเธอ ต่อมาพวกเขารู้ว่าเธอเป็นผีจึงเล่นผีด้วยแก้วเพื่อเชิญดวงวิญญาณมาถามเรื่องเสื้อที่หายไป ขณะที่กำลังเล่นผีด้วยแก้วอยู่นั้นมีเพื่อนคนหนึ่งแกล้งทำเป็นชักเหมือนถูกผีเข้า ทำให้คนอื่นตกใจมากต่างพากันเลิกเล่น และเรื่องก็จบลงอย่างคาดไม่ถึงคือเสื้อแจ็คเก็ตตัวนั้นไปปรากฏอยู่ที่บ้านของตัวละครที่แกล้งทำเป็นถูกผีเข้าได้อย่างน่าอัศจรรย์

จากการศึกษาการวางโครงเรื่องของเรื่องสั้นชนิดเน้นบรรยากาศหรือสถานการณ์ในเรื่องสั้นของดำรงค อารีกุล พบว่าผู้แต่งจะสร้างบรรยากาศหรือสถานการณ์ของเรื่องให้แน่นตื้นชวนติดตามไปจนจบเรื่อง โดยผู้แต่งจะสร้างบรรยากาศให้น่าหวาดกลัว ชวนสยองขวัญ เป็นเรื่องเกี่ยวกับภูติผีปีศาจ เหตุการณ์ลึกลับที่หาเหตุผลไม่ได้ นอกจากนี้ผู้แต่งยังสร้างสถานการณ์ที่ชวนลุ้นวนวนน่าติดตามให้เกิดขึ้นกับตัวละครครั้งแล้วครั้งเล่า และผู้แต่งยังสร้างสถานการณ์เกี่ยวกับปัญหาทางการเงินที่ไม่เพียงพอ ทำให้เกิดเหตุการณ์อลเวงพลิกผัน เมื่อตัวละครพยายามชวนขวยทำงานหาเงินด้วยวิธีต่าง ๆ แต่ในที่สุดเรื่องก็คลี่คลายไปในทางที่ดี

จากการวิเคราะห์การวางโครงเรื่องในเรื่องสั้นของดำรงค อารีกุล พบว่าผู้แต่งนิยมการวางโครงเรื่องของเรื่องสั้นชนิดผูกเรื่องมากที่สุด โดยใช้กลวิธีการผิแผน การแก้ผิด การอำพรางความจริง การหลงรักข้างเดียว การผิดสัญญา และการจับปลาสองมือ และโครงเรื่องในลักษณะอื่น ๆ ร่องลงมาเป็นโครงเรื่องของเรื่องสั้นชนิดเน้นตัวละคร มี 2 ลักษณะ คือ การเน้นลักษณะนิสัยเด่น ๆ ของตัวละคร ได้แก่ ความเจ้าชู้ ความหลงใหลบางสิ่งบางอย่าง ความขุยโวโอ้อวด ความขี้อาย ความรักสันโดษ ความเชื่องช้าประณีต ความมีอารมณ์ขัน ความเจ้าปัญหา ความเจ้าระเบียบ และการเน้นลักษณะทางกายภาพของตัวละคร ได้แก่ ความผิปกติของร่างกาย เช่น อ้วนเกินไป ผอมเกินไป หลังโก่งงอ ไม่มีดั้งจมูก รูปหน้าเหลี่ยมตอบ และความบึกบึนลำสัน มือเท้าใหญ่เกินคนปกติ ซึ่งตัวละครที่มีลักษณะดังกล่าวนี้มักจะเป็นตัวตลกที่สร้างความขบขันก่อให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ อันเนื่องมาจากความผิปกติทางกายภาพ ถัดมาเป็นโครงเรื่องของเรื่องสั้นชนิดเน้นแนวคิดด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านปัญหา สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ อันเนื่องมาจากรถจักรยานยนต์สองจังหวะที่มีการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ ด้านครอบครัวที่ถูกหลานมักจะปล่อยปละละเลยผู้สูงอายุและนำไปไว้บ้านพักคนชรา ด้านการเมือง ที่ระบบการปกครองยังไม่มีกระจายอำนาจออกสู่ท้องถิ่น ด้านคู่ครองที่หนุ่มสาวสมัยใหม่นิยมใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน ด้านอาชีพที่เน้นอุดมการณ์ในอาชีพของตนแม้จะมีรายได้น้อย ด้านคุณธรรมที่บางครั้งคนสติไม่สมประกอบแต่มีจิตใจดี มีคุณธรรมยิ่งกว่าคนที่ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง สุดท้ายเป็นโครงเรื่องของเรื่องสั้นชนิดเน้นบรรยากาศหรือสถานการณ์ ผู้แต่งมักสร้างบรรยากาศแห่งความหวาดกลัวชวนสยองขวัญ นอกจากนั้นยังสร้างสถานการณ์ที่ชวนลุ้นวนวนน่าตื้นตื้นให้เกิดขึ้นกับตัวละครครั้งแล้วครั้งเล่า ตลอดจนสร้างสถานการณ์ให้ตัวละครประสบปัญหาด้านการเงิน จนต้องชวนขวยหางานทำ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะพลิกผันกลับไปกลับมา ชวนตื้นตื้นน่าติดตามไป จนกว่าจะจบเรื่อง

การสร้างตัวละคร

ตัวละครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของเรื่องสั้น เพราะตัวละครเป็นผู้ ประกอบพฤติกรรมตามเหตุการณ์ในโครงเรื่อง และทำให้เรื่องดำเนินไปตั้งแต่ต้นจนจบตามจุดมุ่งหมายของผู้ประพันธ์

ผู้ทรงคุณวุฒิกล่าวถึงความหมายและการสร้างตัวละครไว้ดังนี้

กุหลาบ มลลิกะมาส กล่าวว่าตัวละครคือ ผู้ที่มีบทบาทในเนื้อเรื่อง ตัวละครจะเป็นคนหรือสัตว์หรือเทียบเท่าคนก็ได้ ตัวละครในเรื่องมีความสัมพันธ์กับผู้สร้างอย่างยิ่ง คือผู้แต่งเป็นผู้สร้างตัวละครในเรื่องอย่างแท้จริง โดยที่ได้ให้ชื่อ กำหนดรูปร่าง เพศ วัย หน้าตา นิสัย บุคลิกภาพ และกำหนดบทบาทให้ตัวละครนั้น ๆ ตัวละครในเรื่องต้องเหมือนมนุษย์แต่ไม่ใช่มนุษย์จริงคนใดคนหนึ่ง มิฉะนั้นก็จะกลายเป็นบุคคลจริงในจดหมายเหตุหรือชีวประวัติไป (กุหลาบ มลลิกะมาส. 2534 : 28 - 29)

กาญจนา วิชาญปกรณ์ กล่าวว่า ตัวละครจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่ช่วยให้เรื่องเดินไป เป็นตัวแสดงบทบาท พฤติกรรม และนำเรื่องไปสู่จุดมุ่งหมายที่ผู้แต่งต้องการ ตัวละครไม่จำเป็นต้องเป็นมนุษย์เสมอไป อาจเป็นสัตว์ อมมนุษย์ ธรรมชาติ และอื่น ๆ แต่ส่วนมากมักจะเป็นมนุษย์ ซึ่งผู้แต่งได้จำลองลักษณะนิสัย พฤติกรรม บุคลิกลักษณะเข้าไว้ด้วยกัน และจำแนกประเภทตัวละครเป็น 2 ลักษณะคือ ตัวละครน้อยลักษณะหรือตัวละครไม่ซับซ้อน คือ ตัวละครที่แสดงนิสัยออกมาในด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวประจำตัว และตัวละครหลายลักษณะหรือตัวละครซับซ้อน คือ ตัวละครมีลักษณะนิสัยหลาย ๆ ด้านอยู่ในตน คูมีชีวิต ความคิด อารมณ์ และความรู้สึกเหมือนกับมนุษย์จริง ๆ (กาญจนา วิชาญปกรณ์. ม.ป.ป. : 41 - 43)

ไพโรจน์ บุญประกอบ กล่าวว่า ตัวละครหมายถึงผู้ประกอบพฤติกรรมตามเหตุการณ์ในเรื่อง หรือผู้ที่ได้รับผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามโครงเรื่อง ตัวละครไม่จำเป็นต้องเป็นคนเท่านั้น อาจจะเป็นสัตว์ ต้นไม้ หรือสิ่งของที่ไม่มีชีวิต แต่ผู้เขียนให้มันมีบทบาทประดุจสิ่งมีชีวิตก็ได้ ตัวละครที่ดีต้องมีลักษณะสมจริง ลักษณะสมจริงจะช่วยให้ตัวละครมีชีวิตจิตใจ กระทบความรู้สึกของผู้ท่าน โดยเฉพาะเรื่องสั้นที่เน้นความสำคัญของตัวละครมากกว่าองค์ประกอบอื่น ยิ่งจำเป็นต้องสร้างตัวละครให้เหมือนมนุษย์จริง ๆ มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกนึกคิด พฤติกรรม คำพูดและกิเลสตัณหาของมนุษย์ ลักษณะของตัวละครที่ปรากฏในบันเทิงคดีแบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ ตัวละครแบบคงที่หรือน้อยลักษณะ คือตัวละครที่มีบุคลิกลักษณะนิสัยอย่างไรก็คงอยู่อย่างนั้นตลอดเรื่อง และตัวละครแบบซับซ้อนหรือแบบหลายลักษณะ ซึ่งจะมีลักษณะคล้ายบุคคลในชีวิตจริง มีความเปลี่ยนแปลงภายใน เช่น การเปลี่ยนแปลงความคิด เป็นผลให้พฤติกรรมการแสดงออกของตัวละครเปลี่ยนแปลงไป (ไพโรจน์ บุญประกอบ. 2539 : 76 - 79)

สุภารัตน์ เสรวิวัฒน์ กล่าวว่า ตัวละครหมายถึงผู้ประกอบพฤติกรรมตามเหตุการณ์ในเรื่อง หรือผู้ที่รับผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามโครงเรื่องที่ผู้ประพันธ์กำหนด หรือเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินเรื่อง ตัวละครที่ดีต้องมีลักษณะสมจริง แม้ว่าจะเป็นตัวละครที่เกิดจากจินตนาการของผู้ประพันธ์แท้ ๆ และยังถ้าเรื่องสั้นนั้นเน้นความสำคัญที่ตัวละครมากกว่าส่วนประกอบอื่นใด ก็ยังต้องทำให้ตัวละครมีความเป็นมนุษย์จริง ๆ ยิ่งขึ้น (สุภารัตน์ เสรวิวัฒน์. 2522 : 17)

ตัวละครในวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีนั้น ผู้แต่งมีวิธีสร้างตัวละครและนำเสนอตัวละครหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้เสนอแนวการสร้างตัวละครไว้ดังนี้

วิภา กงกะนันทน์ กล่าวถึงวิธีสร้างตัวละครไว้ว่า

1. สร้างให้สมจริง (Realistic) นักประพันธ์จำเป็นต้องรู้ว่า “ของจริง” นั้นมีลักษณะและธรรมชาติเป็นอย่างไร เช่น ถ้าตัวละครเป็นคนไม่ว่าจะเป็นคนจริงหรือคนสมมุติ เราจะต้องเห็นลักษณะและธรรมชาติของตัวละครว่ามีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางกาย อารมณ์ และปัญญา เมื่อเวลาและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป นอกจากนั้นตัวละครที่เป็นคนจะดูสมจริงก็ต่อเมื่อแสดงธรรมชาติของปฏิกิริยา คือ ความโลภ โกรธ หลง อิจฉา ใจเสาะ ฯลฯ ในสัดส่วนที่ต่างกันในแต่ละคน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 2 ปัจจัย คือ พันธุกรรม หรือกำเนิดของตัวละครกับสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ การเลี้ยงดู การศึกษา อบรม และประสบการณ์ทั้งหมด หากตัวละครเป็นสัตว์ทั้งผู้ประพันธ์และนักวิจารณ์ จำเป็นต้องรู้ธรรมชาติของสัตว์ เพื่อจะได้วัดได้ว่าสัตว์ที่สร้างขึ้นเป็นตัวละครสมจริงหรือไม่

2. สร้างตามอุดมคติ (Idealistic) คือ สร้างตัวละครขึ้นในลักษณะที่ควรจะเป็นคำว่า “ควร” นี้มีความหมายบอกว่าผู้ใช้นี้มิได้ถือความสมจริงเป็นหลัก หากแต่ปรารถนาจะเห็นหรือสร้างสิ่งที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ ดังนั้นผู้ประพันธ์ที่สร้างตัวละครตามอุดมคตินี้จะใช้ศรัทธา ความปรารถนา และระบบค่านิยมส่วนตัวในเรื่องของความดี ความงาม ความถูกต้อง และยุติธรรม เป็นเกณฑ์ในการสร้างตัวละคร เช่น ถ้าผู้สร้างมีความเชื่อมั่นว่าคนดีคือคนรวย และมีฐานะทางสังคมสูงก็จะสร้างให้ตัวละครเอกมีลักษณะเช่นนั้น หากผู้สร้างมีความปรารถนาจะให้ผู้ชายเป็นคนรักเดียวใจเดียว ก็อาจจะสร้างพระเอกให้มีลักษณะอย่างนั้น ตัวละครที่สร้างตามอุดมคตินี้ย่อมขาดความสมจริงคือจะดั่งภาพนิมิตธรรมดา เพราะตามธรรมชาติไม่ว่ามนุษย์หรือสัตว์ย่อมมีกิเลส และอวิชชาเป็นสมบัติ

3. สร้างแบบเหนือจริง (Surrealistic) วัตถุประสงค์ในการสร้างตัวละครให้เหนือจริงนี้จะเป็นอื่นมิได้ นอกจากเพื่อสร้างความตื่นเต้น ความเหนือจริงอาจปรากฏในกายภาพของตัวละคร เช่น นางเงือก นางผีเสื้อสมุทร หรือในพฤติกรรมของตัวละคร เช่น ขุนแผนผู้มีวิद्याคมสารพัดปลุกผีก็ได้ สะเดาะไข่มุกญวน กำบังตัว ความสามารถเช่นนี้เรียกได้ว่าเป็นความสามารถเหนือมนุษย์จริง

4. สร้างแบบบุคลาธิษฐาน (Personification) ตัวละครแบบนี้จะเป็นสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่มีชีวิตมนุษย์ แต่ผู้เขียนกำหนดบทบาทและพฤติกรรมไว้ราวกับว่าเป็นมนุษย์ ตัวละครแบบนี้แม้มีลักษณะไม่สมจริงเราก็ไม่เรียกว่าเป็นแบบเหนือจริง เพราะผู้เขียนมิได้มีเจตนาให้ความผิดธรรมชาติ เช่น ให้สัตว์พูดได้ ไปสร้างความตื่นเต้นแก่ผู้อ่าน ผู้เขียนสร้างตัวละครแบบบุคลาธิษฐานเพราะมีเหตุผลอื่นหลายประการ เช่น ถ้าผู้เขียนบันทึกคติสำหรับเด็กเลือกตัวละครที่เป็นสัตว์หรือพืช ก็อาจจะมิวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กเข้าใจธรรมชาติวิทยาง่ายขึ้น โดยอาศัยจิตวิทยาเด็ก (Child Psychology) เป็นเครื่องช่วย กล่าวคือเด็กโดยทั่วไปจะอยู่ในจินตนาการมากกว่าผู้ใหญ่

5. สร้างโดยใช้ตัวละครแบบฉบับ (Type) ตัวละครแบบฉบับมีบุคลิกลักษณะคงที่ เช่น ถ้าเป็นคนไม่ว่าในเวลาและสถานที่อย่างไรก็จะมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมเช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง เรียกได้ว่าเป็นตัวละครไร้ชีวิต (Flat) ผู้อ่านสามารถเดาเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ว่า เมื่อมีปัญหาตัวละครเช่นนั้นจะปฏิบัติอย่างไร เช่น ตัวละครที่มีลักษณะของศรีธนญชัย ก็จะเป็นคนเจ้าเล่ห์ที่ดูเหมือนซื่อหรือโง่ก็ได้ อาจจะเป็นคนฉลาดแกมโกงก็ได้ ตัวละครแบบขุนแผนก็จะมีความสามารถเก่งกล้าอยู่ตลอดเวลาและเจ้าชู้ ตัวละครแบบฉบับพระเวสสันดรก็จะเป็นผู้ใจกว้างประดุจมหาสมุทรทั้ง 5 บริจาคทรัพย์เป็นทางอยู่ร่ำไป นักประพันธ์บางคนจงใจสร้างตัวละครในลักษณะแบบฉบับขึ้น โดยเฉพาะบันทึกคติที่มีแนวเรื่องตลกชวนขัน เช่น ตัวละครในนวนิยายชุด พล นิกร กิมหงวน ของ ป.อินทรปาลิต (วิภา กงกะนันทน์. 2533 : 89 - 94)

กาญจนา วิชาญปกรณ์ เสนอแนวการนำเสนอตัวละครไว้ดังนี้

1. เสนอตัวละครโดยตรง ผู้อ่านจะทราบบุคลิกลักษณะ นิสัย ของตัวละครอย่างแจ่มแจ้ง โดยการบรรยายให้เห็นบุคลิกภาพทั้งหมดของตัวละคร ไม่ว่าจะเป็นรูปร่าง นิสัย หรือความคิด และทราบได้จากบทสนทนาของตัวละครตัวนั้นกับตัวละครตัวอื่น หรือจากบทสนทนาของตัวละครอื่นที่กล่าวพาดพิง

2. เสนอตัวละครโดยอ้อม วิธีนี้ผู้แต่งจะเปิดเผยลักษณะนิสัย ตลอดจนบุคลิกภาพของตัวละครออกมาทีละน้อย และผู้อ่านต้องใช้ดุลยพินิจตัดสินลักษณะนิสัยของตัวละครเอง ซึ่งปรากฏวิธีการดังนี้

2.1 จากนาฏการของตัวละคร ผู้อ่านจะประมวลลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพจากคำพูดและการกระทำที่ตัวละครนั้น ๆ แสดง

2.2 จากความคิดของตัวละคร การรำพึงภายในใจของตัวละคร

2.3 แบบผสม คือใช้หลายวิธีปะปนกันไป (กาญจนา วิชาญปกรณ์. ม.ป.ป. :

ธัญญา สังขพันธานนท์ กล่าวว่า การนำเสนอตัวละครอาจใช้วิธีการใหญ่ ๆ 2 วิธี คือ

1. การนำเสนอโดยตรง หมายถึง การที่ผู้แต่งให้รายละเอียดและข้อมูลเกี่ยวกับตัวละครในลักษณะของการบรรยายภาพตัวละคร ข้อมูลที่นำเสนอมักเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของตัวละคร เช่น รายละเอียดเชิงประวัติ เช่น ชื่อ เพศ อายุ อาชีพ ฯลฯ ลักษณะทางกายภาพ เช่น หน้าตา ท่าทาง รูปร่าง ลักษณะเด่นประจำตัว ฯลฯ ลักษณะทางจิตใจ เช่น ความรู้สึกนึกคิด อุปนิสัยใจคอ ฯลฯ วัตถุที่เกี่ยวกับตัวละครอย่างมีนัยสัมพันธ์ ได้แก่การกล่าวถึงข้าวของเครื่องใช้ของตัวละครที่มีความหมายบ่งบอกสถานะของตัวละคร

2. การนำเสนอโดยอ้อม หมายถึง การเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตัวละครด้วยการไม่บรรยายอย่างตรงไปตรงมา แต่จะสอดแทรกอยู่ในการเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยผู้อ่านจะรู้จักตัวละครผ่านทางพฤติกรรมที่แสดงออก การกระทำ คำพูด หรือการบรรยายถึงกิริยาอาการ สายตา หรืออวัจนภาษา

การนำเสนอตัวละครไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม อาจทำได้หลายวิธีเช่น

1. โดยผู้เล่าเรื่องเป็นผู้รู้แจ้งเกี่ยวกับตัวละครนั้น ๆ
2. โดยผ่านการบอกเล่าจากสายตาตัวละครตัวอื่น ๆ ผู้อ่านจะรู้จักตัวละครที่ถูกแนะนำผ่านความคิดเห็นของตัวละครที่ผู้เขียนใช้เป็นสื่อกลาง (ธัญญา สังขพันธานนท์. 2539 : 174 -176)

จากความหมายของตัวละครที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้อธิบายความหมายไว้ พอสรุปได้ว่า ตัวละครหมายถึง ผู้ประกอบพฤติกรรมตามเหตุการณ์ในเรื่องหรือเป็นผู้ที่ได้รับผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามโครงเรื่องที่ผู้แต่งกำหนด ตัวละครอาจเป็นมนุษย์หรือไม่ใช่มนุษย์แต่เทียบเท่ามนุษย์ก็ได้ ผู้แต่งจะกำหนดลักษณะทางกายภาพ และอุปนิสัยของตัวละครขึ้นให้มีบุคลิกภาพต่าง ๆ กันหลายแบบ เช่น ตัวละครแบบสมจริง แบบอุดมคติ แบบเหนือจริง แบบบุคลาธิษฐาน และแบบฉบับ เป็นต้น โดยใช้กลวิธีนำเสนอตัวละครโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ได้

ผู้วิจัยจะศึกษาตัวละครในเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล ตามวิธีการสร้างประเด็นต่อไปนี้

1. การสร้างตัวละครแบบสมจริง
2. การสร้างตัวละครแบบอุดมคติ
3. การสร้างตัวละครแบบเหนือจริง
4. การสร้างตัวละครแบบฉบับ

ส่วนการนำเสนอตัวละครนั้น จะศึกษาในประเด็นต่อไปนี้

1. การนำเสนอตัวละครโดยตรง
2. การนำเสนอตัวละครโดยอ้อม

1. การสร้างตัวละครแบบสมจริง

การสร้างตัวละครแบบสมจริง หมายถึงการที่ผู้ประพันธ์สร้างตัวละครให้มีลักษณะที่เป็นไปได้ตามธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นคนจริงหรือคนสมมุติก็ตาม ตัวละครที่สร้างขึ้นมักมีลักษณะนิสัยหลาย ๆ ด้านอยู่ในตน แสดงลักษณะนิสัยและพฤติกรรมตามธรรมชาติของปุขชนทั่วไป เช่น มีความคิด อารมณ์ และความรู้สึกเหมือนมนุษย์จริง ๆ คือ มีความรัก โกรธ โกรธ หลง อิจฉา เห็นแก่ตัว ซึ่งในแต่ละลักษณะจะปรากฏมากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไปตามพันธุกรรม และสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล พบว่าผู้แต่งสร้างตัวละครชายและหญิงแบบสมจริงที่มีลักษณะนิสัยอิจฉาริษาผู้อื่น ชอบเอาชนะผู้อื่น ตัวละครที่มีปัญหาทางบ้าน มีความอายในปมด้อยของตน มีความโกรธ เจ้าชู้ และมีความเห็นแก่ตัว เป็นต้น และผู้แต่งมีการนำเสนอตัวละครเหล่านี้ด้วยการบรรยายแบบตรงไปตรงมาเป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยได้แบ่งตัวละครที่จะวิเคราะห์ออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

1.1 กลุ่มตัวละครวัยผู้ใหญ่

ตัวละครกลุ่มนี้อยู่ในวัยผู้ใหญ่ ช่วงอายุระหว่าง 20 - 50 ปี เป็นตัวละครที่อยู่ในวัยทำงาน และมีครอบครัวแล้ว ผู้แต่งได้สร้างลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของตัวละครแบบสมจริง ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

เขา จากเรื่องสัปดนแบบศรีเอทึฟ

ผู้แต่งกำหนดให้ “เขา” เป็นตัวละครเอกของเรื่องอายุประมาณ 28 ปี มีอาชีพเป็นนักสร้างสรรค์คำโฆษณาสินค้าชนิดต่าง ๆ ในบริษัทแห่งหนึ่ง อาชีพนี้เป็นอาชีพที่เขารักมาก เพราะมีความใฝ่ฝันอยากจะเป็นมาตั้งแต่เด็ก ดังที่ผู้แต่งบรรยายไว้ว่า

เมื่อตอนเรียนชั้นมัธยม เขามีความใฝ่ฝันอยากมีอาชีพเป็นคนทำโฆษณา และเขาก็กระเสือกกระสนขยันขันแข็งสอบเข้า去学习ด้านนี้โดยตรง ในคณะและมหาวิทยาลัยที่สื่อชื่อ จบออกมาได้เข้าทำงานในบริษัทชั้นนำ

(สัปดนแบบศรีเอทึฟ : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 22 - 23)

เขาเป็นคนช่างคิด ช่างจินตนาการสมกับอาชีพของเขา แต่ในชีวิตจริงเขามีความเก็บกด จนต้องหาทางระบายอารมณ์ออกมาด้วยวิธีการแปลก ๆ แต่ไม่เป็นอันตรายต่อใคร เมื่อเขามีปัญหาเรื่องการทำงานจนถึงขั้นถูกเจ้านายเรียกไปตำหนิ และยังมีปัญหาขัดแย้งกับภรรยาอีก เขารู้สึกพลุ่งพล่านจนไม่สามารถควบคุมอารมณ์ไว้ได้ ดังที่บรรยายว่า

ที่ลานจอดรถ อาการพรวดพราดโครมครามในยามวิกาลของเขา ทำให้
สุนัขที่กำลังนอนหลับสบายสะดุ้งตกใจ และได้ทำสิ่งที่สุนัขตกอกตกใจทั้งหลายทั้งปวงกระทำนั้น
ก็คือ ลูกขี้ขี้ยั้งจิ้งก้านแยกเขี้ยวส่งเสียงคำรามขู่

“แ่ง แ่ง แ่ง...” เขาส่งเสียงเลียนเสียงหมา “วันนี้ถูกด่ามาเยอะแล้ว
ขี้ขี้มาแ่งร่วมด่าอีกด้วย กูจะเตะแ่งขาตองท่าน”

พอเขาเงื่อเท้า สุนัขก็ผละถอยวิ่งหนีหางจุกก้น ซึ่งเรื่องนี้ทำให้เขาครี้มใจขึ้น
มานิดหน่อยว่าวันนี้ไม่ได้พ่ายแพ้ตลอดโดยสิ้นเชิง... เขายังคิดกำเริบต่อไปอีกว่าวิธีนี้จะนำมาใช้กับ
หัวหน้าของเขา-คริสทีฟโคเร็กเตอร์ได้ไหม และก็เอามาใช้กับหุ่นนอนของเขาได้ไหม พอเขาถูกด่าก็
ด่ากลับแล้วเงื่อเท้า หากสุดท้ายก็สรุปได้อย่างเศร้าใจว่า เอาไว้เมื่อไหร่ที่เขาอยากเปลี่ยนงานและ
เปลี่ยนหุ่นนอนค่อยเอามาใช้ก็แล้วกัน

(สัปดนแบบคริสทีฟ : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 21)

จะเห็นว่าเขาเป็นคนที่รอบคอบ คิดการณ์ไกลและมีเหตุผล จึงไม่มีใครเดือดร้อนเพราะ
เขา เขาเลือกที่จะหาหนทางระบายความเครียด ด้วยการไปเที่ยวหาความสำราญที่คาเฟ่แห่งหนึ่ง เขา
เป็นคนที่มีความสุขและสัปดน จึงชักชวนนักร้องผู้หญิงเจ็ดคนมาร่วมกันร้องเพลง โดยใช้หน้าอก
ของเธอทั้งเจ็ดเป็นเครื่องดนตรี ดังนี้

เจ็ดคนง้วนเจ็ดคู่ แต่ละคู่แทนตัวโน้ต นมใหญ่เสียงต่ำ ไล่ไปตามลำดับจนครบ
บันไดเสียง โด - เร - มี - ฟา - ซอล - ลา - ที เขาจัดแจงให้เจ็ดคนค้ำขยับขบวนให้โค้งเป็นครึ่งวง
กลมและสมมติเอาว่าเป็นฆ้องวง หรือโน้ตนี้ก็คือโน้ตมวง

(สัปดนแบบคริสทีฟ : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 28)

ความเป็นคนมีความสุข อารมณ์ดี และเป็นคนโกรธแล้วหายเร็ว ไม่ผูกใจเจ็บ
ดังนั้นเมื่อเขากลับมาถึงบ้านในตอนดึกเขาจึงลืมเรื่องราวความขัดแย้งกับภรรยาไปหมดสิ้น และร่วม
หลับนอนกับเธออย่างมีความสุข ดังนี้

การารมณ์คงเป็นพรสวรรค์ที่ธรรมชาติประทานมาให้ เพื่อจะได้กลับโดยไม่ต้องพึ่งยา
สาวเจ้าหลับไปแล้วโดยง่าย คริสทีฟหนุ่มง่วงงุน เขาคิดถึงปัญหาเรื่องงานที่ค้างคา
เขียนคำโฆษณาแซมพูชำระส่วนเร้นลับของสตรี

โอ... ช่างมันเถอะ จะคิดออก คิดไม่ออก พรุ่งนี้จะได้หรือไม่ได้ก็ช่างแ่ง

ฟ้าเริ่มสาง คริสทีฟเห็นคเหน้อยเต็มที คริสทีฟง่วงแล้ว คริสทีฟนอนก่อน

(สัปดนแบบคริสทีฟ : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 35)

จะเห็นได้ว่าลักษณะนิสัยของเขาเป็นคนหนุ่มไฟแรงที่มีอุดมการณ์ในอาชีพ มุ่งมั่นในการทำงาน เป็นคนที่มีความคิด มีเหตุมีผล รับผิดชอบในครอบครัว เขาเป็นคนมองโลกในแง่ดี รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า รู้จักเลือกวิธีระบายความเครียดโดยไม่ทำให้ใครเดือดร้อน

ลด จากเรื่องคุกคามทางเพศ

ลด เป็นสาวใหญ่วัยกลางคน อายุ 45 ปี มีรูปร่างสูงใหญ่ ใหญ่กว้าง แข็งแรง ผิวคล้ำ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เธอเป็นผู้หญิงรูปร่างสูงใหญ่ ใหญ่กว้างแข็งแรง ผิวคล้ำ แม้ว่าจะล่องเข้าสี่สิบห้า หากยังเต่งตึงมึนกล้านเนื้อ เขารู้ได้จากสัมผัสจากฝ่ามือที่นิ้วพัน

(คุกคามทางเพศ : เพราะรักติดตามจึงมาติดตาม : 119)

เธอมีฐานะทางสังคมสูง เป็นถึงเจ้าของบริษัทก่อสร้าง เธอเป็นนักธุรกิจที่คล่องแคล่ว ตัดสินใจเร็ว กล้าได้กล้าเสีย ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เธอทำธุรกิจพัฒนาที่ดิน ซึ่งเน้นหนักไปในทางสร้างอาคารชุดสำนักงานขนาดกลาง

(คุกคามทางเพศ : เพราะรักติดตามจึงมาติดตาม : 117)

เธอเป็นนักธุรกิจที่คล่องแคล่ว คม กำพุดสันกระชับแต่ยังด้วยอานุภาพในการโน้มน้าวใจคน ตัดสินใจเร็ว กล้าได้กล้าเสีย

(คุกคามทางเพศ : เพราะรักติดตามจึงมาติดตาม : 118)

เธอแต่งงานและมีลูกแล้ว แต่เธอไม่มีความสุขในชีวิตคู่เลยเพราะสามีของเธอมึนขรึม น้อยและไม่สนใจในตัวเธอ ไม่รวมหลับนอนกับเธอเหมือนก่อน ดังจะเห็นได้จากคำพูดของเธอที่ว่า

“ไอ้เฒ่าหัวล้านพุทโธที่หุดห้อยหันหลังให้ฉันทุกคืนบนเตียง จะผิงผิงก็กับอีหนูสาว ๆ มันเบื่อฉัน และฉันก็เบื่อมัน แต่มันมีทางระบายออกที่ได้เปรียบกว่า ฉันผิดตรงไหน?” เสียงของเธอ กลัวไปกับเสียงฟ้าร้องครืนคราง

(คุกคามทางเพศ : เพราะรักติดตามจึงมาติดตาม : 119 - 120)

ด้วยความรู้สึกเก็บกดเธอยอมปล่อยให้อารมณ์มาอยู่เหนือเหตุผลและศีลธรรมด้วยการลักลอบมีความสัมพันธ์ทางเพศกับพนักงานหนุ่มในบริษัท และถึงแม้ว่าเธอจะวางตัว วางมาดเป็นเจ้านายที่ดีต่อหน้าผู้อื่นเพียงใด แต่เมื่อเธอมีเวลาเป็นส่วนตัวกับพนักงานหนุ่มซุ้รักของเธอ เธอก็จะแสดงกริยายั่วยวน และสามารถพูดจาหยาบคายไปในเรื่องทางเพศได้เป็นอย่างดี ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ต่อหน้าสาธารณชน เธอคือเจ้านายที่แสนไว้ตัว เอาการเอางาน พุดกับเขาน้อยเท่าที่จำเป็นด้วยส้อมเสียงออกคำสั่ง

หากเมื่ออยู่ด้วยกันในที่ลับตาพ้นการรู้เห็นของผู้คน เธอก็จะเปลี่ยนเป็นอีกบุคลิกหนึ่ง ทั้งวาจาและท่าทาง

ด้วยเสียงห้าวอ่าน ๆ เธอพูดสองแง่สองง่ามได้อย่างคล่องปาก คำพวน คำสัปดน ไปจนถึงหุคคำหยาบซ้ำถึงแก่น

(อุกคามทางเพศ : เพราะรักคิดตาจึงมาติดตาม : 122)

แม้ว่าเธอจะเป็นภรรยาที่ไม่ดี แต่เธอก็เป็นแม่ที่ดี เธอรักลูกและต้องการให้ลูกได้พบแต่สิ่งที่ดี จึงยอมตัดใจเลิกมีความสัมพันธ์กับพนักงานหนุ่มและขอร้องให้เขาลาออกเพื่อลูกสาวของเธอที่กำลังจะเข้ามาทำงานในบริษัทแห่งนี้ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ล่วงเข้าถึงตอนที่เขาทำงานกับเธอมานานสิบเอ็ดเดือน ในคำวันหนึ่งหลังร่วมสวาทกับเขาอย่างเร่าร้อนในออฟฟิศที่ไร้ผู้คน เธอสวมเสื้อผ้าเสร็จแล้วก็เอ่ยขึ้นอย่างเคร่งขรึมว่า

“ลูกสาวฉันจะกลับจากเมืองนอกเดือนหน้า แล้วก็มาทำงานกับฉัน”

“ครับ” เขารับรู้อย่างสุภาพ

“ฉันคิดว่า ใ้เรื่องเล่นสนุกเพลง ๆ ระหว่างฉันกับคุณควรจะเลิกกันได้เสียที”

...

“ถึงอย่างไรก็ตาม ฉันอยากให้ลูกสาวเข้ามาทำงานที่นี้ในบรรยากาศที่ดี ซึ่งไม่ควรจะมีคุณอยู่ด้วย”

...

“ฉันอยากได้ไปลาออกของคุณ”

(อุกคามทางเพศ : เพราะรักคิดตาจึงมาติดตาม : 124 - 125)

ลดาเป็นตัวละครที่มีลักษณะนิสัยหลายด้าน เธอเป็นภรรยาที่ไม่ดี เป็นนายจ้างที่แย แต่เธอก็เป็นแม่ที่ดี เธอสามารถหาเหตุผลมาอ้างในการทำสิ่งต่าง ๆ เสมอ เช่น เธอเป็นชู้กับเด็กหนุ่ม คราวลูกก็เพราะสามีมีภรรยาน้อย ไม่เคยสนใจเธอ ต่อมาเธอขอเลิกกับชู้ก็เพราะอยากเป็นแม่ที่ดี ไม่อยากให้ลูกรู้ความชั่วของตน เธอเป็นผู้หญิงประเภทไก่แก่แม่ปลาช่อนที่ค่อนข้างน่ากลัว เพราะมี อารมณ์แปรปรวน เปลี่ยนแปลงอารมณ์เร็วจนคนอื่นตามไม่ทันและไม่สามารถคัดค้านเธอได้ เธอจึงได้ทำตามอำเภอใจอยู่เสมอทั้งเรื่องดีและเรื่องร้าย

สาวตรี จากเรื่องเป็นชู้กับฉันได้ไหม

สาวตรีเป็นหญิงสาวอายุประมาณ 30 ปี เป็นคนมีฐานะดี สามีของเธอร่ำรวยเพราะ เป็นเจ้าของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ เธอมีนิสัยหัวรั้นเอาแต่ใจตนเอง ถ้าต้องการจะทำสิ่งใดต้องทำ ให้ได้ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

สามีของเธอเป็นคนรวยมหาศาล ทั้งจากมรดกของตระกูลและทั้งที่ตัวเองทำมาหาได้ มาเพิ่มเติม เป็นประธานบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ซึ่งห้อยท้ายด้วยคำว่า “มหาชน”...

(เป็นชู้กับฉันได้ไหม : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 197)

ประสบการณ์ที่เป็นเพื่อนกับสาวตรีมาตั้งแต่อายุสิบสอง ชายหนุ่มรู้ว่าเธอเป็นสาวหัวรั้น จะทำอะไรก็ต้องทำให้ได้ เขาคิดว่าวัยที่ย่างเข้าสามสิบจะทำให้เธอสุขุมเยือกเย็นขึ้น แต่ความจริง ก็เปล่าทั้งเพ

(เป็นชู้กับฉันได้ไหม : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 201)

เธอเป็นคนเจ้าคิดเจ้าแค้นและต้องการล้างแค้นให้ได้ เมื่อเธอทราบว่ามีสามีแอบมี ภรรยาน้อย เธอจึงมีความคิดว่าจะต้องมีสามีลับ ๆ บ้าง เพื่อแก้แค้นที่สามีทำกับเธอก่อน แม้เพื่อนจะ พุดเตือนสติและอ้างถึงความถูกต้องอย่างไรเธอก็ไม่สนใจ ดังบทสนทนาระหว่างเธอกับเพื่อน ดังนี้

“ฉันเจ็บตรงนี้” สาวตรีชี้ไปตรงตำแหน่งหัวใจ “มันเหมือนกับมีนรกในใจ เขาทำได้ ฉันก็ทำได้ ถ้าฉันไม่มีชู้ ฉันจะสงบลงไม่ได้หรอก”

“เดี๋ยว ใจเย็น ๆ” เขายกมือปرام “เริ่มต้นกันอย่างนี้นะสาวตรี สิ่งที่คุณสามีของเธอทำ เป็นสิ่งน่ารังเกียจหรือเปล่า?”

“ใช่--แน่นอน” เธอผงกศีรษะอย่างแข็งขัน

“ถ้าฉัน ทำไมเธอต้องทำในสิ่งที่น่ารังเกียจด้วยเล่า”

“มันทำให้ฉันหายใจไม่ลง”

(เป็นชู้กับฉันได้ไหม : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 196)

และสุดท้ายเธอก็สามารถล้างแค้นด้วยการมีชู้ได้สำเร็จ เธอบังคับเพื่อนชายของเธอเองให้เป็นชู้กับเธอ หลังจากที่เธอพยายามขอร้องให้เขามีความสัมพันธ์กับเธอมาหลายครั้งหลายครา ดังนี้

เขาเปิดประตูก้าวออกไป แต่แล้วก็ถูกผลักกลับเข้ามาด้วยแรงฉกของคู่มาเยือน โดยไม่ได้นัดหมายยามวิกาล

“สาวตรี เธออีกแล้วหรือ” เขาอุทานออกมาอย่างเชื่อไม่ลง

“ไม่มีทางเลือกอื่นอีกแล้ว ฉันพึงกฏหมายไม่ได้ แต่ฉันพึงเธอได้”

สีหน้าของเธอไม่ได้บอกว่าเธอมา ยปากพูดไปเธอก็เปลี่ยนเสื้อผ้าของตัวเองออก ผลักเขาผ่านห้องรับแขก ทะลุห้องทำงานไปสู่ห้องนอน

“ขอเพียงครั้งเดียวเท่านั้นที่รัก ช่วยดับนรกในหัวใจฉันด้วยเถิด ฉันสัญญาว่าจะไม่มีอะไรย้อนกลับมาให้เธอเดือดร้อน เชื่อฉันสิ...”

(เป็นชู้กับฉันได้ไหม : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 207 - 208)

จะเห็นได้ว่าสาวตรีเป็นผู้หญิงที่เจ้าคิดเจ้าแค้น คือร้าย และชอบเอาชนะด้วยการล้างแค้น เธอไม่ยอมให้สามีนอกใจเธอได้ฝ่ายเดียว จึงเลือกหนทางแก้เผ็ดสามีด้วยการมีชู้บ้าง แม้ว่าเธอจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบเพื่อนชายคนนั้นก็ตาม เธอปล่อยให้ความโกรธแค้นเข้าครอบงำจิตใจ จนไม่คำนึงถึงความถูกต้องและมีเหตุผลแม้จะมีคนเตือนสติแล้ว

เขา จากเรื่องทำยังงี้ได้ปล้ำเธอสักที

ผู้แต่งใช้สรรพนามว่า “เขา” แทนชื่อของตัวละครชายที่มีอายุประมาณ 30 ปี มีฐานะปานกลาง ผู้แต่งไม่ได้ระบุรูปร่าง หน้าตา และอาชีพของเขา แต่กำหนดให้เขาแต่งงานแล้ว และภรรยาต้องเดินทางไปทำงานที่ต่างจังหวัด จะได้กลับบ้านเพียงเดือนละสองครั้งเท่านั้น ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เขาเป็นคนแต่งงานแล้ว ภรรยาทำงานบริษัทสาขาต่างจังหวัด มีโอกาสกลับกรุงเทพฯ เพียงเดือนละสองครั้ง ในวันหยุดสุดสัปดาห์วันสัปดาห์

ห้องเช่าในแฟลตชั้นสาม ส่วนใหญ่แล้วเขาจึงอยู่คนเดียว

(ทำยังงี้ได้ปล้ำเธอสักที : รูปหล่อรอไปหะ : 141)

เขาจึงรู้สึกเหงา เปล่าเปลี่ยว และมีความต้องการทางเพศตามธรรมชาติของเพศชาย
 ดังที่ผู้แต่งบรรยายถึงความคิดของเขาว่า

แรงปรารถนาคุสมในทรวงอก

เขาพยายามหลับตา ข่มใจคิดถึงคุณธรรม ความเป็นสามเณรผู้ซื่อสัตย์ต่อภรรยา

แต่เรื่องยุ่งยากมันอยู่ตรงที่ว่า หลับตาคราใด เขาก็มองเห็นแว่บหน้าพริ้มเพรา ใหญ่
 เปลือยเนียนละเอียด แขนอ่อนอรชรเหมือนเทียนดัดเล่มอวบ ๆ ส่วนนิ้วหรือก็กลมกลึงเหมือนเทียน
 เล่มเล็ก ๆ

...

ไม่มีอะไรจะหยุดยั้งได้อีกแล้ว เขาริบแต่งตัวและมีขม้นมุงหน้าสุเปศล คอนโดมิเนียม
 (ทำยังไงได้ปล้ำเธอสักที : เพราะรักติดตามจึงมาติดตาม : 141 - 142)

เขาไม่สามารถควบคุมอารมณ์ทางเพศของเขาได้ จึงนอกใจภรรยาอยู่เป็นนิจ เมื่อ
 ภรรยาไม่อยู่บ้าน เขาไม่เคยคิดที่จะระบายอารมณ์ด้วยกิจกรรมอย่างอื่น เช่น เล่นกีฬา ปลูกต้นไม้
 หรือทำงานอดิเรกเลย เขาจึงเป็นผู้ชายที่หมกมุ่นอยู่แต่เรื่องเพศรสอย่างน่าสะอิดสะเอียน

คลใจ จากเรื่องดอกไม้น่ายกมร

คลใจเป็นตัวละครชายอายุประมาณ 28 ปี ผู้แต่งไม่ได้ระบุรูปร่าง หน้าตา คลใจมีฐานะ
 ยากจน มีอาชีพรับราชการเป็นเสมียน เขามีอุปนิสัยรักการอ่านหนังสือเป็นชีวิตจิตใจ ดังที่ผู้แต่ง
 บรรยายว่า

... ครับ คืออย่างไรการเป็นเสมียนในระดับซีสองก็ยังถือว่าเป็นการทำงาน แม้เงิน
 เดือนจะน้อยนิดแต่มันก็ทำให้ผมมีสตังค์ที่รัฐบาลจ่ายให้เป็นปัจจัยยังชีพ...

(ดอกไม้น่ายกมร : ไกลักระโปรงเอาไว้ให้อบอุ่น : 172)

...แต่ผมชอบอย่างเดียวที่ขึงแท่นนอน ก็นอนอ่านหนังสืออย่างสงบอยู่บนเตียง
 ตัวไหมรักใบหม่อนขนาดไหน ผมก็รักหนังสือปานเดียวกัน

(ดอกไม้น่ายกมร : ไกลักระโปรงเอาไว้ให้อบอุ่น : 177)

คลใจมีความทะเยอทะยาน เขาต้องการที่จะเลื่อนขั้นทางสังคมของตัวเองให้สูงขึ้น มี
 ฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เมื่อมีสาวสวยคนหนึ่งเป็นลูกสาวของนายพลที่มีฐานะร่ำรวยมาก

กับเขาในฐานะคู่รัก คลอจีก็ยินดีอย่างยิ่งที่จะคบหากับเธอ โดยไม่สนใจว่าใครจะดูถูกในศักดิ์ศรีของลูกผู้ชาย ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

อย่าทะเล้งมีแฟนรวย คนโบราณสอนเอาไว้อย่างนั้น และมันเที่ยวได้มีผลต่อคนทั่ว ๆ ไป ให้พูดอ้อม ๆ แอ้ม ๆ ไม่เต็มปากเต็มคำว่าไม่ยอมก็มีหรือแฟนรวย ๆ นะ กลัวเขาจะดูถูก แต่สำหรับผมแล้ว ผมเป็นคนที่มีชื่อตรงอย่างยิ่งต่อกิเลสตัณหาของมนุษย์ ผมจึงยอมรับกับตัวเองอย่างหน้าชื่นตาบานว่า อยู่กับผู้หญิงรวย ๆ นี่ดีไม่หยอกนะจะบอกให้ สารภาพกันตรงไปตรงมาอย่างนี้แหละโดยไม่ต้องมาทำเนียมทำาย

(ดอกไม้น่ายกมล : ไกลักระโปรงเอาไว้ให้อบอุ่น : 171)

และอีกตอนหนึ่งที่ผู้แต่งกล่าวถึงความรู้สึกนึกคิดของคลอจี ที่ต้องการเลื่อนชั้นทางสังคมของตนเองให้สูงขึ้น เขาจึงสนใจผู้หญิงรวย ๆ แม้ว่าหล่อนจะเป็นแม่ม่ายก็ตาม ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

อิงเรียบเคยแต่งงานกับนักหนังสือพิมพ์คนหนึ่ง และไปมีชีวิตครองเรือนที่อเมริกาได้หกเดือน ชีวิตวิวาห์ก็ล่มสลาย...

หล่อนเป็นม่าย

ไม่เป็นไร ผมไม่ถือ (ข้าเป็นข้าราชการซีสองจะมัวไปถือโน่นถือนี้ก็พอดี ไม่มีโอกาสล้มตาอำปากนะซี)

(ดอกไม้น่ายกมล : ไกลักระโปรงเอาไว้ให้อบอุ่น : 175)

จากการวิเคราะห์ลักษณะนิสัยของคลอจีพบว่า เขาเป็นตัวละครที่มีความทะเยอทะยานสูงเกินสถานภาพของตน เขาอยากรวยทางลัดโดยอาศัยผู้หญิงเป็นบันไดไต่เต้าขึ้นไป ดังนั้นเมื่อมีผู้หญิงที่มีฐานะร่ำรวยมากคบหากับเขา เขาก็รีบไขว่คว้าโอกาสนี้ไว้โดยไม่สนใจคำนึงถึงศักดิ์ศรีของลูกผู้ชาย เพราะเขาคิดว่ามนุษย์ทุกคนต้องดิ้นรนทำมาหากิน เพื่อให้ตัวเองมีความสุข มีหน้ามีตาทัดเทียมคนอื่นในสังคม และด้วยสภาพเศรษฐกิจที่ฝืดเคืองเช่นนี้ หากมีช่องทางลัดทางใดที่จะทำให้ตนเองมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และไม่เป็นการทำผิดอกุศลหรือศีลธรรม เขาก็ต้องไขว่คว้าไว้ คลอจีจึงเป็นคนที่มีความทะเยอทะยานใฝ่สูงเกินฐานะ และหวังรวยทางลัดโดยคิดจับผู้หญิงรวย ๆ เพื่อจะได้ใช้เงินของเธอทำให้ตนเองสุขสบายขึ้น เขาจึงเป็นผู้ชายที่ไม่มีศักดิ์ศรี เพราะคิดแต่จะเกาะชายกระโปรงผู้หญิง

เธอ จากเรื่องเพ็ดดิกรี

เธอเป็นตัวละครหญิงที่มีอายุประมาณ 25 ปี มีรูปร่างดี หน้าตาสวย จบการศึกษาจากประเทศอังกฤษ เธอเป็นคนรักสัตว์โดยเฉพาะสุนัขที่เธอเลี้ยงไว้เธอรักมันมาก ผู้แต่งบรรยายบุคลิกภาพของเธอดังนี้

และแล้วภาพก็ค่อย ๆ ปรากฏพื้บนเนินสะพาน จากวงหน้า ช่วงไหล่ ลำตัว และสุดท้ายก็ตลอดทั้งเรือนกายของหญิงสาวแสนสวยผู้หนึ่ง ที่สำคัญก็คือเธอของสุนัขดัลเมเซียลมาด้วย เป็นดัลเมเซียลเพศเมีย

(เพ็ดดิกรี : ไม่แอบอุ่นไโหญิงจะอิงใคร : 88)

หญิงสาวบอกเขาว่า เธอไปเรียนหนังสือที่ประเทศอังกฤษ ตอนกลับเมืองไทย เธอซื้อลูกสุนัขดัลเมเซียลกลับมาด้วย

(เพ็ดดิกรี : ไม่แอบอุ่นไโหญิงจะอิงใคร : 90)

ในด้านชาติกำเนิดและฐานะทางสังคม เธอเป็นหญิงสาวที่มาจากครอบครัวซึ่งมีฐานะดี เป็นลูกหลานของขุนนางระดับสูงในอดีต ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

บ้านของหญิงสาวเป็นตึกมหิมาโอพาริก ก่อปรด้วยเสาใหญ่สลักเสลาทรงโรมัน...

ทั้งนี้ก็เพราะพื้นที่สำคัญตรงผนังซึ่งเด่นที่สุด กว้างใหญ่ที่สุด เป็นสถานถูกกักจ้องด้วยกรอบทองประดับลายเครือเถาอ่อนช้อย สิ่งนั้นเป็นแผนผังแสดงต้นตระกูลของหญิงสาวตั้งแต่ม.ศ. 2325 ซึ่งเป็นขุนนางขุนนางระดับสูงยิ่ง แดกแขนงเป็นลูกหลานเหลนวงศ์วานวานเครือสืบสาวมาถึงเธอนับเนื่องได้ถึงแปดชั่วอายุคน

(เพ็ดดิกรี : ไม่แอบอุ่นไโหญิงจะอิงใคร : 96 - 97)

แม้ว่าเธอจะเป็นสาวสวยที่มีความรู้ดี มีชาติกำเนิดดี แต่นิสัยของเธอไม่ดีนักเพราะเธอเป็นคนเห็นแก่ตัว และเอาเปรียบผู้อื่น เช่น เมื่อเธอต้องการให้สุนัขเพศเมียที่ชื่อเฮเลนของเธอผสมพันธุ์กับสุนัขเพศผู้ที่มีสายพันธุ์ที่ดีที่สุดที่ชื่อบองโก้ของชายหนุ่มคนหนึ่ง เธอจึงแกล้งเข้าไปพุดคุยและให้ความสนใจเขา เมื่อสุนัขเพศเมียของเธอได้ผสมพันธุ์กับสุนัขของเขาและตกลูกออกมา เธอจึงเลือกเฉพาะลูกสุนัขที่มีลักษณะเด่นไว้ และส่งลูกสุนัขที่มีลักษณะด้อยให้เขาแล้วเธอก็ไม่ติดต่อกับเขาอีกเลย ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เฮเลนให้กำเนิดลูกสุนัขสี่ตัว เธอจัดการเลือกไปสามเป็นเพศผู้สอง เพศเมียหนึ่ง เหลือเจ้าตัวเล็กเพศผู้ซึ่งมีลักษณะคล้ายกว่าเพื่อนให้เขา

(เฟ็ดดี้กริ : ไม่แอบอ่านไอหึงจะอิงใคร : 98)

และผู้แต่งยังให้ชายคนนั้นกล่าวถึงความเห็นแก่ตัวของเธอก็อีก ดังนี้

แต่ผมคิดใจสงสัยในสายเลือดของผู้หญิงคนนั้น เธอเป็นผู้ตีแปดสาแหรก ประเภทไหนกันจึงไม่ปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาท ที่ว่าบองโก้จะมีสิทธิ์เลือกลูกตัวที่ดีที่สุดไว้ ผู้หญิงคนนั้นยัดลูกหมาที่มีลักษณะดีไว้ถึงสาม เหลือตัวที่มีลักษณะด้อยไว้ให้บองโก้เพียงหนึ่ง

เมอซีเออร์ ผมสงสัยว่าเธอเป็นผู้ตีแปดสาแหรกประเภทไหน จึงคดโกงได้แม้กระทั่งหมา?

(เฟ็ดดี้กริ : ไม่แอบอ่านไอหึงจะอิงใคร : 99 - 100)

จะเห็นได้ว่าแม้เธอจะเป็นคนรูปสวย รวยทรัพย์ มีชาติตระกูลดี และความรู้ดีสักเพียงใดก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงเปลือกนอกที่ดูสวยงาม ส่วนจิตใจของเธอนั้นมีแต่ความเห็นแก่ตัว คิดหลอกลวงผู้อื่น เอาเปรียบผู้อื่น และทำได้ทุกอย่างเพื่อให้ตัวเองสมหวัง เธอจึงเป็นเพียงผู้ตีแปดสาแหรก ไม่ใช่กุลสตรีที่มีคุณค่าแต่อย่างใด

ห่อน จากเรื่องบนทางสายเปลี่ยว

ห่อนเป็นหญิงสาวอายุประมาณ 30 ปี ผู้แต่งไม่ได้ระบุรูปร่างหน้าตาของห่อน แต่ห่อนเป็นคนมีฐานะดี มีรสนิยมสูง ใช้รถยนต์หรูจากต่างประเทศ และห่อนเพิ่งเดินทางกลับมาจากประเทศญี่ปุ่น หลังจากที่ได้พักรักษาตัวอยู่ที่นั่นเป็นเวลานาน ดังจะเห็นได้จากคำพูดของตัวละครที่ว่า

“ก็เป็นอันว่าเครื่องพังกันไปข้างหนึ่ง” เขาว่าพลาถอดถุงมือหนังออก... “เป็นบทเรียนอย่างหนึ่งว่าอย่าได้รื้ออ่านเอารตสมัยสงครามโลกมาทาบกับขอรตอิตาลี”

(บนทางสายเปลี่ยว : อะไรอยู่ในกระโปรง : 101)

เขามองฉาบฉวยไปทางหีบห่อและกระเป๋าของห่อนอีกครั้งหนึ่งก่อนก้าวขึ้นนั่งคู่กับห่อน

“ท่าทางคุณยังกับเพิ่งกลับจากต่างประเทศอย่างนั้นแหละ” เขาว่าพลาถเปิดประตู

“ญี่ปุ่น” หล่อนบอกสั้น ๆ “ฉันอยู่ที่นั่นมาเกือบสองเดือนทีเดียว”

...

“เรื่องของโรคภัยที่ไม่ค่อยธรรมดานัก ฉันไปผ่าตัดมา” น้ำเสียงของหล่อนสะทก
คลุมเครือ...

(บนทางสายเปลี่ยว : อะไรอยู่ในกระโปรง : 102)

แม้ว่าหล่อนจะรำรวย แต่หล่อนก็ทุกข์ใจ เศร้าหมอง และไม่มีความสุข เพราะโรคภัยที่
เข้ามาคุกคามจนต้องตัดมดลูกทิ้ง หล่อนไม่สามารถมีลูกได้ และวิตกกังวลว่าจะไม่มีความรู้สึก
ทางเพศหลงเหลืออีกแล้ว ดังที่หล่อนพูดกับคู่รักว่า

“ฉันเคยบอกคุณใช่ไหมว่า ฉันไปผ่าตัดมา” หล่อนบอกอย่างคนที่รวบรวมสติได้แล้ว
“คุณคงนึกไม่ออกหรอก เกี่ยวกับโรคภัยที่เอาความเป็นผู้หญิงของใครสักคนไป หมอบอกว่า ทาง
ที่จะให้ฉันรอดชีวิตมีอยู่อย่างเดียวคือผ่าตัด แล้วทุกอย่างก็เป็นที่ตามนั้น เขาตัดมันออกหมดทั้ง
ไขยงอย่างถอนรากถอนโคน ไม่ว่าจะเป็นมดลูก รังไข่ หรือต่อมไทรอยด์ทางเพศ

เสียงหล่อนเบาหวิวเมื่อพูดมาถึงตรงนี้

(บนทางสายเปลี่ยว : อะไรอยู่ในกระโปรง : 110 - 111)

และหลังจากที่หล่อนเผยตัวมีความสัมพันธ์กับคู่รัก หล่อนก็ร้องไห้ด้วยความดีใจที่
หล่อนพบว่ายังคงมีความรู้สึกทางเพศหลงเหลืออยู่เช่นเดิม ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

“ฉันคิดอย่างนั้นจริง ๆ เหมือนกับว่าทุกอย่างมันจบลงแล้ว... แต่โลกก็ไม่โหดร้าย
อย่างที่ฉันพูด มันติดอยู่แค่ฉันไม่หลงเหลือความกล้าพอที่จะพิสูจน์มันเท่านั้น จนสุดท้าย กลับ
เป็นคนแปลกหน้าที่ฉันไม่เคยรู้จักมาก่อน เป็นคนนำโลกเก่า ๆ มาคืนให้”

แล้วหล่อนก็ร้องไห้ออกมาอีกครั้ง

(บนทางสายเปลี่ยว : อะไรอยู่ในกระโปรง : 111)

จะเห็นได้ว่าหล่อนเป็นหญิงสาวที่มีฐานะดี มีรสนิยมสูง พยายามใช้เงินซื้อความสุข
ให้แก่ตนเอง แต่หล่อนก็เป็นคนขาดความมั่นคงในอารมณ์ หวาดระแวงไปว่าจะหมดความรู้สึก
ทางเพศ ทำให้เกิดความวิตกกังวลและทุกข์ใจทั้ง ๆ ที่เธอก็เป็นปกติดีทุกอย่าง

หล่อ่น จากเรื่องโธ...แม่ยาย

หล่อ่นเป็นตัวละครหญิงวัยกลางคน อายุ 50 ปี ฐานะปานกลาง มีใบหน้ากลมใหญ่ ผิวขาวจัด ตาเล็ก รูปร่างอ้วนมาก ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ผู้หญิงวัยห้าสิบคนนั้น ผมคิดว่ารู้จักหล่อ่นไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าใคร

...

ลักษณะของใบหน้าหล่อ่นเป็นทรงกลม กลมเหมือนอย่างแดงโมไบโต ๆ ทั้งโดยขนาดและรูปร่าง จะต่างกับที่ตรงสี่ผิวที่ออกเผือดขาวอย่างคนที่ไม่ค่อยได้ถูกแสงแดด

บนนั้นมีรอยกริดเล็ก ๆ เปิดช่องเป็นที่ยู่ของนัยน์ตา ขนาดของมันไม่เชิงไปกว่าเมล็ดงาสักก็มากนัก ทั้งตัวผู้เป็นเจ้าของก็หมั่นหรีมนไว้ใในอาการเข้ามาน

(โธ...แม่ยาย : รูปหล่อ่นออกไปหอะ : 103 - 104)

และหากเมื่อยพื้นที่หล่อ่นนั่งอยู่เป็นประจำ ตอนก่อนเลื้อยแปรออกมา ท่อนไม้และแผ่นไม้ตอนที่ยังยืนต้นอยู่ดี ๆ ในป่านั้น เขาวัดขนาดกันโดยจำนวนคนโอบ หล่อ่นผู้นี้ก็จะวัดความพ่วงพีด้วยวิธีเดียวกัน หล่อ่นอ้วนท้วนขนาดลูกเขยสองคนโอบหรือไม่ก็ใกล้เคียง

(โธ...แม่ยาย : รูปหล่อ่นออกไปหอะ : 104)

หล่อ่นเป็นแม่ที่เลี้ยงลูกตามความคิดของหล่อ่น แม้แต่เรื่องการมีคู่ครองหล่อ่นก็เป็นผู้จัดการเองทั้งหมด โดยไม่สนใจว่าลูกจะคิดอย่างไร ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

หล่อ่นเลี้ยงลูกอย่างที่เรียกว่า “ครอบงำความคิด” ซึ่งนั่นก็เป็นสิทธิส่วนบุคคลที่ผู้เป็นแม่สามารถปลูกฝังบุตรของตนตามใจชอบ ตามใจนึก

เรื่องราวเป็นเช่นนี้จนลูกสาวของหล่อ่นได้วัยมีเหย้ามีเรือน ซึ่งในตอนนี้องที่ผมไม่รู้ อีโหนอีเหน รู้เนื้อรู้ใจอย่างเท่าเข้ามาเกี่ยวข้อง และความยุ่งยากก็ตามเข้ามาตอนนั้น

(โธ...แม่ยาย : รูปหล่อ่นออกไปหอะ : 105)

นอกจากนี้หล่อ่นยังเป็นคนที่มิสนัยเอาแต่ใจตัวเอง เห็นแก่ตัว เห็นแก่เงินทอง โลกและบังคับให้ลูกแต่งงานกับคนที่หล่อ่นเห็นว่าสมควร โดยพิจารณาจากฐานะความเป็นอยู่ของฝ่ายชาย และจำนวนเงินค่าสินสอดทองหมั้นที่มากพอ จะเห็นได้จากตอนที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เรื่องราวหาได้ราบรื่นอย่างที่คิดไม่ แม้ว่านิลศรีจะมีจิตใจเอนเอียงมาทางผมก็ตามแต่ ก็อย่างที่กล่าวไว้ในตอนแรกนั่นแหละ ด้วยความครอบงำของแม่ สุดท้ายหล่อนกลับไปแต่งงานกับ จอห์นพ่อค้าเพชรหนุ่มชาวอังกฤษ

เรื่องของสินสอดอันเป็นคอลลาห์กองใหญ่ ๆ เพชรพลอยเม็ดโต ๆ น้างาม ๆ กับแม่ ยาย เป็นเรื่องเข้าใจใครออกใครเสียที่ไหนเล่า

(โธ...แม่ยาย : รูปหล่อรูปไปเหอะ : 106)

จะเห็นได้ว่าหล่อนเป็นแม่แบบเผด็จการ ไม่เปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็นของตัวเอง หล่อนใช้สิทธิแห่งความเป็นแม่ดำเนินการทุกอย่างตามอำเภอใจ แม้แต่เรื่องคู่ครองของลูก เมื่อแม่เป็นคนที่เอาแต่ใจตัวเอง เห็นแก่เงิน และไม่คำนึงถึงความรู้สึกของลูกจึงทำให้เกิดความไม่สงบสุขขึ้นในครอบครัว

เธอ จากเรื่องบทรักของนักขาย

“เธอ” เป็นหญิงอายุประมาณ 30 ปี มีอาชีพเป็นนักขายของบริษัทยนต์ยี่ห้อหนึ่ง เธอมีความใฝ่ฝันว่าจะได้รับสิทธิพิเศษซื้อรถยนต์จากบริษัทได้ในราคาถูก ถ้าเธอสามารถทำยอดขายได้ตามที่บริษัทกำหนด ดังที่บรรยายว่า

“ในทีมขายทั้งหมด ฉันทำยอดขายได้สูงกว่าเพื่อน” เธอบอก “ถ้าเป็นไปได้ฉันอยากสม่าเสมอ ต่อไปฉันก็จะซื้อรถของบริษัทได้ในราคาถูกพิเศษสุด”

นัยน์ตาเธอ閃閃

“ไม่ต้องถึงขนาดรู้ราคาสามล้านหรอก เอาแค่รู้ล้านกว่าก็พอ”

(บทรักของนักขาย : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 93)

เธอพยายามตั้งใจทำงานเป็นอย่างดีเพื่อให้ตนเองบรรลุเป้าหมายที่หวังไว้ แม้เธอจะรู้ อยู่เต็มอกว่ารถยนต์ที่เธอขายให้ลูกค้าไปนั้นเป็นรุ่นที่มีระบบดงลมนิรภัยที่ยังใช้งานไม่ได้ดีนัก แต่เธอก็หลบเลี่ยงไม่กล่าวถึงเรื่องนี้ และขอให้ลูกค้าเก็บเป็นความลับ ดังบทสนทนาของเธอกับตัวละครชายระหว่างการทดลองขับรถว่า

“แต่ผมก็สงสัยว่า รถราคาแพง ๆ ของคุณทำไมอ่อนแอนัก แค่นั่งที่เดียวดงลมนิรภัยก็ทำงานเสียแล้ว”

“คุณปรักปรำเกินไป ฉันเบรกกะทันหันที่ความเร็วสี่สิบกิโลเมตรต่อชั่วโมงต่างหาก”

“ที่ถูกควรจะเป็นการชนด้วยความเร็วสี่สิบกิโลเมตรต่อชั่วโมงขึ้นไปไม่ใช่หรือ”

“ควรจะเป็นอย่างนั้น ก็เพราะเหตุนี้แหละ ฉันจึงอยากจะขอร้องให้คุณช่วยเก็บเรื่องนี้เป็นความลับ มันกระทบกระเทือนต่อภาพลักษณ์ของสินค้า คุณลมนิรภัยใช้ได้เพียงครั้งเดียวก็ต้องทิ้ง การติดตั้งใหม่ต้องใช้เงินเกือบสองหมื่นบาท”

“นั่นสินะ” เขาเห็นพ้องด้วย “คงไม่มีใครใช้รถที่แพงอยู่แล้ว ยังต้องควักกระเป๋าอีกสองหมื่นทุกครั้งที่มาเช่า”

(บทรักของนักขาย : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 91)

สุดท้ายเธอก็สามารถทำยอดขายได้ตามเป้าหมายที่บริษัทกำหนดและได้ซื้อรถจากบริษัทในราคาพิเศษตามที่คาดหวังไว้ดังนี้

คงเป็นด้วยโชคหรือไม่ก็เพราะสินค้าของเรามีปัญหาบกพร่องเฉพาะคัน เหล่าลูกค้าที่ซื้อรถรุ่นนี้จึงยังไม่มีใครประสบปัญหาดังกล่าว

เธอจึงขายรถได้คืออย่างเป็นล่ำเป็นสัน อีกไม่กี่เดือนต่อมาเธอก็ถึงเป้าหมายที่วาดหวังเอาไว้ นั่นก็คือรับปันปันเงินจากบริษัท ได้ซื้อรถรุ่นล้านกว่าบาทด้วยราคาพิเศษแล้วโดยไม่ต้องมีเงินดาวน์ ผ่อนสบายตามกำลังความสามารถอย่างปลอดภัยเยี่ยม

(บทรักของนักขาย : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 96)

จะเห็นได้ว่าผู้แต่งกำหนดให้เธอเป็นตัวละครแบบสมจริงของหญิงสาวสมัยใหม่ที่ต้องการมีชีวิตเลิศจิต เธอจึงมีความกระตือรือร้น ทะเยอทะยานและพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ตนเองได้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่มุ่งหวังไว้ แม้ว่าความสำเร็จนั้นจะมาจากการใช้เล่ห์เหลี่ยมโกหกหลอกลวงลูกค้าก็ตาม เธอเป็นนักขายที่ชาญฉลาดในโลกของวงการธุรกิจปัจจุบันที่ผู้ซื้อยอมเสียเปรียบผู้ขายเสมอ เพราะไม่รู้เท่าทันกลโกงของพวกเขา

เขา จากเรื่องเป็นอะไรที่พิเศษสุดเกินกว่าเหตุ

“เขา” เป็นตัวละครเอกของเรื่อง อายุประมาณ 30 ปี ยังเป็นโสด เขารูปร่างได้ส่วนสัดส่วนดี ฐานะดี รสนิยมสูง ใช้รถยนต์หรูจากต่างประเทศเป็นพาหนะ ดังนี้

...เขาเป็นชายหนุ่มรูปร่างล่ำกำลังได้ส่วนสัดส่วนดี ผิวสีแทน หน้าตาคมคาย

(เป็นอะไรที่พิเศษสุดเกินกว่าเหตุ : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 130)

เขาขับรถอเมริกันเปิดประทุนออกจากที่พัก เทปเสียงเพลง “อะ ชัมเมอร์ เฟลซ”
บรรเลงด้วยแซ็กโซโฟนส่งทำนองอ้างว้างเปล่าเปลี่ยวในคืนฤดูร้อนที่ถนนยังว่างวาย
(เป็นอะไรที่พิเศษสุดเกินกว่าเหตุ : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 144)

เขาเป็นชายหนุ่มเจ้าสำราญ นิยมเที่ยวตามร้านเหล้าต่าง ๆ ในเวลากลางคืนเพื่อดื่มเหล้า
หาความสุขให้ตัวเอง และเขากล้าที่จะเข้าไปพูดคุยทำความรู้จักกับผู้หญิงที่เขาสนใจทั้ง ๆ ที่ไม่เคย
ได้รู้จักกันมาก่อน ดังนี้

เขามองเธออย่างสนใจสนทนากล้า ผู้หญิงสวย นัยน์ตาคม...เขาวุ่นวายอยู่กับความคิดที่จะ
สร้างสัมพันธ์ไมตรีด้วย

จนกระทั่งบาร์เทนเดอร์ผสมยีนโทนิคให้เธอเสร็จ ความคิดของเขาก็รวบรัดเบ็ดเสร็จ
ที่จะใช้วิธีเสี่ยงทาย

ชายหนุ่มลุ่มพวยคอกบาร์ซึ่งสร้างจากไม้แดงขัดผิวเรียบเนียน หยิบแก้วเหล้าของตัวเอง
มาคะเนน้ำหนัก แล้วใส่วินิลีนใส่น้ำตาลไปตามระยะทางสิบฟุต

...แก้วเหล้าเลื่อนปรูดปราด เหนื่อยลง และกระทบแก้วยีนโทนิคของเธอเสียงดังกริก
ไม่แรงและไม่เบาเกินไป

“ใช่เลย” เขาอุทาน ตบมือฉลาดใหญ่ชมเชยตัวเองแล้วรีบคว้าขวดลูกโป่งเคี้ยวของเธอ

(เป็นอะไรที่พิเศษสุดเกินกว่าเหตุ : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 133)

เขามีอุปนิสัยเป็นนักฉวยโอกาสเมื่อได้อยู่ใกล้ผู้หญิง และคิดที่จะรวบรัดเธอถ้า
โอกาสอำนวย แต่อุปนิสัยเช่นนี้ทำให้เขาต้องได้รับความเดือดร้อน เพราะเขาเข้าไปข้องเกี่ยวกับ
หญิงสาวที่มีเจ้าของแล้ว ดังนี้

บนโซฟายาว เขาดังใจนั่งใกล้ชิดเธอจนรู้สึกถึงไอที่เกิดจากการเบียดเสียดของขาอ่อน
เขาวางแก้ว แล้ววางมือบนหัวเข่าของเธอโหยงนิ้วเล่นๆ ได้ไปตามเนียนเนื้อของขา

หากก่อนที่เขาจะเล่นบทนี้ได้สืบคลานไปไหนต่อไหนที่ควรไป พลันก็มีเสียงเคาะ
ประตูขัดจังหวะขึ้นเสียก่อน ติดตามด้วยเสียงพูด เสียงตะโกนเหมือนมีคนโยนใหญ่มาเยือน...

นี่ไม่ใช่เวลาที่จะถามรายละเอียด และเขาก็ไม่ใช่เด็กหนุ่ม ๆ ที่ไม่ประสีประสา
ด้วยว่านี่ไม่ใช่ประสบการณ์ครั้งแรกที่จับพลัดจับผลูไปกับผู้หญิงแรกรู้จัก แล้วมีเจ้าข้าเจ้าของสาว
เข้ามาเกาะประตู

“จะให้ผมซ่อนตัวที่ไหน” เขาละล่ำละลัก “ในตู้เสื้อผ้า?”

(เป็นอะไรที่พิเศษสุดเกินกว่าเหตุ : เพราะรักติดตามจึงมาติดตาม : 136)

ถึงแม้เขาจะรู้ว่าเธอมีสามีแล้ว แต่เขาก็ยอมปล่อยให้อารมณ์ความต้องการเข้าครอบงำจิตใจ จนมีความคิดที่จะประพฤติดีศีลธรรมด้วยการพยายามที่จะมีความสัมพันธ์กับเธอให้ได้ ดังนี้

เขามองช่องว่างที่เหลืออยู่ ใจนั้นยังลี้เลและหวาดหวั่นจากประสบการณ์ตื่นเต้นเกินกว่าเหตุที่ผ่านมา แต่ปาก...ปากกับไวเกินไป ไวด้วยนิสัยนักผจญภัยทางเพศ เมื่อผู้หญิงชวนเชิญ ย่อมต้องตอบรับไม่ให้เธอเสียหน้าได้...

เธอจูบหรือสูบ และพูดผ่านม่านควีนส์เทอในเชิงทาบทาม

“ยังคิดจะมาเป็นพระเอกหรือเปล่า”

“ผมคิดเรื่องเอาไฟสู่ไฟ นามขอกเอานามบ่ง”

“หมายถึงอะไร”

“ถึงตอนนั้นเขาค่อยคิดดูทางถึงจากต่อไปว่าควรเป็นสถานที่ไหน

ซึ่งแน่นอนว่าไม่ใช่ห้องชุดซึ่งมีตู้เสื้อผ้าใบโตของเธอเด็ดขาด

(เป็นอะไรที่พิเศษสุดเกินกว่าเหตุ : เพราะรักติดตามจึงมาติดตาม : 146)

จะเห็นได้ว่าผู้แต่งสร้างให้ “เขา” เป็นตัวแทนของชายหนุ่มรุ่นใหม่ ที่รูปร่างหน้าตาดี ฐานะดี และรสนิยมสูง แต่เป็นจอมเจ้าชู้ที่มีมือไวใจเร็ว เห็นผู้หญิงเป็นเพียงวัตถุบำบัดความใคร่ ต้องพยายามมีเพศสัมพันธ์เพื่อหาเศษหาเลย ไม่ว่าจะเป็นลูกเมียของใคร ผู้ชายประเภทนี้มักมีอยู่ในวงสังคมชั้นสูงที่เรียกว่า “หนุ่มไฮโซ” หรือเพลบอย ใช้ชีวิตอย่างหรูหรา ขับรถราคาแพงไว้หลอกหญิงสาวที่ไม่รู้เท่าทันหรือพวก “สาวไฮโซ” ที่มีรสนิยมอย่างเดียวกัน พวกเขาใช้ชีวิตอย่างสุขสำราญไปวัน ๆ ไม่ได้ทำอะไรเพื่อสังคมส่วนรวม

เขา จากเรื่องเกจิผู้ดจกัันนี้่นำนนสัการ

“เขา” เป็นชายหนุ่มอายุประมาณ 30 ปี มีอาชีพเป็นช่างภาพของนิตยสารฉบับหนึ่ง มีฐานะยากจน ขับรถปิกอัพเก่า ๆ และยังเกิดอุบัติเหตุรถชนอีก ดังที่บรรยายว่า

ชายหนุ่มลงจากรถปิกอัพโกโรโกโสมาดูความเสียหายอย่างสลดปลดปลง รถหรือก็ไม่ใช่ของเขา ยืมคนอื่นมา จะชนทั้งที่ยังอุตส่าห์เลือกไปชนของแพงเสียอีก

(เกจิผู้ดจกัันนี้่นำนนสัการ : เพราะรักติดตามจึงมาติดตาม : 165)

“เป็นช่างภาพ?”

“ครับ” ชายหนุ่มตอบอย่างสุภาพ

“ฝีมือดีไหม? คุณชำนาญทางไหน?”

ถึงตอนนี้ชายหนุ่มออกจะงงๆ กับคำถามที่ออกนอกกรอบสถานการณ์อุบัติเหตุ แต่ก็ตอบไปว่าเขาเป็นช่างภาพสังกัดนิตยสารฉบับหนึ่ง ถนัดงานถ่ายรูปป่าเขา เกะแก่ง และงานที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ

(เกจิผู้จำกัณนี้่นำนนสการ : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 166)

จากอุบัติเหตุครั้งนั้น ทำให้เขาถูกคู่กรณีที่เป็นช่างภาพผู้ชักพาเข้าสู่วงการถ่ายภาพไป โดยบังเอิญ พร้อมทั้งได้รับถ่ายทอดวิธีการทำงานในวงการนี้อย่างซ้ำซ้อน ทำให้เขามีรายได้มากขึ้น และมีชื่อเสียงโด่งดังในวงสังคม ดังนี้

ชายหนุ่มมีงานทำเต็มไม้เต็มมือ รายได้งาม และพลอยมีชื่อเสียงตามไปด้วย

(เกจิผู้จำกัณนี้่นำนนสการ : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 171)

และเขาเป็นคนที่มีความกตัญญูรู้คุณคน เขาจึงให้ความเคารพนับถือผู้ที่ชักพาเขาเข้ามาเป็นช่างภาพถ่ายไป อีกทั้งยังให้ความเชื่อถือ เชื่อฟังในคำสั่งสอนบอกกล่าวเป็นอย่างดี ดังนี้

เขารักผู้อาวุโสซึ่งชักพามาสู่วงการนี้เสมือนพี่ชาย และยิ่งกว่านั้นคือความเคารพเทิดไว้เป็นครูบาอาจารย์

(เกจิผู้จำกัณนี้่นำนนสการ : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 171)

แม้ว่าเขาจะเป็นคนที่มีความกตัญญูรู้คุณคน เชื่อฟังและให้ความเคารพนับถือผู้ที่มีพระคุณที่อบรมสั่งสอนวิชาชีพอให้ จนทำให้เขามีฐานะที่ดีขึ้นและมีชื่อเสียงโด่งดังในวงสังคมก็ตาม แต่การที่เขารุ่งเรืองในอาชีพช่างถ่ายภาพไปก็ไม่มีคุณค่าใดแก่สังคมนัก กลับทำลายศีลธรรมและเหยียบย่ำสตรีเพศ เพราะอาศัยเรือนร่างเปล่าเปลือยของพวกเธอในการประกอบอาชีพช่างภาพ ถ้าเขาเป็นคนมีอุดมการณ์ในวิชาชีพและจิตใจงดงามกว่านี้ เขาคงยึดการถ่ายภาพป่าเขา แม่น้ำ เกะแก่งและธรรมชาติที่เขาถนัดอยู่แล้ว แม้จะรายได้ก็น้อยก็ตาม

1.2 กลุ่มตัวละครวัยรุ่น

ตัวละครกลุ่มนี้อยู่ในวัยหนุ่มสาว ช่วงอายุ 18 - 21 ปี ที่กำลังศึกษาเล่าเรียนและยังไม่มีครอบครัว ผู้แต่งได้สร้างตัวละครวัยรุ่นในยุคปัจจุบันได้อย่างสมจริง ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

แต่ง จากเรื่องคดีดีเต๊ปและซัค

แต่งเป็นตัวละครชายวัยรุ่นอายุประมาณ 20 ปี เป็นนักศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เขาเป็นลูกชายคนเดียวในครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง พ่อแม่จึงให้ความรักและตามใจเขาทุกอย่าง แต่งจึงมีนิสัยเอาแต่ใจตัวเอง ชอบทำตัวเด่นเพื่อเรียกร้องความสนใจ และเขาเป็นคนที่ชอบร้องเพลงและเล่นดนตรีมากเป็นพิเศษ จึงมีความใฝ่ฝันว่าอยากจะเป็นนักร้องที่มีชื่อเสียง ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

แต่งเองมีใจรักเรื่องดนตรีอยู่มากโข ในตอนนี้ก็กำลังฝึกกีตาร์อย่างคลั่งไคล้ มีความฝันเพื่อ ๆ ไปตามประสาวา สักวันอาจเก่งและมีชื่อเสียงอย่าง อัสนี วสันต์ หรือไมก็อิทธิพลางกูร

(คดีดีเต๊ปและซัค : แหกคอกเขียว : 165)

แต่งเป็นคนชอบเอาชนะกะกัน และขัดขวางต่อต้านสิ่งต่าง ๆ ถ้าไม่พอใจ ดังพฤติกรรมของแต่งที่เขารู้สึกไม่พอใจหญิงสาวคนหนึ่งที่ชอบเล่นดนตรีเหมือนกับเขา แต่เธอเล่นได้ไพเราะกว่า จนแม่ของเขาเชื่อชอบเธอมาก แต่งจึงอิจฉาเธอและแสดงพฤติกรรมต่อต้านด้วยการเล่นดนตรีแข่งกับเธอและร้องเพลงแข่งกับเธอ แต่ก็แพ้เธอราบคาบ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

แบบนี้เห็นจะร่วงวงกันไม่ได้ ต้องเปลี่ยนเป็นประชันเสียแล้ว

แต่ปรากฏว่าเสียงกีตาร์โปร่งเก่า ๆ ของแต่ง โดนเสียงแอ็คคอร์ดียนของแม่สาวคนนั้นกลบเสียหมด

...

เมื่อเสียงกีตาร์สู้ไม่ได้ แต่งก็ใช้วิธีแผดเสียงร้องเข้าช่วย

...

ประชันกันเพลงแล้วเพลงเล่า ปรากฏว่าแต่งเสียงแหบแห้งลงเรื่อย ๆ แต่สาวแอ็คคอร์ดียนเสียงยังใสแจ๋วไม่มีตก ทำท่าเหมือนกับว่าสามารถร้องต่อไปได้อีกเรื่อยเพลงอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย

(คดีดีเต๊ปและซัค : แหกคอกเขียว : 168)

และเมื่อแม่ของเต้งเชิญเธอมารับประทานอาหารที่บ้าน พร้อมทั้งขอให้เธอร้องเพลงให้ฟัง เต้งก็ประหลาดด้วยการใส่หูฟังเพื่อไม่ให้ได้ยินเสียงเธอ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

โคตรอภิมหาอมตะนิรันดร์กาลบ้านตะไทกันทั้งบ้าน เต้งก่อนขอใจ แล้วเลี้ยงขึ้นไปเล่นกีตาร์คนเดียวอยู่บนระเบียง แต่ใจไม่อยู่กับเนื้อกับตัวเท่าไรนัก สักครูก็ต้องวางกีตาร์แล้วลงมาร่วมวงกับคนข้างล่างเหมือนเดิม

หากไม่ได้ลงมาตัวเปล่า เพราะเต้งมีชาวด์ อเบาท์ ใส่หูมาด้วยเป็นการประท้วง

(ดีดสีตีเป่าและซัค : แหกคอกเขียว : 172 - 173)

เต้งแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เนกเช่นเด็กวัยรุ่นยุคปัจจุบันที่พ่อแม่ตามใจ เขาจะทำทุกอย่างตามความต้องการของตัวเอง ชอบเอาชนะผู้อื่น และต้องการให้ตนเองเป็นที่ชื่นชอบของผู้อื่น แต่เมื่อไม่สามารถเอาชนะเธอได้ แม่จึงต้องบังคับให้เขาเรียนการเล่นหีบเพลงกับเธอ เขาก็ยอมเรียนกับเธอโดยดี เพื่อเอาใจแม่ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

อีกนานหลายนาน กว่าเต้งจะสงบอกสงบใจกมันขึ้นมาดูบ ๆ คล่า ๆ

แว่วเสียงเครื่องดนตรีชนิดเดียวกันจากเพื่อนบ้าน เต้งถอนหายใจยาว ยกแเอ็คคอเดียนขึ้นสะพายแล้วเดือนหงอย ๆ ไปหาสาวเพื่อนบ้าน

“ตั้งใจหัดให้ได้นะเต้ง” แม่ออกคำสั่งเนียบขาดไล่หลัง

เขาก็เอวระ เขาคิดถึงขั้นถึงเศร้า จะได้โคตรอภิมหาอมตะนิรันดร์กาลนานถ้ายทอดลูกถามยิ่ง ๆ ขึ้นไปก็คราวนี้และกระมัง

(ดีดสีตีเป่าและซัค : แหกคอกเขียว : 174)

จะเห็นว่าเต้งเป็นเด็กวัยรุ่นที่เอาแต่ใจตนเอง ชอบเอาชนะผู้อื่น และต้องการให้ตนเองเป็นที่รักของพ่อแม่เพียงคนเดียว เมื่อมีคนอื่นมาสร้างความพึงพอใจกับแม่ของเขาได้มากกว่า เขาไม่พอใจจึงพยายามต่อต้าน แต่สุดท้ายเมื่อต่อต้านไม่สำเร็จ เขาก็ยอมเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี ยอมรับความสามารถของผู้อื่นและยอมไปเรียนรู้จากเขา นับว่าเขาเป็นวัยรุ่นที่มีความคิดอ่าน มีเหตุผลพอควร ไม่ได้เป็นคนเกรงเกินไปนัก

จูน จากเรื่องมันจะไหวหรือ

จูนเป็นเด็กสาววัยรุ่นอายุ 18 ปี เรียนหนังสืออยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เธอเป็นลูกสาวคนเดียวของครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย พ่อแม่ตามใจเธอมาก แต่ไม่มีเวลาดูแลเธอเท่าที่ควร เพราะมีงานยุ่ง จึงส่งเธอไปอยู่โรงเรียนประจำแห่งหนึ่ง ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ลูกศิษย์ของเขาเป็นลูกสาวคนเดียวของเจ้าของคฤหาสน์ผู้แสนร่ำรวย

(มันจะไหวหรือ : รูปหล่อรอไปเหอะ : 22)

สถานภาพก็อย่างที่เขารู้มาจากแฟ้มประวัติ เป็นลูกสาวคนเดียวของเศรษฐีผู้มั่งคั่ง พ่อแม่มีธุรกิจทำเงินทำทองยุ่งเหยิงไม่มีเวลาดูแลลูก จึงส่งจูนไปอยู่โรงเรียนประจำชั้นเยี่ยมที่สุด แพงที่สุด เท่าที่หาได้ในประเทศนี้

(มันจะไหวหรือ : รูปหล่อรอไปเหอะ : 23)

จูนเป็นคนที่เขาใส่ใจตัวเองมาก คือร้อน หิวแข็ง ถ้าต้องการจะทำอะไรแล้วต้องทำให้ได้ เมื่อเธอรู้สึกว่าจะไม่ได้รับความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่อย่างเพียงพอ เธอจึงกลายเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ทำผิดระเบียบของโรงเรียนเพื่อเรียกร้องความสนใจจากพ่อแม่ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ประดาซิสเตอร์ มาแมร์ และครูบาอาจารย์ พยายามกดดันให้เธอเป็นกุลธิดาที่แสนดีและเรียนเก่ง

แต่สิ่งที่จูนทำอยู่ตลอดเวลา คือ พยายามทำทุกวิถีทางให้โรงเรียนไล่เธอออก!

(มันจะไหวหรือ : รูปหล่อรอไปเหอะ : 23)

และสุดท้ายทางโรงเรียนก็อดทนกับพฤติกรรมของเธอไม่ไหว ต้องให้พ่อแม่มารับตัวเธอกลับบ้าน โดยอะลุ่มอล่วยให้เธอมีชื่อสังกัดในโรงเรียน เพื่อมีสิทธิ์สอบเข้ามหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่ให้พ่อแม่หาครูพิเศษมาสอนเอง และจูนก็แสดงพฤติกรรมต่อต้านครูคนแล้วคนเล่าที่พ่อแม่ว่าจ้างมาให้สอนหนังสือเธอ และเมื่อถึงครูคนสุดท้าย จูนพลั้งเผลอทำร้ายเขาถึงขั้นเลือดตกยางออก ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ใบหน้าไถลกันเพียงคืบ นัยน์ตาวาวโรจน์เหมือนแสงพลุ มือถูกพันหนาการด้วย
วงแขนแน่นหนา เหลือว่างเพียงปากก้นคำคำหยาบซ้ำสามานย์

และสุดท้ายทนฟังได้ โดยที่เป็นไปเอง เขาระสายตัวแนบน้าลงปิดปากเธอ

...

จนผมรู้ร้าย หน้าแดงกำ มือเธอป้อนอยู่ที่ปาก แต่พอลดมือลงต่ำก็เผยให้เห็นว่า
ปากของเธอกลับไปด้วยเลือดสด ๆ

...

หน้าอกเสื้อของเขาเหนียวหนับชุ่มโชกแผ่เป็นบริเวณกว้าง เลือดคาวขึ้นหยาด
ทะลักเป็นสายไม่หยุดจากคางที่มีบาดแผลเหวอะหวะ

(มันจะไหวหรือ : รูปหล่อรอไปเหอะ : 30)

เธอเสียใจมากที่ทำร้ายครูด้วยความไม่ตั้งใจ จึงยอมเปลี่ยนนิสัยจากที่เคยแสดง
พฤติกรรมต่อต้าน แสดงวาทะหยาบคาย และไม่ยอมเรียนหนังสือ มาเป็นขอโทษขอโพยและเรียน
หนังสือด้วยความตั้งใจ จนสามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้สำเร็จ ดังที่ผู้แต่ง
บรรยายว่า

เขามองเพลินจนไม่ได้สังเกตเห็นรอยนัยน์ตาดำแดงใหม่เอี่ยมคันหนึ่ง ที่ชะลอมมา
จอดเทียบ

จนกระทั่งเธอก็ วมายืนข้างหน้า

จน...

ชุดนิสิตใหม่สะอาดเอี่ยม รองเท้าถุงเท้าขาวเรียบ เข้มสัญลักษณ์มหาวิทยาลัย
วาววาวที่อกเสื้อ

(มันจะไหวหรือ : รูปหล่อรอไปเหอะ : 31)

จนเป็นเด็กวัยรุ่นที่เอาแต่ใจตัวเองมาก คือรู้ん หัวแข็ง ถ้าต้องการจะทำอะไรแล้ว
ก็ต้องทำให้ได้ เธอรู้สึกว่าคุณค่าความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่ เพราะพ่อแม่มีงานยุ่งจนไม่มีเวลา
ดูแลเธอ ต้องส่งเธอไปอยู่โรงเรียนประจำ จึงทำให้เธอมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว หยาบคาย เพื่อเรียกร้อง
ความสนใจจากพ่อแม่ และแสดงพฤติกรรมต่อต้านครูทุกคนที่พ่อแม่จ้างมาสอนหนังสือเธอ สุดท้าย
เธอพลังเหลือทำให้ครูคนหนึ่งได้รับบาดเจ็บ เธอจึงสำนึกในความผิดและยอมตั้งใจเรียนจนสามารถ
สอบเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้สำเร็จ

จนเป็นตัวละครวัยรุ่นยุคปัจจุบันที่มีความสมจริง เป็นเด็กที่มีปัญหาและเก็บกด เธอแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาเพราะเธอรู้สึกว่าคุณค่าความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว ซึ่งพฤติกรรมของเธอสอดคล้องกับที่ฟน แสงสิงแก้ว แสดงความคิดเห็นว่า ครอบครัวที่ไม่มีความสุข ไม่มีความอบอุ่นภายในบ้าน อารมณ์ของคนในครอบครัวก็จะเป็นสุข ณ ที่นั้นจะมีความสุขและความพอใจในชีวิต ซึ่งจะมีผลทำให้สมาชิกในครอบครัวขาดความมั่นคง ขาดความอบอุ่นในชีวิต (ฟน แสงสิงแก้ว. 2526 : 9) และประสิทธิ์ ตติณิจ กล่าวถึงผลกระทบจากการที่ครอบครัวขาดความอบอุ่นแล้วส่งผลกระทบต่อว่า ผลกระทบเกี่ยวกับตัวบุตรซึ่งมักทำให้บุตรทรนทนใจ ว้าเหว่ และขาดความอบอุ่น เด็กจะมีความรู้สึกไม่มั่นคง ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ประพฤติตัวเหลวไหล เป็นผลทำให้เด็กเกิดปัญหาในด้านการปรับตัวได้ (ประสิทธิ์ ตติณิจ. 2529 : 36)

นิลเนตร จากเรื่องสาวมายากล

นิลเนตรเป็นเด็กสาวอายุประมาณ 20 ปี เรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เธอเป็นลูกสาวคนเดียวของครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย เธอมักจะแต่งตัวเรียบง่ายสบาย ๆ และมีรถยนต์ใช้เป็นพาหนะส่วนตัว ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ผมพบเธอครั้งแรกในคาเฟ่ที่เรียกของมหาวิทยาลัย

...

ผู้หญิงคนที่อยู่ข้างหน้านั้น เธอสวมกางเกงทรงสูงเขย ส่วนเสื้อก็เป็นแบบเชิ้ตตัวโคร่ง แขนกว้างพอที่จะซ่อนไก่อใหญ่ ๆ เอาไว้ได้ทั้งตัว

(สาวมายากล : เสน่ห์ห้าแฉก : 129)

รถสปอร์ตคันงามมาจอดที่หน้าบ้านหลังหนึ่ง ซึ่งความจริงแล้วผมควรจะเรียกว่ารถหรูมากกว่า

(สาวมายากล : เสน่ห์ห้าแฉก : 137)

เธอเป็นเด็กวัยรุ่นที่ขาดความรักจากพ่อแม่ เพราะพ่อกับแม่ของเธอมักจะทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ จนไม่มีใครเอาใจใส่ในตัวเธอ ส่งผลให้เธอไม่อยากอยู่บ้าน และกลายเป็นเด็กที่มีนิสัยลึกลับขมขื่นน้อยเพื่อประชดพ่อแม่ ดังบทสนทนาระหว่างนิลเนตร กับตัวละครชาย ดังนี้

“คุณดูแล้วมันเหมือนกับอะไรหรือ” เธอถาม

“ก็กล่องของขวัญนะซี” ผมบอกตามที่สายตารายงาน

“ใครว่า นี่นะมันหลุมดำหรือแบล็คโฮลเราดี ๆ นี่เอง สามารถดูดโลหะที่เล็กกว่ามันเข้าไปได้...และหลังจากนั้น ก็เดินนำหน้าผมไปยังห้างสรรพสินค้าและซูเปอร์มาร์เก็ตที่อยู่ถนนปากตรงข้าม

ยามเมื่อเดินไประหว่างห้าง ซึ่งเต็มไปด้วยอาหารกระป๋องนานาชนิด เมื่อนิลเนตรเอาก้นกล่องที่ถือในมือผ่านไป เจ้ากระป๋องที่เคยตั้งอยู่ก็ถูกดูดอันตรธานหายไปข้างในอย่างแนบเนียน ไม่มีพิรุณ

(สาวมายากล : เสน่หาห้าแฉ่ : 140)

“สักวันหนึ่งไอ้ความตื่นเต้นพวกนี้ มันจะพาคุณไปสู่ความยุ่งยาก” ผมเตือนสติ

“ฉันก็อยากให้มีมันเกิดขึ้นเหมือนกันแหละ แต่ใจก็ไม่รู้ทำไมยังกะมีใครจับฉันได้สักที”

...

“ฉันคิดว่า พ่อกับแม่จะทำน้ำอืทำไหนดกันนะ ที่มัวแต่ทะเลาะกันแล้วทำให้ฉันต้องหนีออกจากบ้านไปเที่ยวขโมยของคนโน้นคนนี้ จนต้องถูกจับเข้าโรงพักในที่สุด”

(สาวมายากล : เสน่หาห้าแฉ่ : 141)

แต่เมื่อเธอมีเพื่อนที่เข้าใจปัญหาของเธอ และตกลงว่าจะอยู่เป็นเพื่อนเธอทุกครั้ง ที่พ่อแม่ของเธอทะเลาะกัน เธอจึงให้สัญญากับเขาว่าจะไม่ลักขโมยของใครอีก ดังที่ผู้แต่งกล่าวถึงบทสนทนาระหว่างนิลเนตร กับตัวละครชายว่า

“เมื่อไหร่ที่คุณมีปัญหาพ่อแม่ทะเลาะกัน จนคุณทนอยู่บ้านไม่ได้ละก็คุณไปเคาะประตูเรียกเพื่อนคนนี้ได้ทันที” ผมบอกหมายเลขห้องและตึกพักของตัวเองให้เธอทราบ “เราอาจไปดูกีฬา ดูหนัง หรือเอาหนังสือตำราไปอ่านที่ห้องสมุดก็ได้ โดยที่ไม่มีเรื่องมายากลมาเกี่ยว”

“ถ้าฉันก็ต้องเริ่มตั้งแต่เย็นวันพรุ่งนี้ แล้วยังของทุก ๆ วันเสียแล้วละ” นิลเนตรเสนอ

“ขนาดนั้นเชียวหรือ”

“ก็ขนาดนั้นนะซี ก็เพราะพ่อแม่ฉันทะเลาะกันทุกวันนี่นา”

(สาวมายากล : เสน่หาห้าแฉ่ : 143)

นิลเนตรเป็นตัวละครวัยรุ่นที่มีปัญหาทางบ้าน พ่อแม่ทะเลาะกันทุกวัน ไม่สนใจดูแลเธอ จนเธอรู้สึกขาดความรัก ความอบอุ่น และไม่มีใครสนใจเธอ เธอจึงมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนกลายเป็นเด็กลึกลับขโมยน้อย เพื่อระบายความแค้นที่เกิดขึ้น แต่เมื่อเธอมีเพื่อนที่เข้าใจปัญหา และตกลงว่าจะอยู่เป็นเพื่อนเธอทุกครั้งเมื่อเธอรู้สึกไม่สบายใจ เธอจึงดีใจมากและสัญญาว่าจะเลิกขโมยสิ่งเล็กๆน้อยๆเด็ดขาด นิลเนตรจึงเป็นตัวละครวัยรุ่นที่แสดงพฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์ออกมาได้สมจริง ดังที่จิตรา วสุวานิช กล่าวถึงปัญหาครอบครัวแตกแยกมีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กว่า ครอบครัวที่พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกันจะทำให้เด็กมีความวิตกกังวลสูง การโจมตีกันให้ลูกฟังของพ่อแม่จะพัฒนานิสัยการเป็นคนที่ชอบหาเรื่องกับผู้อื่น ชอบหาทางเล่นงานคู่แข่ง ยึดตนข่มท่าน ทำทุกวิถีทางเพื่อชนะคู่แข่ง ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่มีความซื่อสัตย์ และมีแนวโน้มที่จะเป็นโรคประสาทได้ (จิตรา วสุวานิช. 2524 : 31)

เรื่องจะอ้วนแล้วเป็นไง เรื่องเกือบได้แกรมมี่แน่ะ และเรื่องปาป๊า บลูส์

ตัวละครเอกของทั้งสามเรื่องคือ หมง หงจินเป่า ผู้แต่งสร้างให้หมงเป็นชายหนุ่มวัยรุ่น อายุ 21 ปี มีเชื้อสายจีน ครอบครัวประกอบอาชีพค้าขาย มีฐานะปานกลาง เขามีรูปร่างอ้วนมาก แต่มีพรสวรรค์ในด้านการร้องเพลง เขาร้องเพลงได้ไพเราะและสามารถทำเสียงเลียนแบบนักร้องคนอื่นได้ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เกลอแก้วอ้วนกลมเหมือนลูกขนุน ใบหน้าอ่อนเยาว์ ปากแดง แก้มแดง ดึงหนูน้อยยอนามัย แต่น่าอัศจรรย์ ที่มีพรสวรรค์เป็นเลิศในการร้องเพลง

และเขาก็ใช้คุณสมบัติพิเศษนี้ เลียนแบบนักร้องได้ทุกคน ทั้งรุ่นลายครามผู้ล่วงลับไปแล้ว รุ่นเก่า รุ่นกลางใหม่ที่ยังมีผลงานติดตลาด และรุ่นดาวรุ่งพุ่งแรงแห่งยุค

(เกือบได้แกรมมี่แน่ะ : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 215 - 216)

หมงจึงมีความใฝ่ฝันว่าอยากจะเป็นนักร้อง และจะต้องเป็นนักร้องที่มีชื่อเสียงโด่งดังเหมือนนักร้องหลายคนที่ประสบความสำเร็จแล้วให้ได้ จึงพยายามเข้าไปสมัครเป็นนักร้องตามค่ายเพลงต่าง ๆ ดังที่ผู้แต่งให้ตัวละครตัวหนึ่งพูดถึงหมง ดังนี้

“เชื่อก่อนนะ ไอ้หมงมันมีปะการังผสมคำแยในหัวใจ อยากเป็นนักร้องจนตัวสั่น มันทำพุดจายักทำโยกโย้มากเรื่องไปอย่างนั้นเอง สุดท้ายมันก็ต้องเดินเข้าไปเสนอตัวที่หมู่เธอเข้าจนได้แหละ หนีไปไหนไม่พ้นหรอก” สันต์ บุษบง บอกเพื่อน ๆ ชาวชมรม

(ปาป๊า บลูส์ : อยู่นิ่งอะไรแว็บแว็บ : 94)

และผู้แต่งยังได้กล่าวถึงความเพ้อฝัน ในความอยากเป็นนักร้องที่มีชื่อเสียงของ
หมงไว้ดังนี้

หมง หงจินเป่า ให้เคลิบเคลิ้ม มันอาจเป็นจุดเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิต
ของเขา เขากำลังก้าวกระโดดไปสู่การเป็นศิลปินเดี่ยวยอดนิยม

ฝันนั้นระเบิดบานยากจะหยุดยั้ง เขาเห็นภาพตัวเองยืนอยู่หน้าตึกที่ทำการบริษัท
แกรมนี่ เดิมตัวตึกมีหกชั้น...

และแล้วทุกอย่างก็เปลี่ยนแปลง ตึกแกรมนี่ได้ต่อเติมสูงขึ้นเป็นเก้าชั้น สามชั้นที่
เพิ่มมา...ล้วนเป็นเงินจากญาติ ๆ แฟนเพลงของศิลปินดาวรุ่ง พุงผงดบดบังผู้อื่นทุกผู้ทุกนาม...หมง
หงจินเป่า

(เกือบได้แกรมนี่แน่ะ : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 220)

แต่ความฝันของหมงก็พังทลาย ถึงแม้เขาจะร้องเพลงได้ไพเราะเพียงใด แต่เพราะเขา
มีรูปร่างที่อ้วนเกินไปไม่เป็นที่ดึงดูดใจผู้บริโภคนั้น จึงไม่มีค่ายเพลงใดเลยที่จะรับเขาเข้าเป็นนักร้องใน
สังกัด ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

หมง หงจินเป่า เคยไปสมัครเป็นนักร้องบริษัทแกรมนี่ คนที่นั่นชื่นชมและ
ตื่นเต้นกับพรสวรรค์เสียงร้องของเขาเป็นอันมาก แต่สุดท้ายก็ปฏิเสธไม่รับเขาเข้าเป็นนักร้องในสังกัด

เรื่องนี้เหล่าสมาชิกชาวชมรม “กอดลมไว้อย่าให้หงอย” วิเคราะห์หาเหตุผลกัน
ได้อย่างง่ายดายว่า สาเหตุเป็นเพราะเกลอแก้วอ้วน

(จะอ้วนแล้วเป็นไง : มันดีเหลือเกิน : 65)

หมงเป็นตัวละครวัยรุ่น ที่ผู้แต่งสร้างให้เขามีความเพ้อฝันอยากเป็นนักร้อง หรือ
นักแสดงที่มีชื่อเสียง เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความฝัน มีความต้องการให้ตัวเองเป็นจุดสนใจของผู้อื่น
ชอบเลียนแบบคนที่มีชื่อเสียง และมีความมุ่งมั่นที่จะก้าวไปสู่จุดมุ่งหมายในชีวิต ถึงแม้ว่าหมงยังไม่
บรรลุความฝันที่วาดไว้ แต่เขาก็ไม่สิ้นความพยายามจนกว่าเขาจะมีความฝันใหม่มาแทนเรื่องนี้

น้ำตาล จากเรื่องน้ำตาลคืนกบ

น้ำตาลเป็นเด็กสาวอายุ 18 ปี เรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ครอบครัวของเธอ
มีอาชีพค้าขาย ฐานะปานกลาง เธอเป็นเด็กสาวที่มีเหตุให้ยุ่งเหยิงตัวมาตั้งแต่เด็ก ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

แม่หนูคนนี้เธอคงมีต่ออะไรสักอย่างที่ผิดปกติ คำที่ว่าเธอมีเท้าใหญ่ผิดเด็ก มนุษย์มาทั่วไป ทั้งมันยังโตวันโตคืน จนเป็นผลให้เจ้าของต้องเปลี่ยนรองเท้าปีละหลาย ๆ คู่
(น้ำตาลตินกบ : เสน่หาห้าแฉ่ : 27)

น้ำตาลเป็นเด็กผู้หญิงที่ไม่ค่อยมีใครได้เหลือบมองหน้าตาของเธอเท่าไรนัก คำที่เท้าของเธอถึงความสนใจของผู้อื่นให้ไปอยู่ที่นั่นเสียหมด
(น้ำตาลตินกบ : เสน่หาห้าแฉ่ : 27)

เมื่อตอนที่เธอเป็นเด็กอายุประมาณ 11 ปี เธอรู้สึกว้าเท้าที่ใหญ่โตเป็นปมด้อยที่ ทำให้เธออายเพื่อนมาก และรู้สึกไม่พอใจในเวลาที่ถูกเพื่อนล้อเลียนต่าง ๆ นานา ดังที่ผู้แต่ง บรรยายว่า

เธอมักจะลงนั่งที่เก้าอี้หน้าบ้าน ถอดรองเท้าที่คับจนกัดคู่เดิมออก และผมรู้ได้ว่า อีกวันสองวัน แม่ของเธอก็จะพาน้ำตาลมาที่ร้านของพ่อ เพื่อสั่งตัดรองเท้านักเรียนคู่ใหม่ให้เธอ
เมื่อถึงตอนนั้น น้ำตาลจะพยายามต่อรองให้พ่อวัดเท้าเพื่อให้หลวมกว่าปกติ เธอ อายที่เพื่อน ๆ ในโรงเรียนล้อเลียนว่า น้ำตาลใช้รองเท้าเปลืองที่สุด
(น้ำตาลตินกบ : เสน่หาห้าแฉ่ : 28)

“ติดตินกบ”

ผมสังเกตได้ไร ๆ ว่า น้ำตาลไม่ได้ประทับใจในคำขานนี้สักเท่าใดนัก...ผมจำได้ เป็นที่คิดมาถึงภาพของเธอ ที่วิ่งกบกับเงไปมาด้วยความถ่วงของขนาดเท้ามหิพาร... และพอ เพื่อน ๆ หัวเราะกันเกรียว พลงขานว่าติดตินกบ เป็นครั้งที่สาม น้ำตาลก็เดินหน้าออกมาจากวง
(น้ำตาลตินกบ : เสน่หาห้าแฉ่ : 30 - 31)

แต่เมื่อเธอโตขึ้นและเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัย เธอก็ไม่รู้สึกว่ามีปมด้อย ในเรื่องเท้าอีกต่อไป แต่กลับคิดว่ามันเป็นพรสวรรค์ที่ส่งผลให้เธอประสบความสำเร็จในการแข่งขัน วัยน้าอยู่เสมอ เนื่องจากมีเท้าที่ใหญ่จึงทำให้สามารถตะพี่ยน้ำได้เร็วกว่าคนอื่น ดังบทสนทนา ระหว่างน้ำตาลกับเพื่อนชายของเธอ ดังนี้

หลังจากคุยกันร่วมครึ่งชั่วโมง ผมจึงได้รู้ว่าเธอเป็นนิสัยปีหนึ่งเช่นเดียวกับผม เพียงแต่ต่างคณะกัน ที่สำคัญก็คือ ในตอนนี้เธอเป็นนักกีฬาว่ายน้ำระยะสั้นหลายประเภทของ มหาวิทยาลัย และยังเป็นนักกีฬาโปโลน้ำอีกด้วย

...

“โค้ชบอกว่า ฉันมีพรสวรรค์ที่ฟ้าประทานมาให้ คนอื่น ๆ ว่าน่าด้วยเท้าเปล่า แต่สำหรับฉันแล้วเหมือนใส่ตีนกบช่วย”... “มันช่วยให้ฉันตะพึดน้ำได้มากกว่าคนอื่น ๆ”

(น้ำตาลตินกบ : เสน่หาห้าแฉ่ : 39)

น้ำตาลเป็นเด็กสาววัยรุ่นที่มีปมด้อยเพราะมีเท้าที่โตผิดปกติ ทำให้เธอแสดงความรู้สึกอาย และไม่พอใจเพื่อน ๆ ที่พากันล้อเลียนในปมด้อยของเธอ แต่สุดท้ายเมื่อเธอมีอายุมากขึ้นจนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย เธอก็ได้ใช้ปมด้อยนั้นช่วยให้ประสบความสำเร็จในการเป็นนักกีฬาว่ายน้ำ เนื่องจากเท้าที่โตมากของเธอสามารถตะพึดน้ำได้มากกว่าคู่แข่งคนอื่น เธอจึงเป็นเด็กสาวที่มีความคิดดี สามารถพลิกปมด้อยให้เป็นโอกาส เธอจึงประสบความสำเร็จในชีวิตและมีความสุข

มด รุ่ง และวิน จากเรื่องชมรมต่อต้านผู้หญิง

ตัวละครทั้งสามเป็นชายหนุ่มอายุประมาณ 22 ปี ยังเป็นนักศึกษา พวกเขาพักอาศัยอยู่ที่ห้องพักร่วมกัน แต่ศึกษาอยู่ในสถาบันต่าง ๆ กัน พวกเขามีประสบการณ์ในเรื่องความผิดหวังกับความรักเหมือนกัน จึงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้หญิงดังนี้

“ผู้หญิงนะไม่มีอะไรดีหรอกเพื่อนเอ๋ย” มดเอ่ยขึ้นด้วยส้เสียงแสดงความเจ็บแค้น “เมื่อตอนเรียนมัธยมปลายฉันเคยรักกับผู้หญิงเพื่อนร่วมชั้นคนหนึ่ง...เสร็จแล้วเป็นไง ฉันสอบเข้าเรียนวิชาหนังสือพิมพ์ในมหาวิทยาลัย ส่วนเธอไปเรียนพยาบาล เพียงไม่กี่เดือนให้หลัง เธอก็ไปจับคู่เป็นแฟนกับนักศึกษารุ่นพี่ที่เรียนแพทย์ปีสุดท้ายเสียนี้”

(ชมรมต่อต้านผู้หญิง : รูปหล่อรอไปเหอะ : 52)

“หัวกอนเดียวกันเพื่อนเอ๋ย หัวกอนเดียวกัน” รุ่งปลอบด้วยการลูบหัวเพื่อน “ฟังเรื่องของฉันบ้างสิ เมื่อตอนอยู่โรงเรียนบ้านนอก ฉันก็เคยรักกับผู้หญิงคนหนึ่งเหมือนกัน...พอเข้ากรุงเทพฯ ฉันสอบเข้าเรียนจิตรกรรมศิลป์...ส่วนเธอนั้นไปเรียนอักษรศาสตร์ทบแ้ว...ไปหลงไหลเครื่องแบบนักเรียนนายร้อยตำรวจ แล้วสุดท้ายก็สั้รักฉัน

(ชมรมต่อต้านผู้หญิง : รูปหล่อรอไปเหอะ : 52)

“หยุดล้าออยเสียทีเถอะน้า เรื่องราวของพวกนายยังนับว่าเบาหนักเมื่อเทียบกับฉัน” วินเอ่ยขึ้น...

“...ฉันเข้ากรุงเทพฯมาเรียนวิทยาลัยครูประสานมิตร ส่วนเธอไปเรียนบัญชีจุฬา...”

...

“จนกระทั่งวันหนึ่ง จันระแคะระคายได้ข่าวไม่สู้ดีว่า เธอไปมีรักใหม่กับหนุ่ม
วิเศษคนหนึ่ง...”

(ชมรมต่อต้านผู้หญิง : รูปหล่อรอไปเหอะ : 54 - 55)

พวกเขาทั้งสามรู้สึกเจ็บช้ำกับความเสียใจในเรื่องของความรักเป็นอย่างมาก
จึงพร้อมใจกันรวมกลุ่มตั้งเป็นชมรม เพื่อต่อต้านและป้องกันตนเองไม่ให้เปลืองใจไปรักผู้หญิงคนไหน
อีก ดังนี้

ก็เพราะอย่างนั้นแหละ พวกเขาจึงได้ตั้งชมรมของตัวเองขึ้นมาโดยให้ชื่อว่า
“ชมรมต่อต้านผู้หญิง”

นโยบายของชมรมสมาชิกสามคนนี้มีอยู่ว่า จะต่อต้านผู้หญิงและการตกหลุมรัก
ผู้หญิงอย่างเอาจริงเอจัง

(ชมรมต่อต้านผู้หญิง : รูปหล่อรอไปเหอะ : 51 - 52)

แต่สุดท้ายพวกเขาก็ต้องเปลืองใจไปหลงรักผู้หญิงอีกจนได้ และก็มีสมาชิกบางคน
ในกลุ่มที่ต้องพบกับความผิดหวังอีกครั้ง

ตัวละครทั้งสามแสดงออกถึงธรรมชาติของวัยรุ่นว่าต้องการความรัก ความสนใจ
จากผู้อื่น โดยเฉพาะกับเพศตรงข้าม พวกเขาเสาะแสวงหาผู้รักเพียงแต่เห็นว่า มีรูปร่างหน้าตาดี เป็นที่
ต้องใจก็หลงรักแล้ว เป็นการรักด้วยอารมณ์ จึงเป็นความรักที่ไม่จริงจังมากนัก มีการเปลี่ยนแปลง
ได้เสมอ เพราะเมื่อมีอายุมากขึ้น มีประสบการณ์มากขึ้น ก็จะทำให้มีโอกาสได้พบกับคู่รักคนใหม่ที่มี
ความเหมาะสมกว่า เป็นการรักด้วยเหตุผลมากขึ้น ดังเช่นตัวละครวัยรุ่นในเรื่องนี้ที่คนรักไปมีรักใหม่
จนพวกเขาเจ็บช้ำคิดต่อต้านการตกหลุมรักผู้หญิง แต่พวกเขาก็หนีความรักผู้หญิงไปไม่พ้น

วาที จากเรื่องยัง...มันยังไม่รู้ตัว

วาทีเป็นวัยรุ่นอายุ 18 ปี เรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นลูกชายคนเดียว
ของครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง ประกอบอาชีพเป็นช่างรับตัดและขายรองเท้า ดังนี้

“ฉันเลี้ยงมันมาสิบแปดปี มันเคยหาเงินได้ด้วยลำแข้งของตัวเองไหม กระทั่ง
อาชีพทำเกือกที่พ่อมันตะบันอยู่ทุกวันนี้ แค่ออกตะปูไม่ให้ดำดินคนใส่มันยังฝึกลำไม่ได้ แล้วมันยัง
มาคุยฟุ้งว่าจะหาเงินมาใช้ได้ โธ่...ไอ้เด็กปัญญาอ่อน”

(ยัง...มันยังไม่รู้ตัว : 15)

ผมมองเธออย่างแปลกใจ

“ผมคิดว่าคุณยังเรียนหนังสือเสียอีก?”

“ก็ใครว่าไม่ใช่ล่ะ” เธอเฉลย “ฉันเรียนอยู่ปีหนึ่งที่รามคำแหง มันออกจะซ้ำไปหน่อย แต่ทำได้ ก็ฉันต้องทำงานด้วยนี่นะ”

หัวใจของผมเริ่มต้นตึกตักขึ้นมาทันที เธอบอกว่าเธอเรียนมหาวิทยาลัยเดียวกับผม และเธอก็ทำงานไปด้วย ก็สิ่งนี้ไม่ใช่หรือที่ผมกำลังควานหาอย่างหมกมุ่น

(ยัง...มันยังไม่รู้ตัว : 21)

ว่าที่มีความต้องการและใฝ่ฝันว่าจะต้องมีรถจักรยานยนต์เป็นของตัวเองให้ได้ ดังความคิดของเขาที่ว่า

ว่ากันตามความสัตย์จริงแล้ว ถึงแม้ผมเริ่มเป็นหนุ่มที่ผ่านมาถึงสิบแปดฤดูฝน แต่อาการว๊ิบ ๆ แวม ๆ ขาอ่อนน่องสวยของคุณเธอเหล่านั้น ไม่เคยทำให้หัวใจของผมเต้นเร็วหรือแรงเพิ่มขึ้น แม้แต่สักครั้งหรือครั้งครึ่ง แต่ไอ้ที่กระชากหัวใจของผมให้พลอยติดตามไปด้วย และพาหายลับไปพร้อมกับภาพทุกทีนั้นคือจักรยานยนต์ญี่ปุ่นยี่ห้อที่ว่า มันทำให้ผมละเมอเพื่อพกพาทั้งยามหลับยามตื่น ผมอยากได้มันด้วยกิเลสอันบริสุทธิ์และผ่องแผ้ว

(ยัง...มันยังไม่รู้ตัว : 8)

ความฝันของเขาก็คือต้องพังทลายเมื่อพ่อของเขาไม่ยอมซื้อให้ แถมยังต่อว่าต่าง ๆ นานา แต่เขาก็มีความมุ่งมั่นที่จะต้องได้รถจักรยานยนต์มาครอบครองให้ได้ อีกทั้งต้องการเอาชนะพ่อและต้องการให้พ่อเห็นว่าเขาก็มีความสามารถหาเงินได้ด้วยลำแข้งของตนเอง ดังนั้นเขาจึงสมัครเข้าทำงานในโรงงานแห่งหนึ่ง และร่วมหุ้นกับเพื่อนขายสินค้าเงินผ่อนให้กับคนงานในโรงงานดังนี้

“มันเป็นโลกที่คุณสามารถหาเงินได้มากมายหลายทางเชียวละ” เพ็ญอุทัยบาย “คุณจะเห็นว่าคนงานที่นี่มีตั้งเกือบห้าพัน ก็กันว่าถ้าเราสามารถค้าขายเอากำไรพวกเขาได้สับบาทสองบาทต่อคน รวมกันหลาย ๆ คน มันก็เป็นก้อนโตเอากการอยู่ โดยเฉพาะการขายของเงินผ่อน”

(ยัง...มันยังไม่รู้ตัว : 60 - 61)

เขาเริ่มมีเงินเก็บมากขึ้น ซึ่งเป็นเงินที่มาจากการขายของเงินผ่อนเสียเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เขามีความสุขมากที่ได้สัมผัสกับเงินที่หามาได้ด้วยตัวเอง และเขาก็กลับยอมเป็นทาสของกิเลสด้วยการหาเงินด้วยวิธีผิดกฎหมายอย่างไม่เกรงกลัวความผิด ดังนี้

“ช่องทางทำมาหากินอันใหม่ของเราไงล่ะ” เพ็ญบอกอย่างวางสง่า “แล้วคราวนี้ ก็ถึงคราวที่คุณต้องเรียนรู้งานใหม่ได้แล้ว เชนี่เราจะกินข้าวมือเย็นด้วยกัน แล้วฉันจะบอกกลเม็ดในการเป็นคนเดินโปยให้คุณ”

“คนเดินโปย” ผมทวนคำอย่างประสาทเสีย” เท่าที่ผมรู้ตอนนี้ คุณเหมือนคุณจะเป็นเจ้ามือห่วยได้เดินเสียเองอย่างนั้นแหละ”

(ยัง...มันยังไม่รู้ตัว : 71)

งานทุกอย่างที่เขาลงมือทำสร้างรายได้ให้เขาเป็นอย่างมากจนเขาสามารถซื้อรถจักรยานยนต์ได้ตามความมุ่งหมาย แต่สุดท้ายเขาก็ต้องถูกไล่ออกจากโรงงานในโทษฐานใช้เวลางานหาผลประโยชน์ส่วนตน

จะเห็นได้ว่าผู้เขียนสร้างวาทิเป็นตัวแทนของวัยรุ่นที่มีความมุ่งมั่นสูง ใช้พลังฟันฝ่าอุปสรรคอันยากเข็ญเพื่อให้ตนเองบรรลุสิ่งที่มุ่งหวังได้สำเร็จ

ผม จากเรื่องอยากเตะโด่งเรื่อนักสักร้อยหลา

“ผม” เป็นวัยรุ่นอายุประมาณ 20 ปี เป็นคนอารมณ์ดีและมีอุปนิสัยเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ทอดถอนกับปัญหาและนิยมการเล่นเกมส์ลับสมอง ดังนี้

ผมเป็นวัยรุ่นที่อารมณ์ดี รักสงบ เยือกเย็น แต่ไม่เย็นชาหรือเฉื่อยเฉะ นอกจากนี้ ผมยังเป็นนักแก้ปัญหาลับสมองทุกชนิดด้วยความเนียนแหลมและฉับไวอีกด้วย

(อยากเตะโด่งเรื่อนักสักร้อยหลา : เสน่ห์ห้าแฉก : 81)

เขามีความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองแก้ไขปัญหาลับสมองทุกชนิด และเขาเชื่อมั่นว่าเขาสามารถแก้ไขมันได้ ดังนี้

ในวันนี้ขณะเดินไปในย่านการค้าแห่งหนึ่ง เห็นแผงบนฟุตบาทขึ้นป้ายเอาไว้ว่า “ขายเกมส์ลับสมองนานาชาติ” ผมจึงเร่งเข้าไปใกล้ เห็นเครื่องเล่นอย่างหนึ่งซึ่งประกอบด้วยหลอดเล็กเส้นใหญ่นำมาขดเป็นห่วงหลายวงคล้องกัน เห็นว่าน่าสนใจจึงหยิบขึ้นมาดู

...

“ซื้อสิบบาทสำหรับราคาห่วง และอีกซื้อสิบบาทสำหรับกระดาษเฉลยคำตอบ” คนขายชี้ไปยังซองกระดาษเล็กเท่าซองหมากหอมที่วางอยู่ใกล้ ๆ

...

“ไม่ละ” ผมบอกอย่างหยิ่ง ๆ “ถ้าหากผมอยากได้เศษกระดาษแผ่นเท่านั้นละก็ ผมเอาเงินไปซื้อล็อตเตอรี่ยังจะดีกว่าเพื่อจะถูกรวยกับเขาบ้าง”

(อยากเตะโด่งเรื่อนักสักร้อยหลา : เสน่หาห้าแต้ม : 82)

ถึงแม้ว่าห่วงกลของเข่าจะบังเอิญไปเกี่ยวเข้ากับกำไลทองของผู้หญิงคนหนึ่ง และเขาไม่สามารถที่จะถอดกำไลทองออกจากห่วงกลได้ แต่เขายังมีความเชื่อมั่นและมุ่งมั่นว่าเขาจะต้องพบวิธีแก้ปัญหานี้อย่างแน่นอน ดังความคิดของเขาที่ว่า

ผมจะไม่กลับไปซื้อคำตอบจากพ่อค้าคนนั้นเป็นอันขาด แต่จะพยายามถอดกำไลทองออกจากห่วงกลด้วยความสามารถของผมเอง และโดยไม่สนใจด้วยว่ามันจะต้องใช้เวลาสักกี่วัน กี่เดือน หรือกี่ปี

(อยากเตะโด่งเรื่อนักสักร้อยหลา : เสน่หาห้าแต้ม : 91)

ผู้แต่งสร้างตัวละครวัยรุ่นในเรื่องนี้ให้มีความอยากรู้อยากเห็น ชอบทดลองแก้ไขเกมส์ลับสมองต่าง ๆ ด้วยตนเองโดยไม่อาศัยคำตอบจากหนังสือใด ๆ ซึ่งเป็นอุปนิสัยที่สอดคล้องกับวัยรุ่นโดยทั่วไปในสังคม ที่มักจะมีมีความอยากรู้อยากเห็น อยากแสวงหาคำตอบด้วยตัวเอง และเขาก็มีพลังความคิด ความสามารถเพียงพอที่จะค้นพบวิธีแก้ปัญหานี้ ๆ ได้ แม้จะต้องอดทนและใช้เวลามากเพียงใดก็ตาม

รวี จากเรื่องตะกายหอย

รวีเป็นหนุ่มวัยรุ่นอายุประมาณ 20 ปี เป็นนักศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง มีนิสัยเป็นคนรักสนุก ใช้เงินเก่ง เป็นคนที่อยู่นิ่งไม่ได้ จะต้องหากิจกรรมต่าง ๆ ทำอยู่ตลอดเวลา ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ตั้งแต่ตอนที่ยังมาแล้วที่รวีเดินง่วนงานบ่มพื้เหมือนหมักในหม้อในห้องพักแคบ ๆ ของมหาวิทยาลัย โดยผมจำเป็นต้องมีส่วนรับรู้และเกี่ยวข้องก็เนื่องมาจากว่าเป็นอีกคนหนึ่ง ที่ร่วมอาศัยอยู่ด้วย

(ตะกายห่อหุ้ม : เสน่ห์ห้าแฉก : 147)

เรื่องของเรื่องก็คือว่า รวีเป็นคนที่อยู่เฉยเฉยไม่เป็น ทุกสุดสัปดาห์ที่ผ่านมา หมอเป็นต้องเร่งรีบไปเที่ยวเตร่ข้างนอก หาความสนุกสนานใส่ตัว

แต่สุดสัปดาห์ปลายเดือนนี้ รวีไม่อาจจะทำเช่นนั้นได้อีกเนื่องจากเอาเงินค่าขนมไปถูกลงเสียหมด...

(ตะกายห่อหุ้ม : เสน่ห์ห้าแฉก : 148)

นอกจากนี้เขายังเป็นเด็กวัยรุ่นที่มีความอยากรู้อยากเห็น และมีความคิดแผลง ๆ เมื่อเขาต้องการที่จะล่วงรู้ความลับของกลุ่มนักศึกษาหญิงที่กำลังจะปิดห้องพักของพวกเธอเพื่อจัดงานชุมนุมนักศึกษาหญิง ดังนี้

รวีวางมือลงบนบ่าของผมอย่างปลอดภัย

“ฟังนี้เนาะวาทิ นายว่าเราจะมีทางไปเที่ยวงานชุมนุมนิสิตหญิงวิธีอื่นไหม ถ้าหากว่าไม่ปลอมตัวเป็นผู้หญิงเข้าไป”

“ฉันไม่ได้อยากนี้” ผมประหลาด

“แต่ฉันอยากนี้หว่า” รวีบอกง่าย ๆ “และไอ้การแต่งตัวเป็นผู้หญิงนี่นะ มันก็ไม่ใช่ว่าสิ่งที่ฉันเคยทำเหมือนกัน ในฐานะที่นายเป็นสหายนิต ฉันจึงอยากจะชวนนายไปเป็นเพื่อนด้วย”

(ตะกายห่อหุ้ม : เสน่ห์ห้าแฉก : 152)

ถึงแม้ว่าในตอนสุดท้ายเขาจะถูกจับได้และถูกนักศึกษาหญิงรุมทำร้าย แต่เขาก็กลับรู้สึกตื่นเต้น สนุกสนานกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และบอกกับตัวเองว่าในปีหน้าเขาจะต้องแอบเข้าร่วมงานนี้อีก ดังนี้

“แต่ฉันก็ได้คุ้มค่าตื่นเต้นอยู่หรอก มีใครบ้างที่ที่เคยถูกชาวหอหญิงร่วมพันได้ละ...เสียค่ายแต่ไม่ได้มีโอกาสดูพวกเธอแสดงฟลอร์โชว์เท่านั้นเอง แต่ก็ช่างเหอะ งานชมรมนิสิตหญิงไม่ได้มีครั้งเดียวเนี่ย ปีหน้าก็จัดกันอีก ถึงตอนนั้นคงหาวิธีเข้าไปดูที่แนบเนียนกว่านี้ได้หรอกเพื่อนเอ๋ย...

(ตะกายห่อหุ้ม : เสน่ห์ห้าแฉก : 162)

จากอุปนิสัยและพฤติกรรมของวีแสดงออกถึงอุปนิสัยของวัยรุ่นได้อย่างสมจริง คือ ความอยากรู้อยากเห็น รักสนุก มีความคิดแปลก ๆ อยากรู้อยากเห็นกับสิ่งที่ทำให้ตื่นเต้น แม้ว่าสิ่งนั้น จะทำให้เขาต้องได้รับความลำบากเดือดร้อนเพียงใดก็ตาม แต่เขาก็มีความมุ่งมั่น และจะพยายามทำ ต่อไปอีกเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น ของตนเอง

นายแมว จากเรื่องนมกัเต้า

นายแมวเป็นชายหนุ่มอายุประมาณ 23 ปี มีอาชีพเป็นผู้จัดการร้านขายหนังสือ แห่งหนึ่ง เขาไม่ค่อยจะรับผิดชอบในหน้าที่การงานเท่าที่ควร เพราะอยู่ไม่ติดร้าน และมีนิสัยรัก สัตว์มากโดยเฉพาะสุนัข ดังนี้

นั่น...นายแมวมาอีกแล้ว

ความจริงเขามีชื่ออื่น แต่ผมสมัครใจจะเรียกว่า “นายแมว” ตามนิสัยของเขาซึ่ง นึกจะมาก็มา นึกจะไปก็ไป บางวันก็ไปๆ มาๆ เวียนเข้าเวียนออกหลายเที่ยว เหมือนแมวอิสระ ไร้สังกัด

ทั้ง ๆ ที่ผมแต่งตั้งเขาเป็นผู้จัดการร้านกิตติมศักดิ์ หวังจะให้อยู่เป็นที่เส้นทาง แต่ ก็ไม่อาจลบร้างนิสัยแมวชอบร่อนเร่ของเขาได้

(นมกัเต้า : ไม่แอบอ่านไอหึงจะอิงใคร : 135)

แต่คราวนี้เขาไม่ยกกะถามอะไร แต่กลับเดินอ้อมไปหลังโต๊ะทำงานของผม พลิกดูปฏิทินที่ละแผ่น...ทีละแผ่น แล้วหัวเราะหึๆ ขอบอกขอบใจ...

รูปหมาพันธุ์แปลกๆ ลูกชายคนเล็กของผมส่งมาให้ เป็น ส.ค.ส. จากเมืองไกล...

จะมีก็แต่นายแมวนี้แหละ ที่ขยันมาพลิกดูบ่อย ๆ ทุกวัน บางวันก็หลาย ๆ รอบ ไม่ได้ดูวันเดือนปีหรอก แต่เจาะจงดูแต่รูปหมา

ผมเลยรู้ว่า นายแมวเป็นคนชอบหมา

(นมกัเต้า : ไม่แอบอ่านไอหึงจะอิงใคร : 136)

นอกจากจะเป็นคนรักสุนัขแล้ว เขายังมีความอยากรู้อยากเห็นว่าสุนัขพันธุ์ ดัชชุนด์ที่มีลำตัวยากกว่าสุนัขพันธุ์อื่น ๆ จะมีนมกัเต้า จะมากกว่าสุนัขพันธุ์อื่นหรือไม่ ด้วยความ อยากรู้อยากเห็นจึงจับสุนัขมานอนหงายเพื่อนับจำนวนเต้านมและพลาดพลั้งถูกมันกัดเลือดโชก แต่เขา ก็ยังไม่ละความอยากรู้อยากเห็นไปจากเดิม ดังนี้

นายแมวกลับมาที่ร้านในลักษณะมือเลือดโชก... “แหม...นับได้แค่ห้าเต้า ยังไม่ ถึง ครึ่งเลย มันเกาะจับซะก่อน” เขาครวญด้วยความเสียดยกก่อนขอตัวไปหาหมอ

...

แล้วเขาก็ประคองมือเดินข้ามถนนไป

“เฮ้ย ร้านหมอกคนฟากนี้ ฟากโน้นนะหมอหมา” ผมร้องบอก

เขาหยุดที่เกาะกลางถนน เอามือข้างที่ยังคืออยู่ป้องปากและแผดเสียงตะโกนตอบ
ลับบริเวณ

“ก็จะไปหาหมอหมาล่ะสิ จะไปถามว่าด้ซุนค์มีนมกี่เต้า”

(นมกี่เต้า : ไม่แอบอุ่นโอหึงจะอิงใคร : 146)

ตัวละครจากทั้งสี่เรื่องคือ วาที ผม รวี และนายแมว เป็นตัวละครวัยรุ่นที่มี พฤติกรรมการแสดงออกสอดคล้องกับวัย คือมีความอยากรู้อยากเห็น เชื่อในความคิดของตน มุ่งมั่น ที่จะทำในสิ่งที่ตนคาดหวังหรืออยากรู้ มีความคิดโลดโผน แผลง ๆ และมีพลังในการพยายามทำสิ่ง ต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย สมดังคำกล่าวของสุชา จันทน์เอม ที่กล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงทางด้าน จิตใจของวัยรุ่นในลักษณะต่าง ๆ ว่า วัยรุ่นมีความต้องการและปรารถนาใหม่ ๆ เกิดขึ้นและเป็นไป อย่างรุนแรง มีสติปัญญาและความคิดเจริญก้าวหน้ากว้างขวางออกไป ต้องการอิสระ อารมณ์เปลี่ยน แปลงได้ง่ายและรุนแรง จินตนาการมีมากขึ้น ความเชื่อมั่นต่าง ๆ เป็นไปอย่างรุนแรง ความสนใจ ในการสมาคมมีมากขึ้น (สุชา จันทน์เอม. 2522 : 50) ผู้แต่งได้สร้างตัวละครวัยรุ่นอย่างสมจริง ดังที่ให้ความมุ่งมั่นอย่างจริงจังและใช้พลังฟันฝ่าอุปสรรคจนบรรลุผล ส่วน “ผม” เป็นวัยรุ่น ที่อยากรู้อยากเห็นและแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง แม้จะต้องใช้ความอดทนและเวลานานสักเพียงใด ก็ตาม เช่นเดียวกับ “รวี” และ “นายแมว” ที่มีความคิดแผลง ๆ อยากพบสิ่งที่ทำให้ตื่นเต้น แม้ว่า สิ่งนั้นจะทำให้เขาเจ็บปวด เขาก็ยังพยายามต่อไปอีกเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็นของพวกเขา

จากการวิเคราะห์การสร้างตัวละครดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า คำรงค์ อาริกุล สร้าง ตัวละครชายและหญิงแบบสมจริง 2 ช่วงวัย คือ วัยผู้ใหญ่อายุ 25 - 50 ปี ที่ประกอบหน้าที่การทำงาน หรือมีครอบครัวแล้ว และวัยรุ่นอายุ 18 - 21 ปี ที่ยังศึกษาเล่าเรียน ซึ่งตัวละครทุกตัวมีลักษณะทาง กายภาพและแสดงลักษณะนิสัยสอดคล้องกับวัยและประสบการณ์ ตัวละครวัยผู้ใหญ่ก็จะมีพฤติกรรม และลักษณะนิสัยที่สอดคล้องสัมพันธ์กับอาชีพและความกดดันในชีวิตที่เผชิญอยู่ ส่วนตัวละคร ที่อยู่ในวัยรุ่นมักจะมีพฤติกรรมแปลก เพื่อเรียกร้องความสนใจ และในที่สุดก็จะยอมรับฟังเหตุผล และปรับตัวได้ เด็กวัยรุ่นบางคนมีความอยากรู้อยากเห็น มีความใฝ่ฝันและจินตนาการที่ดีและพยายาม บรรลุความฝัน แม้ว่าจะต้องอดทนและรอคอยนานเพียงใดก็ตาม บางคนสามารถพลิกผันปมด้อยของตน

ให้เป็นโอกาสได้ ในเรื่องความรักของวัยรุ่นยังไม่มีอะไรที่ยึดมั่นจริงจังจนนำไปสู่การแต่งงาน มีการเปลี่ยนแปลงได้เสมอตามวัยที่มากขึ้น พวกเขามีพลังกาย และพลังความคิดสร้างสรรค์จนทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตในวันนี้พอควร

2. การสร้างตัวละครแบบอุดมคติ

ผู้ประพันธ์สร้างตัวละครตามอุดมคติขึ้นโดยใช้ศรัทธา ความปรารถนา และระบบค่านิยมส่วนตัวในเรื่องของความคิดความงาม ความถูกต้องและยุติธรรม เป็นเกณฑ์ในการสร้างตัวละคร (วิภา กองกะนั้นนท์. 2533 : 91) ดังนั้นตัวละครแบบอุดมคติจึงเป็นตัวละครที่มีความสมบูรณ์แบบ มีจิตใจที่ดีงาม มีพฤติกรรมที่เสียสละ ช่วยเหลือสังคม ตัวละครแบบอุดมคตินักขาดความสมจริง เพราะจะเป็นคนดีงามผิดธรรมดา เช่น เป็นชายหรือหญิงที่บูชาความรัก มีรักเดียวใจเดียว หรือเป็นเศรษฐีที่มีใจโอบอ้อมอารี เห็นใจคนจน ช่วยเหลือคนทุกข์ยาก ไม่เอาเปรียบผู้อื่นแม้มีโอกาส เป็นต้น

จากการศึกษาเรื่องสั้นของคำรงค์ อารีกุล พบว่ามีการสร้างตัวละครแบบอุดมคติไม่มากนัก พบเพียง 3 ตัวเท่านั้น และมีการนำเสนอตัวละครด้วยวิธีเสนอโดยตรง ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

ช่วง จากเรื่องผู้พิทักษ์ธรรม

ช่วงเป็นตัวละครชายอายุประมาณ 20 ปี เขาเป็นเด็กจากต่างจังหวัด ที่เข้ามาเรียนหนังสืออยู่ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อแรกเกิดเขามีร่างกายที่เล็กแกร็น พ่อแม่จึงตั้งชื่อให้ว่าจ๊ว แต่พอโตขึ้นก็มีร่างกายที่สูงใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อน ๆ จึงเปลี่ยนชื่อให้ใหม่ว่า “ช่วง” ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

แรกเริ่มเดิมทีเขาชื่อจ๊ว เพราะทะเล้งคลานออกจากท้องแม่ก่อนกำหนด ตัวเล็กแกร็น...

และพอเข้าโรงเรียน ก็โตไล่แซงไปที่ละคนจนร่นไปยืนหัวแถว

ถึงชั้นมัธยมปลาย เพื่อน ๆ ก็ไม่มีใครคิดเรียกเขาว่าจ๊ว ตามชื่อเดิมที่พ่อแม่ตั้งให้อีกแล้ว เพราะตัวโตยังกับยักษ์ปักหลั่น เรียกไปก็เงินปาก

(ผู้พิทักษ์ธรรม : แหกคอกเขียว : 41)

ในปัจจุบันเขามีร่างกายสูงใหญ่ แข็งแรง มีกล้ามเนื้อมัด ๆ และอุปนิสัยของเขาตรงกันข้ามกับร่างกาย เพราะเขามีจิตใจอ่อนโยน ใจเย็น ร่าเริง รักความเป็นธรรมและความถูกต้อง ดังที่ผู้แต่งบรรยายบุคลิกภาพของเขาว่า

สอบเข้ามหาวิทยาลัย ไอ้ช้างก็เดินกว้างเข้ามาด้วยความสูง 187 เซ็นติเมตร น้ำหนัก
ป้วนเปียนอยู่แถวเลขร้อยกิโลกรัม เท่ากับข้าวสารหนึ่งกระสอบ

...

ว่าง ๆ ช้างยังเข้าไปปัมกล้ามเนื้อในชมรมเพาะกาย เสริมสร้างกล้ามเนื้อให้ลำตั้มากขึ้น
ไปอีก...

แต่พูดถึงนิสัยใจคอแล้ว ไอ้ช้างเป็นคนใจเย็น ยิ้มง่าย ร่าเริง

และที่สำคัญก็คือ เขาเป็นคนรักความเป็นธรรม และความถูกต้องในทุก ๆ เรื่องไป

(ผู้พิทักษ์ธรรม : แหกกอกเขียว : 42)

เขามักจะดักเตือนเพื่อนฝูงหรือใคร ๆ ก็ตามที่มักทำผิดอยู่เสมอ โดยไม่กลัวว่าตนเอง
จะเดือดร้อน ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เขาเอาตัวเข้าไปยุ่งมันทุกเรื่องไป ที่พานพบว่าไม่ชอบมาพากล ไม่อยู่ในรูปรอยอันควร
ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใหญ่เรื่องเล็ก ไม่ว่าเรื่องนั้นจะเป็นของใคร ถ้าหนุ่มช้างรู้เขาก็จะตามไปเตือน

(ผู้พิทักษ์ธรรม : แหกกอกเขียว : 52)

“อ๊ะ อ๊ะ อย่าทิ้งขยะ ช้างวิเศษเห็นนะ ไอ้ป่อง ทิ้งขยะทำไมไม่ลงถังวะ ทำใหม่ให้
เรียบร้อยนะมึง”

(ผู้พิทักษ์ธรรม : แหกกอกเขียว : 42)

“เฮ้ คุณคนนั้น หุคเคียวนี้ละ”

เขาส่งเสียงแผดสนั่นกับนิสัยหนุ่มคนหนึ่งที่กำลังเดินข้ามสนามหญ้า

“ไม่เห็นป้ายห้ามลัดสนามหรือคุณ หล้าเขาปลูกใหม่ ๆ ก็เฉาแย่สิ...โอ้ โน่น
ย้อนกลับไปเดินถนนเหมือนคนอื่น ๆ เขา”

(ผู้พิทักษ์ธรรม : แหกกอกเขียว : 43)

ไม่ว่าอะไรก็ตามที่ไม่ชอบมาพากล เขาเป็นต้องเอาตัวเข้าไปเกี่ยวข้องแก้ไขในสิ่งผิด
ใครที่จอดจักรยานขวางทางเดิน ใครที่ออกจักรยานของตนโดยเกี่ยวจักรยานที่จอดเรียงรายของผู้อื่น
ล้มระเนระนาดเป็นตัวโคมิโนแล้วคิดจะทิ้งไป ช้างพิทักษ์ธรรมย่อมต้องเข้าขวางให้จัดการยกขึ้นตั้ง
เรียบร้อยเสียก่อนจึงจะไปได้

(ผู้พิทักษ์ธรรม : แหกกอกเขียว : 46)

เขาไม่เพียงแต่รักษาความถูกต้องภายในมหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่เขายังดูแลความถูกต้องในสังคมส่วนรวมอีกด้วย ดังที่ผู้แต่งบรรยายถึงพฤติกรรมที่ข้างแสดงไว้ในโรงภาพยนตร์แห่งหนึ่ง ดังนี้

โรงภาพยนตร์เป็นอีกสถานหนึ่งซึ่งข้าง พัทธกัษรรม ได้ก่อวีรกรรมเอาไว้หลายประการ

เมื่อภาพพระบรมฉายาลักษณ์ปรากฏบนจอ และเสียงเพลงสรรเสริญพระบารมี กระหึ่ม เหล่าผู้ชมต่างลุกขึ้นยืนทำความเคารพโดยพร้อมเพรียง จะมีก็แต่หนุ่มอเมริกันนักท่องเที่ยวกูหนึ่งที่ยังนั่งทอดนุ้ยทำทองไม่รู้ร้อน

...

เขาสะกิดเตือน

ก๊วยอเมริกันยังแสดงท่าอึดออด...ข้าง พัทธกัษรรม หัวคอเลื้อยให้ฝรั่งมารยาททรมกุ่มนั้น ยืนขึ้น

(ผู้พิทักษ์ธรรม : แหกคอกเขียว : 46 - 47)

ที่หน้าโรงภาพยนตร์ การจัดขวางคนมักง่ายชอบลัดคิวผู้อื่นตรงช่องขายบัตร นับว่าเป็นเรื่องพื้น ๆ เมื่อเทียบกับเมื่อคราที่ข้าง พัทธกัษรรม ต้องเผชิญกับกลุ่มอิทธิพลขายตั๋วผี

(ผู้พิทักษ์ธรรม : แหกคอกเขียว : 47)

จะเห็นได้ว่าข้างเป็นตัวละครที่ผู้แต่งสร้างขึ้นตามอุดมคติที่ต้องการให้มีคนดีเป็นแบบอย่างแก่คนในสังคม ต้องการให้มีคนที่รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวมมากขึ้น ไม่นิ่งเฉยเมื่อพบเห็นสิ่งที่เป็นภัยต่อสังคม แม้ว่าตนเองจะต้องเหน็ดเหนื่อยหรือเดือดร้อนก็ไม่หวั่นเกรง เพราะสภาพความเป็นจริงในสังคมปัจจุบัน คนเช่นข้างมีน้อยมาก คนส่วนใหญ่มุ่งรักษาผลประโยชน์ของตนเองเป็นสำคัญ และรักตนเองมากกว่าที่จะเสียสละหรือปกป้องผลประโยชน์ของส่วนรวม ทั้งที่ทัศนียทองสว่าง กล่าวถึงสภาพโดยรวมของผู้คนในสังคมไทยว่า ปัจจุบันนี้ได้เกิดภาวะเศรษฐกิจฝืดเคือง สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ คนตกอยู่ในสภาพลำบากมาก ทำให้คนส่วนใหญ่รู้สึกนึกถึงตัวเองมากกว่าคนอื่น มุ่งที่จะเอาตัวรอดดังคำพังเพยที่ว่า “รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี” ค่านิยมนี้เป็นอันตรายต่อเอกภาพของสังคมอย่างมาก เพราะคนส่วนใหญ่มีแต่ความเห็นแก่ตัว (ทัศนียทองสว่าง. 2537 : 71) และสุพัตรา สุภาพ กล่าวถึงลักษณะของผู้คนในสังคมเมืองว่า มักจะขาดระเบียบวินัย ไม่ชอบทำอะไรเพื่อส่วนรวม ชอบทำอะไรเพื่อตนเองหรือความพอใจของตน ไม่มีน้ำใจเอื้อเฟื้อคนอื่น (สุพัตราสุภาพ. 2528 : 16)

ดังนั้น ช้างจึงเป็นเพียงตัวละครที่ผู้แต่งสร้างขึ้นตามอุดมคติให้มีคุณลักษณะพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อเป็นแบบอย่างของวีรบุรุษผู้พิทักษ์ธรรม

โจ้ จากเรื่องเถื่อนข้ามมิติ

โจ้เป็นตัวละครชายอายุประมาณ 20 ปี มีฐานะยากจน เขามีพื้นเพเป็นคนภาคอีสาน กำพร้าพ่อแม่ มีรูปร่างสูงใหญ่ กำยำ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เขาเป็นนิสัยที่เถื่อนที่สุดในประเทศนี้

รูปร่างสูงใหญ่ กำยำ หน้าตาโฉบเฉี่ยวเหมือนคนยุคหม้อบ้านบางระจัน มือเทอะทะ หยิบกร้าน ดินโคลนด้วยหนังหนาตะเฒ่า เหมือนดั่งว่าเพิ่งจะหัดสวมเกือกเมื่อวันวาน

เขาเกิดในตำบลทูลกระหม่อมคารภาคอีสาน บนฟ้าไม่มีฝน ในนาไม่มีข้าว มีแต่สนามเพลาะ และหลุมระเบิดอันเกิดจากการรบพุ่งชายแดน

...

พ่อเขาออกไปซุกหาแฮ้ แต่ดันไปเจอกับระเบิด แม่ไปซุกหาตัวตุง ขณะกำลังใช้เสียงแซะดินให้เกิดหลุมเล็ก ๆ ลูกปืนใหญ่ของฝ่ายตรงข้ามก็หล่นลงมาช่วยซุกหลุมใหญ่ๆ ตรงนั้นพอดี เหตุนี้เขาจึงเป็นกำพร้า

(เถื่อนข้ามมิติ : แหกคอกเขียว : 121)

เขาเป็นเด็กดี รักการศึกษาเล่าเรียน จึงมีนายทหารใจบุญคนหนึ่งให้ความอุปการะเลี้ยงดูเขามาโดยตลอด จนเขาโตขึ้นและได้รับทุนการศึกษาจากโครงการอีสานเขียว ให้เข้ามาเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

และตระกูลนี้คงได้บุญสิ้น ถ้าไม่มีนายทหารใจบุญคนหนึ่ง นำเขาไปอุปการะเลี้ยงดูส่งเสียให้ศึกษาในโรงเรียนเล็ก ๆ ประจำอำเภอ

เขาจบมัธยมปลายในยุคที่รัฐบาลมีนโยบายเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างจริงจัง ชายแดนเริ่มสงบร่มเย็น และการมาถึงของโครงการอีสานเขียว

เพื่อตอบสนองโครงการนี้ เขาได้รับทุนให้ไปเรียนปริญญาตรีทางเกษตร สาขาพืชไร่

โดยเหตุโดยผล เขาควรจะได้เรียนที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น แต่จับพลัดจับผลูอย่างไรก็ไม่ทราบได้ เขากลับถูกส่งตัวเข้ากรุงเทพฯ ให้ไปเรียนที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน

(เถื่อนข้ามมิติ : แหกคอกเขียว : 123)

โจ้เป็นคนที่มีอุดมการณ์ เป็นคนมีความรักและผูกพันกับถิ่นกำเนิดของเขามาก แม้ว่าเขาจะเข้ามาเรียนในกรุงเทพมหานครจนถึง 4 ปี และเป็นเมืองที่มีแต่ความทันสมัย มีอาหารการกิน อุดมสมบูรณ์ แต่เขาก็ไม่เคยลืมบ้านเกิด และมีความตั้งใจว่าเมื่อเรียนสำเร็จแล้วจะนำความรู้กลับมาพัฒนาท้องถิ่น ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

“ข้าอยากให้อาณาบ้านข้าอุดมสมบูรณ์อย่างนี้เหลือเกิน” แรม โจ้รำพึงอย่างคนไม่ลืมบ้านเกิด

และตั้งใจปฏิญาณเอาไว้ว่า จะขยันหมั่นเพียรรับเรียนให้จบ เพื่อเอาวิชาความรู้ไปพัฒนาถิ่นกำเนิด ตามโครงการอีสานเขียว

(เถื่อนข้ามมิติ : แหกคอกเขียว : 135)

ในปัจจุบันนี้คนที่มีความรัก และผูกพันกับท้องถิ่นบ้านเกิดของตนนั้นมีน้อยมาก ซึ่งอาจจะเป็นเพราะประชาชนในชนบทประสบกับปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาการทำไร่นาไม่ได้ผล ปัญหาการขายพืชผลทางเกษตรไม่ได้ราคา และปัญหานี้สิน เป็นต้น ส่งผลให้ประชาชนในชนบทมีรายได้ได้น้อย ดังที่ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ แสดงจำนวนรายได้เฉลี่ยของประชาชนทุกภาคในปี พ.ศ.2524 ไว้ดังนี้ รายได้เฉลี่ยของประชาชนในภาคกลางมีจำนวน 17,655 บาท เฉพาะในกรุงเทพมหานคร 30,161 บาท ในขณะที่รายได้เฉลี่ยของประชาชนในภาคอีสานมีจำนวน 4,991 บาท ในภาคเหนือ 8,781 บาท และในภาคใต้ 12,683 บาท (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2534 : 87) จึงทำให้ประชาชนในชนบทต้องอพยพย้ายถิ่นเข้ามาหางานทำในเมืองกันมากขึ้น โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร ดังที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แสดงข้อมูลทางสถิติของการอพยพย้ายถิ่นในปี พ.ศ.2537 ไว้ว่า คราวเรือนที่อพยพจะอพยพไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น และสอดคล้องกันทุกภาคคือ เพิ่มขึ้น 22,044 หมู่บ้าน เป็น 23,830 หมู่บ้าน และกล่าวว่าการอพยพก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานภาคเกษตร แรงงานขาดความมั่นคงจากการทำงานภาคอุตสาหกรรมและถูกไล่ออกเมื่อมีอายุเพิ่มขึ้น ปัญหาด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนเสื่อมลง ปัญหาสุขภาพจิตในหมู่บ้านที่เริ่มมีมากขึ้นในทุกภาค (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2538 : 26) จะเห็นได้ว่าการที่คนส่วนใหญ่อพยพย้ายถิ่น หรือเด็กวัยรุ่นเมื่อเรียนสำเร็จแล้วไม่ยอมกลับไปทำงานในท้องถิ่น ส่งผลให้ท้องถิ่นเหล่านั้นขาดบุคลากรที่จะไปพัฒนา และส่งผลกระทบอื่น ๆ ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ดังนั้น โจ้จึงเป็นตัวละครที่ผู้แต่งสร้างให้เป็นบัณฑิตที่มีอุดมการณ์ ยอมสละความสุขสบายและโอกาสก้าวหน้าในเมืองหลวง กลับไปพัฒนาท้องถิ่นของตนให้ดีขึ้น

น้ำปอน จากเรื่องพันธุ์หายาก และเรื่องคำสาปทางวัฒนธรรม

ตัวละครเอกของทั้งสองเรื่องเป็นตัวละครชายวัยกลางคน อายุประมาณ 50 ปี ชื่อ น้ำปอน เขาไว้ผมยาวสยาย รักการอ่านหนังสือและการร้องเพลงเป็นชีวิตจิตใจ เดิมทีเป็นคนพื้นเพทางภาคเหนือ แต่เดินทางมาเปิดสำนักพิมพ์นิตยสารที่ชื่อสุฝนที่กรุงเทพมหานคร ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ชายคนนั้นสะพายกีตาร์ร้องเพลงอยู่ข้างถนนพระจันทร์เหนือ ผมยาวสยายปรกบ่า ได้
คว้าเข็มคือนัยน์ตาพุ่งฝืนชื่อเหมือนดังหลุดแล้วจากโลกแห่งความเป็นจริง

(พันธุ์หายาก : ใช้น้องอะไรแว็บแว็บ : 20)

หนุ่มใหญ่ผู้นี้ผ่านชีวิตมาโชกโชก เขาเกิดในแดนดินถิ่นเหนือของประเทศ...เขาหลง
ไหลในหนังสือชุดเมืองแร่ของอาจินต์ ปัญจพรค์ จนอยากไปเผชิญภัยเสี่ยงลูกผู้ชายเช่นนั้น
บ้าง...หลังจากนั้นเขาไปเป็นครูชาวเมืองสามปี ชาวเขาสี่ปี ก่อนลาจากหุบเขาแสงตะวันล่องเข้าเมือง
กรุงมาเป็นคนทำหนังสือ...นั่นก็คือสำนักพิมพ์นิตยสารกวีที่ชื่อ “สุฝน”

(พันธุ์หายาก : ใช้น้องอะไรแว็บแว็บ : 20 - 21)

น้ำปอนเป็นคนที่มินิสัยเอาจริงเอาจัง มีความศรัทธา และยึดมั่นในอาชีพเป็นที่สุด เขา
เป็นนักเขียนที่มุ่งมั่นจะผลิตงานเขียนที่มีคุณภาพออกจำหน่ายเสมอ แม้จะเป็นอาชีพที่มีรายได้น้อย
จนทำให้นักเขียนหลายคนเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่นก็ตาม ดังบทสนทนาที่ตัวละครเอกพูดกับเพื่อน
นักเขียนรุ่นน้อง ดังนี้

“ก็แล้วเราจะหวังอะไรกันได้เลยในวาระกรรม ความหวังใหม่ไม่ใช่ดอกทานตะวัน
ดอกดำแยอะไรทั้งสิ้น ก็อยู่ที่พวกคุณรุ่นใหม่แหละที่จะเสริมสร้างขึ้นมาเขียน เขียน เขียน และ
เขียน จำคำครูประมุข อุณรุปได้ไหมเล่า งานเขียนเกิดจากความรักที่เลิกราไม่ได้ ลดน้อยลงก็ไม่ได้
ถดถอยยอมแพ้เสียก็ไม่ได้อีกนั่นแหละ

(คำสาปทางวัฒนธรรม : ใช้น้องอะไรแว็บแว็บ : 41)

และเขายังมีความตั้งใจจะผลิตงานเพลงในแนวที่ตัวเองถนัด และมีคุณภาพออก
จำหน่ายด้วยความสามารถของตัวเอง ไม่เข้าสังกัดเป็นสมาชิกค่ายเพลงใด เพราะมันเป็นการจำกัด
อิสระในการทำงาน ถึงแม้ว่าการเป็นสมาชิกจะสร้างความมั่นคงในอาชีพก็ตาม ดังที่ผู้แต่งบรรยาย
ว่า

... “ตอนนี้ผมกำลังวุ่นกับการร้องเพลงทำเทป”

“สังกัดบริษัทไหนกันน้ำ แกรมมีหรือเปล่า?” หมง หงจินเป่าตีนเต๋น

...

คุณเข้าใจผิดไปเอง ผมไม่เคยไปเสนอตัวกับค่ายเพลงไหน ผมใช้ระบบตัวเอง ร้องเองอัดเทปเอง ขายเองตามประสาของผม น้ำปอนชี้แจงอย่างเคร่งขรึมและนุ่มนวล “เราไม่ใช่วัวควายตามปศุสัตว์ที่จะได้ไปให้เขาขังอยู่ในคอกในค่าย แม้ปากท้องจะอึดหนำมีหลักประกันความมั่นคง แต่ก็ถูกเขาจำกัดความคิด จำกัดบริเวณ ไม่มีอิสระ...”

(พันธุ์หายาก : อยู่นิ่งอะไรแว็บแว็บ : 22 - 23)

น้ำปอนเป็นคนเอาจริงเอาจังและมีอุดมการณ์ในวิชาชีพของตน ในสังคมปัจจุบันนี้คนอย่างน้ำปอนมีน้อยมาก คนส่วนใหญ่มักจะทำงานที่ได้ค่าตอบแทนสูงมากกว่าที่จะทำเพราะความศรัทธาในอาชีพ น้ำปอนจึงเป็นตัวละครที่ผู้แต่งสร้างขึ้นด้วยความชื่นชมที่ศิลปินคนหนึ่งรักและซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพไม่ยอมตกเป็นทาสของนายทุน

จากการศึกษาเรื่องการสร้างตัวละครแบบอุดมคติ พบว่าผู้แต่งสร้างตัวละครแบบอุดมคติใน 2 ลักษณะ คือ ตัวละครที่มีคุณธรรม ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มุ่งทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และตัวละครที่มีความยึดมั่น ศรัทธาในวิชาชีพของตน แม้ว่าจะเป็อาชีพที่มีรายได้ก็น้อยก็ตาม ตัวละครชายทั้ง 3 ตัว มีพื้นเพเป็นคนต่างจังหวัดจากทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ตัวละคร 2 ตัวแรกอยู่ในวัย 20 ปี ยังเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัย เขาเรียนดี ชอบทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และมุ่งมั่นที่จะนำความรู้ไปพัฒนาบ้านเกิด โดยไม่หลงไหลความศิวิไลซ์ในเมืองหลวง ส่วนตัวละครตัวที่ 3 เป็นชายวัย 50 ปี ที่รักอิสระ มักน้อยเขานับถือตนเองยิ่งกว่าเงินตราของนายทุน ผู้แต่งมุ่งสร้างตัวละครแบบนี้ขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นว่า ในสังคมปัจจุบันนี้ยังต้องการบุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวอยู่มาก จึงสร้างตัวละครแบบอุดมคติให้เห็นเป็นแบบอย่างในการสร้างสรรค์สังคม

3. การสร้างตัวละครแบบเหนือจริง

การสร้างตัวละครแบบเหนือจริง หมายถึง ตัวละครที่ผู้แต่งสร้างขึ้นให้มีพฤติกรรมอยู่นอกเหนือความสามารถของมนุษย์ทั่วไปจะทำได้ เพื่อสร้างความตื่นเต้นเร้าใจให้กับผู้อ่าน

จากการศึกษาเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล พบว่ามีการสร้างตัวละครแบบเหนือจริงโดยกำหนดให้เป็นผีเพียง 2 ตัว และผู้แต่งมีวิธีการนำเสนอตัวละครด้วยการบรรยายโดยตรงและให้ตัวละครอื่นพูดถึงตัวละครที่เป็นตัวละครแบบเหนือจริง ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

ภราโดย จากเรื่องอ้อมร้างราตรีแจ่มจันทร์

ภราโดยเป็นผีสาวสวยอายุประมาณ 20 ปี มีใบหน้านิ่งสงบ ไข่มุขยาวสลวย รูปร่างสูงเพรียว ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เป็นผู้หญิงในชุดราตรีสั้นสีดำปกเลื่อม มีผ้าพันคอเนื้อละเอียดสีเดียวกันคลุมบ่า เคลือบกลิ่นไปกับผมยาวสลวย ขีบบงหน้าหนาวตลอดทั้งปี

(อ้อมร้างราตรีแจ่มจันทร์ : แหกคอกเขียว : 185)

สองเราเกาะเกี่ยวเคลื่อนคล้อยไปในมนต์ดนตรี ขาเพรียวเรียวเสลาของเธอย่างขยับตามจังหวะ หมุนวนพลิวชายกระโปรงและพลิกผันตามแรงเหวี่ยงอันนุ่มนวล ก่อนเหนียวนำเข้ากระชับในวงแขนของเขา

(อ้อมร้างราตรีแจ่มจันทร์ : แหกคอกเขียว : 185)

เธอมาปรากฏตัวในงานมีดบริเวณสระน้ำในมหาวิทยาลัย ให้ตัวละครชายที่ชื่นชอบได้พบเธอ ซึ่งเป็นวันที่มีงานเลี้ยงฉลองส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่พอดี ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ในความรางเลือนของอนุหนาว มีใครคนหนึ่งปรากฏตัวขึ้นใกล้เขาอย่างไร้สัมเสียด... เขาให้นึกถึงนางสาวจ๋า ๆ เธอมายืนอยู่ใกล้ ๆ ได้อย่างไร หรือเธอเป็นอีกคนหนึ่งที่มาถึงบริเวณงานจากงานมีดของกันข้างเคียง

(อ้อมร้างราตรีแจ่มจันทร์ : แหกคอกเขียว : 185)

ทั้งสองจึงไปร่วมงานเลี้ยงฉลอง และเดินร่ำด้วยกันอย่างมีความสุข แต่หลังจากที่เวลาล่วงข้ามเข้าสู่วันใหม่ของปีใหม่อีกก็หายตัวไป แม้คนที่พยายามตามหาเธอในบริเวณงานอย่างไรก็ไม่พบ หลังจากนั้นทางชมรมถ่ายภาพก็นำภาพที่บันทึกไว้ในคืนวันงานมาติดบนบอร์ด แต่ปรากฏว่าภาพของนนท์นั้น เป็นภาพเขาทำท่าเต้นรำอยู่คนเดียว โดยไม่มีภาพของเธอปรากฏให้เห็น ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ภาพของคืนวันงานปีใหม่ ซึ่งชมรมถ่ายภาพบันทึกเอาไว้ และนำมาแสดงเพื่อให้นัก

สั่งชื่อ
หนึ่งในจำนวนหลายร้อยภาพนั้น เป็นรูปเขาทำท่าเหมือนกับกอดลมเต้นรำอยู่คนเดียวบนฟลอร์

อ้อมแขนว่างเปล่า ไม่มีใคร ไม่มีใครทั้งนั้น!

(อ้อมร้างราตรีแจ่มจันทร์ : แหกคอกเขียว : 190)

ต่อมาอาจารย์จึงเรียกนันทน์ไปพบ และเล่าให้ฟังว่าผู้หญิงคนนั้นชื่อกราไคย เป็นเพื่อนเรียนหนังสือร่วมกันเดียวกับอาจารย์ แต่เธอเสียชีวิตไปเมื่อสิบปีก่อนเพราะเป็นตะคริวจนน้ำตายในวันสงกรานต์ปีเก่าพอดี ดังบทสนทนาระหว่างอาจารย์กับนันทน์ ดังนี้

“คืนนั้นพาใครไปเดินรำ” อาจารย์ถาม

“เรา...เราเจอกันในงานครับ” เขาตอบตะกุกตะกัก

...

“อาจารย์รู้จักเธอหรือครับ”

“เรียกว่าเหมือนคนที่ผมเคยรู้จักดีกว่า” อาจารย์เปิดหนังสือรับน้องใหม่รุ่นตนเมื่อสิบปีก่อน

“นี่” อาจารย์ชี้ให้ดู “เธอชื่อ กราไคย”

...

“ตอนนี้อยู่ไหนครับ”

อาจารย์ยิ้มเศร้า

“ก็คงอยู่พาราไดซ์ชั้นไหนสักแห่ง”

“หมายความว่า”

“เธอเป็นตะคริวจนน้ำตายตอนอยู่ปีสี่ ผมจำได้ว่าตรงกับวันสงกรานต์ปีเก่าพอดี”

(อ้อมร้างราตรีแจ่มจันทร์ : แหกคอกเขียว : 191)

จอย จากเรื่องคืนหลอนในเรือนหมอก

จอยเป็นตัวละครหญิงที่เป็นผีสาวสวย อายุประมาณ 20 ปี มีรูปร่างดี หน้าตาสะสวย แต่งตัวทะมัดทะแมง เธอนิยมใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

มีเสียงเครื่องยนต์กระหึ่มขึ้นด้านหลัง และมอเตอร์ไซค์คันใหญ่ก็ทะยานเข้ามาเคียงข้าง เป็นรถฝรั่งโบราณยี่ห้อไทรอัมพ์ ซึ่งปัจจุบันสาบสูญนานที่ปีหนึ่งจึงปรากฏให้เห็นสักคัน ส่วนใหญ่จะเก่าตามอายุที่ผ่านเลยมาร่วมสามสิบปี

...

และที่ทำเอาสองเกลอตะลึงก็คือ ผู้ที่ผิงอาศัยอยู่บนอนันนั้นเป็นผู้หญิง
เธอสวมบุ๊ทหนังกระชับ กางเกงยีนส์รัดรูป คาคี๋มัดเส้นโต เสื้อเชิ้ตลายสก๊อตและ
หมวกปีกกว้าง มองดูเหมือนควาบอยสาวในหนังฝรั่ง เพียงแต่เธอควมมอเตอร์ไซด์ไม่ใช่ม้า
(คืนหลอนในเรือนหมอก : กอดลมไว้อย่าให้เหงวย : 131)

เธอมาปรากฏตัวให้หมง หงจินเป่า และสันต์ บุษบง เห็นในขณะที่ทั้งคู่กำลังจืด
จกรยานยนต์ไปเที่ยวงานลีลาศที่สะพานสุขตากัน และทั้งสองจึงทักทายทำความรู้จักกับเธอ จากนั้น
จึงจืดไปที่สะพานสุขตาพร้อมกัน ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ก่อนที่สาวไทรอัมพ์จะปรากฏตัวขึ้นนั้น เป็นถนนกว้างใหญ่ เพิ่งสร้างใหม่ มีโคมไฟ
ถนนสว่าง แต่ถนนในช่วงนี้เล็กและแคบ ทิวทิศทางมืดสนิท มีเพียงแสงไฟจากกลุ่มรถของพวกเขา
ขุ่นเรืองกลางเรือนหมอก นานๆ จะมีแสงเรื่อรางของรถคันอื่นที่สวนมาสักคัน

ไทรอัมพ์ให้สัญญาณเลี้ยว และชะลอรถหยุด

“ถึงแล้ว...” เธอชี้มือ

(คืนหลอนในเรือนหมอก : กอดลมไว้อย่าให้เหงวย : 132)

หลังจากนั้นหมงและสันต์ก็ไปหาเธอที่บ้าน แต่พี่ชายของเธอบอกว่าเธอเสียชีวิตไป
เมื่อยี่สิบแปดปีที่แล้วเพราะอุบัติเหตุทางถนน ขณะที่กำลังเดินทางไปเที่ยวงานเต้นรำที่สะพานสุขตา
ดังที่พี่ชายของเธอได้เล่าเรื่องราวของเธอให้หมงและสันต์ฟัง ดังนี้

วนไปเวียนมาหลายเที่ยว หมง หงจินเป่า ก็แสดงท่าจำเค้าอะไรได้ราง รางๆ และมุ่งรถ
เข้าซอยแห่งหนึ่งไป สันต์ บุษบง พยายามทักท้วงว่าไม่ใช่ ค่าที่มันเป็นถนนคอนกรีต แต่สุดท้ายทั้ง
สองเกลอก็มาหยุดอยู่หน้าประตูบ้านหลังหนึ่งซึ่งเป็นบ้านตึกไม่ใช่บ้านไม้

“แต่กุญแจบ้านได้” หมง ยืนยัน

ผู้ที่มาเปิดประตูเป็นชายวัยกลางคนและเมื่อสองเกลอถามถึงจอย คุณลุงคนนั้นก็
แสดงท่าจนสนเท่ห์

“จอยนะเป็นน้องสาวผมเอง เธอแอบเอามอเตอร์ไซด์ไทรอัมพ์ของพ่อเข้าไปบางปู
แล้วก็รุดว่าตายเมื่อยี่สิบแปดปีที่แล้ว!”

(คืนหลอนในเรือนหมอก : กอดลมไว้อย่าให้เหงวย : 137)

ผู้แต่งสร้างให้ตัวละครหญิงที่เป็นผีสาวสวยทั้งสองเรื่อง คือกราไคยและจอยสามารถกลับมาปรากฏตัวได้อีกครั้ง หลังจากที่เธอเสียชีวิตไปนานแล้วด้วยสาเหตุต่าง ๆ กัน และเธอก็จะปรากฏตัวในสถานที่ที่เธอเสียชีวิต เพื่อหลอกคนอื่นให้เข้าใจว่าเธอยังเป็นคนที่มีชีวิต แต่เธอก็ไม่ได้ทำอันตรายใคร เธอเป็นตัวละครที่ผู้แต่งสร้างขึ้นอย่างเหนือจริง เพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกตื่นเต้นและอยากติดตามเรื่องราวไปจนจบ

4. การสร้างตัวละครแบบฉบับ

การสร้างตัวละครแบบฉบับ หมายถึง การสร้างตัวละครให้แสดงลักษณะนิสัยและพฤติกรรมออกมาด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวประจำตัวซ้ำ ๆ กัน ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์อย่างไร จนสามารถจัดเข้าเป็นประเภทหนึ่งโดยเฉพาะได้ เช่น ศรีธนญชัยเป็นคนฉลาดแกมโกง ขุนแผนเป็นคนเจ้าชู้อยู่ตลอดเวลา เป็นต้น

จากการศึกษาเรื่องสั้นของคำรงค์ อารีกุล พบว่ามีตัวละครแบบฉบับหลายตัวที่ผู้แต่งกำหนดให้มีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมคงที่ และผู้แต่งก็มีวิธีการนำเสนอตัวละครโดยการบรรยายแบบตรงไปตรงมาเป็นส่วนใหญ่ ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

4.1 ตัวละครแบบฉบับชื้ออัย

ผู้แต่งมักจะกำหนดลักษณะนิสัยชื้ออัยให้กับตัวละครชายที่เป็นวัยรุ่นเป็นส่วนใหญ่ และเป็นความอายเมื่ออยู่ต่อหน้าหญิงสาวที่ตนสนใจ ทั้งนี้เพราะผู้แต่งต้องการให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมที่เป็น ๆ ออกมา เพื่อสร้างความขบขันให้แก่ตัวละครอื่น ๆ ดังเรื่องต่อไปนี้

ไชโย จากเรื่องมันอยู่ที่ใจเดียว ๆ

ไชโยเป็นตัวละครชายที่มีอายุประมาณ 20 ปี เรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง มีรูปร่างอ้วนเตี้ย หน้ากลม แก้มแดง ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เพื่อนใหม่ของสามสหายในแวดวงรั้วมหาวิทยาลัย เป็นหนุ่มอ้วนเตี้ย หน้ากลมใส ปากแดง แก้มแดง ละม้ายคล้ายคลึงกับหมง หงจินเป่า ต่างกันตรงที่รูปร่างย่อมเยากว่า...

หากแม้เตี้ยกว่านี้เพียงนิดเดียวเขาคงเข้าหมวดหมู่นักแคระ และคงต้องสูงกว่านี้อีกสักฟุต จึงจะเข้ามาตรฐานชายไทยทั่วไป

เขาชื่อ ไชโย

(มันอยู่ที่ใจเดียว ๆ : กอดลมไว้อ่าให้หงอย : 117)

เขามีนิสัยเป็นคนขี้อายมาก และมีความรู้สึกถึงความดีเป็นปมด้อยของเขา ดังนั้นเมื่อเขาพบกับตัวละครหญิงที่ถูกต้องใจและมีความสูงพอง ๆ กัน เขาจึงรู้สึกอายมากจนไม่กล้าเข้าไปพูดคุยกับเธอ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ปัญหาก็คือ โย วิลโลว์ เป็นคนขี้อายอย่างร้ายกาจ ปมด้อยที่ผู้หญิงทั่วไปก็มองเขาอย่างขบขันเวทนา เป็นสิ่งหยิ่งรักโคนฝังลึกในใจ เขาไม่เคยเจอเจอกับผู้หญิงที่มองเขาด้วยสายตาเป็นมิตร เอียงอาย เงินสะเทือนเช่นนี้มาก่อน

(มันอยู่ที่ใจเดียว ๆ : กอดลมไว้อย่าให้หงอย : 123)

เขาสืบเสาะจนรู้รายละเอียดทุกอย่างว่า เธอชื่ออะไร เรียนอยู่คณะไหน แต่สิ่งที่ โย วิลโลว์ เอาชนะไม่ได้เลยก็คือ ความตื่นเต้น ได้แต่ยืนเบ็งตามอง มือเท้าเย็นเฉียบ อดสะท้อนสะท้อนเหมือนมีคนกระล่ำลั่นเข้าไปย่ำกลองเพลภายใน

(มันอยู่ที่ใจเดียว ๆ : กอดลมไว้อย่าให้หงอย : 124)

แต่ทุกอย่างคงเหมือนเดิม โย วิลโลว์ ที่เคยประหม่าพูดไม่ออก ตัวชี้ตัวสันอย่างไร ก็ยังคงสันไม่เสร็จอยู่อย่างนั้น ได้แต่ยืนเบ็งตามองเธอเดินหายลับไปจากสายตา

อาย...อาย...อาย...

ไม่กล้า ไม่กล้า ไม่กล้า

(มันอยู่ที่ใจเดียว ๆ : กอดลมไว้อย่าให้หงอย : 125)

เมื่อเพื่อนๆ นำน้ำมันที่เหลือจากการทำอาหารมาหลอกโยว่า เป็นน้ำมันพราย ใ้ป้ายผู้หญิง เชื้อโยนำไปแอบป้ายเธอแล้วจึงทำให้เขามีความมั่นใจขึ้นอย่างประหลาด และสามารถทำความรู้จักกับเธอได้สำเร็จ ดังนี้

จนวันรุ่งขึ้น มือป้อมๆ เล็กๆ และสั้นๆ จึงได้ใช้น้ำมันทาให้เหือดแห้ง และยื่นมือไปจับของขลังชิ้นใหม่ที่ท่านเค้านท์คงคายยื่นให้

เป็นขวดเล็ก ๆ ขนาดนิ้วก้อย มีของเหลวข้นสีคล้ำอยู่ภายใน

“น้ำมันพราย...” ท่านเค้านท์คงคากะชิบกระซิบ “สมบัติเก่าแก่ของยาย ป้ายป้ายสาวหลงปีนพันทีเลย...”

คำอธิบายนั้นแสนสั้น แต่ได้ใจความยิ่งนัก

เย็นนั้นสามเกลอจึงมีโอกาสดูหนัง โย วิลโลว์ จีโลว์ ไรเดอร์ โดยมีสาวคนนั้น
นั่งซ้อนท้าย คู่กันราวกับฟักทองกับแตงไทยพันธุ์เล็ก...

(มันอยู่ที่ใจเตี้ย ๆ : กอดลมไว้อย่าให้เหงอ : 126 - 127)

ผม จากเรื่องความรักมันจึกเคียม

ผมเป็นตัวละครชายอายุ 18 ปี มีนิสัยขี้อายมากถ้าต้องเผชิญหน้ากับผู้หญิงคน
ที่เขาสนใจ และมักจะแสดงพฤติกรรมแปลก ๆ ออกมาโดยไม่รู้ตัวเสมอ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ผมสาบานได้ว่าตั้งแต่ผ่านชีวิตมาสิบแปดฤดูฝน และจับนิสัยความขี้อายของตัวเอง
ได้เมื่อสองปีที่แล้ว...ผมพยายามระแวงระวังตัวเองอยู่เสมอในการที่จะเข้าไปสบตากับผู้หญิง
ทั่วไป...แต่ก็ไม่เคยมีครั้งไหนที่ไฟมันจะช็อตรุนแรงได้ถึงขนาดล้มหงายม้วนหลังได้สองรอบขนาดนี้
มาก่อน อย่างมากก็แค่กระโดดหมุนตัวกลับหลังหันเท่านั้นเอง

(ความรักมันจึกเคียม : เสน่หาห้าแฉ่ : 45)

อาย อาย อาย อาย อาย

ความรักท่วมอก แต่พูดไม่เป็น พูดไม่ออก บอกไม่ถูก แม้แต่สบตาก็ไม่กล้า

เพราะอาย อาย อาย อาย อาย

ผมจึงได้แต่เดินตามเธอไป พอเธอหันมาผมก็ผลุบไปซ่อนหลังเสาไฟฟ้าแอบ
หลังพุ่มไม้ หรือแม้แต่มุดลงถังขยะก็จำเป็นต้องทำ ถ้าหากว่าไม่มีอะไรอย่างอื่นให้เลือก

เพราะผมเป็นวัยรุ่นขี้อาย

(ความรักมันจึกเคียม : เสน่หาห้าแฉ่ : 43)

ผมพบเธอครั้งแรกที่สวนนอก ซึ่งเป็นสวนนั่งเล่นพักผ่อนของมหาวิทยาลัย

...

วินาทีนั้นเอง ที่ผมรู้สึกกระตุกเหมือนถูกไฟฟ้าช็อต และโดยที่ผมไม่สามารถ
ควบคุมตัวเองได้ ผมก็มีการล้มหงายลงไปตีสองรอบ...

(ความรักมันจึกเคียม : เสน่หาห้าแฉ่ : 44 - 45)

สุดท้ายตัวละครชายก็ได้รับความช่วยเหลือจากน้ำวนดี ผู้ซึ่งเป็นพนักงานรักษา
ความปลอดภัยประจำหอพักของตัวละครหญิงคนที่เขาแอบสนใจ จนเขาและเธอได้รู้จักกัน และเธอ
ก็สอนวิธีแก้ความขี้อายให้เขาก็คือการหลับตาในเวลาที่พูดคุยกับเธอ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

“คิดออกแล้วละ” กัลยาณีร้องออกมาในที่สุด “ถ้าเป็นอย่างนั้นทำไมคุณไม่เงยหน้าขึ้นแล้วก็หลับตาเสียทีละ”

“มันจะได้ผลหรือ” ผมทักท้วงเบา ๆ

“ก็ลองดูซิ” เธอแนะนำ

ผมหลับตาลงแล้วก็เงยหน้าขึ้น

และในตอนนั้นเอง ที่ผมได้พบกับทางออกซึ่งตัวเองไม่เคยคาดถึงมาก่อน

โลกนั้นมีคมมืดมองไม่เห็นสิ่งใดทั้งสิ้น แต่หัวใจกลับสว่างไสวและที่สำคัญก็คือ ปลอดภัยจากความอยุ่ทั้งหลายทั้งปวง

(ความรักมันจึกเดียว : เสน่ห์หาห้ำแค้น : 58 - 59)

4.2 ตัวละครแบบฉบับอารมณ์ดี

ผู้แต่งสร้างให้ตัวละครหญิงในวัยกลางคน และวัยรุ่นเป็นคนมีอารมณ์ดีเป็นพิเศษ เพราะเชื่อว่าการมีอารมณ์ดี จะช่วยผ่อนคลายปัญหาที่เกิดขึ้นจากหนักให้เป็นเบา และเป็นยาอายุวัฒนะ ทำให้มีชีวิตยืนนาน มีใบหน้าที่ยิ้มกว่าวัย ทำให้คนรอบข้างไม่เครียด ดังเรื่องต่อไปนี้

เธอ จากเรื่องสับสนในสายฝน

เธอเป็นหญิงสาวอายุประมาณ 35 ปี ที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตการแต่งงาน ถึงสี่ครั้ง แต่เธอเป็นคนที่อารมณ์ขัน จึงไม่เครียดกับปัญหาที่เกิดขึ้น ซ้ำยังพูดถึงความล้มเหลวของตัวเองอย่างอารมณ์ดี และเธอเชื่อว่าอารมณ์ขันเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่จะทำให้ชีวิตการแต่งงานราบรื่น ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ตอนที่เธอเล่าเรื่องครอบครัวอันค่อนข้างจะยุ่งเหยิง ให้ฟังนั้น เขามีอาการมึน ๆ งง ๆ อยู่บ้าง

“คุณแต่งงานมาสามครั้ง”

“สี่” เธอเฉลย “แยะ แยะจริง ๆ”

“แยะที่แต่งงานสี่ครั้ง”

“เปล่า แยะที่ไม่มีผลผลิตครบทุกหนที่แต่ง” เธอหัวเราะ

(สับสนในสายฝน : รูปหล่อรอไปเหอะ : 119)

เธอมีอารมณ์ขันแน่ มีมากเสียด้วย แม้แต่เล่าเรื่องความล้มเหลวของชีวิตการแต่งงาน
สักครั้งที่ผ่านมา เธอก็เล่าด้วยสຸ້มเสียงเอื้อเอื้อนดูประดาตีสามีทั้งหลายถึงกับตั้งชื่อรุ่นให้เสร็จสรรพ
ราวกับเจ้าสำนักตั้งชื่อรุ่นให้กับลูกศิษย์รุ่นต่าง ๆ

มีรุ่นอ่อนหัด เทร็ก ล้างผลาญ และรายที่สี่คือรุ่นตกกะไดพลอยโจน

(สับสนในสายฝน : รูปหล่อรอไปเหอะ : 121)

“ลูก ๆ ทั้งสามของคุณมีปัญหาไหม” เขาถามอย่างระมัดระวังด้วยเกรงว่าเธอ
จะกระทบกระเทือนจิตใจ

“ไม่มี” เธอตอบอย่างชื่นชม “ทั้งสามรักใคร่กลมเกลียวกันดี ไม่แบ่งแยกว่าใคร
มาจากลูกพ่อไหน ทุกคนมาจากรุ่นเดียวกัน”

“รุ่นอะไร”

“รุ่นบ้านแตก” เธอหัวเราะเสียงใส

(สับสนในสายฝน : รูปหล่อรอไปเหอะ : 121)

“อะไรเล่าที่ทำให้ชีวิตแต่งงานยังยืน” เขาหาข้อสรุปจากเธอผู้มากประสบการณ์
“อารมณ์ขัน”

“อารมณ์ขัน?” เขาไม่เห็นด้วย อารมณ์ขันอาจจำเป็นอยู่บ้างแต่ก็เป็นแค่ประเด็น
รอง ไม่ใช่ประเด็นหลัก

“จริง จริง” เธอยืนยัน “อารมณ์ขันช่วยผ่อนหนักให้เป็นเบา ความขัดแย้งมาก
จะกลายเป็นน้อย”

(สับสนในสายฝน : รูปหล่อรอไปเหอะ : 120)

พาดิ จากเรื่องจะเป็นอย่างนี้อีกนานไหม

พาดิเป็นตัวละครหญิงอายุประมาณ 20 ปี มีหน้าตาน่ารัก รูปร่างสมส่วน ผิวขาว
ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ว่ากันตามความจริงละก็ พาดิเป็นผู้หญิงที่แสนสวยและน่ารักมากคนหนึ่ง เธอ
เป็นคนรูปร่างสมส่วน ผิวขาวสะอาด วงหน้าคมขำ นัยน์ตาแจ่มเป็นประกาย ริมฝีปากบางได้รูป
ซึ่งเมื่อยามยิ้มออกมาก็จะเห็นฟันขาวเงางามเรียงกันอย่างเป็นระเบียบ

(จะเป็นอย่างนี้อีกนานไหม : มันไม่ธรรมดา : 94)

เธอมีอุปนิสัยเป็นคนอารมณ์ดี มองโลกในแง่ดี หัวเราะได้บ่อย ๆ มองเรื่องราว
ทุกเรื่องเป็นเรื่องที่น่าขำ และมีความเชื่อว่าการหัวเราะเป็นยาอายุวัฒนะ ทำให้มีชีวิตยืนนาน และมี
ใบหน้าที่ยิ้มแย้มกว่าวัย ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

คุณเธอคนนี้จะต้องมีต่อมอะไรผิดปกติไปแน่ ๆ โดยเฉพาะต่อมใดที่เกี่ยวข้อง
อารมณ์ขันของเธอ

เธอเข้ามาในโรงหนังล่ากว่าปกติ... และบนจอขึ้นอักษรไตเติ้ลหนัง เธอก็เริ่มหัวเราะ
ฮิฮิล่วงหน้าเอาไว้ก่อนแล้ว

(จะเป็นอย่างนี้อีกนานไหม : มันไม่ธรรมดา : 94)

“มีอะไรน่าขำอย่างนั้นหรือ” ผมถาม

“ก็เพราะฉันเชื่อว่า การหัวเราะนี่นะ มันเป็นยาอายุวัฒนะตั้งแต่โบราณมาแล้ว
ฉันเคยได้ยินเขาพูดกันอย่างนั้น...”

...

“ฮิ ๆ แล้วคุณรู้ไหมคะ ว่าการยิ้มและการหัวเราะนี่นะ ใช้กล่อมเนื้อมนุษย์กว่าการ
ทำหน้าบึ้งตึงต้งหลายเท่า ทำให้เป็นคนดูอ่อนกว่าวัยคิก คิก คิก”

(จะเป็นอย่างนี้อีกนานไหม : มันไม่ธรรมดา : 95)

4.3 ตัวละครแบบฉบับล้ำสมัย

ผู้แต่งสร้างตัวละครแบบฉบับในลักษณะเป็นเท็น ล้ำสมัย ก็เพราะตัวละครเป็น
เด็กที่มาจากต่างจังหวัด ฐานะทางบ้านไม่ค่อยดีนัก ไม่เคยได้รู้จักกับความทันสมัย และไม่เคยมได้
สัมผัสกับชีวิตของคนในเมืองใหญ่ ๆ มาก่อน แต่ตัวละครเป็นคนดี มีความขยันขันแข็ง และตั้งใจ
ศึกษาเล่าเรียน ดังเรื่องต่อไปนี้

แผน จากเรื่องยี่สิบสี่ชั่วโมงยี่สิบสี่ชั่วโมงถึงอะไร

แผนเป็นชายหนุ่มที่มีอายุประมาณ 20 ปี เป็นเด็กต่างจังหวัดที่เข้ามาเรียนอยู่ที่
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขาเป็นคนแต่งตัวไม่เข้าสมัย ในขณะที่สังคมกำลังนิยมการใส่กางเกงผ้า
เนื้อดี แต่เขากลับใส่กางเกงผ้ายีนส์เนื้อแข็ง ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เมื่อตอนอยู่ปีหนึ่ง เขาเคยตัดกางเกงยีนส์ที่เดียวครึ่งโหล

ไม่ใช่เพราะบ้ายีนส์ แต่เป็นด้วยความลืมหุนไปชั่วขณะ ผสมผสานกับความเป็นเด็กต่างจังหวัด เพิ่งมาจากบ้านนอก ยังไม่ประสีประสา

(ยีนส์คุณรู้มัยว่ายีนส์หมายถึงอะไร : แหกกอกเขียว : 55)

สัปดาห์ต่อมาแผนมาที่ร้านนั้นอีก ตั้งใจจะเลือกกางเกงผ้าดี ๆ ตัดกางเกงทรงโก้ แต่เธอก็เกลี้ยกล่อมเขาให้ตัดยีนส์ไปอีกสองตัว

(ยีนส์คุณรู้มัยว่ายีนส์หมายถึงอะไร : แหกกอกเขียว : 57)

“แล้วปีนี้ก็เป็นมึง เลือกแหกกอกเขียว ล่อชะทีเดียวหกตัว”

คราวนี้ได้โห่กันจนวงแทบแตก

แผนจ้อย หงอย และซึม ในขณะที่รุ่นพี่วิพากษ์วิจารณ์กันอย่างสนุกสนาน...

...

ลูกค้าที่เป็นเหยื่อ ก็เห็นจะมีแต่นิสิตเกษตรปีหนึ่งนี่แหละ เชื้อซ่าเข้าไปให้ร้านแม่คนัมรับน้องใหม่ทุกปี

(ยีนส์คุณรู้มัยว่ายีนส์หมายถึงอะไร : แหกกอกเขียว : 58 - 59)

แผนเป็นตัวละครที่ตั้งใจเรียนมาก และมีใจรักในงานด้านเกษตรกรรม จึงสมัครเข้าเป็นสมาชิกชมรมเกษตรกรในอนาคต เพื่อทำงานเกี่ยวกับการปลูกดอกไม้ เขา่วนอยู่กับการทำแปลงดอกไม้ ไม่สนใจสิ่งบันเทิงยั่ววนทั้งหลายที่เพื่อน ๆ คนอื่นหลงใหลกัน ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

พอขึ้นปีสองแผนก็ไปสมัครเข้าเป็นสมาชิกชมรมเกษตรกรในอนาคต ซึ่งมีที่ตั้งอยู่หลังมหาวิทยาลัย

ชมรมนี้ตั้งขึ้นเพื่อให้บัณฑิตได้พบปะสังสรรค์...และยังมีที่ดินแปลงหนึ่งสำหรับใช้งาน สมาชิกอยากจะปลูกอะไรก็ได้ ไม่มีใครหวงห้าม แต่รุ่นที่แผนเข้าไปนั้นที่ดินถูกปล่อยให้รกร้าง ขาดคนสนใจ เพราะตอนเรียนปีหนึ่งก็ต้องลงแปลงปลูกผักสองเทอมหนักพอแรงแล้ว ใครอยากจะมาปลูกผักปลูกหญ้าหาสวรรค์วิมานอะไรอีก ในขณะที่เหล่าเพื่อน ๆ สนุกสนานกับกิจกรรมอื่นอันรื่นเริงบันเทิงใจกว่า ซึ่งมีให้เลือกเยอะแยะไปหมด

(ยีนส์คุณรู้มัยว่ายีนส์หมายถึงอะไร : แหกกอกเขียว : 59 - 60)

4.4 ตัวละครแบบฉบับคุยโวไอ้อวด ชอบดูถูกคนอื่น

ผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครมีนิสัยอวดดี หยิ่งยโส ชอบคุยโวไอ้อวด และมักจะพุดจาถูกผู้อื่นเสมอ และแสดงลักษณะนิสัยที่ไม่ดี ทำให้เพื่อนฝูงรังเกียจ และอาจนำความเดือดร้อนมาสู่ตนเองได้ ดังเรื่องต่อไปนี้

เสียม จากเรื่องโดนกว่าจะโดนกระต๊อบได้ เรื่องเทพบุตรโลกันตร์ เรื่องขโมยขโมยทางเกงใน เรื่องกลืนสีและกองซิเมนต์ และเรื่องมีความรักอะปาว แห้วแล้วมันภูมิใจ

เสียมมีอายุประมาณ 30 ปี มีพื้นเพเป็นชาวนครศรีธรรมราช รูปร่างสันทัด ผอมเพรียว รูปร่างยาวรี เรียนจบมาจากมหาวิทยาลัยศิลปากร มีอาชีพเป็นช่างภาพประจำอยู่ณิตยสารฉบับหนึ่ง มีฝีมือดีและได้รับค่าตัวสูง นิยมใช้รถจักรยานยนต์ยี่ห้อฮาลีย์เดวิดสันเป็นชีวิตจิตใจ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เขาคันนี่...เรียนจบมาจากจิตรกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร แต่มาเอาดีทางถ่ายรูป ปัจจุบันเป็นดากล้องมือเขียน ประจำอยู่ณิตยสารโด่งดังฉบับหนึ่ง และยังมีงานนอกค่าตัวแพงจนมีเงินเก็บมากโข

ชาวละแวกหน้าพระลานรุ่นหลัง ๆ ตั้งฉายาเขาว่า น้ำเสียม ตามรูปร่างยาวรีเข้ากันดีกับรูปร่างสันทัดผอมเพรียว

แต่เข้ากันไม่ได้เท่าไหร่นักกับความไฝผื่นของน้ำที่อยากจะมิดธฮาเล่ย์เดวิดสัน เป็นของตัวเองสักคัน

(เทพบุตรโลกันตร์ : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 135 - 136)

เขามีอุปนิสัยเป็นคนอวดดี หยิ่งยโส ชอบวางมาด คุยโวไอ้อวด และมักจะดูถูกผู้อื่นอยู่เสมอ ๆ ดังตอนที่ผู้แต่งกล่าวถึงบทสนทนาระหว่างเสียมกับยุ่งย้งผู้มีอาชีพเป็นนางแบบชื่อดัง ถึงเหตุการณ์ที่เขาได้เข้าร่วมชุมนุมประท้วงเมื่อเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ดังนี้

เสียงกริ่งโทรศัพท์ดังขึ้นขัดจังหวะ พิกานเดินไปรับสายแล้วหันมาบอก

“น้องยุ่งย้ง นางแบบคนสวยโทรฯ มาหาน้ำเสียม”

เทพบุตรโลกันตร์ลุกขึ้นอย่างมีมาด บิดจีเกียจอ้อยอิ่ง พลังบ่นอุบอิบอย่างเอือมระอา

“ไม่รู้เป็นไงเนี่ย นางแบบสาว ๆ สวย ๆ เนี่ยชอบมาติดพันกูจริงเชียว”

แล้วก็เดินชวยตราไปรับสายอย่างไม่เต็มใจ

“ยุ่งยิ่งหรือ เออ...พี่บายดีแหละ ปลดคภัย...ปลดคภัย ขาใหญ่อย่างพี่เสียมจะเป็นอะไรไปได้ พี่ถูกตีถูกกระต๊อบในโรงแรมรอยัลด้วยละ...ไม่เป็นไร สุดท้ายก็ปลดคภัย ก็บอกแล้วไงขาใหญ่ โส้ย...จะฟังรายละเอียดหรือ แหม...ไม่ยากอวดอ้างวีรกรรม เออ...เอาเหอะ อยากฟังก็จะเล่าให้ฟัง...”

(โดนกว่าจะโดนกระต๊อบได้ : มนต์เหลือเกิน : 166 - 167)

ตอนที่เสียมพูดจาดูว่านางแบบที่ชื่อยุ่งยิ่งที่มีหน้าตาสวย และเป็นนางแบบที่กำลังโด่งดังมากคนหนึ่ง ดังนี้

“ความจริงยุ่งยิ่งก็ไม่ได้สวยอะไรหรอก คะแนนเต็มสิบนี้กูให้แค่ 6.625 น้ำเสียมโชว์ทักษะความปากหมาตาผีของตนออกมาอย่างละเอียดยิบถึงระดับทศนิยมสามตำแหน่ง “ปากก็อ้า เวกก็หนา หน้าก็แข็งเหมือนสลักมาจากหินผา ตาก็ห่าง คิ้วก็ตวัดสูงอย่างกับเด็กนักเรียนทำข้อสอบไม่ได้ อ้อ-แล้วตรงช่วงระหว่างขาอ่อนกับเอวข้างซ้ายยังมีแผลเป็นอีกต่างหาก

(มีความรักอะปาวแล้วมันภูมิใจ : มนต์เหลือเกิน : 198)

ตอนที่เสียมพูดจาถูกฝีมือซ่อมรถจักรยานยนต์ของเพื่อนคนหนึ่ง ผู้ซึ่งได้รับฉายาว่าเป็นนายช่างเทวดา ดังนี้

อ้อด ใจเรียม...ฟังเสียงฮาเลย์เดวิดสันปี 1940 ก็รู้ได้ทันทีว่าเครื่องเริ่มหลวมแล้ว “เอามาให้ผมพิดเครื่องให้ซีพีเสียม” อ้อด ใจเรียม เสนอ “เฮ้ย ซ่อมเป็นเรือ” น้ำเสียมแสดงอาการไม่เชื่อมือ “มึงถนัดแต่รถญี่ปุ่น แต่เนี่ยมันรถฝรั่งนะโว้ย”

“เป็นสิพีเสียม บีเอสเอ โกลด์สตาร์ ของน้องซองแฝดผมก็เป็นคนดูแล บีเอ็มดับเบิลวอาร์ 69 สเปเชียลของผม ผมก็ซ่อมเองเห็น ๆ กันอยู่”

“เฮ้ย นันมันมอเตอร์ไซด์ยุโรป แต่ของกูเนี่ยมันฮาเลย์รถเมกาเชียวนะโว้ย”

“รถไอ้กันผมก็ซ่อมได้ เอามาเหอะ”

“ไม่เอาโว้ย ประเดี๋ยวมึงก็เอาใหญ่ใส่สารพัด ดัดแปลงเอาอะไหล่รถนานาชนิดมาใส่ฮาเลย์ของกู”

(ขโมย ขโมยกางเกงใน : มนต์เหลือเกิน : 21 - 22)

ตอนที่เสียมพูดถูกฝีมือการถ่ายภาพของช่างภาพคนอื่นว่าฝีมือไม่ดี ดังนี้

“ยุ่งยิ่งหรือเปล่าน้า” หมง หงจินเป่าตื่นเต้น

“ใช่ มีรู้ได้ไง”

“ก็ผมชอบนางแบบคนนี้อะ” หมง หงจินเป่า ตาปรอยในอาการเคลิ้มฝัน จัดเอานิตยสารฉบับหนึ่งขึ้นมาอวด “นี่-คุณะ แต่งชุดว่ายน้ำเสียด้วยช่วยสวย”

“ฝีมือห่วยแตก...” เสียม หน้าพระลาน ยกไหล่ปรัมาสาช่างภาพเจ้าของผลงาน “ไม่ได้ชี้ใช้กูหรือก ไอ้พวกช่างภาพรุ่นใหม่นี้พวกนี้”

(มีความรักอะป่าว แห้วแล้วมันภูมิใจ : มันดีเหลือเกิน : 197)

เสียม เป็นคนที่ชอบวางมาดอยู่ตลอดเวลา จนเป็นที่รู้กันดีในหมู่เพื่อนฝูง ดังบทสนทนาของซองแฝดกับเพื่อน ๆ ที่ว่า

“คอยคุณะน้ำเสียมจะทำไมเป็นไม่เห็นเรา” หนุ่มซองแฝดทำนาย

และก็เป็นเช่นนั้นจริง ๆ น้ำเสียมจืดผ่านไปช้า ๆ เพื่อจะโชว์ให้เห็นชัด ๆ โดยถ้วนหน้า

“แล้วก็จะวกรถกลับมา...” หนุ่มซองแฝดผู้คุ้นเคยกับคนมาดมาดักว่าเป็นฉาก ๆ

“ตอนเลี้ยวรถจะเป่ ๆ...”

...

ตลอดเวลาที่นั้น หนุ่มซองแฝดพากย์ล่วงหน้าได้ถูกต้องทุกขั้นตอน ไม่มีผิดเพี้ยน

“แล้วน้ำแกก็จะทักลอย ๆ แบบไม่จงใจพูดกับใครว่าเป็นไงน้อง ๆ”

ด้วยเหตุนี้ พอน้ำเสียมเอ่ยขึ้นว่า “เป็นไงน้อง ๆ”

ทั้งโตะก็หัวเราะกันอย่างมีเลศนัย

(กลิ่นสีและกองซีเมนต์ : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 145 - 146)

ผู้แต่งแสดงให้เห็นว่าจากลักษณะนิสัยช่างคำหุนตีเตียนผู้อื่น และพฤติกรรมชอบวางมาด ส่งผลให้เสียมได้รับความเดือดร้อนคือ ต้องมีเรื่องชกต่อยกับกลุ่มวัยรุ่นที่รู้สึกไม่พอใจในพฤติกรรมของเขา ดังนี้

แต่วันนี้ เทพบุตรโลกันตร์หลุดไปไกลถึงคลองเตยไปครุฑฮาเลย์ แต่สภาพของมันไม่สู้จะสมบูรณ์นัก น้ำเลี่ยมซึ่งมีฉายาว่าปากหมาตาผี ทำให้มันแหย่กว่าเดิมด้วยการยื่นเท้าสะเอวขึ้นส่วนไหนของรถก็ติดมันไปเสียทั้งหมด จนเจ้าของยื่นชิมอยากร้องไห้

แล้วน้ำเลี่ยมก็เดินกลับสบายใจเฉิบ

ระหว่างทาง โก้เจ้าถิ่นแถวนั้นซึ่งเหล่า ๆ ขวางหูขวางตามาครางของน้ำตั้งแต่เข้ามาแล้ว ส่งเสียงตอแย น้ำเลี่ยมยกไหล่ สะบัดผมยาวในท่าไม้อ้อกระเด็นทางข้อโยกตัวเหมือนกับที่เคยทำแถวหน้าพระลาน

น้ำเลี่ยมไป

(เทพบุตรโลกันตร์ : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 137)

4.5 ตัวละครแบบฉบับสุภาพเรียบร้อย

ผู้แต่งสร้างตัวละครให้มีนิสัยสุภาพ เรียบร้อย พุดจาไพเราะ จึงส่งผลให้ตัวละครเป็นคนที่มีเสน่ห์ เป็นที่รักใคร่ของคนทั่วไป ดังเรื่องต่อไปนี้

พิชาน จากเรื่องสุฝุ่นอันจิตจิว

พิชานเป็นชายหนุ่มอายุประมาณ 20 ปี หน้าตาหล่อเหลา รูปร่างสูงเพรียว บุคลิกดี แต่งตัวสุภาพเรียบร้อย สะอาด ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เขาเป็นหนุ่มรูปงามอย่างที่เรียกกันว่าหน้าหยก รูปร่างสูงเพรียวได้ส่วนสัด สวมกางเกงสากลสีเข้มอัดกลีบคมกริบ เสื้อเชิ้ตขาวยิ่งกว่าขาว กลัดกระดุมครบถ้วนทุกเม็ด กระชับคอด้วยเน็คไทลายคลาสสิก กระชับเอวด้วยเข็มขัดหนังหัวเงินวาววับ และกระชับเท้าด้วยรองเท้าหนังมันปลาบ

(สุฝุ่นอันจิตจิว : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 78)

เขาเป็นคนมีฐานะค่อนข้างดี มีอาชีพเปิดร้านขายรถจักรยานยนต์ร่วมกับพี่ชาย โดยตั้งชื่อร้านว่า “ร้านสองพี่น้อง” เขามีหน้าที่ดูแลงานด้านเอกสารและต้อนรับลูกค้า ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ที่นี่ดำเนินการกิจการโดยสองพี่น้องเหมือนชื่อร้าน คนที่เป็นนายช่างผู้เชี่ยวชาญ... ส่วนคนน้องทำหน้าที่หน้าร้านเป็นผู้ดำเนินงานด้านขาย และรับผิดชอบด้านเอกสารต่าง ๆ

ผู้เป็นพี่ทำงานอยู่หลังร้าน...ส่วนน้องชายระหว่างว่าง ๆ เขาก็ทำงานเบา ๆ ด้วยการเช็คดูรถทุกคันให้เงางามล่อตาล่อใจลูกค้า

(สุฝุ่นอันจิตจิว : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 77 - 78)

เขาเป็นคนที่มึนบุคลิกดี สุภาพ เรียบร้อย จนเป็นที่ดึงดูดใจและชื่นชอบของลูกค้าที่มาซื้อรถจักรยานยนต์เป็นอย่างมาก ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

บุคลิกของเขาทำให้สองเกลอไม่แน่ใจว่า หลงเข้ามาในโชว์รูมขายรถเบนซ์หรือเปล่า หากไม่ทันได้ขี้ตามองสำรวจให้ถ้วนถี่ เขาก็พาตัวมาโคง ผายมือเชื้อเชิญด้วยน้ำเสียงทุ้มนุ่ม เหมือนคนอ่านสปอตโฆษณาครีมเนียนผิว

...”ร้านของเราคงมีแต่รถเยี่ยม ๆ จนคุณตื่นตายนั่นแหละมังครับ”

เกลอแก้วกระแอมกระไอ

“เปล่า แต่เป็นตัวคุณนั่นแหละ...”

(ผู้ฝันอันจิตจิว : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 79)

หมง หงจินเป่า ทำเสียงสึดขึ้นจุกด้วยความตื่นตันใจ “ผมไม่เคยเห็นคนขายมอเตอร์ไซด์ร้านไหนมีบุคลิกสูงส่งน่าประทับใจเช่นนี้...”

(ผู้ฝันอันจิตจิว : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 79)

บุคลิกภาพที่สุภาพอ่อนน้อม พุดจาไพเราะ ส่งผลให้เขาสามารถขายสินค้าได้ทันที ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

“นี่คือรถที่เหมาะสมกับคุณ...” เขาประกาศ

...

“เบาะรถนุ่มหนากว้างขวางเหมาะกับคุณภาพของกันคุณ และมันก็เป็นรถคันเดียวในโลก” เซลแมนหน้าหยกบอกกระตุน

“คุณจะขายเท่าไรผมจะซื้อ” เกลอแก้วละล้าละลัก

“ประเดี๋ยวก่อนผมไม่อยากจะให้คุณตัดสินใจรวดเร็วพรวดพราดถึงปานนั้น” ยอดเซลแมนพูดยังนิ่งนวล...

“ซื้อ!” หมง หงจินเป่า ควักเงินออกมาหยดใส่มือฝ่ายตรงข้าม และทำอาการเหมือนดังว่า หากได้รับคำปฏิเสธ เกลอแก้วคงต้องคุกเข่าอ่อนวอนเป็นแน่แท้

(ผู้ฝันอันจิตจิว : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 82 - 83)

4.6 ตัวละครแบบฉบับใจบุญ

ตัวละครแบบฉบับใจบุญนี้มักเป็นตัวละครหญิงที่มีนิสัยรักสัตว์ ไม่รับประทานเนื้อสัตว์ ช่วยเหลือสัตว์ที่กำลังจะถูกทำร้าย เก็บสัตว์ที่ไม่มีใครให้ความสนใจเลี้ยงไว้ในบ้านเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ตัวละครรู้สึกมีความสุขมากที่ได้ช่วยเหลือสัตว์เหล่านั้นไว้ ดังเรื่องต่อไปนี

รัศมี จากเรื่องไปขโมยวัวกันเถอะที่รัก

รัศมีเป็นตัวละครหญิงอายุประมาณ 20 ปี เรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีหน้าตาดี รูปร่างได้สัดส่วน แต่งตัวเรียบง่าย ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เธอสวมเสื้อลายสก๊อตพับแขน ผูกชายเอาไว้หลวม ๆ เนื้อขอบกางเกงยีนส์รัดรูป หน้าไม่ได้รับการแต่งเติมด้วยสีสันทัด ๆ ตามแบบฉบับนิสิตเกษตรชนานแท้และดั้งเดิม หากความคมคายที่มีอยู่ตามธรรมชาติก็ทำเอาผมต้องเหลียวหลังมอง

(ไปขโมยวัวกันเถอะที่รัก : เสน่ห์ห้าแฉก : 62)

เธอเป็นคนใจบุญ ไม่เบียดเบียนชีวิตสัตว์ทั้งหลาย ดังนั้นเธอจึงนิยมการกินอาหารมังสวิรัต ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

“ลืมไปแล้วหรือคะว่าฉันเป็นมังสวิรัต”

คำเตือนของเธอทำให้ผมคิดขึ้นมาได้ และรีบเอาขาไก่ทอดในงานของตัวเองวางกลับลงไปในถาดตามเดิม รวมทั้งเนื้อ ปลา และกุ้งซึ่งทำทางแสนอร่อย

ผมมีความรู้สึกว้าว ถ้าหากจะชอบสาวมังสวิรัตผมก็ควรจะเป็นมังสวิรัตตามเธอไปด้วย

(ไปขโมยวัวกันเถอะที่รัก : เสน่ห์ห้าแฉก : 79)

นอกจากเธอจะเป็นคนที่ไม่กินเนื้อสัตว์แล้ว เธอยังเป็นคนที่จิตใจเมตตา รักสัตว์ โดยสังเกตได้จากการที่ผู้แต่งบรรยายถึงความรู้สึกกังวลของเธอ เมื่อรู้ว่าวัวตัวหนึ่งของภาควิชาสัตวบาลจะต้องถูกฆ่า เพื่อนำมาทำเป็นอาหารให้นิสิตเลี้ยงฉลองกันอย่างสนุกสนาน ดังนี้

เป็นที่น่าสังเกตได้ว่าตลอดเวลาที่นั่งอยู่ในร้าน ทำทางของเธอเหม่อลอยเหมือนกับคิดอะไรหมกมุ่นอยู่มากมาย ซึ่งทำให้การสนทนาของเราเป็นไปอย่างกระต่อนกระแท่น ไม่ปะติดปะต่อเป็นเรื่องเป็นราวมากนัก

(ไปโชมยวักกันเถอะที่รัก : เสน่หาห้ำแค้น : 64)

และเธอรู้สึกโกรธเพื่อนชายของเธอมาก ที่เขาไม่ใส่ใจกับชีวิตสัตว์ที่กำลังจะถูกฆ่าตายเลย ดังบทสนทนายระหว่างเธอกับเพื่อนชายที่ว่า

“ฉันคิดเอาไว้แล้วว่า พูดยังไงก็ไม่มีประโยชน์” รัศมีหันมาต่อว่าผมอย่างเป็นเคียดเป็นแค้น “ผู้ชายอย่างคุณก็เหมือนกับคนอื่น ๆ นั้นแหละ ใจเหี้ยม อารมณ์เหี้ยม”

ผมสะดุ้งต่อการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์อันรวดเร็วของเธอ

“ฉันพุดให้คุณฟังว่าตัวนี้กำลังจะถูกฆ่า แต่คุณกลับผิวกปากไห้อุ้งตายเน่อออกมา ถึงวันคุณคงนึกอยากจะมีร่วมงานเพื่อได้กินเนื้อของมันกระมัง”

พุดจบเธอก็เดินผละจากไปอย่างรวดเร็ว

(ไปโชมยวักกันเถอะที่รัก : เสน่หาห้ำแค้น : 66)

ด้วยนิสัยที่เป็นคนรักสัตว์มาก เธอจึงร่วมมือกับเขาช่วยเหลือชีวิตวัวได้สำเร็จ ด้วยการขโมยมันออกมาจากมหาวิทยาลัย แม้ว่าเธอจะต้องเสี่ยงกับการถูกจับได้ แล้วถูกลงโทษถึงขั้นถูกไล่ออกจากมหาวิทยาลัยก็ตาม ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

“ฉันหาทางช่วยเจ้าบ๊อบเอาไว้แล้วละ” เธอบอกออกมาอย่างเป็นงานเป็นการ

“คุณคิดจะช่วยฉันบ้างไหม”

“แน่นอน” ผมประกาศออกมา “...คุณบอกผมมาเถอะว่าจะทำอย่างไร”

“ขโมย”

“คุณว่าอะไรนะ” ผมอุทานออกมาอย่างไม่เชื่อหู

...

เจ้าบ๊อบเป็นสมบัติของภาควิชาสัตวบาล หรือพุดอีกทีหนึ่งก็คือสมบัติของมหาวิทยาลัย ใคร ๆ เขาก็รู้ว่าโทษฐานการขโมยทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยนั่นคือการถูกไล่ออกหรืออย่างเบาะ ๆ ที่สุดคือพักการเรียนหนึ่งปี

(ไปโชมยวักกันเถอะที่รัก : เสน่หาห้ำแค้น : 68)

สุดท้ายทั้งเขาและเธอก็สามารถช่วยชีวิตวัวได้สำเร็จ ทำให้ทั้งคู่รู้สึกมีความสุขมาก

มิน จากเรื่องรักจะสุขจะทุกข์เพราะตุ๊กแก

มินเป็นหญิงสาวอายุประมาณ 20 ปี มีรูปร่างหน้าตาดี เธอเป็นเด็กต่างจังหวัดที่เข้ามาเรียนหนังสือในกรุงเทพมหานคร โดยพักอาศัยอยู่กับญาติ เธอมีนิสัยรักสัตว์มากโดยเฉพาะสัตว์ที่ไม่มีใครให้ความรัก ความสนใจ เช่น ตัวเงินตัวทอง เป็นต้น ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ผมได้รับรู้รายละเอียดเพิ่มเติมว่า มินเป็นนักเรียนมาจากต่างจังหวัด มาอาศัยอยู่กับลุงและป้า ซึ่งเป็นเจ้าของบ้านหลังนี้ตั้งแต่เด็ก และนิสัยการรักสัตว์ผิดประเภทจากชาวบ้าน ชาวช่องทั่วไปนี้ เธอได้รับอิทธิพลมาจากลุงและป้านี้เอง

(รักจะสุขจะทุกข์เพราะตุ๊กแก : เสน่ห์ห้าแฉก : 99)

ผมพบเธอที่สวนสัตว์ดุสิต

...

หากเธอยืนอยู่ข้างกรงสัตว์เลื้อยคลานชนิดหนึ่งคล้ายตะกวด แต่ตัวใหญ่กว่า หางแบนอย่างจระเข้ มีลายพริ้วไปทั้งตัว

ขอร้องที่ผมจำเป็นต้องเอ่ยชื่อให้ชัดเจนลงไปในที่นี้ มันคือตัวเหี้ย...

(รักจะสุขจะทุกข์เพราะตุ๊กแก : เสน่ห์ห้าแฉก : 93)

“สวัสดีครับ” ผมทัก...

“สวัสดีค่ะ” ...

“ผมออกจะแปลกใจที่เห็นสุภาพสตรีสวยน่ารักอย่างคุณมายืนอยู่ข้างกรงเจ้านั่นนาน ๆ”

“ที่แรกฉันคิดว่ามันจะเหมือนตุ๊กแกขนาดใหญ่เสียอีก แต่ความจริงไม่ใช่ มันก็น่ารักที่อยู่หุ่อก แต่ตุ๊กแกน่ารักกว่า”

“สัตว์พวกนี้นะหรือน่ารัก” ...

“น่ารัก” เธอยืนยันด้วยน้ำเสียงหนักแน่น “และก็น่าสงสารด้วย”

(รักจะสุขจะทุกข์เพราะตุ๊กแก : เสน่ห์ห้าแฉก : 94 - 95)

ที่บ้านของเธอมีสัตว์เลี้ยงมากมาย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสัตว์ที่ไม่มีใครนิยมนำมาเลี้ยง เช่น สุนัขพิการ งู จิ้งเหลน กิ้งก่า ตุ๊กแก เป็นต้น ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

“...ที่บ้านฉันมีหมาข้างถนนที่พิการเพราะถูกรถชนอยู่หลายตัว มีงูที่เลื้อยอยู่ในสวนได้ตามสบายโดยไม่ต้องกลัวว่าจะมีใครทำร้าย มีจิ้งเหลนกิ้งก่ามากมาย ยังขาดก็แต่ตัวเหี้ยเท่านั้น แต่ถ้ามันโผล่มาให้เห็นวันไหน รับรองว่าฉันจะเลี้ยงเอาไว้อีกเหมือนกัน ไม่ขับไล่ไล่ส่งหรือทำร้ายมันเป็นอันขาด”

(รักจะสุขจะทุกข์เพราะตุ๊กแก : เสน่ห์ห้าแฉก : 95 - 96)

สัตว์ที่เธอโปรดปรานมากที่สุดก็คือ ตุ๊กแก และเธอเชื่อว่าตุ๊กแกเป็นสัตว์นำโชคสำหรับเธอ โดยเธอจะใช้เสียงร้องของตุ๊กแกเป็นเครื่องตัดสินใจจะทำหรือไม่ทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

“ตุ๊กแกเป็นสัตว์ที่ฉันโปรดปรานมากที่สุด ร้องลงมาก็คือคางคก ที่มีอยู่อย่างละกว่าร้อยเห็นจะได้ ทั้งวันทั้งคืนจะมีเสียงตุ๊กแกร้องไม่ขาดระยะเลยทีเดียว”

(รักจะสุขจะทุกข์เพราะตุ๊กแก : เสน่ห์ห้าแฉก : 98)

“ผมอยากจะชวนคุณไปดูหนัง”

“ต้องเสียงดวงกับตุ๊กแก” เธอตอบเหมือนเช่นเคย

“ช่วยเฉลยหน่อยได้ไหมว่ามันหมายความว่าอะไร”

“ถ้าตุ๊กแกร้องเป็นเลขคู่ ฉันจะไปกับคุณ แต่ถ้าร้องเป็นเลขคี่คุณต้องไปคนเดียว”

...

“มันเป็นวิธีการของฉัน สัตว์เลี้ยงของฉันมักจะให้ตัวเลขที่นำโชคเสมอ”

(รักจะสุขจะทุกข์เพราะตุ๊กแก : เสน่ห์ห้าแฉก : 101)

4.7 ตัวละครแบบฉบับเจ้าชู้ กะล่อน

ตัวละครที่มีลักษณะเจ้าชู้ กะล่อนนี้ มักจะเป็นอุปนิสัยของเพศชาย ซึ่งผู้แต่งได้กำหนดให้ตัวละครมีคู่รักในเวลาเดียวกันถึงสองคน และใช้ความกะล่อนเอาตัวรอดในการสับหลักไม่ให้ตัวละครหญิงทั้งสองรู้ความจริง ดังเรื่องต่อไปนี้

เด็ดดวง จากเรื่องเล่นจะเอ็กกันไหมเธอ

เด็ดดวงเป็นชายหนุ่มวัยรุ่นอายุประมาณ 20 ปี เรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หน้าตาหล่อเหลา รูปร่างดี ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

โดยรูปโฉมโนมพรรณแล้วเด็ดดวงเข้าชั้นคาราตเวงเด่นของมหาวิทยาลัย

(เล่นจะเอ็กกันไหมเธอ : อะไรจะขนาดนั้น : 36)

เขามีนิสัยเจ้าชู้ กระล่อน มีคู่รักในเวลาเดียวกันถึงสองคน แต่หญิงสาวทั้งสองเรียนอยู่ต่างสถาบันกัน จึงไม่รู้ว่าความจริงว่าถูกเขาหลอกหลวง อุปนิสัยความเจ้าชู้จนมีคู่รักสองคนนี้ทำให้เขาต้องกลุ้มใจมาก เมื่อหญิงสาวทั้งสองต่างต้องการให้เขาพาไปเที่ยวงานฉลองปิดภาคเรียนที่ทางมหาวิทยาลัยของเขาจัดขึ้น ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

“เป็นอะไรไป คีนี้นายก็พาเกศินีไปเที่ยวไม่ใช่หรือ”

เกศินีที่ผมเอ่ยชื่อไปนั้น คือสาวสวยซึ่งเรียนอยู่ปีเดียวกับเราและเป็นที่ยอมรับในหมู่นิสิตเกษตรว่าเป็นคู่ควงของเด็ดดวง

“ใช่ ถ้าหากว่าไม่มีอรสา” เด็ดดวงพูดพลางเปลี่ยนจากท่าก่ายหน้าผากมาเป็นเอามือทึงเส้นผม ซึ่งไม่เป็นสิ่งที่น่าดูเลยสำหรับคนหล่อ ๆ อย่างเขา

“ใครคืออรสา” ผมถาม

“แฟนฉันอีกคนที่จุฬานะซี” เด็ดดวงบอกในอาการประสาทเสีย

(เล่นจะเอ็กกันไหมเธอ : อะไรจะขนาดนั้น : 36)

แต่ด้วยความที่เขาเป็นคนมีนิสัยกระล่อน เขาและเพื่อนจึงร่วมมือกันในการสับหลักไม่ให้ผู้หญิงทั้งสองมาพบกันในวันงาน ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ผมหาเกศินีพบโดยไม่เสียเวลาเลยแม้แต่น้อย เพราะตามบทที่เขียนเอาไว้ล่วงหน้า เด็ดดวงจะต้องพาเธอมานั่งทางโต๊ะปีกซ้ายของฟลอร์ ส่วนโต๊ะทางด้านปีกขวานั้นเป็นที่ทางของอรสา และเด็ดดวงจะต้องวิ่งรอกไปมาระหว่างสองฟากนี้

(เล่นจะเอ็กกันไหมเธอ : อะไรจะขนาดนั้น : 45)

เดินรำกับเกศินีได้ประมาณสี่ห้าเพลงผมก็พาเธอมาส่งที่โต๊ะและบอกเธอว่าผมจะไปหาน้ำมาให้ดื่ม แต่ความจริงผมเดินอ้อมพลอร์ไปทางปีกขวา และแทรกตัวเป็นคู่เดินรำของ อรสาแทนเค็ดดวง เพื่อให้หมอได้ปลื้มตัวเอาน้ำเอาทำไปบริการเกศินีแทนผม

(เล่นจะเอ็กกันไหมเธอ : อะไรจะขนาดนั้น : 48)

สุดท้ายความจริงก็เปิดเผยจนได้ แต่ปรากฏว่าตัวละครหญิงทั้งสองเป็นเพื่อนเก่า กันสมัยเรียนชั้นมัธยมศึกษา เธอจึงร่วมใจบอกเลิกรากับเค็ดดวงไปทั้งสองคน ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

หากเป็นละครวิทยุ สองสาวคงได้มีปากมีเสียงชิงรักหักสวาทกัน แต่เรื่องจริง กลับกลายเป็นว่า ทั้งสองคนต่างร่วมแรงกันเดินอย่างสามขุมไปจัดการกับเค็ดดวงก่อนที่จะหันมาเล่นงาน ผมเสียงอมพระรามในฐานะผู้สมรู้ร่วมคิด

เรื่องนี้จบลงง่าย ๆ ที่ว่า คนจับปลาสองมืออย่างเค็ดดวงสุดท้ายก็มีอันต้อง ชวดทั้งสองราย

(เล่นจะเอ็กกันไหมเธอ : อะไรจะขนาดนั้น : 50)

4.8 ตัวละครแบบฉบับเชื่อคำทำนาย

ผู้แต่งสร้างให้ตัวละครมีความเชื่อในเรื่องคำทำนายเป็นอย่างมาก โดยเธอยอมทำทุกอย่างตามที่หมอทำนาย ไม่ว่าจะเป็นการเลือกคู่ครองที่มีลักษณะตรงตามคำทำนาย แยกบ้านอยู่ กับพ่อแม่เพราะลัคนาทับกัน ดังเรื่องต่อไปนี้

อิงริ้ม จากเรื่องดอกไม้หน้ายมร

อิงริ้มเป็นหญิงสาวอายุประมาณ 25 ปี เป็นลูกสาวของนายพลผู้รั่วรายคนหนึ่ง มีนิสัยชอบเที่ยว แต่งตัวตามสมัยนิยม และมีความเชื่อในเรื่องของคำทำนายเป็นอย่างมาก ดังที่ผู้แต่ง บรรยายว่า

อิงริ้มเป็นลูกสาวนายพล...หล่อหน้าขนาดสองพันซีซี หล่อจนชอบดูดวง และเชื่อหมออย่างแรง ชอบแต่งตัว เทียวผับ ร้องเพลงและเดินรำ...

(ดอกไม้หน้ายมร : โกลักระโปรงเอาไว้ให้อบอุ่น : 177)

เธอมีความเชื่อในเรื่องคำทำนายของหมออย่างสุดซึ้ง จนยอมทำตามทุกอย่างที่ หมอแนะนำ ดังจะเห็นได้จากคำพูดของเธอดังนี้

“อาจารย์หมอคุณนี้ดูดวงแม่นอย่าบอกใคร” อิงเริ่มมักจะบอกกับผมอย่างนี้ หล่อนเล่าให้ฟังว่า หมอคว่าพ่อของเธอจะหลุดจากตำแหน่งทางการเมืองเมื่อสองปีที่แล้ว และทุกอย่างก็เป็นไปตามนั้น...

อิงเริ่มคุยให้ฟังต่อไปว่า แม่แต่ดวงของหล่อน อาจารย์หมอดูคนนั้นก็ทำนายทายทักเอาไว้ว่า แต่งงานครั้งแรกกับนักหนังสือพิมพ์คนนั้นดวงไม่สมพงศ์กัน หากหล่อนก็ค้นหวั้งจนพบว่าเป็นความจริงในตอนหลัง

(ดอกไม้น่ายกมล : ไกลักระโปรงเอาไว้อบอุ่น : 175 - 176)

ฉันกลับจากอเมริกาเมื่อสามเดือนที่แล้ว อาจารย์ผู้กดวงว่าฉันอยู่บ้านคนเดียวกับพ่อแม่ไม่ได้ ลัคนามันทับกันอยู่อะไรทำนองนั้น” หล่อนสาธยายต่อไป “ฉันเลยต้องสะเดาะเคราะห์หามาซื้อคอนโดมิเนียม”

(ดอกไม้น่ายกมล : ไกลักระโปรงเอาไว้อบอุ่น : 176)

เธอปฏิบัติตามคำแนะนำของหมอดูทุกอย่าง แม้แต่การเลือกคู่ครอง เธอก็พิจารณาจากลักษณะที่หมอดูทำนายไว้ โดยไม่สนใจว่าอุปนิสัยจะเข้ากันได้หรือไม่ ดังคำพูดของเธอที่ว่า

“อาจารย์ท่านบอกว่า” หล่อนเริ่มประโยคใหม่อย่างตั้งสติได้แล้ว “ฉันจะพบคู่ในสถานการณ์ไม่เคยคาดฝันมาก่อนแบบปาฏิหาริย์ในเดือนนี้ แล้วลองว่าฉันเอ่ยถึงอะไรที่ฉันชอบมากที่สุดออกมาแล้วใครคนนั้นพูดเหมือนกันออกมาเข้าละก็โอ้คู่ของฉันแน่ ๆ”

(ดอกไม้น่ายกมล : ไกลักระโปรงเอาไว้อบอุ่น : 153 - 154)

“คุณนั่นเอง” หล่อนอุทานเสียงกระเส่า...

“ใช่คุณจริง ๆ ด้วย” หล่อนอุทานซ้ำแล้วซ้ำอีก “คุณจริง ๆ นั่นแหละ”

“มีอะไรเธอ” ผมถามง ๆ

“คนที่อาจารย์หมอดูท่านทำนายเอาไว้แน่ซีเล่า”...

(ดอกไม้น่ายกมล : ไกลักระโปรงเอาไว้อบอุ่น : 151 - 152)

และสุดท้ายเธอกับเขาก็ไม่สามารถใช้ชีวิตคู่ร่วมกันได้ เพราะทั้งสองคนมีอุปนิสัยที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

4.9 ตัวละครแบบฉบับเอาจริงเอาจังกับชีวิต เจ้าระเบียบ

ตัวละครในลักษณะนี้เป็นตัวละครที่เอาจริงเอาจังกับเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตเป็นอย่างมาก และมีทฐิ ยึดมั่นในความคิดของตนเพียงฝ่ายเดียว จนส่งผลให้ตัวละครต้องอยู่โดดเดี่ยว ไม่มีใครอยากคบและไม่ค่อยมีความสุขในชีวิตเท่าไรนัก ดังเรื่องต่อไปนี้

เขา จากเรื่องโรงเรียนกวดวิชา

“เขา” เป็นชายหนุ่มอายุประมาณ 30 ปี ผิวขาว รูปร่างผอมสูง หลังค่อม เขาเป็นคนเรียนเก่ง จบการศึกษาจากต่างประเทศ ดังนี้

บุรุษผู้นั้นผิวขาวเผือก รูปร่างผอมสูง หากความสูงก็มีอันพร่องไปด้วยลักษณะการเดินที่โน้มศีรษะและลำตัวไปข้างหน้า...

(โรงเรียนกวดวิชา : ไม่แอบอ่านไอหึงจะอิงใคร : 147)

ส่วนหนุ่มร่างสูงได้ทุนไปเรียนต่อทางด้านวรรณกรรมคลาสสิกและศิลปการละครที่เมืองนอก

(โรงเรียนกวดวิชา : ไม่แอบอ่านไอหึงจะอิงใคร : 151)

เขาเป็นคนที่เคร่งเครียดและเอาจริงเอาจังกับเรื่องการเรียนรู้เป็นอย่างมาก ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

มือเขาถือสรรพตำราและหนังสือซึ่งขึ้นหิ้งว่าเป็นเลิศในวงวรรณกรรม วงหน้าของเขาหมกมุ่นครุ่นคิด และคิ้วหรือก็ขมวดคล้ายมีเส้นเอ็นที่มองไม่เห็นเย็บรั้งเข้าหากัน

(โรงเรียนกวดวิชา : ไม่แอบอ่านไอหึงจะอิงใคร : 147)

มือของเขานอกจากจะถือประดาหนังสือหน้าหาคู่มือเหมือนนักเรียนคนอื่น ๆ แล้ว ยังมีพิเศษกว่าก็คือตำราของนิสิตมหาวิทยาลัย ซึ่งเขาจงใจหันหน้าปกด้านนอกออกให้คนอื่นเห็นกันชัด ๆ ส่อสำแดงว่าเขาล้ำหน้ากว่าประธานนักเรียนคนอื่น ๆ อยู่อย่างน้อยหนึ่งขั้นเสมอ

(โรงเรียนกวดวิชา : ไม่แอบอ่านไอหึงจะอิงใคร : 150)

และเมื่อเรียนจบออกมาประกอบอาชีพ เขาก็ยังคงความเอจจริงเอจอยู่เหมือน
เช่นเคย ดังนี้

เขาไปเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นนักเขียนคอลัมน์หนังสือพิมพ์ระดับคุณภาพ
ด้วยลีลาผู้สังเกตการณ์สังคมจากมุมมองของนักวิชาการ และเป็นนักวิจารณ์หนังสือการมกร้าว ผู้มี
ฉายาว่า “จุมพิตมรณะ”...

“คุณยิ่งวิจารณ์มากเพื่อนยิ่งน้อย ศัตรูยิ่งมาก” ผู้ใหญ่ท่านหนึ่งเตือนเขา
แต่เป็นคำเตือนที่ช้าไป เพราะตอนนั้นเขาเชื่อนักเขียนรุ่นใหม่เสียเกือบหมด
ออกไปแล้ว

(โรงเรียนกวดวิชา : ไม่แอบอ่านไอหึงจะอิงใคร : 152)

ด้วยอุปนิสัยที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากจะทำให้เขาไม่ค่อยมีเพื่อนมีฝูงแล้ว ยังส่ง
ผลให้คู่รักของเขาตีตัวออกห่าง เพราะเธอรู้สึกว่ทั้งเธอและเขต่างมีความคิด รสนิยมที่แตกต่างกัน
มากจนไม่สามารถที่จะใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันได้ ดังนี้

สาวหน้าใสเริ่มสำรวจตัวเอง และถอยห่างจากหนุ่มร่างสูง เวลาผ่านไปหลาย
เดือน และโดยที่หนุ่มร่างสูงไม่ทันนึกเฉลียว เธอก็บอกกับเขาว่า เธอตัดสินใจจะร่วมหอลงโรงกับ
หนุ่มร่างสันทัด หน้าซื่อ

(โรงเรียนกวดวิชา : ไม่แอบอ่านไอหึงจะอิงใคร : 153)

อังศุมาลิน จากเรื่องอังศุมาลินทนไม่ได้ค่ะ

อังศุมาลินเป็นหญิงสาวอายุประมาณ 25 ปี เป็นลูกสาวคนเดียวของครอบครัวที่
มีฐานะปานกลาง ผู้แต่งไม่ได้ระบรูปร่าง หน้าตาของเธอ แต่กำหนดให้เธอมีอุปนิสัยเป็นคนเจ้าระเบียบ
เจ้าทฐิ ใจแข็ง ทรนทน ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

บิดาของสาวเจ้าเป็นนายทหาร ส่วนมารดาเป็นแม่บ้านผู้หลงใหลอ่านนวนิยาย
ของทมยันตีอย่างลึกซึ้ง...

อังศุมาลินผู้นี้ก็ชมชอบอ่านนวนิยายของทมยันตี และดูเหมือนว่าจะทำตัวเข้าหุ่ม
เข้าเหล่านางเอกของทมยันตี กล่าวคือ หยิ่ง ทรนทนในตัวเอง เจ้าทฐิ ใจแข็ง รักศักดิ์ศรี แข็งกระด้าง
เย็นชา

ส่วนความเจ้าระเบียบ รักชาติ รักความยุติธรรมยิ่งชีพนั้น เธอได้มาจากบิดา

(อังศุมาลินทนไม่ได้ค่ะ : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 184)

ก่อนที่จะเธอจะแต่งงานกับคู่รัก เธอได้วางกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้เขาปฏิบัติมากมายหลายข้อ เมื่อแต่งงานกันแล้วเธอก็มักจะหงุดหงิดทุกครั้งที่เขาทำผิดกฎที่เธอวางไว้ แม้แต่ในเรื่องความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ตาม ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

แต่ละวันที่ใช้ชีวิตร่วมกัน โดยไม่ได้ตั้งใจ แต่ดูเหมือนว่าเขาจะตั้งหน้าตั้งตาทำผิดกฎ-กติกา-มารยาท ที่ให้ไว้กับเธอวันละข้อ สองข้อเป็นประจำ...

โดยเฉพาะข้อสิบเอ็ด เรื่องบิยาสีฟัน... เขาติดนิสัยบิยาสีฟันตรงที่มันอวบ ๆ ไม่ใช่ส่วนปลายแฟบ ๆ

(อังศุมาลินทนไม่ได้ค่ะ : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 183)

ด้วยอุปนิสัยของเธอและความเอาจริงเอาจังกับชีวิตมากเกินไป ส่งผลให้ตัวเธอไม่มีความสุขในชีวิตคู่เลย จนกระทั่งเธอขอหย่าขาดจากสามี ดังนี้

ช่วยกันตั้งโต๊ะและล้างจานนี้เป็นกฎ-กติกา-มารยาท ข้อที่ 89 เขาจำได้ดี คำที่เป็นกฎข้อเดียวที่เขาไม่เคยผิด

แต่เพียงข้อเดียวเมื่อเทียบกับอีก 99 ข้อ ที่ผิด ๆ พลาด ๆ อยู่ทุกวี่ทุกวันเป็นสัดส่วนที่เทียบกันไม่ได้

ด้วยเหตุนี้ ก็ถึงวันที่อังศุมาลินระเบิดออกมาว่า

“เราหย่ากันเถอะ อังศุมาลินทนไม่ได้”

(อังศุมาลินทนไม่ได้ค่ะ : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 185)

4.10 ตัวละครแบบฉบับจีหึง

ผู้แต่งมักจะกำหนดคุณลักษณะจีหึงนี้ให้กับตัวละครหญิง ที่มักจะแสดงอารมณ์โกรธเมื่อเห็นสามีประพฤติตัวสนิทสนมกับหญิงอื่น จนเกิดเรื่องราวต่าง ๆ ตามมา ดังเรื่องต่อไปนี้

สมพร จากเรื่องวันป่วนคืนสยอง

สมพรเป็นผู้หญิงที่มีรูปร่างสูงใหญ่ อายุประมาณ 35 ปี แต่งงานมีครอบครัวแล้ว
ดังนี้

และแน่นอน ผู้หญิงรูปร่างสูงใหญ่ที่ก้าวลงจากอานก็คือ สมพร ศรีภรรยาของ หนู่มของแผ่นดินเอง

(วันป่วนคืนสยอง : มนต์ดีเหลือเกิน : 104)

เธอเป็นคนที่รักและซื่อสัตย์ต่อสามีมาก เธอมีอุปนิสัยเป็นคนขี้หึง และจะโกรธมากถ้ารู้ว่าสามีทำตัวใกล้ชิดกับผู้หญิงอื่น ดังนี้

นี่เป็นภาวะที่สุคนธ์แสนจะทนทานได้ เลือดสาวพันธุ์ลูกทุ่งของสมพรพุ่งฉีดแรงจน สีหน้าแดงก่ำ นัยน์ตาวาวเรืองเหมือนแม่เสือ...

ด้วยอารมณ์จุ่นเคืองหึงหวง ทำให้สมองของสมพรปั่นป่วนรวนเร คิดอะไรไม่ออกและจะคิดเพี้ยนไปหมด สุดท้ายไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรดี เธอจึงยื่นร้องไห้ด้วยความคับแค้นใจ

(วันป่วนคืนสยอง : มนต์ดีเหลือเกิน : 97)

เมื่อเธอเกิดอารมณ์หึงหวงหรือไม่พอใจที่สามีทำก้อร่อก้อดกกับหญิงอื่น เธอก็จะลงโทษเขาด้วยวิธีต่าง ๆ นานา เพื่อให้เขาเจ็บช้ำทรมาน ดังนี้

ข้างฝ่ายหนู่มของแผ่นดินเมื่อพาสมพรกลับมา นั่งที่โต๊ะแล้วก็อยู่ในภาวะคับขัน เพราะเธอรับบทคู่ค้าเขาอย่างเอาเรื่องเอาราวจนตั้งตัวไม่ทัน

(วันป่วนคืนสยอง : มนต์ดีเหลือเกิน : 98)

คืนนั้น หนู่มของแผ่นดินต้องนอกตากุ้งอยู่ที่ระเบียงบ้าน ฟังเสียงเมียด่า

(วันป่วนคืนสยอง : มนต์ดีเหลือเกิน : 99)

...ถึงตอนนี้สมพรก็เดินแหวกวงล้อมเข้ามา และโดยไม่พูดพล่ามทำเพลง เธอยังหมัดขวาตรงเข้าปากครึ่งจุมพฏของหนู่มของแผ่นดินจนหงายหลัง

“จำเอาไว้นะตัวเอง” สาวหัวตัวใหญ่ประกาศ “ที่หน้าทีหลังจะได้ไม่ไปรบกวนที่อื่น...”

(วันป่วนคืนสยอง : มนต์ดีเหลือเกิน : 105)

4.11 ตัวละครแบบฉบับที่มีความมั่นใจในตัวเองสูงและทันสมัย

ผู้แต่งมักจะกำหนดให้ตัวละครหญิงในเรื่องเป็นตัวละครที่มีการศึกษาสูง มีหน้าที่การงานที่ดี มีความมั่นใจในตัวเองสูง แต่งตัวสวย ทันสมัย โดยจะกำหนดให้ตัวละครแต่ละตัวมีลักษณะเด่นในแต่ละด้านต่าง ๆ กัน ดังเรื่องต่อไปนี้

รานี จากเรื่องกวนมาตั้งแต่เกิด

รานีเป็นหญิงสาวอายุประมาณ 20 ปี ฐานะทางบ้านค่อนข้างดี เธอเป็นนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ อยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังนี้

...เธอคนนี้อยู่ในชุดนิสิตจุฬาฯ มีพระเกี้ยวปักเด่นเป็นสง่าอยู่ที่อกเสื้อ

(กวนมาตั้งแต่เกิด : อะไรจะขนาดนั้น : 22)

“โอ๊ย คุณจะมารู้ดีกว่าผมได้ยังไง” ผมทำหน้าดุถูกคุกเกลน “ขอโทษ คุณนะเรียนมาทางไหนไม่ทราบ”

“นิเทศศาสตร์ สาขาหนังสือพิมพ์” เธอตอบซัดถ้อยซัดคำ...

(กวนมาตั้งแต่เกิด : อะไรจะขนาดนั้น : 26)

เธอเป็นหญิงสาวสมัยใหม่จึงตัดแต่งทรงผมด้วยทรงที่เป็นที่นิยมมากที่สุดขณะนั้น ดังนี้

...เธอไว้ผมอย่างที่เรียกว่าทรงเท คือข้างหนึ่งตัดสั้นเหนือหู แล้วค่อย ๆ ไล่ยาวเรื่อยไปจนถึงอีกข้างที่ยาวเคลือบแก้ม มองดูแล้วทำให้เกิดภาพหลอนเหมือนคนเอียงคอพูด ซึ่งยังผลให้ผมต้องเอียงคอตามไปด้วยเพื่อให้สมดุลกัน

(กวนมาตั้งแต่เกิด : อะไรจะขนาดนั้น : 24)

เธอเป็นผู้หญิงเก่ง มีความสามารถสูง ดังนั้นเมื่อเรียนจบเธอจึงเข้าทำงานในบริษัทหนังสือพิมพ์แห่งหนึ่งในฐานะรองผู้อำนวยการ ดังนี้

อีกไม่กี่เดือนต่อมาผมก็เรียนจบ จึงไปสมัครงานเป็นนักข่าวที่หนังสือพิมพ์รายวันยักษ์ใหญ่ในวงการฉบับหนึ่ง

...

พอผลึกประตู่เข้าไป ผมก็เจออะไรเข้าอย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้ต้องรีบเอียงคอโดยอัตโนมัติ...

เธอคือรานี นิสิตจุฬาฯ ที่ไปสัมภาษณ์ผมเมื่อหลายเดือนก่อนนั่นเอง

“ผม...ผมมาพบท่านรองผู้อำนวยการครับ” ผมตะกุกตะกักออกมา “ผมมาสมัครงาน”

“ก็ฉันนี่ไง” เธอยิ้มให้...

(กวนมาตั้งแต่เกิด : อะไรจะขนาดนั้น : 30)

รินทราย จากเรื่องทาสคู่

รินทรายเป็นหญิงสาวอายุประมาณ 25 ปี มีอาชีพเป็นนักร้องแบบตบแต่งภายใน เธอมีความมั่นใจในตัวเองสูง มักจะแต่งตัวตามสบายในแบบที่เธอพอใจ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

...ว่ากันถึงความสวยงามประณีตตามการตบแต่งละก็ รินทรายทำได้เยี่ยมถึงระดับวิเศษศรีเลยที่เดียวนั้น ก็มันอาชีพของหล่อนนี่ละ นักร้องแบบตบแต่งภายใน...

(ทาสคู่ : อะไรอยู่ในกระโปรง : 40)

รินทรายนุ่งกางเกงขาสั้น มันสั้นจนเรียกว่าไม่มีขานั่นแหละเหมาะๆ ดูๆ ก็คล้ายกับบิกินี่ว่ายน้ำ แล้วหล่อนก็สวมเสื้อยืดยึดไม่มีแขนเข้าคู่กัน มันเป็นเสื้อยืดยึดนักกีฬา ผู้ชายอย่างที่เรียกว่าเสื้อกล้าม เมื่อผู้หญิงนำมาสวมมันจึงวบ ๆ แวม ๆ พิกลดา หากรินทรายเป็นคนรูปร่างดีจึงทำให้หล่อนดูเข้าท่าไปได้

(ทาสคู่ : อะไรอยู่ในกระโปรง : 43)

นอกจากนี้รินทรายยังเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่มีความคิดเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตก คือการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันกับคู่รักก่อนที่จะมีการแต่งงานอย่างถูกต้องตามประเพณี ดังนี้

เรื่องราวทั้งหลายเหล่านี้ มีต้นกำเนิดมาเมื่อสองปีที่แล้ว ผมมาทางหนึ่ง หล่อนมาทางหนึ่ง พบกัน รู้จักกัน แล้วก็เอออวยให้ฝ่ายตรงข้ามจูมมือตัวเองมาอยู่ด้วยกัน เรื่องมันสั้นและสะดวกคายถึงปานนั้น ไม่มีพิธีรีตอง ไม่ต้องอาศัยกฎหมายสมรสของรัฐบาลท่าน ไม่ต้องทำบุญเลี้ยงพระให้รุ่มร่าม ไม่ต้องมีแม่แต่การรู้เห็นเป็นใจของพ่อแม่ญาติโยม...

(ทาสคู่ : อะไรอยู่ในกระโปรง : 41)

สมสะคราญ จากเรื่องสาวอักษรศาสตร์ไกลมือ

สมสะคราญเป็นหญิงสาวอายุประมาณ 25 ปี มีรูปร่าง หน้าตาดี จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เธอเป็นคนเก่ง มีความสามารถสูง และมีความมั่นใจในตัวเองเป็นอย่างยิ่ง ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เธอเรียนจบอักษรศาสตร์และทำงานเป็นเลขานุการในบริษัทใหญ่ที่มั่นคงแห่งหนึ่ง

(สาวอักษรศาสตร์ไกลมือ : ไม่แอบอุ่นไอรักจะอิงใคร : 9)

เธอเขียนหนังสือได้ดี สั้นกระชับและสละสลวย คมคายในความคิด ชัดเจนในเนื้อหา

ด้วยคุณสมบัติทั้งหลายทั้งปวงดังกล่าว เมื่อมาประกอบกับรูปสมบัติที่อยู่เหนือเกณฑ์เฉลี่ย สมสะคราญ จึงมั่นใจในตัวเองนักกว่าเธอพอเหมาะพอควรแก่การเป็นผู้หญิงยุคใหม่ทันสมัยได้อย่างเต็มภาคภูมิ

(สาวอักษรศาสตร์ไกลมือ : ไม่แอบอุ่นไอรักจะอิงใคร : 10)

นอกจากนี้เธอยังเป็นคนขยันขันแข็ง คล่องแคล่ว และทำงานดี จึงทำให้เธอประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานเป็นอย่างดี ดังนี้

เจ้านายภาคภูมิใจในตัวเธอมากที่ทำงานไม่เคยพลาด เขาตอบแทนเธอด้วยการขึ้นเงินเดือนให้อย่างงามทุก ๆ ปี

(สาวอักษรศาสตร์ไกลมือ : ไม่แอบอุ่นไอรักจะอิงใคร : 9)

4.12 ตัวละครแบบฉบับที่รักษาสัญญา

ผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครเป็นคนที่รักษาสัญญา ทำตามที่ได้รับปากไว้กับอีกฝ่ายหนึ่ง ถึงแม้ตนเองจะต้องลำบากหรือได้รับความเดือดร้อนในสิ่งที่สัญญาไว้ แต่ตัวละครก็ไม่ยอมผิดคำพูดที่ให้ไว้ ดังเรื่องต่อไปนี้

คลใจ จากเรื่องเพ็คคิกรี

คลใจเป็นชายหนุ่มอายุประมาณ 25 ปี มีฐานะค่อนข้างจน ทำงานเป็นพนักงานในบริษัทแห่งหนึ่ง ดังนี้

เขาเป็นพนักงานระดับกลางในบริษัทแห่งนี้ มีรายได้ไม่มากนัก เมื่อหักเป็นค่าผ่อนทวนหนี้หลังเลิก ๆ และรถยนต์เก่า ๆ โกรโโกโสแล้วก็จะเหลือเงินจำกัดจำเขี่ย

(เฟ็ดดี้กรี้ : ไม่แอบอุ่นไอรุณจะอิงใคร : 85)

ถึงแม้ว่าเขาจะมีฐานะไม่ค่อยดีนัก แต่เมื่อเขาตกปากรับคำกับชาวต่างประเทศคนหนึ่งว่าจะเลี้ยงดูสุนัขตัวที่ชาวต่างประเทศยกให้เป็นอย่างดี เขาก็ยอมปฏิบัติตามคำสัญญาที่ให้ไว้ แม้ว่าตัวเขาจะต้องอดข้าวเพื่อำเงินมาซื้ออาหารให้สุนัขก็ตาม ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ตั้งแต่ได้บองโกมาเลี้ยง เขามีอันต้องกลับมาบ้านอย่างหิวโหยทุกวัน เพราะอาหารที่บองโกกินนั่นก็คือค่าใช้จ่ายส่วนที่ควรจะเป็นอาหารกลางวันของเขา

(เฟ็ดดี้กรี้ : ไม่แอบอุ่นไอรุณจะอิงใคร : 86)

เขา จากเรื่องคุกคามทางเพศ

“เขา” เป็นชายหนุ่มอายุ 25 ปี มีฐานะค่อนข้างจน เคยประกอบอาชีพครูสอนวิชาพลศึกษา แต่เนื่องจากอาชีพครูมีเงินเดือนน้อยไม่เพียงพอค่าใช้จ่าย เขาจึงลาออก และมาสมัครเข้าเป็นพนักงานในบริษัทแห่งนี้ ดังนี้

ผู้สัมภาษณ์เป็นสาวใหญ่วัยสี่สิบห้า ส่วนผู้สมัครงานเป็นชายหนุ่มวัยเบญจเพส เวลาผ่านไปสิบนาที คำถามก็เริ่มรุกร้าดูเดือนมากขึ้น

“คุณเคยเป็นครูพลอยู่สามปี?”

“ครับ ตั้งแต่เรียนจบ”

(คุกคามทางเพศ : เพราะรักติดตามจึงมาติดตาม : 115)

ก่อนที่จะจะได้เข้าทำงานในบริษัทแห่งนี้ เขาได้สัญญากับนายจ้างของเขาว่า เขาจะรักษาความลับของเจ้านายเป็นอย่างดีไม่แพร่พรายให้ใครรู้เด็ดขาด และเขาก็ได้รู้ว่าการที่ความลับนั้นก็คือการที่เขาจะต้องลกลอบมีความสัมพันธ์กับเจ้านายนั่นเอง สุดท้ายเมื่อเจ้านายไม่ต้องการให้เขาทำงานในบริษัทอีกต่อไป เพราะกลัวว่าลูกสาวของเธอที่กำลังจะเข้ามาทำงานด้วยรู้ความลับนี้ เธอจึงขอให้เขาลาออกอย่างไม่ไยดี แม้เขาจะเป็นฝ่ายได้รับความเดือดร้อน แต่เขาก็รักษาสัญญาที่ให้ไว้กับเธอเสมอ ดังความคิดของเขาที่ว่า

“ฉันอยากได้ใบลาออกของคุณ”

คือนั่น เขากลับไปครุ่นคิดวนวายถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้น เขาควรจะทำอย่างไรดี?

หนึ่ง - ลาออกไปอย่างเงียบ ๆ โดยสดุดี

สอง - ยืนหยัดที่จะทำงานต่อไป ไม่ยอมรับการถูกบีบให้ออกจากงานอย่างไม่เป็นธรรม และถ้ามีความจำเป็น เขาก็จะฟ้องร้องเรียกสิทธิของตน แลโทษทุกอย่างที่เธอทำกับเขา...

และสุดท้าย คงต้องยกให้กับรากเหง้าวัฒนธรรมแสนดีของประเทศไทยที่ว่า “เป็นชายไม่พึ่งร้องเรียกเอาอะไรจากหญิง”

(คุกคามทางเพศ : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 126)

เขา จากเรื่องสนามหญ้าหน้าบ้าน

“เขา” เป็นชายหนุ่มอายุ 30 ปี มีฐานะปานกลาง ทำงานเป็นพนักงานอยู่ในบริษัทแห่งหนึ่ง ดังนี้

ชายหนุ่มอยู่ในวัยเริ่มต้นสามสิบ ทำงานในตำแหน่งบริหารระดับกลางขององค์กรเอกชน..

(สนามหญ้าหน้าบ้าน : ไม่แอบอุ่นใจหญิงจะอิงใคร : 43)

เขาได้รับที่ดินมรดกมาผืนหนึ่งจำนวน 14 ไร่ และเขาได้รับปากกับคู่หมั้นของเขาว่า จะไม่แบ่งขายที่ดินผืนนี้เด็ดขาดเพราะเธอต้องการปลูกบ้านที่มีสนามหญ้าหน้าบ้านที่กว้างสุดสายตา แต่แล้วเขาก็ตกลงใจแบ่งขายที่ดินไป 12 ไร่ เพราะผู้ซื้อต้องการที่ดินไปสร้างสนามกอล์ฟและให้ราคาเขาสูงลิ่ว จึงทำให้คู่หมั้นของเขาไม่โกรธ แถมยังรู้สึกพอใจอีกด้วยดังนี้

“คุณเป็นคนมีสนามหญ้าหน้าบ้านใหญ่ที่สุดในโลก”

เขาประกาศ...

“คุณพระช่วย นี่มันสนามกอล์ฟนี่” เธอยื่นตะลึง

“สำหรับเรามันคือสนามหน้าบ้าน”

“โอ” เธออุทานอย่างสุดอัศจรรย์ใจ...

(สนามหญ้าหน้าบ้าน : ไม่แอบอุ่นใจหญิงจะอิงใคร : 56)

4.13 ตัวละครแบบฉบับจี๊ด

ผู้แต่งกำหนดคุณลักษณะนี้ให้กับตัวละครชายที่ต้องการจะได้ทำความรู้จักและพูดคุยกับหญิงสาวที่ตนสนใจ พวกเขาจะพยายามเฝ้าติดตามเธอ พยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้เธอสนใจ และยอมรับเป็นคู่รักกับเขาดังเรื่องต่อไปนี้

เขา จากเรื่องราตรีวิปลาตไฟธาตุแตก

“เขา” เป็นชายหนุ่มอายุประมาณ 30 ปี ฐานะปานกลาง มีรูปร่างลำบึก แข็งแรง มีอาชีพเป็นพนักงานอยู่ในบริษัทแห่งหนึ่ง และเขาเป็นคนขยันขันแข็ง จึงหางานพิเศษทำด้วยการเป็นครูฝึกในสถานบริหารร่างกาย ดังนี้

โดยอาชีพ เขาทำงานในตำแหน่งที่ไม่สำคัญอะไรในบริษัทเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง และหาไลฟ์พิเศษตอนเย็นด้วยการเป็นครูฝึกในสถานบริหารร่างกายเพื่อสุขภาพมีชื่อ

(ราตรีวิปลาตไฟธาตุแตก : ใกล้เคียงโปรงเอาไว้ให้อบอุ่น : 14)

เมื่อเขาหลงรักผู้หญิงคนหนึ่ง เขาก็พยายามที่จะได้เข้าไปทำความรู้จักและสร้างความสนิทสนมกับเธอ แต่เธอก็ตอบปฏิเสธเขาทุกครั้ง ดังนี้

“ไปทานอาหารเที่ยงกับผมไหม”

“ไม่”

“ถ้ามือเย็นล่ะ”

“ไม่ ฉันมีน้ำ”

“พรุ่งนี้ มะรืนนี้ หรือวันไหนก็ได้ที่คุณว่าง”

“ฉันไม่เคยว่าง”

แล้วเธอก็วางหูโทรศัพท์

(ราตรีวิปลาตไฟธาตุแตก : ใกล้เคียงโปรงเอาไว้ให้อบอุ่น : 11)

แม้เธอจะย้ายไปใช้สถานบริหารร่างกายแห่งใหม่ซึ่งใหญ่กว่า ทันสมัยกว่า เขาก็ยังอดสอ่ตามส่งเสียงห่างไปทางโทรศัพท์

เพื่อที่จะพบกับคำว่าไม่ ไม่ ไม่

ปฏิเสธ ปฏิเสธ ปฏิเสธ ก่อนจะกระแทกหูโทรศัพท์

เขาคับขันทักเอาไว้ในสมุดพกว่าเป็นครั้งที่เท่าไร และมองตัวเลขที่ผ่านหลักสองร้อยด้วยความชื่นชมใน “เนื้อเยื่อแห่งความพยายาม” ของตน

(ราตรีวิปาส์ไพเราะแตก : ไกลกระโปรงเอาไว้ให้อบอุ่น : 14 - 15)

แม้เขาจะพยายามทำดีต่อเธอสักเพียงใด หรือพยายามโทรศัพท์ไปพูดคุยกับเธอบ่อย ๆ แต่เธอก็ไม่เคยแสดงท่าทีว่าจะมีใจตอบกลับให้เขาเลยสักเพียงครั้งเดียว

วาทิ จากเรื่องเล่นไม่เลิก

วาทิเป็นวัยรุ่นอายุประมาณ 20 ปี เป็นลูกชายคนเดียวของครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง พ่อของเขาประกอบอาชีพค้าขาย ดังนี้

พ่อเป็นเจ้าของร้านขายเครื่องชำ และจำเป็นต้องอยู่เองที่ต้องรู้ความเคลื่อนไหวและเป็นไปของคนในซอยให้มาก ๆ เอาไว้ เนื่องจากมันเกี่ยวกับธุรกิจที่ทำอยู่

(เล่นไม่เลิก : มันไม่ธรรมดา : 71)

“ผมชื่อวาทิครับ” ผมแนะนำตัวเองในลักษณะของอัศวินขี่ม้าขาวมาช่วย “พ่อผมมีร้านขายของชำอยู่ปากซอยนี่เอง...”

(เล่นไม่เลิก : มันไม่ธรรมดา : 74)

เขารู้สึกสนใจมลสาวน้อยที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน จึงแกล้งเข้าไปหาเธอที่บ้านเพื่อเสนอขายสินค้าในร้านพ่อของเขา แต่เธอก็ไม่สนใจกลับเรียกให้สุนัขของเธอมานั่งสวดภาวนาแกงเขาก่อนด้วย ดังนี้

“ใครคือบ๊อบบี้” ผมถามอย่างกลางแกลงใจ “คนไหนกัน”

“ไม่ใช่คนไหนหรอก แต่เป็นตัวไหน” เธอตอบ และพร้อม ๆ กันนั้นเองที่ผมรู้สึกว่ามืออะไรอุ่น ๆ มารดขา ซึ่งเมื่อก้มลงดูก็ได้สบตากับเจ้าหมาที่กำลังแหงนหน้าขึ้นแลบลิ้นเล็ก ๆ ออกมา เหมือนกำลังยิ้มอย่างภาคภูมิใจ

(เล่นไม่เลิก : มันไม่ธรรมดา : 77)

ถึงแม้ว่าเธอจะไม่แสดงความสนใจในตัวเขาเลย แต่เขาก็ยังคงเข้าไปตามติดเธอ
ถึงในบ้านเสมอ และเขาก็ต้องพ่ายแพ้แก่สุนัขของเธอทุกครั้ง ดังนี้

“หมาตัวที่จะมาจัดการกับคุณนะ ไม่ใช่ตัวนี้หรอก”

เธอบอกว่า จากนั้นก็ป้อนปากเหมือนทารกจนส่งเสียงร้อง

“นิค - โน้ต”

เห็นท่าว่าจะไม่ดี ผมจึงรีบโกยข้าวไปทางประตูรั้ว

หากไม่ทันจะไปถึง ในทันทีทันใดนั้นเอง ผมก็เห็นเงาของสัตว์ซึ่งคิดว่าเป็นลูก
ม้าเทศ...ที่แท้ก็เป็นหมาเกรดเดนสีขาวแต่มีคำคำวมหิมา

(เล่นไม่เลิก : มันไม่ธรรมดา : 80)

และอีกสามวันต่อมา ผมก็คิดออก...

อาศัยเพียงไม้ไผ่แข็งแรงขนาดข้อมือ ยาวประมาณสองวา สองลำ และไม้หน้า
สามยาวแค่สิบสองแผ่นเอามาประกอบรวมกัน

สิ่งประดิษฐ์นี้ มีคนท้องถิ่นบางภาคเรียกว่าไม้โก่งกาง

แต่ผมไม่เห็นว่ามันจะเกี่ยวกับโก่งกางที่ไหน จึงสมัครใจที่จะเรียกว่า “ขาเปรต”

...ไม้ไผ่จะกลายเป็นขาเทียมซึ่งไม่มีความรู้สึกรู้สา ทนทานได้สารพัดโดยเฉพาะ
เขี้ยวแหลม ๆ คม ๆ โต ๆ ของไอ้ นิค ไอ้ โน้ต รวมทั้งเขี้ยวเล็ก ๆ ของบี๊อบบี้...

(เล่นไม่เลิก : มันไม่ธรรมดา : 83)

4.14 ตัวละครแบบฉบับกวีกรรยา

ผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครชายเป็นคนที่รักกรรยา และกวีกรรยาเป็นอย่างมาก
ดังเรื่องต่อไปนี้

ของแฝด จากเรื่องวันป่วนคืนสยอง และเรื่องมีแค่ผู้ชายดี ๆ หลายคนเลย

ของแฝดเป็นชายหนุ่มอายุ 20 ปี เขาเป็นคนที่มีรูปร่างโตมาก มีฐานะปานกลาง
ประกอบอาชีพเป็นพนักงานอยู่ในโรงงานแห่งหนึ่ง เขาแต่งงานแล้วกับผู้หญิงที่มีอายุมากกว่าเขา
หลายปี ดังนี้

ฉายาของหนุ่มของแฝดในโรงงานก็คือบิกโน้ส เพราะมีรูปร่างโต

(วันป่วนคืนสยอง : มันดีเหลือเกิน : 97)

จากพนักงานบรรจุหีบห่อ หนุ่มของแปลทำงานมาหลายปีจนได้เลื่อนตำแหน่งเป็นหัวหน้าหน่วย

(วันป่วนกินสยอง : มนต์เหลือกัน : 95)

เมื่อของแปลแต่งงานกับสมพร เขาก็มักจะให้ความเกรงใจเธอเป็นใหญ่ในครอบครัว อีกทั้งยังไม่กล้าสู้หรือถกเถียงกับเธออีกด้วย แม้ในยามที่มีเรื่องทะเลาะเบาะแว้ง เขาก็ยอมให้เธอทำร้ายร่างกายเขาเพียงฝ่ายเดียว ดังนี้

...ถึงตอนนี้สมพรก็เดินแหวกวงล้อมเข้ามา และโดยไม่พูดพล่ามทำเพลง เธอยังหมัดขวาตรงเข้าปากครึ่งจุมูกครึ่งของหนุ่มของแปลจนหายใจหลัง

“จำเอาไว้นะตัวเอง” สาวหัวตัวใหญ่ประกาศ “ทีหน้าที่หลังจะได้ไม่ไปรบกวนที่อื่น เมียที่บ้านบริการได้ครบวงจร...”

...

“จ๊ะแม่” เขายิ้มยอมรับคำอย่างสงบ และปล่อยให้เมียจูงมือพาไปล้างหน้าทำแผลโดยดี...

(วันป่วนกินสยอง : มนต์เหลือกัน : 105)

“เทปยาน ๆ เอาไปใส่ตู้เย็นแล้วหายยาน” หนุ่มของแปลตั้งข้อสังเกต และเพื่อพอกจินตนาการถึงผลเลิศ “เอ...นี่ถ้าเธอเอานมตัมของเธอไปแช่ตู้เย็นบ้างก็คงดีนะ เพื่อจะได้หายยานมั้ง”

และแล้ว วินาทีนั้นก็เงียบงันเหมือนโลกหยุดหมุน หนุ่มของแปลเงยหน้าจากจานข้าวขึ้นมารับพอดีกับกำปั้นของสมพรซึ่งตะบันเปรี้ยงเต็มพิกัดเข้ากระบอกตาขวา

(มีแค่ผู้ชายดีๆ หลายคนเลย : มนต์เหลือกัน : 185)

“บ้านช่องก็สะอาดสอ้านดินนะ เธอดูบ้านเธอ”

“จ๊ะ” หนุ่มของแปลประจบประแจง...

“ทำงานได้ดีมาก” สมพรชมเชยพร้อมด้วยกำปั้นที่อัดเข้าชายโครง ทำเอาหนุ่มของแปลมีอาการจุดเสียดไปหลายนาทีก

“ไปเที่ยวมาสนุกชิบเป๋ง” สมพรบิดขี้เกียจแล้วล้มตัวลงนอนหลับบนซานเรื่อนที่ปากยังมีรอยยิ้ม

หนุ่มของเผด็จบิเอสเอ โกลด์สตาร์ ยอดรถกลีสติกสูบเดียวไปล้างขยันขันแข็ง
ทั้งพยายามระมัดระวังไม่ให้เกิดเสียงดังจนแม่เสื้อสาวสะอึกตื่นลุกขึ้นมาอาละวาดได้

(มีแค่ผู้ชายดี ๆ หลายคนเลย : มันดีเหลือเกิน : 192)

การศึกษาในข้างต้นพบว่าผู้แต่งสร้างตัวละครแบบฉบับ โดยกำหนดให้ตัวละคร
แสดงลักษณะนิสัยและพฤติกรรมออกมาด้านใดด้านหนึ่งอย่างซ้ำซากในทุกสถานการณ์ ได้แก่ ตัวละคร
ชายวัยรุ่นที่ขี้อายเมื่ออยู่ต่อหน้าหญิงสาว ตัวละครหญิงที่อารมณ์ดีเพื่อผ่อนคลายและแก้ไขปัญหา
เฉพาะหน้า ตัวละครที่ล้าสมัยไม่ทำตามสมัยนิยม ตัวละครที่มีนิสัยขุขิวโอ้อวด ชอบดูถูกคนอื่น
จนเป็นที่รังเกียจของคนทั่วไป ตัวละครที่สุภาพเรียบร้อยเป็นที่รักของคนรอบข้าง ทำให้ก้าวหน้าใน
อาชีพการงาน ตัวละครที่ใจบุญรักสัตว์ และช่วยเหลือผู้อื่นเป็นอย่างดี ตัวละครที่เจ้าชู้กะล่อนรัก
ผู้หญิงพร้อมกันหลายคน แต่ในที่สุดก็เอาตัวไม่รอด ตัวละครที่เชื่อคำทำนายจนชีวิตคู่ล้มเหลว
ตัวละครที่เอาจริงเอาจังกับชีวิตและเจ้าระเบียบเกินไป จนทำให้ชีวิตไม่มีความสุข ตัวละครที่ขี้หึง
ตัวละครที่เป็นสาวสมัยใหม่ มีความมั่นใจในตนเองสูงและแต่งตัวทันสมัย ตัวละครที่รักษาสัญญา
แม้ว่าจะทำให้ตนเองต้องเดือดร้อนก็ตาม ตัวละครที่ขี้ดีเมื่อพวกเขาหลงรักหญิงสาว ตัวละครที่
กลัวภรรยา ตัวละครเหล่านี้จะแสดงพฤติกรรมซ้ำ ๆ อยู่ตลอดเวลา ทุกสถานการณ์ตั้งแต่ต้นจนจบ
เรื่อง และผลของพฤติกรรมมักก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลร้ายแก่ตนเองและคนรอบข้าง ตัวละครแบบ
ฉบับต่าง ๆ นี้ทำให้เรื่องสนุกสนานและส่งเสริมโครงเรื่องแนวขบขันได้เป็นอย่างดี

การนำเสนอตัวละคร

1. การนำเสนอตัวละครโดยตรง

วิธีการนำเสนอตัวละครโดยตรงนี้ผู้อ่านจะทราบบุคลิกลักษณะ นิสัยใจคอของตัวละคร
อย่างแจ่มแจ้ง ผู้แต่งจะบรรยายด้วยการกล่าวถึงบุคลิกภาพทั้งหมดของตัวละครอย่างตรงไปตรงมา

จากการศึกษาเรื่องการสร้างตัวละครในเรื่องนั้นของดำรงค์ อารีกุล พบว่ามีการนำ
เสนอตัวละครด้วยวิธีนี้เป็นจำนวนมาก ดังตัวอย่าง เขา จากเรื่องสัปดนแบบศรีเอทึฟ ลดา จากเรื่อง
คุกคามทางเพศ สาวตรี จากเรื่องเป็นคู่กับฉันได้ไหม หล่อน จากเรื่องไร้...แม่ยาย หมง หงจินเปา
จากเรื่องเกือบได้เกรมมีแนะ น้ำตาล จากเรื่องน้ำตาลดินกบ ช้าง จากเรื่องผู้พิทักษ์ธรรม ใจ้ จาก
เรื่องเถื่อนข้ามมิติ ไชโย จากเรื่องมันอยู่ที่ใจเดียว ๆ เขา จากเรื่องโรงเรียนกวดวิชา เป็นต้น

2. การนำเสนอตัวละครโดยอ้อม

วิธีการนำเสนอตัวละครโดยอ้อมนี้ผู้อ่านจะรู้จักตัวละครผ่านทางพฤติกรรมที่แสดงออก
ทั้งการกระทำและคำพูด หรือรู้จักผ่านการบอกเล่าของตัวละครตัวอื่น

ดำรงค์ อารีกุล ใช้วิธีการนำเสนอตัวละครโดยอ้อมในเรื่องสั้นของเขาอยู่บ้าง เช่น เธอ จากเรื่องบทรักของนกชาย แต่ง จากเรื่องคิดสี่ตีแปและซัก มล รุ่ง วิน จากเรื่องชมรมต่อต้านผู้หญิง รวี จากเรื่องตะกายหอยหญิง มิน จากเรื่องรักจะสุขจะทุกข์เพราะตุ๊กแก เค็ดดวง จากเรื่องเล่นจ๊ะเอ๋กันไหมเธอ เป็นต้น

การสร้างฉาก

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความหมายของฉากไว้ดังนี้

วิทย์ ศิวศรียานนท์ อธิบายความสำคัญของฉากในวรรณกรรมไว้ว่า เหตุการณ์จะเกิดขึ้นลอย ๆ ไม่ได้ จะต้องเกิดขึ้นในเวลาและสถานที่หนึ่ง เพราะฉะนั้นเวลาและสถานที่จึงมีความสำคัญในอันที่จะทำให้เรื่องและตัวละครมีชีวิตจิตใจขึ้น (วิทย์ ศิวศรียานนท์. 2531 : 112)

สุพรรณิ วราทร กล่าวว่า ฉากเป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง บอกให้รู้ว่าเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นที่ใด เรื่องสั้นไม่จำเป็นต้องให้รายละเอียดของสถานที่มากนัก และการใช้ฉากที่มีจริงเป็นที่รู้จักทำให้เรื่องมีความสมจริงมากขึ้น (สุพรรณิ วราทร. 2528 : 135)

ชูทิพย์ นาฏ กล่าวว่า ฉากมีความสำคัญในการบอกผู้อ่านว่าเรื่องนั้นเกิดขึ้นที่ใด เมื่อใด ฉากไม่ได้หมายถึงสถานที่เกิดเรื่องเท่านั้น แต่หมายรวมถึงรายละเอียดอื่น ๆ ที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ดี ได้แก่ การสร้างอารมณ์ บรรยากาศ การเปลี่ยนแปลงหรือการแนะนำตัวละคร ซึ่งมีส่วนพัวพันไปถึงเนื้อเรื่อง และแก่นเรื่องด้วย นักประพันธ์ที่มีความสามารถย่อมทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตามและเกิดความนึกคิดหลังจากอ่านเรื่องจบแล้ว (ชูทิพย์ นาฏ. 2520 : 41)

สุริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ ได้ให้ความหมายของฉากว่า ฉากคือสถานที่และเวลาที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง ส่วนบรรยากาศคือบรรยากาศทั่ว ๆ ไป เช่น กลิ่น แสง เสียง สี และสัมผัสอื่น ๆ ที่ช่วยก่อให้เกิดอารมณ์หรือยังเห็นสภาพเหตุการณ์เด่นชัดขึ้น (สุริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. 2525 : 67)

สายทิพย์ นุกุลกิจ กล่าวว่า ฉากคือสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง ซึ่งหมายรวมถึงเวลาและสภาพที่แวดล้อมเหตุการณ์นั้น ๆ ด้วย ในเรื่องสั้นมักจะกล่าวถึงฉากที่สำคัญเพียงฉากเดียวและกล่าวถึงระยะเวลาที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่องด้วยช่วงสั้น ๆ เท่านั้น (สายทิพย์ นุกุลกิจ. 2537 : 163)

ฉะนั้นกล่าวโดยสรุปความหมายของฉากในวรรณกรรม หมายถึง เวลา หรือยุคสมัย และสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง ฉากที่ดีจะช่วยสร้างอารมณ์และบรรยากาศของเรื่อง ทำให้เรื่องนั้น ๆ มีความสมจริงและเข้าใจเรื่องราวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

จากการศึกษาเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล พบว่าฉากด้านสถานที่ที่ผู้แต่งใช้มักปรากฏซ้ำ ๆ กัน ส่วนใหญ่จะเป็นฉากในกรุงเทพมหานคร เช่น มหาวิทยาลัย หอพัก ห้างสรรพสินค้า รองลงมาเป็นฉากต่างจังหวัดโดยผู้แต่งจะระบุชัดเจนว่าเป็นที่ใด ส่วนฉากด้านเวลาหรือยุคสมัยที่เกิดเรื่องเป็นสมัยช่วง พ.ศ.2516 ถึง พ.ศ.2538 ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

1. ฉากในกรุงเทพมหานคร

1.1 ฉากมหาวิทยาลัย

เรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล ใช้ฉากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครที่ผู้แต่งเคยศึกษาอยู่คือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้แต่งได้ใช้สถานที่ต่าง ๆ ในรั้วมหาวิทยาลัย เช่น อาคารเรียน หอพัก ห้องสมุด โรงอาหาร บริเวณที่จอดรถ และสภาพทั่วไป ในการดำเนินเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ฉากที่ใช้เป็นฉากที่มีความสมจริง จึงทำให้ตัวละครที่มีบทบาทในแต่ละเรื่องมีชีวิตชีวา แสดงบทบาทได้สอดคล้องสมจริงตามไปด้วย และยังส่งผลให้ผู้อ่านที่มีประสบการณ์ร่วมในแวดวงมหาวิทยาลัย สามารถรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้แต่งสื่อมาได้อย่างสนุกสนาน และจินตนาการตามได้ชัดเจน ดังเรื่องต่อไปนี้

เรื่องจักรยานแดงในรั้วสีเขียว

ผู้แต่งใช้ฉากในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ดำเนินเรื่องราวทั้งหมด และด้วยเหตุที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้มีอาณาบริเวณกว้างขวางมาก ดังนั้นบุคลากรโดยเฉพาะนิสิตที่อยู่ที่นี่จึงนิยมใช้รถจักรยานเป็นพาหนะกันเป็นส่วนใหญ่ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

บริเวณมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ต่างหากเล่า เพียงแต่นั่งรถผ่านหน้ามหาวิทยาลัย คุณก็จะพบพาหนะสองล้อที่ว่อนนั่น จอดซ้อนเรียงกันเป็นคับอย่างมีระเบียบเรียบร้อยนับเป็นพัน ๆ คัน...ใคร ๆ ในมหาวิทยาลัยนี้ต่างใช้พาหนะสองล้อที่ว่อกันทั้งสิ้น

(จักรยานแดงในรั้วสีเขียว : 29)

จักรยานที่นิสิตนิยมใช้มักจะเป็นสีแดง จึงทำให้ตัวละครชายที่ยืมรถจักรยานจากเพื่อนหญิงขี่รถไปผัดกัน เพราะในบริเวณที่จอดรถนั้นมีจักรยานสีแดงจอดอยู่หลายคัน ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ผมพูดขอบคุณเธอก่อนลงบันไดอย่างรีบร้อนไปยังที่เจ้าของรถบอก เพื่อจะพบว่าแถวหนึ่งที่เธอคนนั้นว่า มีรถจักรยานสีแดงเหมือน ๆ กันจอดเรียงอยู่เกือบสิบคัน

(จักรยานแดงในรั้วสีเขียว : 32)

เขาเลือกจักรยานสีแดงไปคันหนึ่งที่เขาสามารถไขกุญแจรถได้ โดยไม่รู้ว่ามีใคร
คันที่เจ้าของรถให้ยืม ทำให้รุ่นพี่เข้าใจผิดคิดว่าเขาเป็นขโมย จึงจะลงโทษด้วยการถีบเขาค้นจาก
หอสูง เขาจึงพยายามตามหาตัวเธอผู้เป็นเจ้าของรถให้พบเพื่อมาเป็นพยานให้ เขามองหาเธอในห้อง
ประชุมเชียร์ซึ่งเป็นทีนีสิตใหม่ทุกคนมารวมตัวกันเพื่อซ้อมร้องเพลงเชียร์กีฬาประจำมหาวิทยาลัย
ในโรงอาหารเพราะนีสิตทุกคนต้องมารับประทานอาหาร บริเวณหอพักหญิงเพราะนีสิตส่วนใหญ่
จะพักที่หอพักของมหาวิทยาลัยทั้งสิ้น ผู้แต่งใช้ฉากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ตลอดเรื่อง ซึ่งสอดคล้อง
กับเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการใช้รถจักรยาน จึงเป็นเรื่องง่ายที่ตัวละครจะจีรตผัดกัน และเป็นที่รู้กันดีว่า
มหาวิทยาลัยแห่งนี้ให้นีสิตปกครองกันเองหรือที่เรียกกันทั่วๆ ไปว่า ระบบอาวุโส คือ รุ่นน้องต้อง
เชื่อฟังรุ่นพี่ ดังนั้นเมื่อมีใครทำผิดรุ่นพี่มีสิทธิ์ที่จะตัดสินและลงโทษกันตามสมควร

เรื่องสาวมาขายกล

ในเรื่องนี้ผู้แต่งใช้โรงอาหารหรือคาเฟ่ที่เรียของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ใน
สมัยที่ผู้แต่งยังเป็นนีสิตอยู่คือประมาณช่วงปี พ.ศ.2514 - 2517 นั้น ทางมหาวิทยาลัยจะจัดข้าวไว้
บริการฟรีสำหรับนีสิตทุกคนและให้ผักได้เองตามความต้องการของตน ทั้งยังมีผลไม้แจกให้ฟรี
อีกคนละหนึ่งผล ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นส้ม ส่วนกับข้าวนั้น นีสิตต้องถือถาดเข้าแถวเลือกซื้อเอง ซึ่ง
ทางมหาวิทยาลัยจะควบคุมดูแลร้านค้าให้ทำอาหารถูกหลักโภชนาการและขายในราคาถูก ดังที่ผู้แต่ง
บรรยายว่า

ผมพบเธอครั้งแรกในคาเฟ่ที่เรียของมหาวิทยาลัย เราต่างมีถาดอาหารอยู่
ในมือและเคลื่อนตามแถวนีสิตไปข้างหน้า ต่างคนต่างชะเง้อมองถ้วยและจานอาหารนานาชนิดที่วาง
เอาไว้เป็นแถวเป็นแนว ส่วนข้าวนั้นเป็นของฟรีที่ใครสามารถตักเอาเท่าไรก็ได้ เท่าที่ท้องของเขา
และเธอจะสามารถรับไหว

คาเฟ่ที่เรียเป็นร้านอาหารราคาถูกของมหาวิทยาลัย แต่ก็ถูกหลัก
โภชนาศาสตร์ มีอาหารครบทุกหมวดหมู่เท่าที่ร่างกายต้องการ

(สาวมาขายกล : เสน่ห์หาห้าแฉก : 129)

ตามปกติโรงอาหารจะมีนีสิตมารับประทานอาหารกันเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในมื้อกลางวัน แต่ในบางวันที่นีสิตส่วนใหญ่ออกไปรับประทานอาหารของร้านนอก
มหาวิทยาลัยกัน ทำให้ผู้คนบางตา ตัวละครชายจึงได้รู้จักกับตัวละครหญิง เพราะเห็นว่าเธอนำส้ม
หลายผลที่ขโมยมาจากโรงอาหารซ่อนไว้ในแขนเสื้อ เรื่องนี้ผู้แต่งใช้ฉากได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
เพราะโรงอาหารเป็นสถานที่ที่มีคนเป็นจำนวนมากมานั่งรับประทานอาหาร และยังเป็นวันที่มีผู้คน

ไม่หนาแน่นเหมือนทุกวันด้วยแล้ว ตัวละครจึงมีโอกาสดำรงให้เห็นพฤติกรรมของคนอื่น ๆ ได้ง่ายขึ้น

เรื่องมีใครว่างบ้างไหม

ฉากในเรื่องกล่าวถึงห้องสมุดของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งมีขนาดใหญ่ และมีหลายชั้นเพื่อแยกเก็บหนังสือประเภทต่าง ๆ ที่มีมากมายให้เป็นหมวดหมู่ และเพื่อรองรับปริมาณนิสิตที่จะเข้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมาก แต่ถ้าเป็นวันหยุดจะไม่ค่อยมีนิสิตมาใช้บริการมากเหมือนวันธรรมดา เพราะนิสิตบางคนก็เดินทางกลับบ้านที่ต่างจังหวัด บางคนก็ไปเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ทางมหาวิทยาลัยจึงลดปริมาณเจ้าหน้าที่ลงและมักจะจ้างนิสิตมาทำงานแทนเจ้าหน้าที่ประจำ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ก้าวแรกที่ผมย่างเข้าไปในห้องสมุด ผมแทบจะเปลี่ยนใจเป็นหันหลังกลับเพราะมันเงียบยิ่งกว่าป่าช้า ในวันหยุดเช่นนี้ ทางมหาวิทยาลัยจะลดเจ้าหน้าที่ลงเหลือเพียงหน้าที่เวรยามเท่านั้น ที่ชั้นล่างมีเจ้าหน้าที่เฝ้าประตูอยู่เพียงคนเดียว... ชั้นสองเห็นเพียงรุ่นพี่สองคน... ชั้นสามนั่นเองที่ผมพอจะพบผู้คนอยู่บ้าง

(มีใครว่างบ้างไหม : มันไม่ธรรมดา : 142)

ตัวละครชายในเรื่องนี้รู้สึกเหงาที่ต้องอยู่หอพักเพียงคนเดียว จึงมาที่ห้องสมุด เพื่อว่าบางทีเขาอาจจะได้เพื่อนคุยแก้เหงา และเขาก็ได้รู้จักกับตัวละครหญิงที่นั่น เรื่องนี้ผู้แต่งใช้ฉากห้องสมุดได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง เพราะตัวละครหญิงเป็นนิสิตที่รับจ้างทำงานแทนเจ้าหน้าที่ประจำของห้องสมุดในวันหยุดจึงได้รู้จักกับตัวละครชาย

เรื่องร็อคแน่น่า

ผู้แต่งใช้ฉากหอพักชายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ดำเนินเรื่องราวทั้งหมด มหาวิทยาลัยแห่งนี้มีสัดส่วนใหญ่จะเป็นคนต่างจังหวัดที่เข้ามาเรียนวิชาเกี่ยวกับการเกษตรกรรม ดังนั้นจึงต้องพักอยู่ที่หอพักของมหาวิทยาลัย ถึงแม้มีสิทธิ์มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ก็มักจะพักที่หอพักเช่นกันเพื่อความสะดวกในการเดินทางมาเรียน ที่หอพักมีจำนวนนิสิตพักอยู่มากมาย ส่วนใหญ่จะรู้จักมักคุ้นกันดี เพราะเรียนอยู่คณะเดียวกันทุกคนจึงมีส่วนในการสร้างความอีกทีก็กรีกโครมให้กับหอพักเช่น เสียงสบถและเฮฮาจากวงการพนัน เสียงเล่นดนตรี เสียงเอะอะจากวงตะกร้อ เสียงตะโกนพดคุยกัน ฯลฯ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ในชีวิตของการเป็นนิสิตซึ่งมีความจำเป็นต้องพักในหอพักของมหาวิทยาลัย
สถานอันเป็นแหล่งสังสรรค์ของหนุ่ม ๆ วิจารณ์ร่ำก่นาหลายตา...ต่างมีส่วนในการสร้างความอึกทึก
ครึกโครม โหวกเหวก หาความเป็นระเบียบไม่ได้

(รื้อคเน้าเน้า : แหกคอกเขียว : 97)

ผู้แต่งใช้ฉากหอพักชายเพื่อแสดงความเป็นอยู่ของนิสิตในหลาย ๆ ด้าน เพราะ
ส่วนใหญ่แล้วผู้ที่อยู่หอพักเดียวกันจะชักชวนกันเข้ากลุ่มเพื่อทำกิจกรรมที่สนใจร่วมกัน เช่น บางกลุ่ม
ก็เล่นกีฬา เล่นการพนัน เล่นดนตรี ฯลฯ ทุกคนมีสิทธิ์จะเลือกทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ แต่ต้องรู้จัก
รับผิดชอบในหน้าที่การเรียนของตนเองให้ได้

เรื่องแก่นแนบแก่นในห้องเรียน

เรื่องนี้ผู้แต่งใช้ฉากการเรียนของภาควิชาชีววิทยา ซึ่งเป็นเด็กที่มีอายุเก่าแก่ที่สุด
ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ภาควิชาชีววิทยาเป็นเด็กเรียนที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดของมหาวิทยาลัย รูปทรงทึบ
ทึบมัน สีกระดำกระด่างเนื่องจากไม่มีงบประมาณซ่อมแซม ฤกษ์ยามที่ผมต้องไปเรียนวิชาปฏิบัติการ
ชีววิทยาเป็นครั้งแรกนี้ไม่ดีเอาเสียเลย เพราะเป็นวันที่มีดฟ้าผ่าฝน ฟ้าแลบแปลบปลาบ ลมกรรโชก
แรง เมื่อมีเด็กเรียนเก่า ๆ มาประกอบจึงทำให้เหมือนฉากในหนังสือของขวัญมากขึ้น โถงทางเดินมี
สัตว์สตัฟและขวดดองสัตว์มากมายหลายชนิด ไอ้ตัวแมงกระพรุนนั้นนะดูแล้วยังกะตัวอ่อนของ
เอเลี่ยนไม่มีผิด

(แก่นแนบแก่นในห้องเรียน : อะไรจะขนาดนั้น : 12)

ตึกนี้สร้างขึ้นเมื่อครั้งยังเป็นวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขต ก่อนจะมาเป็น
“มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2486 ลักษณะของตึกจึงมีน้อยชั้น มีดทึบ
และสีกระดำกระด่าง วิชาชีววิทยาเป็นวิชาที่เรียนเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต ทางภาควิชาจึงจัดให้มีสัตว์
สตัฟ และสัตว์ดองไว้เพื่อให้นิสิตได้เห็นของจริงประกอบการเรียนการสอน ผู้แต่งใช้สถานที่ที่เป็น
ตึกเก่ามีสัตว์สตัฟ สัตว์ดองมากมาย และบรรยากาศที่มีดฟ้าผ่าฝน ลมกรรโชกแรง ได้อย่างเหมาะสม
เพราะเป็นฉากที่สร้างบรรยากาศทำให้ตัวละครที่เป็นคนขวัญอ่อน ชักกลัว รู้สึกกลัวมากขึ้น และทำ
ให้ผู้อ่านมีอารมณ์คล้อยตามไปด้วยเป็นอย่างดี

จะเห็นว่าฉากในมหาวิทยาลัยที่ดำรงค์ อารีกุล ใช้ดำเนินเรื่องราวมีหลายแห่ง เรื่องใดจะใช้ฉากใดก็แล้วแต่ความสอดคล้องกลมกลืนกับเนื้อเรื่อง มีส่วนช่วยทำให้เรื่องและตัวละครมีความสมจริงขึ้น ผู้แต่งใช้ฉากในมหาวิทยาลัยหลายเรื่องอย่างชำนาญ บรรยายสภาพได้อย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง เพราะตัวผู้แต่งเองเป็นศิษย์เก่าที่จบมาจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผ่านการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยมาแล้ว จึงทำให้มีประสบการณ์ตรงในการบรรยายฉากหรือนำประสบการณ์มาเขียนเรื่องขึ้น

1.2 ฉากห้างสรรพสินค้า

เรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล ใช้ฉากห้างสรรพสินค้าใหญ่ ๆ ในกรุงเทพมหานคร หลายเรื่อง เพื่อให้สัมพันธ์กับตัวละครที่เป็นวัยรุ่นหนุ่มสาวมาพบเจอกันโดยบังเอิญ เพราะต่างก็มีรสนิยมเดียวกันคือนิยมมาจับจ่ายซื้อสินค้า หรือนิยมมาเดินเที่ยวเล่นในวันหยุด ดังเช่นเรื่องต่อไปนี้

เรื่องถอดกางเกงเอะเธอ

ฉากในเรื่องกล่าวถึงศูนย์การค้าที่มีการขายสินค้าลดราคาเพื่อดึงดูดลูกค้าให้มาเที่ยวและซื้อสินค้า จุดที่มีการขายสินค้าลดราคาจะมีคนมาเลือกซื้อสินค้ากันหนาแน่น ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

นั่นป้ายลดราคาขนาดเท่าจอภาพยนตร์จึงอยู่อย่างทำท่าย หันราคาสะบัดข้อ ใครมาก่อนได้ก่อน เสื้อผ้าหลากหลาย หลากทรง กองพะเนินเทินทึก ข้างฝ่ายผู้ซื้อหรือก็ไปออกันแน่นรายรอบ เหมือนลูกหมูกำพร้าสับครอกหมูทั้งเต้านมแม่หมูตัวเดียว

(ถอดกางเกงเอะเธอ : รูปหล่อโร่ไปเหอะ : 9)

ผู้แต่งใช้ฉากนี้เพื่อให้ตัวละครเอกทั้งสองตัวได้พบกัน เพราะเขาทั้งสองนิยมชมชอบการซื้อเสื้อผ้าลดราคาเป็นอย่างยิ่ง และทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามมาอีกมากมาย การใช้ฉากศูนย์การค้าที่มีมุมสินค้าลดราคาและผู้คนแห่กันไปเพื่อแย่งกันเลือกซื้อสินค้านั้น สะท้อนถึงรสนิยมของคนบางกลุ่มในเมืองใหญ่ ๆ ที่ใช้ศูนย์การค้าเป็นแหล่งจับจ่ายซื้อของ พบปะกัน บางคนก็ใช้เป็นแหล่งพักผ่อนท่องเที่ยวหาความบันเทิงอีกด้วย

เรื่องบุษบถพิมายบุญครอง

เรื่องนี้ผู้แต่งใช้ฉากบริเวณศูนย์อาหารซึ่งตั้งอยู่บนชั้น 6 ของห้างสรรพสินค้ามาบุญครองดำเนินเรื่องราวตั้งแต่ต้นจนจบ ห้างสรรพสินค้านี้ตั้งอยู่ในย่านสยามสแควร์ เป็นศูนย์รวม

ของบรรดากลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงานที่นิยมมาซื้อเสื้อผ้าสมัยใหม่ บ้างก็มาเดินเที่ยวเล่น หรือบ้างก็นัดพบปะเพื่อนฝูง เมื่อมีผู้คนนิยมมาเที่ยวที่นี่เป็นจำนวนมาก ทางห้างสรรพสินค้าจึงสร้างศูนย์อาหารที่มีขนาดใหญ่เพื่อให้เพียงพอต่อปริมาณของผู้ที่จะมาใช้บริการ โดยให้ร้านค้าต่าง ๆ เข้ามาจับจองเช่าพื้นที่ขายอาหารที่จัดแบ่งไว้เป็นล็อก ๆ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ผมชอบที่นั่นจริง ๆ ศูนย์อาหารเซลชวนชิมมานูญครอง มันคงเป็นโรงอาหารติดแอร์ใหญ่ที่สุดเท่าที่มีในประเทศนี้ ร้านอาหารอร่อยลือชื่อนับร้อยและเก้าอี้สำหรับลูกค้ามากกว่าห้าพันที่นั่ง

(ชุมทรัพย์มานูญครอง : มันไม่ธรรมดา : 43)

ก่อนที่ผู้ซื้อจะเลือกซื้ออาหารที่ตนพอใจต้องนำเงินสดไปแลกเป็นคูปองที่ทางห้างจัดทำขึ้นเสียก่อน หากใช้คูปองที่แลกมาไม่หมดก็สามารถนำกลับไปแลกเป็นเงินสดกลับคืนได้อีกครั้งภายในวันเดียวกัน ผู้แต่งเลือกใช้ฉากนี้ได้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่ตัวละครอาจจะได้พบและรู้จักกันโดยบังเอิญ เพราะเป็นห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่และเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ส่วนการที่ตัวละครเก็บคูปองแลกซื้ออาหารได้เป็นจำนวนมากนั้นก็อาจเกิดจากความสะเพร่าของพนักงานห้างสรรพสินค้าที่บังเอิญทำหล่นไว้

เรื่องน้ำชาติมาแล้ว

ผู้แต่งใช้ฉากศูนย์รวมธุรกิจค้าส่งแม็คโคร สาขาลาดพร้าว ดำเนินเรื่องราวทั้งหมด แม็คโครเป็นสถานที่ขายสินค้าในปริมาณมากคือ ขายสินค้าเป็นโหล หรือขายเป็นหีบใหญ่และขายในราคาส่ง ผู้ที่จะเข้าไปจับจ่ายซื้อของต้องมีบัตรสมาชิกจึงจะมีสิทธิ์เข้าไปได้ สถานที่แห่งนี้มีขนาดกว้างขวางใหญ่โตมาก มีสินค้าทุกชนิดให้เลือกซื้อไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้า อาหารสด อาหารแห้ง เครื่องใช้ไฟฟ้า ฯลฯ สินค้าทุกชนิดจัดอยู่เป็นหมวดหมู่เพื่อความสะดวกในการเลือกซื้อ ผู้ซื้อสามารถหยิบสินค้าที่ต้องการใส่รถเข็นที่ทางห้างจัดไว้บริการ แล้วนำไปชำระเงินที่บริเวณประตูทางออก ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

...ศูนย์รวมธุรกิจค้าส่งแห่งนี้ไม่ว่าใคร ๆ ก็เข้าไปเดินจับจ่ายซื้อของได้ หากแต่ต้องเป็นสมาชิก...

พวกเขาเดินรวมกลุ่มอย่างหลวม ๆ แหงนหน้าดูชั้นสินค้าที่วางซ้อนกันสูงลิ่ว โถงทางเดินนั้นหรือก็ยาวเหมือนกับไม่มีที่สิ้นสุด ทั้งยังมากมายสลับซับซ้อนหลายสิบช่องเหมือนเขาวงกต จนน่ากลัวว่าหากเกิดพลัดหลงก็เป็นการยากที่จะหาทางกลับได้พบ

(น้ำชาติมาแล้ว : ถึงไหนถึงกัน : 45 - 46)

ผู้แต่งใช้ฉากนี้ได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง เพราะตัวละครพลัดหลงกันที่นี่ เนื่องจากเป็นสถานที่ที่กว้างขวาง มีช่องทางเดินยาวกววนหลายสิบช่อง มีชั้นสินค้าซ้อนกันสูงลิ่ว และมีผู้คนจำนวนมากมาจับจ่ายซื้อสินค้า

เรื่องสวิงกิ้งกันเหิน ๆ ที่บางรัก

ฉากในเรื่องกล่าวถึงซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ที่ชื่อโลตัส ในย่านถนนศรีนครินทร์ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

...เขาเดินสะเปะสะปะมาไกลกววนจนเริ่มสับสนว่าตอนนี้ถลำลึกมาถึงส่วนไหนแล้ว และสุดท้ายก็เดินเลี้ยวเข้าซูเปอร์มาร์เก็ตมหาแห่งหนึ่ง ซึ่งมีชื่อแปลว่าดอกบัว

(สวิงกิ้งกันเหิน ๆ ที่บางรัก : เพราะรักคิดตาจึงมาติดตาม : 151)

ที่แห่งนี้ขายสินค้าเกี่ยวกับของใช้ในครัวเรือน เช่น อาหารสด อาหารแห้ง ของใช้ต่าง ๆ ภายในบ้าน ฯลฯ สินค้าทุกชิ้นขายในราคาถูกกว่าห้างสรรพสินค้าหรือร้านค้าทั่วไป ทำให้มีผู้คนนิยมซื้อสินค้าที่นี่กันมาก ผู้แต่งใช้ฉากนี้ได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่ทำให้ตัวละครมาพบกันโดยบังเอิญ เพราะสถานที่แห่งนี้มีสินค้าให้เลือกมากมายและราคาถูก จึงมีคนนิยมมาซื้อสินค้าเป็นจำนวนมาก

จะเห็นว่าผู้แต่งเลือกใช้ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ซึ่งมีเนื้อที่กว้างขวาง และมีผู้คนนิยมมาจับจ่ายซื้อของกันเป็นจำนวนมาก สินค้ามีให้เลือกซื้อมากมายและที่สำคัญคือมีมุมสินค้าลดราคาซึ่งมีผู้คนให้ความสนใจเป็นพิเศษ จึงมีคนมุงกันหนาแน่น จึงเหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่กล่าวถึงผู้คนที่จะมาพบกันโดยบังเอิญหรือพลัดหลงกัน ผู้แต่งเลือกใช้ฉากห้างสรรพสินค้ามาบุญครอง แม็คโครและโลตัส ที่มีอยู่จริงและเป็นที่ยุติของคนทั่วไปทำให้ผู้อ่านจินตนาการสภาพฉากได้ชัดเจน และตัวผู้แต่งเองมีที่พักอาศัยอยู่ในย่านถนนศรีนครินทร์ใกล้ห้างสรรพสินค้าดังกล่าว จึงทำให้มีประสบการณ์ตรงในการบรรยายฉากได้อย่างสมจริงยิ่งขึ้น

1.3 ฉากแหล่งบันเทิงเรีบรมย์

ฉากแหล่งบันเทิงเรีบรมย์ปรากฏในเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล หลายเรื่อง และใช้ฉากต่าง ๆ กัน เช่น ร้านเหล้า โรงภาพยนตร์ เป็นต้น ฉากประเภทนี้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับอุปนิสัยของตัวละคร เช่น ฉากร้านเหล้าจะสัมพันธ์กับตัวละครที่นิยมเที่ยวกลางคืนและชอบดื่มเหล้า ส่วนฉากโรงภาพยนตร์จะสัมพันธ์กับตัวละครที่เป็นวัยรุ่นที่กำลังศึกษาเล่าเรียน จึงนิยมใช้เวลาว่างในวันหยุดไปกับการเลือกชมภาพยนตร์ในเรื่องที่ตนเองสนใจ หรือนิยมเดินเที่ยวเล่นตามห้างสรรพสินค้า

1.3.1 ฉากร้านเหล้า

ฉากร้านเหล้าปรากฏใน 3 เรื่องต่อไปนี้

เรื่องอาการนำเป็นหอย

ผู้แต่งกล่าวถึงฉากร้านเหล้าที่เป็นตึกแถวอยู่ติดริมถนน เป็นร้านของคนระดับกลาง ไม่หรูหรานัก แต่เนื่องจากร้านนี้อยู่ริมถนนทำให้เป็นที่สังเกตได้ง่ายของผู้ที่เดินทางผ่านไปมาจึงทำให้มีลูกค้าแวะเข้ามาดื่มเหล้ากันมาก ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

สันต์ บุษบง ก็แตรถมอเตอร์ไซค์เข้าจอดเทียบหน้าร้านเหล้าข้างทางซึ่ง
หมายตาเอาไว้แล้ว

เขาเดินไปเลือกโต๊ะที่นั่งกันร้าน...ร้านเหล้าแห่งนี้เป็นร้านระดับกลาง ตึก
แถวสามคูหากว้างขวาง แต่ก็ค่อนข้างพลุกพล่านด้วยลูกค้าคอเหล้า

(อาการนำเป็นหอย : ใช้น้องอะไรเว็บเว็บ : 78)

ผู้แต่งใช้ฉากนี้เพื่อกล่าวถึง ตัวละครที่บังเอิญมาพบกันและพูดคุยกันถูกคอ
และร้านเหล้าร้านนี้ตั้งอยู่ในทำเลที่ดี คือตั้งอยู่ติดริมถนน ทำให้เป็นที่สังเกตได้ง่าย จึงมีลูกค้าแวะ
เวียนมาใช้บริการค่อนข้างมาก ทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ นานา

เรื่องเพื่อนตายหาง่ายเพื่อนกินหายาก

ผู้แต่งกล่าวถึงร้านเหล้าที่อยู่ในย่านถนนสารสิน บริเวณนี้เป็นสถานที่ที่มี
ร้านเหล้าตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก เป็นแหล่งที่รู้จักกันในหมู่นักดื่มเหล้าและนักเที่ยวในยามราตรี
ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เขาขี่ไต้ป๋นโตไปยังถนนซึ่งมีผับตั้งอยู่หนาแน่นที่สุด แล้วเดินอาด ๆ ไป
นั่งที่เคาน์เตอร์คอกบาร์ซึ่งยาวเหยียดจากผนังข้างหนึ่งไปจรดผนังอีกข้าง นี่-ตรงนี้จะเหมาะ ประเดี๋ยว
ก็จะมีคอกทองแดงมานั่งเรียงรายให้เขาได้เลี้ยงเหล้าสมใจ

(เพื่อนตายหาง่ายเพื่อนกินหายาก : ใช้น้องอะไรเว็บเว็บ : 189)

ผู้แต่งใช้ฉากนี้เพื่อให้สอดคล้องกับเรื่องราวที่จะเกิดขึ้นต่อไป โดยกล่าว
ถึงตัวละครตัวหนึ่งต้องการมีเพื่อนดื่มเหล้าสักคน จึงมานั่งที่ร้านเหล้าย่านถนนสารสิน เพื่อจะหา
โอกาสได้สร้างสัมพันธ์ที่ดีกับใครสักคน เพราะร้านเหล้าในย่านนี้เป็นที่รู้จักและนิยมมาเที่ยวกันมา
ในหมู่นักดื่มเหล้า

เรื่องกลิ่นสีและกองซีเมนต์

ผู้แต่งกล่าวถึงร้านเหล้าในย่านถนนสารสินที่มีความสะอาด และตกแต่งด้วยภาพวาดในสไตล์ของปิกัสโซ ซึ่งเป็นจิตรกรผู้โด่งดังในอดีต ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ร้านเหล้าแห่งนี้โล่งโปร่งสะอาดดูสดใส ผนังด้านหลังเป็นรูปวาดสไตล์ปิกัสโซ และคนที่กำลังชงเหล้าอยู่ที่คอกบาร์ก็คือ น้าเสียมบาร์เทนเดอร์กิตติมศักดิ์

(กลิ่นสีและกองซีเมนต์ : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 149)

ผู้แต่งใช้ฉากนี้ได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง เพราะตัวละครในเรื่องที่เป็นหุ่นส่วนของร้านเหล้าแห่งนี้ มีอาชีพเป็นช่างวาดรูปและต่างก็เป็นศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยศิลปากร ดังนั้นการจัดตกแต่งร้านจึงเป็นไปตามรูปแบบของศิลปิน ก็นึกแต่งด้วยภาพเขียนที่เป็นฝีมือของตัวเอง

จากร้านเหล้าทั้งสามเรื่องส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นร้านที่ตั้งอยู่ริมถนน เพื่อให้เป็นที่สังเกตได้ง่ายของผู้ที่ใช้ถนนสัญจรไปมาและสะดวกที่จะเข้าไปใช้บริการ ส่วนในย่านถนนสารสินที่ผู้แต่งกล่าวว่าเป็นบริเวณที่มีร้านเหล้าตั้งอยู่หนาแน่น ก็เป็นเพราะว่านอกจากจะตั้งอยู่ริมถนนแล้วยังมีที่จอดรถที่สะดวกสบายกว่าที่อื่น ๆ คือ ผู้ที่มาใช้บริการสามารถจอดรถริมถนนได้เลย เนื่องจากเวลากลางคืนบริเวณถนนสารสินตั้งแต่วเวลา 21.00 ถึง 05.00 น. กรุงเทพมหานครอนุญาตให้จอดรถได้ตลอดแนวของถนน ทุกร้านต่างก็จัดตกแต่งร้านอย่างสวยงาม ติดเครื่องปรับอากาศเย็นฉ่ำ เปิดเพลงในสไตล์ของวัยรุ่นสมัยใหม่ มีสุราและอาหารไว้คอยบริการลูกค้าในราคาที่ไมแพงจนเกินไป ดังนั้นร้านเหล้าในย่านนี้จึงมีลูกค้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมาก ลูกค้าส่วนใหญ่มักจะเป็นกลุ่มคนหนุ่มสาว

1.3.2 ฉากโรงภาพยนตร์

เป็นแหล่งบันเทิงอีกประเภทหนึ่งที่เป็นสถานที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง ดังที่ปรากฏในเรื่องสั้นของดำรงค อารีกุล ดังต่อไปนี้

เรื่องมันอยู่ที่ใจเดีย ๆ

เรื่องนี้ผู้แต่งใช้ฉากภายในบริเวณโรงภาพยนตร์ เมื่อถึงเวลาที่จะเริ่มฉายภาพยนตร์ ไฟทุกดวงก็จะดับจนมืดสนิทและเปิดเพลงสรรเสริญพระบารมี ทุกคนต้องลุกขึ้นยืนตรงเพื่อถวายความเคารพ และแสดงถึงความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พนักงานก็จะคอยตรวจตราให้ทุกคนยืนถวายความเคารพ ถ้าหากพบว่าใครไม่ยอมยืนก็จะส่องไฟฉายเข้าใส่ทันที ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ก่อนหน้าฉาย เมื่อเพลงสรรเสริญพระบารมีบรรเลงกระหึ่ม พนักงานเดินตัวมักเอาไฟฉายส่องกราดใส่เขาเพราะเข้าใจว่าไม่ได้ยื่นถวายความเคารพ

(มันอยู่ที่ใจเดีย ๆ : กอดลมไว้อย่าให้หงอย : 118)

ผู้แต่งใช้ฉากนี้ได้เหมาะสมกับเรื่องที่ตัวละครเป็นคนมีรูปร่างเตี้ยมาก พนักงานจึงเข้าใจผิดคิดว่าเขาไม่ยอมยื่นถวายความเคารพ ทำให้เกิดเรื่องราวต่าง ๆ ขึ้น

เรื่องจะเป็นอย่างนี้อีกนานไหม

เรื่องนี้ผู้แต่งกล่าวถึงฉากภายในบริเวณโรงภาพยนตร์ ซึ่งจะจัดเก้าอี้นั่งไว้สำหรับผู้ชมเป็นแถวยาว เรียงลำดับจากหน้าสุดของโรงภาพยนตร์มาจนถึงแถวหลังสุด และจะจัดให้ผู้เข้าชมนั่งเรียงกันไปตามลำดับผู้ซื้อตั๋วก่อน หลัง ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

คุณ ๆ ทั้งหลายคงเคยมีประสบการณ์มาบ้างแล้วกับการตัดสินใจไปดูหนังตามโรง คุณสามารถเลือกหนังที่คุณชอบ เลือกโรงฉายที่คิดว่าดี...แต่สิ่งที่คุณไม่มีโอกาสเลือกเลยก็คือ ท่านผู้ชมที่นั่งอยู่ติด ๆ กับคุณ

(จะเป็นอย่างนี้อีกนานไหม : มันไม่ธรรมดา : 87 - 88)

ผู้แต่งกล่าวถึงฉากนี้ เพราะเป็นเรื่องที่ตัวละครชายบังเอิญได้นั่งเก้าอี้ติดกับตัวละครหญิง และเขารู้สึกรำคาญที่เธอเป็นคนเสแสร้ง หัวเราะพรีโอในขณะชมภาพยนตร์ทั้ง ๆ ที่เรื่องราวไม่น่าขำเลย

เรื่องผู้พิทักษ์ธรรม

เรื่องนี้ผู้แต่งใช้ฉากโรงภาพยนตร์สกาลา ซึ่งเป็นโรงภาพยนตร์ที่ได้รับความนิยมมากเพราะตั้งอยู่ในย่านสยามสแควร์ ที่ผู้คนนิยมไปเดินเที่ยวกันมากที่สุด เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยทางโรงภาพยนตร์จึงจัดให้ทุกคนเข้าแถวเพื่อรอซื้อบัตรเข้าชม และโรงภาพยนตร์นี้มักจะมีภาพยนตร์จากต่างประเทศที่โด่งดังมาฉายบ่อย ๆ จึงทำให้เกิดกลุ่มขายตั๋วผีขึ้นคือ คนกลุ่มนี้จะกว้านซื้อตั๋วทั้งหมดแล้วมาขายให้กับผู้ชมในราคาสูงกว่าปกติ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ที่หน้าโรงภาพยนตร์ การจัดขวางคนมักง่ายชอบลัดคิวผู้ซื้อตรงช่องขายบัตร นับว่าเป็นเรื่องพื้น ๆ เมื่อเทียบกับคราที่ซ้าง พัททกัษัธรรม ต้องเผชิญกับกลุ่มอิทธิพลขายตั้ผี

คนพวกนี้เหมือนดังปีศาจ จะลุกขึ้นอาละวาดสับเลือดสับเนื้อผู้คนก็ในตอนที่มีภาพยนตร์โด่งดังเข้าโปรแกรม หากินกันง่าย ๆ อย่างหน้าด้าน กว้านซื้อตัวทั้งหมดมาโก่งราคาขายกับท่านผู้ชม

คนส่วนใหญ่จะยอมตกเป็นเหยื่อของปลิงพวกนี้ เพราะไม่อยากเสียความตั้งใจใคร่ชม จะมีเพียงส่วนน้อยที่เดินหนียอมเสียเวลากลับมาใหม่ในรอบอื่นวันอื่น

(ผู้พิทักษ์ธรรม : แหกคอกเขียว : 47 - 48)

ผู้แต่งเลือกใช้ฉากโรงภาพยนตร์สกาลาที่ตั้งอยู่ในย่านสยามสแควร์ เพื่อให้ตัวละครได้แสดงวิกรรมต่อต้านกลุ่มคนขายตัวผี เพราะเป็นโรงภาพยนตร์ที่ได้รับความนิยมจากกลุ่มวัยรุ่นสูง และในย่านนี้เป็นศูนย์รวมของการค้าขายสินค้าสมัยใหม่ต่างๆ เช่น เสื้อผ้า เครื่องประดับ ฯลฯ จึงมีหนุ่มสาวและนักเรียนนักศึกษานิยมมาเดินเที่ยว จีบจ่ายซื้อสินค้า และเข้าชมภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์แห่งนี้เป็นจำนวนมาก

เรื่องสั้นทั้งสามเรื่องดังกล่าว ผู้แต่งใช้ฉากโรงภาพยนตร์ในการดำเนินเรื่องราวเพื่อให้ตัวละครได้รู้จักกัน ให้ตัวละครเกิดการเข้าใจผิดกัน และให้มีตัวละครที่เป็นคนรักความยุติธรรมแสดงวิกรรมต่อต้านกลุ่มคนขายตัวผี การที่ผู้แต่งใช้ฉากโรงภาพยนตร์ที่เป็นที่นิยม ย่อมสะท้อนว่าบรรดาวัยรุ่น นักเรียน นิสิต นักศึกษาในยุคนี้ส่วนใหญ่มักจะใช้เวลาว่างในวันหยุดหาความบันเทิงด้วยการเข้าชมภาพยนตร์ และเดินเที่ยวเล่นตามย่านศูนย์การค้า

2. ฉากขานเมืองและฉากต่างจังหวัด

คำรงค์ อารีกุล ใช้ฉากขานเมืองและฉากต่างจังหวัดเป็นจำนวนมากรองจากฉากในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้สอดคล้องกับตัวละครที่มีพื้นเพเป็นคนจังหวัดนั้น ๆ หรือการเดินทางไปทำงานหรือไปท่องเที่ยวที่ต่างจังหวัดของตัวละคร ดังเช่นฉากในเรื่องต่อไปนี้

2.1 ฉากขานเมือง

ผู้แต่งใช้ฉากขานเมืองสามเรื่อง ซึ่งเป็นฉากเกี่ยวกับที่พักอาศัยของตัวละครดังเช่น

เรื่องคดีดีเตี๊ยะและชัก

เรื่องนี้เป็นฉากภายในห้องนอนยามเช้าที่มีลมเย็นพัดโชยมาอ่อน ๆ เคล้าด้วยเสียงดนตรีเบา ๆ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

แตงนอนบิขี้เกียจอยู่บนเตียง รู้สึกได้ถึงลมเย็นชื้นที่ซอนผ่านบานเกล็ดหน้าต่าง
เข้ามาโลมได้...

ในความสัคของหมู่บ้านซานเมือง พลันปรากฏเสียงดนตรีซึ่งไม่คุ้นหูส่งทำนอง
เจื้อยแจ้วขึ้น จากนั้นก็มีเสียงไซ ๆ ของหญิงสาวผู้หนึ่งร้องคลอตามไปด้วย

(คีตศิลป์เป่าและชัก : แหกคอกเขียว : 163)

ผู้แต่งใช้ฉากนี้สร้างบรรยากาศให้ผู้อ่านรู้สึกสดชื่นได้เป็นอย่างดี เพราะในเมือง
หลวงเป็นเมืองที่มีแต่ความรีบเร่ง การจราจรติดขัดส่งผลให้เกิดมลภาวะในอากาศ แต่ซานเมืองไม่มี
การจราจรที่ติดขัดอากาศจึงบริสุทธิ์ และผู้แต่งยังใช้ฉากได้เหมาะสมกับเรื่องที่เป็นช่วงปิดภาคเรียน
ของตัวละคร ดังนั้นจึงไม่ต้องเร่งรีบเดินทางเข้าไปในเมืองเพื่อให้ทันเรียน

เรื่องกอดผู้หญิงโดยชอบธรรม

ผู้แต่งใช้ฉากบ้านเรือนไทยแบบสมัยก่อนที่นิยมใช้ไม้ทั้งต้นมาทำเป็นเสา และ
พื้นกระดานแผ่นโต ๆ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

บ้านของเธออยู่ชานเมืองเกือบสุดสายรถเมล์...

บ้านของอลิษาเป็นเรือนไม้แบบสมัยก่อน ประกอบด้วยเสาและไม้กระดานแผ่น
โต ๆ ...ห้องรับแขกเป็นห้องกว้างขวาง เฟอร์นิเจอร์ทุกชิ้นวางไว้ติดผนังหมด เหลือที่โล่ง ๆ ตรง
กลางว่างไว้ เผยให้เห็นพื้นไม้ตะเคียนทองขัดมันวาววับ

(กอดผู้หญิงโดยชอบธรรม : อะไรจะขนาดนั้น : 77)

ผู้แต่งเลือกใช้ฉากบ้านทรงไทย เพื่อให้สอดคล้องกลมกลืนกับตัวละครที่อาศัย
อยู่ซึ่งเป็นผู้หญิงหัวโบราณ ชอบอนุรักษ์ของเก่าจึงพยายามรักษากันทรงไทยที่เป็นมรดกตกทอด
มาจากรุ่นปู่ให้คงสภาพเดิมอยู่ตลอดไป เพราะในปัจจุบันนี้บ้านทรงไทยแบบเก่าจริง ๆ นั้นหาได้
ยากมากโดยเฉพาะในเมืองหลวง ดังนั้นเรื่องนี้ผู้แต่งจึงใช้ฉากบ้านทรงไทยเก่า ๆ เช่นนี้เพื่อกล่าวถึง
สถาปัตยกรรมของบ้านทรงไทยอย่างชื่นชมโดยผ่านตัวละครที่พยายามอนุรักษ์สิ่งนี้ไว้

เรื่องสนามหญ้าหน้าบ้าน

ผู้แต่งใช้ฉากที่ดินผืนใหญ่ที่อยู่ชานเมืองใกล้กรุงเทพมหานคร ที่ยังคงความ
เป็นธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ทั้งคู่ยืนอยู่บนเนินขนาดย่อมซึ่งลาดลงสู่พื้นราบกว้างใหญ่ ช่วงริมเนินเป็นที่
รกร้าง ห่มคลุมด้วยหญ้าและเถาวัลย์...หากไถลออกไปเปิดกว้างลิบลับสุดลูกหูลูกตา ก็ผืนนาข้าว
ซึ่งเขียวชอุ่มกลางแสงแดดยามเย็น

(สนามหญ้าหน้าบ้าน : ไม่แอบอ่านไอหึงจะอิงใคร : 38)

ฉากนี้เป็นที่ดินผืนหนึ่งที่ยังคงความเป็นธรรมชาติ ไม่มีห้างสรรพสินค้าใหญ่ ๆ
หรือคอนโดมิเนียมสูง ๆ มาปิดล้อม ซึ่งสถานที่เช่นนี้ยังคงพอหาได้ในบริเวณชานเมือง

ฉากชานเมืองทั้งสามเรื่องผู้แต่งมักจะกล่าวถึง ความสดชื่น ความเป็นธรรมชาติ
และความเป็นไทยที่ยังคงอยู่ เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องและอุปนิสัยของตัวละคร ซึ่งฉากที่ผู้แต่ง
กล่าวถึงเป็นฉากที่สามารถหาพบได้จริงบริเวณชานเมือง เพราะในกรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มี
ตึก รามหนาแน่น คอนโดมิเนียมสูง ๆ มีการจราจรที่คับคั่ง สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ จนทำให้ชีวิตความ
เป็นอยู่ของผู้คนในเมืองหลวงมีแต่ความเร่งรีบ การแก่งแย่งแข่งขัน ซึ่งแตกต่างจากบรรยากาศแถบ
ชานเมืองโดยสิ้นเชิง

2.2 ฉากต่างจังหวัด

ฉากต่างจังหวัดที่ผู้แต่งเลือกใช้ส่วนใหญ่จะสัมพันธ์กับตัวละครที่มีพื้นเพเป็นคน
ในจังหวัดนั้น ๆ หรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเดินทางไปท่องเที่ยว หรือการทำหน้าที่อย่างหนึ่งอย่างใด
ของตัวละคร ดังเช่น

เรื่องคืนหลอนในเรือนหมอก

เรื่องนี้ใช้ฉากสะพานสุขตาซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลบางปู อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
สะพานนี้มีลักษณะเป็นสะพานไม้ที่สร้างขึ้นลงไปในทะเลป่าชายโคลน บริเวณปลายสะพานจะมี
ร้านอาหารทะเลตั้งอยู่ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

“ไปเที่ยวสะพานสุขตาบางปูกันดีกว่า” หมง หงจินเป่า ชวนและให้รายละเอียด
เพิ่มเติมซึ่งเคยได้ยินได้ฟังมาว่าที่นั่นเป็นสะพานยาวยื่นลงไปในทะเลป่าชายโคลน มีร้านอาหาร
และวันอาทิตย์จะมีลีลาศกับวงดนตรียุคสุนทราภรณ์

(คืนหลอนในเรือนหมอก : กอดลมไว้อย่าให้หอย : 130)

ผู้แต่งใช้ฉากนี้เพื่อให้ตัวละครไปเที่ยวพักผ่อน และบังเอิญได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับตัวละครอีกตัวหนึ่ง เพราะสะพานสุขตาเป็นสถานที่ตากอากาศที่มีผู้นิยมไปเที่ยวกันมาก เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปเพราะอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร จึงเป็นไปได้ที่ตัวละครจะพบกันโดยบังเอิญ และผู้แต่งมีที่พักอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ จึงเป็นไปได้ที่ผู้แต่งจะนำประสบการณ์ที่เคยไปเที่ยวมาบรรยายฉากทำให้เรื่องราวมีความสมจริงยิ่งขึ้น

เรื่องมุมมองมองน้องอะไรแว๊บแว๊บ

ผู้แต่งกล่าวถึงจากถนนคอนกรีตสี่ช่องทางขนาดใหญ่ที่อยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี แต่เป็นถนนที่ว่างเปล่าไม่มีรถวิ่งสักคันเดียว และถนนก็ไปสิ้นสุดลงกลางทุ่งนา ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

พวกเขาขี่รถเรียงเดี่ยวกินลมชมวิวเรื่อยไป ไม่ช้าไม่นานก็ถึงที่หมาย...เป็นถนนสายใหญ่สี่เลน และแสนน่าอัศจรรย์นักที่ไม่มีรถวิ่งสักคันเดียว...

ถนนสิ้นสุดลงคือ ๑ กลางท้องทุ่ง รอบด้านเว้งว่างเปล่าเปลี่ยวสุดลูกหูลูกตา หมูเหว้าเอนระเนนลู่ตามแรงลม ฉากและบรรยากาศคล้ายดังภาพยนตร์ชุดแดนสนธยา

(มุมมองมองน้องอะไรแว๊บแว๊บ : ๖๖-๖๗ : ๑๐๖ - ๑๐๗)

ผู้แต่งเลือกจากถนนที่สร้างอย่างดี แต่มีประโยชน์ไม่คุ้มกับงบประมาณที่ลงทุนไปเพราะผู้แต่งต้องการเสียดสีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดสุพรรณบุรี หัวหน้าพรรคชาติไทย ที่ใช้ความสามารถดึงงบประมาณของแผ่นดินจำนวนมากมาพัฒนาสร้างความเจริญรุ่งเรืองแก่จังหวัดของตน ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน ถนนหนทางเข้าหมู่บ้านต่าง ๆ แต่มีถนนบางสายที่ประชาชนไม่จำเป็นต้องใช้ก็ได้งบประมาณมาสร้าง เป็นการสร้างผลงานให้แก่ตัวเองและสมาชิกในสังกัดพรรคการเมืองเดียวกัน เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เห็นว่าคุณได้พัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง เมื่อได้รับความนิยมนอกจากประชาชนในท้องถิ่นก็จะสามารถชนะการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสมัยหน้า

เรื่องเสน่ห์เล่ห์มนต์ลึกลับของอุคูร็อน

เรื่องนี้ใช้ฉากป่าต้นหางนกยูงอันกว้างใหญ่ที่อยู่ในเขตจังหวัดภาคกลาง ห่างจากกรุงเทพมหานครไปประมาณสองร้อยกิโลเมตร ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ป่าซึ่งมีเพียงต้นหางนกยูงล้วน ๆ ทั้งใบร่วงหมดเหลือแต่ดอกแดงส้ม...
 ศิลปินผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดก็คือธรรมชาติ
 และธรรมชาตินี้แหละที่จัดแต่งป่าหางนกยูงแห่งนี้ มีทั้งที่ยืนต้นเรียงรายสองฟาก
 เหมือนถนนแห่งบุปผา มีทั้งที่โน้มกิ่งลงต่ำสอดประสานหมู่ดอกคล้ายดั่งซุ้มประตู
 (เสน่ห์เล่าให้มันต์ลึกกลับของฤดูร้อน : อดิษฐ์อะไรแว็บแว็บ : 178)

ผู้แต่งกล่าวถึงฉากป่าหางนกยูงที่กว้างใหญ่สวยงามตระการตาเพื่อให้สอดคล้อง
 กับความรู้สึกของตัวละครหญิงที่กำลังตกอยู่ในห้วงของความเศร้าหมอง คิดถึงความหลังครั้งที่เคย
 มาในป่าหางนกยูงแห่งนี้กับคู่รักคนเก่าที่เลิกลบกันไป และบังเอิญได้พบกับตัวละครอีกตัวหนึ่งที่นี่
 เพราะตัวละครทั้งสองต่างก็ชื่นชอบและหลงใหลกับความงามของป่าแห่งนี้ ที่ต้นหางนกยูงออก
 ดอกสีแดงส้มสะพรั่งไปสุดสายตา

เรื่องบนทางสายเปลี่ยว

ฉากของเรื่องเป็นฉากชายทะเลในวันที่มีเมฆครึ้มฟ้าครึ้มฝน ดังที่ผู้แต่งบรรยาย
 ว่า

...ทะเลร่นห่างออกไปลิบ ๆ หาดอันเป็นโคลนตมคู่อุปถัมภ์ และโง่งงที่ยืน
 อยู่กลางลมโบยนั้นก็ดูสามัญ มันเป็นวันที่ซึมเซาและหม่นหมอง เมฆครึ้มลอยตัวลงต่ำสอด
 ประสานด้วยเสียงคลื่นครั่นเป็นระยะ และล่อนรู้สึกลึกเหมือนมันครางระงมอยู่ในอก
 (บนทางสายเปลี่ยว : อดิษฐ์อยู่ในกระโปรง : 107 - 108)

ฉากชายทะเลเป็นฉากสถานที่ตากอากาศที่เหมาะสม ที่ผู้แต่งเลือกให้ตัวละครมา
 พักผ่อน เพราะการเดินทางสะดวกสบายเนื่องจากตำบลบางแสนสุข จังหวัดชลบุรี อยู่ห่างไม่ไกลจาก
 กรุงเทพมหานคร และอากาศก็บริสุทธิ์สดชื่น ผู้แต่งเลือกใช้ฉากนี้เพื่อเป็นที่พักผ่อนของตัวละครที่
 กำลังเศร้าหมอง ขณะที่กำลังเผชิญกับโรคร้ายและต้องการอยู่ตามลำพัง

เรื่องสัปดนแบบศรีเอทึฟ

ฉากในเรื่องกล่าวถึงลานกว้างบริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่ง
 บริเวณนี้ในตอนเย็น ๆ จะมีบรรดาแม่ค้ามาตั้งแผงขายอาหารและผู้คนที่มาจับจ่ายซื้ออาหารกลับ
 บ้านกันอย่างคึกคัก ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

และเขาก็มาเฝ้าอยู่ที่ลานกว้างบริเวณศาลากลางสมุทรปราการ สิบบุหรี ชะโงกดู
ลำน้ำเจ้าพระยาปลายฤดูฝน...ในตอนเย็นย่ำพลบค่ำ ณ ที่นี้คลาคล่ำด้วยแผงขายอาหารนานาชนิด
ตั้งโต๊ะเป็นขบวนแถวยาวเหยียดขนานไปกับแม่น้ำ หากยามดึกดึหนึ่งเช่นนี้ทุกอย่างว่างวาย ธุรกิจ
จบสิ้นแล้วซ้อยเก็บลากเก็บโต๊ะกลับบ้าน ครีเอทีฟหนุ่มเดินย่างไปบนผิวคอนกรีตหยาบกระด้าง
เหวี่ยงเกือกบูตเตะลมเตะแสงระบายความเก็บกด

(สัปดนแบบครีเอทีฟ : เพราะรักคิดตาจึงมาติดตาม : 22)

ผู้แต่งบรรยายฉากลานกว้างบริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดสมุทรปราการ
ได้อย่างสมจริง สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่กล่าวถึงตัวละครที่ประสบปัญหาในหน้าที่การงาน ปัญหา
ครอบครัว จึงหนีความวุ่นวายมาอยู่เงียบ ๆ คนเดียวในยามดึกที่หน้าศาลากลางจังหวัด เพราะ
บริเวณนี้เป็นสถานที่ที่เงียบสงบไม่มีผู้คนเนื่องจากเป็นเวลาคดึก และอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จึงมี
บรรยากาศที่เย็นสดชื่น

เรื่องอ้อ...ริงโก้

เรื่องนี้ใช้ฉากอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เกาะนี้มีความสวยงามเด่น
ประจำเกาะคือ มีต้นมะพร้าวและลิงเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นที่รู้จักและนิยมไปเที่ยวพักผ่อนของคน
ทั้งในและต่างประเทศ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เธอนั่งบนพื้นทรายเอนกายพิงต้นมะพร้าวซึ่งเอนระเนนทอดโค้ง ใบโบกใบ
ประสานเสียงคลื่นทะเลยอยหาด...

หลับตาสูดลมหายใจลึก ๆ นีละอากาศบริสุทธิ์ สด สะอาดที่แท้จริง มนต์ขลัง
ธรรมชาติตราตรึงให้เธออยู่ในภวังค์อันเคลิบเคลิ้ม

พลันเปลือกตาก็กระตุกถี่ ๆ ...เธอรีบผลุนผลันลุกขึ้น

ภาพที่เห็นก็คือ ลิงหน้าทะเล้นกำลังยึดยุดูดกระโปรงของเธออย่างเอาเป็นเอาตาย
และทำท่าจะมุดเข้ามาให้ได้

(อ้อ...ริงโก้ : รูปหล่อรอไปหอะ : 35)

เนื่องจากผู้แต่งมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงใช้
ประสบการณ์ตรงในการบรรยายฉากทำให้เรื่องมีความสมจริงยิ่งขึ้น และเลือกใช้ฉากได้เหมาะสม
กับเนื้อเรื่องที่ตัวละครต้องเดินทางมาทำสารคดีเรื่องลิง เพราะที่เกาะสมุยมีลิงเป็นจำนวนมากและ
กำลังจะมีงานเทศกาลประจำปี ซึ่งในงานนั้นจะจัดให้มีการแข่งขันลิงขึ้นเก็บมะพร้าวด้วย

เรื่องเดือนข้ามมิติ

ฉากในเรื่องกล่าวถึงตำบลที่อยู่ชายแดนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชาวบ้านในตำบลนั้นต้องเผชิญกับความอดอยาก ความแห้งแล้งของดินฟ้าอากาศและลูกหลงจากสงครามที่กำลังรุนแรงอยู่ในประเทศกัมพูชาซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้าน ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

เขาเกิดในตำบลทูลกระหม่อมคารภาคอีสาน บนฟ้าไม่มีฝนในนาไม่มีข้าวมีแต่สนามเพละและหลุมระเบิดอันเกิดจากการรบพุ่งชายแดน ชาวบ้านแถบนั้นอดอยากเร็นแค้นทั้งจากความแห้งแล้งของดินฟ้าอากาศ และแรงกระหน่ำซ้ำเติมจากลูกหลงสงคราม

(เดือนข้ามมิติ : แหกคอกเขียว : 121)

ผู้แต่งเลือกใช้ฉากนี้เพราะทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย เป็นภาคที่มักประสบกับปัญหาความแห้งแล้ง และประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อกันต่ำที่สุด ดังนั้นเมื่อตัวละครที่มีพื้นเพความเป็นมาอยู่ในตำบลที่แห้งแล้ง อดอยาก ยากจน บังเอิญได้รับทุนการศึกษาให้เข้ามาเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร จึงมีปัญหการปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อน เพราะความแตกต่างทางด้านฐานะความเป็นอยู่ อาหารการกินและการแต่งกาย

ฉากในต่างจังหวัดที่ผู้แต่งใช้มักจะเน้นถึงความเป็นธรรมชาติ บรรยายภาพที่สดชื่น ยังคงรักษาสภาพความเป็นอยู่แบบสังคมไทยแต่เดิมไว้ได้ และกล่าวถึงชีวิตความเป็นอยู่ที่เร็นแค้นในชนบท เพื่อให้ผู้อ่านเห็นถึงความแตกต่างกับวิถีชีวิตในเมืองหลวงหรือเมืองใหญ่ ๆ ที่ตกเป็นทาสของความเจริญทางด้านวัตถุ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่หรูหรา ฟูฟ่า ตามสมัยนิยม จนชีวิตไม่ได้สัมผัสกับความเป็นธรรมชาติที่แท้จริง

จากการศึกษาเรื่องการสร้างฉากในเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล พบว่าผู้แต่งใช้ฉากในกรุงเทพมหานครมากที่สุด โดยเฉพาะฉากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ที่ผู้แต่งเป็นศิษย์เก่า จึงทำให้มีประสบการณ์ตรงในการบรรยายฉาก หรือนำประสบการณ์มาเขียนเรื่องราวต่าง ๆ มากมาย รองลงมาเป็นการใช้ฉากภายในห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ เช่น มาบุญครอง แม็คโคร และโลตัส ที่มีผู้นิยมมาจับจ่ายซื้อของเป็นจำนวนมาก จึงเป็นเหตุให้ตัวละครมาพบกันโดยบังเอิญหรือพลัดหลงกัน เหมาะแก่การดำเนินเหตุการณ์วุ่นวายต่าง ๆ ได้ดี ถัดมาเป็นฉากแหล่งบันเทิงเรีรรมย์ได้แก่ ฉากร้านเหล้าที่ตั้งอยู่ในย่านถนนสารสิน ฉากโรงภาพยนตร์ในย่านสยามสแควร์ที่กลุ่มหนุ่มสาวและนักเรียน นักศึกษานิยมมาเที่ยวกันมาก

ในด้านการใช้นักขานเมืองและฉากต่างจังหวัด ผู้แต่งใช้รองลงมาจากฉากในกรุงเทพมหานคร ฉากขานเมืองที่ใช้จะเน้นความเป็นธรรมชาติ บรรยากาศที่สดชื่น สงบร่มเย็น และยังไม่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกมากนัก จึงยังรักษาความเป็นไทย ๆ ไว้ได้ ฉากแหล่งพักผ่อนหย่อนใจในยุคนั้น ผู้แต่งใช้ฉากชายทะเลที่จังหวัดชลบุรี สะพานสุทธาที่อำเภอบางปู จังหวัด สมุทรปราการ ซึ่งคนกรุงเทพมหานครนิยมไปกันมากเพราะอยู่ไม่ไกลนัก นอกจากนี้ผู้แต่งยังใช้ฉากถนนในจังหวัดสุพรรณบุรี และอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อนำเสนอความเป็นจริงบางอย่างตามทัศนะของผู้เขียน

การนำเสนอทัศนะ

การศึกษาพฤติกรรมการนำเสนอทัศนะในวรรณกรรมนั้น นักประพันธ์ใช้วิธีการต่าง ๆ กัน บางคนก็นำเสนออย่างตรงไปตรงมา บางคนก็นำเสนอโดยทางอ้อม บางคนก็ใช้หลากหลายวิธีรวมกัน ผู้ทรงคุณวุฒิได้กล่าวไว้ ดังนี้

ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวว่า ในการพิจารณาทัศนะของนักประพันธ์ เราอาจพิจารณาจากคำพูดของตัวละคร จากวิธีการที่นักประพันธ์บรรยายแสดงความรู้สึกของตนออกมาตรง ๆ หรืออาจแฝงไว้ในเหตุการณ์ต่าง ๆ เราอาจพิจารณาด้วยว่านักประพันธ์ใช้กลวิธีอะไรเช่น ให้ตัวละครสองตัวสนทนาโต้แย้งกันแล้วทำให้เหตุการณ์ในเนื้อเรื่องเกิดขึ้น ให้ความคิดเห็นของตัวละครที่มีความนึกคิดตรงกับตนเป็นฝ่ายถูก หรืออาจนำให้ตัวเอกของเรื่องมีทัศนะตรงกับทัศนะของตน หรือทำให้ตัวที่ไม่สำคัญกล่าวถึงทัศนะของตนปรากฏให้แจ่มแจ้ง บางคนก็แอบแฝงไว้ต้องเพ่งพิศกันมาก จึงจะจับได้ว่าผู้ประพันธ์มีความคิดเห็นอย่างไรแน่ หรืออาจต้องอ่านหนังสือที่นักประพันธ์คนหนึ่งคนใดแต่งหลายเรื่องแล้วจึงจับได้ก็มี (ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. 2511 : 10)

ไพโรธ เลิศพิริยกุล กล่าวว่า ความคิดหรือทัศนะของผู้แต่งหมายถึงข้อคิดหลักอย่างใดอย่างหนึ่งที่แฝงไว้ในนวนิยายแต่ละเรื่อง ผู้เขียนอาจเสนอโดยเขียนลงไปเลย ให้ตัวละครเป็นคนพูด หรือจะให้ผู้อ่านได้เห็นเองอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ ส่วนการเสนอแนวคิดจะใช้เทคนิคอย่างไร เป็นวิธีการของผู้แต่งแต่ละคนว่าจะใช้แบบใดตามที่เขาเห็นว่าเหมาะสม (ไพโรธ เลิศพิริยกุล. 2539 : 144)

ศรีวิไล ดอกจันทร์ กล่าวว่า การแสดงความคิดหลักของเรื่องบางที่ผู้ประพันธ์อาจจะบอกตรง ๆ หรือให้ตัวละครเป็นผู้บอก อาจปรากฏที่บทสนทนา หรือชื่อเรื่อง หรือทั้งหมดของเรื่อง โดยอาศัยเค้าโครงเรื่อง และการดำเนินไปของเหตุการณ์หลาย ๆ เหตุการณ์ อันประมวลแล้วมุ่งให้เห็นความคิดหลักของเรื่องนั้น ๆ โดยมากแล้วผู้ประพันธ์จะใช้กลวิธีต่าง ๆ แสดงออกซึ่งความคิดหลัก โดยจะไม่บอกตรง ๆ (ศรีวิไล ดอกจันทร์. 2528 : 82)

ขวัญเนตร ครุฑานุช ศึกษากลวิธีการนำเสนอแนวคิดในนวนิยายของศรีฟ้า พบว่ากลวิธีการนำเสนอแนวคิดที่ปรากฏในนวนิยายของศรีฟ้ามี 5 วิธี คือ การเสนอแนวคิดโดยใช้แก่นเรื่อง การเสนอแนวคิดโดยใช้กลวิธีการเล่าเรื่อง การเสนอแนวคิดโดยผ่านตัวละคร การเสนอแนวคิดโดยใช้บทสนทนา และการเสนอแนวคิดโดยใช้ฉาก (ขวัญเนตร ครุฑานุช : 2534)

สุรรัตน์ พงษ์แก้ว ศึกษากลวิธีการนำเสนอโลกทัศน์ในวรรณกรรมของอังคาร กัลยาณพงศ์ พบว่า อังคาร กัลยาณพงศ์ ใช้กลวิธีต่าง ๆ ดังนี้ การใช้สัญลักษณ์ การใช้บุคคลาธิษฐาน การใช้คำถามชวนคิด การสนทนาของตัวละคร การเล่าเรื่อง ตลอดจนการใช้ภาษิต ซึ่งกลวิธีเหล่านี้ทำให้ทราบว่าอังคารมีทัศนะเกี่ยวกับมนุษย์ ธรรมชาติ และสิ่งเหนือธรรมชาติ อันจะช่วยให้เข้าใจถึงวรรณกรรมของอังคารอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น (สุรรัตน์ พงษ์แก้ว : 2535)

จากความเห็นดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การนำเสนอทัศนะของผู้แต่งในวรรณกรรม หมายถึงการที่ผู้แต่งแต่ละคนใช้วิธีการต่าง ๆ กัน เพื่อนำเสนอความคิดเห็นของตน โดยใช้วิธีการเล่าเรื่อง ใช้บทสนทนา ใช้ฉาก ใช้สัญลักษณ์ และใช้แก่นเรื่อง เป็นต้น

จากการศึกษาเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล พบว่ามีการนำเสนอทัศนะ 3 วิธี คือ

1. การนำเสนอทัศนะโดยใช้วิธีการเล่าเรื่อง
2. การนำเสนอทัศนะโดยใช้บทสนทนา
3. การนำเสนอทัศนะโดยใช้ฉาก

1. การนำเสนอทัศนะโดยใช้วิธีการเล่าเรื่อง

การเล่าเรื่องเป็นกลวิธีหนึ่งที่ผู้แต่งนำมาใช้ในการสร้างงานประพันธ์ของตน การเล่าเรื่องมีหลายวิธี เช่น ผู้แต่งเป็นผู้เล่า ผู้แต่งให้ตัวละครในเรื่องเป็นผู้เล่า เป็นต้น แต่ในเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล ผู้วิจัยพบว่าการนำเสนอทัศนะด้วยกาที่ผู้แต่งเป็นผู้เล่าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ผู้แต่งแสดงทัศนะเกี่ยวกับระบบการศึกษาในปัจจุบันนี้ว่า การสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยนั้น ยังเป็นการสอบที่ไม่ยุติธรรมเท่าที่ควรเพราะมีอัตราการแข่งขันสูงมาก ทำให้เด็กที่เรียนดี มีคุณสมบัติครบถ้วนอาจพลาดการสอบไปได้ และพ่อแม่ ครูอาจารย์ ก็ไม่ควรที่จะสอนให้เด็กมุ่งมั่นที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้มากนัก เพราะการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตไม่ได้ขึ้นอยู่กับสิ่งนี้เพียงอย่างเดียว โดยใช้วิธีการเล่าเรื่องดังปรากฏในเรื่องต่อไปนี้

เรื่องโรงเรียนกวดวิชา และเรื่องอะไรอยู่ในกระโปรง

ทั้งสองเรื่องเล่าถึงเรื่องราวเกี่ยวกับการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยว่า พ่อแม่และครูอาจารย์ต่างสอนให้เด็ก ๆ คร่ำเคร่งอยู่กับการเรียน การแข่งขัน และตั้งมั่นที่จะก้าวขึ้นเป็นปัญญาชนชั้นหัวกะทิมากเกินไป ส่งผลให้เด็กเครียดและกลายเป็นคนเอาจริง เอาจังกับชีวิต ดังที่ผู้แต่งบรรยายถึงความรู้สึกนึกคิดของเด็กๆ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ดังนี้

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมปลายทั่วไปคำว่า “เอนทรานส์” นั้นทรงความศักดิ์สิทธิ์ แฝงด้วยมนต์ขลังและกลิ่นไอแห่งความน่ากลัว น่ายำเกรง มันเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อแห่งการขึ้นเป็นชีวิตของอนาคต

เหล่าเด็กนักเรียนหนุ่มสาวไม่ได้คิดหรือรู้สึกได้เองว่าเป็นเช่นนั้น แต่ระบบการศึกษาแบบแพ็คตอกที่ฝังรากลึกต่างหากเล่าที่เป็นหัตถ์ประกาศิตชี้ให้เห็นอยู่ได้ง่าตามตัวอย่างของรุ่นพี่ ตามคำจ้ำจี้จ้ำไชของพ่อแม่ และตามคำพูดปลุกใจของเหล่าคณาจารย์ให้เตรียมพร้อมสู่สมรภูมิตามสอบ

(โรงเรียนกวดวิชา : ไม่เอาบ่อนไอหึงจะอิงใคร : 148 - 149)

และบรรยายถึงเหตุการณ์การเรียนการสอนที่เคร่งเครียด และเอาจริงเอาจังของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ดังนี้

...โรงเรียนสาธิตแห่งนี้ขึ้นชื่อหนักหนาในการขับเคี่ยววิชาความรู้ยัดใส่สมองนักเรียน มีปลายทางที่จะให้รอดพ้นเข้ามหาวิทยาลัยกันได้ทุกคน

เนื้อหาวิชาพรั่งพรูออกจากปากอาจารย์เหมือนสายน้ำ ขณะกระดานก็เรียงซับซ้อนไปด้วยตัวเลข สูตร และคำจำกัดความ ประเดี้ยวเต็ม...ลบ ประเดี้ยวเต็ม...ลบ แต่นักเรียนจะลบมันออกจากสมองไม่ได้เลย เพราะอาจารย์ท่านจะจี้ถามจนตั้งตัวแทบไม่ทัน

ถ้าใครจะกรี๊ดขึ้นมาในห้องเรียนด้วยความบีบคั้นอันสุดจะทนทนก็สมควรอยู่หรอก แต่เดชะบุญที่ยังไม่มีเหตุการณ์เช่นนั้นเกิดขึ้น พวกเขาและเธอเลือกไประบายออกกันที่อื่น

(อะไรอยู่ในกระโปรง : อะไรอยู่ในกระโปรง : 15)

ผู้แต่งแสดงทัศนะเกี่ยวกับเรื่องการสู้รบ หรือการสงครามที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดก็ตามว่า เป็นการนำมาซึ่งความสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สิน และยังเป็นการทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอีกด้วย ดังที่ผู้แต่งแสดงทัศนะไว้ในเรื่องยุทธการอ่าวบราเซียร์ ด้วยวิธีการเล่าถึง

สภาพความเสียหายของบ้านเมือง สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอันเนื่องมาจากการสงคราม และความรู้สึกสลดหดหู่ใจของตัวละคร ดังนี้

ในจอโทรทัศน์ โฆษกผมลอนและโฆษกไม่มีผมต่างแข่งขันกันรายงานข่าวสงครามอ่าวเปอร์เซียอย่างเคร่งเครียด มีภาพโจมตีทางอากาศด้วยอาวุธร้ายแรง ภาพปรักหักพังของบ้านเมือง การล้มตายของผู้คน

ที่ชายทะเลอ่าวเปอร์เซีย สิ่งที่เห็นก็คือคราบน้ำมันข้นคลั่กปนเปื้อนมา กับคลื่นที่ซัดเข้าสู่ชายฝั่ง

หาดสงบสวยงามและสภาพแวดล้อมได้ถูกทำลายลงไปแล้ว นกทะเลตัวหนึ่งลอยลื่นขึ้นมาบนฝั่งอย่างกะปลกกระเปลี้ย มันพยายามบินแต่บินไม่ขึ้น...

มันล้มลงกระเสือกกระสนไปบนผืนทราย และสุดท้ายก็นอนแน่นิ่งอย่างสิ้นเรี่ยวแรง ขนตาขยุกขยิกหรีโรย และคงต้องทรมาณทรมานไปอีกนานจนกว่าจะขาดใจตาย

พิชานเดินไปปิดโทรทัศน์

ห้องนั้นเงียบงัน ไม่มีเสียงหัวเราะเฮฮา และไม่มีแม้เสียงพูดคุย มีเพียงเสียงถอนหายใจอย่างเวทนาอาดูร

(ยุทธการอ่าวบราเซียร์ : ถึงไหนถึงกัน : 92)

ผู้แต่งแสดงทัศนะเกี่ยวกับเรื่องการเมือง การปกครองว่า ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุดเพราะมีความยุติธรรม ประชาชนทุกคนมีสิทธิออกเสียงเลือกผู้แทนราษฎรเพื่อเข้าไปบริหารประเทศ แต่ถ้ามีกลุ่มบุคคลใดมายึดครองอำนาจการบริหารบ้านเมือง โดยไม่ผ่านการเลือกตั้งตามระบอบแล้วผู้แต่งจะแสดงทัศนะต่อต้าน ดังที่ผู้แต่งบรรยายถึงพฤติกรรมและความรู้สึกของตัวละคร ที่มีต่อผู้บริหารประเทศที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งว่า

เรื่องนี้เกิดขึ้นเองในจิตสำนึกของพวกเขาแต่ละคน ไม่มีใครมาปลุกปั่น โน้มน้าว ไม่มีใครมาจัดตั้ง ไม่มีใครมาจ้างวาน

พวกเขาไม่ระแวงระไวว่าจะตกเป็นเครื่องมือของใคร หรือพรรคการเมืองพรรคใด นี่เป็นเรื่องของคนที่มีความคิดเห็นตรงกันว่า มีเรื่องไม่ถูกต้องไม่ชอบธรรมเกิดขึ้นแล้วในบ้านเมือง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องออกไปชุมนุมคัดค้าน

...

หมง หงจินเป่า นัยน์ตาแดงซ้ำ หายใจถี่กระชั้นเหมือนคนเป็นโรคหอบ เขาเพิ่งประจักษ์ว่าปฏิริยาร่วมของมวลชนนั้นเป็นอย่างไร ยามเมื่อมือบ่งเสียงขับไล่นายกรัฐมนตรี ผู้ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง เขาก็ประสานเสียงไปด้วยเพราะเขารู้สึกอย่างนั้นจริงๆ ...

ผองพวกเขาไม่อาจรู้ได้ว่า การชุมนุมจะยืดเยื้อไปอีกนานเท่าใด ผู้กุมอำนาจรัฐจะส่งกองกำลังติดอาวุธสงครามเข้ากวาดล้างอย่างโหดเหี้ยมอีกหรือไม่

จะรู้ก็เพียงอย่างเดียวว่า นี่ไม่ใช่เรื่องสนุก นี่ไม่ใช่เรื่องตลก แต่เป็นเรื่องใหญ่ของชาติบ้านเมืองซึ่งไม่อาจนิ่งดูตาย

(ไปด้วยใจไม่มีใครจัดตั้ง : มนต์เหลือเกิน : 137 - 152)

2. การนำเสนอทัศนะโดยใช้บทสนทนา

บทสนทนาเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจรายละเอียดต่าง ๆ แทนการบรรยายหรือพรรณนา รวมทั้งช่วยให้การนำเสนอทัศนะมีลักษณะที่น่าสนใจ จากการศึกษาเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล พบว่ามีเรื่องสั้นที่ใช้วิธีการนำเสนอทัศนะโดยใช้บทสนทนา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้แต่งแสดงทัศนะเกี่ยวกับคุณค่าของอารมณ์ขันไว้ว่า การมีอารมณ์ขันและมองโลกในแง่ดี ทำให้คนผู้นั้นไม่เครียด สามารถผ่อนคลายปัญหาจากหนักให้เป็นเบา และจะส่งผลให้ผู้นั้นมีอารมณ์ขันมีอายุยืนนาน สุขภาพแข็งแรง ดังเรื่องต่อไปนี้

เรื่องจะเป็นอย่างนี้อีกนานไหม

ตัวละครหญิงชื่อพาณีเป็นคนที่มามีอารมณ์ขันมาก เธอเชื่อว่าการหัวเราะเป็นยาอายุวัฒนะ ทำให้มีอายุยืนและมีหน้าตาอ่อนกว่าวัย เพราะเธอเห็นตัวอย่างจากปู่ทวดและย่าทวดของเธอ ที่มีอายุมากแล้ว แต่ก็ยังแข็งแรง หน้าตาอ่อนกว่าอายุจริงมาก จะเห็นความเชื่อของเธอได้จากบทสนทนานระหว่างเธอกับเพื่อนชาย ดังนี้

“มีอะไรน่าขำอย่างนั้นหรือ” ผมถามระหว่างความงุนงง

“ก็เพราะฉันเชื่อว่าการหัวเราะนี่นะ มันเป็นยาอายุวัฒนะตั้งแต่โบราณมาแล้ว ฉันเคยได้ยินเขาพูดกันอย่างนั้น หัวเราะหนึ่งครั้งทำให้อายุยืนขึ้นอีกหนึ่งวัน ในยี่สิบสี่ชั่วโมงถ้าฉันหัวเราะได้พันครั้ง อายุก็จะยืนขึ้นอีกพันวันจริงไหมคะ สีสี่”

...

“อ้อๆ แล้วคุณรู้ไหมคะ ว่าการยิ้มและการหัวเราะนี่นะ ใช้กล้ามเนื้อน้อยกว่าทำหน้าบึ้งตึงต้งหลายเท่า ทำให้เป็นคนดูอ่อนกว่าวัย...คิก...คิก”

(จะเป็นอย่างนี้อีกนานไหม : มันไม่ธรรมดา : 95)

เรื่องลับสนในสายฝน

ตัวละครหญิงในเรื่องไม่ประสบผลสำเร็จในชีวิตคู่ถึงสี่ครั้งสี่ครา จากประสบการณ์การใช้ชีวิตคู่ของเธอ ทำให้เธอเชื่อว่าสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่ทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุขและช่วยให้ใช้ชีวิตคู่อยู่ด้วยกันยั่งยืนคือ การมีอารมณ์ขัน เพราะคนที่มีอารมณ์ขันจะเป็นคนที่มองโลกในแง่ดี ช่วยผ่อนคลายปัญหาที่เกิดขึ้นจากหนักให้เป็นเบา ดังบทสนทนาระหว่างตัวละครหญิงกับตัวละครชาย ดังนี้

“อะไรเล่าที่ทำให้ชีวิตการแต่งงานยั่งยืน” เขาหาข้อสรุปจากเธอผู้มากประสบการณ์

“อารมณ์ขัน”

“อารมณ์ขัน?” เขาไม่เห็นด้วย อารมณ์ขันอาจจำเป็นอยู่บ้าง แต่ก็แค่แค่ประเดิมรองไม่ใช่ประเด็นหลัก

“จริง จริง” เธอยืนยัน “อารมณ์ขันช่วยผ่อนหนักให้เป็นเบา ความขัดแย้งมากจะกลายเป็นน้อย”

(ลับสนในสายฝน : รูปหล่อออกไปเหอะ : 121)

และผู้แต่งยังกล่าวถึงตอนที่เธอมีอารมณ์ขัน จนสามารถผ่อนคลาปัญหาครอบครัวจากหนักให้เป็นเบา ดังนี้

“ลูกๆ ทั้งสามคนของคุณมีปัญหาไหม” เขาถามอย่างระมัดระวังด้วยเกรงว่าเธอจะกระทบกระเทือนจิตใจ

“ไม่มี” เธอตอบอย่างชื่นชม “ทั้งสามรักใคร่กลมเกลียวกันดี ไม่มีแบ่งแยกว่าใครมาจากลูกพ่อไหน ทุกคนมาจากรุ่นเดียวกัน”

“รุ่นอะไร”

“รุ่นบ้านแตก” เธอหัวเราะเสียงใส

เขาจ้องหน้าเธออย่างค้นหาความจริงว่าออกมาในลักษณะหน้าขึ้นนอกตรมหรือเปล่า แต่ก็ประจักษ์ว่าทุกอย่างจริงแท้ไม่เสแสร้ง

“อารมณ์ขันเป็นสิ่งสำคัญ” เธอย้ำอีกครั้ง “ถ้าเกิดต้องแต่งงานอีกครั้งฉันจะเลือกคนที่มีอารมณ์ขัน”

(สืบสนในสายฝน : รูปหล่อรอไปหอะ : 121 - 122)

ผู้แต่งแสดงทัศนะเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้นตามท้องถนนในเมืองใหญ่ ๆ ว่า รถจักรยานยนต์สองจังหวะที่ประชาชนนิยมใช้กันอยู่มีระบบการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ ปลอยก๊าซพิษต่างๆ ออกมาทางท่อไอเสีย จึงเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศ ควรจะแก้ไขด้วยการเปลี่ยนระบบการผลิตรถจักรยานยนต์สองจังหวะมาเป็นระบบสี่จังหวะ ที่มีระบบการเผาไหม้สมบูรณ์กว่าและไม่สร้างปัญหามลพิษทางอากาศ ดังที่ผู้แต่งเสนอทัศนะไว้ในเรื่องต่อไปนี้

เรื่องพอกันทีกับอีแต๋ว

ผู้แต่งนำเสนอทัศนะผ่านบทสนทนาระหว่างหมง หงจินเป่า กับเจ้าหน้าที่ของทำเนียบรัฐบาลเกี่ยวกับปัญหารถจักรยานยนต์สองจังหวะที่มีการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ ทำให้รถปล่อยก๊าซพิษออกมา ซึ่งเป็นต้นเหตุให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศดังนี้

“มอเตอร์ไซด์ที่ผลิตในประเทศไม่มีคุณภาพอย่างนั้นหรือคะ”

“จะมีคุณภาพอะไรได้ ในเมื่อตะป๊ะปั่นผลิตกันแต่รถสองจังหวะ” หมง หงจินเป่า ถอนหายใจอย่างอึดอัด และเขาเปรียบเทียบให้ฟังอย่างคร่าวๆ ถึงความแตกต่างระหว่างเครื่องยนต์แบบสองจังหวะกับสี่จังหวะ

เครื่องยนต์แบบสี่จังหวะมีการทำงานอย่างเป็นระบบ ถี่ถ่วงละเอียดลออลูกสูบต้องเคลื่อนขึ้นลงสี่ครั้ง ดูดอัด ระเบิด คาย จึงครบกลวัตร

แต่สำหรับเครื่องยนต์สองจังหวะแล้ว ลูกสูบเคลื่อนขึ้นลงเพียงสองครั้งก็ครบกลวัตร ซึ่งทุกอย่างจะเป็นไปลวก ๆ รวบรัด ควบกกล้าจังหวะกันอลหม่าน การเผาไหม้ไม่สมบูรณ์

...

“เครื่องยนต์สองจังหวะคือเทคโนโลยีป่าเถื่อน ซึ่งนานาอารยประเทศทั้งหลายเขาทิ้งแล้ว แต่กลับตกทอดมาสู่มเป็นสุสานอยู่ที่ประเทศของเรา” หมง หงจินเป่า สรุป “สิ้นเปลือง สกปรก และสร้างปัญหามลภาวะมากมาย”

(พอกันทีกับอีแต๋ว : ใช้น้องอะไรแว็บแว็บ : 129 - 130)

และจากเรื่องวันนี้ไม่ตลก ผู้แต่งเสนอทัศนะผ่านบทสนทนาระหว่างหมง หงจินเป่า กับตัวละครหญิงที่เป็นเจ้าหน้าที่ของทำเนียบรัฐบาล เกี่ยวกับปัญหาของรถจักรยานยนต์สองจังหวัดที่มีระบบการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ พร้อมทั้งเสนอวิธีในการแก้ไขปัญหาไว้ดังนี้

“ระบบการผลิตจักรยานยนต์ในประเทศไทย ควรจะเปลี่ยนจากเครื่องยนต์สองจังหวัดไปเป็นสี่จังหวัดให้หมดได้แล้วครับ” หมง หงจินเป่า แผลงอย่างวางสง่า...

“ปัญหาของรถสองจังหวัดก็คือ ต้องใช้น้ำมันเครื่องที่เราเรียกว่าออดิลูบผสมลงไปน้ำมันเบนซิน แม้จะพัฒนาระบบการเผาไหม้อย่างไร แต่พอร์ทก็คือพอร์ทและทวูไซเคิลก็คือทวูไซเคิล ไม่อาจเผาไหม้สมบูรณ์แบบอย่างระบบวาล์วของโฟร์ไซเคิลได้”

“ช้า ๆ หน่อยค่ะ” เจ้าหน้าที่สาวขับเหวี่ยงไปก็จดยิก ๆ ไป ...

“นี่เป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่พวกเราตื่นตัวกันอยู่ รถสองจังหวัดมีระบบการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ทำให้ฝุ่นเพื้อย อย่างที่เราเห็นเป็นควันขาว ๆ จากท่อไอเสีย แต่ทางบริษัทก็พยายามเบี่ยงเบนปัญหาให้ไปใช้น้ำมันออดิลูบโลว์สโม๊คที่มีควันน้อย ๆ”

(วันนี้ไม่ตลก : ถึงไหนถึงกัน : 165 - 166)

3. การนำเสนอทัศนะโดยใช้ฉาก

การนำเสนอทัศนะโดยใช้ฉากนั้น ผู้แต่งจะใช้ฉากให้สอดคล้องกับทัศนะที่ปรากฏในเรื่องสั้นของตน ฉากมีหลายลักษณะ คือ ฉากเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง ฉากเกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ เป็นต้น ในเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล มีการนำเสนอทัศนะโดยใช้ฉากเพียง 2 เรื่องเท่านั้น ได้แก่ เรื่องอาถรรพณ์ประเพณีภาคพิสดาร และเรื่องไอ...เล่นอะไรอย่างนั้น ทั้งสองเรื่องผู้แต่งใช้ฉากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในการเสนอทัศนะเกี่ยวกับกิจกรรมการเล่นต่าง ๆ การรับน้องใหม่ที่นิยมจัดขึ้นในมหาวิทยาลัยว่าเป็นกิจกรรมที่ควรจะรักษาไว้สืบทอดต่อไป เพราะเป็นกิจกรรมส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาทุกชั้นปีทำความรู้จักกัน สนับสนุนกัน มีความสามัคคีในหมู่คณะ กล้าแสดงออก และทำให้มีความรักและผูกพันกับสถาบันการศึกษาของตน ผู้แต่งให้ผู้อ่านเห็นว่าตัวละครทุกตัวมีความสุข สนุกสนาน ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่รุ่นพี่หรือทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้น และยินดีที่จะให้มีกิจกรรมเช่นนี้ต่อไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้แต่งกล่าวถึงกิจกรรมสนุกสนานต่าง ๆ ที่เหล่านิสิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พวกเขาร่วมกันเดินทางมาที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เพื่อสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันระหว่างนิสิตด้วยกัน ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ตอนที่เขาเป็นน้องใหม่อายุปีหนึ่ง จูฬากับธรรมศาสตร์จับรถมาประชันกัน หน้าตึกห้า โยกตัวคู่เพลงเชียร์เข้าประชันกัน ชาวตึกห้าจึงดื้อนตัวทั้งสองฝ่ายมาเล่นเกมสหลายอย่าง แต่ที่น่าหวาดเสียวมากก็คือเกมส์กัดขนม...

ขนมปังบูหรี่ยาวเพียงแค่สองนิ้วเศษ คาบคนละด้านจุมกก็แทบจะชนกัน อยู่แล้ว เมื่อต้องจับให้ได้ท่อนยาว คราวนี้ละที่ปากผู้ชายผู้หญิงจะจูบกัน...

กระนั้นก็เชื่อว่าพวกผู้หญิงจะแพ้ทุกคนไป ยังมีสาวห้าวบางคนที่ไม่ถึง ไม่ยอมถอยหน้าหนี กัดเป็นกัด จับเป็นจับ เขายังจำได้ว่าเป็นสาวธรรมศาสตร์คนหนึ่ง นอกจากเธอจะจับขนมปังได้ท่อนยาวแล้ว ยังจับปากหนุ่มจูฬาเจอไปอีกอย่าง

(อาถรรพณ์ประเพณีภาคพิศดาร : แหกคอกเขียว : 15)

และผู้แต่งกล่าวถึงกิจกรรมการเล่นที่บรรดารุ่นพี่จัดขึ้นในระหว่างที่มีการรวมกลุ่มนิสิตกันเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัย ดังนี้

มหาวิทยาลัยเปิดได้ไม่กี่สัปดาห์ เหล่ารุ่นพี่ก็เกณฑ์น้องใหม่ไปพัฒนามหาวิทยาลัย ธารหญ้า ขุดลอกคลอง เพื่อให้ดูสะอาดเอี่ยม

พักเที่ยง เลี้ยงข้าวปลาอาหารเป็นที่เรียบร้อยแล้วก็มีการเล่นกัน...

ที่เกษตรบางเขน นิยมกันมากก็คือเล่น โอ้ โอ้ โอ้ เพราะมันเล่นง่าย สนุก และทุกคนได้มีส่วนร่วม...

พัฒนามหาวิทยาลัยปีนี้ พอกินข้าวเที่ยงเสร็จ รุ่นพี่ก็แบ่งน้องใหม่ออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละร้อยกว่าคน ถ้าน้อยกว่านี้จะไม่อบอุ่น แต่ถ้ามากกว่าก็จะใหญ่เกินไปจนเห็นหน้ากันไม่ทั่วถึง

(โอ้...เล่นอะไรยังนั่น : แหกคอกเขียว : 151 - 152)

จากการศึกษาเรื่องการนำเสนอทัศนะในเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล พบว่าโดยส่วนใหญ่ นิยมการนำเสนอทัศนะโดยใช้วิธีการเล่าเรื่อง ด้วยการที่ผู้แต่งเป็นผู้เล่าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ เอง รองลงมาเป็นการนำเสนอทัศนะโดยใช้บทสนทนาของตัวละคร และสุดท้ายเป็นการนำเสนอทัศนะโดยใช้ฉากเกี่ยวกับสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง

การสร้างอารมณ์ขัน

กลวิธีการเขียนเพื่อสร้างอารมณ์ขันในวรรณกรรมเป็นการแสดงความสามารถอย่างหนึ่งของผู้แต่ง ผู้แต่งแต่ละคนจะมีท่วงทำนองการเขียนหรือสไตล์การเขียนเป็นแบบเฉพาะของตนเกี่ยวกับความหมายของอารมณ์ขันและกลวิธีในการแต่งเรื่องแนวขำขัน มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

กุหลาบ มลลิกะมาส อธิบายว่า อารมณ์ขันเป็นคุณสมบัติประการหนึ่งในวรรณคดี ซึ่งเป็นเครื่องผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ และสร้างความบันเทิงได้ดียิ่ง คำว่าอารมณ์ขันในทางวรรณคดีหมายถึง อารมณ์ที่ทำให้มนุษย์เกิดความสนุกสนาน ทำให้ยิ้มหัวเราะอย่างร่าเริง ในการแต่งวรรณคดี อารมณ์ขันจะปรากฏในถ้อยคำ ในสภาพการณ์ตามเนื้อเรื่อง ในลักษณะของตัวละคร และพฤติกรรมของตัวละครนั้น (กุหลาบ มลลิกะมาส. 2528 : 82)

แย้ม ประพัฒน์ทอง กล่าวถึง การสร้างอารมณ์ขันในวรรณกรรมว่าต้องพรรณนาอาการของบุคคลในเรื่องอย่างพิถีพิถัน คนโง่ต้องการจะปกปิดความโง่ของตนด้วยการแสดงความฉลาดหรือคนฉลาดแสดงความกล้า เป็นต้น (แย้ม ประพัฒน์ทอง. 2502 : 109)

ม.ล.ศุ่ย ชุมสาย กล่าวถึงการสร้างอารมณ์ขันและเกณฑ์ในการสร้างอารมณ์ขันว่ามีหลายวิธีเช่น การเปลี่ยนทิศทางอย่างกะทันหัน การทำให้ผู้อ่านคิดถึงสิ่งที่ปกปิดที่คนสนใจอยู่แล้วเล่าเรื่องเกินความจริงที่เป็นไปได้แต่ไม่น่าจะเกิดขึ้นได้ การตีความประสบการณ์ผิด เห็นขบขันเพราะไม่ถูกเส้นกัน เล่าเรื่องเหลวไหลลงให้คิด คำที่มีเสียงคล้ายๆ กันแต่มีความหมายไปอีกอย่างหนึ่ง และเรื่องตปดคน (ม.ล.ศุ่ย ชุมสาย. 2516 : 138 - 150)

ธิดา โมสิกรัตน์ กล่าวถึงกลวิธีการแต่งวรรณคดีสื่ออารมณ์ขันว่าการยั่วล้อทั้งแบบตรงไปตรงมาและโดยอ้อม สร้างเรื่องเกินจริงหรือเรื่องที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นได้ เรื่องตปดคน สื่อวรรณคดีที่นิยมกันแพร่หลาย ใช้สัญลักษณ์เป็นสื่อแทนความคิด สร้างความขัดแย้งโดยให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมที่ขัดแย้งอย่างที่ผู้อ่านคาดไม่ถึง ใช้ภาษาสร้างอารมณ์ขัน เช่น ภาษาต่างประเทศ ภาษาถิ่น ใช้ตัวเลขแทนเสียงและทำให้เรื่องจบแบบผิดความคาดหมาย (ธิดา โมสิกรัตน์. 2526 : 427 - 438)

ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์ กล่าวถึงอารมณ์ขันไว้ 10 ประการ คือ เรื่องของคนทีฉลาดมาก ๆ เชื่อมมาก ๆ การใช้สำนวนให้เกิดอารมณ์ขัน การหักมุมชนิดผู้อ่านคาดไม่ถึง ปฏิภาณว่องไว การเสียดสี อารมณ์ขันแบบสองแง่สองง่าม อารมณ์ขันแบบบริสุทธิ์ การพูดผิดโดยไม่ตั้งใจ การใช้ท่าทางประกอบการพูด (ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์. 2524 : 213 - 218)

สิทธิ พินิจภูวดล กล่าวถึงกลวิธีในการสร้างอารมณ์ขันที่ปรากฏในวรรณกรรมไทยว่ามีทั้งแบบที่ตรงไปตรงมาและเย้ยหยัน ผู้อ่านไม่ต้องใช้ความคิดมากนักก็สามารถเข้าใจได้เพราะความขบขันส่วนใหญ่เกิดจากกิริยาท่าทางของตัวละคร ซึ่งมักเป็นตัวร้ายในเรื่อง (สิทธิ พินิจภูวดล. 2515 : 415)

สรุปความหมายของอารมณ์ขันในวรรณกรรมได้ว่า หมายถึงอารมณ์ที่ทำให้ผู้อ่านเกิด ความสนุกสนานบันเทิง ผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ การสร้างอารมณ์ขันทำได้หลายแบบเช่น การใช้ถ้อยคำ การพรรณนาลักษณะตัวละครหรือพฤติกรรมของตัวละคร การเปลี่ยนทิศทางของ เรื่องอย่างกะทันหัน การเล่าเรื่องเกินความจริงและการเล่าเรื่องสัปดน เป็นต้น

ผู้วิจัยจะวิเคราะห์การสร้างอารมณ์ขันของดำรงค์ อารีกุล ในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. การสร้างอารมณ์ขันโดยการเปลี่ยนทิศทางของเรื่องอย่างกะทันหัน

ในตอนแรกนักเขียนจะดำเนินเรื่องไปตามปกติตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ก็มี ลักษณะแปลกๆ ขวนสงสยอยู่บ้าง ต่อมาทิศทางของเรื่องที่ดำเนินมาจะถูกเปลี่ยนไปอย่างคาดไม่ถึง ทำให้เกิดอารมณ์ขันขึ้นในตอนจบ ซึ่งเป็นตอนเฉลยปมที่สงสัยแต่แรก ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

เรื่องโนปิงปองไม่มีปัญหา

กล่าวถึงการเตรียมงานฉลองขึ้นร้านใหม่ของร้านขายรถจักรยานยนต์ที่ชื่อว่า “ร้านสองพี่น้อง” หมงเสนอว่าจะเชิญแขกคนสำคัญมาร่วมงานนี้ให้ได้ เขาค้นคนนั้นคือพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ แล้วหมงก็จัดเตรียมงานโดยฝึกให้เพื่อน ๆ ร้องเพลงที่เขาแต่งขึ้นเป็นพิเศษเพื่อเตรียม ต้อนรับพลเอกชาติชาย เมื่อถึงวันงาน หมงและเพื่อนๆ พากันมารอค้นรับอยู่หน้าบ้าน และ ประสานเสียงร้องเพลงที่ฝึกไว้ต้อนรับท่านพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ หมงเชิญท่านนั่งเพื่อเป็น ประธานในงานเลี้ยง ในตอนแรกเพื่อนๆ ก็รู้สึกไม่ค่อยกล้าพูดคุยกับท่าน แต่เมื่อท่านชวนคุยและมีความเป็นกันเองกับพวกเขา ๆ จึงพูดคุยกับท่านอย่างสนุกสนาน แต่ต่อมาเรื่องก็พลิกผันเพราะพลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ ปรากฏตัวในจอโทรทัศน์รายการหนึ่งขณะนั้น ทุกคนในงานต่างประหลาดใจ มาก ในที่สุดเจ้าของงานจึงเฉลยว่าแขกที่เชิญมาเป็นตัวปลอม ดังตัวอย่างเหตุการณ์ตอนเปลี่ยน ทิศทางของเรื่องดังนี้

“หลบคุณหญิงนงเยาว์ โนปิงปองเบสิม” น้าชาติถอนหายใจ “แต่หลบ ค่านจรรยาณีสิยา” คำตอบนี้ไม่ต้องอธิบาย เพราะเป็นที่รู้กันดีในหมู่นักบิดว่าทุกคนอุดมไปด้วย ค่านซึ่งจ้องแต่จะตรวจตราธมมอเตอร์ไซค์ เป็นสำคัญ...และแล้วโดยที่ไม่มีใครคาดคิดจู่ ๆ น้าชาติ ก็ลุกขึ้นร้องเพลงแหกปากร้องเพลง “โนปิงปอง โนปิงปอง ไม่มีจรรยาเนาว่าโนปิงปอง โนปิงปอง โนปิงปอง ไม่มีปัญหาถ้าไม่มีจรรยา”

หมง หงจินเป่า หัวเราะก๊ากพลางเข้าไปกอดน้าชาติ แล้วทั้งคู่ก็พากัน ไปนอนหัวเราะก๊ากกับพื้น “ฮา ฮา ไม่ไหวแล้วโว้ย ฮา ฮา อ้วเลิกขอประกาศยุบสภาเพียงแค่นี้ ฮา ฮา” น้าชาติพูดพลางหัวเราะประสานกับหมง หงจินเป่า ไม่ยอมหยุด

เหล่าสมาชิกต่างมองหน้ากันเล็กน้อย สับสนและงุนงงว่าเกิดอะไรขึ้น? พิชานไปยกโทรทัศน์มาเปิดแล้วชี้ชวนให้ทุกคนดูภาพในจอก็คือการถ่ายทอดสดงานการกุศลสำคัญ และผู้เป็นประธานซึ่งกำลังกล่าวปราศรัยคือท่านนายกรัฐมนตรีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ! เมื่อนั้นเอง ความสับสนก็ยิ่งมากขึ้นจับต้นชนปลายไม่ถูก เป็นไปได้อย่างไรกันที่คน ๆ เดียวจะปรากฏตัวในสองที่พร้อมกัน?

“ในทีวีคือตัวจริง ส่วนแขกของเรานะตัวปลอม!” พิชานเฉลย

(โนปิงปองไม่มีปัญหา : ถึงไหนถึงกัน : 33 - 34)

เรื่องราววนตัว แต่ว โต้

กล่าวถึง หมง หงจินเป่า ซึ่งรถจักรยานยนต์คันหนึ่งในราคาเพียงสามพันบาท เพราะเป็นรถจักรยานยนต์คันเล็กและมีน้ำหนักเบากว่ารถจักรยานยนต์ทั่วไป วันหนึ่งเมื่อหมงและเพื่อนๆ ซึ่งรถจักรยานยนต์คันละคันเพื่อไปธุระ พวกเขาถูกตรวจที่ด่านตรวจจราจร รถของเพื่อน ๆ ผ่านไปได้เพราะมีหลักฐานครบถ้วน แต่รถของหมงไม่มีป้ายทะเบียน แต่ก็สามารถผ่านด่านตรวจไปได้เช่นกัน หมงได้ทำในสิ่งที่ทุกคนงุนงงและคาดไม่ถึง ก่อให้เกิดอารมณ์ขันคือ เขายกรถขึ้นเหนือเอวแล้วเดินอ้อมผ่านหลังด่านไป ดังนี้

พวกเขานำรถเข้าจอดเทียบฟุตบาท โดยมี หมง หงจินเป่า รั้งท้ายห่าง ๆ จำตำรวจพิสูจน์เอกสารและรถของสันต์ บุษบง และมีนาว่าถูกต้องได้มาตรฐานตามกฎหมายหรือเปล่า... ปรากฏว่าทุกอย่างถูกต้อง... และคงต้องเป็นหน้าที่ของหมง หงจินเป่า เสียแล้วในฐานะเจ้าของรถเดือนไม่มีทะเบียน ทั้งคู่หันไปดูและประจักษ์แก่สายตาว่าเกลอแก้วได้ทำในสิ่งที่คาดไม่ถึง นั่นคืออ้อมรถขึ้นเหนือเอวเดินขึ้นฟุตบาทแล้วก็อ้อมผ่านหลังด่านไปอย่างหน้าตาเฉย!

(การวนตัว แต่ว โต้ : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 93)

เรื่องเรื่องของคนหมากก็เกี้ยว

เป็นเรื่องของน้ำเลี่ยมและเพื่อนๆ ตกลงกันว่าจะแก้แค้นเลี่ยมตุรงค์ โดยการลอบเข้าไปในบ้านของเลี่ยมในวันที่เลี่ยมพาครอบครัวไปต่างจังหวัด พวกเขาหาหมาตัวเมียที่กำลังเป็นสัตว์สองตัวเข้าไปปล่อยในบ้านของเลี่ยม เพื่อล่อให้หมาตัวผู้ที่เฝ้าบ้านอยู่สองตัวผสมพันธุ์ แล้วพวกเขาก็ปีนขึ้นไปบนหลังคาบ้านเลี่ยมเพื่อระบายสีเป็นรูปต่างๆ ให้เลี่ยมได้อายจนต้องเปลี่ยนหลังคามุงกระเบื้องใหม่ แต่เหตุการณ์กลับพลิกความคาดหมาย เรื่องร้ายกลายเป็นดี เลี่ยมกลายเป็นคนดังแต่ผู้กลั่นแกล้งกลับได้รับผลกระทบสนอง ดังเรื่องตอนท้ายที่กล่าวไว้ดังนี้

หลายสัปดาห์ผ่านไปหลังคาบ้านเสียดู๊ต๊ะยังคงอยู่ในสภาพเดิมจนพวกเขาเอะใจ กระทั่งวันหนึ่งน้ำเสียมก็ไปพบรูปหลังคาบ้านเสียดู๊ต๊ะบนปกหนังสือและการตกแต่งพร้อมทั้งคำยกย่องว่าเป็นศิลปะล้ำยุค แรงและมีพลังแกร่งกล้า...และความร่ำรวยยังตามติดมาอย่างต่อเนื่อง เพราะภาพหลังคาเสียดู๊ต๊ะยังไปปรากฏในหนังสืออีกหลายเล่ม จนเจ้าเสียดู๊ต๊ะคนนั้นเป็นคนดังในสังคม

อีกไม่กี่เดือนถัดมา มีคนแอบเอากล่องของขวัญขนาดใหญ่เท่าลังใส่โทรทัศน์สองกล่องมาวางไว้หน้าบ้านน้ำเสียม...น้ำเสียมเปิดกล่องแรกออกแล้วก็มีการซื้อคอนเซอ์วชั่น แต่ก็ยังกระเสือกกระสนไปเปิดกล่องที่สอง พอเห็นว่าเป็นอะไรที่เหมือนกันก็เป็นลมล้มตึงลงไป สมาชิกต่างกรุณาเข้าไปมุงดูเพื่อประจักษ์แก่สายตาว่าแต่ละกล่องเป็นนังแดงกับนังดำในสภาพหมาลูกอ่อน รวมกันย้วยเยี้ยเกือบยี่สิบตัว

(เรื่องของคนหมากี่เกี่ยว : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 184 - 185)

เรื่องเพลงยาวถึงสาวพินหยิน

เป็นเรื่องของวาทีที่ถูกเพื่อนของเขาที่ซุ่มหั่นดู่บังคับให้เขียนจดหมายรักถึงสาวคนหนึ่ง เขาจึงคิดจะแก้แค้นโดยการเขียนจดหมายขึ้นสองฉบับ ฉบับที่เขาส่งให้เพื่อนของเขาอ่านก่อนใส่ซองส่งให้สาวคนนั้นเป็นฉบับที่เขียนด้วยภาษาไพเราะ แต่เขาแอบเปลี่ยนจดหมายเป็นอีกฉบับหนึ่งซึ่งเขียนด้วยภาษาไม่ค่อยไพเราะนักใส่ซองปิดผนึกส่งให้มหันต์ไป เขาตั้งใจว่าจะแกล้งมหันต์ไม่ให้เขาสมหวังในเรื่องความรัก แต่เหตุการณ์กลับพลิกความคาดหมายเป็นว่า

“ดีอะไรอย่างนี้ว่าที่เอ๊ย” หมอตอบกลับผมป๊าบ ๆ และทูปไหลผมบ๊ัก ๆ ตามแบบฉบับที่ถนัด “สมศรีกับเราดกลงปลงใจเป็นแฟนกันแล้ว เรามัวแต่ไปมาหาสู่เรอจนลืมขอบใจนาย จดหมายของนายนี้ได้ผลดีจริงๆ วาทีเอ๊ย เราไม่รู้จะขอบใจนายอย่างไรได้ถูก” หมอพริ้วเพ้ออย่างปลาปริ่ม...

“อ้อ...มีอะไรอีกอย่างหนึ่ง” มหันต์เปลี่ยนจากท่าทางยิ้มหน้าเป็นมาเป็นท่าทางงงๆ “สมศรีบอกว่าชอบเราที่พูดตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อม ซึ่งหาได้ยากในโลกปัจจุบัน แล้วอีกอย่างหนึ่งเรอบอกว่าเราเป็นคนมีอารมณ์ขันแบบที่เรียกว่าตลกเจ็บ ซึ่งเรานึกไม่ออกซะว่าจดหมายนั้นมีลักษณะที่ว่าตรงไหน”

ผมยืนกลั้นหายใจอย่างกระสับกระส่าย...

“เธอสรุปว่าฉันเป็นผู้ชายไม่ธรรมดา ที่ไม่ธรรมดา”

“อะไรนะ ?” ผมไม่เชื่อหู

(เพลงยาวถึงสาวพินหยิน : มั่นไม่ธรรมดา : 68 - 69)

เรื่องหัวใจใส่หมวกกันน็อก

เป็นเรื่องของหมงที่แอบหลงรักผู้หญิงคนหนึ่งทำงานที่เดียวกันกับเขาชื่อ พิศสมร แต่เธอมีคู่รักอยู่แล้วเป็นเสียใหญ่ร่ำรวยมาจากการเล่นหุ้นและเสียมักจะขับรถเก่งคึกคักงานมา รับเธอที่ทำงานทุกวัน ต่อมาเสียใหญ่ขาดทุนเรื่องหุ้นจนต้องหนีหนี้สินไปอยู่ต่างประเทศทิ้งให้เธอ อยู่ทีนตามลำพัง เมื่อหมงรู้เรื่องราวทั้งหมดก็ตั้งใจมากจึงไปขอยืมรถจักรยานยนต์ BMW ราคาแพง มาจากเพื่อนเพื่อมารับเธอ หมงคิดว่าถ้าเขาขับรถราคาแพงแล้วเธอจะยอมไปกับเขา แต่เรื่องราวกลับ เปลี่ยนทิศทางไปดังนี้

หมง หงจินเป่า รัยยื่นหมวกกันน็อก ARAI ให้พิศสมรแล้วก็ปล้ำมพร้า เพื่ออาสาพาเธอไปส่งบ้าน... พิศสมรยอมรับหมวกมาถือโดยดีแล้วเธอก็เดินคุ่มไปที่ก๊อกร้า “อ๊วย ไม่ ต้องล้างหรือก๊อกร้าที่รัก หมวกใหม่ยังไม่ได้ใช้ใบละหมื่นเชียวละนั่น สะอาดจ๊ะ สะอาด”

“ฉันไม่ได้ล้างหมวก” ...เธอยื่นหมวกกันน็อกที่มีน้ำอยู่เต็มให้เขา หมง หงจินเป่า รัยมาถืออย่างงงๆ นึกสงสัยว่าเธอจะทำพิธีล้างใจให้ทำไหนกันนี้

“ดูสิ”

“ดูอะไรเธอ?”

“ดูเงาตัวเองสิ” พิศสมรชี้หน้าเผยเสียงเกรี้ยวกราดเข้าใส่ “หัดตักน้ำใส่ หมวกกันน็อก กระจกหัวดูเงาตัวเองเสียบ้างว่ามันอ้วนน่าเกลียดยังงี้ แล้วก็อย่ามาต่อแหยกับฉันอีก”
(เรื่องหัวใจใส่หมวกกันน็อก : ใช้น้องอะไรแว๊บแว๊บ : 124 - 125)

2. การสร้างอารมณ์ขันโดยการทำให้เป็นเรื่องสัปดน

ทัศนีย์ กระจ่ายอินทร์ อธิบายถึงกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันโดยการทำให้เป็นเรื่อง สัปดนว่า เป็นวิธีการที่นักเขียนสามารถเรียกเสียงหัวเราะจากผู้อ่านได้ตลอดเวลา เป็นวิธีเรียกอารมณ์ ขันได้ดีที่สุด เพราะเป็นเรื่องที่ทุกคนสนใจพร้อมที่จะรับรู้ เรื่องที่เขียนนั้นก็สามารถเขียนได้ทันทีไม่ ต้องปูพื้นฐานมาแต่ต้น (ทัศนีย์ กระจ่ายอินทร์. 2521 : 122) การสร้างอารมณ์ขันด้วยวิธีนี้อาจไม่ ใช่ว่าเรื่องเพศเสมอไป แต่ผู้เขียนมักมีกลวิธีที่จะทำให้ผู้อ่านคิดไปถึงเรื่องเพศได้ เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ จากเรื่องที่เคร่งเครียดให้น่าสนุกสนาน ดำรงค์ อารีกุล ใช้วิธีการนี้หลายเรื่อง ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

เรื่องราตรีวิปลาสไฟธาตุแตก

ตัวละครเอกฝ่ายชายหลงรักและเฝ้าติดตามตัวละครฝ่ายหญิงมานาน แต่เธอก็ไม่ เคยแสดงกิริยาอะไรที่บอกว่าจะรับรักเขาเลย จนกระทั่งวันหนึ่งเธอโทรศัพท์ไปหาเขา ขวนเขามาที่ บ้านเพื่อช่วยอุ้มเธอ เธอบอกให้เขาใส่กางเกงว่ายน้ำมาตัวเดียวเท่านั้น เขารู้สึกงงกับสิ่งที่เธอบอกแต่

ก็รีบไปหาเธอทันที ในใจคิดว่าเมื่อไหร่จะเกิดขึ้นเขยีนดีเผชิญทุกรูปแบบ เมื่อไปถึงคอนโดมีเนียม
ห루ที่เธออยู่ สิ่งที่เขาวาดฝันไว้ก็สลายลงเพราะเธอให้เขาช่วยอุ้มร่างของเธอตลอดเวลาจริงๆ แต่มัน
ไม่ได้รู้สึกหวานชื่นดังที่เขาคิดเพราะเหตุการณ์กลับเป็นว่า

“มานี่สิ” เธอชวนเขยีนด้วยสัมผัสนุ่มนวล พลังลึกลับดลบันดาล
โซฟา... กายาเขาสะทกเดินที่เข้าหาเธอในอาการของมัมมี่ ผายมือหมายใจจะสวมกอดแต่อ้อมแขน
ของเขากลับได้ตระกองกอดกับอะไรอย่างอื่น... “อะไร?”

“ชุดเงือก” เธอบอกพลังเหยียดขาเปลือยเรียงงามมาข้างหน้า “ช่วย
สวมให้หน่อยฉันจะไปงานแฟนซี” ...เธอแปลงกายเป็นเงือกสาวผมยาวประบ่าแสนสวย แต่ยืนไม่
ได้ เดินไม่ได้ ว่ายน้ำไม่ได้ ขับรถก็ไม่ได้ ต้องอาศัยคนอุ้มตลอดเวลา

(ราตรีวิปลาสไฟธาตุแตก : ไกลกระโปรงเอาไว้ให้อบอุ่น : 17 - 18)

เรื่องก๊วอ้ายเหยยอตัวเอง

เป็นการทายปริศนา “อะไรเอ่ย” ในวงเหล้าของตัวละครกลุ่มหนึ่งและคำตอบที่
เฉลยออกมาเป็นเรื่องสัปดนเกี่ยวกับอวัยวะเพศของเพศชาย ดังนี้

ทหารกลัวอะไร? เมื่อแยกเป็นหมู่เหล่าแล้วก็จะได้คำตอบว่าทหารบก
กลัวไข่น้ำ ทหารเรือกลัวไข่น้ำ ทหารอากาศกลัวไข่น้ำ... ทหารบกยามรบติดพันต้องหมกตัวเอง
อยู่ในหลุมพลาชะ สวมเสื้อผ้าชุดชั้นในซ้ำๆ นานวันหมักหมมเช่นนี้แล้วโดนเล้าจะไม่กลัวไข่น้ำ
ทหารเรือเปียก ๆ แฉะ ๆ อยู่กลางทะเลจะจูโจมยกพลขึ้นบกก็ต้องลงแช่น้ำเย็นเหวี่ยงก็กลัวไข่น้ำ
ทหารอากาศต้องโดยสารอะไรตกจากที่สูงลงมาที่ดำมันก็น่าหวาดเสียวว่าจะตกทั้งนั้นแหละ ทหาร
อากาศจึงมีอันหนาววันกลัวไข่น้ำ

(ก๊วอ้ายเหยยอตัวเอง : ใช้น้องอะไรแว๊บแว๊บ : 137 - 138)

เรื่องมีแค่ผู้ชายดี ๆ หลายคนเลย

เป็นเรื่องของสมพรที่เธอโกรธหนุ่มของแฝดผู้เป็นสามี ที่เปรียบเทียบหน้าอก
ของเธอว่ายานเหมือนเทพเพลงที่เธอเปิดฟังทุกวัน และแนะนำให้เอาหน้าอกไปแช่ตู้เย็นเผื่อจะได้
หายยานบ้าง ดังข้อความ

สมพรเปิดฟังทุกวัน บางวันก็หลายรอบผ่านไปหลายเดือนเทพก็เริ่มยึด...
แต่ในวันนี้เสียงกลับกระซิบชัดเจนขึ้นมาได้เหมือนเดิม

“ไปซื้อม้วนใหม่มาหรือ” หนุ่มของแฝดสงสัย

“ก็มันเก่าที่น้ำเสียมันให้มานั่นแหละ” สมพรตอบแล้วอธิบายว่า เธอไปอ่านนิตยสารหญิงที่น่าเอ็นดู “คุณคงเดือนเธอบอกว่าเทปที่ใช้งานมาจนยืดยานให้เอาไปใส่ตู้เย็นทิ้งไว้ 2 - 3 วัน จะเอากลับมาใช้ได้นานเหมือนของใหม่”

...“เทปยานๆ เอาไปใส่ตู้เย็นแล้วหายยาน” หนู่มซองแผ่ตั้งข้อสังเกต และเพื่อพอกจินตนาการถึงผลเลิศ “เอ๊ นี่ถ้าเธอเอานมดื่มของเธอไปแช่ตู้เย็นบ้างก็คงดีนะ เพื่อจะได้หายยานมั้ง”

และแล้ววินาทีนั้นก็เงียบงันเหมือนโลกหยุดหมุน หนู่มซองแผ่เงยหน้าขึ้นจากจานข้าวขึ้นมา รับพอดีกับกำปั้นของสมพรซึ่งตะบันเปรี้ยงเต็มพิกัดเข้ากระบอกตาขวา

(มีแค่ผู้ชายดี ๆ หลายคนเลย : มนต์เหลือเกิน : 184 - 185)

เรื่องบทละครวันฝนตก

เป็นเรื่องการถกเถียงกันระหว่างสองสามีภรรยา เกี่ยวกับเรื่องที่สามีเป็นคนเฉื่อยและไม่เอาธุระ แต่สามีก็ได้กลับว่าเขาก็สามารถสร้างความตื่นเต้นน่าสนใจได้ เพราะอย่างน้อยเขาเคยทำให้เธอและเพื่อนๆ ตกตะลึงมาแล้ว ครั้งหนึ่งเมื่อคราวที่ไปเที่ยวชายทะเลกัน โดยที่เขานำลูกเทนนิสใส่ไว้ในกางเกงว้ายน้ำทำให้คนอื่นคิดว่าอวัยวะเพศของเขาใหญ่โตมาก ดังนี้

“จริง ๆ นะ ฉันยังไม่เคยเห็นคุณทำอะไรให้ฉันทั้งได้เลย”...

“คุณเคยเห็นบ่อยไป จำที่เราไปชายทะเลกันได้ไหมที่ผมเอาลูกเทนนิสยัดลงไปกางเกงว้ายน้ำ นั่นมันทำให้ผมอึดอัดมาก แต่เพื่อนๆ คุณทั้งกันจนไววาย”

(บทละครวันฝนตก : ละครอยู่ในกระโปรง 59 - 60)

เรื่องไอ้เล่นอะไรอย่างนั้น

เป็นเรื่องของการแข่งขันเล่นเกมสักระหว่างกลุ่มรุ่นพี่ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คือเล่น “ไอ้ ไอ้ ไอ้” โดยแบ่งเป็นทีมชายกับทีมหญิง และคัดเลือกผู้นำในการเล่นทีละคน ทีมชายเป็นฝ่ายเริ่มเล่นก่อนโดยใช้คำที่มีเสียงสระโอดงท้ายวรรค ดังตัวอย่าง

“เหลียวดูรอบแรกหาคนขึ้นฟลอร์โชว์” “ไอ้ ไอ้ ไอ้ ไอ้ ไอ้”

“พอมองทางซ้ายก็ต้องร้องไอ้ไอ” “ไอ้ ไอ้ ไอ้ ไอ้ ไอ้”

“ตัวเล็กๆ ทำไมทรงโต” “ไอ้ ไอ้ ไอ้ ไอ้ ไอ้”

“อย่าคิดมากที่โดนนะแวนทรงโก้” “ไอ้ ไอ้ ไอ้ ไอ้ ไอ้”

“แวนแต่ละข้างยังกะขามเอนตาโพ” “โอ้ โอ้ โอ้ โอ้ โอ้”
 “หรือใส่แวนเล็กแล้วกลัวลูกตามันจะโป” “โอ้ โอ้ โอ้ โอ้ โอ้”
 “ฉันเห็นแล้วนี่กว่าปลาทองปลาชะโด” “โอ้ โอ้ โอ้ โอ้ โอ้”
 “ถ้าอยู่ใกล้ๆ ฉันจะจับผูกโบว์” “โอ้ โอ้ โอ้ โอ้ โอ้”
 “ลูกขึ้นเดินโชว์ตักแตนขงโย” “โอ้ โอ้ โอ้ โอ้ โอ้”
 “หน้าตาหรือก็เหมือนโซฟี มาร์โก” “โอ้ โอ้ โอ้ โอ้ โอ้”
 “ส่วนโค้งส่วนเว้าเหมือนมาริลิน มอนโร” “โอ้ โอ้ โอ้ โอ้ โอ้”
 “แะดื้อเล่นแค่นี้ไม่น่าทำโมโหโทโส” “โอ้ โอ้ โอ้ โอ้ โอ้”
 “ถ้าอยู่ใกล้ๆ แม่คงแพ่นกะบาลฉันโน” “โอ้ โอ้ โอ้ โอ้ โอ้”
 “หรือไม่ก็จับแก้มแล้วแปะข้างหน้าด้วยไบโพธิ์” “โอ้ โอ้ โอ้ โอ้ โอ้”

(โอ้เล่นอะไรอย่างนั้น : แหกคอกเขียว : 154 - 155)

ส่วนที่มหัศจรรย์ได้ ด้วยคำที่มีเสียงสระอีลงท้ายวรรคเช่นกัน แต่คำที่ใช้มีความหมายไปในเชิงสัปดน ดังตัวอย่าง

“เอละน้อง ๆต่อไปเราจะเล่นสระอีกัน” เธอประกาศอย่างหัวหาญ...
 “มาว่าฉันตาโตก็เพราะตัวเองตาดี” “อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ”
 “เหมือนกับเมลิคดาลิป ๆ รี ๆ” “อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ”
 “นอกจากตามีอะไรเล็กอีกไหมนี่” “อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ”
 “ฉันรู้ความลับจะบอกดีไม่ดี” “อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ”
 “แหมพูดไปกระดากปากก็ไอนั่นไงพี่” “อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ”
 “ไอ้ที่มันอยู่ในกางเกงฮ่าฮารี” “อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ”
 “อันกระจิดเดียวเท่ากับตะเกียบเซียมซี” “อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ”
 “เอ๊ะ ความลับคนอื่นบอกดีไหมนี่” “อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ”
 “ในฮาร่า ฮารี มันก็มีของดี” “อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ”
 “แหม-อย่าคิดมากก็แค่หน้าแข้งลิปรี” “อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ”
 “แหว่งข้างเปือกข้าง เหมือนคนบ้าหน้าลุ่มพิน” “อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ”
 “ว่าเราปลาทองแต่ตัวเองนะปลากระดี” “อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ”
 “เห็นสาว ๆ ไม่ได้เป็นต้องระริกกระรี” “อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ”
 “โธ่ถึงไอ้ตาดีหน้าดี” “อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ”

“นึกว่าตลาดที่แท้ก็แสนง่าย” “อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ”

(ไอ้เล่นอะไรอย่างนั้น : แหกคอกเขียว : 157)

เรื่องสัปคนแบบกรีเอทีฟ

เป็นเรื่องของนักโฆษณาหนุ่มที่ไปเที่ยวคาเฟ่แห่งหนึ่ง และพบกับสาวที่มาต้อนรับถึงเจ็ดคน เขาจึงคิดที่จะเล่นสัปคนโดยการให้ผู้หญิงทั้งหมดถอดเสื้อออกแล้วให้ยืนเรียงแถวตามลำดับความใหญ่เล็กของหน้าอก เพื่อให้หน้าอกแต่ละคู่แทนเสียงดนตรี เมื่อเขาจับหน้าอกคู่ใดก็ให้เธอผู้เป็นเจ้าของหน้าอกทำเสียงดนตรีออกมาด้วย ดังตัวอย่าง

เขาจัดการให้พวกเจ็ดคนงัดมาขึ้นเข้าแถวกันเรียงลำดับจากนมโตสุดไปหานมเล็กที่สุด...เจ็ดคนงัดนมเจ็ดคู่แต่ละคู่แทนตัวโน้ต นมใหญ่เสียงต่ำไล่ไปตามลำดับจนครบบันไดเสียง...ระหว่างที่มีมือของเขาทั้งสองเคล้าบรรเลงไปบนประทุนถันแต่ละคู่ นั้น ก็จะเกิดเสียงจากปากของเจ้าของต่อเนื่องกันเป็นทำนองเพลงชาติ

(สัปคนแบบกรีเอทีฟ : เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม : 29)

3. การสร้างอารมณ์ขันโดยการลงให้คิด

กลวิธีนี้นักเขียนจะสร้างเรื่องให้น่าสนใจ ชวนติดตาม ผู้อ่านก็จะติดตามเรื่องนั้นพร้อมกับคาดเดาคำตอบว่าจะต้องเป็นอย่างไร อย่างนี้ แต่ก็ผิดคาด เหตุการณ์กลับเป็นอย่างอื่นไป เพราะคำตอบไม่ตื่นเต้นอย่างที่คาดหวัง ดังเรื่องต่อไปนี้

เรื่องถ้ามองสยของเช็กซ์

หมงและสันต์ได้ขึ้นไปอยู่บนคอนโดมีเนียมหรรษาแห่งหนึ่ง และหมงเห็นกล้องส่งทางไกลตั้งอยู่ จึงคิดที่จะแอบส่องดูคนบนตึกอื่นที่อยู่ข้างเคียง เมื่อส่องเห็นอะไรเขาก็จะพูดลงให้เพื่อนคิดว่าภาพที่เขาเห็นเป็นภาพโป๊หรือภาพอนาจารจนเพื่อนอยากดูบ้าง แต่เหตุการณ์กลับไม่เป็นอย่างที่คิดไว้ ดังนี้

หมง หงจินเป่า เข้าประจำกล้องส่องดูบ้านโน้นบ้านนี้ด้วยหัวใจระทึก
“ไอ้โฮ ผู้หญิงแก้ผ้าอาบน้ำ”

“ไหนวะ กูดูมั่งละ” ภาพที่เห็นก็คือเด็กหญิงอายุ 3 - 4 ขวบดกน้ำอาบไป ก็ร้องให้ไป โดยมีแม่ยืนบังคับเขียวเชียวอยู่ข้าง ๆ

“ไอ้โฮ ผัวเมียกำลังนันทันนัว”

“กูคุม้ง” ภาพที่เห็นก็คือผัวเมียกำลังถกเถียงตบตีกันนัว

“คู่นี้ละของแท้เลย เล่นเสียวกัน” ...สันต์รีบลุกไปดูเพื่อจะเสียท่าเกลอ
แก้อีก เพราะสิ่งที่เห็นในกล้องก็คือคุณสามีนอนให้ศรีภรรยาและจี๋หู

(ถ้ามองสยองเช็ทซ์ : กอดลมไว้อย่าให้หงอย : 13 - 14)

เรื่องแปลกันไปหมด

หมงและสันต์ตกลงกันว่า จะชวนสาวฝาแฝดที่ชื่อหนูมและหน้าไปเที่ยว
ดิสโก้เธค และบอกว่าจะขับรถฮอนด้าสีส้มมารับ สาวหลงดีใจคิดว่าจะได้นั่งรถเก๋งแต่กลับกลายเป็นว่า เป็นรถจักรยานยนต์สองคันรวมกันเป็นสีส้ม ดังตัวอย่าง

“ไปกันไง นั่งแท็กซี่เหอ” หนูมกับหน้ายังทำที่

“เรามีรถ” เกลอแก้ตัวกระเป๋ ---รถสองล้อหรือสี่ล้อ “แม่สองสาวหรือ
ก็ตลาดพอที่จะจับเก้าอี้ความไม่ชอบมาพากล และประเมินสารรูปของสองเกลอออกรางๆ ว่าก็ก๊อกล
เกินกว่าจะมีรถเก๋งขับ

“สี่ล้อสิ ฮอนด้าชะด้วย” ---แต่พอเห็นพาหนะที่แท้จริงสองสาวก็
โววายเป็นการใหญ่ว่าสองเกลอโกหก

“ไม่ได้โกหก ไม่เห็นรีวารถมอเตอร์ไซด์สองคันเนี่ยละล่ามเป็นคนเดียว
กัน สองคันก็สี่ล้อผมไม่ได้โกหกคุณชะหน่อย”

(แปลกันไปหมด : กอดลมไว้อย่าให้หงอย : 41 - 42)

เรื่องไปขโมยวักกันเถาะที่รัก

เป็นการสนทนากันระหว่างตัวละครฝ่ายชายและฝ่ายหญิง เธอกำลังมีเรื่องไม่
สบายใจ เขาจึงอาสาที่จะช่วยเหลือแต่เมื่อเธอบอกว่าเธอรู้สึกเป็นห่วงบ๊อบ เขาจึงคิดไปต่าง ๆ นานา
ว่าบ๊อบอาจจะเป็นสิ่งนั้นสิ่งนี้ แต่สุดท้ายกลับไม่ใช่อย่างที่เขาคิดไว้เลย ดังตัวอย่าง

“ฉันเป็นห่วงบ๊อบ” เธอพูดออกมา

บ๊อบที่เธอว่านั่นหมายถึงใครกัน? สิ่งแรกที่ผมคิดก็คือพระเอกหนังไทย
ทูน หิรัญทรัพย์ แต่อาชีพการงานของเขายังคืออยู่ ---เมื่อฉันนี้ผมอ่านหนังสือพิมพ์หน้าบ้านเทงก็ไม่
พบข่าวว่าเขาเจ็บไข้ได้ป่วยอะไรไปสักหน่อย “อย่าเป็นห่วงเลย เขาเป็นดาราที่ประสบผลสำเร็จดี
อยู่” ผมรีบปลอบ

“ไม่ใช่อย่างที่คิดว่าคุณเข้าใจหรอก เห็นฉันเป็นพวกบ้าดาราหรือไงกัน”...

เธอกระดกปากเรียก และทันทีนั้นก็มึนงงหน้าตาฉงนงงตัวหนึ่ง
เดินแยกจากฝูงมหา “นี่โล่งๆบ๊อบ” รัศมีแนะนำ

(ไปจโมยัวกันเถอะที่รัก : เสน่ห์ห้าแฉก : 65)

เรื่องว้าวดีไม่กินหญ้าใกล้คอก

เป็นเรื่องของหมงและเพื่อนๆ ที่เข้าไปพบน้ำโกสุม ผู้ชายที่มีร่างกายกำยำล่ำสัน
สมเป็นชายชาตรี จนพวกเขาเห็นแล้วรู้สึกกลัว แต่เรื่องไม่ได้เป็นไปอย่างที่พวกเขาคิดเลย เพราะ
ผู้แต่งกำหนดรูปร่างที่กำยำให้น้ำโกสุมเพื่อลงให้ตัวละครกลั้วเท่านั้น ที่แท้จริงแล้วน้ำโกสุมกลับมี
พฤติกรรมกระโดดไปทางผู้หญิง ดังตัวอย่าง

ใครคนนั้นรูปร่างสูงใหญ่ กำยำล่ำสัน ปานเดียวกับอาร์โนลด์ชวาร์เซเนก
เกอร์ เขาสวมกางเกงพรางทหารพราง กระชับเท้าด้วยบูตคู่ยักษ์ ท่อนบนสวมเสื้อยืดสีจี้มีารัศรูป
เห็นกลั้วอกที่ตั้งเป็นแผง แขนเสื้อม้วนขึ้นมรดท่อนแขนที่กลั้วเนื้อป็นเป็นมัดมหึมา ...เขาคือน้ำ
โกสุมของ เมย์ เหมันต์

หมง หงจินเป่า กับผองเพื่อนเห็นแล้วก็สะดุ้ง แต่พอได้ยินเสียงของน้ำ
โกสุม ก็ต้องสะดุ้งมากกว่าเดิมถึงสองเท่า...

“อ้อ มากันแล้วหะรอยะเพื่อนใหม่ของเมย์ มานี่ มานี่ มาเข้าแถวให้น้ำดู
ชัด ๆ หน่อยซีะ มีใครเป็นใครกันมั่งฮิ”

“อ้าว เป็นตุคนี่หว่า” วรุมพวหันมากระซิบกระซาบกับฟู่เฟื่อง

(เรื่องว้าวดีไม่กินหญ้าใกล้คอก : ถึงไหนถึงกัน : 139 - 140)

เรื่องจะตามล่ามันหาสุดแรงม้า

เป็นเรื่องของฉกาจที่กำลังนั่งเล่นไฟอยู่กับเพื่อนและคุณป้าคนหนึ่ง ขณะที่เล่น
ไฟกันนั้น ฉกาจก็ได้ถามถึงสามีของคุณป้าที่เป็นชาวต่างประเทศ คุณป้าก็ตอบคำถามของฉกาจ แต่
ฉกาจคิดว่าคุณป้าพูดถึงเรื่องไฟที่กำลังเล่นกันอยู่ เหตุการณ์จึงไม่เป็นไปตามที่เขาคิดไว้ ดังตัวอย่าง

“แล้วเดี๋ยวนี้คุณลงไปไหนเสียล่ะครับ”

“เจ็ดตายแล้ว” คุณป้าบอก

“ขอบคุณครับที่บอก ผมจะได้เลิกถือเสียที” ว่าพลางฉกาก็ทิ้งแจ็กโพธิ์ด่าลงไป และเนตรทรายก็รวบเอาไปเข้าเสตกับคิงและหม่อมสเปโตของเธอ ทำเอาคุณป้าถอนหายใจออกมาอย่างปลง ๆ

“แจ็กที่ว่าตายนะ คือชื่อตัวฉันไม่ใช่ไฟ” คุณป้าเฉลย พลางถอนหายใจออกมาอีกรอบ

(จะตามล่าค้นหาสุดแรงม้า : อะไรจะขนาดนั้น : 112 - 113)

4. การสร้างอารมณ์ขันโดยการใช้พฤติกรรมของตัวละคร

ตัวละครในเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล จะเป็นคนฉลาดและมีไหวพริบดี ดังนั้นพฤติกรรมของตัวละครที่จะก่อให้เกิดอารมณ์ขันจึงเป็นไปในลักษณะการรู้เท่าทันหรือสนทนาโต้ตอบอย่างคมคาย เรียกว่าฉลาดในการพูดมากกว่าที่จะเป็นฉลาดแกมโกงหรือเอาเปรียบผู้อื่น อารมณ์ขันที่เกิดจากพฤติกรรมของตัวละครจึงเป็นอารมณ์ที่ได้จากบทสนทนาของตัวละครนั่นเอง ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

เรื่องบทละครวันฝนตก

เป็นบทสนทนาโต้ตอบกันระหว่างสามีภรรยาคนหนึ่ง ขณะที่ทั้งสองคนกำลังจะออกไปนอกบ้านก็บังเอิญมีฝนตกลงมาพอดี ทำให้ไม่สามารถออกไปได้ เพราะรถของเขาที่ปัดน้ำฝนเสีย เธอจึงโกรธที่เขารับประกันว่าจะนำรถไปซ่อมที่ปัดน้ำฝนเมื่อหลายวันก่อน แต่ก็ไม่ทำจนถึงวันนี้ ทำให้เขาทั้งสองไม่สามารถใช้รถได้ ฝ่ายสามีเป็นคนมีอารมณ์ขัน จึงพยายามเอาใจภรรยาด้วยการพูดให้เป็นเรื่องตลก โดยบอกว่าจะทำหน้าที่เป็นที่ปัดน้ำฝนให้ขณะที่ภรรยาเป็นผู้ขับ และยังพูดเข้าหาคนอื่น ๆ อีก แต่ภร่ายยังไม่หายโกรธและไม่รู้สึกสนุกด้วยจึงเกือบจะทำร้ายสามี ดังข้อความที่โต้ตอบกันต่อไปนี้

“โธ่ที่รัก ถ้าคุณปึกใจจะออกข้างนอกให้ได้จริงๆ ตอนนี้ละก้อ ผมจะเสียสละไปนั่งที่กระโปรงหน้ารถ แล้วก็คอยเช็ดกระจกให้ตอนคุณขับ”

“ถ้าพรุ่งนี้คุณยังไม่เอาไปจัดแจงให้เรียบร้อยละก็ ฝนตกอีกครั้งคุณเป็นได้ทำอย่างนั้นแน” ... “คบคุณนานๆ ฉันเหมือนคนบ้า”

“พยายามพัฒนาหน่อยรินทราย”

“พูดกับอย่างล้างจานยังรู้เรื่องกว่าคุณ”

“เห็นไหมผมพัฒนาขึ้นมาก เดือนก่อนคุณเปรียบผมแค่โถส้วม”

“โอ้ย เพราะไอ้ที่ปัดน้ำฝนบ้านนั่น”

“รินทราย โรจจิตกำลังเขย่ามือคุณที่เขาเรียกว่าคืดซ้าๆ พุดซ้าๆ”

“ฉันอยากจะหาอะไรฟาดปากคุณซ้าๆ”

“อือม โรจจิตก็มีพัฒนาของมันเหมือนกัน”

“คลใจ ฉันทนไม่ไหวแล้วนะ”

“โอ๊ะ โอ๊ะ อयरินทราย นั้นมันคอนยัคเอ็กซ์ โอ เชียวนะ พระเจ้าช่วย”

“เกือบไป เกือบไป คราวหน้าคุณอาจไม่โชคคือนี่”

(บทละครวันฝนตก : อะไรอยู่ในกระโปรง : 57 - 60)

เรื่องกลิ่นสีและกองซีเมนต์

ซองแฝดเป็นสมาชิกคนหนึ่งของชมรมกอดลมไว้อย่าให้หงอย เขาเป็นคนชอบพุดตลก ชอบพุดล้อเลียนพฤติกรรมแปลกๆ ของผู้อื่นเพื่อเรียกเสียงหัวเราะจากเพื่อนๆ ในกลุ่ม เช่นในวันที่เขาเห็นน้ำเสียมผู้ชอบวางมาดจีจักกรยานยนต์ผ่านมา เขาจึงทำนายพฤติกรรมของน้ำเสียมว่า จะทำอะไรบ้าง และเขาก็ทำนายล่วงหน้าได้ถูกต้องทุกอย่าง ดังตัวอย่าง

นั่น เขามานั่นแล้วเทพบุตรโลกันตร์ผู้เสียอะไรก็ได้เสียได้ แต่ไม่ยอมเสียฟอร์ม...

“คอยดูนะน้ำเสียมจะทำไมเป็นไม่เห็นเรา” หนุ่มซองแฝดทำนายและก็เป็นเช่นนั้นจริง ๆ น้ำเสียมขี่รถผ่านไปซ้า ๆ เพื่อจะโชว์ให้เห็นชัด ๆ โดยถ่วงหน้า

“แล้วก็จะวกรถกลับมา” หนุ่มซองแฝดผู้คุ้นเคยกับคนมาดมากว่าเป็นฉาก ๆ “ตอนเลี้ยวรถจะเป่ ๆ”

แม้ว่าน้ำเสียมจะพยายามออกแรงประคองรถเป็นคิปปานใด แต่ความผอมแห้งแรงน้อยก็ไม่เอื้อให้ทำได้สำเร็จ รถจึงมีอาการชวดเซวบวบ ก่อนจะตั้งลำได้อย่างทุลักทุเล

“แยจ้หมา” หมิง หงจินเป่า หัวเราะเยาะ...

น้ำเสียมจอดรถแล้วกระโจนจากเบาะในท่าโคบาลลงจากหลังม้า หลังจากนั้นก็เดินกร่างเข้ามา พยายามอำพรางอาการหืดหอบอย่างสุดชีวิต

ตลอดเวลาหนุ่มซองแฝดพากย์ล่วงหน้าได้ถูกต้องทุกขั้นตอนไม่มีผิดเพี้ยน

“แล้วน้ำแกก็จะทกลอย ๆ แบบไม่จงใจพุดกับใครว่า เป็นไงน้อง ๆ”

ด้วยเหตุนี้ พอน้ำเสียมเอ่ยขึ้นว่า “เป็นไงน้อง ๆ”

ทั้งโตะก็หัวเราะกันอย่างมีเลศนัย
น้ำเลี่ยมทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้พูดกลับเถลไถลว่า ไม่รู้ใครไปทำน้ำมันเครื่องหก
ทำให้ถนนลื่นตอนเลี้ยวเมื่อตะกี้

(กลืนสีและกองซีเมนต์ : เป็นพระเอกเอาไว้ยาให้เศร้า : 145 - 146)

นอกจากอารมณ์ขันที่ได้จากคำพูดและพฤติกรรมแปลก ๆ ของตัวละครแล้ว ผู้แต่ง
ยังสร้างให้ตัวละครมีรูปร่างหน้าตาแปลก ๆ ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

เรื่องความรักมันจึกเคียม

ตัวละครที่เป็นชายหนุ่มในเรื่องมีนิสัยขี้อายมาก โดยเฉพาะเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้หญิง
ที่เขาสนใจ เขามักจะแสดงพฤติกรรมแปลก ๆ ออกมา ดังที่ผู้แต่งบรรยายพฤติกรรมของตัวละครไว้
ว่า

ความรักท่วมอก แต่พูดไม่เป็น พูดไม่ออก บอกไม่ถูก แม้แต่สบตาก็กไม่
กล้าเพราะอาย อาย อาย อาย อาย

ผมจึงได้แต่เดินตามเธอไป พอเธอหันมาผมก็หลบไปซ่อนหลังเสาไฟฟ้า
แอบหลังพุ่มไม้ หรือแม้แต่มุดลงถังขยะก็จะเป็นต้องทำ ถ้าหากว่าไม่มีอะไรอย่างอื่นให้เลือก...

ผมเคยมีประสบการณ์มาแล้วทั้งนั้น ตั้งแต่ตัวสั้นเทิ้มเหมือนเจ้าเข้า เท้า
แกว่งไปมาเหมือนเป็นโรคสันนิบาต ส่วนมือก็เกะกะแก้งก้าง บางครั้งก็เผลอนำมาทิ่มผมตัวเอง
เหมือนคนเป็นลมบ้าหมู และถ้ามีต้นไม้อยู่ใกล้ ๆ เข้าละก็ผมเป็นได้เผลอไพลไปเด็ดใบมันทิ้งเสีย
โกร่นทีเดียว ทั้งนี้ก็เพื่อระงับความเจ็บความอายที่ท่วมท้น

(ความรักมันจึกเคียม : เสน่ห์ห้าวแค้น : 43 - 44)

เรื่องหนุ่มของแฝดกับไอ้ป็นโต

เป็นเรื่องของชายหนุ่มที่มีหน้าตาประหลาดคือ เขาไม่มีดั้งจมูกทำให้มองเห็น
โพรงจมูกชัดเจน เพื่อนตั้งฉายาให้ว่า “ไอ้ของแฝด” ดังที่ผู้แต่งบรรยายลักษณะของตัวละครตัวนี้
ไว้ดังนี้

เขาเป็นหนุ่มวัยรุ่นนัยน์ตากกลมโตสุกสกาบ มีแวตั้นตัวอยู่ตลอดเวลา
หากลักษณะที่คนต้องจ้องมองก่อนสิ่งอื่นก็คือจมูก

จุมกของเขาเหมือนกับไร้ด้งโดยสิ้นเชิง พิกลพิการเหมือนกับไม่มีกระดูก
อ่อนอยู่ภายใน และเนื้อส่วนบนก็หายไป จึงทำให้แลเห็นโพรงจุมกชัดเจน

คนทั่วไปต้องเหงานหน้าขึ้นผู้อื่นจึงจะเห็นจุมก แต่เขาคณนี้ไม่ว่าจะเงย
หน้า ก้มหน้าหรืออยู่ในอาการปกติ ผู้คนก็เห็นจุมกชัดเจน

เวลาเขาหันหน้าไปทางใคร จุมกคู่ของเขาก็หันไปด้วยและทำให้คนที่
อยู่ในทิศทางนั้น รู้สึกเหมือนถูกจ้องด้วยปากกระบอกปืนแฝด

และนั่นแหละคือที่มาของฉายา ซึ่งหมง หงจินเป่า ตั้งให้...ไอ้ซองแฝด

(หนุ่มซองแฝดกับไอ้ปิ่นโต : เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า : 120)

5. การสร้างอารมณ์ขันโดยใช้ภาษา

การใช้ภาษาเป็นสิ่งสำคัญที่นักเขียนนิยมใช้กันมากสำหรับสร้างอารมณ์ขันในวรรณกรรม เพราะภาษาจะเป็นสื่อที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของนักเขียนมายังผู้อ่าน นักเขียนที่รู้จักใช้มุขตลกทางภาษาในการเขียน จะช่วยเพิ่มอรรถรส และสร้างบรรยากาศของเรื่องให้เพลิดเพลินน่าอ่านยิ่งขึ้น การสร้างอารมณ์ขันโดยใช้ศิลปะทางภาษาเป็นกลวิธีที่ผู้เขียนนิยมใช้มากวิธีหนึ่ง ดำรงค์ อารีกุล สามารถใช้ภาษาไทยในการสร้างอารมณ์ขันในเรื่องสั้นของเขาหลายเรื่อง ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

5.1 การสร้างอารมณ์ขันโดยใช้คำพ้องเสียง

เลข “5” เมื่อเขียนเป็นตัวหนังสือก็คือ “ห้า” แต่ผู้เขียนพยายามจะสร้างอารมณ์ขันโดยเขียนเป็น “ฮ่า” ซึ่งออกเสียงเหมือน “ห้า” แต่ความหมายต่างกัน ในเรื่องนี้ตัวละครชื่อล้อตเตอร์มาจากคนพิการมีเลข 5550555 จึงใช้คำว่า “ฮ่า” ซึ่งเป็นเสียงที่เกิดจากการหัวเราะเยาะเย้ยเพื่อสร้างมุขตลก ดังตัวอย่าง

ชายชาดวนคนนั้นนั่งบนรถซึ่งออกแบบมาสำหรับคนพิการ ขับเคลื่อนโดยใช้มือโยกคันบังคับ สีนํ้าคล้ำด้วยไอแดดของเขาอ่อนล้า “ล้อตเตอร์ครับ ล้อตเตอร์ เหลืออยู่คู่เดียวครับ คู่สุดท้าย” ...หนุ่มซองแฝดรับกระดาศความหวังของคนจนผู้นั้นมาดู 5550555 มิน่าเล่า จึงไม่มีใครชื่อ ตัวเลขแบบนี้ไม่เป็นมงคลเอาเสียเลยค่าที่เหมือนกับเสียงหัวเราะเยาะเย้ยจากกองสลากกินแบ่ง ซึ่งถอดรหัสออกมาได้ว่า ฮ่า ฮ่า ฮ่า ศูนย์ ฮ่า ฮ่า ฮ่า

(เพื่อนตายหาง่ายเพื่อนกินหายาก : ี๊ะน้องอะไรเว็บเว็บ : 183)

เรื่องเรื่องของคนหมากี่แก้ว

ผู้แต่งต้องการสร้างมุขตลกโดยการให้ตัวละครสองตัวที่กำลังพูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องของสุนัข แล้วตัวละครตัวหนึ่งเข้าใจผิดคำว่า “สัตว์” กับคำว่า “สัตว์” ซึ่งทั้งสองคำเป็นคำพ้องเสียงออกเสียงเหมือนกันแต่ความหมายต่างกัน จึงทำให้เกิดความไม่เข้าใจกัน ดังตัวอย่าง

“หมาตัวเมียคู่นี้ จะต้องกำลังเป็นสัตว์”

หมง หงจินเป่า ทำตาปริบ ๆ “ก็ใช่สิน่า หมาที่ไหนก็เป็นสัตว์ทั้งนั้นแหละ”

“กฎหมายถึงเป็นสัตว์”

“อ๊ะ ก็เป็นสัตว์นะสิน่า” หมง หงจินเป่า งุนงงมากขึ้น “หมาก็ต้องเป็นสัตว์จะเป็นคนได้ไงกัน”

น้ำเสียมถอนหายใจยาว พยายามสงบจิตใจให้เยือกเย็น “กฎหมายถึงหมาตัวเมียที่ถึงฤดูผสมพันธุ์ไว้ย เขาเรียกว่าเป็นสัตว์ ส เสือ หันอากาศ ด เด็ก”

หนุ่มพ่วงพืชมุมขมิบปากตาม มันเป็นศัพท์ใหม่ทางสัตวบาลที่เขาเพิ่งเคยได้ยิน

“แหม กว่าจะรู้เรื่องทำเอาเหนื่อย” น้ำเสียมรำพึงอย่างอ่อนเปลี้ย ก่อนจะอธิบายต่อว่าวิธีดูหมาตัวเมียที่กำลังเป็นสัตว์นั้นเป็นอย่างไร

(เรื่องของคนหมากี่แก้ว : เป็นพระเอกเอาไว้ย่อให้เศร้า : 179)

5.2 การสร้างอารมณ์ขันโดยการแปลงสำนวน และคำขวัญ

เป็นการนำสำนวนที่มีอยู่เดิมมาใช้ โดยเปลี่ยนแปลงข้อความให้เปลี่ยนไปจากเดิมเพื่อนำมาใช้ล้อเลียน ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

เรื่องสงหัวใจมาซึที่รัก

ตัวละครที่ชื่อติ๊ดซ่า ซึ่งมีนิสัยเกรงไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของครู แล้วยังล้อเลียนครูโดยแปลงสำนวนเดิมที่ว่า “คบคนพาล พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล” มาเป็น “คบครู ครูพาใจหงุดหงิด คบติ๊ดซ่า ติ๊ดซ่าพาไปหาทรัพย์” ดังตัวอย่าง

ติ๊ดซ่าปัจจุบันเดินลอยชายไปมา และยังคงไว้ซึ่งความเป็นปฏิปักษ์กับครู ด้วยการทำทุกอย่างที่ครูห้ามนักห้ามหนาในโรงเรียน กระทั่งสุภาษิตที่ครูสอนว่า “คบคนพาล พาล

พาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล” ตีตชำก็เอามาแปลงใหม่เป็นว่า “คบบครู ครูพาใจ
หงุดหงิด คบตีตชำ ตีตชำพาไปหาทรัพย์”

(ส่งหัวใจมาซิทัก : อะไรจะขนาดนั้น : 142)

“คบบครู ครูพาใจหงุดหงิด คบตีตชำ ตีตชำพาไปหาทรัพย์” เลียนสำนวนมาจาก
“คบบคนพาล พาลพาไปหาผิด” เป็นสำนวนที่มีคำอธิบายอยู่ในตัวแล้วว่าถ้าเราคบคนไม่ดี เขาก็จะ
นำพาเราไปในทางไม่ดีด้วย และมักจะต่อด้วย “คบบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล”

เรื่องอ้อ...ริงโก้

เมื่อลดาเข้าไปในงานประจำปีของเกาะสมุย ก็พบว่าที่นั่นมีการแข่งขันชิงขันต้น
มะพร้าว จึงมีลิงมากมายที่มาเข้าร่วมการแข่งขันและบรรดาผู้คนที่มาร่วมงานก็ซื้อหน้ากากลิงมา
สวม เธอจึงซื้อบ้าง ผู้แต่งบรรยายบรรยากาศของงานโดยแปลงสำนวนเดิมมาใช้ดังนี้

...หน้ากากลิงก็มีคนทำมาขายเหลือเฟือ กระนี้แหละทั่วบริเวณงานจึงมี
แต่ลิง ลิง และลิง ทั้งลิงจริงและลิงปลอม เพื่อให้สอดคล้องกับสุภาษิตเฉพาะกิจที่ว่าเข้าเมืองหน้าลิง
ต้องหน้าลิงตาม ลดาจึงซื้อหน้ากากไว้เช่นกัน

(อ้อ...ริงโก้ : รูปหล่อรูปไปเหอะ : 39 - 40)

“เข้าเมืองหน้าลิง ต้องหน้าลิงตาม” เลียนมาจากสำนวนที่ว่า “เข้าเมืองตาหลิ่ว
ต้องหลิ่วตาตาม หมายถึง ให้ประพฤติตนตามกาลเทศะ ที่ใดเขาประพฤติกันอย่างไรเมื่อไปอยู่ใน
พวกเขาก็ต้องประพฤติตามเขาไป ไม่สมควรที่จะไปขัดขืนอยู่คนเดียว

การแปลงคำขวัญที่มีอยู่เดิมผู้เขียนได้แปลงคำขวัญประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่
ว่า “เมืองแห่งร้อยเกาะ เงาะอร่อย หอยใหญ่ ไข่แดง แหล่งธรรมะ” โดยเติมข้อความต่อท้ายคำ
ขวัญให้กลายเป็น “เมืองแห่งร้อยเกาะ เงาะอร่อย หอยใหญ่ ไข่แดง แหล่งธรรมะ จ๊ะเอ๋ลิง” เพื่อให้
เข้ากันกับเนื้อเรื่องที่กล่าวถึงเกาะสมุย ซึ่งเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่กำลังจะมีงาน
เทศกาลประจำปีโดยจะจัดให้มีการแข่งขันชิงขันเก็บมะพร้าวด้วย ดังตัวอย่าง

“คุณเคยได้ยินนายาสรรพคุณเมืองนี้บ้างไหม? สุราษฎร์ธานีเมืองแห่ง
ร้อยเกาะ”

“เงาะอร่อย” เธอต่อ

“หอยใหญ่ ไข่แดง”

“แหล่งธรรมชาติ จะเอ็ง” เขาบอก “อันนี้เป็นของแถมพิเศษตามเทศกาล พรุ่งนี้คุณข้ามไปบ้านดอนสิจะมีการแข่งขันชิงขันมะพร้าวที่หน้าศาลากลางเก่า ไอ้ริงโก้ก็จะลงสนามด้วย”

(อ้อ...ริงโก้ : อะไรจะขนาดนั้น : 39)

การแปลงสำนวนโฆษณาของรถจักรยานยนต์รุ่นต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขัน คำรงค์ อารีกุล เลียนมาจากสำนวนโฆษณาในสื่อต่าง ๆ ดังตัวอย่าง

เรื่องแปลกันไปหมด

เป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวละครที่ชอบใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะ แต่ก็ต้องประสบกับปัญหาที่เป็นข่าวครึกโครมว่า ระยะนี้มักจะมียกโมบายรถจักรยานยนต์อยู่เป็นประจำ ผู้เขียนจึงแปลสำนวนโฆษณาของรถจักรยานยนต์รุ่นต่าง ๆ เพื่อล้อเลียนว่าแม้จะมีคุณสมบัติดีเด่น เช่น รูปสวย วิ่งเร็ว แต่ทุกยี่ห้อหายง่ายเพราะไม่สามารถกันขโมยได้ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ก๊อปปีไรเตอร์ ผู้รังสรรค์คำโฆษณาติดกันหัวแทบพังกว่าจะหาสโลแกนของรถมอเตอร์ไซด์ออกใหม่รุ่นต่าง ๆ ขึ้นมาได้ แต่นักบิดอาศัยความทะลึ่งทะลวยบดเบือนคำโฆษณา..

เมื่อมี “จีทีโอ จอดให้ดูนึ่ง ๆ ถ้าวิ่งแล้วจะดูไม่ทัน” จึงต้องมีก๊อปปีไรเตอร์เลื่อนหลังแฮนเดิลบาร์สวนคำว่า “จอดให้ดูนึ่ง ๆ ถ้ากลิ้งแล้วจะดูไม่ทัน” ..รถมอเตอร์ไซด์ทุกยี่ห้อทุกรุ่นที่ประกอบขายในท้องตลาด และก๊อปปีไรเตอร์เลื่อนรู้กันดีนั่นก็คือ มอเตอร์ไซด์ทุกคันหายง่าย

อาร์จีวีจีแล้วหาย อาร์เอ็กซ์แซดแรดแล้วหาย สปริงเตอร์เฟลอปเป็นหาย คอนคอร์ดจอดแล้วหาย ฮอนด้าวิ่งซิ่งแล้วหาย จีทีโอโก้ไม่นานก็หาย เออาร์ซ่าแล้วหาย

(แปลกันไปหมด : กอดลมไว้อย่าให้หงอย : 33 - 34)

5.3 การสร้างอารมณ์ขันโดยใช้ภาษาถิ่น

ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่ใช้พูดกันตามท้องถิ่นในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ภาษาถิ่นมีศัพท์และสำนวนตลอดจนสำเนียงต่างจากภาษากลาง หรือภาษามาตรฐาน เช่น ภาษาถิ่นเหนือ ภาษาถิ่นใต้ ภาษาถิ่นอีสาน คำรงค์ อารีกุล ใช้ภาษาถิ่นใต้เพื่อสร้างอารมณ์ขันในเรื่องสั้นดังนี้

เรื่องขอลเปอร์มั่งเคะ

เป็นเรื่องของตัวละครที่มีอาชีพเป็นนักร้องและมีแฟนเป็นคนจังหวัดนครราชสีมา เมื่อเขามีโอกาสไปเดินสายเล่นคอนเสิร์ตที่ปักยได้จึงไม่เข้าใจศัพท์ภาษาถิ่นใต้ ต้องซักถามอยู่นานกว่าจะรู้เรื่องราวคำว่า “รักษา” ในภาษาถิ่นใต้แปลว่า “เลี้ยง” ดังตัวอย่าง

...ตอนไปสุราษฎร์ธานีพบลุงคนหนึ่ง จูงลิงกังมาด้วย น้ำหมูเห็นแปลกดี เพราะที่โคราชไม่มีลิงให้ดู เลยเข้าไปทักทายทำความรู้จักทั้งคนทั้งลิง คนนั้นซื้อลูกหยิก ส่วนลิงซื้อจิ้งโก๋

“ลุงจะพาลิงไปไหนหรือ?” น้ำหมูถาม

“ไปรักษา”

“จิ้งโก๋เจ็บไข้เป็นอะไรหรือลุงถึงต้องไปรักษา”

“หาด้ายเจ็บข้ายไหร่ม่าย”

“อ้าว แล้วลุงพาไปรักษาเพราะอะไร?”

“เพราะมันเป็นลิง”

มุขนี้คนปักยได้ฮากันจนลืมหือเทป เพราะคำว่า “รักษา” แปลว่า เลี้ยง

(ขอลเปอร์มั่งเคะ : มั่นดีเหลือเกิน : 41)

5.4 การสร้างอารมณ์ขันโดยใช้โวหารภาพพจน์

โวหารภาพพจน์ มีผู้อธิบายความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

กุหลาบ มลิกะมาส อธิบายว่า ภาพพจน์ คือถ้อยคำที่เรียบเรียงขึ้นโดยไม่กล่าวอย่างตรงไปตรงมา ทั้งนี้โดยมีเจตนาให้มีประสิทธิผลต่อความเข้าใจและความรู้สึกยิ่งขึ้นกว่าการใช้ถ้อยคำบอกเล่าตามธรรมดา ซึ่งในวรรณคดีโดยเฉพาะบทร้อยกรอง กวีอาจพูดอย่างหนึ่ง แต่หมายความว่าอย่างหนึ่ง ภาพพจน์มิได้มีเฉพาะแต่ร้อยกรอง ในร้อยแก้วผู้เขียนก็นิยมใช้วิธีการสร้างภาพพจน์เช่นเดียวกัน การใช้ภาพพจน์ในการแต่งทำให้ผู้อ่านได้ร่วมเข้าใจ คิดและรู้สึกอย่างเข้าถึงอารมณ์ยิ่งขึ้น ตามที่ผู้แต่งตั้งใจเสนอ (กุหลาบ มลิกะมาส. 2522 : 125 - 132)

ปรีชา ช้างขวัญยืน กล่าวว่า ภาพพจน์ (Figure of Speech) เป็นอุปกรณ์สำหรับพรรณนาโวหาร เพื่อให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพชัดเจนทั้งในด้านรูปร่าง สี สัน ความรู้สึก รวกับสิ่งนั้นปรากฏอยู่ตรงหน้า ภาพที่เกิดขึ้นในใจนั้นเด่นชัดราวกับเป็นภาพที่ผู้อ่านประสบมาด้วยตนเอง และยังจำได้แม่นยำ (ปรีชา ช้างขวัญยืน. 2525 : 13)

จินตนา พุทธเมตะ กล่าวว่า ภาพพจน์คือถ้อยคำที่เรียบเรียงขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพในใจและความรู้สึก ภาพพจน์จึงเป็นอุปกรณ์ที่ผู้เขียนใช้เพื่อให้เกิดมโนภาพรวมทั้งอารมณ์และความรู้สึกให้เด่นชัดตามผู้เขียนต้องการ (จินตนา พุทธเมตะ. 2536 : 3)

จากการวิเคราะห์พบว่า คำรงค์ อารีกุล ใช้โวหารภาพพจน์สร้างอารมณ์ขันในเรื่องสั้น ดังนี้

5.4.1 อุปมา

เป็นโวหารที่เปรียบเทียบของสองสิ่งหรือการกระทำสองอย่างที่มีลักษณะคล้ายกันมาเปรียบเทียบกัน เพื่อให้ผู้อ่านจินตนาการเห็นภาพและเกิดความรู้สึกชัดเจน โดยใช้คำว่า เหมือน คล้าย ดุจ ดูราว กล ประหนึ่ง ดัง ฯลฯ ในการเปรียบเทียบ

คำว่า “อุปมา” มีผู้อธิบายความหมายไว้ดังนี้

วิภา กองกะนันท์ เรียกภาพพจน์ชนิดนี้ว่า โวหารเปรียบเทียบ และอธิบายว่า เป็นโวหารเปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบว่าเหมือนกัน คำที่ผู้ใช้ โวหารประเภทนี้ใช้ในการเปรียบเทียบคือ คำว่า เหมือน คล้าย ดุจ ดูราว กล ฯลฯ (วิภา กองกะนันท์. 2533 : 40)

ทัศนีย์ กระต่ายอินทร์ อธิบายว่า การเปรียบเทียบที่ให้อารมณ์ขันจะเกิดจากการเปรียบเทียบกับสิ่งที่ต่ำกว่าในความรู้สึก เปรียบเทียบให้เห็นความบกพร่อง ความขัดแย้ง หรือความเหมือนกันอย่างตลก สิ่งที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันคือ ลักษณะ คุณสมบัติ กิริยาอาการ ความรู้สึก ฯลฯ ของสิ่งที่เป็นตัวตั้ง เมื่อเปรียบเทียบกับสิ่งที่เป็นตัวเทียบ (ทัศนีย์ กระต่ายอินทร์. 2521 : 185)

คำรงค์ อารีกุล นำวิธีเปรียบลักษณะนี้มาใช้เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขันในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

เรื่องถอดกางเกงเถอะเธอ

เป็นการเปรียบผู้ซื้อจำนวนมากที่มาออกกันแน่นรายรอบบริเวณที่มีการขายสินค้าลดราคา และต่างคนต่างแย่งหยิบฉวยเสื้อผ้ากันอย่างอลหม่าน ทำให้ผู้แต่งมองอย่างขบขันว่ามีสภาพเหมือนลูกหมูกำพรว้าสับครอกหมูทั้งเด้านมแม่หมูตัวเดียว เป็นการเปรียบเทียบที่ทำให้ผู้อ่าน

เห็นภาพชัดเจน การสร้างอารมณ์ขันโดยการอุปมาอุปไมย เช่นนี้เป็นลักษณะเฉพาะตัวของผู้แต่งที่ไม่ค่อยมีผู้ใช้กันนัก ดังข้อความว่า

เสื้อผ้าหลากสี หลากทรง กองพะเนินเทินทึก ข้างฝ่ายผู้ซื้อหรือก็ไปออกันอยู่แน่นรายรอบ เหมือนลูกหมูกำพร้าสืบทอดกรรมทั้งด้านนมแม่หมูตัวเดียว

(ถอดกางเกงเอะเธอ : รูปหล่อรอไปเหอะ : 9)

เรื่องอาการน่าเป็นหอย

ผู้แต่งเปรียบชายชราที่ถูกลูกหลานส่งไปอยู่ในบ้านพักคนชราว่าเหมือนหอยที่วัน ๆ ขดตัวอยู่แต่ในเปลือกจะออกไปนอกเปลือกก็ไม่ได้ และอีกไม่นานเมื่อชายชราไม่ได้ออกไปไหนบ้าง ก็คงต้องหงอยเหงาเฝ้าเปลือกเหมือนหอยแก่ เป็นการเปรียบเทียบที่แปลกและชวนให้เกิดความขบขันดังข้อความว่า

“เกือบเดือนเชียวนะโวย ที่พวกมันสมคบกันกักตัวพื่ออยู่ในคุนนั้น” ...
“ขึ้นอยู่ในนั้นอีกต่อไปก็คงอาการน่าเป็นหอยต้องหงอยตายเหมือนหอยแก่ ๆ”

(อาการน่าเป็นหอย : ๊ะน้องอะไรเว็บเว็บ : 84)

เรื่องเถื่อนข้ามมิติ

ผู้แต่งเปรียบเทียบคนที่ถูกรถถังทับว่าตัวแบนราบและยาวขึ้นเหมือนปลาหมึกบด เป็นการเปรียบเทียบที่ช่วยให้ผู้อ่านเห็นสภาพศพได้ชัดเจน แต่คนที่ถูกรถถังจนเสียชีวิตเป็นเรื่องเศร้า ส่วนปลาหมึกบดเป็นของรับประทานที่ผู้แต่งบรรยายไว้ว่า “สีสวย หอมฉุยน่ากิน” และผู้แต่งนำทั้งสองมาเปรียบเทียบกันก็เพื่อทำให้เรื่องที่น่าเศร้าของตัวละครกลายเป็นเรื่องขวนขวิน ที่ตัวละครมองเห็นของที่น่ารับประทานเหมือนศพอ่าวของเขา ดังข้อความว่า

บุญนำเห็นปลาหมึกปั๊งก็คิดถึงเพื่อนยากว่าน่าจะชอบ จึงซื้อมาฝาก...ปั๊งพอสุกแล้วเข้าเครื่องบดออกมายาวเพื่อยีสวย หอมฉุยน่ากิน

พอแรมโจ้เปิดถุงเห็นเข้าก็ร้องไห้...

แล้วแรมโจ้ก็เล่าให้ฟังว่า ตอนที่สายพานรถถังยี่สิบตันทับอ่าวของเขานั้น มีสภาพแบนรีดตัวยาวเหมือนปลาหมึกตัวนี้ไม่ผิดเพี้ยน

(เถื่อนข้ามมิติ : แหกคอกเขียว : 130)

เรื่องทาสคู่

ท่านอนที่ถูกต้องตามตำราสุขศาสตร์ ที่ต้องนอนเอามือพาดไว้บนอกข้างหนึ่ง ผู้แต่งรู้สึกว่าเป็นท่านอนที่ประหลาด แม้แต่ในเวลานอนก็ต้องเคร่งครัดตามตำรา จึงนำท่านอนนี้มาเปรียบเทียบได้น่าขันว่าเหมือนนอนสาบานตนกับเพดาน ดังข้อความว่า

...ผมยอมเข้าไปคูไถ่ ๆ หล่อนนอนอยู่ในท่าที่ผมคุ้นตา มือข้างหนึ่งพาดไว้บนอก อีกข้างหนึ่งแนบข้างลำตัว ทั้งหมดนั้นตรงเพ่งตามตำราสุขศาสตร์ ...แต่ในสายตาของผมแล้วมันน่าขันเอากارอยู่ ที่แม้แต่จะหลับจะนอนก็ต้องเคร่งครัดกันตามตำราและรูปลักษณะที่ออกมา นั้น เหมือนกับว่าหล่อนกำลังนอนสาบานตนกับเพดานข้างบน

(ทาสคู่ : อะไรรอยู่ในกระโปรง : 39)

เรื่องหนุ่มห้ามกับทรมวย

ผู้แต่งเปรียบรถทรงโบราณของตัวละครว่ามีหน้าหม่อมู่มุ่เหมือนอึ่งอ่างเจ้าเนื้อ ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพรถที่มีส่วนหน้าสั้น ๆ และกลมมน เหมือนอึ่งอ่างที่มีใบหน้าเพียงน้อยนิด และยังอ้วนอีก จึงทำให้ใบหน้ายิ่งเล็กลงไปอีกจนใหญ่ เป็นการเปรียบที่ชวนให้ขบขัน ดังข้อความว่า

พาหนะของเขาเป็นรถสปอร์ตรถทรงโบราณ อันประกอบด้วยหน้าหม่อมู่มุ่เหมือนอึ่งอ่างเจ้าเนื้อ

(หนุ่มห้ามกับทรมวย : อะไรรอยู่ในกระโปรง : 84)

5.4.2 การกล่าวเกินจริง (อติพจน์)

การกล่าวเกินจริง หมายถึง การกล่าวถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ตรงกับความเป็นจริง อาจจะพูดให้มากกว่าหรือน้อยกว่าความจริง การใช้การเขียนวิธีนี้จะทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขัน ยิ่งผู้แต่งเขียนเกินความจริงมากเท่าใดก็จะทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขันมากตามไปด้วยเท่านั้น

คำว่า “อติพจน์” มีผู้อธิบายความหมายไว้ดังนี้

ดวงมน จิตรจำนงค์ เรียกภาพพจน์ชนิดนี้ว่า การเปรียบเทียบเกินจริง และอธิบายว่า การเปรียบเทียบเกินจริง บางครั้งความรู้สึกนึกคิดเป็นนามธรรม เป็นสิ่งจำเป็นต้องแสดงออกด้วยถ้อยคำที่มีความหมายเกินจริงจึงจะมีน้ำหนักเทียบเท่ากับที่ปรากฏจริง ๆ ในจินตนาการได้ ความเปรียบซึ่งแสดงความเกินจริงอย่างตั้งใจ เพื่อสื่อความหมายเกินกว่าความหมายโดยพยัญชนะ (ดวงมน จิตรจำนงค์. 2527 : 181)

ปรีชา ช้างขวัญยืน เรียกว่าอดิพจน์ และอธิบายว่าเป็นการใช้คำพูดเกินจริง คือเกินกว่าความหมายที่ผู้พูดต้องการจะเป็นมากเกินไป น้อยเกินไป ใหญ่เกินไป เล็กเกินไป เลวเกินไปก็ได้ การพูดเกินจริงนี้ต้องการเกินจนกระทั่งเป็นจริงตามคำพูดไม่ได้ เช่น “เขาโกรธเธอจนกระบือ” (ปรีชา ช้างขวัญยืน. 2525 : 224)

ดำรง อารีกุล นำวิธีนี้มาใช้เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขันในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

เรื่องชมรมต่อต้านผู้หญิง

ผู้แต่งกล่าวเกินจริงโดยเปรียบเทียบการร้องไห้ของตัวละคร ที่ร้องไห้อย่างหนักเพราะผิดหวังจากความรักว่า น้ำตาที่หลังไหลออกมานั้นอาจจะทำให้เพื่อนซึ่งต้องคอยกอดและปลอบใจเขาต้องป่วยด้วยโรคปอดบวม ดังข้อความ

“อย่าร้องไห้เลยเพื่อนะเฮ้ย” วินเอ๋ยปากบอกอย่างขรึม ๆ” น้ำตาของนายมันขึ้นและจนอาจทำให้ฉันตายด้วยโรคปอดบวมได้ เพราะฉะนั้นเพื่อเห็นแก่ชีวิตของฉัน นายอย่าร้องไห้ให้น้ำตาออกมาอีกเลย

(ชมรมต่อต้านผู้หญิง : รูปหล่อรูปไปเหอะ : 53)

เรื่องสุขาวคืออยู่ไหนหนา

เห็นการกล่าวเกินจริงจากคำพูดของตัวละครชายที่ได้ยินคู่รักของเขาตะโกนเสียงดังกว่า “ดี” เพื่อเกลี้ยที่เขาอาจจะถามคำถามเดิม ๆ อยู่บ่อยครั้ง เสียงของเธอดังมากจนเขาคิดว่าเสียงนั้นน่าจะได้ยินไปไกลมาก ดังข้อความ

“ดีไหม ดีไหม ดีไหม?” เขาถาม...

แต่เรื่องกลับตาลปัตรที่หล่อนกลับแผดเสียงขึ้นเต็มพิกัดกำลังปอดและ
คอหอย

“ดี---

มันคงได้ยินไปไกลสักสองไมล์เห็นจะได้กระมัง

(สุขาวคืออยู่ไหนหนา : อะไรอยู่ในกระโปรง : 115)

เรื่องนิสิตใหม่จากแดนสนธยา

ผู้แต่งกล่าวเกินจริงเกี่ยวกับตัวละครชายว่า เขาจะต้องร้องไห้เสียใจที่ไม่สามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้ และจะต้องร้องไห้มากขึ้นเป็นสองเท่าเพราะเขาตาบอดหนึ่งข้าง จึงจะได้ปริมาณน้ำตาเท่าที่ตั้งใจไว้ ดังข้อความ

ทันทีที่ไม่เห็นชื่อของตัวเองในบอร์ดประกาศผลการสอบ คงาก็รีบกลับบ้านด้วยแผนการที่วางเอาไว้ว่า เขาจะแอบไปร้องไห้คนเดียวสามวันสามคืน แต่ก็นั่นแหละในยามนั้นเขาเหลือดวงตาเพียงข้างเดียว จึงร้องไห้น้ำตาไหลพรากได้เพียงข้างเดียว ไม่น่าใจและได้น้ำตาไม่ครบตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ ระยะเวลาการร้องไห้จึงต้องยืดเยื้อสองเท่าเป็นหกวันกับหกคืน

(นิสิตใหม่จากแดนสนธยา : อดิษฐ์อะไรแว็บแว็บ : 8)

จากการวิเคราะห์การสร้างอารมณ์ขันโดยใช้ภาษาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า คำรงค์ อารีกุล เลือกใช้ 4 วิธี คือ การสร้างอารมณ์ขันโดยใช้คำพ้องเสียง ผู้แต่งจะเลือกใช้คำที่ออกเสียงเหมือนกันแต่มีความหมายต่างกัน เพื่อต้องการสร้างมุขตลก การสร้างอารมณ์ขันโดยการแปลงสำนวนและคำขวัญเป็นการนำสำนวนและคำขวัญที่มีอยู่เดิมมาใช้โดยเปลี่ยนแปลงข้อความไปจากเดิมเพื่อใช้ล้อเลียน การสร้างอารมณ์ขันโดยใช้ภาษาถิ่น ผู้แต่งเลือกใช้ภาษาใต้เพื่อสร้างอารมณ์ขันในเรื่องที่ใช้ฉากท้องถิ่นภาคใต้ และสุดท้ายเป็นการสร้างอารมณ์ขันโดยใช้โวหารภาพพจน์ ผู้แต่งใช้การอุปมา ที่มีลักษณะเฉพาะตัว มีการเปรียบเทียบแปลก ๆ เพื่อสร้างภาพแห่งความขบขัน และใช้การกล่าวเกินจริง ในลักษณะที่มากเกินไปหลายเท่าเพื่อความขบขันยิ่งขึ้น

จากการวิเคราะห์เรื่องสั้นของคำรงค์ อารีกุล ในด้านการสร้างอารมณ์ขัน พอจะสรุปได้ว่า วิธีที่นิยมมากที่สุดคือ การสร้างอารมณ์ขันโดยการเปลี่ยนทิศทางของเรื่องอย่างกะทันหัน และตอนจบมีการหักมุมที่สร้างความตื่นเต้นเร้าใจ รองลงมาเป็นการสร้างอารมณ์ขันโดยการทำเรื่องปกติธรรมดาให้เป็นเรื่องสัปดน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องสัปดนเกี่ยวกับเรื่องเพศโดยตรง หรือทำให้คิดไปถึงเรื่องเพศจนได้ การสร้างอารมณ์ขันอีกวิธีหนึ่งที่ผู้แต่งใช้ก็คือ การลวงให้คิด วิธีนี้ผู้แต่งจะสร้างเหตุการณ์ลวงให้ติดตามอย่างน่าตื่นเต้น คาดเดาคำตอบว่าจะต้องเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ แต่ผลสุดท้ายกลับไม่ตื่นเต้นอย่างที่คาดคิด ส่วนการสร้างอารมณ์ขันโดยใช้บุคลิกและพฤติกรรมของตัวละคร ผู้แต่งใช้วิธีนี้ไม่มากนัก มักจะปรากฏในบทสนทนาของตัวละครที่รู้เท่าทันกัน จึงได้ตอบกันอย่างยอกย้อนเจ็บแสบ การสร้างอารมณ์ขันโดยใช้ภาษาเป็นอีกวิธีหนึ่งที่คำรงค์ อารีกุล ใช้ เช่นการใช้คำพ้องเสียง การแปลงสำนวนและคำขวัญ การใช้ภาษาถิ่น และการใช้โวหารภาพพจน์ที่มีการ

อุปมาแปลก ๆ และมีลักษณะเฉพาะตัว ผู้แต่งสามารถสร้างอารมณ์ขึ้นโดยวิธีการต่าง ๆ ที่กล่าวมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เรื่องสั้นแทบทุกเรื่องที่เขาเขียนขึ้นกลายเป็นเรื่องแนวขบขันเกือบทั้งหมด มุขตลกหลายเรื่องผู้แต่งสร้างตามทฤษฎี แต่ผู้แต่งก็สามารถสร้างสรรค์ลักษณะความขบขันแปลก ๆ ใหม่ ๆ ได้อย่างน่าสนใจ

บทที่ 3

พัฒนาการการเขียนเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล

นักประพันธ์ประเภทบันเทิงคดีทุกคนต่างก็มีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์งานเขียนของตนให้ออกมามีคุณภาพที่สุด เพื่อสร้างความบันเทิงให้กับผู้อ่าน ดังที่ อาชีพ จารอักษร กล่าวว่า เมื่องานเขียนชิ้นหนึ่ง ๆ ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ ประการแรกงานชิ้นนั้นจะถูกเปรียบเทียบกับงานเก่าของนักเขียนผู้นั้นว่ามีอะไรใหม่ขึ้นบ้าง ประการที่สองจะถูกเปรียบเทียบกับงานเขียนของคนอื่น การทำงานเขียนไม่เพียงแต่ทำให้นักเขียนต้องแข่งขันกับคนอื่น ที่สำคัญเขาจะต้องแข่งขันกับตนเองด้วยว่า มีพัฒนาการด้านรูปแบบและเนื้อหาอย่างไรบ้าง การหยุดนิ่งอยู่กับที่หมายถึง การถูกปฏิเสธจากผู้อ่าน (อาชีพ จารอักษร. 2525 : 20)

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวว่า การศึกษาพัฒนาการของนักประพันธ์จากงานไว้ว่า จะต้องพิจารณาความเปลี่ยนแปลงงานเขียนของนักประพันธ์คนหนึ่ง ๆ ในช่วงระยะเวลาที่นานพอสมควร ว่านักเขียนคนนั้นได้เปลี่ยนแปลงกลวิธีหรือลีลาการเขียนไปอย่างไรบ้าง และอธิบายว่าพัฒนาการคือความเปลี่ยนแปลง แต่เป็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยสิ่งที่ดำเนินไปตามธรรมชาติ ผู้แต่งหรือกวีเกือบไม่รู้ตัว หรือรู้ก็ฝืนไม่ได้ ซึ่งนักเขียนที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันยอมรับว่างานเขียนบางเรื่องที่มีผู้นิยมอ่าน เมื่อพ้นวัยก็เขียนเรื่องนั้นอีกไม่ได้ นักประพันธ์นั้นไม่อยู่กับที่ย่อมจะพัฒนาการไปทั้งในทางเนื้อหาและกลวิธี (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. 2522 : 132 – 156)

ปรีชา ปัญญาวิชโรภาส กล่าวถึงพัฒนาการงานเขียนนวนิยายไว้ว่า หมายถึง ความเปลี่ยนแปลงในการเขียนนวนิยายของนักประพันธ์คนหนึ่ง ๆ ได้แก่ ความเปลี่ยนแปลงในด้านกลวิธีการแต่ง ท่วงทำนองการแต่งและแนวคิด โดยศึกษาจากนวนิยายของนักประพันธ์ผู้นั้นตามลำดับเวลาที่แต่ง (ปรีชา ปัญญาวิชโรภาส. 2527 : 12)

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่าพัฒนาการของงานเขียนนวนิยาย หรือเรื่องสั้นหมายถึงความเปลี่ยนแปลงในงานเขียนของนักประพันธ์คนหนึ่ง ๆ ในช่วงระยะเวลาที่นานพอสมควร ทั้งในด้านรูปแบบ ด้านกลวิธีการเขียน และด้านเนื้อหา ความเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นและดำเนินไปตามธรรมชาติตามระยะเวลา ซึ่งผู้แต่งอาจรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวหรือรู้ตัวแต่ก็ฝืนไม่ได้

ผู้วิจัยจะวิเคราะห์พัฒนาการในงานเขียนเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล ที่พิมพ์เผยแพร่ในช่วง พ.ศ. 2524 - 2538 ทั้งหมด 16 เล่ม จำนวน 169 เรื่อง โดยผู้วิจัยได้แบ่งงานเขียนออกเป็น 3 ช่วง ตามความเปลี่ยนแปลงทางด้านเนื้อหา ดังนี้

1. เรื่องสั้นในช่วงแรก พ.ศ. 2524 - 2532 ได้แก่

เรื่องสั้นชุดจักรยานแดงในรั้วสีเขียว	พ.ศ. 2524
เรื่องสั้นชุดเสนาหาห่าแค้น	พ.ศ. 2531
เรื่องสั้นชุดแหกคอกเขียว	พ.ศ. 2531
เรื่องสั้นชุดอะไรจะขนาดนั้น	พ.ศ. 2532
เรื่องสั้นชุดมันไม่ธรรมดา	พ.ศ. 2532
เรื่องยัง...มันยังไม่รู้ตัว	พ.ศ. 2532

2. เรื่องสั้นในช่วงที่สอง พ.ศ. 2533 - 2535 ได้แก่

เรื่องสั้นชุดเป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า	พ.ศ. 2533
เรื่องสั้นชุดกอดลมไว้อย่าให้หอย	พ.ศ. 2533
เรื่องสั้นชุดถึงไหนถึงกัน	พ.ศ. 2534
เรื่องสั้นชุดมันดีเหลือเกิน	พ.ศ. 2534
เรื่องสั้นชุดอะน้องอะไรแว็บแว็บ	พ.ศ. 2535

3. เรื่องสั้นในช่วงที่สาม พ.ศ. 2535 - 2538 ได้แก่

เรื่องสั้นชุดไกลกระโปรงเอาไว้ให้อบอุ่น	พ.ศ. 2535
เรื่องสั้นชุดรูปหล่อรอไปหะ	พ.ศ. 2536
เรื่องสั้นชุดอะไรอยู่ในกระโปรง	พ.ศ. 2536
เรื่องสั้นชุดไม่แอบอุ่นไอหญิงจะอิงใคร	พ.ศ. 2537
เรื่องสั้นชุดเพราะรักติดตาจึงมาติดตาม	พ.ศ. 2538

การศึกษาพัฒนาการในงานเขียนเรื่องสั้นของ ดำรงค์ อารีกุล ทั้ง 3 ช่วงดังกล่าว ผู้วิจัยจะศึกษาในด้านต่อไปนี้

1. พัฒนาการด้านรูปแบบ
2. พัฒนาการด้านกลวิธีการเขียน
3. พัฒนาการด้านเนื้อหาของเรื่อง

1. พัฒนาการด้านรูปแบบ

เรื่องสั้นเป็นงานเขียนบันเทิงคดีที่น่าสนใจประเภทหนึ่ง เพราะมีรูปแบบและลักษณะเฉพาะที่ต่างไปจากวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ หลายประการ นักเขียนเรื่องสั้นได้แสวงหารูปแบบใหม่ ๆ และกลวิธีการเขียนเรื่องสั้นที่มีความแปลกใหม่อยู่เสมอ

หลังจาก พ.ศ. 2470 เป็นต้นมา เรื่องสั้นได้คลี่คลายขยายตัวมาตลอด หากพิจารณารวม ๆ แล้วรูปแบบของเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2470 - 2506 มีลักษณะเป็นสูตรสำเร็จหรือโครงสร้างสมบูรณ์ เนื่องจากอิทธิพลของนักเขียนเรื่องสั้นต่างประเทศ เช่น โอ เฮนรี่ และกี๊ เดอ โมปีสซัง เป็นต้น ในช่วงหลังจาก พ.ศ. 2506 เป็นต้นมา เรื่องสั้นเริ่มมีความแปลกใหม่มากขึ้นคือ เรื่องสั้นช่วงนี้จะไม่เน้นโครงเรื่องเป็นสำคัญ แต่ถือความคิดและถ้อยคำ สำนวนในการดำเนินเรื่องเป็นส่วนใหญ่ เรื่องสั้นในช่วงนี้จึงมีลักษณะไม่ค่อยเป็นเรื่องสั้นในความหมายแบบเดิมอีกต่อไป ดังที่ผู้ศึกษาถึงลักษณะของเรื่องที่เปลี่ยนแปลงไปดังต่อไปนี้

ภิญโญ กองทอง ได้ศึกษาลักษณะก้ำกึ่งหน้าของเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2510 - 2516 พบว่าในด้านรูปแบบมีลักษณะก้ำกึ่งหน้าคือ มีโครงเรื่องที่ไม่นำเนินตามโครงสร้างของโครงเรื่อง ไม่เน้นความเป็นเหตุเป็นผล ไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ตัวละครไม่แจ่มชัด แนวคิดของเรื่องไม่เป็นเอกภาพ และจบลงอย่างเป็นปริศนากับจุดสุดยอด กลวิธีการนำเสนอมีการบรรยายกลับไปกลับมา ใช้การบรรยายแบบกระเส้านึก เป็นต้น ในด้านเนื้อหาพบว่า มีเนื้อหาที่แสดงแนวคิดด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา (ภิญโญ กองทอง. 2528 : 138 - 373)

ดวงมณี พาหาญ ได้วิเคราะห์ลักษณะ “แอบเสิร์ด” ในเรื่องสั้นของ สุชาติ สวัสดิ์ศรี พบว่าโครงเรื่องมีวิธีการดำเนินเรื่องไม่เป็นไปตามแบบแผนของเรื่องสั้น ดำเนินเรื่องโครงสร้างเหตุการณ์แต่ละตอนไม่มีความสัมพันธ์กัน เนื้อเรื่องมีลักษณะเหนือจริง แก่นเรื่องมีลักษณะที่แสดงให้เห็นความไม่ศรัทธา ค่านิยม และกฎเกณฑ์ของสังคมโดยแสดงออกในทำนองล้อเลียน แสดงสภาพชีวิตในสังคมอุตสาหกรรมที่มีความเจริญทางวัตถุ ตัวละครมีลักษณะเหนือจริงต่อต้าน หรือไม่ศรัทธาค่านิยม กฎเกณฑ์ของสังคม การใช้ภาษามีลักษณะใช้ภาษาปาก ใช้ข้อความไม่ปะติดปะต่อกันในบางตอน ใช้ภาษาในรูปแบบสัญลักษณ์ ฉากมีลักษณะสมจริงและกำหนดเวลา สถานที่ไว้อย่างชัดเจน (ดวงมณี พาหาญ. 2527 : 124 - 129)

นอกจากนี้ผู้สนใจได้แสดงทัศนะต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องสั้นแนวทดลองไว้ดังนี้

ดอกไม้ดำ แสดงความคิดเห็นในงานของ วสันต์ สิริพิพัฒน์ ว่า เรื่องสั้น “เขาและเธอ” เกือบทุกเรื่องเสนอแนวความคิดเชิงลบ ผวนกับความรู้สึกนึกคิดที่รุนแรง ผลงานของวสันต์ จึงเสนอด้วยความก้าวร้าว ให้ภาพที่บางครั้งอุจาดตา สะใจ ไม่ยอติต่อจิตใจผู้อ่าน

ด้านรูปแบบ เรื่องสั้นทุกเรื่องไม่มีโครงสร้าง ไม่มีโครงเรื่องที่แน่ชัดตายตัว ไม่มีจุดเริ่มต้นจริง ๆ ไม่มีจุดจบจริง ๆ เขาเขียนแบบรู้สึกอยากจะเขียนก็เขียนออกมา ตัวละคร ฉากหรือเวลา มีความสัมพันธ์กันพอ ๆ กับที่ไม่มีความสัมพันธ์กันเลย

ด้านภาษามีความกำกวมในเชิงภาษาทั้งรูปคำและสำนวนประโยค ทำให้ขาดความสมบูรณ์ของวรรณศิลป์ไปบ้าง เขาได้แสดงบทบาทของเขาที่แปลกใหม่ ที่ไม่อินังขังชอบกับโลก มีความขัดแย้งต่อความเชื่อต่อวัฒนธรรมและปรารถนาที่จะให้มันพังทลายลง แต่ขณะเดียวกันก็ต้องการมอบแนวความคิดให้เกิดการไตร่ตรองอย่างลุ่มลึกในสภาพของภาวะชีวิต สังคม ที่เป็นจริงในสายตาของเขาเอง (ดอกไม้ดำ. 2530 : 38 - 39)

ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช ได้แสดงทัศนะเรื่องสั้นแนวทดลองของ วินทร์ เลียววาริณ ในเรื่องโลกีย์ – นิพพานว่า วินทร์สร้างรูปแบบการนำเสนอที่แปลกใหม่ให้แก่วรรณกรรมไทยโดยนำองค์ประกอบการจัดหน้าเป็นซ้าย – ขวา ฟากซ้ายใช้พื้นคำตัวหนังสือเจาะขาวเป็นบทสนทนา ระหว่างตัวเอกกับหมอนวดสาว ในโรงอาบอบนวด ชักขวาใช้พื้นขาวตัวหนังสือดำ เป็นบทสนทนา ระหว่างตัวเอกกับหลวงพี่ในกุฏิวัด วินทร์ ยังจงใจให้การดำเนินเรื่อง การบรรยายฉาก บทสนทนา ในชักซ้ายและขวา มีลักษณะคู่ขนานกัน หลีกหลือกันบ้าง ขัดแย้งกันบ้าง เพื่อสื่อความหมายถึงเส้นแบ่งอันรางเลือนระหว่างโลกีย์ และนิพพาน

ลักษณะเด่นในงานของวินทร์ คือ การสร้างคู่ของคนตรงกันข้ามเพื่อเปรียบเทียบ และหลีกหลือ เป็นภาพที่ขัดแย้งกัน ด้วยรูปแบบการนำเสนอที่ไม่มีใครทำมาก่อน (ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช. 2538 : 166 - 168)

จากงานวิจัยและทัศนะดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า พัฒนาการด้านรูปแบบในเรื่องสั้นมีหลายลักษณะได้แก่ ไม่มีโครงเรื่องที่แน่ชัดตายตัว ไม่มีจุดเริ่มต้นจริง ๆ ไม่มีจุดจบจริง ๆ การดำเนินเรื่องไม่มีความสัมพันธ์กัน และจบลงอย่างเป็นปฏิกิริยากับจุดสุดยอด แนวคิดของเรื่องไม่เป็น เอกภาพ หรือมีลักษณะแสดงให้เห็นความไม่ศรัทธากฎเกณฑ์ของสังคมในทำนองล้อเลียน กลวิธีการนำเสนอเป็นการบรรยายแบบกลับไปกลับมา ใช้กระแสนัก ตัวละครไม่แจ่มชัด ฉากหรือเวลา มีความสัมพันธ์กันพอ ๆ กับที่ไม่มีความสัมพันธ์กันเลย นอกจากนี้ยังมีรูปแบบใหม่ของการจัดหน้าเป็นฟากซ้าย – ขวา โครงสร้างภาพลักษณะตรงกันข้าม เพื่อเปรียบเทียบและหลีกหลือ เป็นภาพที่ขัดแย้งกัน

ผู้วิจัยจะศึกษาพัฒนาการในเรื่องสั้นของ ดำรงค์ อารีกุล ในด้านรูปแบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เรื่องสั้นในช่วงแรก พ.ศ. 2524 - 2532

ชุดแรกคือ เรื่องจักรยานแดงในรั้วสีเขียว เป็นเรื่องสั้นขนาดยาวที่มีจำนวนคำประมาณ 7,000 คำ ใช้เวลาในการอ่านประมาณ 40 นาที ผู้เขียนจัดรูปแบบการนำเสนอด้วยการแบ่งเรื่องนี้ออกเป็นตอน ๆ ที่มีเนื้อหาต่อเนื่องกันไปจำนวน 6 ตอน โดยใช้เลขบอกตอนกำกับ

ด้านรูปแบบผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการบรรยายฉากคือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่กว้างขวาง ดังนั้นนิสิตและบุคลากรในมหาวิทยาลัยจึงต้องใช้รถจักรยานเป็นพาหนะกันทุกคน ทำให้บริเวณลานจอดรถมีรถจักรยานจอดซ้อนเรียงกันนับเป็นพัน ๆ คัน ตอนดำเนินเรื่องผู้เขียนเดินเรื่องไปตามลำดับเหตุการณ์ โดยเริ่มจากตัวละครเอกถูกคนอื่นเข้าใจผิดคิดว่าเป็นขโมย ถ้าหากเขาไม่สามารถหาพยานมายืนยันได้ว่าเขาไม่ใช่ขโมยก็จะพ้นจากข้อกล่าวหา และปัญหาเริ่มทวีความรุนแรงขึ้นเมื่อเขาไม่สามารถหาตัวพยานที่อยู่ในเหตุการณ์พบในตอนจบเรื่อง เป็นการจบลงอย่างพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน คือขณะที่เขากำลังจะถูกทำโทษ พยานก็ได้ปรากฏตัวขึ้นอย่างกะทันหัน จึงทำให้เขาพ้นจากข้อกล่าวหา

จุดมุ่งหมายหรือแก่นเรื่องก็เพื่อแสดงให้เห็นความพยายามในการแก้ปัญหของตัวละครเอก ตัวละครที่ปรากฏในเรื่องมีประมาณ 7 ตัว เป็นตัวละครวัยรุ่นชายหญิงอายุ 18 ปี เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นตัวละครประเภทน้อยลักษณะ และผู้เขียนนำเสนอตัวละครสู่ผู้อ่านอย่างตรงไปตรงมา

ฉากที่ใช้เป็นฉากที่มีอยู่จริงและสอดคล้องกับพฤติกรรมของตัวละครเรื่องนี้ผู้เขียนใช้เพียงฉากเดียวเท่านั้น ใช้เวลาในการดำเนินเรื่องเพียง 3 วัน

ชุดที่สอง เรื่องสั้นชุดเสน่หาห้าแฉก ประกอบด้วยเรื่องสั้นในชุดจำนวน 9 เรื่อง แต่ละเรื่องมีความยาวประมาณ 2,500 คำ ใช้เวลาในการอ่านประมาณ 10 นาที

ด้านรูปแบบของเรื่องสั้นในชุดนี้มีการเปิดเรื่อง 2 วิธี คือ เปิดเรื่องด้วยการบรรยายสภาพสถานที่ที่เป็นฉากของเรื่องเช่น เรื่องน้ำตาลดินกบ ผู้เขียนบรรยายสภาพแวดล้อมในซอยที่ตัวละครอาศัยอยู่ ว่าเป็นซอยเล็ก ๆ ที่มีผู้คนพลุกพล่าน มีตึกแถวสองชั้นที่เก่าแก่ สีกระดาดกระด้าง ในเรื่องสาวมาขายกล ผู้เขียนบรรยายสภาพภายในโรงอาหารของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ว่ามีอาหารขายมากมายหลายชนิด โดยนิสิตเป็นจำนวนมากต้องเข้าแถวเพื่อนซื้ออาหาร เป็นต้น และเปิดเรื่องด้วยการบรรยายความรู้สึกของตัวละคร เช่น บรรยายถึงความรู้สึกของตัวละครชายเมื่อได้เผชิญหน้ากับผู้หญิงที่เขาสนใจในเรื่องความรักมันจึกเคียม และบรรยายถึงความรู้สึกของตัวละครที่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ว่าสามารถแก้ไขปัญหเกมสลับสมองได้ทุกชนิด ในเรื่องอยากเตะโด่งเรณ้องักกร้อยหลา เป็นต้น ตอนดำเนินเรื่องของเรื่องสั้นในชุดนี้ เป็นการดำเนินเรื่องราว

ไปตามลำดับเวลาและเหตุการณ์ก่อนหลัง เริ่มจากเมื่อตัวละครชายหลงรักตัวละครหญิง แต่ก็ต้องมีอุปสรรคต่าง ๆ เช่น อุปนิสัยที่ขี้อายมากของตัวละครชาย หรือเคยทำให้เธอไม่พอใจมาก่อนด้วยการล้อเลียนปมด้อยของเธอ ทำให้เธอรู้สึกขายหน้าต่อสาธารณชน เป็นต้น แต่เขาก็พยายามทำทุกทางที่จะได้เธอมาเป็นคู่รัก ในตอนจบของเรื่องเป็นการจบแบบพลิกความคาดหมายของผู้อ่านคือฝ่ายหญิงยอมรับเป็นมิตรที่ดีกับฝ่ายชาย เพราะสงสารและเห็นความตั้งใจจริงในความรัก

จุดมุ่งหมายหรือแก่นเรื่องของเรื่องสั้นชุดนี้มีเพียงประการเดียวคือ เพื่อแสดงให้เห็นว่าความรักระหว่างหนุ่มสาววัยรุ่น ว่าเป็นความรักที่บริสุทธิ์แบบเด็ก ๆ ที่มีความเจ้าแง่แสนงอน ทำให้ฝ่ายชายต้องพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อพิชิตใจฝ่ายหญิง

ตัวละครที่ปรากฏมีเพียงเรื่องละ 2 - 3 ตัว เป็นตัวละครชายหญิงวัยรุ่นอายุประมาณ 18 ปี ที่ยังเป็นนิสิตอยู่ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตัวละครทุกตัวเป็นตัวละครที่มีบุคลิกภาพคงที่ ผู้เขียนกำหนดให้มีบุคลิกเช่นไรก็จะคงลักษณะนั้นไว้ตลอดทั้งเรื่อง และนำเสนอตัวละครด้วยการบรรยายอย่างตรงไปตรงมา

ด้านการใช้ฉากในแต่ละเรื่องจะใช้เพียงฉากเดียว มีเวลาในการดำเนินเรื่องเพียงวันเดียวเท่านั้น และฉากที่ใช้เป็นฉากที่มีความสมจริง

ชุดที่สาม เรื่องสั้นชุดแหกคอกเขียว ประกอบด้วยเรื่องสั้นในชุด จำนวน 13 เรื่อง แต่ละเรื่องในชุดนี้มีความยาวประมาณ 2,500 คำ ใช้เวลาในการอ่านเรื่องละประมาณ 10 นาที

รูปแบบของเรื่องสั้นในชุดนี้มีการเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อปูทางนำไปสู่ปมปัญหาเช่น เรื่องคนไม่เอาไหน บรรยายถึงเหตุการณ์ที่ตัวละครกำลังปรึกษาหารือกันถึงเรื่องการสอบในวันรุ่งขึ้นที่เป็นวิชาที่ยากมากในโรงอาหารของมหาวิทยาลัย เรื่องรื้อคเน่าเน่า บรรยายเหตุการณ์ที่ตัวละครชายที่พักอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัย กำลังสนุกสนานกับกิจกรรมการเล่นอย่างสนุกสนาน เป็นต้น และเปิดเรื่องด้วยการบรรยายบุคลิกลักษณะของตัวละครที่มีรูปร่างสูงใหญ่ กำยำ ลำสัน แข็งแรง ในเรื่องผู้พิทักษ์ธรรม เรื่องเถื่อนข้ามมิติ เป็นต้น ในตอนดำเนินเรื่องจะเห็นว่าผู้เขียนกำหนดให้เรื่องดำเนินไปตามลำดับเวลา โดยเริ่มจากตัวละครชายที่มีปัญหาในเรื่องการเขียน หรือเรื่องราวของความรัก และปัญหากี่รุนแรงขึ้นจนถึงขั้นที่ว่าตัวละครจะเรียนไม่จบ หรือตัวละครหญิงไม่รับรัก แต่เมื่อถึงในตอนจบ กลับเป็นการจบแบบพลิกความคาดหมายของผู้อ่านคือ ตัวละครสามารถเรียนจบได้ตามความมุ่งหวัง หรือสามารถพิชิตใจฝ่ายหญิงจนประสบความสำเร็จในเรื่องความรัก

จุดมุ่งหมายของเรื่องสั้นชุดนี้มักจะมุ่งเน้นไปในเรื่องของการศึกษาเล่าเรียน โดยแสดงให้เห็น

เห็นว่าการเรียนต้องมีความรับผิดชอบ ไม่สนใจในเรื่องกิจกรรมบันเทิง จนไม่ใส่ใจในการเรียน ถ้าทำตัวดีก็จะประสบความสำเร็จในเรื่องการเรียน

ตัวละครที่ปรากฏมีเรื่องละ 2 - 3 ตัว เป็นวัยรุ่นอายุ 18 ปี กำลังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้เขียนจะบรรยายให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครแบบตรงไปตรงมา และเป็นตัวละครประเภทน้อยลักษณะ มีบุคลิกคงที่ไปตลอดทั้งเรื่อง

ในด้านของฉากพบว่า เรื่องสั้นทุกเรื่องในชุดนี้ใช้ฉากเพียงฉากเดียว เป็นฉากที่มีความสมจริง และใช้เวลาในการดำเนินเรื่องจำกัดเพียงวันเดียวเท่านั้น

ชุดที่สี่ เรื่องสั้นชุดอะไรจะขนาดนั้น ทั้งชุดประกอบด้วยเรื่องสั้น จำนวน 9 เรื่อง แต่ละเรื่องมีความยาวประมาณ 2,000 คำ ใช้เวลาในการอ่านประมาณ 15 นาที

รูปแบบโดยส่วนมากจะเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์ก่อนจะเข้าสู่ตอนดำเนินเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวในตอนต่อไปมากขึ้น เช่น เรื่องส่งโค้กส่งแฉะ บรรยายเหตุการณ์ขณะที่ตัวละครชายกำลังชมการแสดงคอนเสิร์ตด้วยความเพลิดเพลิน และบังเอิญได้พบกับผู้หญิงคนหนึ่งที่มีหน้าตาสะสวย จึงทำให้เขารู้สึกชอบเธอ เรื่องเล่นจ๊ะเอ๋กันไหมเธอ ผู้เขียนบรรยายเหตุการณ์ที่ตัวละครชายกำลังจะเดินทางออกจากหอพักเพื่อกลับบ้าน เพราะไม่มีคู่รักไปเที่ยวฉลองปิดภาคเรียนของมหาวิทยาลัยเป็นต้น ตอนดำเนินเรื่องก็ดำเนินไปตามลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง เริ่มจากเมื่อตัวละครชายหลงรักตัวละครหญิง แล้วต้องพบอุปสรรคต่าง ๆ เช่น เธอไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร พ่อแม่ของเธอและหวั่นไหวมาก เป็นต้น ในตอนจบของเรื่องเป็นการจบแบบพลิกความคาดหมายของผู้อ่านคือ ตัวละครชายพยายามทุกวิถีทางที่จะพิชิตใจเธอ ต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ จนสุดท้ายเธอก็ยอมเป็นคู่รักกับเขา

เรื่องสั้นชุดนี้มีจุดมุ่งหมายของเรื่องเพื่อแสดงให้เห็นว่า ความรักระหว่างหนุ่มสาวนั้นมีพลังพิเศษที่สามารถทำให้ผู้มีรักสามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ด้วยดี

ตัวละครที่ปรากฏมีเพียง 2 - 4 ตัวต่อเรื่องสั้นหนึ่งเรื่อง เป็นตัวละครชายหญิงที่มีอายุประมาณ 20 ปี ที่ยังเป็นนิสิตนักศึกษาในสถาบันต่าง ๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นต้น โดยผู้เขียนเสนอตัวละครสู่ผู้อ่านด้วยการบรรยายบุคลิกลักษณะอย่างตรงไปตรงมา และกำหนดให้ตัวละครทุกตัวเป็นตัวละครประเภทน้อยลักษณะ ไม่เปลี่ยนแปลง

ฉากที่ปรากฏในแต่ละเรื่องเป็นฉากที่มีความสมจริง และผู้เขียนกำหนดเพียงฉากเดียวในการดำเนินเรื่อง โดยใช้ระยะเวลาในแต่ละเรื่องประมาณ 1 วันเท่านั้น

ชุดที่ห้า เรื่องสั้นชุดมันไม่ธรรมดา ในชุดนี้ประกอบด้วยเรื่องสั้น จำนวน 9 เรื่อง แต่ละเรื่องมีความยาวประมาณ 2,000 คำ ใช้เวลาในการอ่านประมาณ 15 นาที

รูปแบบของเรื่องสั้นชุดนี้ส่วนใหญ่ผู้เขียนจะเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อปูทางไปสู่ปมปัญหาของเรื่องที่จะเกิดขึ้นเช่นเรื่องจะเป็นอย่างนี้อีกนานไหม บรรยายเหตุการณ์ขณะที่ตัวละครชายกำลังชมภาพยนตร์อยู่ในโรงภาพยนตร์แห่งหนึ่ง และได้นั่งเก้าอี้ติดกับตัวละครหญิงที่หัวเราะไม่หยุดคนหนึ่ง สร้างความรำคาญให้กับเขามาก และในเรื่องขอเล่นด้วยคน บรรยายถึงความพยายามของตัวละครชายที่ต้องการจะมีคนรักสักคนหนึ่ง จึงได้เข้าไปติดสนิทกับผู้หญิงที่ตนสนใจแม้ว่าจะไม่รู้จักเธอก็ตาม เป็นต้น ตอนดำเนินเรื่องเป็นการเล่าตามลำดับเหตุการณ์ เมื่อตัวละครชายรักตัวละครหญิง เขาก็พยายามทำทุกอย่างเพื่อเอาใจเธอ แต่การกระทำเหล่านั้นสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในใจของตัวละครชายเอง เช่น ในเรื่องชุมทรัพย์มานุญครอง ตัวละครชายและหญิงเก็บคูปองที่ใช้แทนเงินสดในศูนย์อาหารได้เป็นจำนวนมาก ตัวละครหญิงต้องการนำคูปองนั้นไปคืนให้กับเจ้าหน้าที่รับแลกคูปอง แต่ตัวละครชายต้องการนำคูปองไปแลกคืนเป็นเงินสด แล้วแบ่งเงินกันคนละครึ่งเขาจึงเกิดความขัดแย้งในใจของตนเองว่าจะทำตามคำบอกของเธอ หรือจะทำตามความต้องการของตัวเอง จากเรื่องจะเป็นอย่างนี้อีกนานไหม ตัวละครชายมีผู้รักเป็นคนที่หัวเราะบ่อยมากจนเกินความจำเป็น ถึงแม้ว่าเขาจะร้องไห้เธอก็เลิกนิสัยเช่นนี้ แต่เธอก็ไม่สามารถเลิกได้ เขาจึงเกิดความขัดแย้งในใจระหว่างการคบหากับเธอต่อไป โดยทำใจให้ยอมรับนิสัยของเธอให้ได้ หรือว่าจะเลิกคบกับเธอไปเลย เป็นต้น ในตอนจบของเรื่องผู้เขียนจบเรื่องแบบให้ตัวละครมีความสุข โดยตัวละครชายและหญิงตกลงใจเป็นคู่รักกัน

จุดมุ่งหมายของเรื่องสั้นในชุดนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่า ความรักของวัยรุ่นหนุ่มสาวเป็นความรักที่เกิดขึ้นจากความใกล้ชิดสนิทสนมและมีรสนิยมไปในทางเดียวกัน

ตัวละครที่ปรากฏมีเรื่องละ 2 - 3 ตัว เป็นตัวละครประเภทน้อยลักษณะทั้งสิ้น โดยจะแสดงลักษณะนิสัยที่คงที่ไปตลอดทั้งเรื่อง และผู้เขียนเสนอตัวละครสู่ผู้อ่านด้วยการบรรยายอย่างตรงไปตรงมา โดยในเรื่องสั้นชุดนี้กำหนดตัวละครชายและหญิงที่เป็นวัยรุ่นอายุประมาณ 20 ปี ส่วนใหญ่เป็นนิสิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ด้านฉากที่ผู้เขียนใช้นั้นเป็นฉากที่มีความสมจริง ในแต่ละเรื่องมีฉากที่ปรากฏเพียงฉากเดียว เพื่อให้สอดคล้องกับเวลาที่ใช้ในการดำเนินเรื่องสั้น ๆ เพียงวันเดียวเท่านั้น

ชุดที่หก เรื่องสั้นชุดยัง...มันยังไม่รู้ตัว เป็นเรื่องสั้นขนาดยาวที่มีจำนวนคำประมาณ 10,000 คำ ใช้เวลาในการอ่านประมาณ 45 นาที เนื่องจากเรื่องนี้มีขนาดยาวผู้เขียนจึงจัดรูปแบบ

การนำเสนอด้วยการแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอน ๆ มีจำนวนทั้งสิ้น 9 ตอน โดยในแต่ละตอนจะมีเลขบอกตอนกำกับ

ในด้านรูปแบบมีการเปิดเรื่องด้วยการบรรยายถึงความรู้สึกของตัวละครที่มีความต้องการรถจักรยานยนต์สักคันหนึ่ง เพื่อความโก้หรูเหมือนในภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ ตอนดำเนินเรื่องเป็นการเดินเรื่องไปตามลำดับเหตุการณ์ โดยตัวละครเอกต้องออกไปหางานทำ เพื่อเก็บเงินซื้อรถจักรยานยนต์ตามความต้องการ ด้วยการทำงานในโรงงาน ขายสินค้าเงินพ่อน และถลำลึกไปสู่ธุรกิจที่ผิดกฎหมายคือการร่วมหุ้นกับเพื่อนขายหวยเถื่อน แล้วเขาก็พบกับอุปสรรคเมื่อมีคนถูกหวยเป็นจำนวนมาก จนไม่มีเงินจ่าย ปัญหานี้ได้ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างน่าตื่นเต้น เนื่องจากหุ้นส่วนของเขาหายตัวไป ทำให้เขารู้สึกกลัวว่าจะต้องเป็นผู้จ่ายเงินให้ลูกค้าหวยแต่เพียงผู้เดียว อุปสรรคนี้ช่วยให้ภาพความอึดอัดคับข้องใจของตัวละคร ที่ถูกบีบคั้นจากลูกค้าที่มารอรับเงินเป็นจำนวนมากได้ชัดเจน ในตอนจบเป็นการจบแบบพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน คือหุ้นส่วนของตัวละครไม่ได้หนีหายไปไหน เพียงแค่เดินทางไปรับเงินจากเจ้ามือใหญ่ในตลาด เนื่องจากหุ้นส่วนของเขาเห็นว่างวดนี้ลูกค้าแทงเลขเดียวกันเป็นจำนวนมากจึงไม่กล้ารับไว้เอง นำไปส่งต่อให้เจ้ามือในตลาด จึงทำให้เขารู้สึกโล่งใจเป็นอย่างมาก

จุดมุ่งหมายของเรื่องนี้คือ แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ทุกคนทุกเพศทุกวัยก็ตกเป็นทาสของกิเลสได้เช่นกัน ถ้าไม่รู้จักระงับความต้องการของตนเอง

ตัวละครที่ปรากฏในเรื่องมีประมาณ 5 ตัว ทุกตัวเป็นตัวละครประเภทน้อยลักษณะ ผู้เขียนบรรยายตัวละครอย่างตรงไปตรงมา โดยตัวละครเอกเป็นตัวละครวัยรุ่นอายุ 18 ปี เรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ตกเป็นทาสของกิเลสจนยอมหยุดเรียนเพื่อไปหางานทำสนองกิเลสของตัวเอง

ฉากที่ใช้ในการดำเนินเรื่องนี้มีประมาณ 3 ฉาก เป็นฉากที่มีความสมจริง ผู้เขียนเลือกใช้ฉากถึง 3 ฉาก ก็เพื่อให้สัมพันธ์กับระยะเวลาที่ใช้ในการเดินเรื่องที่ยาวนานประมาณ 4 เดือน

จะเห็นได้ว่าเรื่องสั้นในช่วงแรกของ คำรงค์ อารีกุล จะใช้จำนวนคำอยู่ระหว่าง 2,000 - 10,000 คำ ใช้เวลาในการอ่านประมาณ 10 - 45 นาที และมีรูปแบบการนำเสนอเรื่องราวตามสูตรของการเขียนเรื่องสั้นทุกเรื่อง โดยนิยมเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์เพื่อนำเข้าสู่ความขัดแย้งของตัวละคร จากนั้นเรื่องจะดำเนินไปตามลำดับเวลา และผู้เขียนจะบรรยายเรื่องราวอย่างตรงไปตรงมาในตอนจบเรื่องมักจะเป็นการจบแบบพลิกความคาดหมายของผู้อ่านเสมอ จุดมุ่งหมายของเรื่องมีเพียงประการเดียวคือ เพื่อความสนุกสนานบันเทิงในเรื่องเกี่ยวกับความรักของวัยรุ่นที่อยู่ใน

วัยศึกษาเล่าเรียน ตัวละครที่ปรากฏจึงเป็นตัวละครวัยรุ่นอายุประมาณ 18 ปี ที่ยังเป็นนิสิตนักศึกษา ในแต่ละเรื่องจะมีตัวละครประมาณ 2 – 4 ตัว เป็นตัวละครน้อยลักษณะ ผู้เขียนบรรยายถึงตัวละครแบบตรงไปตรงมา ในด้านของฉากก็เป็นฉากที่มีความสมจริง และมีฉากสำคัญที่ใช้ในการดำเนินเรื่องเพียงเรื่องละหนึ่งฉาก

เรื่องสั้นช่วงที่สอง พ.ศ. 2533 - 2535

ชุดแรกคือ เรื่องสั้นชุดเป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า เรื่องสั้นในชุดนี้มีจำนวน 17 เรื่อง แต่ละเรื่องมีความยาวประมาณ 2,000 คำ ใช้เวลาในการอ่านประมาณ 15 นาที

รูปแบบของเรื่องมักจะเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์เพื่อนำทางไปสู่ปมขัดแย้งของเรื่อง เช่น เรื่องผู้ฝันอันจี๊ดจ๊ว ผู้เขียนบรรยายถึงตัวละครชายที่พยายามเก็บหอมรอมริบ ประหยัดทุกวิถีทาง เพื่อจะเก็บเงินไว้สำหรับซื้อรถจักรยานยนต์สักคันหนึ่ง ในเรื่องนิสิตหนุ่ม เปิดเรื่องด้วยการบรรยายถึงพ่อกับลูกคู่หนึ่งกำลังถกเถียงกันถึงเรื่องการซื้อรถยนต์คันใหม่ เป็นต้น เรื่องสั้นทุกเรื่องจะดำเนินไปตามลำดับเวลาหรือเหตุการณ์ เมื่อตัวละครต้องการสิ่งใดก็จะต้องพบกับอุปสรรค เช่น ตัวละครต้องการซื้อรถจักรยานยนต์ หรือรถยนต์ยี่ห้อที่มีราคาแพง แต่พ่อไม่ยอมซื้อให้หรือมีเงินไม่พอ เป็นต้น ตัวละครจึงพยายามต่อสู้กับปัญหานี้ด้วยการวางแผนต่าง ๆ เช่น พยายามตีสนิทกับเจ้าของร้านขายรถจักรยานยนต์เพื่อให้ซื้อได้ในราคาที่ถูกลง หรือปัญหาที่รุนแรงมากขึ้นคือ ตัวละครทะเลาะกับผู้เป็นพ่อและหนีออกจากบ้านไป ในตอนจบเรื่องเป็นการจบเรื่องแบบมีความสุข โดยตัวละครก็ได้ในสิ่งที่ต้องการ ถึงแม้ว่าสิ่งนั้น ๆ จะผิดจากความคาดหวังไปบ้าง แต่ตัวละครก็พอใจในสิ่งที่ได้มาก

จุดมุ่งหมายของเรื่องแสดงให้เห็นถึงความพยายามและความตั้งใจจริงของตัวละคร จนสามารถได้ในสิ่งที่ตนต้องการ

ตัวละครที่ปรากฏในแต่ละเรื่องมี 3 - 5 ตัว โดยผู้เขียนจะบรรยายรูปร่างและลักษณะของตัวละครอย่างตรงไปตรงมา ตัวละครที่ปรากฏในเรื่องสั้นชุดนี้เป็นตัวละครที่อยู่ในวัยรุ่นบ้าง วัยผู้ใหญ่บ้าง มีช่วงอายุประมาณ 21 - 30 ปี ตัวละครบางตัวก็ยังเรียนหนังสือ บางตัวก็มีหน้าที่การงานแล้ว เช่น ค้าขาย ช่างภาพ เป็นต้น ผู้เขียนจะให้ตัวละครคงลักษณะนิสัยของตนไว้ตลอดไป และตัวละครที่ปรากฏในเรื่องสั้นชุดนี้ ส่วนใหญ่ผู้เขียนจะใช้ตัวละครตัวเดิมทั้งสั้น

ฉากที่ปรากฏในแต่ละเรื่องมีเพียงฉากเดียว เป็นฉากที่มีความสมจริงและสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินเรื่องสั้น ๆ เพียงวันเดียว

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้วยังพบว่าเรื่องสั้นในชุดที่หนึ่งนี้มีรูปแบบการเสนอเรื่องราวในลักษณะใหม่คือ ไม่มีโครงเรื่องที่แน่ชัด เป็นเพียงเรื่องที่ผู้เขียนต้องการจะเล่าสู่ผู้อ่านเท่านั้น โดยเขียนไปตามความรู้สึกที่ต้องการจะเล่า รูปแบบเช่นนี้ปรากฏในเรื่องสั้น 3 เรื่อง คือ เรื่องเนื้อหุ้มทอง เล่าถึงตัวละครที่มีฐานะร่ำรวยแต่นิยมใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะ โดยไม่ใส่ใจว่าใครจะดูถูก ในเรื่องลูกสูบให้คุณ เป็นเรื่องของตัวละครที่รักในอาชีพช่างซ่อมรถจักรยานยนต์มาก แม้กระทั่งบวชเป็นพระก็ยังกลับมาซ่อมรถที่ร้านของตน ทำให้เป็นที่สนใจของลูกค้าที่มาติดต่อร้านของเขามาก และในเรื่องเทพบุตรโลกนทร์ ผู้เขียนเล่าถึงอุปนิสัยอวดดี คุยโว โอ้อวด ช่างคำเหน็ดเหนื่อยของตัวละคร จนเป็นที่น่าเบื่อหน่ายในหมู่เพื่อนฝูงและเป็นที่รังเกียจของบุคคลอื่นรอบข้าง เป็นต้น

ชุดที่สอง เรื่องสั้นชุดกอดลมไว้อย่าให้หอย ชุดนี้ประกอบด้วยเรื่องสั้น จำนวน 14 เรื่อง แต่ละเรื่องมีความยาวประมาณ 2,000 คำ ใช้เวลาในการอ่านประมาณ 15 นาที

รูปแบบของเรื่องสั้นชุดนี้มักจะเปิดเรื่องด้วยการบรรยายให้รายละเอียดของตัวละครเช่น เรื่องมันอยู่ที่ใจเดียวๆ ผู้เขียนบรรยายถึงลักษณะ รูปร่างหน้าตา ของตัวละครชายว่าเป็นคนที่มีรูปร่างอ้วนเตี้ย หน้ากลมโต ปากแดง แก้มแดง ส่วนในเรื่องกลิ้งลอยฟ้า บรรยายถึงลักษณะนิสัยใจง่าย มักจะหลงรักผู้หญิงสวยๆ อยู่เสมอ เป็นต้น เพื่อให้ผู้อ่านคุ้นเคย รู้จักอุปนิสัยใจคอของตัวละครก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อเรื่อง ตอนดำเนินเรื่องเป็นการไล่เรียงเรื่องราวไปตามลำดับเหตุการณ์ คือ เมื่อตัวละครชายหลงรักตัวละครหญิง เขาก็ต้องพบกับอุปสรรคคือ ถึงแม้ว่าเขาจะพยายามทำทุกวิถีทางที่จะเข้าไปทำความรู้จักกับเธอ แต่เธอก็ไม่เคยแสดงท่าทีสนใจในเขาเลย ตอนจบเรื่องจึงเป็นการจบแบบเศร้า เพราะตัวละครชายไม่สมหวังในความรัก

จุดมุ่งหมายของเรื่องสั้นชุดนี้ ต้องการแสดงให้เห็นว่าความรักทำให้ผู้มีรักต้องเป็นทุกข์และเศร้าใจ ดังสุภาษิตที่ว่า “ที่ใดมีรักที่นั่นมีทุกข์”

ตัวละครที่ปรากฏมีประมาณเรื่องละ 2 - 4 ตัว เป็นตัวละครวัยรุ่นอายุประมาณ 21 ปี มีทั้งตัวละครที่ยังเป็นนิสิตและตัวละครที่ทำงานแล้ว ผู้แต่งจะกำหนดลักษณะเฉพาะทั้งรูปร่าง หน้าตา ให้กับตัวละครอย่างเด่นชัดและตรงไปตรงมา และใช้ตัวละครชุดที่กำหนดขึ้นนี้ในเรื่องสั้นทุกเรื่องของชุดที่สอง

ฉากที่ผู้เขียนกำหนดใช้ในแต่ละเรื่องมีเพียงฉากเดียว เพื่อให้สัมพันธ์กับเวลาสั้น ๆ ที่ใช้ในการดำเนินเรื่องเพียงวันเดียวเช่นกัน และฉากที่ผู้เขียนเลือกใช้เป็นฉากที่มีความสมจริง

ชุดที่สาม เรื่องสั้นชุดถึงไหนถึงกัน ประกอบไปด้วยเรื่องสั้นทั้งชุด จำนวน 17 เรื่อง แต่ละเรื่องมีความยาวประมาณ 2,000 คำ ใช้เวลาในการอ่านประมาณ 15 นาที

ในด้านรูปแบบผู้เขียนจะเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์เพื่อปูพื้นฐานไปสู่ปัญหา เช่น เรื่องราตรีนี้เหมาะที่จะตาย เปิดเรื่องด้วยการบรรยายสภาพการจราจรที่ติดขัด และฝนตกหนัก จนบรรดาผู้ที่ใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะต้องหลบฝนบริเวณใต้ชายคาร้านต่าง ๆ ริมถนน ในเรื่องหนุ่มตุ้ต๊ะเผชิญ ค.ช.ตุ้มตาม เปิดเรื่องด้วยการบรรยายถึงสภาพของผู้คนในสังคมปัจจุบันที่นิยมใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่กันเป็นจำนวนมาก ตอนดำเนินเรื่องก็จะเป็นการดำเนินไปตามลำดับเหตุการณ์ โดยตัวละครต้องพบกับอุปสรรคและปัญหานั้นก็จะทวีความรุนแรงขึ้นเช่น ตัวละครถูกเข้าใจผิดจากคนกลุ่มอื่น ประสบกับปัญหาความรักที่ไม่สมหวัง เป็นต้น ตอนจบของเรื่องเป็นการจบแบบพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน ตัวละครสามารถผ่านพ้นปัญหาต่าง ๆ ไปได้อย่างหวุดหวิด ด้วยวิธีที่ผู้อ่านคาดไม่ถึง

จุดมุ่งหมายของเรื่องสั้นในชุดนี้ แต่ละเรื่องมีจุดมุ่งหมายเดียว เช่น ความทุกข์อันเกิดจากความรัก ปรากฏในเรื่องสัญญาสุภาพบุรุษ เรื่องราตรีนี้เหมาะที่จะตาย ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ปรากฏในเรื่องวันนี้ไม่ตลก และความเชื่อในเรื่องคำทำนาย ปรากฏในเรื่องตกรักระโดดลอยผสมโรง เป็นต้น

ตัวละครที่ปรากฏในเรื่องมีประมาณเรื่องละ 4 – 5 ตัว เป็นตัวละครวัยรุ่นที่ยังเป็นนิสิต นักศึกษาบ้าง มีงานทำแล้วบ้าง หรือเป็นตัวละครในวัยผู้ใหญ่บ้าง มีช่วงอายุประมาณ 21 - 30 ปี เป็นตัวละครประเภทน้อยลักษณะที่ผู้เขียนนำเสนอด้วยการบรรยายแบบตรงไปตรงมา และใช้ตัวละครที่สร้างขึ้นในชุดเดิมนี้ให้มีบทบาทปรากฏในเรื่องสั้นชุดนี้ทั้งหมด

ฉากที่ใช้เป็นฉากที่มีความสมจริง ในแต่ละเรื่องจะกล่าวถึงฉากสำคัญเพียงฉากเดียวเท่านั้น และใช้เวลาในการดำเนินเรื่องจำกัดเพียงวันเดียว

เรื่องสั้นในชุดที่สามนี้ ผู้เขียนใช้รูปแบบในการนำเสนอเรื่องราวด้วยการเล่าเรื่องไปเรื่อย ๆ ตามความต้องการและความรู้สึกของตัวผู้เขียนเอง ไม่มีโครงเรื่องที่แน่นอนตายตัว รูปแบบลักษณะนี้มีปรากฏอยู่จำนวน 6 เรื่อง เช่น เรื่องยุทธการอ่าวบราเซียร์ เป็นเรื่องของตัวละครกลุ่มหนึ่งที่เล่นทำสงครามกันอย่างสนุกสนานเลียนแบบข่าวสงครามอ่าวเปอร์เซียในประเทศแถบตะวันออกกลาง ที่เสนอทางโทรทัศน์ ในเรื่องนางเอกมาแล้ว เป็นเรื่องของตัวละครชายกลุ่มหนึ่งที่แสดงความดีใจไปต่าง ๆ นานา เมื่อรู้ว่าในกลุ่มของตนจะมีสมาชิกใหม่เป็นสาวสวย รูปร่างดี และในเรื่องวัวดีไม่กินหญ้าใกล้คอก เป็นเรื่องของตัวละครชายคนหนึ่งที่รักและหวังหลานสาวมาก เมื่อรู้ว่าหลานสาวมีเพื่อนสนิทเป็นผู้ชายหลายคน จึงเรียกผู้ชายเหล่านั้นมาที่บ้าน เพื่อบอกว่าห้ามคิดกับหลานสาวของตนอย่างคู่รักเด็ดขาด เป็นต้น

ชุดที่สี่ เรื่องสั้นชุดมันต์เหลือเกิน ในชุดนี้ประกอบด้วยเรื่องสั้น จำนวน 16 เรื่อง แต่ละเรื่องมีความยาวประมาณ 2,500 คำ ใช้เวลาในการอ่านประมาณ 15 นาที

ด้านรูปแบบของเรื่องสั้นในชุดนี้ เปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์ เพื่อนำเข้าสู่ปัญหาของเรื่อง เช่น เรื่องวิถีชอปเปอร์และโลกกันตระ บรรยายว่า ผู้คนในสังคมปัจจุบันนิยมใช้รถชอปเปอร์กันเป็นจำนวนมาก และบรรยายถึงรูปทรงของรถจักรยานยนต์ชนิดนี้ ในเรื่องจะอ้วนแล้วเป็นไง บรรยายถึงความพยายามของตัวละครชายที่มีความต้องการเป็นนักร้องที่มีชื่อเสียง ด้วยการไปสมัครเข้าเป็นนักร้องในสังกัดค่ายเพลงต่าง ๆ ตอนดำเนินเรื่องผู้เขียนดำเนินเรื่องไปตามลำดับเหตุการณ์ แล้วผูกปมปัญหาให้ทวีความรุนแรงขึ้นด้วยการทำให้ตัวละครถูกเข้าใจผิดได้รับบาดเจ็บ หรือรูปร่างของตัวละครเองที่เป็นอุปสรรคต่อการยึดอาชีพนักร้อง เป็นต้น ตอนจบของเรื่อง เป็นการจบแบบธรรมดา ตัวละครก็ผิดหวังบ้างสมหวังบ้างไปตามเนื้อเรื่อง ซึ่งผู้อ่านสามารถคาดเดาได้ล่วงหน้า

จุดมุ่งหมายของเรื่องสั้นในชุดนี้ แต่ละเรื่องมีจุดมุ่งหมายเดียวเช่น ความรักทำให้เป็นทุกข์ ปรากฏในเรื่องเพราะเรานั้นโคตรจะคู่กัน เรื่องมีความรักอะปาวแล้วมันภูมิใจ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ปรากฏในเรื่องจะเพื่อชาติสักครั้งให้ลิ้มวิชาแพะหมกเม็ด และเรื่องของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ยังไม่สมบูรณ์นัก ปรากฏในเรื่องไปด้วยใจไม่มีใครจัดตั้ง เป็นต้น

ตัวละครที่ปรากฏในแต่ละเรื่องเป็นตัวละครเดิมที่ผู้เขียนกำหนดให้มีลักษณะรูปร่างหน้าตา อุปนิสัย คงที่ เป็นตัวละครน้อยลักษณะ มีประมาณเรื่องละ 2-5 ตัว แต่ละตัวผู้เขียนนำเสนอสู่ผู้อ่านด้วยการบรรยายตรงไปตรงมา โดยกำหนดให้เป็นตัวละครที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ยังเป็นนิสิตบ้าง มีงานทำแล้วบ้าง

ฉากที่ใช้ในแต่ละเรื่องเป็นฉากที่สมจริง และปรากฏเพียงเรื่องละฉากเดียว ซึ่งใช้ระยะเวลาในการดำเนินเรื่องสั้น ๆ เพียงหนึ่งวันเท่านั้น

เรื่องสั้นในชุดที่สี่นี้ก็มีรูปแบบการเสนอเรื่องแบบไม่มีโครงเรื่องเช่นกัน เป็นเรื่องราวที่ผู้เขียนบรรยายแสดงความคิดเห็นของตน ซึ่งมีปรากฏจำนวน 5 เรื่อง เช่น เรื่องชอปเปอร์มันจะ ผู้เขียนบรรยายว่าผู้คนที่มีความเสี่ยงในสังคมจำนวนมาก นิยมใช้รถจักรยานยนต์ชอปเปอร์เป็นพาหนะกัน เช่น นักร้อง นักแสดง และนักการเมือง เป็นต้น ในเรื่องถ้าปากหน้อยจะให้... เป็นเรื่องของตัวละครชายที่ขากรไรต่าง ทำอย่างไรก็ไม่สามารถหุบปากลงได้ แต่เมื่อเพื่อนนำแก้วเหล้ามาส่งให้ เขากลับสามารถขยับปากได้ตามปกติอย่างง่ายดาย เป็นต้น

ชุดที่สอง เรื่องสั้นชุดรูปหล่อรอไปหอะ ประกอบด้วยเรื่องสั้น จำนวน 9 เรื่อง แต่ละเรื่อง มีความยาวประมาณ 2,500 คำ ใช้เวลาในการอ่านประมาณ 15 นาที

รูปแบบของเรื่องสั้นชุดนี้ มักจะเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์ เช่น เรื่องมันจะไหว หรือ บรรยายเหตุการณ์ที่ตัวละครชายกำลังเดินเข้าไปในคฤหาสน์หลังใหญ่หลังหนึ่ง พร้อมกับลูกสาวเจ้าของคฤหาสน์กำลังด้วยการขว้างสิ่งของเข้าใส่ ในเรื่องชมรมต่อต้านผู้หญิง เปิดเรื่องด้วยการให้ตัวละครชายเล่าเรื่องความผิดหวังในความรักให้เพื่อนฟัง เป็นต้น ผู้เขียนดำเนินเรื่องไปตามลำดับเวลาและเหตุการณ์ก่อนหลัง โดยให้ตัวละครต้องพบกับอุปสรรคต่าง ๆ เช่น ต้องอดทนในสิ่งที่ผู้หญิงที่ตนสนใจชื่นชอบแม้จะเบื่อกว่าหลาย ตัวละครต้องพบกับเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นต้น ตอนจบเป็นการจบแบบธรรมดา คือ ตัวละครมีความสุข ประสบความสำเร็จในชีวิต หรือ ประสบความสำเร็จในความรัก เป็นต้น

จุดมุ่งหมายของเรื่องแสดงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในความรักระหว่างหนุ่มสาว ปรากฏในเรื่อง ชมรมต่อต้านผู้หญิง เรื่องสับสนในสายฝน ความโลภของมนุษย์ ปรากฏในเรื่องไร้...แม่ยาย และ เด็กวัยรุ่นที่มีปัญหาครอบครัว ปรากฏในเรื่องมันจะไหวหรือ เป็นต้น

ตัวละครชายหญิงในเรื่องสั้นชุดนี้มีอายุระหว่าง 25 – 50 ปี ปรากฏในแต่ละเรื่องประมาณ 2 – 4 ตัว เป็นตัวละครน้อยลักษณะ โดยผู้เขียนจะกำหนดและบรรยายตัวละครอย่างตรงไปตรงมา

ฉากที่ปรากฏในแต่ละเรื่องจะมีเพียงฉากเดียว เป็นฉากที่มีความสมจริง และเวลาที่ใช้ในการดำเนินเรื่องแต่ละเรื่องประมาณ 2 วัน

ชุดที่สาม เรื่องสั้นชุดอะไรอยู่ในกระโปรง ชุดนี้ประกอบไปด้วยเรื่องสั้น จำนวน 8 เรื่อง แต่ละเรื่องมีความยาวประมาณ 2,500 คำ ใช้เวลาในการอ่านประมาณ 15 นาที

รูปแบบของเรื่องสั้นชุดนี้ มักจะเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์ เช่น เรื่องบนทางสายเปลี่ยว บรรยายถึงตัวละครหญิงที่กำลังขับรถลัดเลาะไปตามเส้นทางที่เปลี่ยว ด้วยความเศร้าหมอง ในเรื่องยืมหนอย่น้ำนมจ๋าเป็น บรรยายเหตุการณ์ที่รายการโทรทัศน์ที่ชอบแก่ลั่นคนรายการหนึ่ง กำลังแก่ลั่นผู้คนด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นต้น ตอนดำเนินเรื่องนั้นผู้เขียนดำเนินเรื่องไปตามลำดับเวลา ด้วยการให้ตัวละครต้องพบกับอุปสรรคต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความรักที่ไม่เข้าใจกัน ปัญหาที่เกิดจากความมักมากในกามารมณ์ของตัวละคร เป็นต้น ตอนจบของเรื่องเป็นการจบแบบธรรมดา คือ ตัวละครมีความสุขในเรื่องความรัก และตัวละครมีพฤติกรรมเช่นไรก็จะได้รับผลไปจากการกระทำของตนเช่น มีความโลภก็ทำให้ตนเองต้องได้รับความอับอาย เป็นต้น

จุดมุ่งหมายของแต่ละเรื่องมีประการเดียวเช่น เรื่องราวความรักของหนุ่มสาว ปรากฏในเรื่องทาสคู่ เรื่องกระดากห่อไฟ เรื่องหนุ่มห้ามกับทรมวย ความโลภของมนุษย์ ปรากฏใน

เรื่องยืมน้อยหน้าหน้าม้าจำเป็น และเรื่องเกี่ยวกับความมั่งคั่งมากในการมรณของตัวละครชายปรากฏในเรื่องสุขาวคืออยู่ไหนหนา เป็นต้น

ตัวละครชายหญิงที่ปรากฏเป็นตัวละครน้อยลักษณะ ที่ผู้เขียนบรรยายถึงอย่างตรงไปตรงมา มีปรากฏเรื่องละ 2 – 4 ตัว อายุประมาณ 25 ปี มีอาชีพทำงานบริษัทเอกชนเป็นส่วนใหญ่ ฉากที่ใช้เป็นฉากที่มีความสมจริง ในแต่ละเรื่องจะใช้ฉากสำคัญในการดำเนินเรื่องเพียงฉากเดียว และใช้เวลาในการเดินเรื่องประมาณ 2 วัน

ชุดที่สี่ เรื่องสั้นชุดไม้แอบอุ่นไอหญิงจะอิงใคร ประกอบด้วยเรื่องสั้น จำนวน 9 เรื่อง แต่ละเรื่องมีความยาวประมาณ 2,000 คำ ใช้เวลาในการอ่าน ประมาณ 15 นาที

ด้านรูปแบบมักจะเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์ เพื่อปูทางไปสู่ปมปัญหาของเรื่อง เช่น เรื่องรักเป็นเกมส์อันตราย ผู้เขียนบรรยายเหตุการณ์ที่ตัวละครชายต้องมาขึ้นเตียงตายอยู่บนกันสาดแคบ ๆ ของคอนโดมิเนียมแห่งหนึ่ง ในเรื่องสาวอักษรศาสตร์ไกลมือ บรรยายเหตุการณ์ที่ตัวละครชายและหญิงได้มาพบกันโดยบังเอิญในงานแสดงภาพเขียน เป็นต้น ตอนดำเนินเรื่องเป็นการเดินเรื่องไปตามลำดับเหตุการณ์ และปมปัญหาที่ทวีความรุนแรงขึ้นเช่น ตัวละครสองฝ่ายมีความขัดแย้งกันทางความคิด ตัวละครเข้าใจผิดในตัวคนรัก ตัวละครตกเป็นทาสของกิเลส เป็นต้น ตอนจบของเรื่องเป็นการจบแบบธรรมดา ผู้อ่านสามารถคาดเดาได้จากพฤติกรรมของตัวละครว่าตัวละครประพฤติอย่างไรจุดจบของเรื่องก็จะสอดคล้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ เช่น ตัวละครที่มีความมั่งคั่งมากในการมรณก็ต้องได้รับความลำบากเดือดร้อน เพราะผิดลูกผิดเมียคนอื่น

จุดมุ่งหมายของเรื่องสั้นในชุดนี้ แต่ละเรื่องจะมีเพียงจุดมุ่งหมายเดียวเช่น เพื่อแสดงเรื่องของการรักระหว่างตัวละครหนุ่มสาว ปรากฏในเรื่องสาวอักษรศาสตร์ไกลมือ เรื่องข้างขวาคะที่รัก และการเอารัดเอาเปรียบของคนในสังคม ปรากฏในเรื่องเพ็ดดิกรี เป็นต้น

ตัวละครมีปรากฏเรื่องละ 2 – 3 ตัว เป็นตัวละครชายหญิงที่มีอายุประมาณ 25 ปี ประกอบอาชีพที่หลากหลายเช่น นักร้อง นักวิชาการ ทำงานในบริษัทเอกชน เป็นต้น ผู้เขียนเสนอตัวละครโดยตรงสู่ผู้อ่าน โดยกำหนดให้ตัวละครเป็นตัวละครน้อยลักษณะ คงแสดงพฤติกรรมอย่างคงที่ไปตลอดทั้งเรื่อง

ฉากที่ใช้ในแต่ละเรื่องมีเพียงฉากเดียว เป็นฉากที่มีความสมจริง และใช้ระยะเวลาในการดำเนินเรื่องประมาณ 2 วัน

ในเรื่องสั้นชุดนี้ มีการเสนอรูปแบบในลักษณะที่ไม่มีโครงเรื่องที่เด่นชัด เป็นการเขียนเรื่องไปตามความรู้สึกของผู้เขียนที่ต้องการจะเล่าให้ผู้อ่านฟัง ลักษณะนี้มีปรากฏจำนวน 2 เรื่อง คือเรื่องมนุษย์เจ้าปัญหา ผู้เขียนเล่าถึงตัวละครที่ร่วมหุ้นทำงานกับเพื่อน แต่เขาเป็นคนที่ทำงานช้า

มาก เพราะอยากให้งานออกมาดี และในเรื่องนมก็เต้า เป็นเรื่องของตัวละครที่มีนิสัยรักสุนัขมาก เขาต้องการจะรู้ให้ได้ว่าสุนัขพันธุ์ดัชชุนด์มีนมก็เต้า จึงพยายามจับมันนอนหงายเพื่อจะนับเต้านม จึงถูกมันกัดเป็นแผลฉกรรจ์ เป็นต้น

ชุดที่ห้า เรื่องสั้นชุดเพราะรักติดตาจึงมาติดตาม ในชุดนี้ประกอบไปด้วยเรื่องสั้น จำนวน 13 เรื่อง แต่ละเรื่องมีความยาวประมาณ 2,500 คำ ใช้เวลาในการอ่านประมาณ 15 นาที

รูปแบบโดยส่วนใหญ่จะเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์นำเข้าสู่ปมปัญหาเช่น เรื่องบทรักของนักขาย บรรยายเหตุการณ์ขณะที่ตัวละครชายและหญิงยืนอยู่ใกล้กัน และฝ่ายหญิงรู้สึกไม่พอใจที่ฝ่ายชายสูบบุหรี่ส่งกลิ่นเหม็น ในเรื่องสวิงกิ้งกันเห็น ๆ ที่บางรัก บรรยายเหตุการณ์ในวันที่ตัวละครสองคนพากันไปจดทะเบียนสมรสที่อำเภอ เป็นต้น ตอนดำเนินเรื่องผู้เขียนกำหนดให้เรื่องดำเนินไปตามลำดับเวลา โดยแสดงให้เห็นอุปสรรคของตัวละครที่เป็นสามีภรรยากันเช่น ความไม่เข้าใจกัน ความมักมากในการมรดกจนต้องประพาศิตนพิศศีลธรรม เป็นต้น ตอนจบเป็นการจบแบบมีความสุขคือ ตัวละครสามารถปรับตัวเข้าหาคู่รักของตนได้เป็นอย่างดี

จุดมุ่งหมายของเรื่องแสดงให้เห็นถึงความรักระหว่างชายหญิง จะมีความสุขได้ต้องมีความเข้าใจกัน อดทน ปรับตัวเข้าหากัน ซื่อสัตย์ และอภัยให้กัน

ตัวละครปรากฏเรื่องละ 2 – 3 ตัว เป็นชายและหญิงอายุระหว่าง 25 – 50 ปี ประกอบหน้าทีการทำงานแล้ว และบางคู่ก็แต่งงานเป็นครอบครัวแล้ว ตัวละครทุกตัวจะคงลักษณะเดิมของตนไปตลอดทั้งเรื่อง และผู้เขียนก็นำเสนออย่างตรงไปตรงมา

ฉากที่ใช้ในแต่ละเรื่องเป็นฉากแบบสมจริง ปรากฏฉากที่สำคัญในการดำเนินเรื่องเพียงฉากเดียว และเวลาที่ใช้ในการดำเนินเรื่องจำกัดเพียง 2 – 3 วันเท่านั้น

จะเห็นได้ว่าเรื่องสั้นในช่วงที่สามนี้จะใช้จำนวนคำประมาณ 2,000 – 6,000 คำ ใช้เวลาในการอ่านประมาณ 15 – 40 นาที รูปแบบการเสนอเรื่องสั้น โดยส่วนใหญ่มีลักษณะเช่นเดียวกับเรื่องสั้นในสองช่วงแรกคือ มักจะเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์เพื่อปูทางเข้าสู่ปมขัดแย้งของเรื่อง และเรื่องราวจะดำเนินไปตามลำดับเวลาโดยผู้เขียนเป็นผู้บรรยายเหตุการณ์อย่างตรงไปตรงมา จนถึงตอนจบก็จะจบลงอย่างพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน ด้านจุดมุ่งหมายของแต่ละเรื่อง พบว่าส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อนำเสนอเรื่องของความรักระหว่างสามีภรรยาหรือหนุ่มสาวที่กำลังจะแต่งงานกัน ตัวละครที่ปรากฏมีเพียงเรื่องละ 2 – 4 ตัว เป็นตัวละครน้อยลักษณะ มีอายุระหว่าง 25 – 50 ปี ที่ผู้เขียนเสนอสู่ผู้อ่านด้วยการบรรยายตรง ๆ ในด้านของฉากเป็นฉากแบบสมจริง และมีฉากสำคัญที่ใช้ในการดำเนินเรื่องเพียงเรื่องละหนึ่งฉาก นอกจากนี้ยังพบว่าเรื่องสั้นในช่วงที่สามมีการนำเสนอ

รูปแบบของเรื่องสั้นที่ไม่มีโครงเรื่อง จำนวน 2 เรื่อง ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้เขียนบรรยายไปตามทัศนะหรือความต้องการของตนเอง โดยผ่านเหตุการณ์หรือตัวละครเพื่อถ่ายทอดสู่ผู้อ่าน

จากการศึกษาพัฒนาการในด้านรูปแบบของเรื่องสั้นทั้งสามช่วงตั้งแต่ พ.ศ. 2524 - 2538 ของ คำรงค์ อารีกุล พบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วผู้เขียนใช้รูปแบบของการเขียนเรื่องสั้นทั่วไปกล่าวคือ เรื่องสั้นแต่ละเรื่องมีจำนวนคำระหว่าง 1,500 – 10,000 คำ ใช้เวลาในการอ่านประมาณ 10 – 45 นาที ด้านโครงเรื่องก็เป็นโครงเรื่องง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน โดยเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์หรือบรรยายตัวละครเพื่อปูทางของเรื่องไปสู่ปมปัญหา ซึ่งมักจะเป็นความขัดแย้งหรือความเข้าใจผิดกัน เรื่องราวจะดำเนินไปโดยปัญหานั้นทวีความรุนแรงขึ้นไปเรื่อย ๆ จนถึงจุดสูงสุด แล้วปัญหาได้รับการแก้ไขหรือมีทางออกและคลี่คลายไปในทางที่ดี ตอนจบของเรื่องนั้นส่วนใหญ่จบแบบพลิกความคาดหมาย เป็นการเฉลยเรื่องราวอย่างน่าตื่นเต้น ด้านจุดมุ่งหมายของเรื่อง ในแต่ละเรื่องจะมีเพียงจุดมุ่งหมายเดียว ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นจุดมุ่งหมายที่แสดงถึงเรื่องราวความรักระหว่างหนุ่มสาว ด้านจำนวนตัวละครที่ปรากฏในแต่ละเรื่องส่วนใหญ่จะมีประมาณ 2 – 5 ตัว เป็นตัวละครประเภทน้อยลักษณะ จะแสดงบุคลิกลักษณะเช่นเดิมไว้ตลอดทั้งเรื่อง ผู้เขียนมีการนำเสนอตัวละครสู่ผู้อ่านด้วยการบรรยายแบบตรงไปตรงมา และพบว่าเรื่องสั้นในช่วงที่สองผู้เขียนจะใช้ตัวละครเดิมให้มีการแสดงเรื่องราวไปตลอดทั้งช่วง แต่ตัวละครก็ยังคงเป็นประเภทน้อยลักษณะอยู่เช่นเดิม คือถึงแม้จะมีบทบาทในหลายเรื่องแต่ก็คงลักษณะเดิมที่ผู้เขียนกำหนดไว้ไม่เปลี่ยนแปลง ตัวละครที่ปรากฏจะมีช่วงอายุระหว่าง 18 – 50 ปี มีทั้งตัวละครที่ยังเป็นนิสิตนักศึกษา ตัวละครที่ประกอบหน้าที่การงาน และมีครอบครัวแล้ว ด้านฉากที่ใช้ในแต่ละเรื่องเป็นฉากแบบสมจริง มีฉากสำคัญในเรื่องจำกัดเพียงฉากเดียวเท่านั้น และระยะเวลาในการดำเนินเรื่องโดยส่วนใหญ่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในวันเดียว หรือประมาณสองวันบ้างในบางเรื่อง

นอกจากนี้ยังพบว่าในงานเขียนช่วงที่สองและสามของ คำรงค์ อารีกุล เริ่มที่จะใช้รูปแบบในการนำเสนอเรื่องแบบใหม่บ้างเป็นบางเรื่อง โดยเป็นการนำเสนอแบบไม่มีโครงเรื่องที่แน่นอนตายตัว เป็นเรื่องราวที่ผู้เขียนบรรยายแสดงทัศนะหรือความต้องการของตน โดยผ่านตัวละครและเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อจะถ่ายทอดสู่ผู้อ่าน การนำเสนอในลักษณะนี้มีปรากฏในช่วงที่สองเป็นจำนวน 19 เรื่อง และปรากฏในช่วงที่สามเพียง 2 เรื่องเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนได้พยายามพัฒนางานเขียนของตนให้มีรูปแบบการนำเสนอใหม่ ๆ สู่ผู้อ่านบ้างเช่นกัน

2. พัฒนาการด้านกลวิธีการเขียน

เมื่อนักเขียนสร้างสรรค์วรรณกรรมขึ้นมามีความต้องการพยายามหากลวิธีในการถ่ายทอดทัศนะของตน ตลอดจนบันทึกและสะท้อนเรื่องราวต่าง ๆ ในสังคมออกมาสู่ผู้อ่าน และเพื่อให้ผลงานนั้นมีคุณค่าน่าสนใจ ชวนติดตามอยู่เสมอ นักเขียนจะมีกลวิธีการเขียนต่างกันไป

ชลธิรา กลัดอยู่ อธิบายว่า กลวิธีการเขียนเป็นแนวการเขียนอย่างหนึ่งที่ผู้แต่งตั้งใจใช้เพื่อเสนองานเขียนของตนให้ปรากฏออกมาในรูปแบบหรือลักษณะต่าง ๆ การกำหนดโครงสร้างของเรื่องด้วยการวางเค้าโครงเรื่อง การลำดับเรื่องราว วิธีดำเนินเรื่องจากเริ่มต้นไปสู่จุดจบ การกำหนดลักษณะตัวละครและการปล่อยตัวละคร การสร้างฉาก วิธีการเสนอแนวคิด การวางจุดมุ่งหมายต่าง ๆ (ชลธิรา กลัดอยู่. 2525 : 211 – 212)

สุนิสสา ศิวกุล กล่าวว่า กลวิธีในการแต่งหรือเทคนิคในการแต่ง หมายถึง ชั้นเชิงที่นักเขียนใช้ในงานประพันธ์อันได้แก่ การวางโครงเรื่อง การกำหนดลักษณะตัวละคร การสร้างฉาก การเสนอแนวคิดหรือปรัชญา และการดำเนินเรื่องไปตามโครงเรื่องที่ผูกไว้ให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ (สุนิสสา ศิวกุล. 2541 : 20)

จากความเห็นดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่ากลวิธีการเขียน หมายถึง เทคนิคการเขียนแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ผู้แต่งใช้ในการประพันธ์เรื่อง ได้แก่ การวางโครงเรื่อง การกำหนดลักษณะตัวละคร การสร้างฉาก วิธีการเสนอแนวคิด และการวางจุดมุ่งหมายต่าง ๆ เพื่อให้เรื่องราวของเขามีคุณค่าน่าสนใจ ชวนติดตามไปโดยตลอด

จากการศึกษางานเขียนเรื่องสั้นของ ดำรงค์ อารีกุล พบว่า ผู้เขียนได้พยายามพัฒนากลวิธีการเขียนในด้านการสร้างตัวละคร และการสร้างฉาก ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

2.1 การสร้างตัวละคร

ในด้านของการสร้างตัวละครในเรื่องสั้นของ ดำรงค์ อารีกุล ตั้งแต่ช่วงแรกจนถึงช่วงที่สามมีการเปลี่ยนแปลงดังนี้

ตัวละครในเรื่องสั้น ช่วงแรก พ.ศ. 2524 - 2532

ตัวละครในเรื่องสั้นช่วงแรกนี้ ผู้แต่งได้กำหนดตัวละครวัยรุ่นที่อยู่ในวัยของการศึกษาเล่าเรียนทั้งสิ้นมีอายุระหว่าง 18 – 20 ปี โดยเป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาแห่งใดแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บุคคลลักษณะของตัวละครเป็นประเภทน้อยลักษณะและสมจริงตามสภาพของวัยรุ่นทั่วไปคือ จี๋อ้าย เป็น รักสนุก รักความถูกต้องยุติธรรม มีความอยากรู้อยากเห็น และเจ้าชู้

เป็นต้น เช่นตัวละครที่ชื่อแหลมจากเรื่องไอ้เล่นอะไรยังงั้น ในเรื่องสั้นชุดแหกคอกเขียว และ “ผม” จากเรื่องความรักมันจึกเดียว ในเรื่องสั้นชุดเสน่หาห้าแตร เป็นเด็กวัยรุ่นอายุ 18 ปี ซึ่งมีนิสัยซื่อายมาก โดยเฉพาะเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้หญิงคนที่พวกเขาสนใจ จนต้องแสดงพฤติกรรมแปลก ๆ น่าขันออกมาเพื่อระงับความอายที่เกิดขึ้น

ตัวละครที่ชื่อวาทีและรวี จากเรื่องตะกายหอยหญิง ในเรื่องสั้นชุดเสน่หาห้าแตร เป็นวัยรุ่นอายุ 20 ปี ที่ร่าเริง รักสนุก มักจะมีความคิดแปลก ๆ และพฤติกรรมแปลก ๆ เพื่อความสนุกสนาน ซึ่งบางครั้งก็เลยเถิดไปเป็นการสร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง

ตัวละครที่ชื่อช้าง จากเรื่องผู้พิทักษ์ธรรม ในเรื่องสั้นชุดแหกคอกเขียวเป็นตัวละครวัยรุ่นที่รักความถูกต้องยุติธรรมเป็นอย่างมาก เขามักจะดักเตือน เพื่อนฝูงที่ทำผิดในทุกเรื่องโดยไม่เกรงใจ และยังเป็นผู้นำในการต่อต้านกลุ่มคนที่ขายตัวผิดที่หน้าโรงภาพยนตร์อย่างกล้าหาญ ไม่กลัวความเดือดร้อน

ตัวละครที่เป็นเท็น ล้าสมัย เช่นตัวละครที่ชื่อแผน จากเรื่องยีนส์คุณรู้มั้ยว่ายีนส์หมายถึงอะไร ในเรื่องสั้นชุดแหกคอกเขียว กล่าวถึงแผนว่าเป็นเด็กต่างจังหวัดเข้ามาเรียนที่มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร เขาเป็นคนเซย แต่งตัวล้าสมัย ในขณะที่สังคมกำลังนิยมใส่กางเกงผ้าเนื้อดี แต่เขากลับใส่กางเกงยีนส์ผ้าเนื้อแข็ง หรือตัวละครที่ชื่อโอ้ จากเรื่องเถื่อนข้ามมิติ ในเรื่องสั้นชุดแหกคอกเขียว ใจเป็นเด็กกำพร้าจากภาคอีสานเข้ามาเรียนที่มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครเช่นเดียวกัน ด้วยความยากจนทำให้เขาแต่งตัวไม่ทันสมัย เสื้อผ้าส่วนใหญ่เป็นของที่ได้รับบริจาคมาจึงไม่สวย และทันสมัยเหมือนเพื่อนคนอื่น ๆ

ตัวละครที่มีความอยากรู้อยากเห็นเช่น “ผม” จากเรื่องอยากเตะโด่งเธอนักสักร้อยหลา ในเรื่องสั้นชุดเสน่หาห้าแตร ที่มีความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองแก้ไขปัญหาลับสมองทุกชนิด เขานิยมที่จะซื้อเกมสลับสมองมาเล่นและหาวิธีแก้ไขปัญหาดัง ๆ ด้วยตนเองโดยไม่ซื้อคำเฉลยมาด้วย และเขามีความเชื่อมั่นว่าจะสามารถค้นพบวิธีแก้ปัญหาคด้วยตัวเอง

ส่วนตัวละครที่มีนิสัยเจ้าชู้ไถ่ได้แก่ เด็ดดวงนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จากเรื่องเล่นจะเอ็กกันไหมเธอ ในเรื่องสั้นชุดอะไรจะขนาดนั้นที่มีคู่รักในเวลาเดียวกันถึงสองคน ทำให้เขารู้สึกโกหกรู้เป็นที่ยอมรับแก่เพื่อนชายวัยรุ่นด้วยกัน

จะเห็นได้ว่าลักษณะของตัวละครในช่วงแรกนี้ มีเพียงกลุ่มเดียวคือ กลุ่มวัยรุ่นที่เป็นนิสิตนักศึกษาในรั้วมหาวิทยาลัยมีอายุระหว่าง 18 – 20 ปี ตัวละครเหล่านี้เป็นประเภทน้อยลักษณะ ที่มีลักษณะนิสัยสมจริงตามสภาพของวัยรุ่นทั่วไป คือ ซื่อาย รักสนุก เป็นเท็น ล้าสมัย รักความถูกต้องยุติธรรม และเจ้าชู้ เป็นต้น ผู้แต่งสร้างตัวละครวัยรุ่นที่เป็นนิสิตนักศึกษาได้อย่างสมจริง อาจเป็นเพราะตัวละครอยู่ในวัยใกล้เคียงกับผู้แต่ง และมีประสบการณ์ในรั้วมหาวิทยาลัยเดียวกันคือ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ผู้แต่งเรียนจบในปี พ.ศ. 2516 และเขียนเรื่องสั้นชุดนี้เป็นชุดแรกในปี พ.ศ. 2524

ตัวละครในเรื่องสั้นช่วงที่สอง พ.ศ. 2533 - 2535

ตัวละครในเรื่องสั้นช่วงที่สองนี้ ผู้แต่งกำหนดบทบาทให้เปลี่ยนไปจากตัวละครชุดแรก คือให้เป็นตัวละครชุดเดิมที่มีบทบาทในเรื่องสั้นช่วงนี้ไปตลอดทั้งช่วง วัชของตัวละครที่ปรากฏในเรื่องสั้นช่วงนี้มีตั้งแต่วัยรุ่นขึ้นไปจนถึงวัยผู้ใหญ่คือมีช่วงอายุระหว่าง 21 – 30 ปี มีทั้งตัวละครที่ยังเป็นนักศึกษาและตัวละครที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น ค้าขาย นักพากย์ ช่างภาพ ทำงานโรงงาน เป็นต้น การกำหนดบุคลิกลักษณะของตัวละครในเรื่องจะคงบุคลิกลักษณะเด่นทางกายภาพ หรือนิสัยใจคอเช่นนั้นไว้เป็นประจำ และลักษณะเฉพาะตัวนี้จะก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียแก่ตัวละครไปตลอดทั้งชุดที่ตัวละครปรากฏ ดังเช่น

“หมง หงจินเป่า” ตัวละครในชุดเป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า และชุดนี้จะร้องอะไรแว๊บนแว๊น เป็นชายหนุ่มอายุ 21 ปี มีเชื้อสายจีน เขามีใบหน้าอ่อนกว่าวัย ปากแดง แก้มแดง และรูปร่างอ้วนมาก แต่มีพรสวรรค์ในด้านการร้องเพลง เขาร้องเพลงได้ไพเราะจนมีความใฝ่ฝันว่าอยากจะเป็นนักร้องที่มีชื่อเสียงโด่งดังในสังกัดค่ายเพลงใหญ่ ๆ เหมือนนักร้องอาชีพคนอื่น ๆ จึงพยายามเข้าไปสมัครเป็นนักร้องตามค่ายเพลงต่าง ๆ แต่สุดท้ายเขาก็ต้องผิดหวัง เสียใจที่ทางค่ายเพลงปฏิเสธ ไม่ยอมรับเขาเป็นนักร้องในสังกัด สาเหตุเพราะมีรูปร่างที่อ้วนเกินไป ไม่เป็นที่ดึงดูดใจของกลุ่มผู้บริโภค

“ไชโย” ตัวละครจากเรื่องมันอยู่ที่ใจเดียว ๆ ในเรื่องสั้นชุดกอดลมไว้อย่าให้ห้อย มีอายุ 21 ปี เรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง มีรูปร่างอ้วนเตี้ย หน้ากลม แก้มแดง และเป็นคนมีนิสัยซื่อซายมากเขาจึงมีปมด้อยในเรื่องความรักเพราะผู้หญิงโดยทั่วไปจะสูงกว่า และล้อเลียนในความเตี้ยของเขาเสมอ เมื่อเขาบังเอิญได้พบกับผู้หญิงที่มีความสูงใกล้เคียงกัน เขาก็อายไม่กล้าพูดจากับเธอจนเพื่อน ๆ ต้องเข้ามาช่วยเหลือทำให้เขาสมหวังในที่สุด

“เสี้ยว” เป็นตัวละครในชุดมันดีเหลือเกินและชุดเป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า ที่มีอายุประมาณ 30 รูปร่างสันทัด ผอมเพรียว รูปร่างยาวรี ไว้ผมยาวถึงกลางหลังและมีสายรัดสีดำคาดศีรษะอยู่ตลอดเวลา ชอบวางท่าทางยิวน คอยโวโอ้อวด และชอบพูดจาถูกหรือตำหนิตะเยียนคนอื่นเสมอ เขาเรียนจบจากมหาวิทยาลัยศิลปากร มีอาชีพเป็นช่างภาพฝีมือดีประจำอยู่นิตยสารฉบับหนึ่ง เขานิยมใช้รถจักรยานยนต์ยี่ห้อฮาร์เลย์เดวิดสันเป็นชีวิตจิตใจ ในเรื่องสั้นแต่ละเรื่องที่กล่าวถึงเสี้ยว ผู้แต่งจะให้เขาแสดงท่าทางยิวนและพูดจาคุยโว โอ้อวดทั้งกับกลุ่มเพื่อนและกับคนแปลกหน้า อีกทั้งยังถูกผู้ฝีมือการซ่อมรถของเพื่อนคนหนึ่งที่มีอาชีพเป็นช่างซ่อมรถจักรยานยนต์โดยตรง

ว่าไม่สามารถซ่อมรถจักรยานยนต์ยี่ห้อฮาร์เลย์เดวิดสันที่มีราคาแพงของเขาได้ และจากพฤติกรรมเช่นนี้ส่งผลให้เขาเป็นที่น่าเบื่อหน่ายในกลุ่มเพื่อน หรือถูกกลุ่มคนอื่นรุมทำร้ายเพราะหมั่นใส่ใจในกิริยาท่าทาง

“ซอว์แฟค” เป็นตัวละครในชุดมันดีเหลือเกิน มีอายุประมาณ 21 ปี เป็นคนที่มีรูปร่าง 2 รู โตมากขนาดเท่า ๆ กับรูของปากกระบอก ปืนลูกซอง เขาจึงได้ฉายาว่า ซอว์แฟค มีอุปนิสัยเป็นคนใจดี และกลัวกรรยามาก มีอาชีพเป็นพนักงานอยู่ในโรงงานแห่งหนึ่ง ดังนั้นในเรื่องสั้นที่กล่าวถึงซอว์แฟค จึงเป็นเรื่องที่เขารู้สึกชอบใจและสนุกสนานที่มีคนตั้งฉายาให้ต่าง ๆ นานาเช่น ซอว์แฟค บิ๊กโน้ส เป็นต้น และแสดงพฤติกรรมที่เขากลัวกรรยามากจนยอมเป็นเบี้ยล่างของเธอ ยอมให้เธอทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรง หรือยอมทำงานบ้านแทนเธอ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าตัวละครในเรื่องสั้นช่วงที่สองนี้ มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี ซึ่งเพิ่มมากขึ้นกว่าช่วงแรก และมีทั้งนักศึกษาและคนที่ทำงานแล้ว แต่ข้อแตกต่างในด้านบุคลิกลักษณะของตัวละครก็คือ ผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครมีบุคลิกลักษณะประจำตัวทางกายภาพหรือนิสัยใจคอเช่น ใบหน้าอ่อนกว่าวัย รูปร่างอ้วนเตี้ย หน้าเลี่ยม รูปร่างโตมาก หรือมีอุปนิสัย เป็นคนขี้อาย ชอบพูดจาคุยโวโอ้อวด หรือกลัวกรรยา เป็นต้น และบุคลิกภาพเหล่านี้จะเกี่ยวพันกับเหตุการณ์ในเรื่อง โดยก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียแก่ตัวละครเองในแต่ละเรื่องที่ตัวละครปรากฏ

ตัวละครในเรื่องสั้น ช่วงที่สาม พ.ศ. 2535 - 2538

ตัวละครที่ปรากฏในเรื่องสั้นช่วงที่สามนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นตัวละครที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 25 – 50 ปี เป็นคนวัยทำงานที่ยังโสดหรือมีครอบครัวแล้ว ผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครในช่วงนี้เป็นผู้ใหญ่มากขึ้น มีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่ซับซ้อนมากขึ้นเช่น การเอาใจเอาเปรียบ หลอกลวงผู้อื่น ความโลภ การทำผิดศีลธรรม เป็นต้น ดังเช่น

“ลดดา” จากเรื่องคุกคามทางเพศ ในเรื่องสั้นชุดเพราะรักติดตาจึงมาติดตาม เป็นสาวใหญ่ อายุ 45 ปี มีรูปร่างสูงใหญ่ ไหล่กว้าง แข็งแรง ผิวคล้ำ มีฐานะทางสังคมสูง เป็นเจ้าของบริษัทก่อสร้าง เป็นนักธุรกิจที่คล่องแคล่ว ตัดสินใจเร็ว กล้าได้กล้าเสีย เธอมีความมักมากในกามารมณ์ เพราะสามีของเธอมีภรรยาน้อยและไม่ให้ความสนใจในตัวเธอเลย จนต้องประพฤติดีศีลธรรมด้วยการเป็นชู้กับพนักงานหนุ่มในบริษัทของตัวเอง แต่เธอก็สามารถเลิกกับชายชู้ได้เพราะเธอเห็นแก่ลูกสาวที่กำลังจะเดินทางกลับจากต่างประเทศ และมาช่วยงานเธอที่บริษัทแห่งนี้

“สาวีตรี” จากเรื่องเป็นชู้กับฉันได้ไหม ในเรื่องสั้นชุดเพราะรักติดตาจึงมาติดตาม เธอเป็นหญิงวัย 30 ปี มีฐานะดี สามีของเธอร่ำรวยเพราะเป็นเจ้าของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ เธอมีนิสัยคือร้อน เอาแต่ใจตัวเอง เธอรู้สึกโกรธสามีมากที่เขามักจะหาเซ็กส์หาเล่นกับผู้หญิงอื่นอยู่บ่อย ๆ จึงคิด

วิธีการเอาชนะสามีด้วยการมีชู้บ้าง โดยการไปขอร้องเพื่อนชายของเธอเองให้เป็นผู้ชู้กับเธอ แม้ว่าเธอจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบเพื่อนชายก็ตาม

“เธอ” จากเรื่องเพ็คคิกรี ในเรื่องสั้นชุดไม้แอปอห์นไอหญิงจะอิงใคร เธอเป็นหญิงสาวอายุ 25 ปี มีรูปร่าง หน้าตาดี จบการศึกษาจากต่างประเทศ เธอมีนิสัยเห็นแก่ตัว เอาเปรียบผู้ชายที่หลงใหลความงามของเธอ โดยการแกล้งพูดคุยให้ความสนิทสนมกับชายหนุ่ม เพื่อหลอกให้เขานำสุนัขเพศผู้ที่มีสายพันธุ์ที่ดีที่สุดของเขามาผสมพันธุ์กับสุนัขเพศเมียของเธอ และเมื่อสุนัขของเธอตกลูกออกมา เธอก็เลือกเฉพาะตัวที่มีลักษณะเด่นไว้แล้วส่งตัวที่มีลักษณะด้อยให้เขา จากนั้นเธอก็ไม่ให้ความสนิทสนมกับเขาอีกเลย

“คลใจ” จากเรื่องดอกไม้หน้ายมร ในเรื่องสั้นชุดใกล้กระโปรงเอาไว้อัปอห์น เขาเป็นชายหนุ่มวัย 28 ปี มีฐานะยากจน รับราชการเป็นเสมียน และมีความทะเยอทะยานมาก เมื่อมีหญิงสาวที่มีฐานะร่ำรวยมาคบหากับเขาในฐานะคู่รัก เขาก็ยินดีที่จะคบหากับเธอและยอมย้ายไปพักอยู่ที่คอนโดมิเนียมหรูหราชของเธอ อีกทั้งยังเอารถเอาเปรียบด้วยการให้เธอเป็นคนจ่ายค่าอาหารในแต่ละมื้อ และใช้จ่ายเงินทองของเธอโดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีของลูกผู้ชาย

“หล่อน” จากเรื่องโธ...แม่ยาย ในเรื่องสั้นชุดรูปหล่อรอไปเหอะ หล่อนเป็นตัวละครหญิงวัยกลางคนอายุ 50 ปี มีฐานะปานกลาง มีใบหน้ากลมใหญ่ ผิวขาวจัด ตาเล็ก รูปร่างอ้วนมาก หล่อนมีนิสัยเอาแต่ใจตัวเอง เลี้ยงลูกตามความคิดของหล่อน นอกจากนี้ยังเป็นคนโลภ เห็นแก่ตัว เห็นแก่เงินทอง ด้วยการบังคับให้ลูกสาวแต่งงานกับคนที่หล่อนเห็นว่าสมควร โดยพิจารณาจากฐานะของฝ่ายชายและจำนวนสินสอดทองหมั้นที่มากพอเท่านั้น ไม่สนใจความรู้สึกลูกสาวเลย

“เขา” จากเรื่องยืมหนอยนำหน้าม้าจำเป็น ในเรื่องสั้นชุดอะไรอยู่ในกระโปรง เขาเป็นชายหนุ่มวัย 25 ปี ทำงานในบริษัทแห่งหนึ่ง เป็นคนที่มีความมุ่งมั่นสูง ไม่ท้อถอย และมีความโลภจากนิสัยความเป็นคนโลภในทรัพย์สินเงินทองทำให้เขาได้รับความอับอายเป็นอย่างมาก เมื่อทางรายการโทรทัศน์ที่ซื้อรายการยืมหนอยนำคาราจำเป็น แกล้งนำภาพของเขาประกาศออกโทรทัศน์ว่าเป็นผู้โชคดีได้รับรางวัลเงินสดจำนวนมากจากทางรายการ พร้อมทั้งให้เขารับมารับรางวัลทันทีเมื่อเขากระหืดกระหอบขึ้นไปรับรางวัลบนเวที ผู้คนที่ห้อมล้อมอยู่รอบเวทีจึงหัวเราะเยาะที่เขาตกเป็นเหยื่อของทางรายการโทรทัศน์

จะเห็นว่าตัวละครของเรื่องสั้นในช่วงที่สามนี้จะตัวละครชายหญิงที่มีวัยสูงขึ้นอยู่ในช่วงอายุ 25 – 50 ปี อยู่ในวัยทำงานและส่วนใหญ่แต่งงานแล้วลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของตัวละครจะซับซ้อนขึ้น เพราะต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด และต้องแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตครอบครัวและการทำงาน ซึ่งก็เป็นวัยใกล้เคียงกับผู้เขียน ผู้เขียนจึงแสดงโลกทัศน์ของคนวัยนี้โดยผ่านตัวละครในเรื่องสั้นของตนเช่น การเอารถเอาเปรียบหลอกหลวงผู้อื่นด้วยวิธีการต่าง ๆ ความโลภเห็น

แก่ทรัพย์สินเงินทองโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึก และความเดือดร้อนของคนในครอบครัวและคนที่เกี่ยวข้อง ความมั่งคั่งโดยไม่คิดให้รอบคอบจึงตกเป็นเหยื่อของผู้อื่น ความหลงใหลในรูปสมบัติ จนถูกเอาเปรียบ และความมั่งมากในการมรณณจนขาดความยั้งคิด ทำให้ต้องประพบัติตัวผิดศีลธรรม เป็นต้น

จากการศึกษาเรื่องการสร้างตัวละครในเรื่องสั้นทั้งสามช่วง ตั้งแต่ พ.ศ. 2524 - 2538 รวมระยะเวลา 15 ปี ของ คำรงค์ อาธิกุล พบว่า ผู้แต่งมีพัฒนาการในด้านนี้พอควร โดยกำหนดตัวละครในแต่ละช่วงให้มีความเปลี่ยนแปลงในด้านของวัยและลักษณะนิสัย กล่าวคือในช่วงแรกตัวละครจะเป็นกลุ่มวัยรุ่นอายุ 18 - 20 ปี ที่ยังเป็นนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ลักษณะนิสัยของตัวละครกลุ่มนี้มีความสมจริงตามสภาพของวัยรุ่นทั่วไปคือ ขี้อาย เป็นเท็น รักสนุก รักความถูกต้องยุติธรรม มีความอยากรู้อยากเห็น เจ้าชู้ เป็นต้น

เมื่อมาถึงเรื่องสั้นในช่วงที่สองตัวละครจะอยู่ในวัย 21 - 30 ปี มีทั้งที่เป็นนักศึกษาและทำงานแล้ว ผู้แต่งกำหนดลักษณะเฉพาะตัวที่เด่นของตัวละครทั้งทางกายภาพและนิสัยใจคอเช่น ใบหน้าอ่อนกว่าวัย รูปร่างอ้วนเตี้ย หน้าเสี่ยม รุงrugโตมาก หรือมีอุปนิสัยขี้อาย พูดจาขลุ่วโอ้อวด กลักรรยา เป็นต้น และคงบุคลิกภาพประจำตัวละคนนั้นไว้ในแต่ละเรื่องที่ตัวละครไปปรากฏ กลวิธีการกำหนดบทบาทตัวละครเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านสามารถทำความรู้จัก และคุ้นเคยกับบุคลิกหรืออุปนิสัยใจคอของตัวละครได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสนุกสนานเพลิดเพลินไปกับบทบาทของตัวละครที่มีลักษณะเฉพาะอันชวนขันเช่นนั้น

แต่เมื่อถึงเรื่องสั้นในช่วงที่สาม ผู้เขียนก็กำหนดตัวละครทั้งด้านวัยและพฤติกรรมเป็นมนุษย์ปุถุชนอย่างแท้จริง ตัวละครส่วนใหญ่จึงอยู่ในวัยทำงานและมีครอบครัวแล้ว ลักษณะนิสัยที่แสดงออกถึงซับซ้อนซ่อนเงื่อนมากขึ้นเช่น มีนิสัยเห็นแก่ตัว เอาใจเอาเปรียบหลอกลวงผู้อื่นด้วยวิธีการต่าง ๆ มีความโลภ มีความมั่งมากในการมรณณจนทำผิดศีลธรรม ทั้งนี้เพราะตัวละครก้าวสู่สังคมที่กว้างขวางขึ้น ต้องรู้จักปรับตัวและหาวิธีแก้ปัญหาชีวิตทั้งในครอบครัว และการทำงานเพื่อความอยู่รอด เรื่องสั้นในช่วงที่สามจึงไม่มีตัวละครวัยรุ่น หรือตัวละครที่มีบุคลิกลักษณะชวนขันที่สร้างบรรยากาศของเรื่องให้สนุกสนานเบาสบายเหมือนตัวละครในเรื่องสั้นสองช่วงแรก แต่ก็ได้เห็นพัฒนาการการสร้างตัวละครของผู้เขียนค่อนข้างชัดเจนในด้านโลกทัศน์ที่กว้างขวาง และลึกซึ้งขึ้น

2.2 การสร้างฉาก

ฉากในวรรณกรรมหมายถึง เวลาหรือยุคสมัย และสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง ฉากที่ดีจะช่วยสร้างอารมณ์และบรรยากาศของเรื่อง ทำให้เรื่องนั้น ๆ มีความสมจริงและเข้าใจเรื่องราวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

การสร้างฉากในวรรณกรรมนักประพันธ์อาจจะใช้ฉากจริง หรือฉากในจินตนาการเพื่อให้สอดคล้องกับเรื่องราวที่แต่งขึ้น หรือใช้การประสมประสานระหว่างฉากจริงและฉากในจินตนาการ ข้อมูลเกี่ยวกับฉากบางส่วนอาจได้จากประสบการณ์ตรงของผู้เขียนเอง ซึ่งอาจไม่เพียงพอต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลในอดีตหรือเรื่องราวในอดีต แล้วผนวกเข้ากับจินตนาการของผู้เขียน เช่น เรื่องย้อนยุคหรือเรื่องของโลกอนาคต เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการใช้สัญลักษณ์ในรูปลักษณะของฉาก วิภา กงกะนันทน์ กล่าวว่า สัญลักษณ์คือคำที่ใช้แทนสรรพสิ่งต่าง ๆ อันมีความหมายนอกเหนือจากความหมายตามตัวอักษร สัญลักษณ์ที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปทั้งของไทยและของสากลเช่น แสงสว่าง เป็นสัญลักษณ์ของปัญญา ฝน เป็นสัญลักษณ์ของความสดชื่น Spring เป็นสัญลักษณ์ของชีวิตใหม่ Winter เป็นสัญลักษณ์ของความตายหรือความทุกข์ เป็นต้น และบางครั้งก็สร้างเรื่องทั้งเรื่องขึ้นเป็นสัญลักษณ์เช่น เรื่อง Jonathan Livingston Seagull เป็นสัญลักษณ์ของการแสวงหาความรู้ และการต่อสู้เพื่ออิสรภาพขั้นสูงสุดของมนุษย์ เป็นอิสรภาพที่นำไปสู่ชีวิตที่ดีกว่า (วิภา กงกะนันทน์. 2533 : 15 – 16) การใช้สัญลักษณ์ในลักษณะของฉาก จึงเป็นกลวิธีที่นักประพันธ์ใช้เพื่อช่วยในการดำเนินเรื่อง บ่งบอกถึงอารมณ์ หรือความรู้สึกของตัวละครและเนื้อเรื่องได้อย่างดีเยี่ยม

จากการศึกษาการสร้างฉากในเรื่องสั้นทั้งสามช่วงของ คำรงค์ อารีกุล พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ฉากจริงในสังคมปัจจุบันที่ตนเองมีประสบการณ์ร่วม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การสร้างฉากของเรื่องสั้นในช่วงแรก พ.ศ. 2524 - 2532

เรื่องสั้นในช่วงแรกของ คำรงค์ อารีกุล ได้สร้างฉากโดยอาศัยประสบการณ์จริงเมื่อครั้งเป็นนิสิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขาจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งนี้ในปี พ.ศ. 2516 และเริ่มเขียนเรื่องสั้น เมื่อ พ.ศ. 2524 ฉากในเรื่องสั้นช่วงแรกผู้เขียนใช้ฉากที่เป็นสถานที่จริงคือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งตั้งอยู่ที่สามแยกเกษตร เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร สถานที่ที่กล่าวถึงได้แก่ อาคารเรียน ห้องสมุด โรงอาหาร ที่จอดรถ และบริเวณกว้างขวางของมหาวิทยาลัย เอกลักษณะประการหนึ่งของสถาบันแห่งนี้คือ นิสิตต้องใช้รถจักรยานเป็นพาหนะจำนวนมาก เพราะมหาวิทยาลัยนี้มีอาณาบริเวณกว้างขวาง การจอดรถจักรยานจึงต้องซ้อนเรียงกันในที่จอดรถเป็นจำนวนนับพัน ๆ คัน ทำให้เกิดความวุ่นวายโกลาหลเพราะการหยิบรถผิคันย่อมเกิดขึ้นได้ ดัง

เช่นเรื่องจักรยานแดงในรั้วสีเขียว ที่นิสิตชายขอขี่มรดกจักรยานสีแดงของนิสิตหญิง เพื่อไปทำธุระ แต่เขายังเอิญหยิบจักรยานผิดกลับกลายเป็นมรดกจักรยานของรุ่นพี่ จึงทำให้เกิดการเข้าใจผิดคิดว่าเขาเป็นขโมย แต่สุดท้ายเขาก็พ้นข้อกล่าวหาเพราะนิสิตหญิงคนนั้นมาเป็นพยานให้ว่าเขาขอขี่มรดกจากเธอจริง บางครั้งผู้เขียนใช้ฉากอาณาบริเวณที่กว้างขวางของมหาวิทยาลัยไว้ในเรื่องไปขโมยวัวกันเถอะที่รัก จากเรื่องสั้นชุดเสน่ห์หาห้าแตร เป็นมหาวิทยาลัยที่มีพื้นที่กว้างขวางใหญ่โต มีคณะต่าง ๆ เปิดสอนหลายคณะ และภาควิชาสัตวบาลที่เรียนเกี่ยวกับเรื่องสัตว์ทางมหาวิทยาลัยก็สามารถจัดให้มีคอกสัตว์ ทุ่งกว้างสำหรับเลี้ยงสัตว์ด้วย จึงทำให้ตัวละครที่มีนิสัยรักสัตว์เหมือนกันกลายเป็นคู่รักกันในที่สุด เพราะได้ช่วยเหลือชีวิตวัวตัวหนึ่งของภาควิชาสัตวบาลให้รอดตายได้สำเร็จ

สถานที่อื่น ๆ ที่กล่าวถึงส่วนใหญ่เป็นแหล่งชุมนุมชนที่นิสิตมาชุมนุมกันเช่น ฉากโรงอาหารหรือคาเฟ่ที่เรียของมหาวิทยาลัย ฉากห้องสมุด และฉากในอาคารเรียน เป็นต้น ผู้เขียนใช้ฉากเหล่านี้เพื่อให้ตัวละครที่เป็นนิสิตชายหญิงของมหาวิทยาลัยได้พบกันโดยบังเอิญ และสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันในเวลาต่อมา จนกลายเป็นเพื่อนหรือคนรักเช่น เรื่องสาวมายากลในเรื่องสั้นชุดเสน่ห์หาห้าแตร ที่นิสิตชายได้พบกับตัวละครหญิงโดยบังเอิญที่บริเวณโรงอาหารของมหาวิทยาลัย และเขาเห็นว่าเธอขโมยส้มที่มีไว้สำหรับแจกในโรงอาหารด้วยการซ่อนไว้ในแจกันเสื้อหลายผล เขาจึงเข้าไปพูดคุย ทำความรู้จักกับเธอ จนกลายเป็นเพื่อนที่ดีต่อกันในที่สุด

เรื่องมีใครว่างบ้างไหม ในเรื่องสั้นชุดมันไม่ธรรมดา เป็นเรื่องของนิสิตชายและหญิงที่บังเอิญได้มาพบกันในห้องสมุด และทั้งสองคนมีความรู้สึกเหงาเหมือนกัน จึงพูดคุยกันด้วยความเข้าใจ สุดท้ายทั้งสองคนจึงกลายเป็นมิตรที่ดีต่อกัน

และเรื่องแค้นแค้นในในห้องเรียน ในเรื่องสั้นชุดอะไรจะขนาดนั้น ใช้ฉากการเรียนของภาควิชาชีววิทยา ซึ่งเป็นตึกเรียนที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดของมหาวิทยาลัย เพื่อให้ตัวละครที่เป็นนิสิตชายและหญิงได้พบกันในการเรียนวิชาปฏิบัติการทางชีววิทยา และทั้งสองคนไปจับคู่กันเพื่อเรียนการผ่าตัดไส้เดือน จนมีความสนิทสนมและกลายเป็นคู่รักกันในที่สุด

จะเห็นได้ว่าผู้เขียนเลือกใช้ฉากที่มาจากประสบการณ์จริงของตน จึงมีความชำนาญและแม่นยำในการบรรยายบรรยายภาพ และให้รายละเอียดต่าง ๆ ได้อย่างเห็นภาพชัดเจน และสอดคล้องตามอารมณ์ของเรื่องเป็นอย่างดี

การสร้างฉากของเรื่องสั้นในช่วงที่สองและสาม พ.ศ. 2533 - 2538

การใช้ฉากของเรื่องสั้นในช่วงที่สองและสามนี้เป็นฉากที่ต่างไปจากเรื่องสั้นในชุดแรก เพราะไม่ใช่ฉากในรั้วของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกแล้ว แต่เป็นฉากในกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันที่กว้างขวาง มีตึกกรมบ้านช่องและสิ่งก่อสร้างใหญ่โตมโหฬาร มีผู้คนต่างชั้นต่างวรรณะ กันอาศัยอยู่อย่างเนืองแน่น การดำเนินชีวิตในแต่ละวันเต็มไปด้วยความโกลาหลวุ่นวาย จากการจราจรที่ติดขัด และวิถีชีวิตที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนเอาตัวรอดของผู้คนในเมืองหลวง ผู้เขียนจึงเลือกใช้ฉากที่เป็นแหล่งชุมชนเช่น ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ที่มีผู้คนนิยมไปจับจ่ายซื้อสินค้าจำนวนมาก ฉากห้องชุดในคอนโดมิเนียมหรูหราใจกลางเมือง ฉากแหล่งเริงรมย์ต่าง ๆ ย่านถนนสารสิน และฉากการจราจรติดขัดบนท้องถนนที่เห็นกันเป็นประจำตามสี่แยก ดังตัวอย่าง

เรื่องน้ำชาดื่มแล้ว ในเรื่องสั้นชุดถึงไหนถึงกัน ใช้ฉากศูนย์รวมธุรกิจค้าส่งที่ชื่อแม่โคร สาขาตลาดพร้าว ว่าเป็นสถานที่ที่มีขนาดกว้างขวางใหญ่โต ผู้ที่จะเข้าไปจับจ่ายซื้อของต้องมีบัตรสมาชิกจึงจะมีสิทธิ์เข้าไปได้ และมีสินค้าให้เลือกซื้อมากมาย สินค้าทุกชนิดจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อความสะดวกในการเลือกซื้อ และสถานที่เช่นนี้ก่อให้เกิดเรื่องราวต่าง ๆ เช่นในเรื่องนี้ทำให้ตัวละครที่ไม่เคยได้มีโอกาสไปเที่ยวห้างสรรพสินค้า เกิดพลัดหลงกับกลุ่มเพื่อนที่ไปด้วยกัน จนต้องตามหาตัวกันด้วยความวุ่นวายเพราะสถานที่กว้างขวางและจำนวนผู้คนก็มาก แต่สุดท้ายก็ตามหาตัวกันพบในที่ที่สุด

หรือในเรื่องถอดกางเกงเถอะเธอ จากเรื่องสั้นชุดรูปหล่อรูปไปเหอะ เป็นฉากที่บรรยายถึงสภาพของผู้คนจำนวนมากที่กำลังเลือกซื้อเสื้อผ้าราคาพิเศษในห้างสรรพสินค้าอย่างซุ่มนุ่นวุ่นวาย จนทำให้ตัวละครชายและหญิงต้องมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกันถึงสองครั้งสองครา เพราะแย่งซื้อเสื้อผ้าตัวเดียวกัน แต่สุดท้ายทั้งสองคนก็ตกลงกันว่าซื้อเสื้อผ้าแล้วใส่ด้วยกัน และในส่วนของราคานั้นก็จ่ายเงินคนละครึ่งเพื่อความประหยัด

ฉากห้องชุดในคอนโดมิเนียมหรูหราจากเรื่องดอกไม้หน้ายมร ในเรื่องสั้นชุดใกล้กระโปรงเอาไว้ให้อบอุ่น ผู้เขียนบรรยายสภาพฉากภายในห้องชุดที่ใหญ่โต หรูหรา มีสิ่งของเครื่องใช้ล้วนสวยงามและราคาแพง ทำให้ตัวละครชายที่มีฐานะยากจน แต่มีความทะเยอทะยานและบังเอิญได้รู้จักกับตัวละครหญิงผู้เป็นเจ้าของห้องที่มีฐานะร่ำรวย มีความคิดว่าจะคบหากับเธอในฐานะคู่รักเพื่อใช้ฐานะความเป็นอยู่ของเธอเลื่อนชั้นทางสังคมของตนให้สูงขึ้น โดยไม่สนใจในศักดิ์ศรีของลูกผู้ชาย

จากโรงแรมหรูหรานในกรุงเทพมหานคร ผู้เขียนก็ใช้เช่นกัน เนื่องจากในปัจจุบันนี้ผู้คนในสังคมเมืองนิยมใช้สถานที่ในโรงแรมเป็นห้องจัดเลี้ยงในงานต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานเลี้ยงฉลอง เป็นต้น ดังเรื่องเพ็ดดิกิริ ในเรื่องสั้นชุดไม้แอบอุ๋นไปหญิงจะอิงใคร ผู้เขียนใช้ฉากห้องจัดเลี้ยงในโรงแรมหรูหรามาเพื่อจัดงานแต่งงานของตัวละครที่มีฐานะร่ำรวย

จากแหล่งบันเทิงเรีงรมย์ โดยส่วนใหญ่ผู้เขียนจะใช้ฉากร้านเหล้าริมถนนสารสินในย่านสีลม ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีร้านเหล้าตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก สามารถมองเห็นได้ง่าย มีที่จอดรถสะดวกสบาย เช่น เรื่องกลิ่นสี และกองซีเมนต์ ในเรื่องสั้นชุดเป็นพระเอกเอาไว้อย่างให้เศร้า ผู้เขียนใช้ฉากนี้เพราะกล่าวถึงตัวละครในเรื่องที่เป็นหุ้นส่วนของร้านเหล้าแห่งนี้ เขาต้องเดินทางมาดูแลกิจการของร้านทุกคืน และในเรื่องเพื่อนตายหาช่วยเพื่อนกินหายาก กล่าวถึงตัวละครที่ต้องการมีเพื่อนดื่มเหล้าสักคน จึงมานั่งที่ร้านเหล้าในย่านนี้ เพื่อหาโอกาสสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับใครสักคน ผู้เขียนใช้ฉากร้านเหล้าก็เพราะว่าสถานที่เช่นนี้เป็นที่นิยมในหมู่นักดื่มทุกเพศ ทุกวัย ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เหมาะกับผู้ที่แสวงหาเพื่อนที่มีรสนิยมเดียวกัน หรือผู้ที่จี๋เหงา มีความทุกข์ใจ จึงมาดื่มเหล้าเพื่อดับทุกข์

จากโรงภาพยนตร์เป็นสถานบันเทิงอีกแห่งหนึ่งที่ผู้เขียนกล่าวถึงในเรื่องมันอยู่ที่ใจเดียว ๆ จากเรื่องสั้นชุดกอดลมไว้อย่างให้หงอย ผู้เขียนบรรยายสภาพฉากมาก่อนที่จะเริ่มฉายภาพยนตร์ไฟทุกดวงจะดับจนมืดสนิทและเปิดเพลงสรรเสริญพระบารมี ซึ่งผู้เข้าชมภาพยนตร์ต้องลุกขึ้นยืนตรงเพื่อถวายความเคารพ ทำให้ตัวละครที่มีตัวเตี้ยมากถูกพนักงานเข้ามาตักเตือน เพราะเข้าใจผิดคิดว่าเขาไม่ยอมลุกขึ้นยืนถวายความเคารพ

ส่วนฉากการจราจรบนท้องถนน ผู้เขียนบรรยายสภาพการจราจรที่ติดขัดตามสภาพความเป็นจริงของการจราจรในกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันนี้หลายแห่งเช่น การจราจรที่ติดขัดบนถนนรามคำแหง โดยเฉพาะหน้าเวลโลโดรมหัวหมาก ซึ่งมีรถของผู้ที่จะเข้าชมการแสดงคอนเสิร์ตติดกันเป็นแพยาวเหยียด ไว้ในเรื่องหลวงพี่เฮฟวี่ จากเรื่องสั้นชุดถึงไหนถึงกัน และในเรื่องราตรีนี้เหมาะที่จะตาย จากเรื่องสั้นชุดถึงไหนถึงกันเช่นเดียวกัน ผู้เขียนบรรยายสภาพการจราจรที่ติดขัดที่สี่แยกแห่งหนึ่งใจกลางกรุงเทพมหานครว่ารถติดนานมากและเป็นอยู่อย่างนี้ตลอดเวลา

ส่วนฉากที่นอกเหนือไปจากฉากในกรุงเทพมหานคร ผู้เขียนกล่าวถึงฉากซานเมือง และฉากต่างจังหวัดบางแห่งเช่น

ฉากซานเมืองจากเรื่องสนามหญ้าหน้าบ้าน ในเรื่องสั้นชุดไม้แอบอุ๋นไปหญิงจะอิงใคร กล่าวถึงฉากที่ดินผืนใหญ่ที่อยู่ซานเมืองแห่งหนึ่งใกล้กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นสถานที่ที่ตัวละครจะปลูกเรือนหอ ตัวละครเลือกสถานที่นี้เพราะเป็นที่ที่ยังคงความเป็นธรรมชาติไว้มาก เนื่องจากไม่มี

ตึกرامสูง ๆ มาปิดล้อม ในเรื่องกอดผู้หญิงโดยชอบธรรม จากเรื่องสั้นชุดอะไรจะขนาดนั้น ผู้เขียนใช้ฉากเป็นบ้านทรงไทยโบราณ ที่ตั้งอยู่ชานเมืองเกือบสุดสายรถประจำทาง เพราะบ้านทรงไทยโบราณนั้นมักสร้างมานานแล้ว จะพบได้แถบชานเมืองมากกว่าในใจกลางเมืองที่มีสิ่งก่อสร้างใหญ่โตรูปแบบใหม่ ๆ ผุดขึ้นมากมาย

ฉากต่างจังหวัดผู้เขียนใช้ไม่มากนักเช่น เรื่องบนทางสายเปลี่ยว ในเรื่องสั้นชุดอะไรอยู่ในกระโปรง กล่าวถึงฉากชายทะเลบางแสน จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นสถานที่ตากอากาศที่ผู้เขียนให้ตัวละครที่กำลังเศร้าหมอง ขณะกำลังเผชิญกับโรคร้าย ต้องการเดินทางมาพักผ่อน เพื่อสูดอากาศที่บริสุทธิ์สดชื่น ฉากอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีลิงอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จนเป็นลักษณะเด่นของเกาะนี้ เพื่อให้ตัวละครต้องเดินทางไปทำสารคดีเรื่องลิงบนเกาะ ในเรื่องอ้อ...ริงโก้ จากเรื่องสั้นชุดรูปหล่อรอไปหอะ และกล่าวถึงฉากสะพานสุทธาซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลบางปู อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการไว้ในเรื่องคืนหลอนในเรือนหมอก จากเรื่องสั้นชุดกอดลมไว้อย่าให้หงอย โดยบรรยายว่าฉากนี้เป็นสะพานไม้ที่สร้างยาวยื่นลงไปในทะเลป่าชายโคลน และบริเวณปลายสะพาน มีร้านอาหารทะเลตั้งอยู่ด้วย จึงทำให้ตัวละครเดินทางไปเที่ยวพักผ่อนและได้พบ ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับตัวละครหญิงที่เขาสนใจด้วย

จากการศึกษาการสร้างฉากในเรื่องสั้นของ คำรงค์ อารีกุล พบว่า ผู้เขียนมีพัฒนาการในการใช้ฉากทั้งสามช่วงแตกต่างกันไปโดยใช้ฉากหลากหลายมากขึ้น กล่าวคือ ในเรื่องสั้น ช่วงแรก ผู้เขียนใช้ฉากในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เพียงแห่งเดียว ซึ่งอาจเป็นเพราะเพิ่งเริ่มงานเขียนระยะแรก จึงใช้ฉากตามประสบการณ์จริงของตนในการบรรยายรายละเอียดของสถานที่และบรรยากาศภายในบริเวณมหาวิทยาลัยที่ตนเคยศึกษา การใช้ฉากแห่งเดียวเช่นนี้ผู้อ่านที่เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์หรือมหาวิทยาลัยอื่นๆ คงร่วมบรรยากาศแห่งความสนุกสนานได้ดีกว่าเพราะมีสภาพใกล้เคียงกัน แต่ผู้อ่านกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่ นิสิตนักศึกษา อาจไม่ได้รับความเพลิดเพลินมากนัก เพราะไม่มีประสบการณ์ร่วมและไม่สามารถรับมุขตลกบางมุขได้ ในช่วงที่สองและสาม เห็นได้ชัดว่ามีความเปลี่ยนแปลงในการใช้ฉากมากขึ้นผู้เขียนไม่ใช่เฉพาะแต่ฉากภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกต่อไป ฉากที่ปรากฏเป็นฉากในกรุงเทพมหานคร เมืองหลวงที่เต็มไปด้วยผู้คนมากมาย มีสิ่งก่อสร้างใหญ่โตทันสมัย มีผู้คนหลากหลายอาชีพ และมีการจราจรที่ติดขัดอยู่เนืองนิจ การที่ผู้เขียนใช้ฉากในวงกว้างขึ้นจากเดิมก็เพื่อแสดงวิถีชีวิตอันหลากหลายของคนทั่วไป นอกักร่วมมหาวิทยาลัยที่ต้องดำเนินไปท่ามกลางความสับสนวุ่นวายในแต่ละวัน ฉากส่วนใหญ่จึงเป็นแหล่งชุมนุมชนเช่น ฉากห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ฉากโรงแรมหรูหราทันสมัย ฉากห้องชุดในคอนโดมิเนียม ฉากสถานเริงรมย์ยามราตรี และฉากการจราจรที่ติดขัดตามสี่แยกหรือบนท้องถนน ในกรุงเทพมหานครที่มีให้เห็นอยู่เป็นประจำ เป็นต้น สถานที่เหล่านี้จะสะท้อนภาพการดำเนินชีวิต

ของผู้คนในเมืองหลวงที่มีแต่การต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด จึงมีการหลอกลวง เอารัดเอาเปรียบกันอยู่เสมอ ขาดความมีน้ำใจต่อกัน ก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวาย ไม่รู้จักจบสิ้น และจากต่างจังหวัดนั้นผู้เขียนใช้บ้างเป็นส่วนน้อย เพื่อให้เห็นภาพความเป็นธรรมชาติที่มีภูมิทัศน์สวยงาม รมรื่น อากาศบริสุทธิ์ และความเป็นอยู่ที่ยังคงสภาพแบบไทยเดิม ไม่ว่าจะเป็นด้านน้ำใจของคนหรือบ้านเรือนสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ จากเหล่านี้สามารถหาพบได้ในแถบชนเมืองและต่างจังหวัดที่ห่างไกล

แม้ผู้เขียนจะมีพัฒนาการการใช้ฉากในเรื่องสั้นช่วงที่สองและสามให้กว้างออกไปกว่าเรื่องสั้นในช่วงแรกก็ตาม แต่ก็ยังเป็นฉากจริงในประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่ใช้สถานที่ในกรุงเทพมหานคร ผู้เขียนไม่ได้ใช้ฉากในจินตนาการ ฉากย้อนยุค หรือฉากในอนาคตเลย จึงนับว่าผู้เขียนมีพัฒนาการในการใช้ฉากอยู่ในวงจำกัด และไม่ห่างตัวผู้เขียนมากนัก

3. พัฒนาการด้านเนื้อหาของเรื่อง

วรรณกรรมประเภทเรื่องเล่าไม่ว่าจะเป็นเรื่องสั้นหรือนวนิยาย มีจุดสำคัญอยู่ที่การแสดงเนื้อหาของเรื่องให้น่าสนใจ ให้ผู้อ่านต้องการอ่านเรื่องนั้นต่อไปจนจบอย่างไม่เบื่อหน่าย ดังที่ไพโรธ เลิศพิริยกุลมด จำแนกชนิดหรือประเภทของนวนิยายออกเป็นหลายประเภทโดยจำแนกตามเนื้อหาเป็นหลักเช่น นวนิยายประเภทจดหมายเช่น ในฝัน ของโรสลาเลน จดหมายจากเมืองไทยของโบตัน นวนิยายประเภทพัฒนาการอันเกิดจากการศึกษาชีวิตหรือนวนิยายสำรวจโลกเช่น น้ำเซาะทราย ของกฤษณา อโศกสิน นวนิยายการเมืองเช่น จันทร์หอม ของวิสิษฐ์ เดชกุญชร ไข่แดง ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นวนิยายแนวประวัติศาสตร์เช่น ผู้ชนะสิบทิศของยาขอบ สายโลหิต ของโสภาค สุวรรณ นวนิยายหรรษามุ่งให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านเป็นสำคัญเช่น พล นิกร กิมหงวน ของ ป.อินทรปาลิต อ้ายเปี้ยด้วน ของอบ ไชยวสุ นวนิยายผจญภัยเช่น เล็บครุฑและเพชรพระอุมา ของพนมเทียน นวนิยายอิงศาสนาเช่น กองทัพธรรม ของ สุชีพ ปุญญานุภาพ นวนิยายต่างแดนเช่น ข้างหลังภาพ ของศรีบูรพา เป็นต้น (ไพโรธ เลิศพิริยกุลมด. 2539 : 35)

จากการศึกษาเนื้อหาในเรื่องสั้นทั้งสามช่วงของ คำรงค์ อารีกุล พบว่า เนื้อหาโดยส่วนใหญ่เป็นแนวหรรษา ตลกขบขัน มุ่งให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านเป็นหลักสำคัญ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เนื้อหาของเรื่องสั้นในช่วงแรก พ.ศ. 2524 - 2532

เรื่องสั้นในช่วงแรกนี้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย เรื่องสั้นที่มีเรื่องราวเช่นนี้ได้มีนักเขียนเขียนกันหลายคน แต่มีวิธีการนำเสนอทัศนะและรายละเอียดที่แตกต่างกันไปเช่น สุภวัณน์ จงศิริ เจ้าของนามปากกา “สุภักษร” เขียนเรื่องสั้นเกี่ยวกับนิสิตกับนักศึกษาในสถาบันต่าง ๆ เช่นบรรยากาศของการเตรียมตัวและการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา การรับน้องใหม่ และกิจกรรมต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษา ความรักในวัยเรียน เป็นต้น ทุกเรื่องเป็นเรื่องสั้นแนวจำจวน เบาสมอง เหมาะกับกลุ่มผู้อ่านที่เป็นวัยรุ่นหรือนักเรียนนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

เรื่องสั้นของ ดำรงค์ อารีกุล ในช่วงแรกนั้นก็ได้นำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับชีวิตของนิสิตในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์หลายประเด็นเช่น เรื่องเกี่ยวกับความรักของวัยรุ่น เรื่องการเรียน และเรื่องเกี่ยวกับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งผู้เขียนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างสมจริงและสนุกสนาน เนื่องจากผู้เขียนมีประสบการณ์ตรง

เรื่องสั้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องความรักของหนุ่มสาว ผู้เขียนนิยมเขียนมากที่สุด เป็นความรักที่บริสุทธิ์ในลักษณะพ่อแม่แม่เอน โดยให้ตัวละครชายหลงรักตัวละครหญิง และพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อเอาชนะใจเธอ สุดท้ายก็สมหวังบ้างผิดหวังบ้างทะเลาะเล้ากันไป แต่ประเด็นหลักที่ผู้เขียนต้องการเสนอในเนื้อหานี้ คือต้องการให้เกิดความสนุกสนาน จำจวน จึงพยายามสรรหากลวิธีต่าง ๆ นานาที่ทำให้ฝ่ายชายพิศใจฝ่ายหญิง และความรักในช่วงวัยนี้ ผู้เขียนเน้นว่าเป็นความรักที่บริสุทธิ์ ไม่มีเรื่องของกามารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง อีกทั้งความรักนั้นยังเป็นพลังช่วยให้ทั้งคู่สามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ เรื่องสั้นที่แสดงเนื้อหาในกลุ่มนี้ มีเป็นจำนวนมาก เช่น เรื่องแค้นแค้นในห้องเรียน เรื่องเล่นจะเอ็กกันไหมเธอ เรื่องหัวใจเรากลมกลมกลิ้งหลุนหลุน เรื่องส่งโล่ส่งแฉะ เรื่องตะปบสาวชาวสวน เรื่องส่งหัวใจมาซิที่รัก เรื่องหนทางสั้นที่สุดในการเข้าสู่หัวใจผู้หญิง เรื่องความรักมันจึกเคียม เรื่องไปขโมยวัยกันเถอะที่รัก และเรื่องเก็บกอดรักทรหดเลย เป็นต้น

เรื่องสั้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนของนิสิตในมหาวิทยาลัย ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าชีวิตการเป็นนิสิตในมหาวิทยาลัยนั้นค่อนข้างจะเป็นอิสระ เพราะไม่มีครูอาจารย์คอยจ้ำจี้จ้ำไชเหมือนการเรียนในระดับมัธยมศึกษา อีกทั้งนิสิตบางคนต้องมาอาศัยอยู่หอพักของมหาวิทยาลัย ใช้ชีวิตความเป็นอยู่โดยไม่มีพ่อแม่ผู้ปกครองคอยควบคุมดูแล นิสิตต้องรู้จักช่วยเหลือตัวเองจึงจะเรียนจบ เพราะการเรียนในมหาวิทยาลัยไม่ใช่เรื่องง่าย นิสิตต้องมีความกระตือรือร้นใส่ใจในเรื่องการเรียนมากเป็นพิเศษ ผู้เขียนจึงแสดงให้เห็นว่า ถ้านิสิตคนใดใส่ใจในการศึกษาเล่าเรียน ขยันหมั่นเพียร

สม่ำเสมอ ก็จะสามารถจบการศึกษาสมดังที่หวังไว้ แต่ถ้านิสิตคนใดไม่เอาใจใส่การเรียน กลุ่มหลง
สิ่งอบายมุข หรือกิจกรรมอื่นๆ มากเกินไป ก็ไม่สามารถเรียนจบดังที่หวังไว้ โดยผู้เขียนแสดง
เนื้อหาดังกล่าวไว้ในเรื่องสั้นหลายเรื่องเช่นเรื่องอาถรรพณ์ประเพณีภาคพิศดาร เรื่องหัวใจเลื้อยได้
เรื่องยีนส์คุณรู้มั้ยว่ายีนส์หมายถึงอะไร เรื่องคนไม่เอาไหน เรื่องร็อคเน่าเน่า และเรื่องเถื่อนข้ามมิติ
เป็นต้น

เรื่องสั้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยเช่น การร่วมมือกัน
ระหว่างนิสิตทุกชั้นปีพัฒนามหาวิทยาลัยในการทำความสะอาด ขุดลอกคูคลอง ฯลฯ กิจกรรม
การรับน้องใหม่ เป็นต้น โดยผู้เขียนต้องการแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นภายใน
มหาวิทยาลัยเหล่านี้ เป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ทำให้ นิสิตทั้งรุ่นพี่ รุ่นน้องได้รู้จักกันอย่างทั่วถึง
มีความร่วมแรงร่วมใจ สามัคคีกัน รู้จักทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และสิ่งสำคัญที่สุดคือนิสิตมี
ความรักและผูกพันกับมหาวิทยาลัยที่ตนศึกษาอยู่ ดังที่มีปรากฏในเรื่องไอ้เล่นอะไรยังงั้น
เรื่องย้อนรอย เป็นต้น

เนื้อหาของเรื่องสั้นในช่วงที่สอง พ.ศ. 2533 - 2535

เนื้อหาของเรื่องสั้นในช่วงที่สองนี้ผู้เขียนแสดงเนื้อหาได้กว้างกว่าเรื่องสั้นในช่วงแรก ที่มี
เนื้อหาอยู่เพียงภายในมหาวิทยาลัยเท่านั้น โดยเนื้อหาในช่วงที่สองนี้ส่วนใหญ่แล้วก็เป็นเรื่องเกี่ยว
กับชีวิตของคนทั่วไปและสภาพเหตุการณ์บ้านเมืองที่สำคัญๆ เช่น ความรักของหนุ่มสาวในวัย
ทำงาน เรื่องเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม เรื่องการเมืองการปกครอง เรื่องความไม่เท่าเทียมกันทาง
การศึกษา และเรื่องการสงคราม เป็นต้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เรื่องสั้นที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับความรักของหนุ่มสาวในวัยทำงาน มักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการ
หลงรักเพียงฝ่ายเดียว โดยให้ฝ่ายชายเป็นคนเจ้าชู้หลงรักฝ่ายหญิงได้ง่าย และพยายามทำทุก
วิถีทางที่จะได้เข้าไปทำความรู้จักกับเธอ แต่สุดท้ายเขาก็ต้องผิดหวัง เรื่องสั้นที่มีเนื้อหาดังกล่าวนี้นี้
ผู้เขียนนิยมเขียนเป็นจำนวนมากที่สุดในช่วงที่สองเช่น เรื่องหัวใจใส่หมวกกันน็อก เรื่องเสน่ห์
เล่ห์มนต์ลึกลับของตุ๊กตาร้อน เรื่องเพราะเรานั้นโคตรจะคู่กัน เรื่องมีความรักอะปาวแห้วแล้วมันภูมิใจ
เรื่องกลิ้งลอยฟ้า เรื่องรักแบบว่าคมคายและไฮเทค เรื่องปะการังในหัวใจ เรื่องเทวีในฝัน
เรื่องผืนนันทะยานไกล และเรื่องสัตยญาสุภาพบุรุษ เป็นต้น

เรื่องสั้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ผู้เขียนแสดงความคิดเกี่ยวกับปัญหามลพิษ
ในอากาศ ซึ่งกำลังเป็นปัญหาใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานครขณะนี้ว่า ปัญหามลพิษในอากาศเกิดจาก
หลายสาเหตุแต่ต้นเหตุที่สำคัญและผู้คนมักจะมองข้ามไปคือ ควันทันพิษจากท่อไอเสีย รถจักรยานยนต์
ที่มีเครื่องยนต์สองจังหวะ เนื่องจากรถชนิดนี้มีระบบการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์จึงปล่อยก๊าซพิษต่าง ๆ

ออกมาทางท่อไอเสีย ทำให้เกิดปัญหามลพิษในอากาศตามมา ผู้เขียนจึงแสดงเนื้อหาไว้ในเรื่องสั้น 3 เรื่อง คือเรื่องพอกันทีกับอีแต๋ม ในเรื่องสั้นชุดอะไรว๊าวว๊าว เรื่องจะเพื่อชาติสักครั้งให้ ลืมวิชาแพะหมกเม็ด ในเรื่องสั้นชุดมันดีเหลือเกิน และเรื่องวันนี้ไม่ตลก ในเรื่องสั้นชุดถึงไหนถึงกัน พร้อมทั้งยังเสนอแนวทางแก้ไขปัญหานี้ว่า ควรจะเปลี่ยนระบบการผลิตรถจักรยานยนต์ จากสองจังหวะมาเป็นสี่จังหวะที่มีระบบการเผาไหม้สมบูรณ์กว่า

เรื่องสั้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการเมืองการปกครอง ปรากฏในเรื่องไปด้วยใจไม่มีใคร จัดตั้ง จากเรื่องสั้นชุดมันดีเหลือเกิน ผู้เขียนแสดงทัศนะว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่ดีที่สุด เพราะมีความยุติธรรม ประชาชนได้มีสิทธิ์เลือกผู้นำเข้าไปบริหาร ประเทศ นอกจากนี้ผู้เขียนยังแสดงให้เห็นว่าถ้ามีกลุ่มบุคคลใดเข้ามายุ่งอำนาจการบริหารประเทศ โดยไม่ผ่านความเห็นชอบจากประชาชน ๆ ก็จะร่วมมือกันต่อต้าน ซึ่งเนื้อหาดังกล่าวผู้เขียนนำมา จากเหตุการณ์จริงบางส่วน ครั้งที่คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ยึดอำนาจล้มล้าง รัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 และมีแนวโน้มว่าพลเอกสุจินดา คราประยูร ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชาการทหารสูงสุด และผู้บัญชาการทหารบกจะลาออกจากตำแหน่ง เพื่อก้าวขึ้นมารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ดังนั้นเมื่อความไม่ถูกต้องเกิดขึ้นใน ระบอบประชาธิปไตย ประชาชน นักวิชาการ นักศึกษา ร่วมกันเดินขบวนต่อต้านคัดค้าน พลเอกสุจินดา คราประยูร จนเกิดการสลายกลุ่มผู้ชุมนุมด้วยวิธีรุนแรง ที่เรารู้จักกันดีในชื่อว่า “พฤษภาทมิฬ” ที่เกิดขึ้นในช่วงวันที่ 17 – 20 พฤษภาคม 2535

และในเรื่องอะไรว๊าวว๊าว จากเรื่องสั้นชุดมุมมองน้องอะไรว๊าวว๊าว ผู้เขียน แสดงความคิดเกี่ยวกับระบบโครงสร้างทางการเมืองในปัจจุบันที่เป็นแบบรวมอำนาจเข้าสู่ส่วน กลางว่า เป็นระบบที่ทำให้การบริหารประเทศเป็นไปอย่างล่าช้า การปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับ สภาพท้องถิ่น สอดคล้องกับที่อาณนท์ อาภาภิรม กล่าวไว้ว่า การรวมอำนาจการปกครองไว้ ณ ส่วนกลาง เป็นอุปสรรคของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเจ้าหน้าที่ซึ่งไปประจำใน ส่วนภูมิภาคต้องคอยฟังคำสั่งการจากส่วนกลาง ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างล่าช้า ไม่ทันต่อ เหตุการณ์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่ออกไปปฏิบัติงานไม่ใช่คนในท้องถิ่น จึงไม่อาจเข้าใจ สภาพและปัญหาของท้องถิ่นนั้น ๆ อย่างแท้จริง (อาณนท์ อาภาภิรม. 2517 : 32)

เรื่องสั้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษา มีปรากฏเพียงเรื่องเดียว คือเรื่องนิสิตใหม่จากแดนสนธยาในเรื่องสั้นชุดอะไรว๊าวว๊าว ผู้เขียนแสดงเนื้อหาว่าเด็ก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั่วประเทศต่างแข่งขันกันเพื่อสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของรัฐบาล แต่ปริมาณผู้ที่สมัครสอบคัดเลือกมีจำนวนมากกว่าปริมาณที่ทางมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วประเทศจะ สามารถรับไว้ได้ จึงส่งผลให้เด็กนักเรียนที่เรียนดี มีคุณสมบัติครบถ้วนบางคนต้องพลาดโอกาสที่

จะได้เข้าศึกษาต่อ ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษา อันเนื่องมาจากรัฐบาลจัดการศึกษาในระดับนี้เพื่อคนส่วนน้อย หรือบางกลุ่มเท่านั้น โดยไม่มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ ๆ ขึ้นมาเพิ่มเติม เพื่อรองรับปริมาณผู้ที่ต้องการจะเข้าศึกษาต่อ เนื้อหานี้สอดคล้องกับที่สมจิต ท้วทพิย์ ได้แสดงสถิติในปีการศึกษา 2521 - 2522 ว่ามีผู้สมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัยทั้งหมดจำนวน 75,321 คน ซึ่งมหาวิทยาลัยสามารถรับไว้เพียง 13,957 คนเท่านั้น แสดงว่าจำนวนผู้ต้องการศึกษาและผู้ที่มีโอกาสเข้าศึกษาเป็นสัดส่วนที่ต่างกันมาก (สมจิต ท้วทพิย์. 2523 : 3)

เรื่องสั้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสงคราม ปรากฏในเรื่องยุทธการอ่าวเบรียล โดยผู้เขียนกำหนดให้ตัวละครในเรื่องเล่นเกมส ทำสงครามสู้รบกันอย่างสนุกสนานเลียนแบบสงครามในอ่าวเปอร์เซียที่เกิดขึ้นจริง และสุดท้ายตัวละครรู้สึกเศร้าใจมากหลังจากที่ได้รับชมข่าวทางโทรทัศน์ที่รายงานถึงความเสียหายทั้งชีวิต ทรัพย์สิน และสภาพแวดล้อม ผู้เขียนจึงแสดงทัศนะว่าสงครามนำมาซึ่งความเสียหาย การแพ้หรือชนะเป็นเพียงการสมมุติขึ้นมาเท่านั้น ดังนั้นทุกประเทศในโลกน่าจะอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข จะเห็นได้ว่าเนื้อหาของเรื่องนี้ผู้เขียนนำมาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ดังที่จรัญ มะลูลีม ได้กล่าวว่า เหตุการณ์สงครามอ่าวเบรียล ได้เริ่มจากประเทศอิรักภายใต้การนำของประธานาธิบดีซัดดามฮุสเซน บุกเข้ายึดประเทศคูเวตในวันที่ 2 สิงหาคม 2533 เนื่องจากความขัดแย้งในเรื่องทุ่งน้ำมันรูไมลา ซึ่งอิรักไม่ยอมรับเส้นเขตแดนที่แน่นอนระหว่างอิรักและคูเวตว่าอยู่ตรงไหน สงครามได้ลุกลามขยายตัวเป็นวงกว้างมากขึ้น และสิ้นสุดลงพร้อมกับความพ่ายแพ้ของประเทศอิรักในเดือนกุมภาพันธ์ 2534 ซึ่งผลของสงครามครั้งนี้เจ้าหน้าที่ของประเทศซาอุดีอาระเบียคาดว่าชาวอิรักเสียชีวิตประมาณ 80,000 - 100,000 คน และทหารอิรักเสียชีวิตประมาณ 300,000 นาย (จรัญ มะลูลีม. 2536 : 35 - 77)

เนื้อหาของเรื่องสั้นในช่วงที่สาม พ.ศ. 2535 - 2538

เนื้อหาของเรื่องสั้นในช่วงนี้จะแตกต่างไปจากเนื้อหาของเรื่องสั้นในสองช่วงแรกที่มีมักจะกล่าวถึงถึงเรื่องราวความรักระหว่างวัยรุ่นหนุ่มสาว แต่เรื่องสั้นในช่วงที่สามเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับตัวละครผู้ใหญ่ในวัยทำงาน หรือมีครอบครัวแล้วเป็นส่วนมาก เนื้อส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับเรื่องความรักระหว่างสามีภรรยา หรือความรักระหว่างหนุ่มสาวที่กำลังจะแต่งงานกัน เรื่องเกี่ยวกับความเชื่อคำทำนาย เรื่องความนิยมเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกของคนไทย เรื่องของเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหา และเรื่องเกี่ยวกับระบบการศึกษาของไทย เป็นต้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เรื่องสั้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักระหว่างสามีภรรยา หรือความรักระหว่างหนุ่มสาวที่กำลังจะแต่งงานกัน เป็นเนื้อหาที่ผู้เขียนนิยมเขียนมากที่สุดในช่วงที่สามนี้ โดยผู้เขียนจะแสดงให้เห็น

เห็นว่าความรักทั้งของผู้ที่แต่งงานกันแล้ว หรือกำลังจะแต่งงานกันนั้น ทั้งฝ่ายชายและหญิงจะต้องมีความจริงใจต่อกัน เข้าใจกัน มีรสนิยมไปในแนวเดียวกัน สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ รู้จักอดทน อดภัยให้กัน และที่สำคัญคือจะต้องแสดงออกให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้อย่างน้อยหนึ่งอย่าง เนื้อหาเช่นนี้มีปรากฏในเรื่องสั้นหลายเรื่องเช่น เรื่องทาสคู่ เรื่องบทธะครวันฝนตก เรื่องกระดาดห่อไป เรื่องหนุ่มห้ามกับทรมวย เรื่องสาวนักล่า เรื่องสัปดนแบบศรีเฑาะพ เรื่องเรื่ออีกหน่อยจะได้ไหม เรื่องออกัสซั่มเป็นโกลนใครรู้อย่าง เรื่องสัปดนในสายฝน เรื่องอังศุมาลินทนไม่ได้ละ เป็นต้น

เรื่องสั้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อคำทำนายโชชะตา มีปรากฏในเรื่องสั้นเพียงสองเรื่องคือ เรื่องพฤษะ และเรื่องดอกไม้นายภมร ซึ่งผู้เขียนได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับคำทำนายโชชะตาว่าเป็นเพียงการคาดเดาเท่านั้น คำทำนายจากหมอดูไม่สามารถเป็นเครื่องกำหนดชีวิตที่แท้จริงได้อีก ทั้งผู้เขียนยังแสดงให้เห็นว่าถึงแม้ตัวละครจะมีความเชื่อในเรื่องนี้มากจนยอมปฏิบัติตามที่หมอดูแนะนำทุกอย่าง แม้แต่การเลือกคู่ครองก็เลือกโดยพิจารณาจากลักษณะที่หมอดูกำหนด แต่สุดท้ายชีวิตคู่ของตัวละครก็ไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่สอดคล้องกับทัศนะของผู้เขียนที่เป็นคนไม่เชื่อหมอดู

เรื่องสั้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกของคนไทยมีปรากฏเพียงเรื่องเดียวคือเรื่องทาสคู่ ในเรื่องสั้นชุดอะไรอยู่ในกระโปรง เป็นเรื่องราวของตัวละครชายหญิงที่รักกันแล้วตกลงปลงใจมาใช้ชีวิตคู่ด้วยกันโดยไม่มีผู้ใหญ่รับรู้ ไม่มีการแต่งงานให้ถูกต้องตามประเพณี พฤติกรรมของตัวละครในเรื่องนี้สอดคล้องกับสภาพของกลุ่มวัยรุ่นหนุ่มสาวบางกลุ่มในสังคมไทยที่นิยมเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตก จนลืมนิยามวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทย ซึ่งรวมไปถึงเรื่องของการใช้ชีวิตคู่ก่อนแต่งงานด้วย ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากในยุคโลกาภิวัตน์ประเทศไทยรับวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่จากประเทศตะวันตกมากขึ้น ตลอดจนวัฒนธรรมตะวันตกหลายสาขาไหลบ่าเข้ามาทางสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุและนิตยสารต่าง ๆ วัยรุ่นของไทยนิยมรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกมาเป็นแบบอย่างโดยมิได้คัดกรอง หรือปรุงแต่งให้เข้ากับวัฒนธรรมไทยที่คือนั่นแล้ว เราจึงเห็นวัยรุ่นบางกลุ่มแต่งตัวแปลก ๆ มีพฤติกรรมแปลก ๆ และมีค่านิยมแปลก ๆ อยู่เสมอ

เรื่องสั้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหา ปรากฏในเรื่องมันจะไหวหรือ จากเรื่องสั้นชุดรูปหล่อรอไปเหอะ โดยผู้เขียนแสดงเนื้อหาผ่านตัวละครที่ชื่อจูน จูนเป็นเด็กสาววัยรุ่นอายุ 18 ปีที่ถูกพ่อแม่ส่งไปอยู่โรงเรียนประจำเนื่องจากพ่อแม่มีงานยุ่งมากจนไม่มีเวลาดูแลเธอ ทำให้เธอรู้สึกขาดความอบอุ่นจึงมีพฤติกรรมก้าวร้าว เพื่อเรียกร้องความสนใจจากพ่อและแม่ เนื้อหานี้ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าเด็กวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการความรัก ความเอาใจใส่จากพ่อแม่มากเป็นพิเศษ ถึงแม้สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่บีบรัดในปัจจุบัน ทำให้พ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน แต่ก็ควร

แบ่งเวลาให้กับลูกบ้าง เพื่อลูกจะได้เป็นเด็กที่มีสุขภาพจิตสมบูรณ์ ไม่กลายเป็นวัยรุ่นมีปัญหาสร้างภาระแก่สังคม

เรื่องสั้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับระบบการศึกษาของไทย ปรากฏในเรื่องโรงเรียนกวดวิชา จากเรื่องสั้นชุดไม่เอาบูนไโฮหญิงจะอิงใคร เป็นเรื่องของตัวละครชายที่เรียนดีมาก เขามุ่งมั่นที่จะสอบเข้าเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลให้ได้ จึงตั้งใจอ่านหนังสือและเข้าเรียนพิเศษในโรงเรียนกวดวิชาจนสามารถสอบเข้าเรียนต่อได้อย่างที่หวัง จากนั้นไปเรียนต่อปริญญาโทที่ต่างประเทศ และกลับมาทำงานที่ประเทศไทย เนื่องจากเขาเป็นคนเอาจริงเอาจังมากเกินไป จึงทำให้เพื่อนในที่ทำงานและคนรอบข้างไม่ชอบหน้าเขานัก และเขาไม่มีความสุขในชีวิตเท่าที่ควร เพราะเขามักจะสนใจแต่เรื่องวิชาการหนัก ๆ ไม่ใส่ใจในความบันเทิงอื่น ๆ เลย เรื่องนี้ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าการศึกษาของไทยในปัจจุบันมุ่งเน้นที่จะสอนให้เด็กนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตั้งความหวังไว้เพียงประการเดียวคือ จะต้องสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของรัฐบาลให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ครูอาจารย์ ต่างก็พยายามบีบคั้นให้ลูกหรือลูกศิษย์ผ่านการสอบแข่งขันให้ได้ จนเด็กเกิดความเครียดไม่มีความสุขในชีวิต ด้านสถาบันระดับอุดมศึกษาของรัฐบาลก็ไม่สามารถที่จะรับผู้เข้าศึกษาได้หมด จึงมีวิธีการคัดเลือกเอาเฉพาะผู้ที่มีพื้นฐานระดับสติปัญญา และความสามารถสูง ดังนั้นเด็กนักเรียนจึงต้องเรียนหนังสือกันอย่างเอาจริงเอาจัง ทำให้เด็กเครียดเกินไปและกลายเป็นคนเห็นแก่ตัว ทำสิ่งใดก็ตามด้วยการแข่งขัน และจะพยายามทำทุกวิถีทางให้ตัวเองเป็นฝ่ายชนะ ดังนั้นนโยบายการศึกษาของรัฐบาลควรจะมุ่งกระจายเด็กนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปสู่สถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ทั้งของภาครัฐบาลและภาคเอกชน อีกทั้งพ่อแม่ ครูอาจารย์ ก็ควรปลูกฝังเด็ก ๆ ว่าความสำเร็จในชีวิตมิได้ขึ้นอยู่กับการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

จากการศึกษาพัฒนาการด้านเนื้อหาในเรื่องสั้นทั้งสามช่วงของดำรงค์ อารีกุล พบว่า ผู้เขียนมีพัฒนาการในด้านนี้ กล่าวคือ เรื่องสั้นทั้งหมดในช่วงแรกจะเป็นเรื่องราวของนิสิตนักศึกษาที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยของรัฐบาลแห่งหนึ่งเท่านั้น โดยกล่าวถึงเรื่องความรักระหว่างหนุ่มสาว เรื่องการเรียน เรื่องประเพณีรับน้องใหม่และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย แต่ละเรื่องล้วนมีเนื้อหาเบาสมอง มุ่งความสนุกสนานขำขันทั้งสิ้น แต่เมื่อเข้าสู่เรื่องสั้นในช่วงที่สอง ผู้เขียนแสดงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิต และสังคมที่กว้างขวางขึ้น โดยแสดงเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องความรักระหว่างหนุ่มสาววัยทำงาน เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ เรื่องการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ยังไม่สมบูรณ์ เรื่องความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษา และเรื่องการสงคราม เป็นต้น ไว้ในเรื่องสั้นช่วงที่สอง ส่วนเนื้อหาในเรื่องสั้นช่วงที่สามได้แก่ เรื่องความรักระหว่างสามีภรรยา หรือความรักระหว่างหนุ่มสาวที่กำลังจะแต่งงานกัน เรื่องความเชื่อเกี่ยวกับคำทำนาย

โชคชะตาชีวิต เรื่องของความนิยมเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกของหนุ่มสาวยุคใหม่ เรื่องของเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหา และเรื่องเกี่ยวกับระบบการศึกษาไทย

จะเห็นว่าเนื้อหาในเรื่องสั้นช่วงที่สองและสามนั้น ผู้เขียนแสดงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและสังคมที่กว้างขวางขึ้นกว่าในเรื่องสั้นช่วงแรก จึงนับว่าผู้เขียนมีพัฒนาการด้านเนื้อหาอยู่พอสมควร ในการนำเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมาถ่ายทอดสู่ผู้อ่าน แต่ก็ยังเป็นการถ่ายทอดเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่ผิวเผินเท่านั้น ไม่ได้ต้องการให้เรื่องราวของตนมุ่งสะท้อนปัญหาสังคมอย่างจริงจังแต่อย่างใด เพราะเนื้อหาโดยส่วนใหญ่ผู้เขียนเน้นไปที่ความสนุกสนาน เบาสมองของผู้อ่านเป็นสำคัญ หากพิจารณาพัฒนาการด้านเนื้อหาจากเรื่องสั้นของ ดำรงค์ อารีกุล ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าแนวเนื้อหาของเรื่องสั้นในแต่ละช่วงจะเปลี่ยนไป ซึ่งอาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากตัวผู้เขียนเองที่มีอายุเพิ่มมากขึ้น มีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตมากขึ้น จึงทำให้มีมุมมองหรือโลกทัศน์ที่กว้างขวางขึ้นเป็นเงาตามตัว เนื้อหาของเรื่องที่ปรากฏทั้งสามช่วงจึงต่างกันไปอย่างชัดเจนตามวัย และประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้นของผู้เขียน

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ด้านกลวิธีการเขียน

ในการวางโครงเรื่องพบว่าผู้เขียนนิยมนำโครงเรื่องชนิดผูกเรื่องมากที่สุด โดยใช้กลวิธีการผิแผน การแก้เผ็ด การอำพรางความจริง การหลงรักข้างเดียว การผิดสัญญา การจับปลาสองมือ และลักษณะอื่นๆ รองลงมาเป็นการวางโครงเรื่องชนิดเน้นตัวละคร ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ การเน้นลักษณะนิสัยเด่นๆ ของตัวละครได้แก่ ความเจ้าชู้ ความหลงใหลในบางสิ่งบางอย่าง ความขุ่ยโว โอ้อวด ความขี้อาย ความรักสันโดษ ความเชื่องช้าประณีต ความมีอารมณ์ขัน ความเจ้าปัญหา ความเจ้าระเบียบ และการเน้นลักษณะทางกายภาพของตัวละครได้แก่ ความผิปกติของร่างกาย เช่น อ้วนเกินไป ผอมเกินไป หลังโก่งงอ ไม่มีคางจุก รูปหน้าเหลี่ยมตอบ และความบึกบึนลำสัน มือเท้าใหญ่เกินคนปกติ ถัดมาเป็นโครงเรื่องชนิดเน้นแนวคิดด้านต่าง ๆ ได้แก่ แนวคิดด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ของเครื่องยนต์สองจังหวะ ในรถจักรยานยนต์ แนวคิดด้านครอบครัวที่พ่อแม่ในยุคปัจจุบันมักต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ทำให้ไม่มีเวลาเอาใจใส่ลูกอย่างเพียงพอ ส่งผลให้ลูกกลายเป็นเด็กที่มีปัญหา ด้านการเมืองเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ว่าเป็นการปกครองที่ดีที่สุด เพราะประชาชนได้มีสิทธิมีเสียงในการเลือกผู้นำเข้าไปบริหารประเทศ แนวคิดด้านคู่ครอง ที่หนุ่มสาวสมัยใหม่นิยมใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานมากขึ้น ด้านอาชีพผู้แต่งเสนอแนวคิดว่าการมีอุดมการณ์และข้อสัตย์ในอาชีพของตนมากกว่าการคิดคำนึงถึงแต่เรื่องของค่าตอบแทน แนวคิดด้านคุณธรรม ผู้แต่งแสดงให้เห็นว่าผู้คนที่อาศัยอยู่ในสังคมเดียวกันควรมีความเห็นอกเห็นใจกันช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ส่วนแนวคิดด้านความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ ผู้แต่งแสดงแนวคิดว่าเป็นความเชื่อถือส่วนบุคคลในการที่จะทำให้ตนเองมีกำลังใจที่ดีขึ้น หรือมีความเชื่อมั่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากขึ้น สุดท้ายเป็นโครงเรื่องชนิดเน้นบรรยากาศหรือสถานการณ์ ผู้แต่งมักสร้างบรรยากาศแห่งความหวาดกลัว ชวนสยองขวัญ และสถานการณ์หลุมพรางต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร เพื่อให้ตัวละครบาดเจ็บ พิการ ผิดหวัง ตลอดจนประสบปัญหาด้านการเงิน จนต้องดิ้นรนชวนขายหางานทำอย่างไม่เลือก

ด้านการสร้างตัวละครพบว่ามีการสร้างตัวละคร 4 แบบ คือ แบบแรกเป็นตัวละครแบบสมจริง 2 ช่วงวัยคือ ตัวละครวัยผู้ใหญ่มีอายุ 25 – 50 ปี ที่ประกอบหน้าที่การทำงานหรือมีครอบครัวแล้ว โดยผู้แต่งเสนอพฤติกรรมและลักษณะนิสัยที่สัมพันธ์กับอาชีพและการใช้ชีวิตประจำวัน

ตัวละครวัยรุ่น อายุ 18 – 21 ปี ที่ยังศึกษาเล่าเรียน ผู้แต่งเสนอภาพตัวละครวัยรุ่นในยุคปัจจุบัน ที่มักเป็นเด็กมีปัญหา เพราะขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว มีความอยากรู้อยากเห็น มีความใฝ่ฝัน และวัยรุ่นบางคนสามารถพลิกผันปมด้อยของตนให้เป็นโอกาสได้ เป็นต้น แบบที่ 2 การสร้างตัวละครแบบฉบับ ด้วยการกำหนดให้ตัวละครแสดงลักษณะนิสัยและพฤติกรรม ออกมาด้านใดด้านหนึ่งซ้ำ ๆ ทุกสถานการณ์ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง เช่น ความขี้อาย ความขุ่ยโว โอ้อวด ความสุภาพเรียบร้อย ความใจบุญ ความเจ้าชู้ ความเชื่อถือในเรื่องคำทำนาย ความเอาจริงเอาจัง กับชีวิต ความขี้หึงความทันสมัยและเชื่อมั่นในตนเอง ความยึดถือในคำมั่นสัญญา ความขี้ดี และความกลัวภรรยา แบบที่ 3 การสร้างตัวละครแบบอุดมคติ คือให้ตัวละครที่มีคุณธรรม ชอบช่วยเหลือผู้อื่นมุ่งทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมยิ่งกว่าส่วนตนเช่น การต่อต้านกลุ่มคนที่มีอิทธิพล ขยายตัวที่หน้าโรงภาพยนตร์อย่างไม่เกรงกลัวอันตราย และตัวละครที่มีอุดมการณ์ ซึ่งยึดมั่น ศรัทธาในอาชีพของตนแม้ว่าจะเป็นอาชีพที่มีรายได้น้อยและไม่มั่นคงก็ตามเช่น ตัวละครที่มีอาชีพ เป็นนักเขียน และตัวละครที่มีอาชีพเป็นนักร้องอิสระ เป็นต้น สุดท้ายเป็นการสร้างตัวละครแบบ เหนือจริง ด้วยการกำหนดตัวละครให้เป็นผี แต่สามารถกลับมาปรากฏตัวให้ผู้อื่นเห็นได้อีกครั้ง ส่วนวิธีการที่ผู้แต่งนำเสนอตัวละครนั้น ผู้แต่งใช้วิธีการบรรยายโดยตรงมากที่สุด รองลงมาเป็นการให้ตัวละครอื่นกล่าวถึง ให้ตัวละครนั้นพูดกับตัวเอง และใช้วิธีการเสียดสีประหวัค

ด้านการสร้างฉากพบว่าผู้แต่งใช้ฉากในกรุงเทพมหานครมากที่สุด โดยเฉพาะฉาก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ผู้แต่งเคยเป็นศิษย์เก่าโดยกล่าวถึงฉากอาคารเรียน หอพัก ห้องสมุด โรงอาหาร บริเวณที่จอดรถ และสภาพอาณาบริเวณโดยรอบ ฉากในกรุงเทพมหานครที่อื่น ๆ เช่น ห้างสรรพสินค้า แหล่งบันเทิงต่าง ๆ เป็นต้น รองลงมาเป็นฉากชานเมืองซึ่งผู้แต่งไม่ได้ระบุว่า เป็นที่ใด บอกเพียงว่าเป็นชานเมืองใกล้กรุงเทพมหานคร เพื่อกล่าวถึงบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ อากาศบริสุทธิ์ และวิถีความเป็นไทยที่ยังคงอยู่ ส่วนฉากต่างจังหวัดเช่น ฉากตำบลบางปู จังหวัด สมุทรปราการ ฉากชายทะเลบางแสน ฉากเกาะสมุย เป็นต้น ผู้แต่งใช้ฉากประเภทนี้เพื่อเน้นถึง ความเป็นธรรมชาติที่สงบร่มเย็น และมีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น

ด้านการนำเสนอทัศนะพบว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการนำเสนอทัศนะ 3 วิธีคือ การนำเสนอ ทัศนะโดยใช้วิธีการเล่าเรื่อง ด้วยการที่ผู้แต่งเองเป็นผู้เล่าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องสั้นแต่ละเรื่อง เพื่อนำเสนอทัศนะที่ต้องการสื่อมายังผู้อ่าน ถัดมาเป็นการนำเสนอทัศนะโดยใช้บทสนทนาของ ตัวละครในเรื่อง แทนการบรรยายหรือพรรณนา และสุดท้ายเป็นการนำเสนอทัศนะโดยใช้ฉาก ซึ่งเป็นสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่องให้สอดคล้องกับทัศนะที่ต้องการเสนอต่อผู้อ่าน

ด้านการสร้างอารมณ์ขัน พบว่าผู้แต่งสร้างอารมณ์ขันหลายวิธีเช่น การเปลี่ยนทิศทางของเรื่องอย่างกะทันหัน โดยการดำเนินเรื่องไปตามปกติ แต่ทิศทางของเรื่องจะเปลี่ยนไปอย่างคาดไม่ถึงในตอนจบ รองลงมาเป็นการสร้างอารมณ์ขันโดยการทำเรื่องปกติธรรมดาให้เป็นเรื่องสัปดนเกี่ยวกับเรื่องเพศ หรือทำให้คิดไปถึงเรื่องทางเพศ ถัดมาเป็นการสร้างอารมณ์ขันโดยการลวงให้คิดคือการสร้างเหตุการณ์ลวงให้ติดตามอย่างน่าตื่นเต้น คาดเดาคำตอบไปต่างๆ นานา แต่สุดท้ายเรื่องกลับไม่ตื่นเต้นอย่างที่คิด การสร้างอารมณ์ขันโดยการใช้บุคลิกและพฤติกรรมของตัวละครที่รู้เท่าทันกัน ตอบโต้กันอย่างเผ็ดร้อน สุดท้ายเป็นการสร้างอารมณ์ขันโดยใช้ภาษา เช่น ใช้คำพ้องเสียง แปลงสำนวนและคำขวัญ ใช้ภาษาถิ่น และใช้โวหารภาพพจน์ที่มีการอุปมาแปลก ๆ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของผู้แต่ง

2. ด้านพัฒนาการการเขียน

พัฒนาการด้านรูปแบบในการเขียนเรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล พบว่า ผู้เขียนใช้รูปแบบปกติตามความหมายของการเขียนเรื่อง โดยสร้างโครงเรื่องง่ายๆ ไม่ซับซ้อน นิยมเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์หรือบรรยายตัวละครเพื่อเป็นการนำเข้าสู่ปัญหา และเรื่องราวก็จะดำเนินไปตามลำดับเวลา ปัญหาต่างๆ จะรุนแรงขึ้นจนถึงจุดสูงสุด จากนั้นก็จะได้รับการแก้ไขหรือมีทางออกในทางที่ดี ในตอนจบมักจะจบแบบพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน นอกจากนี้ยังพบอีกว่าผู้เขียนได้พัฒนารูปแบบในงานเขียนเรื่องสั้นของตน ด้วยการนำเสนอเรื่องราวแบบไม่มีโครงเรื่องที่แน่นอนตายตัวไว้ในเรื่องสั้นช่วงที่สองและสามเป็นเรื่องราวที่ผู้เขียนจะบรรยายเหตุการณ์ไปตามทักษะหรือความต้องการของตนโดยผ่านตัวละครหรือเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวสู่ผู้อ่าน

พัฒนาการด้านเนื้อหา พบว่าเรื่องสั้นในช่วงแรกเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาทั้งสิ้น เป็นเนื้อหาที่สนุก เบาสมอง โดยผู้เขียนกล่าวถึงเรื่องความรักระหว่างหนุ่มสาว เรื่องการเรียน เรื่องประเพณีการรับน้องและการทำกิจกรรมต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย เมื่อถึงเรื่องสั้นในช่วงที่สองและสาม ผู้เขียนแสดงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและสังคมที่กว้างขวางขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรักระหว่างหนุ่มสาวในวัยทำงาน เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ เรื่องการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ยังไม่สมบูรณ์นัก เรื่องความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษา และเรื่องการสงคราม ส่วนในเรื่องสั้นช่วงที่สามผู้เขียนแสดงเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องความรักระหว่างสามีภรรยาหรือความรักระหว่างหนุ่มสาวที่กำลังจะแต่งงานกัน เรื่องความเชื่อเกี่ยวกับคำทำนายโชคชะตาชีวิต เรื่องของการนิยมเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกของหนุ่มสาวยุคใหม่ เรื่องของเด็กวัยรุ่น

ที่มีปัญหา และเรื่องเกี่ยวกับระบบการศึกษาของไทย จึงนับว่าเป็นพัฒนาการด้านเนื้อหาที่ผู้เขียนเริ่มจากเรื่องราวใกล้ตัวไปสู่เรื่องราวในสังคมที่กว้างขวางมากขึ้น

พัฒนาการด้านการสร้างตัวละคร พบว่า มีความเปลี่ยนแปลงในด้านของวัยและลักษณะนิสัยของตัวละครอย่างชัดเจน กล่าวคือ เรื่องสั้นช่วงแรกตัวละครเป็นกลุ่มวัยรุ่นอายุ 18 – 20 ปี ที่เป็นนิสิตนักศึกษา แสดงลักษณะนิสัยสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของวัยรุ่นคือ ขี้อาย เป็นรักสนุก อยากรู้ อยากเห็น รักความถูกต้องยุติธรรม เป็นต้น ส่วนเรื่องสั้นในช่วงที่สองตัวละครจะมีอายุมากขึ้น คืออยู่ระหว่าง 21 – 30 ปี มีทั้งตัวละครที่เป็นนิสิตนักศึกษาและทำงานแล้ว ผู้เขียนจะสร้างตัวละครในช่วงนี้ให้มีบุคลิกลักษณะเด่น ๆ เฉพาะตัวเช่น รูปร่างอ้วนเตี้ย พุดจาคุยโวโอ้อวด เป็นต้น เพื่อให้ตัวละครเหล่านี้มีบทบาทในเรื่องสั้นหลายเรื่องของช่วงนี้ เมื่อถึงเรื่องสั้นในช่วงที่สามตัวละครส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงานทั้งสิ้น คือมีอายุระหว่าง 25 – 30 ปี และตัวละครจะแสดงธาตุแท้ของมนุษย์ปุถุชนที่มีกิเลสตัณหาเพิ่มขึ้นเช่น มักมากในกามารมณ์ โลก เห็นแก่ตัว เอาเปรียบหลอกลวงผู้อื่น เป็นต้น

พัฒนาการด้านการสร้างฉาก พบว่าผู้เขียนมีพัฒนาการพอควร แม้ว่าการใช้ฉากทั้งสามช่วงจะแตกต่างกันก็ตาม กล่าวคือเรื่องสั้นในช่วงแรกใช้ฉากในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ดำเนินเรื่องราวทั้งหมด อาจเป็นเพราะเป็นประสบการณ์ตรงของผู้เขียนที่เคยเป็นศิษย์เก่าอยู่ที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ จึงสามารถบรรยายรายละเอียดของสถานที่และบรรยากาศได้อย่างแม่นยำลึกซึ้ง เมื่อเข้าสู่เรื่องสั้นในช่วงที่สองและสาม ผู้เขียนมีการใช้ฉากกว้างขวางมากขึ้น แม้จะยังเป็นฉากในกรุงเทพมหานครอยู่ก็ตาม เช่นกล่าวถึงฉากห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ โรงแรมหรูหร่า ห้องชุดในคอนโดมิเนียม สภาพการจราจรที่ติดขัดบนท้องถนน เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้ฉากต่างจังหวัดบ้างไม่มากนัก เพื่อแสดงให้เห็นภาพของความสงบร่มรื่น อากาศดี ธรรมชาติที่งดงาม ตลอดจนยังคงความเป็นอยู่แบบไทย ๆ ไว้ได้ ฉากต่างจังหวัดบางแห่งมีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น เช่น บางปู และเกาะสมุย เป็นต้น ส่วนฉากในต่างประเทศ ผู้เขียนใช้เพียงเรื่องเดียว คือฉากทุ่งราบโอคลาโฮมาประเทศสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1893

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์เรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล พบว่า เรื่องสั้นทุกเรื่องของเขามุ่งเน้นไปที่ความตลกขบขัน เพลิดเพลินของผู้อ่านเป็นสำคัญ ผู้แต่งมีกลวิธีในการสร้างอารมณ์ขันสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างอารมณ์ขันของเอลเมอร์ เอ็ม บลิสเตน (Elmer M. Blistein) ที่แบ่งทฤษฎีออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ทฤษฎีในกลุ่มเกี่ยวกับความเหนือกว่าและการทำให้ต่ำด้อยลง ทฤษฎีในกลุ่มเกี่ยว

กับความไปด้วยกันไม่ได้ ความคับข้องใจจากความผิดหวังในสิ่งที่คาดหวังและทฤษฎีในกลุ่มที่เกี่ยวกับการผ่อนคลายจากความตึงเครียดและการหลุดพ้นจากความไม่กล้าแสดงออก (จิตติสรณ์ ศรีธาดา. 2542 : 11 ; อ้างอิงมาจาก เอลเมอ เอ็ม บลิสเดน. 1977 : 562 – 564) นอกจากนี้ยังเป็นที่น่าสนใจว่าเรื่องสั้นของ ดำรงค์ อารีกุล มีลักษณะคล้ายกับเรื่องสั้นชุดนักศึกษาของศุภักษร ที่เกี่ยวกับความรักในวัยเรียนของนิสิตนักศึกษา และเรื่องสั้นของ ป.อินทรปาลิต ที่มีการสร้างตัวละครแบบฉบับเป็นชุด ๆ กล่าวคือ เรื่องสั้นของ ดำรงค์ อารีกุล มีการผสมผสานระหว่างนักเขียนทั้งสองคือ มีทั้งตัวละครที่เป็นนิสิตนักศึกษา บุคคลทั่วไปในเรื่องสั้นช่วงที่ 1 และ 3 และตัวละครแบบฉบับที่เป็นชุดในเรื่องสั้นช่วงที่ 2 โครงเรื่องที่ใช้มากคือการผูกปมปัญหาและจบลงอย่างพลิกความคาดหมาย และก่อให้เกิดความขำขันจากการเผยคำตอบตอนสุดท้าย ผู้อ่านจะต้องใช้ความรู้ ความคิดพอควรจึงจะได้รับมุกของเขาได้ เนื่องจากเรื่องสั้นของเขาเป็นไปในแนวตลกปัญญาชน ดังที่ สุรพล บัณฑุเสถณี กล่าวว่า การแสดงตลกในวัฒนธรรมไทยมีอยู่ 2 ประการคือ ตลกตามตัวบท หรือตลกละครที่ผู้แต่งมักเป็นคนที่มีการศึกษา อาจเรียกอีกอย่างว่าตลกปัญญาชน และตลกปฏิภาณ หรือตลกจำอวด ที่อาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่าตลกคาเฟ่ (สุรพล บัณฑุเสถณี. 2539 : 113 – 114) ตัวละครในเรื่องสั้นของ ดำรงค์ อารีกุล เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือคนทำงานในองค์กรซึ่งมีความรู้ระดับปริญญาตรี การคิดมุกตลกเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละครที่เป็นปัญญาชนตลอดจนวิถีชีวิตและการใช้ภาษา ผู้แต่งจะต้องคัดเลือกสถานการณ์ที่สอดคล้องสมเหตุสมผลมาเป็นมุกตลก จึงจะสามารถสร้างอารมณ์ขันได้ และผู้อ่านก็ต้องใช้ความสามารถในการขบคิดแก้ปัญหาเช่นกัน เพราะถ้าเรื่องคาดเดาคำตอบตอนท้ายได้ง่ายก็จะไม่แสดงความสามารถในการสร้างมุกตลกของผู้แต่ง นอกเหนือจากการสร้างอารมณ์ขันแล้วได้พบว่าผู้แต่งมีกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องที่ดึงดูดใจผู้อ่าน มีศิลปะการใช้ภาษาที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ศัพท์วัยรุ่น การใช้คำที่มีสัมผัสคล้องจองกัน การซ้ำคำ การเลียนแบบชื่อของภาพยนตร์ต่างประเทศที่มีชื่อเสียง ซึ่งทำให้ผู้อ่านเกิดความกระหายใคร่รู้เช่น เรื่องมีความรักอะปาวแห้วแล้วมันภูมิใจ เรื่องความรักมักจ๊กเจียม (เหมือนเอากระเทียมมาจี้จ๊กแร่) เรื่องหัวใจเรากลมกลมกลิ้งหลุนหลุน เรื่องผู้ชายบานเบอะ เป็นต้น อีกทั้งบางเรื่องมีการตั้งชื่อเรื่องที่ไม่ตรงกับเนื้อหาหรือบางเรื่องก็ตั้งชื่อชวนให้คิดไปถึงเรื่องทางเพศ แต่แท้จริงแล้วเป็นเพียงการตั้งชื่อเพื่อชวนให้ติดตามเท่านั้น เช่น เรื่องอะไรอยู่ในกระโปรง เรื่องขโมย ขโมย กางเกงใน เรื่องถ้ามองสยองเช็ช เรื่องถอดกางเกงเถอะเธอ เรื่องทำยังไงได้ปล้ำเธอสักที เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจะได้มีการศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมของนักเขียนร่วมสมัยกับ คำรงค์ อารีกุล เพื่อพิจารณาว่านักเขียนร่วมสมัยเหล่านั้นมีกลวิธีการเขียน และทัศนะที่เหมือนหรือต่างจาก คำรงค์ อารีกุล อย่างไร
2. ควรศึกษางานเขียนหัตถ์คัดแนวใหม่ของนักเขียนคนอื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ สุวรรณวิทย์. อารมณั้ชั้นในวรรณกรรมของไมตรี ลิมปิชาติ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.
- กาญจนา วิชญาปกรณ์. หลักเบื้องต้นในการศึกษาเรื่องสั้นและนวนิยาย. พิษณุโลก : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ม.ป.ป.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. ผลงานของศาสตราจารย์คุณหญิงกุหลาบ มัลลิกะมาส. ศาสตราจารย์ ดร. คุณบรรจบ พันธุเมธา พิมพ์เป็นที่ระลึกในโอกาสฉลองอายุครบ 6 รอบ ของ ศาสตราจารย์คุณหญิงกุหลาบ มัลลิกะมาส. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา, 2534.
- _____. วรรณคดีวิจารณ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528.
- _____. วรรณกรรมวิจารณ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522.
- _____. ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2525.
- ไกล่รุ่ง อามระดิษ. ร้อยแก้วแนวขบขันของไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 – รัชกาลที่ 7. วิทยานิพนธ์ ก.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.
- ขวัญเนตร ครุฑานุช. การวิเคราะห์นวนิยายของสีฟ้า. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. สถานภาพชนบทไทย พ.ศ. 2537. ม.ป.ท., 2538.
- จรัส มะลูลีม. ภูมิภาคอ่าวเปอร์เซียหลังสงคราม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- จิตรา วสุวานิช. “ครอบครัวกับการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก,” การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก. เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยา หน่วยที่ 6 – 10. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช, 2524.
- จินตนา พุทธเมตะ. การใช้ภาษาในการสร้างภาพพจน์ในไตรภูมิพระร่วง. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2536.
- เจตนา นาควัชร. ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณคดี. กรุงเทพฯ : ดวงกมล, 2521.
- จำนง อติวัฒนสิทธิ์. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ ราชวิทยาลัย, 2533.

ชลธิรา กลัดอยู่. การใช้ภาษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เคสดีไทย, 2511.

ชวน เพชรแก้ว. การศึกษาวรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, 2520.

สุทธิพิศ นาฏ. เรื่องสั้นภาษาอังกฤษและเรื่องสั้นอเมริกัน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.

ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์. “วินทร์ เลียววาริณ สูตรสำเร็จและ/หรือแนวทดลอง,” สารคดี.

1(127) : 166 – 168 ; กันยายน 2538.

ณรงค์ เต็งประชา. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2524.

ดวงตา วรณศิลป์. “หนังสือ : ชีวิตอาภัพของไขว้ เทวิน กับ ความสำเร็จของดำรงค์ อารีกุล,” มติชน. 1 กรกฎาคม 2532. หน้า 16.

ดวงมน จิตรจำนงค์. สุนทรียภาพในภาษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เคสดีไทย, 2527.

ดวงมณี พาหาญ. วิเคราะห์ลักษณะ “แอมเสิร์ด” ในเรื่องสั้นของสุชาติ สวัสดิ์ศรี. ปรินิพนธ์

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อุดมธนา.

ดอกไม้ดำ (นามแฝง). “เขาและเธอ เราคือชีวิตที่น่าเบื่อหน่ายและไร้แก่นสารสาระ,” สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์. 33(46) : 38 – 39 ; พฤษภาคม 2530.

“ดำรงค์ อารีกุล ตัวอักษรอารมณ์ดีของคนอารมณ์ดี,” วัฏจักร. 17 กันยายน 2534. หน้า 15.

“ดำรงค์ อารีกุล ตัวหนังสือยิ้มได้,” ผู้จัดการรายสัปดาห์. 19(503) : 22 – 28 ; กรกฎาคม 2539. หน้า 56.

ดำรงค์ อารีกุล. อะไรจะขนาดนั้น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เทศกัณฑ์, ม.ป.ป.

_____. แหกดอกเหี่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เทศกัณฑ์, ม.ป.ป.

_____. เสน่ห์ห้าแฉก. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เทศกัณฑ์, ม.ป.ป.

_____. เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เทศกัณฑ์, ม.ป.ป.

_____. มันไม่ธรรมดา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เทศกัณฑ์, ม.ป.ป.

_____. เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม. สมุทรปราการ : สำนักพิมพ์โคลิออส, ม.ป.ป.

_____. มันดีเหลือเกิน. สมุทรปราการ : สำนักพิมพ์โคลิออส, ม.ป.ป.

_____. ถอดลมไว้อย่าให้หงอย. พิมพ์ครั้งที่ 3. สมุทรปราการ : สำนักพิมพ์โคลิออส, ม.ป.ป.

_____. ถึงไหนถึงกัน. สมุทรปราการ : สำนักพิมพ์โคลิออส, ม.ป.ป.

_____. อ๊ะน้องอะไรแว็บแว็บ. สมุทรปราการ : สำนักพิมพ์โคลิออส, ม.ป.ป.

_____. รูปหล่อรอไปเหอะ. พิมพ์ครั้งที่ 3. สมุทรปราการ : สำนักพิมพ์โคลิออส, ม.ป.ป.

_____. อะไรอยู่ในกระโปรง. พิมพ์ครั้งที่ 5. สมุทรปราการ : สำนักพิมพ์โคลิออส, ม.ป.ป.

ชลธิรา กัดออยู่. การใช้ภาษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, 2511.

ชวน เพชรแก้ว. การศึกษาวรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, 2520.

ชูทิพย์ นาถ. เรื่องสั้นภาษาอังกฤษและเรื่องสั้นอเมริกัน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.

ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช. “วินทร์ เลียววาริณ สูตรสำเร็จและ/หรือแนวทดลอง,” สารคดี.

1(127) : 166 – 168 ; กันยายน 2538.

ณรงค์ เส็งประชา. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2524.

ดวงตา วรณศิลป์. “หนังสือ : ชีวิตอาภัพของเข้ไข เทวิน กับ ความสำเร็จของดำรงค์ อารีกุล,”

มติชน. 1 กรกฎาคม 2532. หน้า 16.

ดวงมน จิตรจำนงค์. สุนทรียภาพในภาษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, 2527.

ดวงมณี พาหาญ. วิเคราะห์ลักษณะ “แอบเลิรัก” ในเรื่องสั้นของสุชาติ สวัสดิ์ศรี. ปรินิพนธ์

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

ดอกไม้ดำ (นามแฝง). “เขาและเธอ เราคือชีวิตที่น่าเบื่อหน่ายและไร้แก่นสารสาระ,” สยามรัฐ

สัปดาห์วิจารณ์. 33(46) : 38 – 39 ; พฤษภาคม 2530.

“ดำรงค์ อารีกุล ตัวอักษรอารมณ์ดีของคนอารมณ์ดี,” วิทยจักร. 17 กันยายน 2534. หน้า 15.

“ดำรงค์ อารีกุล ตัวหนังสือยิ้มได้,” ผู้จัดการรายสัปดาห์. 19(503) : 22 – 28 ; กรกฎาคม 2539.

หน้า 56.

ดำรงค์ อารีกุล. อะไรจะขนาดนั้น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เทศกัคดี, ม.ป.ป.

_____. แหกดอกเหี่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เทศกัคดี, ม.ป.ป.

_____. เสน่ห์ห้าแฉก. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เทศกัคดี, ม.ป.ป.

_____. เป็นพระเอกเอาไว้อย่าให้เศร้า. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เทศกัคดี, ม.ป.ป.

_____. มันไม่ธรรมดา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เทศกัคดี, ม.ป.ป.

_____. เพราะรักติดตาจึงมาติดตาม. สมุทรปราการ : สำนักพิมพ์โคลิออส, ม.ป.ป.

_____. มันดีเหลือเกิน. สมุทรปราการ : สำนักพิมพ์โคลิออส, ม.ป.ป.

_____. ถอดลมไว้อย่าให้หงอย. พิมพ์ครั้งที่ 3. สมุทรปราการ : สำนักพิมพ์โคลิออส,

ม.ป.ป.

_____. ถึงไหนถึงกัน. สมุทรปราการ : สำนักพิมพ์โคลิออส, ม.ป.ป.

_____. อ๊ะน้องอะไรแว๊นแว๊น. สมุทรปราการ : สำนักพิมพ์โคลิออส, ม.ป.ป.

_____. รูปหล่อรอไปเหอะ. พิมพ์ครั้งที่ 3. สมุทรปราการ : สำนักพิมพ์โคลิออส, ม.ป.ป.

_____. อะไรอยู่ในกระโปรง. พิมพ์ครั้งที่ 5. สมุทรปราการ : สำนักพิมพ์โคลิออส, ม.ป.ป.

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. แนะแนวทางอ่านนวนิยาย. อนุสารหมวดวิชาภาษาไทย ท.2/2511

นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2511.

_____. วิเคราะห์วรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.

ปรีชา ข้างขวัญยืน. ศิลปการเขียนชุดพื้นฐานของการใช้ภาษา 2. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์วิชาการ, 2525.

ปรีชา ปัญญาวิโรภาส. พัฒนาการงานเขียนนวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์. ปริญญาโท กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

ประกิจ จันตะเคียน. วิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องสั้นของอาจินต์ ปัญจพรค์. ปริญญาโท

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อุดำเนา.

ประสงค์ ราชณสุข. การพูดเพื่อประสิทธิผล. (เอกสารประกอบคำบรรยายลำดับที่ 53)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

ประสิทธิ์ ตติณิจ. “ปัญหาการแตกแยกของครอบครัว,” วัฒนธรรมไทย. 15(1) : 34 – 37 ;

มกราคม 2519.

ประทีป เหมือนนิล. วรรณกรรมปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์,

2523.

_____. วิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องสั้นของมนัส จรรย์รงค์. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

ฝน แสงสิงแก้ว. “ความผูกพันรักใคร่ในครอบครัว,” วารสารแนะแนว. 17(84) : ธันวาคม

2525 – มกราคม 2526.

ไพโรธ เลิศพิริยกุล. วรรณกรรมปัจจุบัน กรุงเทพฯ : ฝ่ายเอกสารตำราสำหรับส่งเสริมวิชาการ

สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2539.

ไพลิน รุ่งรัตน์. “หนังสือ : ความเบาสบายที่อยู่ในกระโปรงเสนาหา,” สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.

35(11) : 38 ; 28 สิงหาคม – 3 กันยายน 2531.

_____. “หนังสือ : เก็บตกละเอียดของรัฐมนตรีกับรูปหล่อ,” สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.

36(35) : 40 – 42 ; 11 – 17 กุมภาพันธ์ 2533.

ไพโรจน์ บุญประกอบ. การเขียนสร้างสรรค์เรื่องสั้น – นวนิยาย. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า,

2539.

ภิญโญ กองทอง. ลักษณะ “ก้าวหน้า” ของเรื่องสั้นไทยในช่วง พ.ศ. 2510 – 2516.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.

อุดำเนา.

แย้ม ประพัฒน์ทอง. รศวรรณคดี. กรุงเทพฯ : ชรรณบรรณาการ, 2502.

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. อิทธิพลวรรณกรรมต่างประเทศในวรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.

วาสนา อ่อนสีนิล. การวิเคราะห์แนวคิดในเรื่องสั้นของศรีดาวเรือง. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.

วิทย์ ศิวศรียานนท์. วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.

วิภา กองกะนันท์. วรรณคดีศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2533.

วิจิตรวาทการ, หลวง. ปาฐกถาและคำบรรยาย. กรุงเทพฯ : เสริมวิทย์บรรณาการ, 2516.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. การบริหาร การพัฒนาชนบท เปรียบเทียบการบริหาร การพัฒนาชนบทตามแนวทางแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ความจำเป็นพื้นฐานและโครงการอีสานเขียว. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์, 2534.

ศรีวิไล ดอกจันทร์. ทฤษฎีและการปฏิบัติการวรรณคดีศึกษา. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2528.

สมจิต ท้วทพิชัย. ความต้องการและการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาเขตการศึกษา 9. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

สายทิพย์ นุกุลกิจ. วรรณกรรมปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 2537.

ลีธธา พินิจภูวดล และคณะ. ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2515.

สุภารัตน์ เสรีวัฒน์. วิวัฒนาการเรื่องสั้นในเมืองไทยตั้งแต่แรกจนถึง พ.ศ. 2475. เอกสารการนิเทศการศึกษานับที่ 212 ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศ ก กรมการฝึกหัดครู, 2522.

สุภารัตน์ พงษ์แก้ว. การวิเคราะห์โลกทัศน์ที่ปรากฏในวรรณกรรมของอังคาร กัลยาณพงศ์. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. วรรณคดีวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

สุนิสสา ศิวกุล. การวิเคราะห์เรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเกลียว. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541. อัดสำเนา.

- สุพรรณิ โกศลวัฒน์. วรรณกรรม : หลักและวิธีการ. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530.
- สุพรรณิ วราธร. ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทย. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2528.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2514.
- _____. สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม กรอบครัว ศาสนา ประเพณี. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2528.
- สุรพล ชันธุเสธรณี. “วัฒนธรรมตลอดร่วมสมัย : ปรากฏการณ์กระจัดหาค้น,” ศิลปวัฒนธรรม. 113 – 114 ; กรกฎาคม 2539.
- สุริย์ ดิงสมบุรณ์. วิเคราะห์เรื่องสั้นของประมุข อุณหภูม. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- สุวนีย์ มกรพันธุ์. แง่คิดจากวรรณคดีและวรรณกรรม. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2525.
- เสถียร จันทิมาธร. “เสนีย์ เสาพงศ์ จากศิลปะเพื่อศิลปะเป็นศิลปะเพื่อชีวิต,” ใน โลกหนังสือ. 11 : 53 – 60 ; สิงหาคม 2521.
- อาชิฟ จารอักษร. “ขบวนการศิลปะเพื่อศิลปะของไทยมีจริงหรือเป็นเพียงอุปโลกน์,” มติชนสุดสัปดาห์. 1399 ; 30 ธันวาคม 2525.
- อานนท์ อาภาภิรม. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2516.
- _____. ลักษณะสังคมและปัญหาสังคมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2517.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวปิยะมาศ กาญจนเรืองโรจน์
เกิดวันที่	13 ธันวาคม พุทธศักราช 2516
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 36 ถนนรวมมิตร อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร 66110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2538	กศ.บ. (วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทบริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน
พ.ศ. 2542	กศ.ม. (วิชาเอกภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การวิเคราะห์เรื่องสั้นของดำรงค อารีกุล

บทคัดย่อ

ของ

ปิยะมาศ กาญจนเรืองโรจน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย

กันยายน 2542

ปริญญานิพนธ์เรื่องการวิเคราะห์เรื่องสั้นของ คำรงค์ อาธิกุล มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์กลวิธีการเขียน และพัฒนาการในการเขียนโดยใช้วิธีวิจัยเอกสารจากเรื่องสั้น จำนวน 169 เรื่อง และเสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่าในด้านกลวิธีการเขียนผู้เขียนวางโครงเรื่องชนิดผูกปมปัญหามากที่สุด รองลงมาเป็นโครงเรื่องชนิดเน้นตัวละครที่มีลักษณะเด่นเฉพาะตัว โครงเรื่องชนิดเน้นแนวคิดทางสังคมและปัญหาสิ่งแวดล้อม และโครงเรื่องชนิดเน้นบรรยากาศและสถานการณ์อันตึงเครียดรุนแรง ด้านการสร้างตัวละครมีทั้งวัยรุ่นที่เป็นนักศึกษา และผู้ใหญ่วัยทำงานหรือมีครอบครัวแล้ว และเป็นตัวละครแบบสมจริงมากที่สุด ด้านฉากที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นแหล่งชุมนุมชนที่เป็นสถานที่จริงในกรุงเทพมหานคร และใช้ฉากชายทะเลต่างจังหวัดที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นเป็นส่วนน้อย ด้านกลวิธีการนำเสนอที่สนพบ 3 แบบ คือ ใช้วิธีการเล่าเรื่อง ใช้บทสนทนา และใช้ฉาก ด้านการสร้างอารมณ์ขันพบว่าใช้การเปลี่ยนทิศทางของเรื่องอย่างกะทันหัน การทำเรื่องปกติธรรมดาให้เป็นเรื่องสัปดน การลงให้คิด การใช้บุคคลิกและลักษณะเฉพาะของตัวละคร และการแปลงสำนวนภาษา

ในด้านพัฒนาการการเขียนเรื่องสั้นพบว่า ผู้เขียนใช้รูปแบบปกติของการเขียนเรื่องสั้นทั่วไป ด้านตัวละครนั้นมีการพัฒนาค่อนข้างชัดเจน โดยช่วงแรกเป็นตัวละครวัยรุ่นที่เป็นนักศึกษา ต่อมาในช่วงที่ 2 และ 3 เป็นตัวละครวัยผู้ใหญ่ซึ่งทำงานหรือมีครอบครัวแล้ว ด้านฉากมีพัฒนาการใช้ฉากหลากหลายยิ่งขึ้นกล่าวคือ จากฉากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เพียงแห่งเดียว ในเรื่องสั้นช่วงแรก มาเป็นการใช้ฉากอื่นๆ ที่เป็นแหล่งชุมนุมชนในกรุงเทพมหานคร และฉากต่างจังหวัดในเรื่องสั้นช่วงที่ 2 และ 3 ส่วนพัฒนาการด้านเนื้อหาพบว่า เรื่องสั้นช่วงแรกมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนและการใช้ชีวิตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย เรื่องสั้นช่วงที่สองมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักของวัยรุ่นและวัยทำงาน และปัญหาสังคมที่กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม ส่วนเรื่องสั้นช่วงที่สามมีเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนวัยผู้ใหญ่ที่มีครอบครัวและมีหน้าที่การงานแล้ว ในด้านปัญหาคือ ปัญหาการศึกษา ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาด้านจริยธรรมของคนในสังคม

AN ANALYSIS OF DAMRONG AREEKUL'S SHORT STORIES

AN ABSTRACT

BY

PIYAMAS KANCHANARUENGROST

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Thai
at Srinakharinwirot University
September 1999

This thesis aimed at investigating 169 short stories written by Damrong Areekul in terms of the composition techniques and writing development. The method used in the study was the documentary research. The descriptive analysis was employed to present the research results.

According to the composition techniques, it was found that the plot story was the most frequently used. Moreover, the character story, the theme story concerning the society and the environment problems, and the atmosphere story were found respectively. The characters in the stories were adolescents serving as students and working or married adults. Most characters were the round characters. Most settings presented in the stories were the communities in Bangkok. Some settings were the beaches in other provinces. Furthermore, three types of presentation techniques employed were point of view, setting, and dialogue. The sense of humour was expressed by immediately changing the story Direction, producing the naughty joke, leading audiences to misinterpret, and using the Characters personality and various literary styles.

Regarding the writing development, it was found that Damrong's writing style was similar to that of other authors who write short stories. However, the characters in his stories were explicitly developed. That is, in the early part, the characters were as students. Then they became working and married people in the last two parts of the stories. There were three settings presented in different periods. The first period was in Kasetsat University; the second was in the communities in Bangkok ; and the last was in The other provinces. With regard to the stories, it was also divided into three parts. Firstly, it was about the university students' daily life. Secondly, in involved love of Adolescents and working people as well as the exceeding of social problems. Finally, it Was about the married people's ways of life and the problems concerning the family, the education, the enviroument and morality of people in the society.